

Univerzita Pardubice  
Fakulta filozofická  
Ústav historických věd

# Prsten v pravěku

Bc. Kateřina Kalábková

Diplomová práce  
2013

Univerzita Pardubice  
Fakulta filozofická  
Akademický rok: 2010/2011

## **ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE**

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Kalábková**  
Osobní číslo: **H11711**  
Studijní program: **N7105 Historické vědy**  
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Péče o kulturní dědictví**  
Název tématu: **Prsten v pravěku**  
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce má být podrobné zhodnocení nálezů jednoho druhu šperku - prstenu, které pocházejí z časového intervalu od doby bronzové po dobu stěhování národů a které byly učiněny na území České republiky. Základem magisterské práce bude vytvoření katalogu nálezů. Následně by měla být provedena analýza, která by shromážděné artefakty posoudila jak z hlediska vazeb chronologických, kontextuálních či geografických, ale také z hlediska typologického vývoje, oblíbenosti atp. Nedílnou součástí práce by mělo být i georeferenční zpracování a podrobná obrazová dokumentace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

**JIRÁŇ, Luboš - VENCLOVÁ, Natalie (eds.). Archeologie pravěkých Čech, sv. 1.-8. Praha: Archeologický ústav, 2008. PLEINER, Radomír - RYBOVÁ, Alena (eds.). Pravěké dějiny Čech. Praha: Academia., 1978. PODBORSKÝ, Vladimír a kol. Pravěké dějiny Moravy. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1993. SKLENÁŘ, Karel. Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha, 2002. ISBN 80-7277-115-9. DROBERJAR, Eduard. Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě. Praha, 2002. ISBN 80-7277-106-X. LUTOVSKÝ, Michal ? SMEJTEK, Lubor a kol. Pravěká Praha. Praha, 2005. ISBN 80-7277-236-8. ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Encyklopedie Keltů na Moravě a ve Slezsku. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-294-X. WALDHAUSER, Jiří. Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha: Libri, 2001. ISBN 8072770535. FILIP, Jan. Keltská civilizace a její dědictví. 4. vydání. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0526-9. FILIP, Jan. Umělecké řemeslo v pravěku. Druhé vydání. Brno, 1997. ISBN 80-85436-58-2.**

Vedoucí diplomové práce:

**doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.**

Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce:

**30. dubna 2011**

Termín odevzdání diplomové práce:

**31. března 2013**



prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

 **Univerzita Pardubice**  
Fakulta filozofická  
532 10 Pardubice, Studentská 84

L.S.



doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vykonala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Polné dne 2. 9. 2013

Bc. Kateřina Kalábková

Na tomto místě bych chtěla velmi poděkovat lidem, bez jejichž podpory by tato práce nevznikla: upřímný a srdečný dík patří především vedoucímu práce doc. PhDr. Luboši Jiráňovi, Csc., který se ochotně ujal role vedoucího diplomové práce, doporučil mi toto téma a byl mi nápomocen radami. Mé díky patří samozřejmě i mé rodině a přátelům, a to především za trpělivost a shovívavost, kterou se mnou po čas vysokoškolského studia a zejména v dobách zpracovávání práce měli.

**Anotace:**

Práce je věnovaná nálezům prstenů v archeologických kontextech z období pravěku učiněných na prostoru dnešní České republiky. Po úvodních kapitolách seznamujících s konceptem práce a použitou metodikou následují kapitoly představující prsteny jako společenský fenomén pravěkého období - upozorňují například na možné výklady symboliky tohoto šperku a možné významy pro tehdejší společnost. Kapitola věnovaná dějinám bádání seznamuje se stěžejními autory pro danou problematiku, následující kapitola seznamuje s typologií tohoto šperku a používanou terminologií. Kapitola 6 shrnuje dosavadní poznatky o prstenech z jednotlivých epoch uváděné v literatuře. Kapitola 7 je věnována možnostem zvyšování umělecké atraktivity prstenů - tedy výzdobným technologiím.

Těžiště práce leží ve zpracovaném katalogu prstenů a analýzách vytvořených na základě shromážděných poznatků.

**Klíčová slova:**

šperk, ozdoba, inventář hrobu, prehistorie, protohistorie

**Title:**

Ring in the prehistoric times

**Annotation:**

The thesis is devoted to the discoveries of the rings in archaeological contexts from prehistory taken place in the area of today's Czech Republic. Introductory chapters familiarizing with the concept of work and the methodology used are followed by chapters representing rings as a social phenomenon of prehistoric period – possible interpretations of symbolism of this jewellery and possible meanings for society at that time are pointed out.

The chapter devoted to the history of research introduces the principal authors for this issue, the following chapter introduces the typology of this jewel and terminology used. Chapter six summarizes all the present knowledge of different epochs reported in the literature. Chapter seven is devoted to possibilities of increasing the artistic attractiveness of rings – decorative technologies.

The focus of the work lies in the catalog of rings and analyzes made on the basis of collected knowledge.

**Keywords:**

jewel, decoration, inventory of a tomb, prehistory, protohistory

# Obsah

Úvod.....	1
1 Koncept práce .....	3
2 Metodika .....	4
3 Prsten jako artefakt .....	7
3. 1 Důvody pro studium prstenů.....	7
3. 2 Prsten a symbolika .....	9
3. 3 Prsten a jeho možné významy .....	9
4 Dějiny bádání a jeho stav .....	11
5 Typologie a terminologie prstenů .....	13
6 Výskyt prstenů v jednotlivých obdobích pravěku .....	15
6. 1 Doba bronzová .....	15
6. 1. 1 Starší doba bronzová (dle Reineckova třídění B A1 a část stupně A2).....	15
6. 1. 2 Střední doba bronzová (B B a B C) .....	18
6. 1. 3 Mladší (Reineckovy stupně B D, Ha A) a pozdní (Reineckův stupeň Ha B) doba bronzová.....	19
6. 2 Doba halštatská - Starší doba železná.....	21
6. 3 Doba laténská - Mladší doba železná .....	22
6. 4 Doba římská .....	24
6. 5 Období stěhování národů .....	26
7 Další zdobení prstenů.....	28
7. 1 Technologie zpracování kovů .....	28
7. 2 Inkrustace a tausie.....	28
7. 3 Gemy.....	29
8 Katalog nálezů prstenů z jednotlivých období pravěku z prostoru dnešní České republiky .....	31
8. 1 Eneolit .....	33
8. 2 Doba bronzová .....	34
8. 3 Doba halštatská .....	150
8. 4 Doba laténská.....	159
8. 5 Doba římská a období stěhování národů.....	222
8. 6 Nálezy bez konkrétního určení .....	251
9 Závěr .....	256
9. 1 Stav pramenné základny .....	256
9. 2 Zhodnocení nálezů z katalogu .....	256
9. 2. 1 Eneolit (Tab. 1, Mapa 1).....	256
9. 2. 2 Doba bronzová .....	257
9. 2. 2. 1 Starší doba bronzová (Tab. 2 - 4, Mapy 2 - 3).....	257
9. 2. 2. 1. 1 Únětická kultura (Tab. 2).....	257
9. 2. 2. 1. 1. 1 <i>Materiály</i> .....	258
9. 2. 2. 1. 1. 2 <i>Typologie</i> .....	258
9. 2. 2. 1. 1. 3 Genderové a věkové rozlišení mrtvých uložených s prsteny.....	259
9. 2. 2. 1. 1. 4 Poloha vůči tělu .....	260
9. 2. 2. 1. 1. 5 Párovost .....	260
9. 2. 2. 1. 2 Nitrianská kultura (Tab. 3).....	260
9. 2. 2. 1. 3 Věteřovská kultura (Tab. 4) .....	261
9. 2. 2. 1. 4 Jiné (Tab. 4) .....	261
9. 2. 2. 2 Mohylová kultura střední doby bronzové (tab. 5, Mapa 4) .....	262
9. 2. 2. 2. 1 <i>Materiály</i> .....	262
9. 2. 2. 2. 2 <i>Typologie</i> .....	262

9. 2. 2. 2. 3 Množství nalezených prstenů v hrobových komponentách .....	263
9. 2. 2. 2. 4 Poloha vůči tělu .....	264
9. 2. 2. 3 Mladší a pozdní doba bronzová - období popelnicových polí (tab. 6, Mapa 5 - 6).....	264
9. 2. 2. 3. 1 Naleziště bez určené kulturní příslušnosti .....	264
9. 2. 2. 3. 1. 1 Typologie .....	265
9. 2. 2. 3. 2 Okruh středodunajských popelnicových polí .....	265
9. 2. 2. 3. 2. 1 Nálezové situace prstenů velatické kultury .....	265
9. 2. 2. 3. 2. 2 Lokalita Podolí u Brna .....	266
9. 2. 2. 3. 3 Okruh hornodunajských popelnicových polí .....	266
9. 2. 2. 3. 3. 1 Knovízská kultura .....	266
9. 2. 2. 3. 3. 1. 1 Nálezové kontexty a použité materiály.....	266
9. 2. 2. 3. 3. 1. 2 Typologie.....	267
9. 2. 2. 3. 3. 2 Nynická kultura .....	267
9. 2. 2. 3. 3. 3 Štítarská kultura .....	267
9. 2. 2. 3. 4 Okruh lužických popelnicových polí .....	267
9. 2. 2. 3. 4. 1 <i>Lužická kultura</i> .....	268
9. 2. 2. 3. 4. 1. 1 Nálezové kontexty a použité materiály.....	268
9. 2. 2. 3. 4. 1. 2 Typologie .....	268
9. 2. 2. 3. 4. 1. 3 Jiné nálezy vypovídající o výrobě prstenů.....	268
9. 2. 2. 3. 4. 1. 4 Nejisté lokality .....	269
9. 2. 2. 3. 4. 2 Slezskoplatěnická kultura .....	269
9. 2. 2. 3. 4. 3 Slezská kultura .....	269
9. 2. 2. 4 Prsteny z doby bronzové bez bližšího časového nebo kulturního zařazení (Tab. 7).....	269
9. 2. 3 Doba halštatská (Tab. 8, Mapa 7) .....	270
9. 2. 3. 1 Bylanská kultura .....	270
9. 2. 3. 2 Horákovská kultura.....	270
9. 2. 3. 3 Platěnická kultura .....	271
9. 2. 3. 4 Lokality halštatského období bez kulturního zařazení nálezů .....	271
9. 2. 3. 5 Přejídné halštatsko - laténské období .....	271
9. 2. 4 Doba laténská (Tab. 9 - 10, Mapy 8 - 10).....	272
9. 2. 4. 1 Časný latén.....	272
9. 2. 4. 2 Období plochých keltských pohřebišť (Tab. 9) .....	272
9. 2. 4. 2. 1 Materiály .....	273
9. 2. 4. 2. 2 Nálezové kontexty .....	274
9. 2. 4. 2. 3 Typologie .....	275
9. 2. 4. 2. 4 Poloha vůči tělu .....	276
9. 2. 4. 3 Období keltských oppid (Tab. 10) .....	277
9. 2. 4. 3. 1 Nálezové kontexty .....	277
9. 2. 4. 3. 2 Materiály .....	278
9. 2. 4. 3. 3 Typologie .....	278
9. 2. 4. 4 Ostatní lokality z laténského období (Tab. 10).....	278
9. 2. 4. 4. 1 Nálezové kontexty .....	278
9. 2. 4. 4. 2 Materiály .....	279
9. 2. 4. 4. 3 Typologie .....	279
9. 2. 5 Doba římská (Tab. 11, Mapa 11).....	280
9. 2. 5. 1 Starší doba římská.....	280
9. 2. 5. 1. 1 Materiály .....	280
9. 2. 5. 1. 2 Typologie .....	281



9. 2. 5. 2	Přechodná fáze mezi mladší a pozdní dobou římskou.....	281
9. 2. 5. 3	Mladší doba římská.....	282
9. 2. 5. 3. 1	Materiály .....	282
9. 2. 5. 3. 2	Typologie .....	282
9. 2. 5. 4	Mladší doba římská nebo stěhování národů (Tab. 12).....	283
9. 2. 5. 5	Doba římská bez bližšího určení (Tab. 11).....	283
9. 2. 6	Stěhování národů (Tab. 12, Mapa 12) .....	283
9. 2. 7	Lokality s nálezem prstenů bez bližšího časového zařazení (tab. 13) .....	284
10	Celkové vyhodnocení .....	286
10. 1	Prsteny a chronologie.....	286
10. 2	Materiály .....	286
10. 3	Nálezové kontexty .....	298
10. 3. 1	Hroby .....	298
10. 3. 1. 1	Mužské hroby .....	299
10. 3. 1. 2	Ženské hroby.....	300
10. 3. 1. 3	Dětské hroby .....	301
10. 3. 2	Sídliště .....	302
10.3. 3	Depoty.....	303
10.4	Sociokulturní skladba osob pohřbených s prstenem.....	305
10.5	Prsten a „móda“ .....	306
11	Resume.....	307
12	Seznam použité literatury .....	309
12. 1	Literatura, články a závěrečné práce.....	309
12. 2	Internetové zdroje .....	334
13	Seznam příloh (tabulek, map a obrázků) .....	336
14	Přílohy.....	339

## Úvod

Nejběžněji se předměty vyrobené z kovu rozdělují podle jejich účelu na 3 skupiny: nástroje, zbraně, ozdoby těla a ozdoby šatu.

Oděv a šperk jsou odjakživa zrcadlem osobnosti: osobnost pomocí nich neverbálně komunikuje se svým okolím a dává tak najevo svoji identitu.<sup>1</sup> Ukazuje se, že složení doplňků kroje i způsob jejich nošení reflektuje postavení individua uvnitř sociálních svazků společnosti. Člověk tak prezentuje svoji osobnost nebo společenské postavení a dává najevo svůj habitus<sup>2</sup>.

Při interpretaci oděvu a jeho součástí a doplňků je nutné si hned v úvodu položit základní, avšak pro archeology mnohdy jen těžko s jistotou zodpověditelnou otázku, zda kroj a šperky pocházející z hrobů odrážejí součásti každodenního šatu, a tak jakousi každodenní běžnou módu, nebo jde pouze o šat pohřební. U prstenů je snad tato problematika částečně zjednodušitelná, protože převládá názor, že některé šperky, jako byly právě prsteny či vlasové ozdoby, patřily spíše k součástem oděvu, které majitel nosil neustále. Proto se také často do země dostaly spolu s mrtvým jako neodlučitelná součást jeho oděvu.<sup>3</sup>

Důvodem k sepsání této práce je skutečnost, že prsteny z období pravěku jsou svým způsobem opomíjené a poněkud stranou odborného zájmu stojící předměty. Předloženou práci se proto snažím blíže poukázat na tuto součást hmotné kultury pravěkých civilizací, jež je sice tvarově většinou poněkud méně nápadná, při bližším pohledu však často rozmanitě esteticky provedena.

Doposud jsou informace o prstenech z pravěku roztroušeny po dílčích článcích, studiích či monografiích. Práce byla vytvořena zejména se záměrem zhotovit soupis s dostatečně reprezentativními daty tak, aby na základě něj mohl být proveden pokus o vyhodnocení prstenů z období pravěku z prostoru dnešní ČR.

Od doby bronzové až po dobu stěhování národů se ukazuje, že prsten není natolik masově rozšířený artefakt, aby byl běžně „dosažitelný“ pro většinu členů dané populace. Bylo

---

<sup>1</sup> ČERMÁKOVÁ, Eva. Symbolika neolitických ženských pásů. In: *Acta archaeologica Opavensia 3: Konference o pohřebním ritu. Muž a žena v pohřebním ritu*. Str. 25.

<sup>2</sup> Autorem pojmu je francouzský sociolog P. Bourdieu: jedná se o strukturovanou sadu dispozic a předpokladů, které jednotlivec získává zcela nevědomě v důsledku toho, že je vystaven určitým společenským institucím a pravidlům. O jedinci totiž nelze uvažovat jako o abstraktní jednotce, která je naprosto nevázaná na společenské podmínky, které ji obklopují. Různé druhy institucí a pravidel vytvářejí lidi s různým druhem očekávání a způsoby chování. Habitus také definuje sociální skupiny, neboť lidé s podobnou pozicí v sociální struktuře mají stejný habitus. (zdroj: URL: < [http://cs.wikipedia.org/wiki/Habitus\\_\(psychologie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Habitus_(psychologie)) > [cit. 14.5.2013].)

<sup>3</sup> PAŠKOVÁ, Markéta. *Dva kostrové hroby z lokalita Blučina- „Padělky u Boží muky“*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2009. Str. 15.

by jistě více než zlehčující hledat roli prstenu pouze na poli šperku majícího za úkol jen okrášlit vzhled majitele/ majitelky. Šperky, ozdoby a ozdobné doplňky v pravěku kromě estetické funkce plnily jistě i funkci symbolickou - byly výrazem společenského postavení svého nositele. To, že jej některý z členů z komunity vlastnil a nosil, mělo pravděpodobně řadu symbolických významů pro tehdejší společnost snadno rozklíčovatelných. Ty však pro nás zůstaly schovány pod rouškou času a v otázkách interpretace se často pohybujeme spíše na poli hypotéz. Někdy bývá přítomnost prstenu vykládána jako vyjádření společenského postavení z hlediska osobní svobody, nebo zprostředkovaně společenského postavení. Zda je tato hypotéza správná, zkreslující či zjednodušující se jen těžko povede někdy prokázat.

Ač je práce zaměřena na období pravěku, nejedná se o ryze archeologickou práci. Snažila jsem se zaměřit na ty informace o nález, které mohou vypovídat o kultuře daného období a jejích nositelů, řada informací byla však zcela vědomě vypouštěna (např. hloubka a úprava hrobu, tvar jámy...), ač jsem si vědoma toho, že i tyto informace v sobě mohou skrývat důležité indicie pro interpretaci společnosti a jejích zvyklostí. Snažila jsem se oproti tomu alespoň o letmé vyjmenování ostatních částí nálezového celku, v případě pohřbu o zaznamenání pohlaví či věku zemřelé osoby... Práce by tak měla odrážet proměny (či naopak neměnnost) kulturních zvyklostí nositelů jednotlivých pravěkých kultur, a to na základě interpretace jediného artefaktu, jímž je právě prsten.

# 1 Koncept práce

Převážná část archeologických studií se po dlouhou dobu orientovala zejména na otázky kladené v rámci chronologicky úzce vymezených období. Tyto práce přinášejí systematické a detailní poznání obsahu hmotné kultury, geografického rozšíření, kulturních vztahů atd. v rámci daného horizontálního úseku pravěku nebo časné historie, přičemž tak často mimoděk potlačují poznání dlouhodobých vývojových tendencí a obecných (nadkulturních, nadregionálních) dějů. Kompenzaci představuje opačný způsob kladení otázek: přístup, který by bylo možné označit jako vertikální (neboli problémový). Ten se snaží zejména sledovat vznik a vývoj jednotlivých jevů a procesů v dlouhém časovém období. Snaží se zachytit širší souvislosti, změny a pohyby, které se v rámci jediné kultury buď neprojeví, anebo se případně nejeví jako nápadné. Právě toto vertikální kladení otázek pomohlo řešit řadu otázek týkajících se například zemědělství, architektury, zpracování kamene, kovolitectví, železářství...<sup>4</sup>

Podobně jako například S. Vencl věnující se otázkám válečnictví<sup>5</sup>, N. Venclová věnující se výskytu a využití pravěkého skla<sup>6</sup> nebo R. Pleiner věnující se železářské výrobě<sup>7</sup> využívá právě tento způsob vertikálního kladení otázek řada studentů při řešení svých závěrečných prací<sup>8</sup>. Rovněž já se v této své práci o tento přístup pokouším. Rozhodla jsem se pro něj v souladu se zvoleným tématem, které prochází napříč pravěkým obdobím, rovněž v souladu se studovaným vysokoškolským oborem, který není zaměřen na archeologickou problematiku, ale na kulturní dějiny.

---

<sup>4</sup> VENCL, Slavomil. Počátky zbraní. K poznatelnosti pravěké výzbroje. In: *AR XXXI (sešit 6)/1979*. Str. 640.

<sup>5</sup> VENCL, Slavomil. Počátky zbraní. K poznatelnosti pravěké výzbroje. In: *AR XXXI (sešit 6)/1979*. Str. 640-694.

<sup>6</sup> VENCLOVÁ, Natalie. *Prehistoric glass in Bohemia*. Praha, 1990.

<sup>7</sup> PLEINER, Radomír. *Iron in Archaeology: Early European Blacksmiths*. Praha, 2006.

<sup>8</sup> Například: POHUNEK, Jan. *Zvířecí symbolika v evropském pravěku*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2002; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů v pravěku na našem území*. Diplomová práce: Karlova univerzita. 2010. (dále citováno jako: VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...*)

## 2 Metodika

*„Předkládaná studie chce podati jen základní systém poznatků, jakousi mapu, která by umožnila orientaci v krajině dosud jen nepatrně známé, nikoliv ještě pohled do krajiny samé, tak různorodé a bohatě členěné.“<sup>9</sup>*

Hlavní metodou pro zpracování práce bylo studium a rešeršování odborné literatury a periodik vztahujících se k zadanému tématu. Práce souhrnně zpracovává prsteny na základě publikované základny archeologického materiálového fondu pocházejícího z prostoru dnešní ČR. Nepracovala jsem tedy přímo s prameny pocházejícími z výzkumů (artefakty, nálezové zprávy...), ale pouze se sekundárními zdroji.

Práce byla vytvořena se záměrem zhotovit přehled vývoje a rozšíření jediného druhu šperku, a to prstenu, pro nějž jsem se rozhodla zejména proto, že jsem považovala za logické navazovat na svou bakalářskou práci a zhodnotit její výsledky novými souvislostmi.

Z geografického hlediska se práce zaměřuje na území našeho současného státu (Čechy, Morava, případně příslušná část Slezska<sup>10</sup>), z časového hlediska práce zahrnuje období pravěku, z něhož jsou nálezy prstenů známy - pozornost jsem tedy soustředila na rozmezí doby bronzové a období stěhování národů, jehož konec je běžně považován za konec pravěku. Studium ovšem ukázalo i několik nálezů ze staršího období.

Prvním, časově nejnáročnějším cílem bylo shromáždit informace o co nejvíce nálezech prstenů z jednotlivých období pravěku, o nichž byly informace dostupné v publikované literatuře. S konkrétními nálezy prstenů čtenáře seznamuji formou soupisu ve formě katalogu. Do soupisu jsem zařazovala pouze ozdoby, které autor příslušné publikace přímo označil jako prsteny, nebo naznačil možnost tohoto využití. Nebyly tedy zařazovány zdaleka všechny kroužky nebo jejich fragmenty, které by svými rozměry použití jako prstenu dovolovaly. Při dnešním objemu odborné literatury s archeologickou tematikou ovšem nelze zcela klást nárok na úplnost, protože nebylo v mých silách během dvou let zasvěcených přípravám diplomové práce projít všechny tituly všech stupňů odborných publikací (od velkých syntetických prací přes analytické studie až po publikace nálezových zpráv). Také řada prozkoumaných pravěkých lokalit nebyla dosud publikována, či jsou v literatuře obsaženy pouze dílčí poznatky.

---

<sup>9</sup> SVOBODA, Bedřich. *Čechy a římské imperium*. Sborník Národního musea v Praze 1948. Str. 6.

<sup>10</sup> Dále v textech a zejména v tabulkách a analýzách jsou pro zjednodušené zpracovávání slezské nálezy zahrnuty pod Moravu.

Z velké části se tedy jedná o kompilační práci: informace o jednotlivých nálezech byly získávány v odborných publikacích, člancích (využito bylo zejména dvou nejdůležitějších českých periodik s archeologickou tematikou - *Památek archeologických*<sup>11</sup> a *Archeologických rozhledů*<sup>12</sup>), katalozích muzejních sbírek a výstav, využito bylo hojně i závěrečných diplomových vysokoškolských prací a internetu. Zejména díky množství zjištěných lokalit a časovému presu se mi bohužel ne vždy podařilo dohledat nález v první publikaci, kde byl prezentován, proto jsem v mnohých případech použila alespoň informace z dalších souborných studií a zdrojů.

Pro lepší srozumitelnost je k prezentaci jednotlivých nálezů použita popisná forma katalogu zahrnutá do tištěné práce, která dle mého názoru nejlépe vyhovuje požadavkům diplomové práce.<sup>13</sup> „Analýza pramenů a z ní většinou induktivně odvozené analýzy mohou být do značné míry subjektivně ovlivněny, ať již přístupem a pramennou kritikou badatele, stavem pramenné základny či teoretického vývoje vlastní disciplíny, a časem tak mohou být překonány. Soupisy pramenů naproti tomu většinou bývají do značné míry nadčasovým až trvalým vkladem prehistorickému bádání...“<sup>14</sup>

Do katalogu jsem se snažila zahrnout informace o nálezech tak, aby na něm mohly být postaveny další hlubší analýzy: snažím se vždy určit nálezový kontext (pohřebiště/ sídliště/ depot/ nález známý pouze z muzejních sbírek bez dalších známých nálezových informací/ nález známý pouze z ústního sdělení nálezce...), v případě hrobového nálezu se snažím neopomíjet poznatky z antropologického rozboru: pohlaví a věk pohřbeného jedince. Ač je ovšem právě „antropologická analýza“ jedním z hledisek, které formují náš pohled na význam prstenů, je důležité upozornit na fakt, že určení pohlaví a věku pohřbených jedinců s těmito artefakty je často relativní a v některých případech pouze hypotetické (např. pouze na základě složení hrobového inventáře). Za naprosto směrodatné nelze určení pohlaví považovat zejména v případě žárových hrobů. Ukazuje se, že antropologické

---

<sup>11</sup> V citacích literatury pro periodikum používána zkratka PA.

<sup>12</sup> V citacích literatury používána zkratka AR.

<sup>13</sup> Jako nejvýraznější argumenty vedoucí k toho rozhodnutí mohu uvést:

1. trvalost údajů tištěných oproti údajům na přenosných nosičích CD, u kterých může dojít ke znehodnocení nebo ztrátě a tím prakticky nenávratné ztrátě dat na nich uložených pro další badatele

2. možnost dalšího použití obsahu této práce studenty a badateli díky zveřejňování závěrečných prací na internetu, kdy text práce (na rozdíl od jiných formátů jako je např. databáze) bývá běžně dostupný

3. nižší možnost dopuštění se chyby při zachování formy textu než při vyplňování tabulek např. pouze kladnými a zápornými hodnotami

4. lepší možnost případné revize zjištěných dat (ať již mnou při průběhu psaní práce, tak případně čtenáři)

<sup>14</sup> SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, Text.* Str. 239. (Dále citováno jako: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty...*).

a archeologické určení pohlaví se v některých případech diametrálně liší, což může výsledované poznatky zkreslit.

Protože je vždy nutné posuzovat význam prstenů s ohledem na přítomnost dalších předmětů, nepopisuji jen samotný prsten, ale i (alespoň orientačně) ostatní části inventáře.

Rovněž se zaměřuji na materiál prstenu, jeho tvar, případně další výzdobné prvky, rozměry... Často byly získané informace o nálezů velmi kusé, snažila jsem se je proto doplnit informacemi z další literatury, což se ovšem ne vždy povedlo.

Snaha o zaznamenávání konkrétní nálezové situace (zejména rok nálezů a číslo objektu), případně zaznamenání inventárního čísla prstenu mělo vést především k eliminování rizika duplicity záznamu při porovnávání dat při použití různých zdrojů.

Na základě získaných informací ze soupisu jsem se pokusila navázat hlubšími analýzami: pomocí zpracovaných informací se pokouším o nastínění některých (zejména statistických) údajů. Pokusila jsem se provést vyhodnocení vývoje tohoto artefaktu a zmapovat území výskytu pro jednotlivá období a rovněž provést porovnání stavu v rámci jednotlivých období i napříč nimi. Snahou také bylo porovnat stav v Čechách se stavem na Moravě.

Jedním z výsledků jsou také mapy rozšíření prstenů v geografickém prostoru ČR v jednotlivých stupních sledovaných pravěkých period: jedná se o mapy zobrazující nálezů s přihlédnutím k jejich nálezovým kontextům, případně i rozšíření jednotlivých materiálů. Mapy byly tvořeny přes aplikaci Maps Engine Lite přístupnou přes webové rozhraní <https://maps.google.cz/>. Jednotlivé lokality byly ručně zadávány (jejich poloha byla kontrolována přes portál [www.mapy.cz](http://www.mapy.cz), čímž jsem předcházela označení jiného katastrálního celku v případě shodného názvu), nejsou proto lokalizovány přesné polohy nalezišť, ale centra katastrálních obcí, z nichž nález pochází. Následně byly jednotlivým lokalitám přisuzovány značky a barevné rozlišení dle sledovaných hledisek. Jako podkladová mapa byla použita mapa „světlá politická“, a to ryze z praktických důvodů - nejlépe na ní vynikaly jednotlivé značky a popisky. Následně byla vytvořená mapa zkopírována do programu Malování, v němž byly také jednotlivé lokality očíslovány.

Slabou stránkou práce bohužel zůstala obrazová dokumentace, která měla usnadnit hledání typových analogií či rozdílů. Obrázky byly přejímány z jednotlivých publikací (což se bohužel často projevilo na jejich kvalitě), dle potřeb práce upravovány. Mnoho prstenů však nebylo v použitých publikacích zobrazeno.

### 3 Prsten jako artefakt

*„Prsténky, ty malé znaky různých svazků společenských, jsou též předmětem horoucí záliby starožitnické; něžné ty výtvořiny umění zlatnického jsou stvořeny k zaujetí nejen ženských citlivých srdcí a oček, nýbrž i sveřepých mužů, a není snad země a doby, kde by prstének scházel.“<sup>15</sup>*

Jako prsteny jsou označovány kruhové šperky menších rozměrů nošené na horních končetinách, konkrétně na prstech, existuje však i možnost, že v některých epochách byly (i když méně často) nošeny i na prstech nohou. Známe však i doklady, že prsteny mohly být nošeny na krku či zavěšené na opasku nebo na sponách.

U mnoha nálezů však funkce nalezených kroužků a spirálek zůstává sporná: mohly najít v široké míře uplatnění i jako jiné ozdoby (např. vlasové ozdoby, závěsky, součásti náhrdelníků...) a součásti oděvu s dekorativní funkcí, u některých kroužků nelze však vyloučit ani jejich praktické využití. Možnost správného funkčního určení artefaktu také klesá s případnou fragmentalizací nálezů či při chybějících nebo nedostatečně podrobně zaznamenaných nálezových okolnostech.

Ač se jedná o poměrně malé artefakty, často se nejedná o pouhý jednoduchý kroužek, ale o předměty s určitou uměleckou hodnotou, často přímo „umělecká díla“. Díky menší velikosti klesá například riziko odcizení prstenu při vykradení hrobu, s mírou uměleckého ztvárnění však naopak roste jejich atraktivita např. pro sběratele dnešní doby a detektoráře.

#### 3. 1 Důvody pro studium prstenů

Prsteny představují nejen jednu z forem šperku, ale též zajímavý a snad někdy i důležitý pramen pro poznání výrobních technologií v pravěku nebo meziregionálních kontaktů. V neposlední řadě se jedná o odraz dobové módy.

Prsten v sobě díky svému těsnému kontaktu s tělem člověka, který ho nosil, ukrývá specifickou výpověď o parametrech lidských prstů za života. Studium prstenů a jejich parametrů může být přínosem k antropologickému studiu biologických vlastností pravěkých populací. Ruka a prsten spolu souvisí velmi úzce: pro velikost prstenu je důležitý mezičlankový kloub mezi proximálním a mediálním článkem prstu (u palce mezi proximálním a distálním článkem prstu), kde limitující je báze mediálního článku (u palce

---

<sup>15</sup> KOULA, Jan. Několik českých prsténků. In: *PA 15 (sešit 12)/1892*. Str. 763.



proximálního článku). Prsten navlékaný na prst by měl jít přes tento kloub dobře přetáhnout, současně ale musí na proximálním článku dobře držet, aby při práci rukou ani při chůzi (kdy prsty směřují dolů) z prstu nepadal.

Tloušťku měkkých tkání však za života člověka ovlivňuje řada dalších faktorů. Patří mezi ně zejména dlouhodobá pracovní zátěž, různé choroby, fyzikální podmínky prostředí (např. chlad) apod. Choroby mohou výrazně měnit parametry prstu během života zejména prostřednictvím otoků. Některé se rozvíjí zejména ve stáří, mohou však mít i významnou dědičnou složku.<sup>16</sup>

Srovnání průměrů prstenů může být také vodítkem pro rekonstrukci způsobu nošení prstenů a rozlišení běžně nošených prstenů od prstenů užívaných až v pohřebním ritu. Po smrti dochází totiž k postmortálním tafonomickým změnám, kdy se prst nejprve rozkladnými plyny zvětšuje, ale v průběhu tlení se objem prstu naopak zmenšuje. Pokud se prsten v době smrti nacházel na prstu (člověk ho tedy skutečně nosil), po započetí zvětšování těla v průběhu tlení (během několika hodin až dní), nemusí jít z prstu stáhnout. Pokud naopak dostává mrtvý na ruku prsten až po několika dnech od okamžiku smrti (jako milodar), prst mohl být již oteklý, mohl být tedy zvolen větší prsten, než by za života příslušný člověk nosil.<sup>17</sup>

Pomocí studia průměru prstenů může být sledováno i to, zda byl prsten vyráběn přímo na míru konkrétnímu jedinci, můžeme tak odhadovat obchodní strategie výrobců a prodejců šperků.

Prstenům pocházejícím z dnešní ČR dosud nebyla, na rozdíl od jiných součástí hrobové výbavy, pro většinu období pravěku věnována zvláštní pozornost, a to ze dvou důvodů: ve většině období se nevyskytují až tak hojně a (hlavně) nejsou chronologicky tak citlivé jako některé jiné typy hrobové výbavy.

Obecně prsteny nejsou předmětem, na němž by bylo možné stavět jemnou chronologii, svou výpovědní váhu mají až na výjimky teprve v perspektivě jednotlivých období. Menší chronologická citlivost prstenů je dána jednak řidším výskytem, ale také jednoduchostí jejich základního tvaru - tedy kroužkové obroučky, vycházející ze základní funkce prstenu. Avšak na rozdíl od části jiných typů hrobové výbavy se vyskytují

---

<sup>16</sup> KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve starší době bronzové*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2006. Str. 31, 35. (Dále citováno jako: KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.*)

<sup>17</sup> Tamtéž. Str. 6, 39.

v podstatě průběžně vlastně až do současnosti a můžeme na nich proto zkoumat například změny módy různých společenských vrstev během staletí.<sup>18</sup>

Umístění kovových předmětů v hrobě souvisí většinou se způsobem nošení dotyčného artefaktu. Usnadnění definování nalezeného artefaktu jako prstenu tak může přinášet nález v oblasti ruky nebo přímo na prstu v případě kostrových hrobů. Stejně jako například vlasové ozdoby, tak i prsteny, které mohly být chápány v podstatě jako součást oděvu, se do jámy většinou dostaly spolu s tělem mrtvého (například právě z důvodu, že prsten již z prstu nešel stáhnout), nemusí se proto jednat o milodar v pravém slova smyslu.<sup>19</sup>

### **3. 2 Prsten a symbolika**

V první řadě nelze přirozeně opomenout symboliku samotného kruhu, který je jedním z nejčastějších symbolických znamení. Bývá považován za symbol jednoty a absolutna, představoval cyklus života, nekonečno a věčnost. V magických praktikách kruh slouží jako účinný symbol ochrany proti zlým duchům a démonům. S tím také souvisí ochranná funkce, která se přisuzovala kruhovým šperkům, tedy i prstenu.

Oblíbený ornamentální motiv, který můžeme sledovat také na podobě řady prehistorických prstenů, je spirála. Jedná se o motiv s celým komplexem významů, jehož interpretaci pravděpodobně můžeme hledat v oblasti kolem témat smrti a znovuzrození nebo vývoje.

Pomocí lidské ruky bylo (a je) v různých dějinných dobách vyjadřováno mnoho základních gest komunikativního významu, jenž tvoří část rozsáhlého systému komunikace pomocí celého lidského těla. Gesta prstů a rukou ve všech dobách byla a jsou prostředkem duševního a duchovního projevu.

### **3. 3 Prsten a jeho možné významy**

Zatímco některé šperky mohly nabývat i praktické funkce (např. jehlice a spony při spínání částí oděvů), v případě prstenů lze o jejich praktickém významu v odívání nebo jiné oblasti života lidí značně pochybovat.

---

<sup>18</sup> FROLÍKOVÁ- KALISZOVÁ, Drahomíra. Prsteny v hrobové výbavě kostrových pohřebišť od 9. do 10. stol. na Moravě a v Čechách. In: *Acta archaeologica Opavensia 3: Konference o pohřebním ritu. Muž a žena v pohřebním ritu*. Str. 143.

<sup>19</sup> VINŠOVÁ, Zuzana. *Sídliště únětického lidu ve Šlapanicích*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2006. Str. 22.

Ve starověkých společnostech splňovalo vlastnictví a užívání šperků několik funkcí, které se navzájem prolínaly a doplňovaly. V mnoha případech některé z nich můžeme sledovat i v moderních společnostech, i když někdy v poněkud pozměněné nebo oslabené formě. Zrovna tak můžeme tato tvrzení vztáhnout na období pravěku. Šperky byly záležitostí v první řadě ženskou - plnily odvěkou potřebu a přání žen být krásnými, a to nejen na tomto, ale i na onom světě. U mužů oproti tomu šperky byly spíše výrazem společenského postavení, funkce či dosaženého úspěchu. Neméně významnou roli hrály šperky a ozdoby jako apotropaické a magické předměty.<sup>20</sup>

Pokud se soustředíme na interpretaci účelu prstenů, můžeme uvažovat především o jejich společenském významu a symbolickém smyslu. Nahlížíme-li na prsten jako na předmět nesoucí určitý skrytý význam, můžeme naznačit možnost, že jeho užíváním nositel sděloval ostatním individuí (členům komunity i jiným), jakého postavení v rámci společnosti dosáhl, potažmo by svému okolí takto mohl jasně dávat najevo, jakým způsobem a zda vůbec bude probíhat komunikace mezi ním a další osobou. Je otázkou, zda můžeme na prsten nahlížet také jako na iniciační předmět, který by nositeli „přisuzoval“ konkrétní role v profánní nebo sakrální sféře společnosti. Dalším společenským významem, kromě samotné příslušnosti k vrstvě, mohlo být vyjádření mocenského postavení, demonstrace majetkového poměru a vztahu k individuí nebo jejich skupinám nebo nárok na uplatňování privilegií vyplývajících z jejich postavení.<sup>21</sup>

Fakt, že luxusní předměty, tedy i šperky, sloužily k prezentaci společenského postavení jedinců patřících k vyšší společenské vrstvě, je archeologicky doložen pouze pro funebrální oblast, můžeme jej však analogicky předpokládat i pro každodenní život, i když není pochyb o tom, že právě pohřební slavnosti byly jednou z nejvhodnějších příležitostí, jak manifestovat rodinný majetek a důležitost.<sup>22</sup>

---

<sup>20</sup> ONDŘEJOVÁ, Iva. Význam šperku v antické společnosti. In: *Studia Hercynia IV/2000*. Str. 93-94. (Dále citováno jako: ONDŘEJOVÁ, Iva. *Význam šperku...*)

<sup>21</sup> *Tamtéž*. Str. 12.

<sup>22</sup> *Tamtéž*. Str. 96.

## 4 Dějiny bádání a jeho stav

Přestože existuje mnoho syntetických prací zabývajících se archeologií pravěku v prostoru dnešní ČR a řada komplexních studií prezentujících nálezy z jednotlivých lokalit, nálezy prstenů nebyly dosud využity v takové míře, v jaké by si (alespoň s ohledem na jejich množství) zasloužily. Nebyly dosud komplexně zpracovány, k dispozici jsou pouze dílčí souhrny jednotlivých badatelů. Jedná se především o krátká vyhodnocení v rámci zpracovaných nalezišť nebo rozbory jednotlivých období či kulturních celků, kde prsteny měly výraznější postavení, a autor jim proto věnuje větší nežli běžnou pozornost.

Studium prstenů bylo na našem území dlouhou dobu opomíjeno. Pro většinu období zatím nebyl vytvořen žádný souborný katalog nálezů, ze kterého by bylo možno vycházet a dále s ním pracovat.

Výjimku tvoří bakalářská práce D. Kadlecové<sup>23</sup>, ve které autorka vytvořila přehled o prstenech ze starší doby bronzové včetně soupisu dosud nalezených prstenů a bronzů, které autor v literatuře přímo jako prsteny neoznačil, ovšem dle velikosti by jako prsteny používány být mohly. Autorka v soupisu zahrnuje nálezy z prostoru Čech, Moravy, Slovenska, Dolního Rakouska, jižního Bavorska a Německa. Její soupis obsahoval celkem 216 prstenů ze starší doby bronzové a dále pak 259 bronzů ze starší doby bronzové, které by rovněž prsteny mohly být. Z prostoru Čech a Moravy shromáždila informace o 70 prstenech z 36 lokalit. Některé prsteny a bronzky osobně proměřila a srovnala s analýzou tloušťky prstů dnešní populace. Autorka ve svém zájmu o parametry lidských prstů pokračovala ve své diplomové práci<sup>24</sup>, kde se pokusila rozvinout antropologické zkoumání tloušťky měkkých tkání ruky a článků prstů z rentgenových snímků.

Analýzu prstenů z prostředí Moravy z období mohylové kultury provedl V. Furmánek<sup>25</sup>, prostředí dříve označovanému jako „českofalcká mohylová kultura“ se věnovala zejména E. Čujanová - Jílková.

Analýzu prstenů z mladší a pozdní doby bronzové provedl M. Salaš<sup>26</sup> v práci zabývající se moravskými a slezskými depoty. Shromáždil informace o 60 prstenech pocházejících z depotů a analyzoval jejich typologii.

---

<sup>23</sup> KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.*

<sup>24</sup> KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten a měkké tkáně ruky.* Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2008. (Dále citováno jako: KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten a měkké tkáně ruky.*)

<sup>25</sup> FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie středodunajské mohylové kultury na Moravě.* In: *Slovenská archeológia XXI/1/1973.* Str. 25-145. (Dále citováno jako: FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK.*)

<sup>26</sup> SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty...*

Zpracování prstenů z laténského období z prostoru Čech do formy katalogu nálezů jsem se věnovala již ve své bakalářské práci<sup>27</sup>. Protože však došlo v některých případech během příprav této diplomové práce k revizi zjištěných dat, případně k jejich doplnění a také k doplnění nálezů laténských prstenů z prostoru Moravy a Slezska, katalog ze své dřívější práce přejímám, opětovně jej do této práce zahrnuji a dále s ním pracuji tak, aby tato práce byla opravdu kompletní a zahrnovala celé období pravěku z prostoru Čech a Moravy.

Nálezům z období římského se věnovala zejména Ch. Beckmann<sup>28</sup>, která se podrobně zabývala typologií a tříděním prstenů (*viz. Obr. 2*) na území celé Svobodné Germánie. Její typologické schéma je obecně přijímáno a v praxi archeology a badatelů využíváno.

---

<sup>27</sup> KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v době laténské*. Bakalářská práce: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Ústav historických věd. 2011. (Dále citováno jako: KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*.)

<sup>28</sup> BECKMANN, Christamaria. Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit im freien Germanien. In: *Saalburg Jahrbuch* 26. Berlin, 1969. Str. 5-106. (Dále citováno jako: BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...*)

## 5 Typologie a terminologie prstenů

Prsteny mají řadu rozmanitých forem a tvarů. Při studiu jsem se však potýkala s neustálenou terminologií typologie prstenů. Dle archeologického slovníku K. Sklenáře<sup>29</sup> mezi základní formy prstenů v pravěku patří (*viz. Obr. 1*):

- **Prsten kroužkový:** obroučku tvoří prostý kroužek, který je buď uzavřený, spojený, nebo otevřený (jeho konce se mohou i přesahovat)
  - **drátkový (drátěný):** v období starší doby bronzové
    - **sedlovitý:** rovina kroužku je prohnutá, dříve v některých pracích jeho tvar označován také jako „vlnovitě zprohýbaný“, „*Zařízení toto mělo výhodu, že objem prstenu rostoucí síle prstu snadně nepatrným roztažením mohl býti přizpůsoben*“<sup>30</sup>; v období laténském
  - **páskový (plechový):** někdy zdobený rytím nebo vybějením<sup>31</sup>: v období laténském
  - **litý:** v době bronzové, dále od laténského období po celý pravěk
    - **prostý**
    - **vývalkovitý nebo jinak profilovaný**
- **Prsten spirálovitý:** vinutý z drátku do krátké rourky („do válečku“)
- **Prsten růžicovitý:** neuzavřený drátkový prsten, jehož konce jsou vstřícně svinuty do plochých spirálovitých růžic (většinou o 3-5 závitů), objímka prstu může být buď roztepána do širšího proužku nebo je drát ponechán v původním profilu; jsou typickou ozdobou nositelů mohylových kultur, neomezují se však pouze na ni a jsou doloženy i v mladší době bronzové<sup>32</sup>
- **Prsten štítkovitý:** plechový či litý, obroučka je na horní straně rozšířena do ozdobného štítku okrouhlého, oválného, čtvercového či kosočtvercového, někdy zdobeného dále např. rytím
  - **Prostý**
  - **S lůžkem:** litý, jehož štítková část je rozšířená a zesílená a vytváří tak konkávní lůžko pro ozdobnou vložku, již může být email, kámen nebo sklo; v období laténském a římském

<sup>29</sup> SKLENÁŘ, Karel a kol. Archeologický slovník 2: kovové artefakty 1. Pravěk a raný středověk. Str. 40.

<sup>30</sup> PROCHÁZKA, Alois. Zprávy o nálezích na Vyškovsku. In: *Pravěk 1903/číslo 4*. Str. 126-127.

<sup>31</sup> Vzdoba povrchu různými, zpravidla opakovanými vzory pomocí razidla. (zdroj: SKLENÁŘ, Karel a kol. Archeologický slovník 2: kovové artefakty 1. Pravěk a raný středověk. Str. 61.)

<sup>32</sup> PLESL, Evžen. Otázky středobronzového osídlení v severozápadních Čechách. In: *PA 56 (sešit 2)/ 1965*. Str. 474. (Dále citováno jako: PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...*)

Práci se starší literaturou ztěžuje to, že jako „prsten“ byly označovány nejrůznější kruhové artefakty menších i větších průměrů. V případě, že v literatuře není uvedena velikost takovéhoho předmětu, nebo chybí jeho zobrazení s patřičným měřítkem, je těžké identifikovat, zda se jedná o artefakt skutečně sloužící jako prsten<sup>33</sup>. Potíže způsobují například také informace o starších nálezech předaných do Národního muzea a zaznamenaných v *Památkách archeologických*, kdy byly zároveň často předávány celky z jiných lokalit, které nejsou důkladně v textu rozlišeny.

Práci s cizojazyčnou literaturou stěžuje označování prstenů jako „ring“ (v angličtině, der Ring v němčině), což ovšem může být jak přímo prsten, tak jakýkoliv jiný kroužek. Někteří autoři proto prsteny označují jako „Fingerring“, což je při studiu značné ulehčení.

Zajímavé je jistě i poměrně oblíbené označování artefaktů jako „prstýnek“: toto označení totiž zdaleka nemuselo ukazovat na menší průměr nalezeného kroužku ani na bohatost jeho výzdoby.

---

<sup>33</sup> V několika zjištěných případech byla znesnadněna identifikace artefaktu starší terminologií. Výrazy používané pro konkrétní druh předmětu od počátků zájmu o archeologické nálezy až po současnost prošly do určité míry vývojem. Jako příklad této mylné starší informace můžeme uvést, že 23. 9. 1902 zakoupil J. L. Píč předměty pocházející snad z kostrového hrobu rozrušeného při strhávání hlíny v Hořenicích. Hrob měl obsahovat kromě nádoby s pozůstatky kremace také 3 otevřené vroubkované kruhy, masivní uzavřený „prsten“ (hladký nápažník) a 11 bronzových kroužků. (MANGEL, Tomáš. *Laténské pohřebiště v horním Polabí*. Hradec Králové, 2009. Str. 19.). Tyto mylné informace jsou způsobeny stářím literatury, hlavně tedy vývojem jazyka a postupným vytvářením používané terminologie. Vzniká tedy problém jistoty identifikace prstenů jako artefaktů nošených na prstě od artefaktů obdobného vzezření, ovšem nejisté funkce (např. nejrůznější kroužky menšího průměru, záušnice, náušnice, ale i prstence). Jako „prsteny“ jsou poměrně často označovány i záušnice, jak se tomu stalo např. na únětické lokalitě v Kojeticích. (SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 89-99).

## 6 Výskyt prstenů v jednotlivých obdobích pravěku

V této kapitole stručně shrnu kulturní projevy jednotlivých období pravěku a shrnu již zpracovaná vyhodnocení prstenů, jež někteří autoři ve svých pracích již uvedli.

### 6. 1 Doba bronzová

Významnou etapou pravěkých dějin je doba bronzová. Její počátek nepředstavuje v pravěkých dějinách žádný ostrý přelom, je ve znamení plynulého vývoje z předchozího období. Přesto jde z ekonomického i sociálního hlediska nepochybně o novou etapu v pravěkých dějinách lidské společnosti. V jejím průběhu dochází k mohutnému rozmachu ekonomiky, spojenému s využíváním barevných kovů, znamená také novou epochu rozvoje lidského intelektu, myšlení a zvládnutých technologií.<sup>34</sup> Poznání vlastností bronzu a technologie výroby bronzových předmětů znamenalo velký posun v historii lidstva. Ještě v průběhu starší doby bronzové se bronz stal běžným materiálem pro výrobu šperků, zbraní a postupně i pracovních nástrojů. Jeho používáním začíná celá řada postupných změn s celospolečenským dopadem: od zvýšené efektivity práce za pomoci nových nástrojů přes vznik kompletní bojovnícké výzbroje a výstroje, rozvoj vojenství a také zvýšenou míru konfliktů, využívání dálkových komunikací a obchodu,... následkem čehož dochází ke stupňování společenských diferenciací.<sup>35</sup>

#### 6. 1. 1 Starší doba bronzová (dle Reineckova třídění B A1 a část stupně A2)

Nositelem vývoje téměř po celé období starší doby bronzové byla **kultura únětická** (2200 - 1700/1600 př. Kr.). Vývoj únětické kultury můžeme rozdělit na 3 základní období: protoúnětická (v závěru pozdního eneolitu, někdy označována jako samostatná protoúnětická kultura), staroúnětická (Reineckův stupeň B A1) a mladoúnětická (B A2). Podle třídění J. Ondráčka se dá rozpoznat dokonce fázi 5.

Lid s únětickou kulturou obsadil téměř celou západní část střední Evropy a vytvořil zde poměrně jednotnou duchovní a materiální strukturu. Nejlépe poznaným druhem památek vlastní únětické kultury jsou pohřebiště - podstatná část únětické populace byla pohřbívána na plochých kostrových pohřebištích, opravdu vzácné bylo spalování mrtvých. Všichni zemřelí, včetně dětí, byli ukládáni ve více či méně skrčené poloze na pravém boku s pažemi složenými před trupem, pouze v oblastech sousedících s nitranskou skupinou se zřejmě pod jejím vlivem

<sup>34</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Brno: 1993. Str. 238-247, 332. (dále citováno jako: PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*.)

<sup>35</sup> PANČÍKOVÁ, Zuzana. Metalurgie v období popelnicových polí na Slovensku. In: *PA 99/2008*. Str. 93.



objevují skelety (převážně ženské) spočívající na boku levém. Zemřelí byli pro posmrtný život vybaveni obvykle několika, nejčastěji 2-4 nádobami, dále přídatný hrobový inventář tvořily předměty, které byly součástí osobní výbavy zemřelého: měděné a později bronzové šperky nacházené v původní funkční poloze, atributy, odznaky a symboly zemřelého (zbraně a nástroje...). Vzácněji se v hrobech objeví i kostěné nebo kamenné předměty. Zcela běžné je však i sekundární otvírání a vylupování hrobů a rovněž pohřbívání některých jedinců v sídlištních objektech. Na nekropolích, zejména mladoúnětických, začíná být patrná progresivní majetková a mocenská stratifikace společnosti.<sup>36</sup>

Kovové výrobky pocházejí hlavně z hrobů a depotů, na sídlištních se s nimi setkáváme pouze vzácně. O vysoké ceně bronzu v počátcích doby bronzové svědčí to, že se z něho vyráběly hlavně šperky, pouze v omezeném množství potom zbraně a pracovní nástroje.<sup>37</sup>

V mladším úseku starší doby bronzové patří mezi ozdoby rukou prsteny stočené z drátku nebo pásku.<sup>38</sup> Prsteny máme spolehlivě doloženy už z řady protoúnětických lokalit. Tvarově i způsobem výroby se však shodují s různými typy záušnic, u nálezů bez nálezových okolností nelze proto v mnoha případech určit funkci předmětů.<sup>39</sup>

V únětické kultuře se prsteny z drátu objevují v porovnání s jinými šperky (zejména jehlicemi, vlasovými ozdobami, náhrdelníky, nákrčníky, náhrdelníky a náramky) méně často, přesto nejsou zcela výjimečnými a ojedinělými nálezy. Běžnější jsou ovšem například na Slovensku.<sup>40</sup> Podle nálezů v hrobech si totiž většina lidí mohla již „dovolit“ alespoň malou drátěnou ozdobu - záušnice, vzácněji prsteny, náramky, náhrdelníky ze spirálovitých rourek atd.<sup>41</sup>

S památkami **nitranské skupiny** (kulturní skupina v rámci epišňůrového kulturního komplexu, která představuje starší úsek starší doby bronzové, tj. přibližně období 2200 - 1900/ 1800 př. Kr.) se setkáváme v časovém úseku paralelním se starším obdobím únětické kultury.

<sup>36</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 238-247.

<sup>37</sup> Tamtéž. Str. 255.

<sup>38</sup> JIRÁŇ, Luboš (ed.). *Archeologie pravěkých Čech- Svazek 5*. Praha, 2008. Str. 54. (dále citováno jako: JIRÁŇ, Luboš (ed.). *APČ 5*.)

<sup>39</sup> MOUCHA, Václav- PLEINEROVÁ, Ivana. Únětické pohřebiště v Liběšovicích u Podbořan. In: *AR XVIII (sešit 5)/1966*. Str. 538.

<sup>40</sup> MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny v pravěku Moravy a Slezska*. Brno: Moravské zemské muzeum, 1996. Str. 61. (dále citováno jako: MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...*); STUHLÍK, Stanislav - STUHLÍKOVÁ, Jana. *Pravěká pohřebiště v Moravské Nové Vsi - Hruškách*. Studie archeologického ústavu Akademie věd České republiky v Brně, ročník XVI, svazek 1. Str. 122.

<sup>41</sup> SKLENÁŘ, Karel- SKLENÁŘOVÁ, Zuzana- SLABINA, Miroslav. *Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2002. Str. 376. (dále citováno jako: SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...*)

Převážnou většinu informací o životě nositelů této kultury čerpáme opět zejména z pohřebišť: zemřelí byli pohřbíváni zásadně kostrově ve skrčené poloze na pravém boku hlavou k západu (muži) nebo na levém boku hlavou k východu (ženy). Vybavení hrobů je rozdílné a vedle pohřbů bez milodarů se nacházejí i hroby bohaté, vyjadřující zřejmě společenské postavení zemřelého.<sup>42</sup>

Jedním z nejčastějších milodarů v hrobech je měděná a bronzová industrie: typickým šperkem nitranské skupiny je tzv. industrie tvaru vrbového listu, jejíž původ se hledá v rámci epišňůrového kulturního komplexu na severním Kavkaze. Jde o měděné předměty na jednom konci roztepané do tvaru úzkého listu. Sloužily jako ozdoby (stáčely se z nich kruhové náušnice, náramky, vlasové ozdoby a prsteny.)<sup>43</sup>

Ve starší době bronzové se používaly především prsteny s kruhovitým nebo elipsovým průřezem.<sup>44</sup> K poměrně častým kovovým milodarům patří prsteny v závěru starší doby bronzové, kdy se jedná zejména o prsteny se vstřícnými spirálami.

Na konci starší doby bronzové se dostává střední Podunají do velmi těsných, patrně především obchodních kontaktů s vyspělými jiho- a východoevropskými civilizacemi. Větší část Moravy zaujímal v této době a zčásti i na počátku střední doby bronzové **věteřovská skupina** (datována přibližně 1700 - 1600 př. Kr., Reineckův stupeň B A2), jejíž vlivy lze sledovat rovněž v Čechách, na Slezsku, ve středním a jižním Německu. S jejím vznikem souvisí řada změn, mezi nimi i rozšíření sortimentu řemeslné výroby, a to hrnčířství, zpracování parohové a kostěné industrie a patrně i některých dalších oborů. Kulturu a její materiálovou náplň známe především z výzkumů sídlišť, která jsou dosti často výšinná nebo opevněná. Pohřebiště jsou dosud vzácná a poněkud častěji je známe jen z Dolního Rakouska a na Slovensku. Na Moravě bylo odkryto dosud jediné pohřebiště na mohylníku ze starší a střední doby bronzové v Boroticích. Další vědomosti o pohřebním ritu vycházejí z výzkumů pohřbů v sídlištních objektech, protože v tomto období přetrvávají doklady pohřbívání na sídlištních, objevují se dětské pohřby v nádobách, tzv. pithoi. Ač v prostředí věteřovské skupiny jsou bronzové výrobky nalézány poměrně vzácně (což je způsobeno absencí větších hrobových celků i následkem jejich systematického vylupování), z nacházených ozdobných předmětů jmenujme alespoň tyčinkové náramky ve tvaru písmene C, sedlovité náramky,

---

<sup>42</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 258-259.

<sup>43</sup> BASTLOVÁ, Petra. *Ozdoby a šperky v pravěku I*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2007. Str. 32; MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 64; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str.88.

<sup>44</sup> RYCHTAŘÍKOVÁ, Tereza. *Doba bronzová v obci Bulhary (okr. Břeclav)*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2010. Str. 25.

jehlice, vlasové ozdoby z dvojitého drátu a zdobené plechové terčíky. Objevují se prsteny s konci svinutými v terčíky.<sup>45</sup>

### 6. 1. 2 Střední doba bronzová (B B a B C)

Poměrně krátký časový úsek střední doby bronzové se na rozsáhlém území od východní Francie až po střední Evropu projevil rozšířením kulturního komplexu, jehož jednotícím činitelem bylo pohřbívání zesnulých pod mohylami. Neobyčejně rozmanitý pohřební ritus (vedle kostrového pohřbívání se uplatnilo i spalování mrtvých) však svědčí o volnosti nazírání na posmrtný život. Hlavním zdrojem poznání o střední době bronzové jsou výzkumy pohřebišť.<sup>46</sup> Dříve se rozlišovaly západočeská skupina (českofalcká) a středodunajská kultura, dnes předpokládáme, že šíření kulturních vlivů šlo přes Moravu do Čech jižních a středních, další proud se rozšířil do Bavorska a dále pak do západních Čech.

Střední doba bronzová přinesla velký rozmach bronzové industrie po stránce kvalitativní i kvantitativní. Oproti předchozím obdobím se paleta ozdobných předmětů a šperků ještě více rozšířila.

Bronzová industrie **středodunajské mohylové kultury** (označována též pouze jako mohylová kultura, 1700/ 1600 - 1300 př. Kr.) je známa především z hrobů a depotů. Hrobovou výbavu tvořila nejčastěji keramika (zpravidla 1-3 nádoby), několik bronzových předmětů, pouze zřídka se najdou výrobky z jiných materiálů. Vedle chudě nebo dokonce zcela nevybavených hrobů se objevují i hroby značně bohaté.<sup>47</sup> Bronzová industrie je svérázná a poměrně jednotná. Převahu bronzových nálezů představují různé šperky – jejich škálu tvoří víceméně ustálený sortiment typů náramků, jehlic, prsteny s protilehlými růžicovými konci, různé závěsky a nášivky.<sup>48</sup>

Prsteny jsou poměrně častou složkou mohylového hrobového inventáře.

Především pro kostrové hroby jsou typické prsteny, jejichž kroužek (tělo) je na průřezu plochý, hraněný nebo kulatý a vybíhá ve 2 protilehlé růžicovité spirálky, které tak tvoří ozdobnou plošku. Výskyt tohoto typu zaujímá dlouhý časový úsek, především jsou však charakteristické pro mladší mohylové období. Vyskytnou se i v bohatších žárových hrobech, často jen ve zlomcích (nálezy dávají proto jen přibližnou představu o celkovém počtu prstenů

<sup>45</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 270.

<sup>46</sup> Tamtéž. Str. 272-275.

<sup>47</sup> Tamtéž. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 277.

<sup>48</sup> SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 61.

původně do hrobu daných) a se stopami žáru, ale v těchto případech jsme často na pochybách, zda spirálky pocházejí opravdu z prstenů, či zda měly jiný účel. Ojedinele nacházené ploché spirálky bez znatelného lomu na konci nemusí nutně vždy pocházet z prstenů: zdá se, že patřily spíše k ozdobám šatu stejně jako vypouklé bronzové terčíky, které podle náznaků dírek na ulámaných okrajích sloužily jako nášivky na oděv.<sup>49</sup>

Za prsteny se považují také ostatní tvary, jako jsou prosté nebo podélně rýhované širší či užší plechové kroužky, buď uzavřené nebo s konci přes sebe přeloženými. Manžetovité široké prsteny se zaoblenými konci, přes sebe přehnutými, které jsou podélně hustě mělce rýhovány nebo žlábkovány, byly asi nošeny i jako ozdoba prstů na nohou.<sup>50</sup> Rovněž drátěné kroužky, prosté nebo spirálovitě vinuté, nejen z bronzového, ale i ze zlatého drátku, sloužily patrně jako prsteny, ač některé mají větší průměr: pro jejich nošení jako vlasových ozdob nemáme bezpečné doklady. Samotné drátěné i spirálovité prsteny však nejsou pro přesnější datování nejhodnější, protože mají poměrně dlouhou dobu výskytu: v prakticky nezměněné podobě se vyskytují po celou starší a střední dobu bronzovou.<sup>51</sup>

### **6. 1. 3 Mladší (Reineckovy stupně B D, Ha A) a pozdní (Reineckův stupeň Ha B) doba bronzová<sup>52</sup>**

Na přelomu stupňů B C/ D (v absolutní chronologii kolem roku 1200 př. Kr.) se společenství mohylových kultur proměnilo v téměř celé Evropě v civilizaci popelnicových polí. V mladší a pozdní době bronzové dochází na celém území střední Evropy k unifikaci pohřebního ritu - dominujícím způsobem pohřbívání mrtvých byla kremace a ukládání spálených pozůstatků do popelnic, proto tyto epochy bývají označovány podle rozsáhlých žárových pohřebišť také jako „období popelnicových polí“. Na některých územích přežívají kultury popelnicových polí ještě po celý halštát. *„Všeobecné rozšíření spalování zemřelých odráží do značné míry abstraktní představy o charakteru posmrtného života, který měl pokračovat ve formě odhmotnělé představy - duše. Kremace byla chápána nejspíše jako proces rituální očisty, během níž se duše osvobozovala od mrtvého těla a stávala se nesmrtelnou.“*<sup>53</sup>

<sup>49</sup> ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Mohylové pohřebiště ve Vrhavci a horizont nálezů středodunajské mohylové keramiky v západních Čechách. In: *PA 68 (sešit 1)/ 1977*. Str. 88.

<sup>50</sup> TÁŽ. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 36.

<sup>51</sup> Tamtéž. Str. 41.

<sup>52</sup> Oproti chronologii P. Reineckeho bádání ukázalo, že první 2 stupně doby halštatské dle Reineckova třídění (Ha A-B) s prvním, avšak velice vzácným, výskytem železa, lze spíše chápat jako pokračování doby bronzové.

<sup>53</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 293-294.

Důležitým znakem tohoto období byla ekonomická stabilita, která vyplývala z vysoké úrovně zemědělství a specializované výrobní činnosti, což se projevuje hlavně v kovolitectví a hrnčířství. Příznačným rysem období popelnicových polí byla výstavba výšinných hradisek. Pramennou základnu období popelnicových polí značně dokreslují depoty.

Inventář ozdob se dále rozšiřuje: mezi časté nálezy patří tyčinkové náramky a nápažníky, často tordované. Méně se ovšem objevují honosné šperky jako prsteny a náušnice, tyto předměty se nacházejí spíše již jen sporadicky.<sup>54</sup>

V **knovízské kultuře** (okruh hornodunajských polí, 1300 - 1050 př. Kr.) byli mrtví pohřbíváni většinou se 2 až 3 nádobami, přičemž asi jen třetina hrobů z celkového počtu obsahuje bronzový, většinou drobný předmět. Hroby nemívají ani jednotnou úpravu, ani uspořádání. Na knovízských pohřebištích však je obvykle jeden nebo několik hrobů, které bohatstvím milodarů vynikají nad ostatními hroby.<sup>55</sup>

Ve starším úseku středodunajských popelnicových polí, tedy **velatické kultuře** (rovněž označováno jako velatická fáze středodunajských popelnicových polí) je bronzová industrie méně rozmanitá než v okruhu lužických popelnicových polí, i když sortiment je rámcově stejný. Setkat se můžeme zejména s funkčními součástmi oděvu (jako jsou např. nášivky, závěsky a pasové zápony), jehlicemi, sponami. Jako běžný šperk sloužily nejčastěji otevřené tyčinkové náramky, sporadičtěji se objeví i prsteny a nákrčníky.<sup>56</sup>

Oproti předchozí mohylové kultuře je výskyt prstenů v období popelnicových polí nepřilíš hojný. Bronzové spirálky vyrobené z jednoduchého (interpretovatelné snad prsteny) a výjimečně i dvojitého drátu (mohly být používány snad jako záušnice) se mohou objevit v depotech horizontu Lažany (fáze B D), avšak poněkud větší zastoupení spirál z dvojitého drátu se zkrouceným koncem můžeme pozorovat až v horizontu Třtěno/ Hostomice, tedy ve stupni Ha B2-3.<sup>57</sup>

Nejvíce poznatků o společnosti a životě lidu **kultury lužických popelnicových polí** (kultura lužická v mladší době bronzové, slezskoplatěnická v pozdní době bronzové a slezská v pozdní době bronzové na Moravě) poskytují pohřebiště, ač nejčastěji zastoupeným

---

<sup>54</sup> BASTLOVÁ, Petra. *Ozoby a šperky...* Str. 34; JUCHELKA, Jiří. *Lužická kultura v českém Slezsku*. Doktorská disertační práce: Masarykova univerzita. 2011. Str. 233. (Dále citováno jako: JUCHELKA, Jiří. *Lužická kultura v českém Slezsku*.)

<sup>55</sup> SLABINA, Miroslav. Pohřební ritus a vybava hrobů knovízské kultury. In: *Časopis Národního muzea 1978 (řada historická), ročník 147, číslo 1-2*. Str. 6, 8-9.

<sup>56</sup> Tamtéž. Str. 299; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 383.

<sup>57</sup> SMEJTEK, Lubor. *Osídlení z doby bronzové v Kněževsi u Prahy*. Disertační práce: Karlova univerzita, 2011. Str. 224. (dále citováno jako: SMEJTEK, Lubor. *Osídlení z doby bronzové...*)

pramenem při jejím studiu jsou sídliště. Znalosti o hmotné kultuře výraznou měrou doplňují hromadné nálezy bronzové industrie.<sup>58</sup> Inventář kultury lužických popelníkových polí tvoří hlavně keramika a bronzová industrie, které jsou doplněny výrobky z kamene, kosti, skla, jantaru a zlata.<sup>59</sup> Bronzová industrie zahrnuje zejména tyto šperky a součásti oděvu: jehlice, náramky, tordované nákrčníky s očky, prsteny a náhrdelníky ze spirálek.<sup>60</sup>

## **6. 2 Doba halštatská - Starší doba železná**

Jako starší dobu železnou označujeme období od 8. do konce 5. století př. Kr. (v absolutní chronologii přibližně 750 - 400 př. Kr.), dosud však není jednoznačně vyřešena otázka konce halštatské kultury. V tomto období již od jeho počátků dochází k velkým změnám ve společnosti. Při výrobě kovových artefaktů se ve vyšší míře používá železo, které se pro snadnou dostupnost rychle rozšířilo, téměř vytlačilo kámen a v mnoha oblastech výroby nahradilo i bronz. Obecně se soudí, že k tomu došlo z důvodu projevujícího se nedostatkem surovin k výrobě bronzu. Zpracování železa přineslo s sebou nové výrobní postupy a významně obohatilo oblast řemeslné, zemědělské i vojenské činnosti.

Ozdoby a spinadla v době halštatské, vyrobené převážně z bronzu, jsou zastoupeny kruhovým šperkem - nákrčníky, náramky a nánožníky, a dále sponami a jehlicemi, případně korály.<sup>61</sup> Drobnější kroužky z bronzového drátu se objevují v žárových hrobech a depotech staršího halštatského období dosti často, jejich účel však není přesvědčivě vyjasněn. Nebyly to patrně prsteny, protože při podélném diskovitém nebo čtyřhranném průřezu by dosedala na prst ostrá hrana. Málo průkazný je rovněž názor, že měly funkci platidla a ozdobných kroužků. Pravděpodobnější je jejich praktický účel, například k zavěšení nějakých předmětů.<sup>62</sup>

**V bylanské kultuře** (2. polovina 8. století - počátek 6. století) nález prstenu není obvyklým jevem, jeho výskyt je však v několika případech doložen přímo či alespoň předpokládán.<sup>63</sup>

---

<sup>58</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 312, 315-316.

<sup>59</sup> Tamtéž. Str. 320.

<sup>60</sup> SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 188.

<sup>61</sup> VENCLOVÁ, Natalie (ed.). *Archeologie pravěkých Čech, Svazek 6*. Praha: 2008. Str. 53. (Dále citováno jako: VENCLOVÁ, Natalie (ed.). *APČ 6.*)

<sup>62</sup> ŘÍHOVSKÝ, Jiří. K datování anténového meče s jazykovitou rukojetí. In: *PA 47 (sešit 1)/ 1956*. Str. 281-282.

<sup>63</sup> PŮLPÁN, Marek. *Hroby bylanské kultury z Lovosic na pozadí regionálního osídlení*. Bakalářská práce: Karlova univerzita. 2007. Str. 52. (Dále citováno jako: PŮLPÁN, Marek. *Hroby bylanské kultury...*)

Pro poznání **horákovské kultury** (konec 8. století - počátek 4. století př. Kr.) jsou rovněž nejvýznamnějším pramenem mohyly a pohřebiště. V pohřebním ritu a ve výbavě hrobů jsou velké rozdíly. Z počátečního stádia jsou známy především žárové popelnicové hroby, kremace mrtvých se však udržela i nadále. V době rozkvětu horákovské kultury se uplatnila především inhumace mrtvých. Kremační ritus snad nebyl určen jen pro sociálně níže postavené osoby, ale měl jiné, patrně náboženské, pozadí.

Úsek vývoje okruhu lužických popelnicových polí v době halštatské, tj. zhruba v období 800/ 750 - 400 př. Kr., je označován jako **platěnická kultura**. V žárových hrobech se nacházejí většinou silně poškozené zbytky kroje, šperků i milodarů mrtvého, které byly spolu s jeho tělem spáleny na hranici. Většinou jde o zbytky jehlic, spon, náramků, nánožních kruhů, prstenů a náhrdelníků.<sup>64</sup>

Lité hladké bronzové kroužky tvoří nedílnou součást výbavy halštatských pohřbů. V období Ha C- Ha D2-3/ LT A jsou nacházeny zejména v ženských hrobech, kde tvořily součást opasků, nebo sloužily jako závěsky nákrčníků, v mužských hrobech jsou nedílnou součástí koňských postrojů.

### **6. 3 Doba laténská - Mladší doba železná**

Dobou laténskou začíná ve střední Evropě raná doba dějinná (protohistorická). Jak je známo z písemných pramenů, keltská společnost byla silně sociálně stratifikovaná.<sup>65</sup>

**Časně laténské období** (období **LT A**, v absolutní chronologii asi 480/470- 420/390 př. Kr.) úzce kulturně souvisí s pozdně halštatskou kulturou stupně Ha D2-3 a považuje se proto za vyvrcholení pozdně halštatského období.

**Z etapy plochých keltských pohřebišť (LT B - C1**, v absolutní chronologii přibližně rozmezí 420/ 390 př. Kr.- 175/ 165 př. Kr.) je známo mnoho pohřebišť z téměř celé Evropy. Právě milodary z těchto hrobů jsou základem jak pro datování, tak pro bádání o keltském hospodářství, společnosti i obchodu. Počátek keltských plochých pohřebišť je obvykle datován do 2. poloviny 4. století, či na přelom 4. a 3. století př. Kr. Toto období charakterizují nálezy nejstaršího (tzv. duchcovského) horizontu s plně vyvinutou laténskou kulturou považované za archeologické projevy oněch Keltů, kteří vojensky obsadili nejúrodnější kraje země. Pohřbívání na těchto pohřebištích pokračovalo plynule přes celé 3. a 2. století

<sup>64</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 356-357.

<sup>65</sup> Tamtéž. Str. 317.

a ustávalo někdy po přelomu 2. a 1. stol. př. Kr. Na pohřebištích převažovaly kostrové hroby, kde byla kostra uložena v natažené poloze na zádech s rukama většinou podél těla, nohama nataženýma. Nálezy z těchto hrobů nám dávají především určitou představu o podobě a vývoji keltského kroje. Mužské pohřby byly zpravidla vybaveny pouze malým počtem spon a jednoduchými náramky, nošenými zpravidla na levé ruce. Pohřby žen oproti tomu oplývaly větším počtem spon, opaskem, párovým kruhovým šperkem na rukách i na nohách, případně nákrčníkem či prstenem.<sup>66</sup> Populace se postupně sociálně i majetkově rozrůžňovala a její nejvyšší vrstva nabývala pravděpodobně čím dál více charakteru elity. Ukazuje se však, že podle počtu předmětů v hrobech nelze mechanicky soudit na společenské postavení zemřelého jedince.<sup>67</sup>

Mezi nejstaršími laténskými kostrovými pohřby na Moravě se ve stupni LT B1 tu a tam vyskytují ve výbavě jednoduché prsteny z plechového proužku spojeného nýtem a také z Čech je znám bronzový poškozený prsten z plechu zdobeného horizontálním rýhováním, pocházející patrně z prostředí kostrových laténských hrobů. Na těchto exemplářích z plochých keltských pohřebišť tedy doznívá pozdně halštatský styl, prozrazující se jak jemným rýhováním, tak tvarováním šperku z nedovřeného plechového kroužku.<sup>68</sup>

V průběhu 2. poloviny 3. století př. Kr. vykazují keltská pohřebiště nápadný úbytek počtu hrobů, který působí dojmem podstatného zřídnutí populace. Ojedinele nacházené pohřby spálených těl vnášejí do dosavadních pohřebních zvyklostí větší části Čech nový prvek. Zdá se, že je to projev změny v ideologické oblasti, která vedla až k upuštění od zvyku pozůstatky zemřelých vůbec ukládat. Méně jemné chronologické třídění **etapy keltských oppid (LT C2 - D1)**, v absolutní chronologii asi 175/165 př. Kr. – 70/60 př. Kr.) je tak dáno absencí archeologicky viditelných pohřbů, toto období znamená však vyvrcholení keltského osídlení na našem území. Došlo k rozmachu výroby, která se specializovala v řadě řemeslných odvětví. Nálezy z oppid podávají většinou nejen dobré poznatky o místní hmotné kultuře obyvatel oppida, nýbrž dokládají i jejich kontakty s jinými územími.<sup>69</sup>

Zatímco jehlice, vlasové ozdoby a náušnice se v nálezech doby laténské vyskytují zcela ojedinele, velmi oblíbenými se naopak opět stávají prsteny. K jejich výrobě se používalo železo, bronz, stříbro a vzácněji i zlato. Laténské prsteny mají řadu tvarů a typů.

---

<sup>66</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 393-394, 400.

<sup>67</sup> Tamtéž. Str. 317.

<sup>68</sup> MOTYKOVÁ, Karla- DRDA, Petr- RYBOVÁ, Alena. Opevnění pozdně halštatského a časně laténského hradiště Závist. In: *PA75 (sešit 2)/ 1984*. Str. 395.

<sup>69</sup> Tamtéž. Str. 402- 405.



Tvary prstenů ve starším a středním laténském období jsou zpravidla zmenšenými obměnami větších ozdobných kruhů (zejména náramků) a lze je tedy chronologicky posuzovat shodně s předlohami.<sup>70</sup> Nejčastěji mají však podobu prostých drátěných kroužků, někdy i sedlovitě prohnutých (zejména v období LT B2) a kopírujících tak módu sedlovitých náramků. Oblíbené jsou rovněž masivní „snubní“<sup>71</sup> prsteny. Dva „snubní prsteny“ se často nacházejí v kostrových hrobech v kombinaci se nákrčníkem dvěma náramky.<sup>72</sup> Objevují se také prsteny z tordovaného drátu nebo s konci vinutými do růžic nebo zakončeny hadí hlavičkou.<sup>73</sup> Z pozdní doby laténské jsou známy i prsteny s lůžkem pro gemu.<sup>74</sup>

Je zajímavé, že římské prsteny, případně z nich pocházející řezané kameny, představují nejpočetnější druh šperku, který nalézáme mezi antickými importy na keltských oppidech na našem území a který se objevuje i na lokalitách germánských. Pravděpodobně je sem přinášeli římscí obchodníci a vyslanci, nikoliv však pro místní ženy, ale pro vůdce a členy jejich družiny, kterým pak sloužily společně s kovovými picími servisy jako znak jejich výjimečného postavení.<sup>75</sup>

## 6. 4 Doba římská

Dobou římskou je v archeologické a částečně i v historické literatuře poněkud nepřesně označováno období, v němž se naše země ocitají v blízkém sousedství římského impéria a v přímém dosahu působení antické kultury. Již někdy v průběhu časného 1. století se na našem území objevil nový lid, který vystřídal Kelty.<sup>76</sup>

Poznání doby římské se opírá již nejen o prameny hmotné kultury, ale také o útržkovité zprávy antických autorů. O ekonomickém, společenském a kulturním rozvoji

---

<sup>70</sup> LUDIKOVSKÝ, Karel. Ploché keltské pohřebiště v Mikulčicích u Hodonína. In: *Sborník Československé společnosti archeologické 2/1962*. Str. 264.

<sup>71</sup> Důvod použití pojmu bychom měli chápat spíše jako odkaz na podobnost s „dnešními“ prsteny sloužícími ke zpečetění manželského svazku, než jako odkaz k tomu, k jakému „účelu“ byly používány. Procesy archeologické transformace totiž neumožňují předměty „mrtvé“ kultury interpretovat současným použitím (v kontextu a termínech „živé“ kultury), třeba že se teoreticky jedná o předměty identické. Jejich dřívější smysl a účel se mohl totiž pohybovat v odlišných sociálních kategoriích. (zdroj: VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích a přilehlý region v době římské*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2010. Str. 161. Dále citováno jako: VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích...*)

<sup>72</sup> SPURNÝ, Václav. Nové hroby z doby laténské na Moravě. In: *AR X (sešit 5)/1958*. Str. 625.

<sup>73</sup> SVOBODOVÁ, Helena. Antické importy z keltských oppid v Čechách a na Moravě. In: *AR XXXVII (sešit 6)/1985*. Str. 656.

<sup>74</sup> ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Moravě...* Str. 95; VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky v pravěku II*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2007. Str. 20. (dále citováno jako: VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky...*)

<sup>75</sup> ONDŘEJOVÁ, Iva. *Význam šperku...* Str. 98.

<sup>76</sup> STUHLÍK, Stanislav (ed). *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*. Brno, 2002. Str. 291.

vypovídá nejen hustá síť nalezišť a bohatý a různorodý inventář domácí hmotné kultury, ale i nápadný příliv římského dovozního zboží, tedy importů.<sup>77</sup>

**Starší dobou římskou** je chápáno období, které zde začíná v době okolo přelomu letopočtu a končí tzv. markomanskými válkami císaře Marka Aurelia, které přinesly nejen některé změny v sídelních strukturách místního svébského obyvatelstva, označovaného Římány jako barbari, ale i zřetelné proměny ve vztahu Říma k celé oblasti. Římský vliv zde očividně zeslábl a římská přítomnost v těchto končinách již nikdy nebyla opakována.<sup>78</sup> Většinu hrobových nálezů starší doby římské tvoří popelníkové hroby, přičemž do urny byly zpravidla ukládány nejen zbytky spálených kostí, ale i milodary, často poničené žárem hranice či jinak záměrně deformované. Méně často než žárový pohřební ritus se objevují pohřby nespálených lidských těl uložených v natažené poloze.<sup>79</sup> Kruhový šperk je ve starší době římské velmi vzácný. Prsteny představují sice řídce, avšak přeci jen nejčastěji se vyskytující kruhový šperk starší doby římské. Bývaly vyráběny ze železa a bronzu (zinku?), vzácnější jsou exempláře ze zlata či stříbra. Již od starší doby římské se vzácně vyskytnou i římské štítkovité prsteny s vložkou.<sup>80</sup>

**V mladší době římské** prodělává germánská společnost závažné změny. Jakkoliv mnohé z období těsně po markomanských válkách zůstává záhadou, ukazuje se, že import z římských provincií nebyl zcela přerušen. Dochází k nápadnému vzestupu některých výrobních znalostí. Markomanské války otevřely cestu kulturním podnětům ze vzdálenějších oblastí barbarika.<sup>81</sup>

Prsteny se na našem území objevují během celého období doby římské, ač byly typické zvláště pro římské prostředí. Prsteny zde byly pravděpodobně i vyráběny. Nosili je stejně muži i ženy.<sup>82</sup> K nejjednodušším formám patří prosté obroučkové kroužky, u nichž je však někdy těžké rozhodnout, zda skutečně reprezentují tento druh šperku. Z hlediska interpretace se přítomnost prstenů (zvláště pak variant z drahých kovů) v barbarských hrobech obecně vysvětluje jako určitý projev romanizace jejich nositelů či jejich vztahu k Římské říši.<sup>83</sup> Prsten mohl mít úlohu zástavy nebo slibu přátelství, byl odznakem vysokého postavení.

---

<sup>77</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 424-426.

<sup>78</sup> STUHLÍK, Stanislav (ed). *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*. Brno, 2002. Str. 299.

<sup>79</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 430.

<sup>80</sup> SALAČ, Vladimír (ed.). *Archeologie pravěkých Čech, Svazek 8*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2008. Str. 84. (dále citováno jako: SALAČ, Vladimír (ed.). *APČ 8*.)

<sup>81</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 458-461.

<sup>82</sup> VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky...* Str. 55-56.

<sup>83</sup> VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích...* Str. 158.

Přítomnost zlatých šperků: náramků, prstenů a nákrčníků, dosvědčuje také, že se zde počíná vydělovat nová společenská vrstva s výsadním postavením.<sup>84</sup>

Již od počátku doby římské vystupují štítkové prsteny se skleněnými nebo jantarovými vložkami, které zvyšovaly jejich estetickou hodnotu, často se jedná o gemy s rytou výzdobou. V mladší době římské se vyskytují většinou prsteny v podobě jednoduchého kroužku nebo i prsteny štítkové se skleněnými nebo jantarovými vložkami. Není však vyloučeno, že mohly být nošeny například i jako přívěsky. Prsteny byly vyráběny z běžných kovů (železo, bronz), ale i ze zlata a stříbra.<sup>85</sup>

V pozdní době římské jsou však kromě bohatých hrobů prsteny poměrně řídko nacházeným šperkem.<sup>86</sup>

Za zcela výjimečnou kategorii nálezů jsou považovány zlaté prsteny s nápisy, které by mohly mít nepostradatelný význam pro identifikaci nejvyšší společenské vrstvy barbarů, protože identita jmen na prstenech s některými konkrétními osobami je zřejmá. Mezi takové nálezy můžeme počítat např. nález prstenu z Apahidy I, podle jehož monogramu víme, že v hrobě mohl být pohřben jistý Omharus.<sup>87</sup>

## **6. 5 Období stěhování národů**

Z historického hlediska je počátek doby stěhování národů kladen k roku 375, závěr doby stěhování národů je v našich zemích kladen na sklonek 6. století.

Na samém počátku tohoto období se setkáváme v hmotné kultuře s některými cizorodými typy předmětů, jejichž předlohy nacházíme především v pozdně římských kulturách východní Evropy. Inventář hrobů počátku stěhování národů je vesměs neobyčejně chudý. Významnou složku hmotné kultury barbarů tvořil šperk. Nálezy ojedinělých kostrových hrobů (vyznačujících se nezvyklými archeologickými typy, předměty z drahých kovů a někdy i cizími antropologickými znaky pohřbených) však svědčí o prohloubení společenské a politické diferenciaci.<sup>88</sup>

---

<sup>84</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 462.

<sup>85</sup> DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 267-268.

<sup>86</sup> SVOBODA, Bedřich. Šperky z XXXII. hrobu ve Smolíně. In: *PA 48/1957*. Str. 470.

<sup>87</sup> DROBERJAR, Eduard. Recenze „Oberschichtgräber und Verwahrfunde in Südosteuropa im 4. und 5. Jahrhundert“. In: *PA 95/2004*. Str. 282-286.

<sup>88</sup> PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 474.

Muži dostávali do hrobu zbraně (meč, kopí, luk a šípy, sekeru) a také ostruhy a udidla. Přídatky ženských hrobů tvoří především ozdoby (spony, jehlice, náramky, prsteny, náušnice, náhrdelníky).

V hrobových inventářích staršího stupně stěhování národů zaujímají důležité místo spony, k nejčastějším součástem kroje a výstroje patřily různé druhy přezek (závěry opasků nebo ke spínání bot), v mužských hrobech nechybějí bronzové pinzety, železné nože, poměrně vzácné jsou ovšem zbraně. Z kostěných a parohových předmětů vynikají hřebeny.

V období stěhování národů se nejčastěji objevují jednoduché prsteny z bronzové tyčinky, zdobené rýhováním či žebírky vytvořenými záseky, ty honosnější jsou vykládány drahými kameny (typické jsou rudé almandíny). Objevují se rovněž bronzové prsteny zdobené skleněnými nebo emailovými prvky.<sup>89</sup>

---

<sup>89</sup> DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 267-268; VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky...* Str. 57, 69.

## 7 Další zdobení prstenů

### 7.1 Technologie zpracování kovů

Kovolitectví a kovotepectví se rychle stalo specializovaným řemeslem.

Techniku odlévání ovládal do všech podrobností již lid s kulturou únětickou. Již v době bronzové byly známy zásady směšování mědi a cínu pro určité druhy slitin. Odlévání bronzu se přiblížilo vrcholu dokonalosti v době laténské. Odlitek z kadlubu byl na povrchu hrubý a měl četné vady, proto jej řemeslníci dodatečně zdokonalovali kováním, obrušováním a opilováním, hlazením, leštěním, případně ještě opatřovali vyraženou nebo rytou výzdobou (cizelováním).

Plech se v pravěku zhotovoval jenom vytepáváním. Záliba v tepaný bronz a plech je nápadná u lidu popelnicových polí.

Bronzový drát byl stáčen z úzkých slabých bronzových pásků nebo vykováván z tyčinky. Vyhranění (např. trojhrannosti) jeho profilu se docilovalo vkováváním do tvrdého podkladu (rýh). Tzv. nekonečný drát byl vyráběn protahováním tvrdým kamenem nebo později železnou protahovačkou.

Tordovaný drát (v průřezu vždy čtyřhranný) byl kroucen z vykované tyčinky, v určitých obdobích se však tordování napodobovalo odléváním nebo vyražením vzoru na povrchu silného drátu.

Spojování jednotlivých částí, v případě prstenů spíše obou konců, bylo prováděno drážkou (falcí), dvojím zahnutím obou okrajů a jejich stlučením, nebo nýtováním, známým od starší doby bronzové.

Výzdoba povrchu mohla být dále prováděna například rytím nebo ražbou. K vybějení ozdoby na litém předmětu bylo potřeba ostrých nástrojů, k výzdobě plechu naopak tupých, aby se neprorazil.<sup>90</sup>

### 7.2 Inkrustace a tausie

Zdobení povrchu vykládáním barevně odlišnou látkou patří ke starým šperkařským technikám. Provádělo se dvojím způsobem: za studena (tausie neboli příhrádková inkrustace) a za tepla (emailérství). Poprvé se ve střední a západní Evropě setkáváme s emailem v době

---

<sup>90</sup> FILIP, Jan. *Umělecké řemeslo v pravěku*. Praha, 1941. Str. 20-21, 46-49.

laténské. Tausie silně ustupovala ve střední a pozdní době laténské a stále častěji se začala používat právě emailovová inkrustace.

Za studena se vsazovaly různé materiály (jantar, skleněné korále, drahokamy a polodrahokamy) do jamek nebo přihrádek.

Email je v podstatě olovnato bórová skelná hmota, která může být barevná i nebarevná, průsvitná i neprůsvitná. Skelná hmota se působením velkého žáru přitavila ke kovovému základu. Rozlišujeme několik hlavních druhů emailů: jamkový, přihrádkový, s drátěnou obrubou a reliéfní. Pokud se výplň v přihrádkách vybrušovala do rovné plochy, používá se pojem tzv. *technika cloisonné*. V našich zemích se můžeme setkat například s destičkovými sponami zdobenými emailovou vložkou z období 2. století n. l.

### 7. 3 Gemy<sup>91</sup>

Historie řezání kamenů sahá hluboko do starověku. Jeho prvotní doklady pochází z Mezopotámie, daleko výrazněji a dlouhodoběji měl však na vývoj glyptiky vliv Egypt. Na naše území se však dostávají až v souvislosti s římským císařstvím.

Termínem gemy označujeme opracované kameny, které se obvykle řadí mezi polodrahokamy (vzácněji se jedná o drahokamy), na nichž se zpravidla objevuje zdobná rytá výzdoba:

- Jestliže je výzdoba reliéfní, jedná se o kameje nebo reliéfní gemy:
  - kameje využívají vrstevnatosti materiálu jako je achát nebo onyx k vytvoření barevného efektu řezby; obvykle se jedná o světlý reliéf na tmavém podkladě
  - oproti tomu reliéfní gemy mají reliéf i pozadí stejné barvy
- Termínem intaglie se označují gemy s výzdobou rytou dovnitř kamene

V antice se intaglie používaly jak pro běžnou potřebu, tak pro sběratelské účely, obvykle se zasazovaly do pečetních prstenů, nosily se rovněž jako přívěšky nebo amulety. Mohly tak sloužit jako praktické nosiče symbolu ochranného božstva či symbolu, které mohl mít každý kdykoli a kdekoli u sebe, tedy jako jakýsi „talisman pro štěstí“.

---

<sup>91</sup> Setkat se můžeme i s tvarem „gemmy“

Významným odběratelem glyptické produkce byla armáda, takže se gemy rychle šířily mimo prostor římského císařství. Další cílovou skupinou mohli být rovněž zámožní obchodníci a podnikatelé.<sup>92</sup>

U nás gemy známe především z prostředí Moravy, a to z doby římské.

---

<sup>92</sup> ŘEBOUNOVÁ, Otakara. *Antické gemmy na Relikviáři sv. Kříže*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2005. Str. 11-15.

## 8 Katalog nálezů prstenů z jednotlivých období pravěku z prostoru dnešní České republiky

Jednotlivé nálezy jsou rozděleny podle jednotlivých období pravěku, v rámci nichž jsou dále řazeny alfabetycky.

Vlastní popis nálezu je systematizován dle následujících hledisek:

**TRADIČNÍ NÁZEV LOKALITY**<sup>93</sup> (příslušnost k okresu dle administrativního dělení roku 2000)

**Lokalita:** Co nejpřesnější lokalizace nálezu: bližší poloha<sup>94</sup> nálezu v rámci katastru, název místní polohy (tratě), dříve uváděný majitel polnosti, číslo pozemkové parcely či jiné údaje vztahující se k lokalizaci nálezu. Forma názvu byla ponechána tak, jak byla nalezena v použité literatuře, ač je v některých případech tato forma v rozporu s českým pravopisem (zejména v používání velkých písmen)

**Charakteristika naleziště/ nálezu:** Charakteristika typu lokality (pohřebiště, sídliště, depot, ojedinělý nález...), dějiny výzkumu lokality, druh činnosti vedoucí k nálezu, nálezce, průběh výzkumu, případně okolnosti výzkumu ...

- Zjištěné nálezové okolnosti a nálezová situace konkrétního nálezu obsahující prsten, ostatní artefakty z nálezového celku.

**Datace:** Bližší zařazení nálezu do kulturního rámce, případně bližší datace do rámce Reineckova periodizačního systému či absolutní chronologie. Informace byla ponechána tak, jak byla nalezena v literatuře, její forma proto může být v rámci katalogu nejednotná.

**Popis prstenu:** Snažila jsem se zachytit zejména materiál a typ prstenu, tvarovou a výzdobnou charakteristiku, případně také současné uložení prstenu (často nalezeno pouze inventární číslo, nikoliv název instituce, v níž je nález uchováván, tyto informace nebyly dohledávány, sloužily spíše ke snížení rizika duplicity záznamu). **Rozměry:** Údaje o velikosti uváděné v milimetrech a hmotnost v gramech.

---

<sup>93</sup> Tradiční název, pod kterým vstoupila lokalita do literatury. V případě, že je dnes již tato obec částí jiné obce, uvádím tuto informaci v závorce před informací o okresu. V případě hradisk a oppid jsou uváděny zavedené názvy, v případě městských částí Prahy název městské části.

<sup>94</sup> Poloha je místo nebo více či méně ohraničený prostor, do kterého byl nález lokalizován v původních zprávách, nebo do kterého je možno nález lokalizovat podle dostupných informací (BUREŠ, Michal. Plochá kostrová pohřebiště doby laténské v Praze. In: *Archaeologica Pragensia* 8, 1987. Str. 13. Dále citováno jako: BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...*)



**Literatura:** Abecedně řazený (dle jména autora) seznam použité literatury (a jiných zdrojů) použité při zpracování dané katalogové položky (nejedná se tedy zdaleka o kompletní seznam literatury k dané lokalitě). Literatura je citována v souladu s citacemi používanými v této práci, tedy podle normy ISO 690 a 690-2. Pokud byla pro dílo zavedena již zkrácená citace v předchozích částech práce, je použita pouze tato zkrácená citace.

Nebyly-li některé z informací zjištěny, je položka vynechána.

Do soupisu jsou zahrnuty i lokality, z nichž pocházejí i dnes ztracené nálezy, nebo jejichž datování nebylo v rámci pravěku blíže určeno, případně datování je sporné.

## 8. 1 Eneolit

### HOŠTICE (okr. Vyškov)

**Lokalita:** polní trať „Sečné louky“

**Charakteristika nálezu:** Lokalita byla zkoumána od začátku července do konce srpna 2002. Výzkum byl dokončen až v průběhu měsíců října a listopadu. Z lokality pochází nálezy kultury se šňůrovou keramikou, kultury zvoncových pohárů, únětické kultury, pohřebiště kultury popelnicových polí z pozdní doby bronzové, 20 kostrových hrobů je možné zařadit do doby laténské a nalezeny byly i stopy po osídlení z doby stěhování národů.

- **Hrob 801** (viz. Obr. 5) obsahoval kostrový pohřeb dítěte (ve věku 9-12 let), v němž byl nalezen kromě keramiky a jejích fragmentů také měděný drátěný kroužek (A34 151, prsten?). Uložení milodarů v hrobě není jasné, měděný kroužek byl ovšem nalezen zřejmě na prstech ruky. **Rozměry:** tloušťka 16 mm, síla 1 mm.

**Datace:** hrob je datován do období eneolitu, kultury se šňůrovou keramikou.

**Literatura:** URL: < [http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV44\\_studie/PV44\\_studie\\_10.pdf](http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV44_studie/PV44_studie_10.pdf) >, cit. [3. 6. 2013]; BÁLEK, Miroslav- BERKOVEC, Tomáš- KOS, Petr a kol. Předběžné výsledky první etapy archeologického výzkumu v trase dálnice D1 Vyškov - Mořice. In: *Přehled výzkumů 44/2003*. Str. 140; KOLÁŘ, Jan. *Osídlení středního toku Hané lidem kultury se šňůrovou keramikou a jeho postavení v rámci střední Moravy*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2008. Str. 6-7, 9; NOVOTNÁ, Klára. *Únětická sídliště a pohřebiště v Hošticích – Sečných loukách 4 a v Mořicích – Pololánech 1*. Diplomová práce: Karlova univerzita. Str. 15-16, 96.<sup>95</sup>

### KOLÍN (okr. Kolín)

**Lokalita:** Výšina nad Pekelským rybníkem

**Charakteristika naleziště:** Při záchranném výzkumu vyvolaném stavbou obchvatu byly objeveny nálezy z neolitu, eneolitu, doby bronzové, doby železné, doby římské i raného středověku.

- Unikátním nálezem je kostěný prsten na ruce pohřbeného muže z období eneolitu (kultura se zvoncovými poháry).

---

<sup>95</sup> Dále citováno jako: NOVOTNÁ, Klára. *Únětická sídliště a pohřebiště v Hošticích...*

**Literatura:** BUŠKOVÁ, Markéta. *Archeologové objevili na kolínském obchvatu tisíce nálezů z doby kamenné*. iDNES 19. března 2010. URL: < [http://zpravy.idnes.cz/archeologove-objevili-na-kolinskem-obchvatu-tisice-nalezu-z-doby-kammenne11f/zahranicni.aspx?c=A100319\\_1353556\\_vedatech\\_taj](http://zpravy.idnes.cz/archeologove-objevili-na-kolinskem-obchvatu-tisice-nalezu-z-doby-kammenne11f/zahranicni.aspx?c=A100319_1353556_vedatech_taj)>, cit. [2.5. 2013.]; URL: <<http://www.arup.cas.cz/?p=286>>, cit. [14.5.2013].

### **MAKOTŘASY** (okr. Praha – západ)

**Charakteristika naleziště:** S výzkumy menšího rozsahu začal již K. Žebera pod odlišným katastrálním názvem lokality „Středokluky“, dále pak L. Hájek a také A. Knor, kteří odhalili nejméně 8 sídlištních objektů a 6 hrobů kultury nálevkovitých pohárů. Od roku 1961 potom na lokalitě probíhal záchranný výzkum.

- Měděný prsten pocházející z hrobové výbavy patří k nečetným měděným nálezům kultury nálevkovitých pohárů v oblasti Čech.

**Literatura:** MATTOVÁ, Sabina. *Příspěvek k poznání způsobu obživy na přelomu neolitu a eneolitu (srovnávací studie západního kulturního okruhu s oblastí Čech a Moravy)*. Disertační práce: Karlova univerzita. 2012. Str. 131.

## **8. 2 Doba bronzová**

### **ALBRECHTICE NAD VLTAVOU** (okr. Písek)

**Lokalita:** trať v Kopcích, ppč.<sup>96</sup> 880/1

**Charakteristika nálezu:** Mohylové pohřebiště, z něhož část nálezů náleží do starší a střední doby bronzové a do doby halštatské. Výzkum T. Poroda a J. N. Woldřicha byl prováděn v 80. letech 19. století. Některé nálezy prodal T. Porod v roce 1890 do českobudějovického muzea.

- **Mohyla 4** obsahovala náramek, 3 prsteny a jantarovou destičku. Jednalo se o jeden bronzový prstýnek se spirálovitě stočenými konci, jeden spirálovitý a jeden páskový (viz. Obr. 10: 1).

**Datace:** střední doba bronzová (dle Reineckova periodizačního systému B B2- B C)

---

<sup>96</sup> Pozemková parcela číslo

**Literatura:** DUBSKÝ, Bedřich. *Pravěk jižních Čech*. Blatná, 1949. Str. 99<sup>97</sup>; FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle archeologie*. Písek, 1997. Str. 6-7;<sup>98</sup> CHVOJKA, Ondřej. *Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové*. Brno, 2009. CR-ROM, str. 338; TISUCKÁ, Marika. Příspěvky ke střední době bronzové ve středních Čechách. In: *Zprávy ČAS, Supplément 70*. Praha, 2008. Str. 5, 15, 20.<sup>99</sup>

### **BĚCHOVICE** (Praha 9)

**Lokalita:** poloha „Finfásek“ u soutoku Rokytky a Říčanského potoka

**Charakteristika nálezů:** Z povrchových sběrů J. Zadáka pochází zlomky keramiky, ojedinělé nálezy knovízské keramiky, přeslen a bronzový svinutý prsten.

**Datace:** prsten by mohl patřit mohylové kultuře střední doby bronzové, nebo knovízské kultuře mladší doby bronzové

**Literatura:** digitální archiv ARÚP alrnc [926]; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 459, 534.

### **BLATO** (okr. Pardubice)

**Charakteristika naleziště:** Sídliště a pohřebiště starší doby bronzové bylo ničeno při těžbě v cihelně. Roku 1926 byly nalezeny 3 kostrové hroby únětické kultury, z nichž se však podařilo zachránit jediný, ve kterém byla nalezena kostra v poloze „v sedu“. Hrob obsahoval kromě několika nádob také 2 bronzové prsteny, které však mohly sloužit rovněž jako záušnice.

**Literatura:** HUSÁKOVÁ, Jana. *Vývoj archeologického bádání na Pardubicku (konec 19. století až polovina 20. století)*. Bakalářská práce: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická. 2011. Str. 54; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 29.

---

<sup>97</sup> Dále citováno jako: DUBSKÝ, Bedřich. *Pravěk jižních Čech*.

<sup>98</sup> Dále citováno jako: FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...*

<sup>99</sup> Dále citováno jako: TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...*

## **BLOVICE** (okr. Plzeň - jih)

**Lokalita:** trať „Hladoměř“

**Charakteristika nálezu:** Mezi nálezy z mohyly uvádí L. Šnajdr zlatý prsten. Nález by měl údajně náležet mohylové kultuře střední doby bronzové.

**Literatura:** HÁSEK, Ivan. Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové. In: *AR VII (sešit 5)/1955*. Str. 668.<sup>100</sup>

## **BLUČINA** (okr. Brno - venkov)

**Lokalita:** Z oválného návrší „na Cezavách“ je známo výšinné sídliště a hradiště se složitým vývojem osídlení. Pochází z něj celkem 18 depotů z období starší fáze popelnicových polí. Nález (dle číslování M. Salaše depot *Blučina 16*) pochází ze západního svahu Cezav.

**Charakteristika nálezu:** Depot byl nalezen roku 1986 při výzkumu Moravského zemského muzea Brno. Uložen byl ve dvou těsně sousedících skupinkách a pochází z něj 35 předmětů: sekerky, dláta, srpy, zlomek čepele meče, kopí, na zlomky rozlámaný náramek, jehlice, prsten a několik slitků. Depot byl uložen do Moravského zemského muzea Brno (celý depot má přírůstkové číslo 1/ 2002).

**Datace:** starší fáze popelnicových polí (B D - Ha A1)

**Popis prstenu** (*viz. Obr. 16: 1*): Ze subtilního plechového prstenu se dochovalo pouze tělo, které je na jedné straně zdobeno podélným jemným rýhováním. Oba konce jsou odlomeny.

**Rozměry:** dochovaná délka 12 mm, šířka 10 mm, hmotnost 0,5 g.

**Literatura:** SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I*. Str. 304- 306.

**Charakteristika naleziště:** V průběhu roku 1993 bylo objeveno 9 starobronzových objektů.

- **V objektu č. 45/ 1993** byl na dně jámy nalezen skelet asi 20leté ženy ve skrčené poloze, u jejíž lebky se po obou stranách našla sada šesti kličkovitých záušnic a na malíčku spirálovitý prsten z dvojitého drátu se zpětnou kličkou. Nález by měl být uložen v Moravském zemském muzeu v Brně.

**Kultura:** únětická kultura

---

<sup>100</sup> Dále citováno jako: HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*.

**Literatura:** DRÁBKOVÁ, Jana. *Člověk jako oběť v době bronzové na území Čech a Moravy*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2009. Str. 38<sup>101</sup>; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 41; NIKOLAJEV, Pavel. *Starobronzové sídlištní objekty z Blučiny- Cézavy*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2011. Str. 23<sup>102</sup>; PRESSOVÁ, Pavla. *Věteřovská fortifikace na Cezavách u Blučiny*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2006. Str. 16.

**Charakteristika nálezu:** Kumulace K7/90 obsahovala 5 skeletů mužů ve věku od 20 do 55 let, uložených přes sebe v nerituálních, až anatomicky nepřírodných polohách (u 4 skeletů byly zjištěny stopy násilných zásahů a manipulací, kumulace je interpretována jako relikt nejspíše religiozního rituálu, provázeného mimo jiné lidskými oběťmi). Nalezené 2 fragmentárně zachované subtilní drátěné kroužky (jeden zachovaný v prstech levé ruky S11/ 90, druhý na hrudní kosti S10/ 90) nemají zachovány žádný konec. Mohlo se jednat jak o prosté otevřené kroužky, tak o spirálky, a mohly nejspíše sloužit jako drobné kruhové šperky s funkcí vlasových ozdob nebo prstenů.

**Datace:** mladší doba bronzová

**Popis prstenů (2 ks):** (viz. Obr. 16: 2)

- Zlomek drobného drátěného kroužku nebo spirálky: otevřené a vyhnuté konce tvoří lomy.

**Rozměry:** 14,1 x 13,0 mm, průměr těla 1,7 mm, hmotnost 0,5 g.

- Asi polovina drobného drátěného kroužku nebo spirálky, oba konce lomové. **Rozměry:** 14,0 x 8,5 mm, průměr těla 1,7 mm, hmotnost 0,3 g.

**Literatura:** SALAŠ, Milan - DOČKALOVÁ, Marta - HORÁČKOVÁ, Ladislava a kol. Mladobronzová kumulace lidských skeletů na Cezavách u Blučiny (okr. Brno- venkov) a její enviromentální kontext. In: *PA 103/2012*. Str. 173-231.

**Charakteristika nálezu:** Od roku 1948 byl Moravským zemským muzeem prováděn výzkum na výšinném opevněném sídlišti. V roce 1950 pokračoval K. Tihelka ve výzkumu, tentokrát na východním svahu lokality, aby zjistil průběh opevnění. Především pod kamením našel 94 skeletů lidu velatické kultury mladší doby bronzové. Jednalo se o pohřby kostrové: některé kostry byly uloženy rituálně, některé nepravidelně (zřejmě vhozeny do jámy), některé nahromaděny spolu s kostmi dobytka a některé tvořil již pouze nálezy samostatných lebek.

<sup>101</sup> Dále citováno jako: DRÁBKOVÁ, Jana. *Člověk jako oběť...*

<sup>102</sup> Dále citováno jako: NIKOLAJEV, Pavel. *Starobronzové sídlištní objekty...*

- U **skeletu 22** (kostrový pohřeb dítěte) byly nalezeny střepy, zub tura, zbytek bronzového prstenu, keramický hrnec (ve střepech) a skleněné korálky.
- U **skeletu 27** byly nalezeny střepy, zlomek hliněného kadlubu, bronzová jehlice, bronzový prsten, bronzové šidélko a skleněné korálky.
- Podélně rýhovaný prsten pochází z **pohřbu 47**.
- **Pohřeb č. 52** (ve IV. sektoru naleziště), který byl uložen pod skelety jedinců č. 28 a č. 29, byl tvořen kostrou ženy a muže, kteří byli jakoby schouleni k sobě. Muž měl levou horní končetinu zahnutou přes tělo ženy k ústům a jeden článek prstu měl skousnutý mezi moláry<sup>103</sup>. Žena měla u krčních obratlů skleněné korálky z náhrdelníku a na ruku bronzový prsten (na prstě jedné ruky) a náramek. Hrob byl vyzvednut a uložen do muzea v Židlochovicích.
- V **hrobě 111** ležela kostra, zřejmě ženy, která na prstních člancích měla 7 bronzových prstenů: na jedné ruce 4 prsteny, na druhé 3. V jednom případě byly 2 prsteny (každý jiného druhu) navlečeny na jednom prstě.

**Popis prstenů:** Jednalo se o uzavřené kroužky o průměru asi 20 mm s trojúhelníkovitým průřezem (uvnitř ploché a vně hraněné) a kroužky z bronzového plechu, asi 10 mm vysokého, vně zdobeného hustým paralelním rýhováním.

**Literatura:** DRÁBKOVÁ, Jana. *Člověk jako oběť...* Str. 41-42; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 41; KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky z doby bronzové a halštatské na Moravě*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2013. Str. 100<sup>104</sup>; TIHELKA. *Kostrы lidu velatické skupiny pod zříceným valem na Cezavách u Blučiny*. In: *AR III (sešit 2-3)/1951*. Str. 142-144, 153-154; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* (Přiložená databáze)

## **BOHUŠOVICE NAD OHŘÍ** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Za nádražím směrem k obci a Ohři

**Charakteristika naleziště:** Z rozsáhlého „pohřebišť“ (spíše se však jednalo o sídliště) bylo roku 1868 prozkoumáno několik jam. Pocházet z nich měly střepy, kovové nálezy, kosti (lidská čelist i jiné) a dle udání majitele pole snad i zlatý prsten.

<sup>103</sup> Třetí stoličky, tzv. „zuby moudrosti“

<sup>104</sup> Dále citováno jako: KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...*

**Datace:** Nálezy by snad mohly patřit knovízské kultuře

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [746]; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Praha: Národní muzeum, 1992. Str. 25.<sup>105</sup>

**BOLELOUC** (část obce Dub nad Moravou, okr. Olomouc)

**Lokalita:** Trať „U obory“ (nebo také „Nad oborou“)

**Charakteristika naleziště:** V letech 1960 a 1961 byly při stavbě hospodářských objektů porušeny lužické žárové hroby a 2 kostrové hroby pravděpodobně únětické kultury.

- V **hrobě A**, v němž byla pochována 17-18ti letá dívka, byly nalezeny 2 náramky z plochého pásku, na ruce bronzový prsten z plochého pásku (*viz. Obr. 6: 1*) a vedle něho drátěný kroužek, jehlice s kulovitou hlavicí, celkem 15 jantarových korálků, hrubý hrníček a plochá miska.

**Kultura:** Hrob je řazen do pozdní fáze únětické kultury nebo do věteřovské skupiny

**Popis prstenu** (inv. č. A 7504): Prsten vyrobený z plochého bronzového proužku s konci daleko přes sebe přetaženými. Povrch je pokryt z části puchýřkovitou patinou. **Rozměry:** průměr 18 mm, šířka proužku 3 mm, síla 1 mm.

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 40; STUHLÍK, Stanislav. *Borotice: mohylové pohřebiště z doby bronzové*. Str. 142; TRŇÁČKOVÁ, Zora. *Únětické hroby z Bolelouce, okres Kroměříž*. In: *AR XX (sešit 2)/1968*. Str. 152-153.

**BOROTICE** (okr. Znojmo)

**Charakteristika naleziště:** Jedno z největších mohylových pohřebišť ze starší (věteřovská skupina) a střední doby bronzové (středodunajská mohylová kultura). Lokalita je známa již od poloviny 19. století, kdy kustod Moravského muzea M. Trapp objevil v lese nad obcí skupinu 17 mohyl a jednu z nich prozkoumal. Nálezy se však bohužel ještě v 19. století ztratily. V letech 1962-1963 provedl sondážní výzkum mohylníku V. Podborský a zhotovil plán lokality s 37 mohylami. Na tyto starší odkryvy zde navázal v roce 1976 výzkum Archeologického ústavu ČSAV v Brně vedený S. Stuchlíkem. Systematický výzkum

---

<sup>105</sup> Dále citováno jako: SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*.



mohylníku přinesl řadu důležitých zjištění, ke kterým patří například vyčlenění prstenů se spirálkami, které do té doby ve věteřovské skupině nebyly z Moravy známy.

- **Mohyla 6**, která se nacházela přibližně ve středové části mohylníku, byla odkryta v červenci a srpnu 1979. Obsahovala celkem 7 hrobů: 1 náleží věteřovské skupině, 4 datované pouze rámcově do doby bronzové, 1 s největší pravděpodobností zařaditelný do latěnu a poslední hrob z období stěhování národů. **Hrob 6/ I** obsahoval kromě střepů a zlomků kostí bronzový náramek a značně poškozený neúplný prsten (*viz. Obr. 6: 2: 1*).

**Datace:** věteřovská skupina

**Popis prstenu:** Značně poškozený a neúplný prsten (AÚ ČSAV v Brně, Inv. č. 00765-31/79) z bronzového drátu kruhového průřezu. Středová objímka tvořena jedním závitem, konce jsou svinuty do spirálovitého terčíku o 3 až 4 závitech. **Rozměry:** průměr prstenu 18 mm, průměr drátu 1 mm.

- **Mohyla 9** rozkládající se na východním až jihovýchodním okraji mohylníku obsahovala pravděpodobně 7 hrobů: 2 spolehlivě a 2 pravděpodobně datovatelné do středodunajské mohylové kultury a 3 hroby z období stěhování národů. **Hrob 9/ VI** obsahoval kromě téměř strávené kostry prsten (*viz. Obr. 6: 2: 2*) a zvířecí kosti.

**Datace:** pravděpodobně středodunajská mohylová kultura

**Popis prstenu:** Prsten (tamtéž, Inv. č. 00765-18/76) tvořený 6 závity je vyrobený z jednoduché bronzové tyčinky trojúhelníkovitého průřezu. Oba konce prstenu jsou vyhlazené. **Rozměry:** průměr prstenu 19 mm, šířka prstenu 19 mm.

- **Mohyla 10**, jejíž výzkum proběhl v roce 1978, se rozkládá v jihovýchodní části mohylníku. V mohyle bylo zjištěno celkem 16 hrobů, z nichž 5 s jistotou a 2 pravděpodobně patří do doby bronzové a zbývajících 9 pohřbů bylo zapuštěno sekundárně v době stěhování národů. V **hrobě 10/ VII** byla nalezena dvojice bronzových prstenů (*viz. Obr. 6: 2: 3*), které jsou zhotoveny zrcadlově, takže každý z nich má spirály vinuté opačným směrem.

**Datace:** Hrob je možno datovat do starší doby bronzové, do věteřovské kultury

**Popis prstenů (2 ks):**

- Prsten (tamtéž, Inv. č. 00765-18/78) z plochého bronzového pásku obdélníkového průřezu. Konce prstenu jsou svinuty z drátu kruhového průřezu do spirálovitého terčíku o 4 až 5 závitech. **Rozměry:** průměr prstenu 16 mm, průměr terčíku 12 mm.

- Obdobný bronzový prsten (tamtéž, Inv. č. 00765-19/78), pouze svinutý na opačnou stranu. **Rozměry:** průměr prstenu 15 mm, průměr terčíku 13 mm.

• **Mohyla 13** nacházející se přibližně uprostřed mohylníku, prozkoumaná v červenci a srpnu roku 1983, obsahovala celkem 17 hrobů, z nichž 13 patřilo do doby bronzové, 1 do doby laténské a 3 do období stěhování národů. **Hrob 13/ II** obsahoval bronzový náramek a prsten (viz. Obr. 6: 2: 4), několik drobných zlomků bronzového plechu, drobný bronzový terčík, drobné zlomky dalších terčíků a drobné zlomky patrně ze spirálky z drátu.

**Datace:** věteřovská skupina

**Popis prstenu:** Bronzový prsten (tamtéž, Inv. č. 00765-2/83) z plochého pásku s konci kruhového průřezu svinutými ve spirálovité terčíky. **Rozměry:** průměr prstenu 20 mm, průměr tyčinky 4,5 mm, průměr terčíku 12 mm.

• **Mohyla 15** nacházející se na východním okraji pohřebiště byla zkoumána během července a srpna 1977. Mohyla obsahovala 4 hroby a dalších 5 objektů. **Objekt 15/ V** tvořila skupina bronzových předmětů: byly zde nalezeny 3 bronzové prsteny (viz. Obr. 6: 2: 5) a bronzový závěsek. Po kostech se nepodařilo objevit žádné stopy, přesto by tato skupina mohla představovat hrobový celek.

**Datace:** pravděpodobně středodunajská mohylová kultura

**Popis prstenů:**

- Dva spirálovité prsteny (tamtéž, Inv. č. 00765-26/77 a 00765-27/77) o 6 závitech stočené z jednoduché bronzové tyčinky ve tvaru písmene D. Konce prstenů jsou neopracovány. **Rozměry:** průměr prstenů 18 mm a 19 mm, profil tyčinky shodně 2x1,5 mm
- Spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 00765-28/77) o 3 závitech stočený z bronzového pásku s výrazným středovým žebírkem. **Rozměry:** průměr prstenu 17 mm, profil pásku 4x1 mm (síla profilu pásku měřena bez pásku)

• **Mohyla 27** rozkládající se na jižním okraji mohylníku byla systematicky prozkoumána roku 1988. Bylo v ní objeveno 23 objektů z rozmezí období eneolitu a doby stěhování národů. **Hrob 27/ X** obsahoval bronzové zlomky z prstenu (viz. Obr. 6: 2: 6).

**Datace:** věteřovská skupina

**Popis prstenu:** Prsten (tamtéž, Inv. č. 00765-34/88) zhotovený z bronzového drátu kruhového průřezu, jehož tělo je tvořeno objímkou s dvojnásobným závitem. Jeho konce jsou stočeny do spirálových terčíků, z nichž jeden má 5 a druhý 6 spirál. **Rozměry:** průměr prstenu 19 mm, průměr drátu 1 mm.

**Literatura:** STUHLÍK, Stanislav. Die bisherigen Ergebnisse der Erforschung des Hügelgräberfeldes in Borotice. In: *AR XLII (sešit 2)/1990*. Str. 159-169, 227-228; TÝŽ. *Borotice: mohylové pohřebiště z doby bronzové*. Str. 51, 66, 71, 82, 97, 111.

### **BOŠOVICE** (okr. Vyškov)

**Lokalita:** „U čtyř tabul“

**Charakteristika naleziště:** V roce 1930 prozkoumal na lokalitě E. Kalibabe 4 mohyly, z nichž 3 byly bez nálezů a čtvrtá byla neobyčejně bohatá. U 3 kostrových a 2 žárových pohřbů byly nalezeny slitky a zlomky bronzových předmětů, 5 prstenů (viz. *Obr. 10: 2*), jehlice, náramky, spirálovité trubičky, zlomek závěsku, nožik a kroužkovitý nástavec.

**Datace:** mohyla je řazena do období středodunajské mohylové kultury

**Popis prstenů:** 5 spirálovitých prstenů vyrobených z plochého drátu. **Rozměry:** průměr 17 mm.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 34, 124-125.

### **BRANÍK** (Praha 4)

**Charakteristika nálezů:** Na jaře roku 1900 (uváděn je i rok 1902) byl objeven kameny obložený kostrový hrob mohylové kultury. Na radnici byl předán bronzový pás z hrobové výbavy. Po rozšíření jámy byly objeveny kromě nespálených kostí ještě keramika (zlomky amfory a mísy) a bronz (část podobného pásu, prsten s růžicemi (viz. *Obr. 10: 3*) a zlomky 2 dalších, jehlice, 7 náramků a zlomky spirál). Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu v Praze (inv. č. 12 772-791).

**Datace:** mohylová kultura střední doby bronzové

**Literatura:** BENEŠ, Antonín. K problémům mohylové kultury doby bronzové ve středních Čechách. In: *Sborník NM v Praze, sv. XVIII/1-2, 1959*. Str. 16, 43<sup>106</sup>; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 460; PÍČ, Josef Ladislav: Kostrový hrob v Bráníku. In: *PA 19 (sešit 6)/ 1901*. Str. 431-432; PLESL, Evžen. Otázky středobronzového osídlení v severozápadních Čechách. In: *PA 56 (sešit 2)/ 1965*. Str. 474<sup>107</sup>.

### **BRNO - ČERNÁ POLE** (okr. Brno- město)

**Charakteristika nálezu:** Bronzový náramek a prsten z období únětické kultury byl vystaven na expozici „Pravěk Moravy“ Moravského zemského muzea. Bližší nálezové okolnosti prstenu nejsou známy.

**Literatura:** HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy: průvodce po expozici prehistorického oddělení Moravského muzea v Brně*. Brno, 1966. Str. 34<sup>108</sup>; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 40.

### **BROZÁNKY** (okr. Mělník)

**Lokalita:** zřejmě cihelna Nebeského, eventuálně i Kratochvílova?

**Charakteristika nálezu:** Z nedokumentované akce pocházejí nálezy keramiky (zlomky i celé nádoby), kostěné hroty a bronzové předměty: jehlice, náramek, prsten, závěsky a dýka. Nálezy byly uloženy do muzea v Mělníku.

**Datace:** Nálezy náleží knovízské kultuře

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1982 [434]

### **BŘEZNO U LOUN** (okr. Louny)

**Charakteristika naleziště:** Mimořádně bohaté pravěké naleziště, které bylo prozkoumáno díky výzkumům ARÚ Praha od roku 1954, zejména v systematické fázi v letech 1961-73. Doklady osídlení pocházejí z období staršího neolitu, další sídliště na lokalitě vyrostlo v období závěrečné fáze vývoje kultury s vypíchanou keramikou, k významným objevům patří nálezy z období starší doby bronzové: nacházelo se zde sídliště únětické kultury, byl

<sup>106</sup> Dále citováno jako: BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...*

<sup>107</sup> Dále citováno jako: PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...*

<sup>108</sup> Dále citováno jako: HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy...*

prozkoumán i příslušející pohřební okrsek. Nálezy však pocházejí i ze střední a mladší doby bronzové.

- Mužský **hrob XVI** obsahoval bronzový kroužek - prsten.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** PLEINEROVÁ, Ivana. Otázka skupinových pohřebišť v únětické kultuře. In: *AR XI (sešit 3)/1959*. Str. 390-391; TÁŽ. Únětická kultura v oblasti Krušných hor a jejím sousedství I. In: *PA 57 (sešit 2)/ 1966*. Str. 362; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 45-47.

**BUDEČ** (katastrální obec Kováry, část obce Zákolany, okr. Kladno)

**Charakteristika naleziště:** Hradisko známé především z období středověku. Díky rozsáhlým výzkumům prováděným ARÚ Praha od roku 1972 byly však zjištěny i stopy lidu mohylové kultury ze střední doby bronzové, zjištěno bylo rovněž, že nejvyšší polohy lokality byly opevněny již lidem knovízské a štítarské kultury v mladší a pozdní době bronzové.

- Z lokality mají pocházet zlomky 2 prstenů s růžicemi z období mohylové kultury.

**Literatura:** BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 16, 38; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 474.

**BUDKOVICE** (část obce Ivančice, okr. Brno-venkov)

**Charakteristika nálezu:** Roku 1930 nebo 1933 vykopal v úvoze nad bývalým rybníkem V. Gross hrob s kostrou v poloze skrčené, u které se nacházely bronzové prsteny z dvojitého drátu s kličkami a jehlice s kulovitou hlavicí.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 40; TIHELKA, Karel. Moravská únětická pohřebišť. In: *PA 44 (sešit 1)/ 1953*. Str. 290<sup>109</sup>; TENTÝŽ. Moravský věteřovský typ. In: *PA 51 (sešit 1)/ 1960*. Str. 27-135.

---

<sup>109</sup> Dále citováno jako: TIHELKA, Karel. *Moravská únětická pohřebišť*.

## **BYSTRICE POD HOSTÝNEM** (okr. Kroměříž)

**Lokalita:** Nález pochází z pole nad levým břehem potoka Bystřičky nedaleko náhonu Pekelského mlýna.

**Charakteristika nálezů:** Depot byl nalezen 5. 6. 1913, když J. Pajtl zničil při orbě keramickou nádobu, v níž byly uloženy bronzové předměty. Soubor předaný do muzea v Bystřici pod Hostýnem zřejmě nebyl úplný, v současnosti je k depotu možné přiřadit 71 předmětů ze sbírek muzea v Kroměříži a muzea v Holešově.

**Datace:** starší fáze popelnicových polí (B D- Ha A1)

**Popis prstenů (5 ks):** (viz. Obr. 16: 3)

- Otevřený prsten (Muzeum Holešov, Inv. č. 1036) vyrobený z pásku zesíleného středovým žebrem. Konce prstenu jsou rovně seříznuté, jeden zúžený. **Rozměry** 22 x 23 mm, hmotnost 2 g.
- Prsten (tamtéž, Inv. č. 1038) vyrobený z drátu lehce oválného profilu. Konce prstenu jsou mírně zúžené, rovně seříznuté a přeložené přes sebe. **Rozměry:** průměr 16 mm, profil drátu 2 x 1,5 mm, hmotnost 0,5 g.
- Spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 1037) o dvou závitech vyrobený z plochého drátu se zúženými a rovně seříznutými konci. **Rozměry:** průměr 18 mm, výška 5 mm, profil drátu 2 x 1 mm, hmotnost 0,5 g.
- Spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 1039) o pěti závitech vyrobený z drátu kruhového profilu se zúženými a rovně seříznutými konci. **Rozměry:** průměr 28 mm, výška 18 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 18 g.
- Zlomek tyčinkovitého náramku (tamtéž, Inv. č. 1035) kruhového profilu druhotně svinutý do kroužku s možnou funkcí prstenu. Dochovaný konec zúžen a rovně seříznut, zdoben rytou výzdobou. **Rozměry:** 29 x 26 mm, průměr profilu 5 mm, hmotnost 7 g.

**Literatura:** SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I.* Str. 311- 313.

## **CERHENICE** (okr. Kolín)

**Lokalita:** pole J. Kopeckého v poloze „Za šraňkama“, č. k. 891/1

**Charakteristika naleziště:** Z lokality je známo pohřebiště únětické kultury.

- **V hrobě č. 6** ležela ve východní polovině hrobu zachovaná skrčená kostra (ženská), pohřbená na pravém boku ve směru J—S, obličejem k východu. Levou spánkovou kost zdobily 2 náušničky z bronzového drátu, u levého zápěstí byl nalezen prstýnek (viz. *Obr. 6: 3*). V západní části hrobu, poněkud vysunuta k jihu, byla pohřbena mužská skrčená kostra.

**Popis prstenu:** prstének z tenkého bronzového drátu na jednom konci roztepaný v 6 mm širokou, poněkud zaoblenou plošku, na druhém konci mírně zploštělý. **Rozměry:** průměr 15 mm.

**Literatura:** DVORÁK, František. Nálezy únětické kultury na Kolínsku III. In: *PA 38 (sešit 1 -4)/1932*. Str. 8-14.

### ČAKOVICE (Praha 9)

**Lokalita:** Něvská (v době nálezů Sokolská) ulice

**Charakteristika nálezů:** Během družstevní výstavby roku 1960 byl porušen kostrový hrob, ve kterém se našly: keramická nádoba, 2 bronzové jehlice, drátěná spirála (růžice) z oblasti obličejů, rozlomený bronzový prsten se dvěma růžicemi (viz. *Obr. 10: 4*) a fragment kroužku z dvojitého drátu s tordovaným koncem (snad vlasová ozdoba).

**Popis prstenu:** průměr růžic 15 a 17 mm.

**Datace:** mohylová kultura střední doby bronzové, Reineckův stupeň B B2- B C

**Literatura:** digitální archiv ARÚP alrnc [538]; HRALA, Jiří. Mohylový hrob v Čakovicích u Prahy. In: *AR XVII (sešit 4)/1965*. Str. 553; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 461.

**Charakteristika nálezů:** Dokumentování a vzorkování v síti výkopů pro teplovod přinesly doklady knovízského a štítarského osídlení. V roce 1994 M. Kostka zjistil řadu zahloubených objektů. Z nálezů lze jmenovat: keramiku, mazanici, zvířecí kosti, zlomky 2 kamenných drtidel na obilí, brousek a bronzový prsten. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu.

**Datace:** knovízská kultura

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO93-95 [119]; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 541.

### ČELECHOVICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

**Lokalita:** trať u Mlýna

**Charakteristika naleziště:** Při stavbě silnice bylo roku 1923 zničeno několik hrobů s nádobami. Ze 2 hrobů byl vybrán obsah jen částečně, celých hrobů bylo vyzvednuto 5. Mezi nálezy z nich patří trubičky z bronzových drátů, prsteny, jehlice a zlomek plechu.

**Datace:** období popelnicových polí, snad lužická kultura

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 80-81.

### ČELOŽNICE (okr. Hodonín)

**Lokalita:** pod Velkou Ostrou

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště ze střední doby bronzové. Od roku 1929 (hlavně roku 1948) zde bylo prozkoumáno 14 mohyl.

- V hrobě 2 v mohyle 1 (zkoumáno roku 1948) byly nalezeny 3 jehlice, 4 náramky a 3 prsteny s koncovými spirálami, 24 spirálovitých trubiček a bronzové fragmenty.

**Datace:** středodunajská mohylová kultura

**Literatura:** BENKOVSKY – PIVOVAROVÁ, Zoja. Zu den Hügelgräbern der späten mitteldonauländischen Hügelgräberkultur in Velké Hostěradky. In: *Období popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z 5. kolokvia*. Pardubice: Východočeské muzeum, 2001. Str. 12.

### ČEPÍ (okr. Pardubice)

**Lokalita:** nález pochází z někdejšího pozemku pana Baera mezi obcemi Čepí, Rozhovice a Jezbořice, 300 metrů západně od silnice

**Charakteristika nálezů:** Depot bronzů byl na katastru obce nalezen v listopadu roku 1884. Obsahoval asi 7 kruhových závitnic, několikrát stočený prsten a asi 4 fragmenty bronzových ozdob.

**Datace:** lužická kultura

**Literatura:** <<http://www.cepi.cz/index.php?nid=678&lid=CS&oid=1402259>>, cit.[2.5.2013].



## **ČESKÝ BROD** (okr. Kolín)

**Lokalita:** cihelna pana Krále (Králova cihelna)

**Charakteristika nálezu:** V přírůstkové knize Podlipanského muzea v Českém Brodě jsou zaznamenány: silný bronzový náramek, 2 zlomky manžetovitých náramků a 1 manžetovitý náramek se žebry, 2 dvojkónické nádoby, bronzové šídlo a bronzový prsten z dvojitého drátu (uložen v Podlipanském muzeu v Českém Brodě, inv. č. 708).

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** BÖHM, Jaroslav. Únětické nálezy z Českosobotska. In: *PA 38 (sešit 1-4)/ 1932*. Str. 49-50; BUBENÍKOVÁ, Simona. *Skalka u Velimi a její zázemí ve starší a střední době bronzové*. Diplomová práce: Karlova univerzita. 2011. Str. 102.<sup>110</sup> KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 42.

**Lokalita:** Klímova cihelna

**Charakteristika nálezu:** V přírůstkové knize muzea v Českém Brodě je zaznamenáno: 5 bronzových jehlic, 2 jehlice s tordovanou a rozklepávanou hlavičkou, 1 kostěná jehlice, spirálovitá trubička, bronzový kroužek, 3 zlomky bronzové trubičky, 4 kostěná šídla, 2 drátěné náramky, 2 drátěné prsteny (uloženy v Podlipanském muzeu v Českém Brodě, inv. č. 677- 678) a bronzová plechová trubička z náhrdelníku.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** BÖHM, Jaroslav. Únětické nálezy z Českosobotska. In: *PA 38 (sešit 1-4)/ 1932*. Str. 49-50; BUBENÍKOVÁ, Simona. *Skalka u Velimi...* Str. 102, KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 41-42.

## **DNEBOH** (část obce Mnichovo Hradiště, okr. Mladá Boleslav)

**Charakteristika naleziště:** Na lužickém pohřebišti na katastru obce byly první hroby zjištěny v roce 1936, materiál z dalších hrobů byl předán do muzea v Mnichově Hradišti. Systematický výzkum, během něhož bylo odkryto přes 20 hrobů, zde provedl roku 1941 J. Filip. Další výzkum, během něhož bylo zjištěno celkem 13 lužických žárových hrobů, proběhl v roce 1955.

---

<sup>110</sup> Dále citováno jako: BUBENÍKOVÁ, Simona. *Skalka u Velimi...*

- Z **hrobu XXXIV (?)** byla keramika sice ztracena, ale zachoval se bronzový prsten (uložen v muzeu Mnichovo Hradiště, H 946) vyrobený z tyčinky oválného průřezu se zaoblenými konci o průměru asi 30 mm.

- V popelnicovém **hrobě 6** bylo nalezeno celkem 7 nádob (popelnice překrytá mísou; po stranách 4 nádobky, v nichž bylo vždy po jedné kůstce; menší miska). Nalezeny byly také bronzové předměty - zlomek otevřené bronzové spirálky pocházející snad ze spony a bronzový prsten.

**Popis prstenu** (viz. *Obr. 16: 4: 1*): bronzový otevřený prsten vyrobený ze čtyřhranné tyčinky. Konce jsou přeloženy přes sebe a jeden z nich je tordovaný. **Rozměry**: průměr 22 mm.

- V jámovém **hrobě 10** byla nalezena v západní části veliká mísa položená dnem vzhůru, která překrývala větší množství spálených kostí a střepey z další nádoby. Pod těmito nádobami byly mezi kostmi nalezeny 3 jehlice a prsten. V jámě se dále našla v severovýchodní části nádoba otočená dnem vzhůru a v severní části jámy mísa otočená rovněž dnem vzhůru.

**Popis prstenu** (viz. *Obr. 16: 4: 2*): bronzový kroužek s čočkovitým průřezem o průměru 22 mm.

**Literatura**: HRALOVÁ - ADAMCZYKOVÁ, Jitka. K problémům pozdní doby bronzové v Pojizeří. In: *Sborník NM v Praze, sv. XI/1, 1957.*

**Lokalita**: Mužský - Hrada, ppč. 779 a poloha nad Ženskými vraty

**Charakteristika naleziště**: Z lužického sídliště pochází štípaná industrie, keramika, ale také nález bronzového prstenu.

**Literatura**: digitální archiv ARÚP asm6 [106]

**DOBROČKOVICE** (okr. Vyškov)

**Lokalita**: polní trať „Lánky“

**Charakteristika naleziště**: První žárový hrob byl nalezen roku 1905 na poli p. Havránka, další nádoby byly nalezeny roku 1906. Na podzim roku 1908 proto lokalitu začal prozkoumávat A. Procházka a našel několik hrobů.

- Jeden z hrobů obsahoval změř střepeň z nádob, spálené kůstky a bronzové předměty: jehlici, bronzový knoflík, spirálový prsten a trubičku stočenou z drátu.

**Datace:** Nálezy jsou datovány do kultury popelnicových polí

**Literatura:** PROCHÁZKA, Alois. Z prehistorie Vyškovska a okolí. In: *Pravěk V/1909*. Str. 199.

### **DOMAMYSLICE** (okr. Prostějov)

**Lokalita:** „Klínky“, v „Dílech“

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště lidu popelnicových polí, které bylo prokopáno již v letech 1929 a 1931 A. Gottwaldem. Díky revizi R. Sedláčka je v současnosti z pohřebiště známo 319 hrobových celků: inventář se dochoval z 217, z nichž se podařilo spolehlivě datovat 61 do lužického a 125 do slezského období.

- **Hrob H72:** Nalezená popelnice, která byla společně s nádobkou překryta mísou, obsahovala dětské kůstky a drátěné bronzové šperky (MO A48913): prstýnek a snad i náušničky.

**Datace:** období popelnicových polí

- **Hrob H74:** Neznámá popelnice překrytá mísou obsahovala kromě dvou náušnic, bronzového knoflíku, hrotu jehlice a zlomku tordovaného drátu také dnes již nedochovaný bronzový prsten. Další květináč byl překryt mísou. Amfora obsahovala dva koflíky a pravděpodobně mističku.

**Datace:** lužická kultura (R Ha A1) nebo slezskoplatěnická kultura (R Ha B2)

- **Hrob H84:** V hloubce asi 70 cm se našla amfora, květináč a koflík. Více než 1m hluboko se nacházela další skupina se dvěma amforami a dvěma koflíky uprostřed. Po stranách se nacházely dvě nedochované popelnice: jedna s kostmi dospělého jedince a bronz (2 zlomky bronzového drátku a jedna kompletní bronzová spirálka (MO A48965), která by mohla být považovaná za prstýnek) a druhá menší s kostmi dítěte krytá nedochovanou miskou. Opodál potom stály samostatně dvě amfory a mísa.

**Datace:** III. lužický stupeň (R Ha A1)

- **Hrob H86** obsahoval popelnici překrytou mísou, jež obsahovala koflík a bronz (3 bronzové jehlice, 1 tordovaný a 3 hladké bronzové náramky). Ostatní nádoby byly

rozmístěny jižním směrem do půlkruhu. Květináč byl překryt mísou a obsahoval koflík. Dále se našly: převrácená mísa, 3 amfory, 3 koflíky a bronzové: jehlice s kulovitou hlavicí a bronzový prstýnek (MO A48993).

**Datec:** mladší fáze slezskoplatěnického stupně (R Ha B2)

- **Hrob H89** obsahoval popelnici s bronzou (2 bronzové náramky, 3 jehlice, 2 zlomky bronzové tyčinky). Východně se původně nacházely 2 koflíky a nedochovaný květináč, amfora a nedochovaný nízký koflík s výzdobou uvnitř. Z nálezů pochází také prstýnek z točeného drátu (MO A49016), jehož polohu R. Sedláček nepopisuje.

**Datec:** I. stupeň slezskoplatěnického stupně (R Ha B1-2)

- **Hrob D15** obsahoval 3 dvojuché žlábkované amfory, nezdobený koflík a dvojuchý květináč. V jedné z těchto amfor se našly 3 bronzové jehlice, svitek bronzového drátu (asi náramek), svitek bronzového drátu (zřejmě prsten, MO A5847), svitek bronzového drátu s navlečeným očkem, 2 zlomky bronzového nákrčníku s roztepanými klíčkami na koncích upravené jako 2 náramky, 3 bronzové náušnice, zlomek pocházející pravděpodobně z bronzového náramku, zlomky bronzových drátů a bronzové kroužky.

**Datec:** lužická kultura (R Ha A 1)

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV/1908*. Číslo 1, str. 22; TENTÝŽ. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 88; TENTÝŽ. *Příspěvky a praehistotii Prostějovska. Doplňk ke knize „Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku“*. Prostějov, 1930. Str. 30; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů....* (přiložená databáze); SEDLÁČEK, Radko. *Domamyslice. Pohřebiště lidu popelnicových polí*. Publikovaná rigorózní práce: Karlova univerzita. 2008. Str. 42, 61-65, 94.

### **DRAŽKOVICE** (okr. Pardubice)

**Charakteristika naleziště:** Z žárových hrobů objevených na lokalitě pochází kromě keramiky také bronzové předměty (jehlice, nákrčník, náramky, náušnice, kroužky...). Nalezeny byly také: „ Prsten svinutý z dvojnásobného drátu na jednom konci jako šňůrka stočeného; drží v průměru 2-4 cm. Takových prstenů nalezeno zde ještě několik kousků, jež však k sobě nenáležely... Prsten z jednoduchého drátu z části rýhovaného, průměru 2-4 cm... Prsten z hladkého drátu dvakrát dokola otočeného.“

- Z hrobu 6 pochází 2 popelnice. **Popelnice b** byla přikryta větší hliněnou poklicí a obsahovala mimo spálených kostí kousky bronzového drátu (snad zbytek od náušniček nebo prstenů).

**Datace:** období popelnicových polí

**Literatura:** DIVIŠ, Václav. Řadové hroby u Dražkovic. *PA 12 (sešit 10)/1884*. Str. 474-475.

### **DRSLAVICE** (okr. Uherské Hradiště)

**Lokalita:** Na mírném jihozápadním svahu nad soutokem potoka Holomňa s Olšavou byly nalezeny 2 depoty jen několik metrů od sebe.

**Charakteristika nálezu:** Depot č. 1 nalezl v září roku 1903 při kopání hlíny na dvoře domu čp. 21 J. Buráš. Depot byl uložen v hloubce asi 0,5 m v nádobě. Registrováno z něj je celkem 710 předmětů: jedná se především o sekerky, nože, srpy, dláta, pilky, meče, kopí, kruhové ozdoby paží a nohou, jehlice, nášivky, plechové pásky a opaskové plechy a několik typologicky neklasifikovatelných polotovarů a artefaktů.

**Datace:** starší fáze popelnicových polí (B D- Ha A1)

**Popis prstenů (3 ks):** (viz. Obr. 16: 5)

- Prsten (Muzeum Uherský Brod, Inv. č. 2523) vyrobený z tyčinky kruhového profilu se zúženými a rovně seříznutými konci. **Rozměry:** vnější průměr 26 mm, průměr tyčinky 4 mm, hmotnost 9 g.
- Litý uzavřený prsten (tamtéž, Inv. č. 2522) ploše plankonvexního profilu. **Rozměry:** vnější průměr 24 mm, profil 12x3 mm, hmotnost 14 g.
- Prsten (tamtéž, Inv. č. 2524) patrně druhotně vyrobený z tyčinkového náramku kruhového profilu. Jeden z dochovaných konců je zahrocen. Prsten je zdoben skupinami příčně rovných rýh a krátkých krokvic. **Rozměry:** velikost 30x 29 mm, průměr profilu 5 mm, hmotnost 12 g.

**Literatura:** SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I*. Str. 317- 332.

### **DROUŽKOVICE** (okr. Chomutov)

**Charakter nálezu:** Z lokality pochází drobná miska na duté nožce, 1 tyčinkovitý a 2 bronzové masivní náramky a 2 fragmenty prstenu/prstenů:

**Popis prstenů** (2 fragmenty): (viz. Obr. 10: 5)

- Fragment bronzového růžicového prstenu (uložený v Muzeu Teplice, př. č. 2237), z něhož je dochovaná část kroužku a jedna růžice. Kroužek je obdélného průřezu. **Rozměry:** průměr růžice 19 mm, profil průřezu 4x1 mm, hmotnost 2 g.
- Fragment bronzového růžicového prstenu (uložený v Muzeu Teplice, př. č. rovněž 2237), z nějž je dochovaná jedna růžice. **Rozměry:** průměr růžice 17 mm, hmotnost 1 g,

**Datace:** střední doba bronzová

**Literatura:** FRANKOVÁ, Daniela. *Mohylová kultura střední doby bronzové v severozápadních Čechách*. Diplomová práce: Karlova univerzita. 2011. Str. 83<sup>111</sup>; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 474.

**DUBICKO** (okr. Zábřeh)

**Lokalita:** Na Újezdě

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě bylo prokopáno asi 20 žárových hrobů. Pocházejí z nich nádoby, bronzové jehlice, šroubovitě kroucený náhrdelník, kroužky do vlasů, náramky, prsteny, drobná listovitá šipka, jantarové korále a skleněné korálky.

**Datace:** nálezy z lokality pocházejí ze slezské fáze kultury lužických popelnicových polí (pozdní doba bronzová)

**Literatura:** KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...* Str. 129-130.

**DÝŠINA** (okr. Plzeň- sever)<sup>112</sup>

**Lokalita:** lesy mezi Novou Hutí, Dýšinou, Kyšicemi a Ejpovicemi; poloha „Háj“

**Charakteristika naleziště:** Seskupení mohylových pohřebišť z doby bronzové a halštatské, z nichž bylo mnoho zničeno neodbornými výzkumy prováděnými již od 19. století.

- Z mohyl patřících mohylové kultuře doby bronzové pochází keramika, bronzové předměty (nůž, sekerky, pinzeta, břitva, cvočky, kopí, šipky, dýky, jehlice, náramky a pukličky) i předměty zlaté (náramek, drátěné prsténky, puklice a zlomky svitků proužku)

---

<sup>111</sup> Dále citováno jako: FRANKOVÁ, Daniela. *Mohylová kultura střední...*

<sup>112</sup> Lokalita uváděna rovněž jako Ejpovice

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [754]; HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 668.

### **ERVĚNICE** (okr. Most)

**Lokalita:** Důl Roosevelt

**Charakteristika nálezu:** Z lokality pochází mimo jiné nálezy štítarské kultury: ze sídlištní jámy pochází zlomky keramiky, zlomky přeslenu, bronzový prsten, železná struska, mazanice, uhlíky, lidské i zvířecí kosti.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [108]

### **HERŠPICE** (okr. Vyškov)

**Lokalita:** „pole Veverkovo u povětrňáku“

**Charakteristika naleziště:** V dubnu 1908 našel rolník A. Maláč při orání kostru, u které se nacházely střepy z nádoby a bronzové prsténky, které odevzdal místnímu učiteli, od kterého je obdržel A. Procházka.

**Datace:** únětická kultura

**Popis prstenů:** 2 prsténky stočené o 2 a 3 roztažených závitech z válcovitého drátu

**Literatura:** PROCHÁZKA, Alois. Z prehistorie Vyškovska a okolí. In: *Pravěk V/1909*. Str. 197.

### **HOLEŠOV** (okr. Kroměříž)

**Charakteristika naleziště:** Největší pohřebiště starší doby bronzové u nás. Výzkum AÚ ČSAV Brno zde probíhal v letech 1964–1969 pod vedením B. Struhaly. Nekropole postihuje celý vývoj nitranské skupiny od jejích počátků s charakteristickou keramikou typu Chlopice-Veselé až po vyspělé období starší doby bronzové, kdy zaniká v důsledku expanze únětické kultury. Ve 420 hrobech nitranské skupiny bylo uloženo 432 jedinců. Dle odhadů zde pohřbívala komunita 50 lidí po dobu asi 200 až 250 let.

- V **hrobě 3** ležela na zádech špatně dochovaná kostra (dle antropologického určení i orientace žena, věk 20 - 40 let) v natažené poloze, orientovaná hlavou k východu, lebka na

levém spánku. U prstních kůstek levé ruky byly nalezeny zlomky prstenu, pod lebku 2 vlasové ozdoby a mezi oběma kostmi předloktí levé ruky 2 malé spirálovité trubičky. Mezi holeními kostmi nohou se našlo větší množství kostěných korálků.

**Popis prstenu** (inv. č. 276-5/64): 3 malé zlomky z měděného drátěného prstenu (viz. Obr. 7:1). **Rozměry:** průměr asi 20 mm, síla drátu 1-1,5 mm.

- V hrobě 20 se zachovaly zbytky kostry orientované hlavou k východu (dospělý jedinec, dle uložení žena). V hrobě byly nalezeny 4 střípky pocházející patrně z jedné nádoby, malé kostěné šidélko a zlomky malé měděné vlasové ozdoby. Před holenními kostmi se našla 2 zvířecí žebra, dále kostěné šídlo. U lebky potom zlomek kostěného korálku a prsten navlečený na prstní kůstce.

**Popis prstenu** (inv. č. 276-50/64): prsten z dvojitého měděného drátu (viz. Obr. 7:2). **Rozměry:** průměr 11 mm, síla drátu 1,5 mm.

- V hrobě 30 se zachovaly přeházené zbytky skeletu (dle antropologického určení žena, věk 40 - 60 let), u které byla nalezena menší vlasová ozdoba a zlomek větší vlasové ozdoby, zlomky zvířecího žebra, střípek z nádoby, 5 malých spirálovitě stočených měděných drátků a zlomky několika dalších. Na prstní kůstce byl navlečen prsten z dvojitého drátu a při západním konci hrobové jámy druhý.

#### **Popis prstenů:**

- 2 zlomky měděného drátěného prstenu (inv. č. 276-63/64, viz. Obr. 7:3). **Rozměry:** průměr 22 mm, síla drátu 1, 5mm.
- Prsten ze spirálovitě svinutého měděného drátu (inv. č. 276-66/64, viz. Obr. 7:4). Jeden konec je poněkud ohnutý a druhý zeslabený a tordovaný. Je pravděpodobné, že šlo původně o ozdobu z dvojitého drátu. **Rozměry:** průměr 21 mm, síla drátu 1, 5mm.
- **Hrob 42** obsahoval skelet patřící ženě ve věku 20 - 30 let. Hrob obsahoval zlomky jednoho nebo dvou prstenů z jednoduchého měděného drátu (na prstech levé ruky), prsten z dvojitého měděného drátu a 2 prsteny z jednoduchého, spirálovitě svinutého měděného drátu (na prstech pravé ruky). Dále bylo nazeleno 6 zlomků měděných, ohnutých drátků, které pocházejí buď z výše jmenovaných prstenů, nebo dalších. Nalezeny byly dále: 4 trubičky ze spirálovitě svinutého měděného drátu, radiolaritová čepel, 2 drobné prohnuté plíšky



z mědi, větší množství převážně rozpadlých perlet'ových korálek, fajánsové korálky a 2 střípky z výdutě dvou nádob.

**Popis prstenů:** (*viz. Obr. 7:5*)

- Zlomky 1 nebo 2 prstenů z jednoduchého měděného drátu (inv. č. 276-28/65). **Rozměry:** průměr 18 mm, síla drátu 1,2 mm.
  - Prsten vyrobený z dvojitého měděného drátu (inv. č. 276-29/65/a). **Rozměry:** průměr 22 mm, síla drátu 1 mm.
  - Prsten z jednoduchého, spirálovitě svinutého měděného drátu (inv. č. 276-29/65/c). **Rozměry:** průměr 22 mm, síla drátu 1 mm.
  - Prsten z jednoduchého, spirálovitě svinutého měděného drátu (inv. č. 276-29/65/c). **Rozměry:** průměr 22 mm, síla drátu 1 mm.
  - Kromě toho se dochovalo 6 zlomků měděných ohnutých drátků, které pocházejí buď z výše popsaných prstenů, nebo z dalšího prstenu (inv. č. 276-29/65/d)
- **Hrob 72:** Dětský kostrový hrob (dle polohy zřejmě dívka ve věku 6 - 9 let, skelet uložený na levém boku) obsahoval 2 nádoby (koflík a misku), 2 měděné náramky, prsten, 3 jehličky z měděného drátku, kostěnou jehlici, jantarový korálek a 3 ulity.

**Popis prstenu:** Prsten svinutý z jednoduchého měděného drátu, jehož konce se vzájemně přesahují (inv. č. 276-95/65, *viz. Obr. 7:6*). **Rozměry:** průměr 18 mm, síla drátu 1,5 mm.

- **Hrob 154:** Kostrový hrob (dle antropologického určení i polohy v hrobě mladší dospělá žena) obsahoval: náramek ze silného měděného drátu svinutého do šestinásobné spirály, měděnou jehlici s prohnutou jehlou a oválnou terčovitou hlavicí, zlomky vlasových ozdob, 3 zlomky prstenu z tenkého měděného drátu, 97 kostěných korálek, zvířecí žebro, zlomky zvířecích zubů a rozpadlý fajánsový korálek.

**Popis prstenu:** 3 zlomky prstenu z tenkého měděného drátu (inv. č. 276-154/66, *viz. Obr. 7:7*). **Rozměry:** průměr 18 mm, síla drátu 1,5 mm.

- **Hrob 173:** Pohřbené dítě (ve věku asi 2 roky, podle orientace kostry zřejmě dívka) mělo u sebe 2 drobné prsteny navlečené na zetlelé kůstce (*viz. Obr. 7:8*), 2 náramky z měděného drátu, 3 vlasové ozdoby, 47 skleněných (fajánsových) korálek, celý kančí kel a zlomky 2 dalších.

**Popis prstenů (2 ks):**

- Prsten svinutý z jednoduchého měděného drátu ve dvojnásobnou spirálku (inv. č. 276-200/66). **Rozměry:** průměr 12 mm, síla drátu 1,5 mm.
- Podobný prsten z jednoduchého měděného drátu (inv. č. 276-201/66). **Rozměry:** průměr 12 mm, síla drátu 1,5 mm.

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 42; KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...* Str. 76, 81, 85; ONDRÁČEK, Jaromír. Pohřebiště nitranské skupiny v Holešově. In: *AR XXIV (sešit 2)/1972*. Str. 168-172, 233-235; ONDRÁČEK, Jaromír - ŠEBELA, Lubomír. Pohřebiště nitranské skupiny v Holešově (katalog nálezů). In: *Studie Muzea Kroměřížska '85*. Kroměříž, 1985. Str. 5, 9, 11, 13, 19, 34, 37-38; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů....* Str. 10, 14, 99.

**HOLEŠOVICE** (Praha 7)

**Lokalita:** sad U Studánky

**Charakteristika nálezu:** Někdy před rokem 1914 zde byly vykopány 4 rozbité knovízské nádoby, 2 bronzové kruhy, náramek, zlomek bronzového drátěného prstýnku a zlatý závitok z drátu.

**Datace:** knovízská kultura

**Literatura:** LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 551.

**HOLUBICE** (okr. Praha - západ)

**Lokalita:** ppč. 93

**Charakteristika naleziště:** Holubická pohřebiště I, II a III byla nalezena při orbě parním pluhem roku 1892. V kompletně prozkoumané I. skupině bylo nalezeno 14 hrobů, II. skupina odkrytá z větší části poskytla nález 11 hrobů a v částečně odkryté III. skupině byly prozkoumány 3 kostrové a 1 žárový hrob.

- Kostrový **hrob 12 z I. skupiny** měl obsahovat 1 nádobku, 15 jantarových korálků, jehlici, 2 záušnice a 1 kroužek (prsten?) u pasu.

- Kostrový **hrob 3 z II. skupiny** měl obsahovat 10 jantarových korálků, 2 náramky z drátu a zlomky 2 tenkých bronzových kroužků (snad prstenů).
- Kostrový **hrob 8 z II. skupiny**, v němž byla pochovaná dospělá osoba, měl obsahovat dýku, bronzové šidélko, 2 jehlice a 4 bronzové kroužky, z nichž jeden byl stočen z tenkého drátu, jehož konce přesahují přes sebe (mohl by zastupovat prsten), druhý je nepatrný a ostatní dva dochovány ve zlomcích.

**Datace:** hroby jsou datovány do únětické kultury

- Mimo střepů z nádob poskytlo holubické sídliště následující předměty: 2 části kamenných brousků, 2 zlomky bronzového drátu a 1 bronzový kroužek v podobě prstenu, jehož oba konce jsou zatočeny kolem obvodu.

**Literatura:** ERNÉE, Michal. Jantar v české únětické kultuře - k počátkům jantarové stezky. In: *PA 103/2012*. Str. 129<sup>113</sup>; SCHMIDT, Václav. Archaeologický výzkum "Údolí Svatojiřského" a okolí. In: *PA 16 (sešit 3)/ 1893*. Str. 113-140.

### **HORKA** (okr. Olomouc)

**Lokalita:** „Nad skalkou“

**Charakteristika naleziště:** Z žárového pohřebiště, na kterém v roce 1901 vykopal K. Fišar 60 hrobů a další velkou část pohřebiště prokopalo několik amatérů a Městské muzeum Olomouc, pochází: keramické nádoby, štěrchátka, přesleny, mnoho jehlic, knoflíků, prsteny z bronzu, kamenný mlat a několik jantarových a skleněných korálků.

**Datace:** období popelnicových polí, lužická nebo slezská kultura

**Literatura:** KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...* Str. 105.

### **HORNÍ METELSKO/ POLŽICE** (okr. Domažlice)

**Lokalita:** na rozhraní katastrů Horního Metelska a Polžic

**Charakteristika nálezů:** Z mohyl prokopaných roku 1880 F. Göttingerem pochází 3 jehlice s plochými hlavicemi a vývalky, 2 náramky s růžicemi, prsten se dvěma kotouči, bronzová dýka, zlomky zlatého drátu a rýhovaný pohárek na nožce.

<sup>113</sup> Dále citováno jako: ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře...*

**Datace:** mohylová kultura střední doby bronzové

**Literatura:** CHMELÍKOVÁ, Dana. *Ložiska měděné rudy u Mutěšina a otázka jejich využití v pravěku*. Bakalářská práce: Karlova univerzita. 2012. Str. 77.<sup>114</sup>

**HOSTY** (okr. České Budějovice)

**Lokalita:** trať (les) Kopcová

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště asi o 65 mohylách. Čtyři mohyly byly v roce 1941 zkoumány F. Našincem a L. Hájkem pro Národní muzeum v Praze a muzeum v Týně nad Vltavou, část nálezů byla darována V. Burianem a V. Koubkem do muzea v Bechyni a do muzea v Českých Budějovicích.

- V **mohyle M3/ 1941** byl nalezen žárový pohřeb, střepey, 3 srpy, 2 jehlice, 11 náramků, 4 závěsky a prsten. Nálezy jsou uloženy v muzeu v Týně nad Vltavou (2070-2096).
- V **mohyle M6/ 1941** byl nalezen žárový pohřeb, střepey, 2 jehlice, 4 náramky, 1 celý a zbytky dalších prstenů.
- Nálezy, které měly být obsahem mohyly **M11/ 1912**, byly darovány do muzea v Českých Budějovicích (JII 182a-i, 183). Jednalo se o 4 náramky a 4 prsteny.
- Z **mohyly M1/ 1941** pochází zbytky žárového pohřbu, 2 keramické nádoby, 2 jehlice, 4 náramky, 6 závěsků a 2 prsteny. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (83 470-83 475), v muzeu v Českých Budějovicích (JII 188) a v muzeu v Bechyni (2436-2439).

**Datace:** všechny uvedené nálezy jsou zařazeny do střední doby bronzové (dle Reineckova periodizačního systému B B- B C)

**Literatura:** digitální archiv ARÚP stau [714]; digitální archiv ARÚP stau [725]; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 110-111; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 16, 20.

---

<sup>114</sup> Dále citováno jako: CHMELÍKOVÁ, Dana. *Ložiska měděné rudy...*

## HOŠTICE (okr. Vyškov)

**Lokalita:** Sečné louky (Hoštice 4)

**Charakteristika nálezů:** Díky archeologickému výzkumu z roku 2002 bylo objeveno a prozkoumáno pohřebiště lidu se šňůrovou keramikou, pohřební areál kultury zvoncovitých pohárů, sídelní areál únětické kultury s několika hroby, nekropole z mladší doby bronzové, keltské pohřebiště ze stupně LT B a několik sídlištních objektů z období stěhování národů.

- **Hrob 822**, ve kterém byl pochován muž ve věku 30 - 60 let uložený v dřevěné schránce vydlabané z kmene stromů, obsahoval 3 nádoby, z nichž se dochovalo pouze osudíčko (mísa a džbán se ztratily po laboratorním zpracování). Z bronzových artefaktů můžeme jmenovat: 2 záušnice z jednoduchého stočeného drátu, stočený drát s konci přeloženými přes sebe (mohl by být další vlasovou ozdobou), drátěný kroužek a několik dalších zlomků, další fragment předmětu vyrobeného z drátu, který měl část roztepanou v obdélnou plošku. Bronzový prsten (A 34 376) a další 2 zlomky bronzů byly bohužel po zainventování také ztraceny.

**Kultura:** únětická kultura

- Dětský (věk 3 - 8 let) **hrob 837** poskytl jednu z nejvýraznějších kolekcí šperku z období popelnicových polí na Moravě: zásobní nádoba, jejíž vrchní část byla již dříve zničena orbou, obsahovala kromě spálených dětských ostatků bronzovou štítovou sponu, 2 náramky a další 3 spečené a do sebe navlečené, 2 zlomky podobného náramku s koncovými spirálami (jednalo se pravděpodobně o nápažníky), kroužek (jednalo se asi o prsten), další zlomky kruhových ozdob, zřejmě fragmenty tenkého nákrčníku, a 7 zlomků trubiček.

**Datace:** kultura popelnicových polí

**Popis prstenu:** Bronzový kroužek (A 34443, viz. Obr. 16: 6: 1) je vyrobený z hustě tordovaného drátu, otevřený, konce se mírně překrývají. **Velikost:** průměr 20 mm.

- V kostrového **hrobu 851** byla nalezena bohatá kolekce šperků, které byla nalezeny ve své původní funkční poloze: prstýnek navlečen na prstním článku ukazováčku pravé ruky, jehlice na pravém rameni, dvojice spirálek u spánkové kosti. Za hlavou se našly 2 nádoby.

**Datace:** kultura popelnicových polí

**Popis prstenu:** Bronzový prstýnek (A 29356, viz. Obr. 16: 6: 2) je stočený z nezdobeného pásku plochého průřezu. Konce jsou přeloženy přes sebe.

**Rozměry:** průměr 22 mm.

**Literatura:** NOVOTNÁ, Klára. *Únětická sídliště a pohřebiště v Hošticích...* Str. 15-16, 96; PARMA, David. Sídlíšní pohřby z Ivanovic na Hané. In: *Popelníková pole a doba halštatská - příspěvky z VII. konference, České Budějovice, 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 1.* Str. 435<sup>115</sup>; TENTÝŽ. Pohřebiště Hoštice 4 (okr. Vyškov). Příspěvek k poznání variability pohřebního ritu v mladší době bronzové. In: *Doba popelníkových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006.* Str. 178, 187, 182; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* Str. 68.

### **HOŠŤKA** (okr. Tachov)

**Lokalita:** Poloha u nádraží

**Charakteristika nálezů:** Nálezy pocházející pravděpodobně z rozrušených kostrových hrobů (bronzová jehlice, prsten, hrnec, část misky, 2 džbánky a lidská lebka) byly získány při sběru R. Weinzierla z roku 1897 a spolu s Weinzierlovou sbírkou se dostaly do sbírek teplického muzea.

**Datace:** Nálezy patří únětické kultuře

**Literatura:** BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Litoměřicka a z neznámých nalezišť ve sbírce teplického muzea.* Teplice, 1985. Str. 13.<sup>116</sup>

### **HRADISKO** (obec Postoupky - Hradisko, část města Kroměříž, okr. Kroměříž)

**Lokalita:** Nález pochází z areálu hradiska (známého jako „Hradisko u Kroměříže“) z doby bronzové nacházejícího se severozápadně od obce. Depot byl nalezen v místech zvaných podle I. L. Červinky „Hróbí“ (též „Na hróbí“, „V hróbí“), což je pomístní název vztahující se na dochovaný úsek valu.

**Charakteristika nálezů:** Depot byl vyorán v roce 1905. Byl uložen v dvojkónické keramické nádobě a jeho kompletní inventář nelze již dnes spolehlivě rekonstruovat. Ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně je z něj uloženo 174 předmětů: jedná se například o sekerky (celé i rozlámané), srpy, nože, dláta, dýky, kopí, kruhové ozdoby rukou a nohou, záušnice, jehlice... 2 prsteny (pravděpodobně z dále jmenovaných) byly vystavené na expozici

<sup>115</sup> Dále citováno jako: PARMA, David. *Sídlíšní pohřby z Ivanovic na Hané.*

<sup>116</sup> Dále citováno jako: BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Litoměřicka...*

„Pravěk Moravy“ Moravského zemského muzea, byly však označeny za nálezy lužické kultury.

**Datace:** střední doba bronzová (dříve se mluvilo o kultuře předlužické či protolužickém horizontu, dnes se uvažuje o specifické větvi mohylové kultury)

**Popis prstenů** (6 ks<sup>117</sup>, dva z nich mohly sloužit rovněž jako vlasové ozdoby, viz. *Obr. 11*):

- Tyčinkovitý prsten (Moravské zemské muzeum, Inv. č. 57 429) plankonvexního profilu se seříznutými konci. Uprostřed těla je prsten zdoben rytou výzdobou, při koncích potom skupinami rýh a podélných oblouků. **Rozměry:** 28x 27 mm, profil tyčinky 9x 4 mm, hmotnost 11 g.
- Tyčinkovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 57 437) obdélníkovitého až trapezovitého profilu. Konce prstenu jsou rovně seříznuté a přeložené přes sebe. Na vnější straně jednoho z konců je prsten zdoben motivem větvičky. **Rozměry:** vnější průměr 20 mm, profil tyčinky 4x 2 mm, hmotnost 4 g.
- Páskový prsten ploše bikonvexního profilu (tamtéž, Inv. č. 57 428). Konce prstenu jsou nezúžené, rovně seříznuté a přeložené přes sebe. **Rozměry:** vnější průměr 22 mm, profil pásku 5 x 1 mm, hmotnost 3 g.
- Spirálovitý prsten (nebo vlasová ozdoba) (tamtéž, Inv. č. 57 439) o 3,5 závitech vyrobený ze silnějšího drátu oválného profilu. Konce jsou nezúžené a rovně seříznuté. **Rozměry:** výška 12 mm, průměr 23 mm, hmotnost 9 g.
- Podobný spirálovitý prsten (nebo vlasová ozdoba) (tamtéž, Inv. č. 57 440), rovněž o 3,5 závitech. **Rozměry:** výška 10 mm, průměr 23 mm, hmotnost 6 g.
- Tyčinkovitý spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 57 436) o 2,5 závitech je vyrobený z tyčinky trojúhelníkovitého profilu. Konce prstenu jsou nezúžené a rovně seříznuté. **Rozměry:** výška 18 mm, průměr 27 mm, hmotnost 12 g.

**Literatura:** HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy...* Str. 38; SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I.* Str. 265- 270; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 115-116;

---

<sup>117</sup> V. Furmánek jmenuje prstenů 10, jelikož však při kompletování nálezu vycházel pouze z rukopisné zprávy I. L. Červinky a katalogu Moravského muzea Brno, dávám přednost informacím z novější publikace M. Salaše, který pracoval přímo s materiálem z muzejních fondů.

### **HROZNOVÁ LHOTA** (okr. Hodonín)

**Charakteristika naleziště:** Při výkopu pro kanalizaci rodinných domů bylo objeveno pohřebiště se 30 hroby z období starší doby bronzové.

- Unikátním nálezem jsou 2 prsteny, na nichž by dokonce mohly být otisky lidské kůže.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** URL: < <http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/184826-v-hroz-nove-lhote-objevili-ctyri-tisice-let-stare-kosterni-nalezky/?mobileRedirect=off>>, cit.[3.5.2013].

### **HRUBČICE** (okr. Prostějov)

**Lokalita:** Podlučí, pozemek p. Krejčíka

**Charakteristika naleziště:** Při odvážení ornice roku 1904 narazili dělníci na hrob, který však byl bohužel zcela zničen. Nalezeno bylo však dalších nejméně 8 hrobů.

- **Hrob 4** sestával ze 3 bezuchých velkých nádob, z nichž 2 byly přikryty mísami. Na západní straně u nich byl postaven hrnek, miska a 2 osudíčka, směrem k severu 2 do sebe vsazené misky a osudíčko. V popelnici byly nalezeny zbytky kostí, miska, 2 osudíčka a bronz: dlouhá jehlice, asi 90 knoflíčků z tenoučkových plíšků, 4 pukličky, 3 velké knoflíky, závěsek, 2 spirálovité prsteny z drátu, velká brejlovitá točinka a zlomky vybitého tenkého plechu. Ve vedlejší velké nádobě byl nalezen pouze spodek jehlice a prsten se 2 závity. Na východní straně těsně u nádob byla nalezena skrčená kostra uložená na levém boku, hlavou obrácená k nádobám.

**Datace:** Hrob je datován do období popelnicových polí

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV/1908*. Číslo 3, str. 100; GOTTWALD, Antonín. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 81-82.

**HRUŠKY** (v těsné blízkosti rozhraní obcí Hrušky, Moravská Nová Ves a Prušánky, proto v některých pracích uváděno jako **Moravská Nová Ves**) (okr. Břeclav)

**Lokalita:** Pískovna v trati „Hrubé díly“



**Charakteristika nálezů:** Z malého pohřebiště únětického lidu bylo prozkoumáno 7 hrobů, což bylo pravděpodobně celé pohřebiště s tím, že těžební jámou mohly být zničeny další maximálně 2 - 3 objekty. Další skupiny hrobů by se však mohly rozkládat v nejbližším okolí.

- **Hrob 3:** Pohřeb dítěte ve věku 8 let. Uvnitř rakve byly nalezeny pozůstatky kostry hlavou původně k SV s obličejem k SZ. Hrob dále obsahoval pohárek, šálek, misku, měděný kroužek (snad prsten, viz. Obr. 6: 4: 1), zlomek spirálky z měděného drátu, deformovaný kroužek z měděného drátu, ústěp a zvířecí lopatku.

**Popis prstenu:** Drobný kroužek (AÚ AVČR v Brně, Inv. č. 9/ 91) ze silnějšího bronzového drátu kruhového průřezu. **Rozměry:** průměr 11 mm.

- **Hrob 6:** Pohřeb ženy ve věku 20 - 30 let. V rakvi ležela kostra ve skrčené poloze na levém boku s hlavou k SV a obličejem k JJV. Krk zdobil náhrdelník, u dolní čelisti se našly 2 vlasové ozdoby, za týlem zlomek měděné tyčinky a pod lebkou další vlasová ozdoba. Před pasem ležel pohárek, vedle něho oblázek a na hrudi kostěné šídlo. Před chodidly se nacházely 2 misky a šálek a v rohu rakve zvířecí lopatka.

**Popis prstenu:** Podle polohy u prstu pravé ruky kostry by se za prsten dal považovat fragment měděného drátu kruhového průřezu stočeného původně patrně do kruhu (viz. Obr. 6: 4:2, uloženo v AÚ AVČR v Brně, Inv. č. 41/ 91). **Rozměry:** průměr tyčinky 1,8 mm.

**Kultura:** jmenované nálezy jsou řazeny do únětické kultury

**Literatura:** STUHLÍK, Stanislav - STUHLÍKOVÁ, Jana. *Pravěká pohřebiště v Moravské Nové Vsi - Hruškách*. Str. 10, 14-15, 83, 86, 169; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve starší době bronzové*. Str. 45.

## HULÍN (okr. Kroměříž)

**Lokalita:** Trať „V háji“ („Na hájích“, „Háj“)

**Charakteristika nálezů:** Z depotu, který vyorál J. Konečný v lednu roku 1919, je známo 172 (M. Salaš) předmětů (V. Furmánek jmenuje 184): jedná se o nástroje, zbraně, šperky a různé zlomky. Ve sbírkách Městského muzea a galerie v Holešově byl nalezen jeden exemplář prstenu pocházející z tohoto depotu, ve sbírkách Vlastivědného muzea v Olomouci se nacházelo 27 prstenů nebo jejich částí, z toho 6 již při revizích nebylo nalezeno (přesto existuje jejich popis, proto mohly být do katalogu zařazeny). V. Furmánek jmenuje prstenů celkem 38 - jelikož většina z nich není v textu detailně popsána, je pravděpodobné, že za

prsteny považuje i některé artefakty, které M. Salaš označil jako artefakty jiné funkce. Za prsteny považují pouze ty předměty, jež tak označil M. Salaš, neboť jeho práce je novější a při revizi fondů vycházel ze starší práce V. Furmánka. Rovněž S. Stuchlík jmenuje jiný počet prstenů.

**Datace:** střední doba bronzová

**Popis prstenů (28 ks):**<sup>118</sup> (viz. Obr. 12)

- **102:** Plochý prsten (Muzeum Olomouc, Inv. č. 5268, nenalezeno) se dvěma protilehlými spirálovitými růžicemi. **Rozměry:** délka spirály 53 mm.
- **103:** Spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 5263, A 79268) se dvěma protilehlými spirálovitými růžicemi vyrobený z kulatého drátu. Ve vinutí je mírně deformovaný. **Rozměry:** dochovaná délka spirály 78 mm, průměr drátu 3 mm, hmotnost 23 g.
- **104:** Část analogického prstenu (tamtéž, Inv. č. 5264, A 79269). Tělo prstenu je silně deformované. **Rozměry:** dochovaná délka spirály 145 mm, průměr drátu 3 mm, hmotnost 47 g.
- **105 - 106:** Dva analogické spirálovité prsteny (tamtéž, Inv. č. 5265- 5266, nenalezeno), patrně celé.
- **107:** Analogický spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 5269, A 79271). **Rozměry:** délka spirály 74 mm, průměr drátu 3 mm, hmotnost 29 g.
- **108:** Analogický spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 5269, A 79271). **Rozměry:** délka spirály 66 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 18 g.
- **109:** Deformovaný zlomek spirálovitého prstenu (tamtéž, Inv. č. 5270, A 79272) s jednou dochovanou spirálovitou růžicí. **Rozměry:** délka spirály 55 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 11 g.
- **110- 111:** Dva analogické prsteny (tamtéž, Inv. č. 5271- 5272, nenalezeno), patrně celé.
- **112:** Deformovaný prsten (tamtéž, Inv. č. 5273, A 79273 ), původně patrně spirálovitý se dvěma protilehlými spirálovitými růžicemi na koncích. **Rozměry:** délka spirály 74 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 13 g.
- **113:** Analogický prsten (tamtéž, Inv. č. 5276, A 79276 ), rovněž deformovaný. **Rozměry:** délka spirály 65 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 7 g.

---

<sup>118</sup> U prstenů uvádím číslování M. Salaše, aby bylo možné jednotlivé exempláře ztotožnit s obrazovou přílohou.

- **114:** Analogický prsten (tamtéž, Inv. č. 5276, A 79276), dochovaný celý. **Rozměry:** délka spirály 69 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 21 g.
- **115:** Mírně deformovaný analogický celý prsten (tamtéž, Inv. č. 5277, A 79277) se dvěma závití vinutí. **Rozměry:** délka spirály 57 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 14 g.
- **116:** Analogický prsten (tamtéž, Inv. č. 5278, A7 9278) se třemi závití vinutí, zřejmě recentně rozlomený. **Rozměry:** délka spirály 62 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 11 g.
- **117:** Polovina analogického spirálovitého prstenu (tamtéž, Inv. č. 5279, A 7979279<sup>119</sup>). **Rozměry:** délka spirály 20 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 4 g.
- **118:** Odlomená spirálovitá růžice analogického prstenu (tamtéž, Inv. č. 5280, A 79280). **Rozměry:** délka spirály 31 mm, hmotnost 6 g.
- **119:** Část většího analogického prstenu (tamtéž, Inv. č. 5285, A 79286). **Rozměry:** délka spirály 99 mm, průměr drátu 3 mm, hmotnost 33 g.
- **120:** Část patrně analogického prstenu (tamtéž, Inv. č. 5289, nenalezeno).
- **121:** Částečně roztažená spirálovitá růžice (tamtéž, Inv. č. 5291, A 79291) vyrobená z kulatého drátu (o délce 24 mm) a spirálovité vinutí částečně deformované roztažením, o pěti závitech. Lomové plošky obou fragmentů jsou příliš malé, proto jejich návaznost není zcela prokazatelná, oba kusy však zřejmě pocházejí z téhož spirálovitého prstenu. **Rozměry:** délka spirálovitého vinutí 32 mm, hmotnost celkem 12 g.
- **123:** Polovina spirálovitého prstenu (tamtéž, Inv. č. 5295, A 79295) se spirálovitými růžicemi. **Rozměry:** délka spirály 33 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 10 g.
- **124:** Polovina spirálovitého prstenu (tamtéž, Inv. č. 5297, A79297) se spirálovitými růžicemi. **Rozměry:** délka spirály 42 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 13 g.
- **126:** Spirálovitá růžice (tamtéž, Inv. č. 5298, A 7979298<sup>120</sup>) s náběhem na spirálovité vinutí těla prstenu, která patrně tvoří jeden kus s nálezem Inv. č. 5300 (viz. další položka tohoto katalogu). **Rozměry:** délka spirály 32 mm, průměr drátu 1 mm, hmotnost 3 g.
- **125:** Spirálovitá růžice (tamtéž, Inv. č. 5300, A 79300) s náběhem na spirálovité vinutí těla prstenu. **Rozměry:** délka spirály 39 mm, průměr drátu 1 mm, hmotnost 4 g.

<sup>119</sup> Při porovnání s ostatními inventárními čísly prstenu z depotu v muzeu Olomouc soudím, že se jedná o překlep a má se jednat o označení A 79279.

<sup>120</sup> Opět soudím, že se jedná o překlep a má se jednat o označení A 79298.

- Spirálovitý prsten (tamtéž, Inv. č. 5299, A 79299) se spirálovitými růžicemi, střed jedné z růžic byl patrně recentně vylomen. **Rozměry:** délka spirály 69 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 25 g.
- **127:** Spirálovitý prsten (Muzeum Holešov, Inv. č. 971) se spirálovitými růžicemi vyrobený z kulatého drátu. **Rozměry:** délka spirály 89 mm, hmotnost 41 g.
- **128:** Spirálovitý prsten (Muzeum Olomouc, Inv. č. 5281, A 79281), jehož původně kruhový profil je mírně deformován nošením, je vyrobený z kulatého drátu stočeného do dvou závitů. Jeden konec prstenu je rovně seříznutý, druhý zaoblený. **Rozměry:** vnější průměr prstenu 23 mm, průměr drátu 2,5 mm, hmotnost 6 g.
- **129:** Část spirálovitého vinutí (2 závity) prstenu (tamtéž, Inv. č. 5282, A 79282) vyrobeného z kulatého drátu. **Rozměry:** vnější průměr prstenu 24 mm, průměr drátu 2 mm, hmotnost 3 g.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 48, 52, 56; obr. 28, 29; SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I*. Str. 271-276; STUHLÍK, Stanislav. Bronzové sekeromlaty na Moravě. In: *PA 79 (sešit 2)/1988*. Str. 272.

**Lokalita:** U Isidorka (Hulín 1)

**Charakteristika naleziště:** Při záchranném výzkumu vyvolaném roku 2004 stavbou mimoúrovňové křižovatky Hulín - západ, byla objevena skupinka 13 hrobů klasické únětické kultury i 3 mimořádně hluboké a bohaté hroby. Na rozdíl od běžných hrobů ve skupině tyto bohaté hroby vykazovaly stopy vyloupení. Nalezeným kovovým předmětům vévodí pro moravskou únětickou kulturu netypická kolekce 6 spirálovitých prstenů z arzenové mědi, na kterých se dochovaly i otisky kůže. Dále tyto bohaté hroby obsahovaly sekerku a kopí, několik vlasových ozdob z dvojitého drátu, fragmenty plechové čelenky, jehlici a 10 plechových trubiček. Množství kovových artefaktů, keramika a lastury pochází také z vykrádacích šachet.

- V **hrobě 31** byla nalezena kostra muže (věk 35 - 39 let), u které byly nalezeny i 2 spirálovité prsteny a hrot kopí.

**Popis prstenů (2 ks):** (viz. Obr. 8:3)

- Spirálovitý prsten stočený z duté podlouhlé až oválné tyčinky se 4 ¼ - 4 ½ závitů. Konce prstenu jsou zúžené, možná stočené. **Rozměry:** vnitřní průměr 22 mm.
  - Spirálovitý prsten z duté podlouhlé až oválné tyčinky se 3,5 závitů. **Rozměry:** vnitřní průměr 22 mm.
- V **hrobě 32** byl uložen nedospělý jedinec, pravděpodobně chlapec (věk 15 - 18 let).

**Popis prstenu:** (viz. Obr. 8:1)

- Spirálovitý prsten stočený z drátku kruhového průřezu se 3 závitů. Konce jsou zúžené. **Rozměry:** vnitřní průměr 18-19,5 mm.
- V **hrobě 38** byla uložena žena (věk 18 - 24 let), která měla na prstech rukou navlečeny 3 prsteny.

**Popis prstenů:** (viz. Obr. 8:2)

- Spirálovitý prsten stočený z plochého pásku obdélného průřezu se 3 závitů. Část je odlomena. **Rozměry:** vnitřní průměr 17-18 mm.
- Spirálovitý prsten stočený z plochého pásku obdélného průřezu s asi 2 ½ závitů. Prsten je rozlomen. **Rozměry:** vnitřní průměr 20 mm.
- Prsten stočený z dvojitého drátku kruhového průřezu se zpětnou kličkou (typ nopperring), nalezen rozlámaný. Jako jediný z nálezů neposkytl otisky kůže (snad pro tenkost drátu). **Rozměry:** vnitřní průměr 19 mm.

**Literatura:** PEŠKA, Jaroslav- KRÁLÍK, Miroslav- SELUCKÁ, Alena. Rezidua a otisky organických látek v korozních produktech mědi a jejích slitin. In: *PA 97/2006*. Str. 5-46.<sup>121</sup>

**HVOŽDANY** (dříve naleziště uváděno rovněž jako Bechyně - Hemery, okr. Tábor)

**Lokalita:** Hemery, poloha (trať) Hošková

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště o dochovaných 98 mohylách, na kterém byl nalezen materiál ze střední i mladší doby bronzové a mladší doby halštatské. Mohyly byly známy již koncem 19. století a částečně neodborně prokopány, pouze část nálezů z nich se však dostalo do Národního muzea v Praze (výzkumy J. L. Píče v letech 1894-1895 a 1897).

<sup>121</sup> Dále citováno jako: PEŠKA, Jaroslav a kol. *Rezidua a otisky organických látek...*

- Z mohyly 5/ 1894 pochází kromě keramiky (hrnek) také náramek a 2 prsteny. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (inv. č. 57 485 - 57 488).

**Popis prstenů (2 ks):** (viz. Obr. 13: 1: 1)

- Torzo bronzového prstenu se dvěma protilehlými spirálovitými růžicemi. Vlastní vinutí prstenu dochováno ve dvou neslepitelných zlomcích. Spirály z tyčinky kulatého průřezu, vinutí na plocho roztepané. **Rozměry:** průměr spirály max. 17 mm, průměr vinutí nezjistitelný, šířka vinutí max. 5 mm.
  - Torzo analogického bronzového prstenu. Dochována je jedna celá růžicovitá spirála, 2 malé zlomky z druhé spirály a zlomek roztepaného vinutí. **Rozměry:** průměr dochované spirály max. 15 mm, vnitřní průměr vinutí max. 16 mm, šířka vinutí max. 4 mm.
- V mohyle 19/ 1897<sup>122</sup> byl nalezen žárový pohřeb, keramické střepy, 1 jehlice, 2 náramky, 1 nášivka (puklice) a 4 prsteny. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (inv. č. 57 535-57 542).

**Popis prstenů (4 ks):** (viz. Obr. 13: 1: 2)

- Bronzový prsten se dvěma protilehlými spirálovitými růžicemi a nebyvale (sekundárně?) protaženým vinutím. Vlastní vinutí prstenů se dochovalo ve 2 slepitelných zlomcích. Spirály prstenů vyrobeny z tyčinky kulatého průřezu, vinutí na plocho roztepané. **Rozměry:** průměr spirál max. 18 mm, vnější průměr vinutí 19 mm, šířka vinutí max. 5 mm.
- Bronzový prsten se dvěma protilehlými spirálovitými růžicemi. Dochovány jsou obě růžice a jen malá část vinutí, jehož zbytek je recentně dodělán. Spirály prstenu vyrobeny z tyčinky kulatého průřezu, vinutí na plocho roztepané. **Rozměry:** průměr spirál max. 18 mm, vnější průměr vinutí 26 mm, šířka vinutí max. 4 mm.
- Torzo podobného bronzového prstenu. Dochovány obě růžice a 1 zlomek vinutí. **Rozměry:** průměr spirál max. 17 a 20 mm, průměr vinutí nezjistitelný, šířka vinutí max. 2 mm.

---

<sup>122</sup> B. Dubský uvádí jako mohylu 18.

- Torzo bronzového prstenu - dochována pouze růžicovitá spirála z drátu kosočtverečného průřezu. Drát poškozen, místy nalomen. Růžice do středu mírně kuželovitá. **Rozměry:** průměr spirál max. 19 mm.

• Z mohyly 21/ 1897 pochází 1 jehlice, 2 náramky, prsten (viz. Obr. 13: 1: 3) a jantarová perla. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (inv. č. 57 556 - 57 560).

**Popis prstenu:** Torzo bronzového prstenu - dochovány jsou 2 spirálovité růžice vyrobené z tyčinky kulatého profilu. Vinutí nedochováno. **Rozměry:** průměr spirál max. 17 mm.

**Datace:** uvedené nálezy pocházejí ze střední doby bronzové (dle Reineckova chronologického B B2- B C )

**Literatura:** URL: <<http://www.esbirky.cz/hledat/fulltext/?q=prsten>>, cit. [3. 6. 2013]; DUBSKÝ, Bedřich. *Pravěk jižních Čech*. Str. 99-100; CHVOJKA, Ondřej - MICHÁLEK, Jan. *Výzkumy Josefa Ladislava Píče na mohylových pohřebištích doby bronzové a halštatské v jižních Čechách*. Praha, 2011. Str. 18-27<sup>123</sup>; PÍČ, Josef Ladislav. Mohyly Bechyňské. In: *PA 17 (sešit 1)/ 1896*. Str. 1-18; TENTÝŽ. Mohyly Bechyňské II. In: *PA 18 (sešit 1-2)/ 1898*. Str. 11-14; PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech*. Str. 388; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 120; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 17, 20, 21.

### **CHABAŘOVICE** (okr. Ústí nad Labem)

**Lokalita:** Naleziště se rozkládá nejen na katastru obce Český Újezd, ale dohromady s neolitickým sídlištěm a ostatními nálezy ještě na katastru Hrbovic a Chabařovic. Pod názvem Chabařovice bylo uvedeno do literatury V. Krutou (1967), který, aby nedocházelo k záměnám, veškeré nálezy ze tří lokalit zahrnul pod jeden katastr.

**Charakteristika naleziště:** Lužické sídliště zkoumané v letech 1964 - 1967 bylo už v roce 1964 z větší části odtěženo povrchovým dolem. Je vzdáleno asi 150 m od bývalé Plessovy cihelny, odkud pocházejí staré předválečné nálezy uložené v muzeu Ústí nad Labem.

• **Jáma 81/ 65** obsahovala keramiku, mazanici, zvířecí kosti, křemence a bronzový otevřený kroužek s kuželovitým průřezem o průměru 20 mm (viz. Obr. 16: 7). Otevřený kroužek trojúhelníkového průřezu snad byl zlomkem drobné spirálky, která mohla být nošena jako prsten i jako ozdoba vlasů.

<sup>123</sup> Dále citováno jako: CHVOJKA, Ondřej - MICHÁLEK, Jan. *Výzkumy J. L. Píče...*

**Datace:** lužická kultura

**Literatura:** BOUZEK, Jan- KOUTECKÝ, Drahomír - KRUTA, Václav. Lužické sídliště v Chabařovicích u Ústí nad Labem. In: *PA 82 (sešit 1)/ 1991*. Str. 110, 146.

### **CHOCENICE** (okr. Plzeň - jih)

**Lokalita:** poloha Hladomří na poli mezi obcemi Bílovice, Hradiště a Chocenice

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště čítající 8 mohylových náspů. Mohyly byly při výzkumu vedeném J. Smolíkem (patrně roku 1880) plně rozebrány. Náležely střední době bronzové.

- **Mohyla 3** ukrývala 2 hroby, z nichž větší byl umístěn uprostřed mohyly a obehnán kamenným věncem, druhý, menší, byl nalezen za tímto věncem směrem k severní straně. Nalezeny byly zbytky neshořelých kostí, 4 bronzové náramky, část silné jehlice a pinzeta. **V druhém hrobě** byla objevena hliněná nádobka a prsten svinutý z dvojnásobného zlatého drátu (*viz. Obr. 10: 6*).

**Popis prstenu:** Závitek z dvojnásobného zlatého drátu na obou koncích opatřený malými smyčkami. **Rozměry:** průměru 20 mm, váha 3 g.

**Literatura:** KUDLIČ, Josef. *Konstrukce mohyl střední doby bronzové*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2012. Str. 10; SMOLÍK, Josef. Mohyly v Čechách a jejich obsah. In: *PA 12/1882*. Str. 8, 10.

### **CHODOUNY** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** návrší „Na Karkuli“, č. kat. 824

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště mladší doby bronzové bylo objeveno v 50. letech, zkoumáno ARÚ Praha malým záchranným výzkumem a systematicky potom v letech 1969 až 1970. Zachráněno bylo celkem 35 žárových hrobů.

- **Hrob č. 3:** Vlastní hrob tvořila komora z velkých opukových desek, původně i s vrchním krytem, a nad ní byl zával z velkých valounů. V době výzkumu byla už ovšem komora destruována. Přepálené kůstky pocházely ze tří pohřbů (muž, žena, dítě). Výbavu hrobu tvořilo 12 nádob nebo jejich částí a bronzové předměty: nůž, náramek, 2 páry jehlic (jeden ve zlomech) a 2 prsteny.



**Date:** hrob je datován do období lužické kultury (B D-Ha A)

**Popis prstenů:** (2 ks)

- Žárem přepálený prsten z bronzového 3 - 4krát spirálovitě točeného drátu kvadratického průřezu, průměr 13 x 18 mm.
  - Podobný prsten zachovaný ve zlomcích.
- **Hrob č. 17** obsahoval spálené kosti, keramiku a 2 shluky bronzových předmětů, mezi kterými byly např. jehlice a podélně rýhovaný prsten (*viz. Obr. 16: 8: 1*).

**Date:** hrob náleží lužické kultuře

- Prsten z **hrobu č. 22** (*viz. Obr. 16: 8: 2*) je až na nepatrný rozdíl v rozměru v naprosté shodě v podobě i provedení s prstenem z hrobu 17.

**Date:** hrob náleží lužické kultuře

**Literatura:** HRALA, Jiří. Úvaha o některých chronologických otázkách severočeské lužické kultura. In: *PA 52/1961*. Str. 209-218; TENTÝŽ. Výzkum lužického žárového pohřebiště u Chodoun na Roudnicku. In: *AR XIV (sešit 3)/1972*. Str. 278-285; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* Str. 68.

## **CHODOVLICE**<sup>124</sup> (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Návrší u obce

**Charakteristika naleziště:** Z lokality mají pocházet nálezy hrobů se skrčenými kostrami patřící únětické kultuře, objevené roku 1861.

- Jeden z nich měl obsahovat nádoby, bronzový meč a na prstě „sedící“ kostry měl být nalezen spirálovitý závitok ze zlatého drátu. Předměty ke koupi Národnímu muzeu nabídl majitel pozemku J. Korl, k té ale nakonec nedošlo. Uložení není známé, v případě zlatého závitku by se mohlo jednat o prsten ze zlatého drátu uložený bez bližších údajů v Muzeu v Moravské Třebové.

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 44; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 77; AUTOR NEZNÁMÝ. Zpráva o schůzkách archeologického sboru Musea kr. Českého. In: *PA IV (sešit 3)/1860*. Str. 142.

---

<sup>124</sup> D. KADLECOVÁ lokalitu pravděpodobně vinou překlepu označuje jako „Chodovice“

### CHOTĚBUDICE (okr. Louny)

**Lokalita:** Pískovna vlevo od silnice do Veliké Vsi

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází nález únětického sídliště a 10 únětických kostrových hrobů. Mezi nálezy z lokality patří zlomky keramiky, bronzové jehlice, náramky, prsteny a jantarové korále.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO74 [648]

### IVANOVICE NA HANÉ (okr. Vyškov)

**Lokalita:** polní trať „Za střediskem“

**Charakteristika naleziště:** Během let 2002 – 2003 realizovali pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno v oblasti Vyškovské brány rozsáhlý záchranný výzkum, který předcházela stavbě dálnice D1 v úseku Vyškov – Mořice. V celém 16 km dlouhém úseku byla odkryta řada lokalit, a to mimo jiné i z pozdní doby bronzové - 4 sídliště různého rozsahu a 2 fragmenty pohřebišť.

- **Hrob 0810:** kostrový pohřeb extrémně robustního muže ve věku 40 - 50 let, skelet ležel na pravém boku v orientaci J-S, ruce měl skrčené a uložené před trupem, nohy silně ohnuté a přitažené k tělu. Jedná se o nadprůměrně vybavený hrob. U kostry se našly: zlomek měděného předmětu, čepel, 2 sekery, sekeromlat, kostěný nástroj, 2 hrnce, pohár, 2 džbány, amfora, amforovitý džbán, zlomky keramiky a zvířecích kostí a 3 kusy malakofauny. U prstů levé (?) ruky byl uložen spirálovitý prsten (*viz. Obr. 13: 2*).

**Popis prstenu:** Měděný kroužek spirálovitě stočený z drátu (A 18209), dle tvaru artefaktu a polohy nálezu u prstu by se dalo odhadnout, že se jedná o prsten. **Rozměry:** délka 8 mm, šířka 26 mm, síla 1 mm.

**Datace:** mladší stupeň středodunajské mohylové kultury

**Literatura:** KOLÁŘ, Jan. *Dvě pohřebišť lidu se šňůrovou keramikou u Ivanovic na Hané*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2006. Str. 9, 21, 25, 51, 73.

**Lokalita:** Ivanovice 3/2, „Padělky za cihelnou“

**Charakteristika nálezu: Pohřeb 818** (žena středního věku) byl uložen v **objektu 519** (na dně sídlištní jámy, a to na břiše obličejem dolů). U levého spánku se našla spirálka, u pravého spánku dvojice do sebe vložených spirálek, na krku 2 nákrčníky, dále byla nalezena spona a jehlice, uprostřed zad dvojice kroužků, 3 lité kroužky byly nalezeny na prostředníku levé ruky. Na levé paži bylo navlečeno 5 kruhů.

**Datace:** hrob je datován období pozdní doby bronzové

**Popis prstenů** (3 ks, viz. Obr. 17):

- Bronzový kroužek (A 34222) plochého až ploše hraněného průřezu, na kterém jsou patrné stopy po nedolehnutí formy při lití formou přelitku. **Rozměry:** průměr 24 mm.
- Bronzový kroužek (A 34223) zploštělého až hranatého průřezu. **Rozměry:** průměr 22 mm.
- Bronzový kroužek (A 34224) zploštělého průřezu. **Rozměry:** průměr 22 mm.

**Literatura:** HOLEMÁ, Martina. *Scénář výstavy „S barem za zády - výzkumy Ústavu archeologické památkové péče Brno, v.v.i.“*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2008. Str. 94-95<sup>125</sup>; PARMA, David. *Sídlištní pohřby z Ivanovic na Hané*. Str. 431-432.

**IVANŮ** (okr. Prostějov)

**Charakteristika nálezu:** Nález kostrového pohřbu asi 12letého jedince (snad dívky) na jinak žárovém lužickém pohřebišti. Jednalo se o pohřeb v nádobě: zásobnice byla překryta mísou a v hrobě bylo dalších 5 nádob, 2 bronzová jehlice a prsten.

**Datace:** Mladší nebo pozdní doba bronzová, lužická kultura

**Literatura:** VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* Str. 60.

**JAROMĚŘ** (okr. Náchod)

**Charakteristika naleziště:** Z katastru obce je známo neolitické sídliště, sídliště mladší platěnické kultury, ale také sídliště a pohřebiště lužických popelnicových polí z mladší a pozdní doby bronzové a doby halštatské.

- V **žárovém hrobě č. 7** byly nalezeny 2 zlaté spirálovité tordované prsteny z dvojitého (nekonečného) drátu s hladkými konci rozšířenými v očko (viz. Obr. 18: 1). Prsteny jsou

---

<sup>125</sup> Dále citováno jako: HOLEMÁ, Martina. *Scénář výstavy...*

uloženy v Národním muzeu (inv. č. 63 828-9). **Rozměry:** síla 1 mm, výška 5-9 mm, průměr 17 a 18 mm.

**Datace:** lužická kultura mladší doby bronzové

**Literatura:** URL: <<http://www.esbirky.cz/hledat/fulltext/?q=prsten>>, cit. [3. 6. 2013]; FILIP, Jan. Lužická kultura v Československu. In: *PA 41 (sešit 1-4)/ 1939*. Str. 28-31; HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 129; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 129.

### **JAROSLAVICE** (část obce Hluboká nad Vltavou, okr. České Budějovice)

**Lokalita:** pastviny č. 397, zvané „v Struhách“, domácími pak „V Hrbcích na kamenitém“

**Charakteristika nálezů:** V listopadu 1901 byly při obdělávání pastvin nalezeny četné bronzové předměty a kroužek ze zlata.

**Datace:** doba bronzová

**Popis prstenu:** Zlatý drát v podobě dvakrát svinutého prstenu. Jeden konec je zaokrouhlený, druhý ulomený. Rozměry: délka rozvinutého drátu 100 mm.

**Literatura:** EISNER, Jan. Jihočeské mohyly. In: *PA 33 (sešit 1-2)/ 1922*. Str. 25; RYCHLÝ, Jindřich. Hromadný nález bronzů u Jaroslavic (Budějovice, Hluboká 3 hod. sev.). In: *PA 20 (sešit 5)/ 1903*. Str. 339-344; STRAKA, Jan. *Historická těžba zlata v Pootaví*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 2012. Str. 56.<sup>126</sup>

### **JENIŠOVICE** (okr. Mělník)

**Lokalita:** úpatí Jenišovického vrchu (pole jenišovického panského dvora v rovině pod jenišovským vrchem, asi 50 kroků od silnice z Bukvě k železniční stanici Vraňany)

**Charakteristika nálezů:** Depot výrobního charakteru uložený v bronzové zásobní nádobě byl nalezen v lomu roku 1897. Obsahoval desítky bronzů (205 bronzových předmětů): spony, spirálovité i tyčinkovité náramky, prsteny, srpy, nože, nášivky, nákrčníky, nůž, bronzové kroužky i jiné drobnosti. Z naleziště je rovněž známo 15 bronzových koflíků s nálevkovitým tělem, kromě jednoho zdobených vytepáváním. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu v Praze a v muzeu Mělník.

---

<sup>126</sup> Dále citováno jako: STRAKA, Jan. *Historická těžba zlata...*

**Datace:** knovízská kultura

**Popis prstenů** (5 ks): (viz. *Obr. 18: 2: 1-2*)

- 4 prsteny s konci stočenými do spirálovitých ploch. U všech nalezených exemplářů je nejkrajnější otočka spirály zdobena tordováním. **Rozměry:** prsten H1-16110: průměr prstenu 19 mm, průměr spirál 26 mm; prsten H1-16112: průměr spirál 24 mm, průměr prstenu 20 mm; prsten H1-16113: průměr spirál 24 mm, průměr prstenu 20 mm; prsten H1-16114: průměr prstenu 23 mm, průměr terčičků 20 mm.
- Jednoduchý uzavřený bronzový prsten (H1-16151, viz. *Obr. 18: 2: 3*) o průměru 23 mm.

**Literatura:** URL: < <http://www.esbirky.cz/detail/21714/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013]; digitální archiv ARÚP S1982 [251]; PÍČ, Josef Ladislav. Hromadný nález bronzů u Jenšovic. In: *PA 17 (sešit 8)/1897*. Str. 693-702; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 131.

**KALIŠTĚ** (část obce Švihov, okr. Klatovy)

**Lokalita:** Rudický les

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště doby bronzové

- V **mohyle 1** byla v **hrobě 1** nalezena sekerka, dýka, jehlice s pečetítkovitou hlavicí, džbáněk, miska a bronzový prsten s konci svinutými do spirálovitých růžic.
- V **mohyle 27** byla v **hrobě 2** nalezena nádoba a prsten s konci svinutými do spirálovitých růžic.

**Datace:** mohylová kultura

**Literatura:** KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 - 038*. URL: <[http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232)>, cit. [5. 6. 2013].

**KAMÝK/ VELKÉ PŘÍLEPY** (okr. Praha-západ)

**Lokalita:** pole čp. 103

**Charakteristika naleziště:** Únětické pohřebiště prozkoumané V. Schmidtem.

- Prsténky z dvojitého bronzového drátu (*viz. Obr. 9:1*) byly nalezeny 2 v jednom hrobu u dětské kostry.

**Literatura:** SCHMIDT, Václav. Nekropole se skrčenými kostrami u Kamýku. In: *PA 18 (sešit 8)/ 1899*. Str. 551-562.

### KAMÝK NAD VLTAVOU (okr. Příbram)

**Lokalita:** ppč. 1150

**Charakteristika nálezu:** Hromadný nález bronzových předmětů byl nalezený roku 1958 při bagrování přehradní nádrže. V amfoře středodunajské mohylové kultury bylo nalezeno 46 předmětů nebo jejich zlomků: zlomky meče, hroty kopí, srpy, nože, náramky, jehlice...

- Zlomek bronzového kroužku z tordovaného drátu by snad mohl pocházet z prstenu nebo malého náramku. **Rozměry:** průměr 20x25 mm.

**Datace:** depot pochází z mladší doby bronzové

**Literatura:** HRALA, Jiří. Projevy styků knovízské oblasti s jihovýchodem (Hromadný nález bronzů z Kamýka nad Vltavou). In: *AR XVIII (sešit 1)/1966*. Str. 6; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 140.

### KBEL (okr. Plzeň-jih)

**Lokalita:** úbočí Plané hory

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště střední doby bronzové. Prokopáno bylo již koncem 19. století a pochází z něj asi 40 mohyl.

- Při popisu kbelského pohřebiště se J. L. Píč zmiňuje o jedné mohyle (**mohyla 4**) obsahující 2 pohřby: mužský pohřeb s bohatou zbrojí a pohřeb s prstenem (*viz. Obr. 13: 3*), označený jako pohřeb ženský. Píč se domnívá, že pohřby byly uloženy současně, a pohřbená žena – snad otrokyně šla s pánem na onen svět dobrovolně.

**Popis prstenu:** bronzový prsten s dvojí plochou ze spirálovitě stočeného drátu.

**Literatura:** FRANKOVÁ, Daniela. *Mohylová kultura střední...* Str. 102; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 143; LUNGOVÁ, Veronika. *Historie výzkumu mohylových pohřebišť v západních Čechách*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita

v Plzni. 2010. Str. 18<sup>127</sup>; PÍČ, Josef Ladislav. Mohyly Lužanské. In: *PA 16 (sešit 9)/ 1895*. Str. 521-546.

### **KLENTNICE** (okr. Břeclav)

**Charakteristika naleziště:** V katastru obce bylo nalezeno žárové pohřebiště, které poskytlo mimo jiné bohatý pramenný fond pro poznání podolské kultury. Výzkum probíhal roku 1952, potom na něj navázali pracovníci AÚ ČSAV Brno v roce 1955.

- Zajímavý byl **dvojhrob III**, v němž ležely těsně vedle sebe ve skrčené poloze 2 kostry, z nichž jedna měla bronzový náramek a plochý bronzový prsten.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** ŘÍHOVSKÝ, Jiří. Žárové pohřebiště z pozdní doby bronzové v Klentnici u Mikulova. In: *AR VIII (sešit 2)/ 1956*. Str. 159.

### **KLUČOV** (okr. Kolín)

**Lokalita:** poloha Na Ptáčku (Na skále)

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází kromě nálezů sídlištního charakteru také nález únětického kostrového hrobu, z nějž pochází kromě zbytků skeletu také keramika, uhlíky a zlomky bronzového prstenu.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [855]

### **KNĚŽEVES** (okr. Praha-západ)

**Charakteristika naleziště:** Rozsáhlý záchranný archeologický výzkum byl prováděn v roce 1998. Odkryty byly doklady osídlení z několika úseků pravěku až raného středověku (neolit, eneolit, doba halštatská, časný latén, doba hradištní), nejvíce zjištěných nálezů však spadá do doby bronzové. Drátěné šperky z vrcholného knovízského horizontu v Kněževsi představují dosud největší známý soubor bronzových vinutých ozdob ze sídlištního prostředí a bez zajímavosti nejsou ani konkrétní nálezové kontexty přinášející důkazy o způsobu jejich

---

<sup>127</sup> Dále citováno jako: LUNGOVÁ, Veronika. *Historie výzkumu mohylových pohřebišť...*

nošení: v některých případech totiž byly ponechány jako osobní šperky jedincům vhozeným do sídlištních jam.

- V objektu **1071/ 98** byla nalezena tyčinka a dále svinutý tenký drátek vytvářející téměř 2 mírně nepravidelné závity. Jeden konec drátku je provléknutý tak, aby směřoval proti druhému konci. Jednalo se zřejmě o drátěný šperk, resp. jeho část, nejspíše vlasovou ozdobu (záušnici?) nebo případně prstýnek. **Rozměry:** průměr závitu 24,6 mm; průměr drátku přibližně 1,4 mm, hmotnost: 1,1 g.

- V objektu **2038/ 98** (sídlištní jáma, patrně obilnice) byly nalezeny pozůstatky 2 žen (první ve věku 40 - 50 let, druhá ve věku nad 60 let). V zásypu byly nalezeny tyto předměty: tenká drátěná spirála (vlasová ozdoba, nejspíš záušnice, či její část), plochý nepravidelný kroužek a druhý otevřený, mírně nepravidelný kroužek ze zploštělého drátu oválného průřezu a s téměř se dotýkajícími zahrocenými konci, nyní rozlomený na 2 části. Mohlo se snad jednat o vlasovou ozdobu či prstýnek. **Rozměry:** maximální průměr kroužku 23,3 mm; průřez drátu  $2,5 \times 1,6$  mm, hmotnost: 1,4 g.

- V objektu **2292/ 98** (sídlištní jáma, patrně obilnice) byl na dně v nerituální poloze nalezen skelet ženy ve věku 18 - 19 let. Byl u ní nalezen prsten z bronzového tenkého vinutého drátu (dochováno je 5 závitů) společně s dalšími dvěma téměř identickými exempláři, které bohužel byly odcizeny během výzkumu. Prsteny se nacházely na prstech pravé ruky. **Rozměry:** průměr 23,3 mm; průměr drátu přibližně 2 mm, hmotnost: 4,8 g.

- V objektu **2363/ 98** (sídlištní jáma, snad obilnice) byl nalezen ženský skelet (ve věku 50-60 let). V zásypu objektu byly nalezeny: nepravidelná zprohýbaná plochá tyčinka (funkce předmětu je nejasná, snad by mohlo jít o poškozenou „svorku“, případně nějaký polotovár) a velmi tenký drátek (recentně rozlomený na 2 kusy), částečně nepravidelně stočený, s jedním zahroceným koncem lehce ven vyhnutým a druhým ulomeným. Nelze vyloučit, že se jedná o fragment drátěné vlasové ozdoby (pravděpodobně záušnice), případně prstýnku. **Rozměry:** průměr 23,8 mm; průměr drátu 1,3 mm, hmotnost 0,5 g.

- V objektu **2571/ 98** (sídlištní jáma, patrně obilnice) byl na dně nalezen mužský skelet (ve věku 13 - 20 let) a u něj menší a jen lehce nepravidelný kroužek z tenkého drátu s částečně se překrývajícími konci, z nichž jeden je mírně zahrocený a druhý již v minulosti odlomený v místě slabého vyhnutí směrem ven. Protože byl nalezen na prstě levé ruky, je jisté, že sloužil jako prsten. **Rozměry:** průměr kroužku 20 mm; průměr drátu 1,1 mm, hmotnost 0,4 g.

**Datace:** všechny zmíněné objekty jsou datovány do knovízské kultury



**Literatura:** SMEJTEK, Lubor. *Osídlení z doby bronzové...*; TENTÝŽ. Kněževy a Kněžívka (okr. Praha - západ) - záchranné výzkumy polykulturních lokalit. In: *Zprávy ČAS, Supplément 38: Archeologické výzkumy v Čechách 1998*. Praha, 1999. Str. 4-5.

**KOBEŘICE** (lokalita uváděna též jako Hradčany, část obce Hradčany - Kobeřice, okr. Prostějov)

**Lokalita:** bývalý obecní hliník, ppč. 488

**Charakteristika naleziště:** První zprávu o lokalitě podává A. Gottwald, podle něhož byl v hliníku roku 1921 vykopán hrob s kostrou, hrnkem, miskou a zlomeným bronzovým prstenem, který získal A. Telička. V muzeu v Přerově, kam byla sbírka A. Teličky uložena, však prsten již dohledán nebyl.

**Datace:** hrob měl náležet únětické kultuře

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 67; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 43; STUHLÍK, Stanislav. Únětická pohřebiště v Hradčanech. In: *AR XLIII (sešit 2)/1991*. Str. 238; TIHELKA, Karel. *Moravská únětická pohřebiště*. Str. 293.

**Lokalita:** trať „pod Němčány“

**Charakteristika nálezu:** V sousedství kostrových hrobů byl v náplavě v příkopu vedle trati „pod Němčány“ nalezen zlomek bronzového prstenu s terčovitým vinutím a celý bronzový náramek podoby C. Předměty byly pravděpodobně vyplaveny vodou z porušených žárových hrobů.

**Datace:** Nálezy náleží středodunajské mohylové kultuře

**Literatura:** AUTOR NEZNÁMÝ. Zpráva o nálezech Al. Procházky, konservátora pro okresy Slavkov, Bučovice a Ždánice za rok 1910-11. In: *Pravěk VIII/ 1912*. Str. 94-95; FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 62.

**Charakteristika naleziště:** Na jaře roku 1905 byl při stavbě mlatevny Jul. Grydila nalezen hrob obsahující 2 větší nádoby přikryté plochými kameny. Jedna z nich byla prázdná, v druhé

byly nalezeny zbytky kostí a mezi nimi náramek, jehlice a 2 spirálovitě stočené prsteny (jeden se 3, druhý s 5 závity).

**Datace:** Nález je datován do období lužické kultury

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV/1908*. Číslo 3, str. 99; TENTÝŽ. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 81.

### **KONĚPRUSY** (okr. Beroun)

**Lokalita:** jeskyně Pomocná díra (Český kras)

**Charakter nálezů:** Z lokality pochází nálezy z období Ha A2/ Ha B1. Pochází odtud bronzový kroužek, snad prsten.

**Literatura:** PEŠA, Vladimír. Využívání jeskyní v mladší době bronzové až halštatské ve vybraných oblastech střední Evropy. In: *PA 97/2006*. Str. 106.<sup>128</sup>

### **KORNATICE** (okr. Rokycany)

**Charakteristika nálezů:** Z lokality pochází nález prstenů vyrobených ze zlatých drátů. Nálezy lze přiřadit k období střední doby bronzové.

**Literatura:** HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 668.

### **KOSTELEČ NA HANĚ** (okr. Prostějov)

**Charakteristika naleziště:** Žárové pohřebiště mladší doby bronzové bylo narušováno ve Štefánikově ulici a sousední trati U příkopy v letech 1903-1905. Až později naleziště zkoumal A. Gottwald. Známe odtud 62 žárových hrobů.

- **Hrob 8** obsahoval velký okřín, u jehož dna spočíval převrácený šálek a položené osudí, a poblíž ještě okřínek se spirálovitým prstenem vyrobeným z drátu.

**Datace:** Hrob náleží do období popelnicových polí

---

<sup>128</sup> Dále citováno jako: PEŠA, Vladimír. *Využívání jeskyní...*

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV/1908*, číslo 3. Str. 103; TENTÝŽ. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 83.

#### **KOSTELEČ NAD LABEM** (okr. Mělník)

**Lokalita:** snad „Na zahradě“

**Charakteristika nálezů:** Z lokality pochází několik únětických kostrových hrobů. V Národním muzeu je uloženo několik předmětů (nádoby, dýka, zlomky drátěných náramků, prsten (NM Inv. č. 11 754), záušničky, bronzové šídlo, jehlice, jantarový korálek...) náležejících klasické fázi únětické kultury.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP alrnbc [431]; ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře*...Str. 132-133.

#### **KOSTELEČ NAD VLTAVOU** (okr. České Budějovice)

**Lokalita:** trať Pahorek

**Charakteristika naleziště:** Výzkum na mohylovém pohřebišti prováděli J. N. Woldřich, A. Kolář a F. Kroh v letech 1882-1884.

- V **mohyle 7/ 1882** byl nalezen žárový pohřeb a pochází z ní 4 šipky a prsten. Nálezy jsou uloženy v muzeu České Budějovice (inv. č. Ohrada 738-740).

**Datace:** uvedené nálezy jsou z období střední doby bronzové (dle Reineckova chronologického systému B B2- B C)

**Literatura:** TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové*...Str. 17, 21.

#### **KOSTELEČ U HOLEŠOVA** (okr. Kroměříž)

**Charakteristika naleziště:** Mohylová pohřebiště objevená už v letech 1890-93. Mohyly v několika polohách byly zkoumány až do 30. let 20. století (hlavně I. L. Červinkou). Šlo hlavně o památky z eneolitu a z období lužické kultury (asi 50 mohyl, do kterých se však dodatečně pohřbívalo ještě v pozdní době bronzové).

- Dle číslování I. L. Červinky se **VI. skupina mohyl** nacházela při cestě spojující Kostelec s Líšní. Skupina obsahovala 3 velké mohyly a řadí se k nim i 16 menších mohyl.

- **Mohyla 4** obsahovala 2 skupiny nádob tvořící ovšem jediný hrob. Nalezeny byly: popelnice přikrytá mísou obsahující nedopálené kosti, osudí, bronzovou jehličku a z drátu stočený prstýnek, druhá skupina nádob obsahovala popelnici přikrytou mísou. Mezi nedopálenými kostmi byla nalezena jehlice a kus druhé a z drátu stočený prsten. Dále byly nalezeny další keramické nádoby (2 vysoké misky s uchy, menší miska uvnitř nich, další osudí, střepy z velké mísy).

**Literatura:** ČERVINKA, Inocenc Ladislav. O nejstarších mohylách Moravských. In: *Pravěk V/1909*. Str. 118-119; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 156.

### **KRNOV** (okr. Bruntál)

**Lokalita:** Opavské předměstí

**Charakteristika nálezů:** Z blíže neurčitého místa hradiska na Šellenburku pocházejí ojedinělé nálezy dvou kadlubů. První byl vyrobený z pískovce a sloužil údajně k odlévání prstenů, druhý z masťku sloužil k výrobě „bronzových perel (?)“. Dnes se ve slezském muzeu dochovaly pouze kopie.

**Datace:** Nález je datovatelný do průběhu lužické kultury

**Literatura:** JUCHELKA, Jiří. *Lužická kultura v českém Slezsku*. Str. 352.

### **KRNSKO** (okr. Mladá Boleslav)

**Lokalita:** Stránov, v sousedství železniční stanice Stránov - Krnsko na pozemku firmy L. Kotek.

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází mnoho žárových hrobů lužické kultury.

- Z lokality je zachováno mimo jiné několik bronzových prstýnků svinutých z drátu (průměr 18-20 mm) a jeden zlatý prstýnek rovněž spirálovitě vnutý z mírně tordovaného 1 mm silného drátu.

**Literatura:** FILIP, Jan. Lužická kultura v Československu. In: *PA 41 (sešit 1-4)/ 1939*. Str. 25.

## **KŘTĚNOV** (okr. České Budějovice)

**Lokalita:** les Hroby

**Charakteristika naleziště:** Výzkum na mohylovém pohřebišti (více jak 200 mohyl) prováděli J. Richlý<sup>129</sup> a J. N. Woldřich v letech 1882-1883, následoval výzkum V. J. Fewkase z univerzity ve Filadelfii v USA v roce 1930 a výzkum P. Brauna v 80. letech 20. století.

- V mohyle **MB/ 16/ 1890** byly nalezeny 2 jehlice a 2 náramky, prsten a keramická nádoba. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (inv. č. 13 465-13 470).
- V mohyle **M12/ 1885** byly nalezeny 2 jehlice, 2 náramky, nášivka a 3 prsteny. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (inv. č. 13 681-13 690).
- V mohyle **M11/ 1883** byl nalezen prsten a jantar. Nálezy jsou uloženy v muzeu v Českých Budějovicích (inv. č. Ohrada 603)

**Datace:** uvedené nálezy jsou z období střední doby bronzové (dle Reineckova chronologického systému B B- B C2/D)

**Literatura:** DUBSKÝ, Bedřich. *Pravěk jižních Čech*. Str. 101; RYCHLÝ, Jindřich. Mohyly u Křtěnova. In: *PA XII/1882 (sešit 8)*. Str. 365-369; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 17, 21.

## **KRUMSÍN** (okr. Prostějov)

**Lokalita:** Na Kamenici

**Charakteristika naleziště:** Po žních roku 1898 prozkoumal I. L. Červinka na lokalitě celkem 26 hrobů. Bronzů v nich bylo málo: jehlice, jednoduché náramky ze silnějšího drátu, prsteny a náušničky stočené z tenkého drátu a závěsky.

**Datace:** Hroby jsou datovány do slezského stupně období popelnicových polí

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV (Číslo 6)/1908*. Str. 218.

## **KŘEMŽE** (okr. Český Krumlov)

**Lokalita:** v místě středověkého hradu Dívčí Kámen

---

<sup>129</sup> Uváděn též jako Rychlý

**Charakteristika naleziště:** Hradiště z doby bronzové, jehož výzkum prováděli pracovníci Jihočeského muzea České Budějovice v letech 1962-69. Archeologický výzkum přinesl neobvykle rozsáhlý soubor bronzových předmětů a jejich zlomků. Jde o šperky (náramky, růžice prstenu), nářadí (sekery, šídla) či zbraně (dýky).

**Literatura:** URL: <[http://www.ckrumlov.info/docs/cz/region\\_histor\\_brdika.xml?style=printable](http://www.ckrumlov.info/docs/cz/region_histor_brdika.xml?style=printable)>, cit. [1.5.2013].

### **KŘENOVICE** (okr. Vyškov)

**Lokalita:** „Pískovna“

**Charakteristika naleziště:** V roce 1894 byl na lokalitě nalezen kostrový hrob, který kromě keramiky obsahoval 2 náramky a zlomek dalšího, jehlici a zlomek prstenu (*viz. Obr. 13: 4*). Nálezy jsou uloženy v Moravském zemském muzeu Brno.

**Datace:** nález je řazen do středodunajské mohylové kultury

**Popis prstenu:** Zlomek prstenu ukončeného spirálovitou růžicí.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 68.

### **KUČEŘ**<sup>130</sup> (okr. Písek)

**Lokalita:** les Bráník, lesní trať U chlívce

**Charakteristika naleziště:** Les Bráník se nachází na pravém vltavském břehu. Nalezeno v něm bylo po 17, 9, 8, 4 a 3 mohylách a 2 mohyly jednotlivě. Některé byly v minulosti neodborně prokopány. Některé z nich prozkoumal B. Dubský roku 1940.

- **Mohyla M/ 1940** obsahovala kromě zbytků žárového pohřbu také 1 náramek, 1 prsten, střep, kosti a snad i kopí. Mohyla pochází ze střední doby bronzové (dle Reineckova systému B B2-C).
- Podrobnější záznamy pochází také z výzkumu B. Dubského v roce 1949, který zde prozkoumal mohyly o průměru 8 m s obvodovým kamenným věncem. Uvnitř byl nalezen žárový hrob ze střední doby bronzové obsahující bronzový náramek, zlomek spirálovitého prstenu a úlomek hrdla malé keramické nádoby.

---

<sup>130</sup> Lokalita označována též jako Květov nebo Bráník

**Datace:** jmenované nálezy patří do střední doby bronzové

**Literatura:** FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...* Str. 67-68; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 17, 21.

**KUNĚTICE** (okr. Pardubice)

**Lokalita:** poloha „Na okrouhlici“

**Charakteristika naleziště:** Pravěké nálezy z katastru obce byly odkrývány v několika polohách. V poloze „Na okrouhlici“ provedlo výzkum Museum království českého 22. července 1912.

- **Hrob 35/ 12** měl obsahovat rytou popelnici s bronzí (2 bronzové záušnice nebo prsteny a zlomky bronzové jehlice ) a další 4 nádoby (osudí, hrnec a 2 okřínky).

**Popis prstenů nebo záušnic:**

- Bronzový spirálovitý prsten nebo záušnice (65.385) z drátu kosočtverečného profilu. **Rozměry:** průměr 23 mm.
- Bronzový spirálovitý prsten nebo záušnice (65.386) z torovaného drátu. **Rozměry:** průměr 22 mm.

**Datace:** hrob náleží do lužické nebo slezskoplatěnické fáze popelnicových polí

**Literatura:** HRALOVÁ, Jitka. Žárová nekropole v Kuněticích a Lukovně. In: *Sborník NM v Praze, sv. XXIX/2, 1975.* Str. 60.

**Poloha:** blízko domu čp. 18, při polní cestě na kraji lesíka zvaného „boreček“

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště (odkryto bylo minimálně 35 hrobů s popelnicemi) bylo objeveno při dobývání písku roku 1859. V jedné džbánovité nádobě byl nalezen „prsten s povystupujícím proužkem na povrchu, mající podobu nynějších snubných prstenů“.

**Datace:** Nález mohl náležet mladší době bronzové

**Literatura:** LÜSSNER, Moric (?). Zpráva o pohanském pohřebišti pod Kunětickou horou, r. 1859 objeveném. In: *PA IV (sešit 2)/ 1860.* Str. 88-89; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 168.

## **LADNÁ** (dříve Lanštorf, okr. Břeclav)

**Lokalita:** Na Kerchovicích

**Charakteristika naleziště:** První hrob byl na lokalitě prozkoumán roku 1910. Další hrob prozkoumal roku 1924 I. L. Červinka. U mladého nebožtíka, ležícího na pravém boku s hlavou orientovanou k jihu, byla kromě 4 nádob nalezena také cyperská jehlice na rameni kostry, 2 spirálovitě svinuté nárameníky z bronzového plechového pásku, několik prstenů svinutých z dvojitého bronzového drátu (na prsou kostry) a kostěné šídlo. U stehenní kosti ležela bronzová dýka.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 44; TIHELKA, Karel. *Moravská únětická pohřebiště*. Str. 296.

## **LEDCE**<sup>131</sup> (okr. Kladno)

**Lokalita:** na Kopcích

**Charakteristika naleziště:** Z hrobů se měly zachovat 3 zlaté prsteny a z dalšího hrobu mají pocházet další 2 zachovalé zlaté prsteny „...hadovitě svinuté stejného rázu a tvaru, jakého byly před rokem v týchž místech a nebo ještě dříve u Malé Kvíce nalezené prsteny, jež chovají se v městském museu ve Slaném.“ Nálezy by měly náležet únětické kultuře.

- Zlatý prsten z proužku s plastickým žebrem uprostřed, které je jemně rýhováno, rovněž pochází z únětického období.

**Literatura:** BÖHM, Jaroslav. Únětické nálezy ze Slánka. In: *PA 39/1933*. Str. 62-64; ERNÉE, Michal. Jantar v české únětické kultuře - k počátkům jantarové stezky. In: *PA 103/2012*. Str. 133; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 46-47.

---

<sup>131</sup> Lokalita uváděná také jaké Řísuty



## LIBČEVES (okr. Louny)

**Lokalita:** Panské pole

**Charakteristika nálezů:** Bronzová jehlice, bronzový prsten, kostěné šídlo a paroh byly získány do teplického muzea (přír. č. 224-1 až 4/78) z Weinzierlovy soukromé sbírky. U předmětů nejsou známy bližší nálezové okolnosti.

**Datace:** knovízská kultura

- Bronzový prsten o průměru 15 mm z doby bronzové deponovaný v Národním muzeu (H1-17 977, viz. Obr. 18: 3) by mohl pocházet z této lokality.

**Literatura:** URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/29470/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013]; BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Lounska a z území mimo severočeský kraj ve sbírce teplického muzea*. Teplice, 1981. Str. 24.<sup>132</sup>

## LIBĚŠOVICE (část obce Blšany, okr. Louny)

**Lokalita:** In den Gruben, pozemky p. Kohna (ppč. 349), p. Hittmanna a Hertla

**Charakteristika naleziště:** Únětické kostrové pohřebiště bylo prozkoumáno na podzim roku 1933 a na jaře roku následujícího. Získané nálezy byly uloženy do žateckého muzea.

- **Hrob 2** obsahoval soudkovitou nádobu, náhrdelník, 2 záušnice, 2 prsteny (viz. Obr. 9:2: 1, 1 kroužek určen jako prsten díky nalezené poloze na článku prstu s jistotou, určení druhého artefaktu jako prstenu není zcela jisté), bronzovou jehlicí a dle popisu ještě i další předměty.

**Popis prstenů:** Prsteny o průměru 20 mm jsou stočeny z bronzového pásku plankonvexního průměru. Jeden je rozlomený na 3 kusy, druhý byl dochován přímo na článku prstu.

- **Hrob 3** obsahoval nádobku, náhrdelník, zlomky záušnice, bronzové šídélko a artefakt, který byl určen jako prsten (viz. Obr. 9: 2: 2), i když toho určení nemusí být zcela spolehlivé.

**Popis prstenu:** Prsten o průměru 21 mm je vyroben z dvojitého drátu, v době nálezů již značně korodovaného.

- V **hrobě 9** byly nalezeny: korodovaná bronzová jehlice a zlomky, které mohly pocházet z prstenu (viz. Obr. 9: 2: 3).

**Popis prstenu:** Zlomky prstenu z bronzového drátu.

---

<sup>132</sup> Dále citováno jako: BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Lounska...*

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 44-45; MOUCHA, Václav - PLEINEROVÁ, Ivana. Únětické pohřebiště v Liběšovicích u Podbořan. In: *AR XVIII (sešit 5)/1966*. Str. 515-540.

### **LIBOC** (Praha 6)

**Lokalita:** Šárecké hradiště nebo kdekoliv v údolí Šáreckého potoka

**Charakteristika nálezu:** V Národním muzeu je uloženo 19 bronzových drátěných trubiček, prsten s růžicemi a náramek s dýkou z původní Bergerovy sbírky. Prstenu je ponechán původní kruhový profil i na obroučce.

**Datace:** střední doba bronzová, mohylová kultura

**Literatura:** BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 16, 44; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 465; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 474.

### **LIBOCHOVANY** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** naproti železniční stanici Prackovice, asi 130 m severně od drážního domku č. 303

**Charakteristika naleziště:** V roce 1892 bylo při stavbě trati Litoměřice - Ústí nad Labem - Střekov objeveno velké lužické pohřebiště. Na naleziště přišli tehdy první nadšenci, kteří zde prováděli soukromé výzkumy, v březnu roku 1878 vedl výzkum F. Heger, který prokopal 31 žárových hrobů, roku 1901 přichází na naleziště R. v. Weinzierl, z jehož výzkumu bylo v muzeu v Teplicích uložen obsah 65 žárových hrobů.

- **Hrob 3** obsahoval urnu (dvojchá vejčitá nádoba), zlomek bronzové tyčinky z drátu, 2 spečené tenké drátky kruhového průřezu (pravděpodobně z prstenu, délka 19 mm, inv. č. 13 275-dep. 123), zlomek mírně přetaveného bronzového plíšku, amforku, okřínek a 2 koflíky.

**Literatura:** PLESL, Evžen. *Lužická kultura v severozápadních Čechách*. Praha, 1961. Str. 115.<sup>133</sup>

---

<sup>133</sup> Dále citováno jako: PLESL, Evžen. *Lužická kultura v SZ Čechách*.

### **LIPANY** (část obce Lipence, Praha 5)

**Charakteristika nálezů:** Mohyla s kostrovým hrobem obsahovala kromě keramiky (zlomky 2 džbánů, mís a amfory) také 2 jehlice, žebrovaný náramek a zlomek dalšího, tyčinkovitý náramek, 5 závěsků, 1 celý a 7 zlomků prstenů s růžicemi, 6 zlomků spirálek, drátěnou trubičku a 40 pukliček. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (inv. č. 33 927-995)

**Datace:** mohyla je datována do mohylové kultury střední doby bronzové

**Literatura:** BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 16, 40; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 465; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 474, 478.

### **LOCHENICE** (okr. Hradec Králové)

**Charakteristika nálezů:** Bohatý hrob nenarušený vykrádáním se podařilo odkrýt roku 1906 na jedné ze zahrad, když dělníci našli a rozbili 2 nádoby: v jedné z nich měly být 2 jehlice, 2 spirálovité náramky z bronzového pásku, 2 spirálky ze zlatého drátu (záušnice či prsteny), náhrdelník z jantarových destiček, jantarový korálek, drátěné spirálky a plechové rourky.

**Datace:** starší doba bronzová

**Literatura:** SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 182.

### **LOTOUŠ** (část obce Slaný, okres Kladno)

**Charakteristika nálezů:** Žebérkovaný náramek, 2 tyčinkové náramky a zlomky prstenů se spirálovitými růžicemi jsou z lokality uloženy v muzeu ve Slaném (inv. č. 2822-2828).

**Datace:** nálezy náleží mohylové kultuře

**Literatura:** BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 16, 40; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 474.

### **LOVOSICE** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Reiserova (dříve Tschinkelova) cihelna

**Charakteristika nálezů:** Bronzový prsten z lokality z období mohylové kultury se nachází ve sbírkách teplického muzea (přír. č. 4-418/81).

**Literatura:** BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Litoměřicka...* Str. 38-39.

### **LUKOVNA** (část obce Sezemice, okr. Pardubice)

**Charakteristika naleziště:** Od počátku 20. století je z lokality známo pohřebiště lidu popelnicových polí.

- **Hrob 1/ 12** vykopal V. Fabián. Nalezeny v něm byly hladký okřín, bronzový náramek, zlomky 2 bronzových jehlic a 2 prsteny.

**Datace:** hrob patří lužické kultuře

**Popis prstenů (2 ks):** (viz. *Obr. 18: 4*)

- Bronzový spirálovitý prsten (Národní muzeum v Praze, inv. č. 65 434) stočený z kulaté tyčinky se zahrocenými konci. **Rozměry:** průměr 22 mm.
  - Zlomky bronzové tyčinky z prstenu (tamtéž, inv. č. 65 435-436).
- V **hrobě 40/ 12** mělo být nalezeno 5 nádob ve dvou skupinách, mezi nimi byla i popelnice, která obsahovala bronz: kulovitou hlavici jehlice s částí krčku, 2 kroužky (65 526-27, snad prsteny), zlomky kroužků, náramků, tordované tyčinky a plechu, tenké tyčinky a jehlu jehlice.

**Datace:** hrob patří slezkoplatěnické kultuře

**Popis prstenů (2 ks):** Kroužky vyrobené z tyčinky profilu D. **Rozměry:** 14x13mm;15x12 mm.

**Literatura:** URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/34569/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013]; HRALOVÁ, Jitka. Žárová nekropole v Kuněticích a Lukovně. In: *Sborník NM v Praze, sv. XXIX/2, 1975*. Str. 71, 78.

### **LUŽENICE** (okr. Domažlice)

**Lokalita:** Poloha „V Mýtí“

**Charakteristika nálezu:** Mohylové pohřebiště ze střední doby bronzové. Přes 20 mohyl bylo prokopáno již v 19. století.

- V mohyle vysoké přes 90 cm byly nalezeny 2 hroby s kamennou konstrukcí. Jeden z nich obsahoval tento inventář: 2 mísy na duté nožce, džbáněk, 2 bronzové jehlice, zlomky prstenů s růžicemi (č. 3034-35), náhrdelník z litých terčků a 2 náramky.

**Datace:** Mohylová kultura

**Literatura:** MOUCHA, Václav. Středobronzový sídlištní objekt z Tuchlovic. In: *AR LI (sešit 5)/1959*. Str. 624; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 185.

### LŽOVICE (okr. Kolín)

**Charakteristika naleziště:** Lokalita je pozoruhodná zejména výskytem hromadných nálezů z doby bronzové. Jeden z nich obsahoval velké spirály - náramky, pásky z tenkého plechu, spirálovité trubičky a uzavřený kroužek - prsten.

**Datace:** depot je datován do pozdní doby bronzové

**Literatura:** LIČKA, Milan. Soubor zlatých předmětů mladší doby bronzové z neznámého naleziště v Čechách. In: *Časopis národního muzea 2002 (řada historická)/ roč.171, číslo 3-4*. Str. 126; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 189.

### MALÁ BĚLÁ (okr. Mladá Boleslav)

**Lokalita:** poloha „Za šrekou“

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště z mladší a pozdní doby bronzové, na němž se pohřbívalo ve středním a mladším stupni lužické kultury. První nálezy na lokalitě byly učiněny roku 1922. V roce 1936-40 prozkoumali V. Budinský - Krička a B. Svoboda 181 dochovaných z původních asi 300 hrobů.

- Z popelnicového hrobu pochází nález zlatého prstenu. **Rozměry:** prsten je vyroben z 3,5 mm širokého svinutého pásku, průměr 19 mm, spodní hrana zdobena rýžkami.

**Literatura:** FILIP, Jan. Příspěvky k poznání mladší doby bronzové v Čechách I. In: *PA 38 (sešit 1-4)/ 1932*. Str. 14-18; HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 670; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 192.

### MALÉ ČÍČOVICE (dnes část obce Číčovice, okr. Praha-západ)

**Lokalita:** za obcí na levé straně silnice k Okoři, na poli V. Krumbholze, řečeném „na dlouhým“, parcela tvoří hranici katastru obce Okořské

**Charakteristika naleziště:** Již čtvrté únětické pohřebiště na katastru obce prozkoumal J. Felcman. Celkem na něm bylo vykopáno a prozkoumáno 41 hrobů.

- Výzkum J. Felcmana přinesl nález 4 prstýnků: 2 bronzové drátěné prsténky na rukou koster v **hrobě 3 a 29**; další 2 drátěné prsténky byly nalezeny v **hrobě č. 4**, avšak nikoliv u kostry samé, nýbrž v hlíně nad kostrou.

**Literatura:** FELCMAN, Jan. Archaeologický výzkum v roku 1906 až do roku 1908, předsevzatý J. Felcmanem, em. ředitelem cukrovaru. In: *PA 23 (sešit 5)/ 1908*. Str. 315-328.

### MALOVICE (část obce Bor, okr. Tachov)

**Charakteristika nálezu:** **Mohyla I** obsahovala kostrový pohřeb s amforkou na prstěncové nožce, miskou s důlkovitým dnem, náramky tyčinkovitými a jinými s rozšířenými konci, 2 jehlicemi a prstenem. V jižním kuželu byl nalezen žárový pohřeb s dvěma rozpadlými hlavicemi jehlic.

**Datace:** Nález patří do mohylového období

**Literatura:** ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 25.

### MANKOVICE (okr. Nový Jičín)

**Lokalita:** Depot byl nalezen v bývalé štěrkovně západně od obce mezi železniční tratí a starým zaneseným ramenem řeky Odry.

**Charakteristika nálezu:** Depot byl nalezen v létě roku 1891 při těžbě štěrku pro stavbu železnice. Značná část obsahu depotu byla odvezena se štěrkem na železniční násep nebo byla naházena do vody. Z obsahu depotu je nyní známo 112 předmětů: jedná se především o spirálovité šperky rukou a nohou, jehlice, závěsky, spirálovité trubičky a pukličky.

**Datace:** starší fáze popelnicových polí (B D- Ha A1), lužická kultura

**Popis prstenu:** Polovina bronzového spirálovitého prstenu vyrobeného z kulatého drátu s koncovými spirálovitými růžicemi. Z těla jsou dochovány dva závity vinutí (Slezské zemské muzeum v Opavě, Inv. č. P2924, viz. *Obr. 19: 1.*) **Rozměry:** délka spirály 35 mm, hmotnost 13 g.

**Literatura:** JUCHELKA, Jiří. *Lužická kultura v českém Slezsku*. Str. 174, 232-233, 354; SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I*. Str. 354- 356.

### MAREFY (okr. Vyškov)

**Lokalita:** Zahrady

**Charakteristika naleziště:** 10 hrobů z kostrové pohřebiště bylo prozkoumáno díky záchrannému výzkumu vedenému Fr. Kalouskem roku 1934.

- Kostrový **hrob č. 4** obsahoval rozpadlou miskou, hrnek a několik korálků, které snad původně byly součástí prstenu č. 667 (nalezeného v místě prostředníku levé ruky).

**Datace:** protoúnětická kultura (starší doba bronzová)

**Literatura:** KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...* Str. 90; ONDRÁČEK, Jaromír. Moravská protoúnětická kultura. In: *Slovenská archeológia XV-2/1967*. Str. 423.

### MECLOV (okr. Domažlice)

**Lokalita:** část obce Březí, poloha „Na palouku“ („Am Hübel“), parcela č. k. 685

**Charakteristika nálezů:** Asi 200 m od zkoumaného sídliště leží mohylové pohřebiště s asi 12 mohylami. Výzkum na něm provedl v roce 1965 ARÚ Praha.

- V severozápadním sektoru mohyly 1 byla nalezena menší kamenná konstrukce - **hrob 5**. Po sebrání 2 řídce naskládaných horních vrstev kamenů byla nalezena jehlice, malý koflíček s velkým uchem a 5 spirálovitě vinutých prstenů nebo spirálek (viz. *Obr. 13: 5: 1*).

**Datace:** hrob lze zařadit na rozhraní stupňů B a C1 doby bronzové

**Popis prstenů** (5 ks): Spirálky, které mohly sloužit jako prsteny, byly vyrobené ze zploštělého drátu o šířce 2-3 mm (drát na dolní straně plochý, na vnější zaoblený). Každá spirálka je o 4-5 závitech. **Rozměry:** průměr 16 mm.

• V **jihovýchodním sektoru mohyly 1** byl nalezen **pohřeb 6** (nelze jednoznačně určit, zda se jednalo o pohřeb kostrový nebo žárový), u kterého byla nalezena bronzová jehlice, prsten se dvěma protilehlými spirálkami, jednoduchý tyčinkovitý náramek a drobné jantarové korálky. O něco dále k JZ ležel další tyčinkovitý náramek, zcela shodný s předcházejícím, druhý stejný prsten se spirálkami, dochovaný ve zlomcích, a torzo záušnice nebo náramečku. Ve větší vzdálenosti od šperků se nacházely 4 nádoby.

**Datace:** mohylová kultura

**Popis prstenů** (2 ks): (viz. Obr. 13: 5: 2)

- Bronzový prsten z roztepaného bronzového proužku, konce svinuty do plochých spirálek (každá o 7 závitech). **Rozměry:** průměr prstenu 19 mm, průměr spirálek 19 a 20 mm.
- Z druhého prstenu jsou dochovány 2 necelé spirálky a část roztepaného proužku.

**Literatura:** ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Nové poznatky z výzkumu českofalckých mohyl. In: *AR XXI (sešit 2)/1969*. Str. 149-167, 277-278; FRANKOVÁ, Daniela. *Mohylová kultura střední...* Str. 102; PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech*. Str. 358, obr. 106:31; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 194-195.

**MERKLÍN** (okr. Plzeň-jih)

**Lokalita:** V lese Radlici

**Charakteristika nálezů:** Koncem 19. století byla na lokalitě amatérsky prokopána neznámým badatelem skupina desíti malých mohyl. Z výzkumu se zachovaly pouze bronzové předměty uložené v Národním muzeu v Praze (inv. č. 13 407—13 415), z nichž J. L. Píč zveřejnil a vyobrazil pouze výběr; výslovně jako obsah jedné mohyly uvádí pouze ucelenou ženskou výbavu šperků (pár náramků, 2 páry nánožníků, nákrčník a prsten).

**Datace:** období popelnicových polí

**Literatura:** KYTLICOVÁ, Olga. K sociální struktuře kultury popelnicových polí. In: *PA 79 (sešit 2)/ 1988*. Str. 343.



## MĚROVICE NAD HANOU (okr. Přerov)

**Lokalita:** poloha trať „Na trávníku“

**Charakteristika nálezů:** Z neodborně vykopaného dětského kostrového hrobu (věk dítěte asi 2-3 roky), který byl bohatě vybaven bronzovými ozdobami, byly nálezcem předány: bronzová jehlice se třemi vývalky, spirálový nárameník, 2 prsteny z drátu, větší spirály, 3 menší spirálky (možná z brýlovitých závěsků), zlomky drátu, z keramických nálezů osudíčko, miskovitý koflík a zlomky misky.

**Popis prstenů (2 ks):**

- Bronzový prsten z tenkého drátu kruhového průměru o 4 závitech. Konce stočeny do spirálovitých růžic, z nichž jedna je ulomena. **Rozměry:** průměr prstenu 17 mm, průměr spirálky 10 mm, průměr drátu 2 mm.
- Bronzový prsten shodný s předchozím. Obě koncové spirálky jsou ulomeny.

**Datace:** B D, lužická kultura

**Literatura:** SPURNÝ, Václav. Lužický kostrový hrob z Měrovic na Moravě. In: *AR XIII (sešit 4)/1961*. Str. 473-477; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* Str. 60.

## MILAVČE (okr. Domažlice)

**Lokalita:** lesy mezi Milavčemi a Chrastavicemi

**Charakteristika naleziště:** Mohylová pohřebiště doby bronzové v polohách Chrastavický les a Háj. Mnoho mohyl bylo prokopáno již ve 2. polovině 19. století. Nález ze zdejších mohyl, patřících mladší době bronzové, dal jméno milavečské kultuře.

- **Mohyla č. 8** obsahovala obrovskou popelnici (uvnitř které byla na dně nalezena černá mastná země, popel, uhlí a kosti; mezi tím drobné kousky bronzu: jeden nýt celý, kousek druhého, část řapíku nože a prstének) a množství dalších nádob.

**Literatura:** LANG, František. Mohyly Milavečské a Chrastavické. In: *PA 17 (sešit 6-7)/1897*. Str. 625-634; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 201-202.

## **MILÍNOV** (okr. Plzeň-jih)

**Lokalita:** v lese Javoru (vrch Javor)

**Charakteristika naleziště:** V letech 1978-83 zde prokopali F. X. Franc mohylové pohřebiště s několika desítkami mohyl ze střední doby bronzové, dodatečně se do nich však pohřbívalo i v době halštatské.

- Z mohyly 5 pochází z pohřbu 1 keramika (mísa, miska, mísa na nožce, amfora), 4 zlaté fólie, zlatý kotouč, 4 zlaté kroužky, bronzová jehlice s pečetiítkovitou hlavicí a 4 bronzové páskovité prsteny.
  - Z pohřbu 3 pochází 2 jehlice s pečetiítkovitou hlavicí, bronzový náhrdelník, 2 žebrované náramky, 2 náramky s koncovými spirálami, 2 tyčinkovité náramky, 4 bronzové páskové (manžetovité) prsteny zdobené podélným rýhováním (viz. Obr. 13: 6), zlatý svitek, amfora a 2 šálky.
- Z mohyly 7 pochází z hrobu 1 hrot kopí, 2 jehlice, puklice, prsten se spirálami a šálek.
- Z mohyly 13 pochází z kostrového hrobu 1 pohárkovitá nádoba, 2 keramické mísy, 2 náramky s koncovými spirálami, 2 prsteny se spirálami a jehlice se zavinutou hlavicí.
  - Z hrobu 2 pochází 2 tyčinkovité náramky a prsten se spirálami.
- Z mohyly 30 z hrobu 3 pochází 2 džbánky, šálek, 2 náramky, bronzová spirálka, páskovitý prsten a jehlice s hřebínkovitou hlavicí.
- Z mohyly 32 z hrobu 1 pochází amfora, keramická podložka, bronzová dýka, 2 bronzové šipky, 2 tyčinkovité a 2 žebrované náramky, 5 prstenů se spirálami, 2 jehlice s pečetiítkovitou hlavicí, náhrdelník, bronzový a jantarový kotouč.

**Datace:** mohylová kultura střední doby bronzové

**Literatura:** KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 - 038*. URL: <[http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232)>, cit. [5. 6. 2013].; ČUJANOVÁ, Eva. Zlaté předměty v hrobech českofalcké mohylové kultury. In: *PA 66 (sešit 1)/ 1975*. Str. 88; JIRÁŇ, Luboš (ed.). *APČ 5*. Str. 119, obr. 71:6-8; PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech*. Str. 358, obr. 106:29; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 204.

### MILOVICE (okr. Břeclav)

**Charakteristika nálezů:** Pravděpodobně z hromadného nálezů bronzových předmětů by mohla pocházet sekera, 2 prsteny, zlomky jehlice, puklice, knoflík a 2 náramky. Patina některých předmětů však ukazuje, že by se snad mohlo jednat o obsah žárového hrobu.

**Datace:** Nálezů jsou řazeny do středodunajské mohylové kultury

**Popis prstenů (2 ks):**

- Prsten s protilehlými spirálovitými růžicemi (*viz. Obr. 13: 7*). **Rozměry:** průměr 20 mm.
- Jednoduchý plechový prsten. **Rozměry:** 16 mm.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 72; obr. 37:7.

### MIROSLAV (okr. Znojmo)

**Lokalita:** U suchohrdelské hranice

**Charakteristika nálezů:** V roce 1936 prozkoumal K. Schormeisen údajně kostrový hrob pod mohylou s kamenným obložím. U kostry se našlo 5 nádob, jehlice, 4 náramky a 2 prsteny (*viz. Obr. 14: 1*). Hrob měl patřit ženě.

**Datace:** středodunajská mohylová kultura

**Popis prstenů:** 2 podobné prsteny svinuté z bronzového plechu, konce vzájemně přesahují, na vnější straně je plech rýhován. **Rozměry:** průměr 19 mm.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 72, 76, obr. 37:8; STUHLÍK, Stanislav. *Borotice: mohylové pohřebiště z doby bronzové*. Str. 157.

### MORAVIČANY (okr. Šumperk)

**Lokalita:** Dilečky

**Charakteristika nálezů:** Největší zkoumané pohřebiště nejen lužické kultury, ale i doby bronzové celkově. Výzkum probíhal zejména od roku 1953 do roku 1968. Kroužků, které by svou velikostí odpovídaly prstenům, bylo na pohřebišti nalezeno mnoho: jednalo se o kroužky bronzové, železné i zlaté, jednoduché i spirálovitě stočené (z drátu i z pásku), jako prsteny však byly v katalogu nálezů J. Nekvasila výslovně označeny pouze tyto nálezů:

- **Žárový pohřeb 88** obsahoval dvojitý popelnicový hrob. Zkoumán byl roku 1955. První pohřeb byl uložen v osudí, které mělo ve dně proražený otvor. Mezi spálenými kůstkami se nalézaly zlomky jehlice a spirálky. Popelnici překrývala obrácená mísa. Ze severozápadní strany přiléhal hrnek, mezi jehož troskami se nalézaly střepy ze 2-3 misek. Ze západní až jihozápadní strany bylo k popelnici přistavěné osudíčko a jiné osudí, které obsahovalo kosti, bronzový spirálovitě stočený prsten (viz. *Obr. 18: 5: 1*) a zlomky bronzových kroužků.

- V **hrobě 125** byl nalezen hrnek obsahující spálené kůstky. Mezi nimi ležel bronzový kroužek - snad prstýnek (viz. *Obr. 18: 5: 2*). Přes hrnek byl překlopen velký šálek s odlomeným okrajem.

**Popis prstenu:** Malý kroužek z tenkého bronzového drátu třikrát spirálovitě zatočeného. Jeden jeho konec je stočený třikrát do ploché spirálky kolmo vztyčené ke kroužku. **Rozměry:** průměr 14 mm, síla 2 mm.

- **Hrob 202:** Dno popelnicového hrobu bylo vyloženo střepy ze zásobnice a kameny, na nich stála popelnice, okřín s dušníkem a se spálenými kostmi (dítě věku infans II), na kterých ležely bronzové předměty – 5 knoflíků, zlomky dvou náramků, jehlice a prsténku (viz. *Obr. 18: 5: 3*). Popelnice byla překryta mísou a obestavěna dalšími 8 nádobami – šálkem, hrnkem, osudím, dalším hrnkem a 4 miskami.

**Popis prstenu:** Zlomek prsténku z plochého bronzového plíšku. **Rozměry:** průměr asi 15 mm.

- **Žárový pohřeb 244** obsahoval dvojitý popelnicový hrob a prozkoumaný byl roku 1960. V **hrobě A** byla nalezena větší popelnice, mezi spálenými kostmi zaplavenými hlínou se nalézaly bronzové předměty: kroužek - snad prsten (viz. *Obr. 18: 5: 4*), spirálka, zlomek jehlice a skleněný korálek. Popelnici překrývala mísa. Na okraji mísy byly postaveny další nádoby: hrnek a malá nádobka. Vedle nich se nacházely 2 šálky na sobě.

**Popis prstenu:** Bronzový kroužek z tenkého plechu, na povrchu zdobený 5 jemnými rýhami. **Rozměry:** průměr asi 16 mm.

- Z **žárového hrobu 318** pocházejí střepy z hrnku, na nich stálo zešíkma osudí - popelnice s dušníkem ve dně, ve spálených kústkách ležely bronzové předměty (pokroucený kus bronzového náramku, zlomky kroužku z tenkého drátku, 6 spirálovitých trubiček a prsten). Osudí překrývala obrácená mísa, vedle ní (snad již i mimo hrobovou jamku) ležely 2 obrácené okřínky.

**Popis prstenu** (viz. Obr. 18: 5: 5): Prsten z tenkého bronzového plechu, nedovřený, na koncích se zužuje. **Rozměry:** průměr asi 14 mm.

- V žárovém popelnicovém **hrobě 522** byla nalezena popelnice, kterou překrýval velký střep ze zásobnice. Ve spálených kůstkách byly uloženy zlomky bronzové trubičky a bronzový prsten (viz. Obr. 18: 5: 6).

**Popis prstenu:** Bronzový kroužek stočený z drátu o kruhovém průřezu. Je deformovaný a obtočen byl kolem článku prstu.

**Datace:** lužická kultura

**Literatura:** NEKVASIL, Jindra. *Pohřebiště lužické kultury v Moravičanech: Katalog nálezů. Textová část.* Brno: Archeologický ústav ČSAV, 1982. Str. 76-77, 86, 108-109, 158.

**MORY** (část obce Podbořany, okr. Louny)

**Lokalita:** severozápadně od obce, vlevo od cesty směrem na Račetice, v poloze „In der Leiche“ na chmelnici

**Charakteristika nálezů:** Z depotu pochází zvláštní náramek, zhotovený ohnutím cyperské jehlice a rozvinutím její hlavice, rozlomená hřivna, zlomky několika bronzových spirálových náramků a bronzový spirálový náramek se 7 vinutími. K depotu patřil prý ještě prsten se 4 vinutími bronzového drátu. Nálezy by měly být uloženy v muzeu v Chomutově.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.* Str. 40; PLEINEROVÁ, Ivana. Únětická kultura v oblasti Krušných hor a jejím sousedství I. In: *PA 57 (sešit 2)/ 1966.* Str. 414-415.

**MUŠOV** (okr. Břeclav)

**Lokalita:** Nález pochází z plochy vodní nádrže Nové Mlýny II. Podle původní terénní situace před zatopením by měl být depot nalezen na levém břehu starého ramene Dyje, zřejmě v poloze „Tabor“ („Tuchet“, „Tuchna“, „Duchna“) nebo v její blízkosti.

**Charakteristika nálezů:** Depot byl nalezen v listopadu roku 1995 při umělém snížení hladiny vodní nádrže Nové Mlýny II. Při rybaření si na vzniklém ostrůvku J. Holomek z Tetčic všiml z písku vyčnívajícího, oble klenutého plechu. Po očištění a odkrytí se ukázalo,

že se jedná o bronzový dnem vzhůru obrácený šálek, pod nímž byly uloženy další bronzové předměty. Z nálezů je registrováno 405 předmětů: jedná se především o sekerky, nože, dláta, pilky, meče, kopí, kruhové šperky rukou a nohou, spony, jehlice, pukličky a nášivky...

**Datace:** starší fáze popelnicových polí (B D- Ha A1)

**Popis prstenu** (viz. Obr. 19: 2): Prsten (nebo vlasová ozdoba, uložený v Muzeu Moravský Krumlov, Inv. č. 195) vyrobený z tyčinky ploše obdélníkového profilu s přeloženými konci, z nichž jeden je nepatrně zúžený a rovně seříznutý, druhý patrně odlomený. Větší přeložení konců je způsobeno zřejmě druhotně mírným zmáčknutím těla. **Rozměry:** 17x19 mm, profil tyčinky 3x 1,5 mm, hmotnost 1 g.

**Literatura:** SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I.* Str. 357- 371.

### MYSLECHOVICE (okr. Olomouc)

**Charakter nálezů:** Z žárového hrobu na lokalitě pochází nález zlaté spirálky - mohlo se snad jednat o prsten.

**Datace:** Nález by měl pocházet z období lužické kultury

**Literatura:** HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové.* Str. 672.

### NĚMČICE NAD HANOU (okr. Prostějov)

**Lokalita:** dvůr cukrovaru

**Charakteristika nálezů:** V roce 1924 (v popisce obrázků na Tab. III. I. L. Červinka uvádí rok 1925) byl objeven ve dvoře cukrovaru žárový hrob v kamenném obkladu ze střední doby bronzové. Z hrobu byly zachráněny 2 popelnice s nedopálenými kostmi, které byly přikryté mísami, 2 džbány a bronzové šperky: 5 náramků, 2 jehlice a prsten (viz. Obr. 14: 2).

**Datace:** střední doba bronzová

**Popis prstenu:** Prsten se dvěma protilehlými spirálovitými terčíky. **Rozměry:** průměr 22 mm.

**Literatura:** BENKOVSKY – PIVOVAROVÁ, Zoja. Zu den Hügelgräbern der späten mitteldonauländischen Hügelgräberkultur in Velké Hostěradky. In: *Období popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z 5. kolokvia.* Pardubice: Východočeské muzeum, 2001.

Str. 12; ČERVINKA, Inocenc Ladislav. *Předvěká pohřebiště v Němčicích na Hané*. Brno, 1926. Str. 33-34; FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 76, obr. 39:13; JAŠKOVÁ, Marie. *Pravěk Němčic nad Hanou*. URL: <<http://math.fce.vutbr.cz/~pribyl/fanem/Soubory/1.htm>>, cit. [2.5. 2013].

### **NETOVICE** (část obce Slaný, okr. Kladno)

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě bylo nalezeno celkem 6 pohřbů, které byly dvojího druhu: ve 4 případech byly nalezeny zbytky těl spálených vedle zbytků nespálených, 2 pohřby obsahovaly výhradně zbytky těl spálených.

- **V hrobě III** byl nalezen skelet a u něj horní část bronzové jehlice s plochou okrouhlou hlavicí, rozlomená bronzová jehlice s plochou zdobenou hlavicí, bronzová spirálka (polovina prstenu nebo snad hlavice nějaké jehlice, viz. *Obr. 14: 3*), 5 bronzových pukliček, kroužkovitý předmět (snad kostěný korálek), spečená hrouda bronzu a železa. Asi půl metru blíže k severní stěně hrobové jámy ležel docela osamocený prsten svinutý z dvojitého zlatého drátu.

**Datace:** mohylová kultura?

**Literatura:** SCHMIDT, Václav. Pohřebiště u Netovic. In: *PA 18 (sešit 3-4)/ 1898*. Str. 239-245.

### **NEZDICE** (okr. Plzeň-jih)

**Lokalita:** poloha Velký les

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště z doby bronzové. Nálezy z něj patřily především mohylové a milavečské kultuře.

- **Hrob 1 z mohyly 16** obsahoval 2 ploché náramky, 3 bronzové prsteny a jehlici.

**Datace:** mohylová kultura

**Literatura:** KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 – 038*. URL: <[http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232)>, cit. [5. 6. 2013].

## **NOUTONICE** (část obce Lichoceves, okr. Praha-západ)

**Charakteristika naleziště:** Dělníky bylo upozorněno na kostrové hroby. Prozkoumáno bylo celkem 40 hrobů únětické kultury.

- V **hrobě 17** byla nalezena kostra uložená ve směru od jihovýchodu k západu, na pravém boku. Z milodarů byly nalezeny: kolem krku náhrdelník (z plochých čtyřstěnných jantarů, které se střídaly s rourkami svinutými z bronzového drátu), pod bradou nádobka původně s ouškem, na hlavě bronzová jehlička s ouškem a na prstech bronzový prsten (viz. *Obr. 9: 3: 1*).

**Popis prstenu:** Malý, ve spirálu stočený bronzový kroužek z plochého drátu. **Rozměry:** průměr drátu 4 mm.

- **Hrob 26** byl obložený kameny, zetlelá kostra ležela ve směru jih - sever. Z milodarů nalezena krátká bronzová dýka pomocí 3 bronzových nýtků připevněná na rukojeť. Na ruku nalezen kroužek z tenkého bronzového drátu (viz. *Obr. 9:3:2*), snad užívaný jako prsten, a u hlavy jehlice.

**Literatura:** FELCMAN, Jan. Archeologický výzkum "Údolí Svatojiřského" a okolí. Pohřebiště Noutonické. In: *PA 18/1898-99*. Str. 20, 21; ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře...* Str. 140; JIRÁŇ, Luboš (ed.). *APČ 5*. Str. 54; obr. 30:12.

## **NUSLE** (Praha 4)

**Lokalita:** Pankrác

**Charakteristika naleziště:** Ve 30. letech 20. století zde bylo nalezeno knovízské a štítarské pohřebiště, které však bohužel nebylo soustavně prozkoumáno.

- Do mladšího období knovízské kultury patří hrob s velkou zásobnicovou nádobou, několika menšími keramickými tvary a početnými bronzovými milodary (zápona, zlomky nákrčníku, 2 fragmenty jehlice, části prstenů z dvojitého i jednoduchého silnějšího drátu).

**Literatura:** LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 570-571.



## **NYMBURK** (okr. Nymburk)

**Charakteristika naleziště:** Při výzkumu předcházejícím výstavbě silnice se podařilo lokalizovat celkem 4 osídlené polykulturní polohy. Našlo se rovněž osídlení ze střední doby bronzové, v rámci kterého se podařilo lokalizovat pohřební areál kultury mohylové. V něm se nalézal kruhový objekt, který byl tvořen kruhovým žlábkem s několika přerušeními, a v rámci tohoto žlabu bylo pohřbeno celkem 7 (o osmém jedinci se pouze uvažuje) jedinců v 6 hrobových jamách.

- Hroby byly zahloubeny buď do výplně žlabů nebo se zahlubovaly ještě níže pod úroveň jejich dna. Kostry byly uloženy ve skrčené poloze s orientací, která korespondovala s průběhem kruhového žlabu. U koster se nacházely jak keramické nádoby, tak poměrně značné množství kovových artefaktů: jehlice s pečetítkovou hlavicí, ploché podélně žebrované náramky s rozšířenými konci, bronzové tyčinkovité náramky, bronzové páskové prsteny zdobené podélnými žlábkami, dále potom různé bronzové spirálky, knoflíky a další bronzové zlomky blíže neurčitelného charakteru.

**Datace:** mohylová kultura střední doby bronzové

**Literatura:** BALOUN, Lukáš - TREFNÝ, Martin - ŠVEJCAR, Ondřej. Kruhový pohřební objekt ze střední doby bronzové z Nymburka. In: *Zprávy ČAS, Supplément 78: Archeologické výzkumy v Čechách 2009*. Praha, 2010. Str. 23-24; VELINSKÝ, Frederik - BALOUN, Lukáš - ŠVEJCAR, Ondřej - TREFNÝ, Martin. *Objekty s kruhovými žlabami a výzkumy u Nymburka*. URL: <[http://www.rozhlas.cz/planetarium/archeologie/\\_zprava/746978](http://www.rozhlas.cz/planetarium/archeologie/_zprava/746978)>, [cit. 2.5. 2013].

**Charakteristika naleziště:** V přehledu přírůstků archeologického Musea království českého za jaro 1882 uvádí J. Smolík mezi dary od J. Dlabače jantarovou záponku, pohárek, mísu, jehlice, kroužky, části náramků, 2 prstence z podvojného drátu a prsten stočený z drátu.

**Datace:** Mělo se jednat o nálezy pocházející z únětických hrobů

**Literatura:** ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře...* Str. 140.

## **OBILNÁ** (část obce Odrava, okr. Cheb)

**Charakteristika naleziště:** Z katastru obce pochází sídlištní nálezy lužické kultury, podle zpráv J. G. Hiersche byly však v pískovně nalezeny také lidské kosti spolu se střepy

a bronzovým spirálovitým prstenem z drátu s 5 vinutími. Nález však postrádá plné nálezové průkaznosti, protože byl uložen do muzea v Chebu, kde byl ztracen. E. Plesl naznačuje možnost, že se mohlo jednat o ojedinělý kostrový hrob z lužického období, jehož výskyt by byl v tomto období a prostředí určitou zvláštností.

**Literatura:** PLESL, Evžen. *Lužická kultura v SZ Čechách*. Str. 88, 161.

### **OBORY** (okr. Příbram)

**Lokalita:** poloha Hromádky

**Charakteristika naleziště:** V polovině 70. let 20. století zde byl zorán dlouho ladem ležící pozemek, při čemž byly porušeny pravěké objekty. Od roku 1977 s přestávkami do roku 1984 bylo na lokalitě provedeno 5 krátkých výzkumných sezón, během nichž bylo odkryto kolem 150 pravěkých objektů, z toho 87 knovízských žárových hrobů.

- **Hrob 126** obsahoval část dvojkónické nádoby, 4 zlomky bronzového náramku a 3 zlomky náramku podobného, 2 bronzové jehlice, prsten, bronzovou záponu, zlomek nášivky, bronzový knoflík, zlomek drátěné spirálky, malý otevřený kroužek ze zlatého drátu a 4 modré skleněné korálky.

**Popis prstenu** (viz. Obr. 19: 3): Prsten o dvou závitech vyrobený z bronzového drátu o profilu písmene D. **Rozměry:** průměr 20 mm.

**Literatura:** HRALA, Jiří. Profil knovízskou žárovou nekropolí u Obor. In: *AR LII (sešit 4)/2000*. Str. 623-627.

### **OBRNICE** (okr. Most)

**Lokalita:** Erhenitzkého cihelna

**Charakteristika nálezů:** Z lokality pochází prstýnek o váze 5 g, který byl roku 1910 získán spolu s šípkou do Muzea Teplice (přír. č. 29-3/75). Byl vystavený ve vitrině XII na výstavě „*Bronzový věk v Podkrušnohoří*“.

**Datace:** starší doba bronzová

**Literatura:** BLAŽEK, Jan - GÁL, Lukáš. *Bronzový věk v Podkrušnohoří - katalog výstavy. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech 10. Nálezy bronzů*

v severozápadních Čechách 4. Most, 2001. Str. 35; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 45.

### **OHNIŠŤANY** (okr. Hradec Králové)

**Lokalita:** Podlesí

**Charakteristika nálezů:** V Národním muzeu Praha je uložen soubor předmětů pocházející údajně z hrobového celku z Podlesí u Smidar (jihovýchodně od obce Ohnišťany). Mezi nálezy byl jantarový korál, bronzová jehlice, spirálky z náhrdelníku, zlomky vícenásobného drátěného náramku a zlatý prsten.

**Popis prstenu:** Zlatý prsten vyrobený z plochého drátu, s roztepanými a přeloženými konci.

**Rozměry:** průměr 23 mm, váha 1,15 g.

**Datace:** Nálezy jsou datovány do únětické kultury

**Literatura:** ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře...* Str. 140.

### **OLOMOUC** (okr. Olomouc)

**Lokalita:** Václavské návrší

**Charakteristika naleziště:** Bohaté věteřovské sídliště nadregionálního významu. Výzkum zde probíhal přerušovaně již od roku 1949. Nejnovější výzkum lokality v letech 1999 až 2006 realizovaný Národním památkovým ústavem a společností Archaia byl prováděn v souvislosti s výstavbou Arcidiecézního muzea Olomouc. Ze zajímavých nálezů věteřovské skupiny kromě úctyhodného množství keramiky (mnohdy celých tvarů) jmenujme například model kola vozu, sadu jehlancovitých závaží ke tkalcovskému stavu, přesleny, drobná závažička, bronzový prsten, zlomek jantaru, jehlici s hlavicí svinutou v očko, ale i kostěné a parohové nástroje.

**Literatura:** PEŠKA, Jaroslav. Mladší a pozdní eneolit, starší a střední doba bronzová. In: SCHULZ, Jindřich. *Dějiny Olomouce, 1. svazek*. Olomouc, 2009. Str. 53.

## OLOMOUC- SLAVONÍN (okr. Olomouc)

**Lokalita:** Horní lán

**Charakteristika naleziště:** V roce 1997 na lokalitě probíhal záchranný výzkum. Bylo zde zjištěno celkem 33 hrobů únětické kultury, stupeň zachování skeletů byl však velmi špatný, což odpovídá nepříznivým půdním poměrům na této lokalitě a skutečnosti, že většina hrobů byla již v pravěku vyloupena. K běžné výbavě hrobů patřily 1 – 2 nádoby, méně často bronzové spirálky, bronzové vlasové ozdoby ze svinutého drátku a prsten, jantarový korálek, zlomky jehlic, štípaná industrie a hliněná kulička.

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 46; PEŠKA, Jaroslav – BÉM, Mojmír. Olomouc – Slavonín (okr. Olomouc). In: *Přehled výzkumů 40 (1997- 1998)*. Brno, 1999. Str. 241 – 243; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 320.

## OPALICE (okr. České Budějovice)

**Lokalita:** pole bývalého Bürgerova statku

**Charakter nálezů:** Výzkum mohylového pohřebiště prováděl I. Wodiszka v letech 1929 a 1930.

- **Mohyla M1/ 1940** obsahovala jehlici, 2 prsteny a 2 keramické nádoby. Nálezy jsou uloženy v muzeu v Českých Budějovicích (JII 213).
- **Mohyla M4/ 1929** obsahovala kromě zbytků žárového pohřbu dýku, nůž, jehlici, 2 náramky, 4 nášivky, 7 kornoutovitých závěsků, 2 závěsky, 6 prstenů, 2 šídla, 1 dláto, 15 nýtů, 3 slitky a oblázek. Nálezy jsou uloženy v muzeu v Českých Budějovicích (JII 214).

**Datace:** Nálezy jsou řazeny do střední doby bronzové (dle Reineckova systému B B2-B C)

**Literatura:** HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 668; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 18, 21.

## OPAVA (okr. Opava)

**Lokalita:** Kateřinky

**Charakteristika naleziště:** Lokalita byla ničena těžbou, proto na ní v letech 1948 a 1951 proběhly dílčí výzkumy, které odkryly přes 140 žárových hrobů s převahou popelnicových hrobů lužického a slezského stupně lužických popelnicových polí. Z naleziště pochází hlavně keramika, korálky ze skelné hmoty i vypálené z hlíny, kostěné jehlice a nečetné bronzы.

- **Hrob 57** byl zachován pouze jako hnízdo střepů, proto se kůstky mohly do některých nádob dostat druhotně. Kromě keramiky a zbytků kostí byla nalezena záušnička nebo prstýnek ze zlatého dvojité svinutého drátu o průměru 14 mm, drátěná bronzová spirálovitá náušnička nebo prstýnek a slitek bronzы.
- V **hrobě 119** byl nalezen džbán s otvorem na dně překlopený miskou. Uvnitř byly nalezeny kosti, modrozelený skleněný korálek a bronzová spirálka, snad záušnička nebo prstýnek.
- **Hrob 125** obsahoval kromě keramiky (džbánek, osudičko, miska, koflík a několik střepů z další keramiky) také bronzы (zlomek tyčinky, bronzová záušnička nebo prstýnek).

**Kultura:** lužická kultura

**Literatura:** JISL, Lubomír. K počátkům lužické kultury v Československu. In: *Česko-polský sborník vědeckých prací I/1955*. Str. 9-44; JUCHELKA, Jiří. *Lužická kultura v českém Slezsku*. Str. 67, 232-233; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 143

## OŘECHOV (okr. Brno - venkov)

**Charakteristika nálezů:** Blíže nelokalizovaný je nález bronzového depotu zachráněný K. Absolónem roku 1908, původně byl uváděn pod katastrem Ořehovičky (severní část dnešního katastru Ořechov). Depot měl být uložen v nádobě, z níž zůstaly jen střepy, a jeho obsah se dostal do Moravského zemského muzea v Brně. Obsahoval zejména sekerky, nože, dláta, srpy, kopí, kruhový šperk, jehlice, ale i slitky a typologicky neklasifikovatelné artefakty.

- Zlomek tyčinkovitěho náramku (inv. č. 57 741, viz. *Obr. 19: 4*) plankonvexního profilu, který mohl být druhotně využíván jako prsten. K odlomenému konci přechází zlomek

v profil téměř oble kvadratický, dochovaný konec bifaciálně seříznutý. **Rozměry:** vnější průměr 22 mm, hmotnost 5 g.

**Datace:** starší fáze popelnicových polí

**Literatura:** SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I.* Str. 373- 376.

### **PAVLOVICE U PŘEROVA** (okr. Přerov)

**Charakteristika naleziště:** Mohyly z doby bronzové v polohách „Pálenina“ (též jako „Páleniny“) a „Záhoří“ poskytly při výzkumech v 19. století nálezy chudých žárových hrobů lužické kultury.

- V mohyle číslo 3 první skupiny mohyl (dle číslování I. L. Červinky) byla nalezena rozpadlá hluboká mísa a vysoká popelnice s 2 malými oušky pod hrdlem. Vedle ležela jehlice a prsten vyrobený z drátu 5 mm silného, jehož konce byly přeloženy přes sebe.

**Datace:** lužická kultura

**Literatura:** ČERVINKA, Inocenc Ladislav. O nejstarších mohylách Moravských. In: *Pravěk V/1909.* Str. 125; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 254; NEKVASIL, Jindra. Mohylníky lužické kultury na Moravě. In: *PA 69 (sešit 1)/ 1978.* Str. 91.

### **PCHERY** (okr. Kladno)

**Lokalita:** „Na Bezděkově“

**Charakteristika naleziště:** Při obdělávání půdy roku 1928 byly nalezeny 2 dvojhroby snad patřící lidu únětické kultury. Mezi nálezy byly kromě zbytků skeletů také kostěný kotouček, bronzový prsten z drátu a náramek.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP stau [632]

### **PÍSECKÁ SMOLEČ** (část obce Slabčice, okr. Písek)

**Lokalita:** Smolečský revír - pravděpodobně na Dubovém vrchu - patrně skupina mohyl poblíž silnice z Olešné do Slabčic

**Charakteristika nálezů:** Skupina 12 mohyl. Nálezy získané v 80. letech 19. století při dobývání kamene z mohyly byly darovány do muzea v Českých Budějovicích a muzea v Písku.

- V mohyle M2 byl nalezen prsten spirálovitě stočený z bronzového drátu. Dostal se jako dar do muzea v Českých Budějovicích (J II 14).

**Datace:** Nález je datován do střední doby bronzové (dle Reineckova chronologického systému B B- B C)

**Literatura:** FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...* Str. 115-116; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 18, 21.

### **PÍSEK** (okr. Písek)

**Lokalita:** historická městská zástavba v těsném sousedství současného děkanského kostela

**Charakteristika naleziště:** V lokalitě, kde dnes stojí děkanský kostel, bylo v minulosti zřejmě rozsáhlé mohylové pohřebiště. Dosud zde byly nalezeny 4 urnové hroby knovízské kultury a zbytky patrně 3 mohyl.

- V mohyle byla objevena keramika a bronzové předměty: jehlice, prsten se spirálami a náramky.

**Datace:** střední doba bronzová

**Literatura:** <<http://www.radio.cz/cz/rubrika/ceskenej/archeologove-objevili-v-pisku-unikatni-mohylu-z-doby-bronzove>>, cit. [8.5.2013].

### **PLAV** (okr. České Budějovice)

**Lokalita:** na návrší v tzv. Obecním lese, mohyly částečně zasahují i do katastrálního území Kamenný Újezd

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště ze střední doby bronzové, doby halštatské až časně laténské, celkem s 35 mohylami. Lokalitu objevil na jaře 1866 F. Stuchlík, který také spolu s J. K. Hrašem téhož roku prozkoumal nejméně 16 mohyl. Minimálně dalších 5 mohyl bylo prozkoumáno roku 1877, jedna chudě vybavená mohyla byla prozkoumána roku 1886 J. N. Woldřichem, v roce 1888 prozkoumal na lokalitě dalších 7 mohyl J. L. Píč a v roce 1893 A. Lindner.

- Z výzkumu F. Stuchlíka a J. K. Hrašeho z roku 1866, kdy bylo prozkoumáno 16-18 mohyl, je v archeologické sbírce Národního muzea (inv. č. 66 267- 66 333, 399 496 a 399 825) uložen soubor artefaktů, který však bohužel není možné rozlišit podle jednotlivých mohyl.

- Bronzový prstýnek (inv. č. 66 284, viz. *Obr. 14: 4*) dochovaný ve 3 zlomcích: 2 samotné spirálovité konce z tyčinky kulatého průřezu a 1 zlomek štítku z plíšku mírně střečovitého průřezu. **Rozměry:** průměr spirál 18 a 15 mm, vnější průměr štítku 18 mm.
- 2 nespojitelné zlomky spirálky z prstýnku (inv. č. 66 285, viz. *Obr. 14: 4*): střed spirálky a část kroužku z tyčinky kulatého průřezu. **Rozměry:** vnější průměr zlomků 18 a 17 mm.

**Literatura:** CHVOJKA, Ondřej - MICHÁLEK, Jan. *Výzkumy J. L. Píče...* Str. 41-42.

### **PLEŠNICE** (okres Plzeň-sever)

**Lokalita:** les Svanka

**Charakteristika naleziště:** V muzeu v Teplicích je uložen rozsáhlý soubor archeologických předmětů věnovaný v roce 1899 Spolkem pro dějiny Němců v Čechách. Je v něm uložen i soubor pocházející z mohyly z Pňovan, jak byla tato lokalita ve starší literatuře označována. Jednalo se o rozsáhlý mohylník (původně asi 60 mohyl), který byl rozrušen v letech 1886 a 1894.

- Z lokality pochází nález 2 zlomků bronzových prstenů se spirálami (Muzeum Teplice K 1175-1176 viz. *Obr. 14: 5*) z období střední doby bronzové.

**Literatura:** BLAŽEK, Jan- MILITKÝ, Jiří. Nálezy z mohylníku v Plešnicích, okr. Plzeň-sever. In: *AR XLV (sešit 3)/1993*. Str. 519-520.

### **PODHŮŘÍ** (okr. Chomutov)

**Lokalita:** horské sedlo pod JV svahem kopce Jedlová

**Charakteristika naleziště:** Při výzkumu roku 1978 byla prozkoumána část sídliště štítarské kultury. Mezi nálezy patří kromě zlomků keramiky také bronzový prsten.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO78-79 [047]



### **PODIVICE** (okr. Vyškov)

**Charakteristika nálezů:** Z blíže nelokalizovatelné polohy v obci měl pocházet rozrušený hrob středodunajské mohylové kultury, ve kterém měla být nalezena bronzová jehlice a 2 bronzové prsteny (V. Furmánek jmenuje prsten jediný) se spirálovitými růžicemi (nálezy uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně, inv. č. Pa 13 256/40 – Pa 13 258/40).

**Datace:** středodunajská mohylová kultura

**Literatura:** HLAVA, Miloš. O pravěkém a středověkém osídlení na území vojenského újezdu Březina, okr. Vyškov. In: *AR LVII (sešit 1)/2005*. Str. 200; HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy...* Str. 36; FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 80.

### **PODIVÍN** (okr. Břeclav)

**Charakteristika naleziště:** Ze sběrů vedle obecního štěrkoviště byly v roce 1939 zachráněny jehlice a 2 prsteny.

**Datace:** nálezy patří středodunajské mohylové kultuře

**Popis prstenů (2 ks):**

- Prsten se 2 protilehlými spirálovitými růžicemi. **Rozměry:** délka 32 mm.
- Zlomek většího podobného prstenu. **Rozměry:** délka 35 mm.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 80.

### **PODOLÍ U BRNA** (okr. Brno- venkov)

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště z pozdní doby bronzové a rané doby železné. Od konce 19. století bylo v místní cihelně a kolem ní objeveno a z části prozkoumáno nejméně 145 z původních asi 600 žárových hrobů. Nálezy z lokality dovolily definovat mladší fázi středodunajských popelnicových polí jako kulturu podolskou.

- **21. hrob** byl obložený kameny a obsahoval nádobu s bronzovým prstenem, hlouběji pak další nádobu a snad zlomky železných nožů.
- **25. hrob** byl obložený kameny a obsahoval velký hrnec, nádobu, tuhovaný mísovitý hrnec, hlubokou mísu, baňku a šálek. V mísovitém hrnci byl nalezen popel a bronzový prsten.

- **Hrob XV** byl prozkoumaný 27. srpna 1907 a obsahoval 5 nádob a bronzový smáčkнутý závitkovitý prsten.

**Literatura:** PROCHÁZKA, Alois. Žárové pohřebiště u Podolí. In: *Pravěk VI/1910*. Str. 156, 161; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 269.

### PODRAŽNICE (okr. Domažlice)

**Lokalita:** Kocourkovský les

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě bylo nalezeno a prozkoumáno několik mohyl ze střední doby bronzové.

- **V mohyle 54** byl uložen bohatý ženský žárový hrob. Kromě nádoby obsahoval několik bronzových předmětů - jehlice, náramek s podélnými žebry, knoflík, tutuly a bronzovou spirálu z prstenu.

**Datace:** mohylová kultura

- Jeden z pohřbů (**pohřeb 1**) v **mohyle 10** obsahoval kromě spálených kostí také keramiku a bronz: náramky a bronzový prsten s konci stočenými do plochých spirál.
- Část bronzové spirálky (snad z prstenu) byla nalezena také v **mohyle 38** (prozkoumané roku 1978) u **kostrového hrobu 2**. Kromě ní bylo nalezen například několik jehlic, bronzové náramky, bronzová spirála u čelisti i keramika.

**Datace:** mohylová kultura

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO78-79 [117]; ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Die westböhmisches Hügelgräberkultur auf den Gräberfeldern bei Podražnice (Bez. Domažlice). In: *PA 83 (sešit 2)/ 1992*. Str. 254, 255, 261, 287.

### POLEPY (okr. Kolín)

**Charakteristika naleziště:** Rozsáhlé pohřebiště starší doby bronzové bylo zkoumáno v letech 1913-1925 F. Dvořákem. Ve 142 prozkoumaných hrobech bylo celkem nalezeno 157 skeletů. Prosté bronzové kroužky užívané pravděpodobně ve funkci prstenů byly nalezeny v těchto ženských **hrobech: 90, 117 a 135**

**Datace:** únětická kultura

- V **hrobě 90** byla nalezena špatně zachovaná skrčená kostra, pravděpodobně ženská. Před obličejem stál jemný džbáneček, před pánví nádobka, na levé spánkové kosti se našly 2 kruhy z bronzového drátu, další kruhy byly nalezeny na klíčních kostech. U pravé ruky ležel bronzový kroužek, snad prsten. **Rozměry:** průměr 20 mm.
- V **hrobě 117** byla nalezená špatně zachovaná ženská kostra. Před lebkou stála miska, na pravé klíční kosti byly nalezeny 2 bronzové závěsky, pod krkem náhrdelník, 2 náušnice se našly u levé spánkové kosti a 1 u pravé. U pravé ruky byl nalezen porušený bronzový kroužek, patrně prsten. **Rozměry:** průměr 20 mm.
- V **hrobě 135** byla uložena žena, která ležela na pravém boku s orientací J – S. Před lebkou stály 2 nádobky, u pánve byla nalezena bronzová dýka zasazená v dřevěné rukojeti, jejíž zbytky se zachovaly. Další hrobový bronzový inventář sestával z náušnice z dvojitého drátu nalezené u levého spánku, jehlice u levé klíční kosti a prstenu navlečeného na ukazováčku pravé ruky. **Popis prstenu:** prsten ze silnějšího bronzového drátu. **Rozměry:** průměr 20 mm.

**Literatura:** DVOŘÁK, František. Pohřebiště únětické kultury v Polepech u Kolína. In: *PA 35 (sešit 1-2)/1926*. Str. 22-45; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 46; MOUCHA, Václav. Rozbor únětického pohřebiště v Polepech u Kolína. In: *AR VI (sešit 4)/1954*. Str. 502-503, 523-536; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 273-273; ŠEBKOVÁ, Denisa. *Šperky a ozdoby ve starší části doby bronzové Čech a Moravy*. Diplomová práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2007. Str. 73.

### **POUCHOV** (okr. Hradec Králové)

**Charakteristika naleziště:** Z lokality je známo pohřebiště z mladší doby bronzové. Objeveno a zkoumáno bylo již roku 1908, další nálezy byly zachraňovány i v dalších letech. Původně zde bylo asi 200 hrobů, prozkoumaných bylo 161, relativně dobré záznamy však máme pouze ze 63.

- **Hrob 62** byl prozkoumáný 7. září 1928. Obsahoval 2 urny, misku a koflík. Vedle něho byl nalezen střep s uchem. V jedné z uren (4178) byl bronzový prsten, v druhé urně byl nalezen zlomek jehlice.

**Popis prstenu:** Spirálovitý prsten (inv. č. 3614, viz. *Obr. 19: 5: 1*) z bronzového drátu půlkruhovitého průřezu. **Rozměry:** průměr 22 mm.

- **Hrob 76** byl prozkoumaný 27. září 1928. Obsahoval osudí s 2 bronzovými prsteny, okřínek a zlomek džbánu.

**Popis prstenů:** (viz. Obr. 19: 5: 3)

- Spirálovitý prsten (inv. č. 3615) z tenké bronzové tyčinky trojúhelníkovitého průřezu. **Rozměry:** průměr 22 mm.
- Spirálovitý prsten (inv. č. 3616) z tenké bronzové tyčinky půlkruhovitého průřezu. **Rozměry:** průměr 23 mm.

- Dětský **hrob 109** byl prozkoumán 10. června 1929. V urně byl nalezen bronzový prsten a miniaturní nádobka přikrytá rozrušenou mísou.

**Popis prstenu:** Spirálovitý prsten (inv. č. 4871, viz. Obr. 19: 5: 2) z bronzového drátu kruhovitého průřezu. **Rozměry:** průměr 23 mm.

- Bez nálezových okolností (uváděný v práci V. Vokolka, v práci J. Filipa řazen do obsahu **hrobu 13**) je dochován plechový široký bronzový prsten (inv. č. 4848, viz. Obr. 19: 5: 4) zdobený na vnější straně pásem 5 vodorovných rýh. **Rozměry:** průměr 21 mm.

**Datace:** lužická kultura

**Literatura:** FILIP, Jan. Lužická kultura v Československu. In: *PA 41 (sešit 1-4)/ 1939*. Str. 14-51; MARTINEC, Vladimír. Pohřebiště lužické kultury v Pouchově u Hradce Králové. In: *AR VII (sešit 6)/1960*. Str. 864; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 277; VOKOLEK, Vít. Příspěvek k poznání východočeské lužické kultury. Pohřebiště v Pouchově. In: *Práce muzea v Hradci Králové a v Pardubicích IV/1962, série B- vědy společenské*. Str. 27-28, 33-34, 43, 62.

**PRAVČICE** (okr. Kroměříž)

**Lokalita:** „Pravčické nivky“ (Pravčice 1)

**Charakteristika naleziště:** Při výzkumu v roce 2008 skrývka odhalila 16 archeologických objektů z neolitu a doby bronzové a 6 žárových hrobů náležících lužické fázi kultury lužických popelnicových polí. Ty obsahovaly keramické nádoby (1–5 ks) a drobné bronzové šperky (spirálky náhrdelníku, prsten). Je možné, že se původně nacházely pod mohylami.

**Datace:** kultura lužických popelnicových polí

**Literatura:** URL: <[http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50\\_zpravy/PV50\\_doba\\_bronzova.pdf](http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50_zpravy/PV50_doba_bronzova.pdf)>, cit. [28.5.1013].

**Lokalita:** „U obrázku“ (Hulín–Pravčice 1)

**Charakteristika naleziště:** Výzkum probíhající od února do prosince roku 2008 umožnil zachránit dalších 844 objektů, 3 kostrové a 3 žárové hroby.

- Bohatý hrob **H25** ve velké zásobnici obsahoval vlastní pohřeb s 12 nádobami (mísy, šálky, amfory) a množství bronzových spirálek z náhrdelníku, prsteny, 2 náramky, zlomek jehlice a zvířecí kost. Urna byla přikryta mísou a obložena dalšími šesti nádobami.

**Datace:** kultura lužických popelnicových polí

**Literatura:** URL: <[http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50\\_zpravy/PV50\\_doba\\_bronzova.pdf](http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50_zpravy/PV50_doba_bronzova.pdf)>, cit. [28.5.1013].

### **PŘEMYŠLENÍ** (část obce Zdiby, okr. Praha-východ)

**Charakteristika naleziště:** Při výzkumu z roku 1898 bylo prozkoumáno únětické sídliště a několik hrobů. Nalezeny byly mimo jiné i prsténky ze svinutého tenkého drátu, mající průměr 20 mm.

**Literatura:** FELCMAN, Jan. Kulturní vrstvy a jámy v Přemyšlení. In: *PA 19 (sešit 3)/ 1900*. Str. 161-163.

### **RÁJEC- JESTŘEBÍ** (okr. Blansko)

**Lokalita:** Intrávilán Rájce (zahrada čp. 30)

**Charakteristika nálezů:** Depot vykopal J. Šamalík roku 1904 na své zahradě. Bronzy (zjištěno 36 předmětů) byly uloženy v keramické nádobě.

**Datace:** mladší fáze popelnicových polí (Ha B)

**Popis prstenu:** Spirálovitý prsten (nebo vlasová ozdoba, uloženo v Moravském zemském muzeu Brno, Inv. č. 59 848) s dochovanými 4,5 závity je vyroben z drátu oble obdélníkovitého profilu. Konce jsou odlomeny. **Rozměry:** průměr 22 mm, výška 9 mm, hmotnost 5 g.

**Literatura:** SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I*. Str. 450- 452.

**REJKOVICE** (okr. Příbram)

**Lokalita:** vrch Plešivec, pod polohou Malá Vrata

**Charakteristika naleziště:** V této poloze byl roku 1895 nalezen již druhý depot, registrovány z něj však byly pouze 4 předměty: nánožní kruh, 2 náramky a spirálovité vinutý prsten, který však je již ztracen (zbytek předmětů je uložen v Národním muzeu Praha).

**Datace:** knovízská kultura

**Literatura:** digitální archiv ARÚP archiv [772]

**ROCHOV** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** úpatí pahorku Galgenhügel (Šibeniční vrch), chmelnice W. Kriesche

**Charakteristika naleziště:** Při zakládání a obdělávání chmelnice měl být roku 1860 či dříve objeven bronzový depot z doby bronzové (období blíže neurčeno), který obsahoval prsten, středovou část sekerky s laloky a 2 kusy surové bronzoviny. Prsten byl prodán v Úštěku.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [934]; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 216-217.

**ROUPOV** (okr. Plzeň - jih)

**Lokalita:** Chejlím, Chejlina, pastvina ppč. 507 a 509

**Charakteristika nálezů:** Dne 6. 11. 1862 byl při kopání jam pro ovocné stromky na lokalitě nalezen depot z období střední doby bronzové (mohylová kultura), který obsahoval 2 prsteny či svitky zlatého drátu, zlomky spirálovitého závitku z plochého bronzového drátu (nárameník?), bronzový náramek a 3 bronzové jehlice. Nálezy se měly dostat do Národního muzea.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [029]; HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 668; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 218.

### ŘEDICE (okr. Pardubice)

**Lokalita:** vrch Hořánka

**Charakteristika naleziště:** Lokalita zkoumána roku 1883. Nalezeno bylo pohřebiště z období popelnicových polí. Rozsáhlejší výzkum na lokalitě prováděl V. Diviš, který z místa získal přes 260 nádob a několik bronzových předmětů. Z lokality pochází například:

- Plný litý hladký prsten kosočtvercového průřezu. **Rozměry:** průměr 21 mm.
- Hladký litý prsten s konci přes sebe přehnutými. Uvnitř plochý, vně oblý. **Rozměry:** průměr 22,25 mm.

**Literatura:** DIVIŠ, Václav. Nekropole Ředická na Hořánkách. In: *PA 15 (sešit 3)/1890*. Str. 170; HUSÁKOVÁ, Jana. *Vývoj archeologického bádání na Pardubicku (konec 19. století až polovina 20. století)*. Bakalářská práce: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická. 2011. Str. 22.

### ŘEHNICE (okr. Mladá Boleslav)

**Lokalita:** pozemky v „Zatesích“ u Řehnic

**Charakteristika naleziště:** První hrob byl odkryt v roce 1886. V srpnu 1892 oral řehnický občan p. Havelka na svém poli a narazil na kamení, pod kterým našel hrob, v němž byl uložen skrčený skelet, který měl na ruce bronzový náramek a na prstě bronzový kroužek - prsten (2 cm v průměru). Nálezy byly uloženy v boleslavském museu.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** VANĚK, Václav. Hroby se skrčenými kostrami u Řehnic. In: *PA 15 (sešit 11)/1892*. Str. 686-687.

### ŘEPEČ (okr. Tábor)

**Lokalita:** západní okraj lesa Atlas, poblíž bývalé myslivny

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště ze střední a počátku mladší doby bronzové a z doby halštatské až časně laténské čítající dnes minimálně 42 patrných mohylových násypů. První 2 mohyly zde prokopal Dr. Máchal snad roku 1873, 24 mohyl prozkoumal J. L. Píč v roce 1897, roku 1922 prokopali J. Švehla a F. Lískovec 1 mohylu a v roce 1923

provedli výzkum 2 mohyl učitelé řepčské školy. V roce 1972 provedli prohlídku lokality A. Beneš a J. Michálek.

- Z mohyly 1-2/ 1873 pochází 2 jehlice a spirálka, která by mohla být považována za reminiscenci středobronzových spirálovitých prstenů.

**Datace:** počátek epochy popelnicových polí

- Z mohyly M3/ 1897 pochází zbytky žárového pohřbu, jehlice, 2 náramky, 4 prsteny, jantarový korál a 3 keramické nádoby. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (48 285-48 294).

**Popis prstenů** (4 ks): (viz. Obr. 15: 1: 1)

- 2 zlomky jednoho bronzového prstenu z tyčinky naplocho roztepané a ukončené růžicemi z tyčinky kosočtvercového průřezu. **Rozměry:** průměr objímky prstenu 22x30 mm, průměr růžic max. 25 mm.
  - 5 spojitelných zlomků jednoho bronzového prstenu z tyčinky naplocho roztepané a ukončené růžicemi z tyčinky kulatého průřezu. **Rozměry:** vzdálenost okrajů růžic 53 mm, průměr růžic max. 22 mm.
  - 2 zlomky jednoho bronzového prstenu z tyčinky naplocho roztepané a ukončené růžicemi z tyčinky kulatého průřezu. **Rozměry:** průměr objímky prstenu 25 mm, průměr růžic max. 20 mm.
  - 4 malé nespojitelné zlomky jednoho bronzového prstenu z tyčinky naplocho roztepané. Dochovány též fragmenty obou růžic - jedné z tyčinky kulatého a druhé z tyčinky kosočtverecného průřezu. **Rozměry:** průměr celé zachované růžice max. 19 mm.
- V mohyle M7/ 1897 byly zjištěny 3 samostatné pohřby: 2 v samostatných komorách a třetí v mohylovém násypu. U žárového pohřbu č. 1 byly nalezeny 2 bronzové náramky, železný kroužek (patrně sekundární intruze), 2 bronzové jehlice a rozlomený prsten.

**Popis prstenu** (viz. Obr. 15: 1: 2): Bronzový prstýnek (Národní muzeum, inv. č. 48 299) ve 2 spojitelných zlomcích s koncovými růžicemi - jedna dochovaná celá, ze druhé jen malý fragment. Vyroběn je z kulaté tyčinky ve středu roztepané na plocho. **Rozměry:** průměr objímky 20 mm, průměr dochované růžice max. 22 mm.



- Z mohyly **M19/ 1897** pochází zbytky žárového pohřbu, jehlice, 2 náramky, 2 prsteny a 2 keramické nádoby. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (48 337 - 48 342).

**Popis prstenů** (2 ks): (viz. Obr. 15: 1: 3)

- Bronzový prsten dochovaný ve 3 spojitelných zlomcích vyrobený z naplocho roztepané tyčinky a se 2 koncovými růžicemi z kulaté tyčinky. **Rozměry:** průměr objímky 23 mm, průměr dochované růžice max. 20 mm.
  - 2 spojitelné zlomky bronzového prstenu- naplocho roztepaná tyčinka a 1 spirálovitá růžice z tyčinky kosočtverečného průřezu. **Rozměry:** délka tyčinky 23 mm, průměr růžice max. 20 mm.
- V mohyle **M27a/ 1897** byly nalezeny zbytky žárového pohřbu, dvouuchá keramická nádoba, keramický šálek a zlomky prstenů. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu (48 351-48 353).

**Popis prstenů** (viz. Obr. 15: 1: 4): Zlomky 4 bronzových spirál z minimálně 2 prstenů. Dvě spirály z tyčinky kosočtverečného průřezu s náběhem na kroužek z roztepané tyčinky snad pocházejí z jednoho exempláře, 2 další solitérní spirálky z tyčinky kulatého průřezu mohou pocházet z druhého prstenu. **Rozměry:** průměr největší spirály 22 mm, šířka roztepané tyčinky max. 4 mm.

**Datace:** Mohyly jsou řazeny do střední doby bronzové (dle Reineckova periodizačního systému B B- B C2/D1)

**Literatura:** CHVOJKA, Ondřej. *Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové*. Brno, 2009. Str. 95, 433<sup>134</sup>; CHVOJKA, Ondřej - MICHÁLEK, Jan. *Výzkumy J. L. Píče...* Str. 46- 47, 50-51; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 18, 21; PÍČ, Josef Ladislav. Mohyly Bechyňské II. In: *PA 18 (sešit 1-2)/ 1898*. Str. 1-14.

**SEDLEC** (okr. Břeclav)

**Lokalita:** Koldberky

**Charakteristika nálezů:** Na konci 30. let 20. století bylo na katastru obce při stavbě bunkru na úpatí Mušlovského vrchu objeveno několik kostrových hrobů únětické kultury. **Hrob 2**

<sup>134</sup> Dále citováno jako: CHVOJKA, Ondřej. *Jižní Čechy...*

obsahoval kostru orientovanou hlavou k východu, u hlavy této kostry byla nalezena cyperská jehlice a 2 prsteny s kličkou, tzv. noppenringy.

**Literatura:** LAŠTÍKOVÁ, Lucie. *Starobronzové sídliště věteřovské kultury z lokality Sedlec-Koldberky*. Bakalářská práce: Univerzita Palackého v Olomouci. 2010. Str. 11.

### **SEDLEC** (okr. Plzeň - sever)

**Lokalita:** kopec (vrch) Hůrka

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází 11 birituálních mohyl, vesměs s kamennými konstrukcemi, registrovány byly již F. X. Francem roku 1883. Pochází z nich keramika, bronzová pinzeta, zlomky háčku, meče, dýky, sekerky, šipky, jehlice, náramky, prsteny, závěsky, jantarové korálky a zlomek zlatého plíšku.

- **Mohyla 9:** Severozápadně od zbytků středověké kamenné stavby (obsahující 4 prsteny se spirálami, 2 náramky a 3 jantarové korálky) byl na původní úroveň uložen kostrový pohřeb bez kamenného obložení (**hrob 2**). Nedaleko od lebky byla nalezena hřebíkovitá jehlice, u pravého ramene sekerka s lištami, podél pravé strany těla mečik se dvěma nýty a šipky.

**Datace:** mohyly jsou řazeny do mohylové kultury doby bronzové

**Literatura:** KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 - 038*. URL: <[http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232)>, cit. [5. 6. 2013]; digitální archiv ARÚP asm6 [507]; ČUJANOVÁ- JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 23; TATÁŽ. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*. Str. 197.

### **SEPEKOV** (okr. Písek)

**Lokalita:** les Chlum - lesní část Osičiny

**Charakteristika naleziště:** V lese bylo nalezeno postupně několik mohyl. První výkopy na pohřebišti prováděl již kolem roku 1845 úředník milevského kláštera Pritz, následovaly výzkumy J. K. Hrašeho v letech 1865 a 1878. Dalších 20 mohyl prozkoumal v letech 1898-99

J. L. Píč. Získané nálezy dovolují datovat vznik většiny mohyl do střední doby bronzové, pohřebiště bylo užíváno ještě na počátku mladší doby bronzové a v době halštatské.

- Při pohřbech ze střední doby bronzové byly nalezeny keramické nádoby, bronzové jehlice, dýky, šípy, kroužky, rydlo, pazourkový nožík, jantarový korál, prstýnky, náramek z dvojitého zlatého drátu, zlatý plíšek... Podle dochovaných zpráv zde nalezený zlatý prsten vlastnila a nosila choť milevského důchodního.

**Literatura:** FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...* Str. 184-185.

### **SKORONICE** (okr. Hodonín)

**Lokalita:** severozápadně od vsi na kopci (jižní výběžky Chřibů)

**Charakteristika naleziště:** Roku 1884 bylo objeveno při dobývání šterku 10 hrobů s kostrami v poloze skrčené, které prohlédl a popsal J. Szombathy. U koster byly nalezeny nádoby, z bronzů byla nalezena jehlice s roztepanou hlavicí, 2 jiné se svinutou hlavicí, 2 masivní prsteny (?) a 6 větších spirál z dvojitého drátu. Mimo to se v hrobech našly skořápky mušle rodu *Cypraea* (upravené jako závěsky) a kousek pazourku. Nálezy byly uloženy v Přírodovědném museu ve Vídni.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.* Str. 47; TIHELKA, Karel. *Moravská únětická pohřebiště.* Str. 306.

### **SLANÝ** (okr. Kladno)

**Charakteristika naleziště:** Z únětických hrobů odkrytých při stavbě továrny „Breitfeld a Daněk“ pochází 4 silné bronzové náramky a 4 zlaté prsteny (z nichž některé však mohly sloužit jako záušnice). Nálezy se měly dostat do slánského muzea.

**Popis prstenů (4 ks):**

- Zlatý drátěný kličkový prsten. **Rozměry:** průměr 13 mm.
- Prsten ze zlatého proužku, uprostřed zesíleného žebrem. Tělo prstenu je tvořeno jedním závitěm, konce jsou viny do spirál. **Rozměry:** délka 19 mm, průměr 12 mm.
- Podobný zlatý prsten. **Rozměry:** délka 18 mm, průměr 15 mm.

- Podobný, ovšem menší zlatý prsten. **Rozměry:** délka 15 mm, průměr 13 mm.

**Literatura:** BÖHM, Jaroslav. Únětické nálezy ze Slánka. In: *PA 39/1933*. Str. 64; HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 663; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 47.

**Charakteristika naleziště:** Z Breitfeldovy továrny mají rovněž pocházet 2 nánožníky se spirálovitými růžicemi, 2 tyčinkové náramky a 6 prstenů s růžicemi (5 celých a 1 rozlomený, viz. *Obr. 15: 2*), jimž byl na objímce ponechán původní hranolovitý průřez drátu. Nálezy jsou uloženy v muzeu ve Slaném (inv. č. 2811-2819).

**Datace:** nálezy mají náležet mohylové kultuře

**Literatura:** BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 16, 44; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 472, 474.

### **SLAVKOV U BRNA** (okr. Vyškov)

**Charakteristika nálezu:** V roce 1993 byl na lokalitě v objektu **H7** nalezen kostěný kroužek. Protože byl hrob vyloupen, došlo k přemístění předmětů a nemůžeme proto odvozovat jejich využití na základě polohy v hrobě. Kroužek byl původně interpretován jako závěsek, ovšem dle jeho velikosti lze spíše předpokládat, že sloužil jako prsten. Předmět je uložený je v ÚAPP Brno (inv. č. 25/93-7-1).

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** HOLEMÁ, Martina. *Scénář výstavy...* Str. 56; STUHLÍK, Stanislav. Nové publikace: Pavla Horálková–Enderová – Antonín Štrof, Pohřebiště a sídliště kultury únětické ze Slavkova u Brna, okr. Vyškov. In: *Pravěk – Supplementum 6*, Brno 2000, 5–91. In: *AR LIII (sešit 4)/2001*. Str. 827.

### **SOLANY** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** severovýchodně od obce, proti Kvíteli, Skrziwanovo pole

**Charakteristika nálezu:** Na lokalitě byl nalezen kostrový hrob s bohatou bronzovou výbavou: mečem s litou hráněnou rukojetí, bronzovou jehlicí s hlavicí svinutou v očko,

plechovým bronzovým náramkem a úlomky spirálových růžic z podobného náramku, bronzovým tyčinkovým náramkem a zlomky bronzových spirálek (prsteny ?).

**Datace:** střední doba bronzová

**Literatura:** BLAŽEK, Jan - GÁL, Lukáš. *Bronzový věk v Podkrušnohoří - katalog výstavy. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech 10. Nálezy bronzů v severozápadních Čechách 4.* Most, 2001. Str. 35; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 474-475.

### **SRBSKO** (okr. Beroun)

**Lokalita:** Barrandova jeskyně (Český kras)

**Charakteristika naleziště:** Z jeskyně pochází doklady z období knovízské kultury a období Ha B. Mezi nálezy byla keramika (zlomky minimálně 12 nádob), bronz (prsten?), kostěná jehlice, kamenný úštěp a zvířecí kosti.

**Literatura:** PEŠA, Vladimír. *Využívání jeskyní...* Str. 105.

### **STARÁ BOLESLAV** (okr. Praha - východ)

**Lokalita:** ulice Dr. Vitra, před pozemkem č. 553/60

**Charakteristika nálezů:** Při kopání kanalizace roku 1946 byl nalezen depot, který obsahoval 11 hřiven, spirálový náramek, bronzové tyčinky z náhrdelníku, spirálovitý prsten, 4 svinuté kroužky s kličkou, náramek a zlomek jantaru. Nálezy byly uloženy do Národního muzea v Praze (inv. č. 80 345-366, 88 887-88 888).

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** digitální archiv ARÚP stau [021]; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.* Str. 47-48.

### **STARÝ VESTEC** (okr. Nymburk)

**Lokalita:** ppč. 49-51, 53, 56-61

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází nález sídlištní jámy s nálezy únětické kultury: zvířecími kostmi, vypálenou mazanicí, hliněným závažím a bronzovým prstenem.

**Popis prstenu:** bronzový prsten z dvojitého svinutého drátu s jedním koncem růžicovitě stočeným a druhým ulomeným. **Rozměry:** průměr 25 mm.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [132]; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB*. Str. 48.

### STAŘECHOVICE (okr. Prostějov)

**Lokalita:** V Bahnech

**Charakteristika naleziště:** Při stavbě silnice bylo na lokalitě vykopáno několik hrobů, z nichž A. Gottwald zachránil 73 nádob a několik bronzů. Bronzy se vyskytly pouze ve 2 hrobech: v jednom se měly nacházet 3 rozlámané nákrčníky, kusy drátovitých náramků, prsten ze spirálovitě stočeného drátu, náušnice, plochý kroužek s ouškem, 3 větší knoflíky a jehlice.

**Datace:** období popelnicových polí

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. *Příspěvky a praehistotii Prostějovska. Doplněk ke knize „Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku“*. Prostějov, 1930. Str. 30.

### STODŮLKY (Praha 5)

**Charakteristika naleziště:** Více než 30 únětických hrobů bylo prozkoumáno při výzkumu Muzea hlavního města Praha při výstavbě obytného souboru Nové Bučovice roku 1985.

- **V hrobě 47** byl nalezen ženský skelet, u kterého se nacházela 1 nádoba, jehlice, jantarový náhrdelník, zlomky bronzové trubičky a prsten.

**Datace:** Hrob je datován do únětické kultury

**Literatura:** ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře...* Str. 141-142.

### STRADONICE (okr. Louny)

**Charakter nálezů:** V okresním muzeu ve Slaném je pod inv. č. 340-406 uložen hromadný nález, který se do muzea dostal roku 1932. Informace o jeho bližších nálezových okolnostech nejsou však již bohužel známy. Hromadný nález ze Stradonic o váze 3,18 kg sestává takřka výhradně ze zlomků a z předmětů znehodnocených silným opotřebováním. Z celých předmětů

jsou zachovány pouze: sekera s laloky, drátěný prsten, pár brýlovitých závěšků, pár tyčinkovitých otevřených náramků a deformovaný kruh.

**Datace:** depot je datován do mladší doby bronzové

**Popis prstenu:** Prsten (Muzeum Slaný, inv. č. 380, viz. *Obr. 19: 6*) o 3,5 závitech je stočený z měděného(?) drátu plankonvexního průřezu. Jeden konec je zeslabený, druhý ploše roztepaný. **Rozměry:** průměr 21 mm, výška 13 mm.

**Literatura:** MOUCHA, Václav. Několik hromadných nálezů z mladší doby bronzové na Slánsku ve středních Čechách. In: *AR XXI (sešit 4)/1969*. Str. 492-501.

### **STŘEKOV** (okr. Ústí nad Labem)

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště lužické kultury se rozkládá nad pravým břehem Labe na terasovité vyvýšenině v severní části obce Střekov. Založenou pískovnou bylo pohřebiště postupně poškozováno. V lednu roku 1931 byl na tyto nálezy upozorněn E. Simbriger, který zde započal se záchranným výzkumem a prozkoumal přes 60 hrobů.

- Do **žárového hrobu 20** byly uloženy ženské ostatky spolu s dětskými. Urna měla být uložena na kamenné desce. Z keramiky byly nalezeny 1 okřín a střepy z amfory, z dalších milodarů potom 2 zlomky pocházející pravděpodobně z bronzového prstenu (inv. č. 626 a, b).

**Popis prstenu:** Zlomky bronzového spirálovitého prstenu z drátu mírně oválného průřezu.

**Rozměry:** Průměr prstenu asi 20 mm, šíře drátu asi 2 mm.

**Datace:** lužická kultura

**Literatura:** PLESL, Evžen. *Lužická kultura v SZ Čechách*. Str. 138; VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* (Přiložená databáze)

### **STUDCE** (část obce Loučeň, okr. Nymburk)

**Charakteristika nálezu:** J. L. Píč nakoupil pro museum Království českého obsah depotu údajně pocházejícího z obce Studce. Měl být zakopán v nádobě. Depot obsahoval pouze zlaté předměty: zlaté osmičky a jejich zlomky. „Jedna z osmiček má utržený volný konec petličky, což přímo vybízí k náhledu, že volného utrženého konce bylo použito k urobení menšího závitu k okrase hlavy, uší, nebo dokonce i prstů jako prstenu.“

**Datace:** depot náleží okruhu lužických popelnicových polí

**Literatura:** HELLICH, Jan. Poklady předvěkého zlata z Poděbradska. In: *PA 25 (sešity 1, 2)/1913*. Str. 27-36, 67-79.

### **SUCHOHRDY U MIROSLAVI** (okr. Znojmo)

**Charakteristika naleziště:** Z rozrušených žárových hrobů pochází jehla, 2 prsteny, jehlice a 4 náramky.

**Datace:** Nálezy jsou řazeny do středodunajské mohylové kultury

**Popis prstenů:** 2 plechové prsteny, jejichž konce přesahují přes sebe.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 84.

### **SULEJOVICE** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Chmelnice

**Charakteristika nálezu:** Kostrový hrob byl na lokalitě nalezen roku 1884. Pochází z něj masivní bronzový náramek, prsten a jehlice ve zlomcích, opracovaný zvířecí zub, kostěné šídlo a fragment lidské lebky. Spolu s Weinzierlovou sbírkou se nálezy dostaly do sbírek teplického muzea (přír. č. 152-10 až 7/80).

**Datace:** nálezy patří únětické kultuře

**Literatura:** BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Litoměřicka...* Str. 70.

### **SVĚTEC** (okr. Teplice)

**Charakteristika nálezu:** V berlínském *Museum für Völkerkunde* je odtud uložen zlatý prsten, spirálky z dvojitého zlatého drátu, zlaté náušnice a zlatý kroužek.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** HÁSEK, Ivan. *Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové*. Str. 663.



### SVRŽNO (okr. Domažlice)

**Lokalita:** hradiště na Černém vrchu

**Charakteristika nálezů:** Mezi nálezy z hradiště patří i prstýnek (inv. č. 11 81/88), který byl analyzován v rámci rozborů kovových předmětů z pravěkých Čech (výsledky analýzy: Cu 36%; Sn 46,43%; Pb 11,72%; As 3,74%; Ag 0,49%; Sb 0,07% ; Fe 1,54%) a prstýnek s malými lištami (inv. č. 1373/89) (výsledky: Cu 97,88%; Sn 0,84%; Pb 0,84%; Ag 0,15%; Sb 0,05%;Ni 0,13%)

**Datace:** Ha B – nynická kultura

**Literatura:** CHMELÍKOVÁ, Dana. *Ložiska měděné rudy...* Str. 39.

### ŠARDICE (okr. Kyjov)

**Lokalita:** poloha „Písky na Hovoransku" v Šinoglově písečníku

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě bylo rozrušeno několik hrobů. V letech 1930—34 vykopali několik hrobů A. Šín. V jednom byly kostry s bronzovými hřivnami na hrdlech, v jiném sekerka s lištami, prsten, náramky na ruku (spirály z plochého pásku), náramky z dvojitého drátu, jehlice s roztepanou hlavicí, hrubé hrnky a osudíčka.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.* Str. 48; TIHELKA, Karel. *Moravská únětická pohřebiště.* Str. 307.

### ŠTÁHLAVY<sup>135</sup> (okr. Plzeň - město)

**Lokalita:** poloha na Hájku („Hájek“) v blízkosti kopce Javor

**Charakteristika naleziště:** Mohyly (nejméně 19 mohyl) z doby bronzové registroval již F. X. Franc v letech 1878-1883. Mezi nálezy z nich patří kromě lidských kostí a keramiky také bronzové předměty (nůž, sekerky, dýky, kopí, šipky, jehlice, náramky, prsteny, závěsné pukličky, zlomky kruhu, spirálky, rourky, náhrdelník,...), jantarové perly a předměty ze zlata (puklice, svitky drátu).

---

<sup>135</sup> Též jako „Hájek“, „Javor“

- **Mohyla 1** (prozkoumána 3. - 6. září 1880): V mohyle byly nalezeny 4 kamenné stavby, pátá na západní straně byla téměř zničena. Protože i středová stavba byla pod povrchem porušena, je možné, že celá mohyla byla vyloupena.
  - V jižní vysoko položené stavbě z velkých kamenů byl nalezen **pohřeb 1** a u něj: 2 dlouhé bronzové jehlice, 2 náramky s koncovými spirálkami a 2 jednoduché tyčinkovité náramky, v nichž prý byly zachovány ještě zlomečky kostí a 2 prsteny s protilehlými spirálovitými růžicemi (jeden z nich je poškozený).
- **Mohyla 12** (prozkoumána v září 1878):
  - **Pohřeb 1** obsahoval mísovitou nádobu, hrnek, jehlici, 3 bronzové spirály z prstenu a spirálovité trubičky.
  - **Pohřeb 2** obsahoval bronzovou pukličku, závěsek, jehlici se zavínutou hlavicí, 3 bronzové prsteny a 1 prsten s koncovými spirálkami, mísu a 2 čepelky.
- **Mohyla 14** (prozkoumána 16. - 23. srpna 1880):
  - Nejníže položený byl **pohřeb 1** z období mohylové kultury. Jednalo se o kostrový pohřeb, u kterého byly nalezeny tyto předměty: hrnek s uchem, mísovitá zdobená nádoba, 2 tyčinkovité náramky, 2 prsteny se spirálkami a bronzová jehlice.
  - **Pohřeb 2** (šlo patrně o kostrový pohřeb s částečně zničenou kostrou) byl umístěn na kamenném dláždění poněkud výše nad úrovní v západní části mohyly a obsahoval kromě keramiky několik náramků, několik kousků bronzové spirálové rourky, velké množství bronzových puklic a pukliček, které ležely jak na kamenném dně, tak asi o něco výše na dřevěné podložce (původně snad mohly být našity na koženém podkladě, ale zlomky kůže zde nalezeny nebyly), 2 kolečkovité závěsky, které patrně dohromady s rourkou tvořily náhrdelník, bronzovou jehlici a 1 nebo 2 prsteny se spirálkami ve zlomcích.
- **Mohyla 20** (prozkoumána 27. - 31. srpna 1880): ve středu této mohyly byly zjištěny dvě větší kamenné stavby.
  - V severnější z nich (**pohřeb 1**) byly nalezeny tyto předměty: zdobený džbán, 2 různé jehlice a 2 bronzové náramky, 2 kolečkovité závěsky s ouškem na

přípevnění, prsten se dvěma protilehlými spirálkami a zlomek spirálky z prstenu.

- V jižněji položené stavbě byly předměty spíše vhozené než uložené (označeno jako **pohřeb 2**). Byly to: zdobená amfora, prsten se spirálkami ve zlomcích a zbytky pinzety, malý plechový kotouček ve zlomcích a bronzové šipky.
- **Mohyla 27** (datum výzkumu neuvedeno) byla ještě před prozkoumáním z velké části zničena. Ve zbytcích kamenné stavby, dosud částečně zachované, byla nalezena mísa (snad v původní poloze) a ostatní předměty již jen pohozené v okolním násypu. Byly to: zlomky ze zdobené nádoby na nožce a druhé nádoby nezdobené, srdcovitá závěska a 6 zlomků z podobných závěsek, spirálky od prstenů a několik kousků ze spirálovitě točené trubičky.
- **Mohyla 30** (prozkoumána 9. - 15. září 1881) byla téměř 185 cm vysoká a měla uvnitř 4 kamenné stavby a další přístavby.
  - V kamenné stavbě (patrně zde byl strávený kostrový pohřeb - **pohřeb 1**) na východní straně mohyly, byly nalezeny tyto předměty: zlomky ze 3 nádob, bronzový náramek, jantarový korálek, jehlice, zlomky prstenu se spirálami a bronzová dýka.
  - I do druhé kamenné stavby v severní části mohyly byl vložen kostrový pohřeb (**pohřeb 2**), a to jen na hliněné dno, poněkud vyvýšené nad úroveň mohyly. Pohřeb však byl obložen a překryt většími kameny. V hlíně byla zjištěna téměř celá kostra uložená přibližně ve směru S—J. Nalezeny byly 2 nádoby, na obou rukou bylo nalezeno po 2 náramcích, dále 8 prstenů se spirálami, 6 manžetovitých (páskových) prstenů, pozůstatky z náhrdelníku ze srdcovitých závěsek, spirálovité rourky, jantarové závěsky a 2 bronzové jehlice.
  - V **kamenné stavbě IV** byly nalezeny 2 kostry, obě prý patřily mladým ženám. U první byly nalezeny 2 jehlice, 9 jantarových korálků, zlomky spirálovitě vinuté rourky, 3 náramky, 4 prsteny a 3 manžetovité (páskové) prsteny. U druhé kostry byla nalezena mísa, náhrdelník z rozpadlých spirálovitých rourek, bronzové puklice a 2 bronzové náramky s kostmi.

**Datace:** všechny jmenované nálezy patří mohylové kultuře doby bronzové

**Literatura:** KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 - 038.* URL:

< [http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232) >, cit. [5. 6. 2013]; digitální archiv ARÚP asm6 [426]; JIRÁŇ, Luboš (ed.). *APČ 5*. Str. 119, obr. 71:1-5; ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 22; TATAŽ. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*. Str. 195-200; JÍLKOVÁ, Eva - RYBOVÁ, Alena - ŠALDOVÁ, Věra. Mohylové pohřebiště na Hájku u Šťáhlav, okres Plzeň. In: *PA 50 (sešit 1)/ 1959*. Str. 54-119; KUDLIČ, Josef. *Konstrukce mohyl střední doby bronzové*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2012. Str. 7.

**Lokalita:** Javor

**Charakteristika nálezu: Mohyla 32:** Z kostrového pohřbu, uloženého do kamenné středové stavby, zůstaly zlomky z lebky a zuby. Patrně k nohám byla položena nádobka a část kulaté hliněné podložky, dýka se zbytky dřevěné pochvy, šipky. Osobní výbavu tvořily žebrované a tyčinkovité náramky, prsteny, 2 pečatítkovité jehlice a náhrdelník z kotoučů se středovým trnem.

**Datace:** Nález pochází ze střední doby bronzové

**Literatura:** ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 23; TATAŽ. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*. Str. 197.

**TAJANOV**<sup>136</sup> (okr. Klatovy)

**Lokalita:** Les Husín

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště doby bronzové obsahovalo nejméně 50 mohyl - 48 z nich prokopal K. Hostaš pro muzeum v Klatovech v letech 1885-97. Hroby pod násypy byly vesměs žárové, především z období mohylové kultury střední doby bronzové.

- **Pátá mohyla** obsahovala puklici, jehlice, náramky, dýku a drátový (pětinásobný) kotouček - snad zbytek spony nebo prstenu.

---

<sup>136</sup> Mohylové pohřebiště doby bronzové je známé pod názvem této vsi, ač už leží na katastrálním území Klatov.

- **Mohyla 35** obsahovala 6 střepů ze spodní části nádoby, 27 střepů z misky a 101 střepů z různých nádob, dále bronzový tordovaný prsten (Muzeum v Klatovech, inv. č. 266, viz. Obr. 15: 3), zlomky bronzového vydutého náramku a zlomky bronzů.

**Popis prstenu:** Oblý kroužek, vyznačující se světlou patinou, je otevřený, s konci přes sebe přeloženými. Tělo je spirálovitě rýhováno a přechází v hladké zploštělé konce. **Rozměry:** průměr 22 mm.

**Literatura:** HOSTAŠ, Karel. Mohyly na Husíně. In: *PA 14 (sešit 1)/ 1887*. Str. 8; TENTÝŽ. Mohyly na Husíně. In: *PA 19 (sešit 2)/ 1900*. Str. 122; HŮRKOVÁ, Jindra. *Okresní muzeum v Klatovech. Katalog pravěké a raně středověké sbírky. Zprávy ČAS, Supplément 27*. Praha, 1996. Str. 10-12; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 352.

### TĚŠETICE - KYJOVICE (okr. Znojmo)

**Lokalita:** Vinohrady

**Charakteristika naleziště:** Sídliště a pohřebiště (přes 40 hrobů) vyspělé únětické kultury bylo zachyceno zemědělskými pracemi a bylo prozkoumáno zejména v letech 1957-58.

- Hrobová jáma **hrobu 27** byla zasypána kameny. Jednalo se o vyloupený dětský hrob (věk 8-9 let, pohlaví neurčeno). Mrtvý byl uložen s největší pravděpodobností v dřevěném sarkofágu. Nalezeny byly bronzový kroužek - snad prsten (viz. Obr. 9:4), zbytky patrně menší misky, zbytky drobné kuličkovité záušnice a spodek misky.

**Datace:** únětická kultura

**Popis prstenu:** Bronzový kroužek s konci silně přetaženými přes sebe - snad prsten stočený z úzkého pásku se středovým žebrem s konci přecházejícími do drátku. **Rozměry:** průměr 15 mm.

**Literatura:** LORENCOVÁ, Anna - BENEŠ, Jan - PODBORSKÝ, Vladimír. *Těšetice - Kyjovice III. Únětické pohřebiště v Těšeticích – Vinohradech*. Brno, 1987. Str. 51-52, 91.

### TETČICE (okr. Brno - venkov)

**Lokalita:** severně od obce, trať „Padělky“, Růžičkova cihelna

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě byly nalezeny jak doklady sídliště, tak žárové pohřebiště lidu s lužickou kulturou. Z lokality pocházejí i nálezy náležející velatické kultuře.

- **Hrob č. IV** obsahoval keramiku (nizkou mísu, 2 osudí, poklici), ale také bronzы (náramek, prsten).

**Datace:** lužická kultura

**Popis prstenu:** Prsten ve tvaru vyšší spirálky. **Rozměry:** 15 mm.

**Literatura:** ŘÍHOVSKÝ, Jiří. Problém expanse lidu s lužickou kulturou do středního Podunají. In: *AR X (sešit 2)/1958*. Str. 224.

### **TOPĚLEC** (okr. Písek)

**Lokalita:** les „Hřebíček“

**Charakteristika naleziště:** Rozsáhlé pohřebiště ze střední doby bronzové s dodatečnými mladšími pohřby. Prozkoumal ho B. Dubský pro Prácheňské muzeum v Písku v roce 1927 a 1951. Napočítal zde 24 mohyl, ale při posledním zaměření byl jejich počet rozšířen na 42.

- Z mohyly **M3/ 1927** pochází zbytky žárového pohřbu, střepy, čepelka, plíšky, šipka a 2 bronzové spirálky, které by snad mohly pocházet z prstenu (tvarově by se jednalo o reminiscenci středobronzových spirálovitých prstenů). Nálezy jsou uloženy v muzeu v Písku (A 289-291).
- Z mohyly **M/ 1951** pochází střepy a prsten. Nálezy jsou uloženy v muzeu v Písku (A 1096-1097).

**Datace:** nálezy pocházejí z Reineckova stupně B B2- B C2/D

**Literatura:** FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...* Str. 203; CHVOJKA, Ondřej. *Jižní Čechy...* Str. 95; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 19, 22.

**Lokalita:** Návrší Arenda

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště knovízské kultury objevil v roce 1927 J. Procházka, když jeho pluh zachytil žárový hrob. Následoval záchranný výzkum vedený J. Kaiserem. Další 2 naorané hroby prozkoumali K. Fröhlich spolu s A. Benešem a J. Michálkem, systematicky bylo pohřebiště prozkoumáno v letech 1975-78. Celkem bylo prozkoumáno 37 hrobů. Téměř polovina hrobů měla jako milodary přidány bronzové předměty, často

přepálené, neúplné a ve zlomcích: jednalo se o jehlice, část spony, nůž, zlomek náramku či nákrčníku a asi prstýnek.

**Datace:** knovízská kultura, mladší doba bronzová

**Literatura:** FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...* Str. 205.

### **TROSKOVICE** (okr. Znojmo)

**Lokalita:** Ve stráni

**Charakteristika naleziště:** Roku 1993 byl objeven rondeloid patřící únětické kultuře, odkryt byl proveden roku 1997 J. Kovárníkem. Nalezen byl kostrový hrob (**H1**), který obsahoval prsten se čtyřnásobnou zpětnou kličkou.

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.* Str. 48.

### **TRSTĚNICE** (okr. Znojmo)

**Lokalita:** panské pole za kostelem (poloha Za kostelem)

**Charakteristika nálezů:** Roku 1923 (uváděno je i 1924) byl vykopán hrob mladší ženy obložený kameny. Pohřbená měla na krku „hřivnu“ a pozůstatky náhrdelníku ze spirálovitých trubiček, na spánku několik párů drátěných vlasových ozdob, na pažích spirálovité nárameníky, na zápěstí manžetovité náramky borotického typu, na prstech prsteny ze dvojitého spirálovitě svinutého drátu. V hrobě se dále našly 2 nákrčníky s konci svinutými v očko, 10 keramických nádob a jehlice s kroužkovou hlavicí a řetízkem. Nálezy jsou uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně.

**Popis prstenů:** Jednalo se pravděpodobně o 4 spirálovité prsteny o 5-7 závitech.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** HROMÁDKOVÁ, Vendula. *Část sídliště z doby bronzové z Moravského Krumlova.* Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2006. Str. 14; KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.* Str. 48-49; ONDRÁČEK, Jaromír. K chronologickému zařazení manžetových náramků borotického typu. In: *Slovenská archeológia IX/1-2/1961.* Str. 61-64; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy.* Str. 248; PEŠKA, Jaroslav a kol. *Rezidua a otisky organických látek...* Str. 10; TIHELKA, Karel. *Moravská únětická pohřebiště.* Str. 309.

## **TŘEBECHOVICE POD OREBEM** (okr. Hradec Králové)

**Lokalita:** „Na Fryntově poli“

**Charakteristika naleziště:** Do centra zájmu odborné veřejnosti se pohřebiště dostalo poprvé roku 1879, kdy V. Toman objevil žárové hroby. Počátky žárového pohřebiště spadají do období střední a mladší doby bronzové, pohřbívalo se na něm ale až do přelomu doby bronzové a železné.

- Ještě v roce 1879 proto provedl na pohřebišti výzkum J. K. Hraše. Získal odtud nádoby, několik celých jehlic, nůž, záušnice, prsteny ze stočeného drátu (viz. *Obr. 19: 7*), 3 hroty šípů, zlomek spirálovitě stočeného bronzového drátu, kousky bronzových slitin a také prý zlomek stříbrné nádoby. Předměty se dostaly do sbírky třebechovické měšťanské školy a do sbírek Musea v Hradci Králové.

**Datace:** období popelnicových polí

**Literatura:** URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/34536/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013]; BERNACKÁ, Lucie. Pohřebiště lidu popelnicových polí „Na Fryntově poli“ v Třebechovicích nad Erebem. In: *Třebechovice pod Orebem: Sborník, vydaný při příležitosti 650. výročí první písemné zmínky o Třebechovicích*. Str. 5-12.

## **TUČAPY** (okr. Kroměříž)

**Lokalita:** Nález pochází z jihozápadní části katastru, asi 300 m od silnice z Bořenova do Holešova v trati „Slatina“

**Charakteristika nálezů:** Depot nalezl dne 9. 11. 1934 F. Nedbal při orbě na poli M. Janase. Hned druhý den jej od nálezce získal R. Janovský. Nález byl orbou zachycen jen zčásti, zbytek byl vybrán rýčem. Získáno bylo celkem 286 předmětů: jedná se patrně o celý nález s výjimkou deseti zničených pukliček.

**Datace:** střední doba bronzová

**Popis prstenů (8 ks)** (viz. *Obr. 15: 4*): Osm spirálovitých prstenů (Muzeum Holešov, Inv. č. 1085- 1092) s protisměrně stáčenými koncovými spirálovitými růžicemi je vyrobeno z kulatého drátu stejného průměru. Tělo prstenů je vždy tvořeno třemi závity, u růžic jsou závity s výjimkou 2-3 vnějších zdobeny z vnější strany přesekáváním. **Rozměry:** dochované délky spirály jednotlivých prstenů: 58 mm, 60 mm, 60 mm, 63 mm, 60 mm, 50 mm, 58 mm,



55 mm; průměr drátu 3 mm; hmotnosti jednotlivých prstenů: 18 g, 18 g, 19 g, 21 g, 16 g, 16 g, 15 g.

**Literatura:** FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 86, 88; obr. 45:1-6, 9, 19; SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I*. Str. 281- 284.

### **TUCHOMĚŘICE** (okr. Praha - západ)

**Charakteristika nálezů:** Z knovízského **objektu 4** pochází spirálovitá růžice pocházející snad z prstenu nebo ze spony. Nález byl podroben spektrální analýze s výsledkem: Fe 0,54%; Ni 0,77%; Cu 72,32%; As 1,66%; Ag 0,05%; Sn 23,52%; Sb 0,23%; Pb 0,87%; Bi 0,04%.

**Literatura:** DOBISÍKOVÁ, Miluše - HLOŽEK, Josef - LIKOVSKÝ, Jakub. Sídliště z mladší doby bronzové na katastru obce Tuchoměřice, okr. Praha - západ. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3. - 6. 10. 2006*. Brno, 2007. Str. 290.

### **TURSKO** (okr. Praha - západ)

**Charakteristika naleziště:** Z katastru obce je známo několik pohřebišť z doby bronzové. Pohřebiště únětické kultury prokopali V. Krolmus a J. Felcman.

- V **hrobě č. 3** (v jiném článku uváděn jako hrob 2) byla kromě skeletu nalezena malá nádobka a také šperky: 3 větší a 2 menší zlaté náušnice svinuté z drátu, bronzová jehlice, pod krkem jantarový náhrdelník z různě velikých jantarů a 1 bronzový korálek, 2 bronzové jehlice s ouškem, na ruku 2 náramky a snad prstének (jednoduchý svitek z bronzového drátu).

**Literatura:** FELCMAN, Jan. Archaeologický výzkum v roku 1902. a 1903., předsevzatý nákladem J. Felcmana, em. ředitele cukrovaru. In: *PA 21 (sešit 2)/ 1904*. Str. 131-138; TENTÝŽ. Hroby se skrčenými kostrami v Kamýku, okres Smíchovský. Archeologický výzkum v roku 1904 až do roku 1906, předsevzatý nákladem J. Felcmana, em. ředitele cukrovaru. In: *PA 23 (sešit 4)/ 1908*. Str. 237-250; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 365.

## TVOŘIHRÁZ (okr. Znojmo)

**Lokalita:** „U lisovny“

**Charakteristika naleziště:** Náhodným nálezem bylo v roce 1893 rozpoznáno pohřebiště mohylové a horákovské kultury.

- Z žárového hrobu středodunajské mohylové kultury pochází kromě keramiky bronzový prsten a 2 závěsky.

**Popis prstenu:** jednoduchý plechový prsten. **Rozměry:** průměr 22 mm, šířka 5 mm.

**Literatura:** HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy...* Str. 36; ŠTOHANDLOVÁ, Jitka. *Prostorová analýza pravěkého osídlení mikroregionu říčky Únanovky*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2009. Str. 49.

## TÝN NAD VLTAVOU (okr. České Budějovice)

**Lokalita:** trať Obecní les, ppč. 1755

**Charakteristika naleziště:** Výzkum mohylového pohřebiště prováděl A. Beneš v roce 1972. Nalezené mohyly poskytly nálezy starší a střední doby bronzové a doby halštatské.

- **Mohyla č. 16** obsahovala celkem 5 pohřbů.
  - **Hrob č. 2** byl pravděpodobně centrální a původní pohřeb v mohyle. Byl v něm nalezen kostrový pohřeb, jehož výbavu tvořily 2 bronzové náramky, 2 jehlice, prsten a bronzový plíšek.
  - **Hrob č. 4** v severní části mohyly obsahoval strávený kostrový pohřeb se 6 bronzovými náramky, 2 prsteny, jehlicí, nánožníkem a amforou.

**Datace:** Oba hroby s nálezy prstenů pochází ze střední doby bronzové (Reineckův stupeň B B- B C)

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO72 [535]; TISUCKÁ, Marika. *Příspěvky ke střední době bronzové...* Str. 19, 22.

### TÝNEC NAD LABEM (okr. Kolín)

**Lokalita:** poloha Svarava

**Charakteristika naleziště:** Ze žárového pohřebiště lužické kultury (původně se prý jednalo o mohyly zarovnané orbou) nalezeného koncem roku 1858 pochází například nádoby a střepy, zvířecí kosti, bronzové jehlice, kroužek a 2 malé svitky zlatého drátu („prsteny“).

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [222]; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 261-262

### ÚNĚTICE U PRAHY (okr. Praha - západ)

**Lokalita:** Holý vrch

**Charakteristika naleziště:** Eponymní pohřebiště z doby bronzové bylo objeveno a prokopáno již roku 1879 Č. Rýznerem, který objevil a prozkoumal zhruba 30 hrobů.

- Z hrobu 26 pochází kromě zbytků kostí a keramických střepů také nález zlatého kroužku - prstenu. Prsten ležel na prsou. **Rozměry:** průměr 20,25 mm.

**Datace:** únětická kultura

**Literatura:** PLEINEROVÁ, Ivana. Otázka skupinových pohřebišť v únětické kultuře. In: *AR XI (sešit 3)/1959*. Str. 381; RÝZNER, Čeněk. Řadové hroby blíž Únětic. In: *PA 11/1881*. Str. 303; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 371-372.

### URČICE (okr. Prostějov)

**Lokalita:** trať „Kumberky“

**Charakteristika naleziště:** Nekropole byla zkoumaná v letech 1908 - 1913 A. Gottwaldem, který zde odkryl celkem 258 hrobů z průběhu celého vývoje kultury lužických popelnicových polí (48 lužických, 47 lužicko-slezských, 148 slezských a 15 platěnických).

- Dětský (?) hrob č. 39 byl uložený pod silným střepem z velké nádoby a obsahoval popelnici (dvojchá amfora), misku, 3 osudíčka a hrnec. Hrob obsahoval také zvláštní nádobku: hrníček s výlevkou umístěnou šikmo nade dnem. V popelnici byl mezi kůstkami nalezen prstýnek, část kroužku z hraněného drátu a kostěný koflík.

**Datace:** období popelnicových polí, slezskoplatěnický stupeň

### **Popis prstenu:**

- Bronzová spirálka (přír. č. K 176–48, inv. č. MP 021130) se 2 závity vyrobená z tenkého bronzového drátu s kruhovým průřezem. **Rozměry:** průměr spirálky 12 mm, průřez drátu 1,5 mm.
- Zlomek téže bronzové spirálky (přír. č. K 176–47, inv. č. MP 021131). **Rozměry:** průměr 9 mm, průřez drátu 1,5 mm.

**Literatura:** FOJTÍK, Pavel. K výbavě hrobu č. 39 v „Kumberkách“ u Určic, okr. Prostějov, aneb ojedinělý keramický tvar z prostředí slezské kultury. In: *AR LVI (sešit 4)/2004*. Str. 850-855; GOTTWALD, Antonín. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 86, 94.

### **VEJPRNICE** (okr. Plzeň město)

**Lokalita:** uváděno též jako Skvrňany, dříve uváděno jako Nová Hospoda

**Charakteristika naleziště:** Mohylové pohřebiště z doby bronzové. Jednalo se původně o jeden z největších mohylníků v Čechách, byl však značně poničen amatérskými výkopy a zástavbou. Mnoho mohyl bylo prokopáváno již od konce 19. století, systematický výzkum proběhl v letech 1946-48 (ARÚ Praha a Západočeského muzea Plzeň) a v letech 1954-57 (ARÚ Praha).

- **Mohyla 46** (prozkoumána v roce 1948): pod hliněným násypem byl nalezen ženský kostrový pohřeb (uložený nakrčeně na pravém boku s hrubou orientací SSV—JJZ), 2 skupiny střepů a 3 malá ohniště. K lebce byla na východní straně přiložena miska dnem vzhůru. U nohou ležela amforka a džbáněk. Bronzová výbava sestávala z náhrdelníku z dvojité šňůry s jantarovým přívěskem (na hrudníku) a knoflíkové jehlice (příčně přes hrudník s hlavíci dole a s hrotem směřujícím vzhůru). Blízko ležely 2 ploché spirálky se závěsnými háčky. Vedle lebky ležel drátěný bronzový kroužek. Dva náramky s rytou výzdobou byly navlečeny na ruku, 4 rourkovité spirálovité prsteny (*výstup projektu SGS - 2011 – 038* uvádí prsteny páskovité) na prstech pravé nohy. Dva žebrované náramky ležely volně západně od nohou. Pod náramky byly silnější stopy dřeva. Dva metry jihovýchodně od nohou kostry v téže vrstvě byla nalezena další skupinka bronzových předmětů, pravděpodobně patřící rovněž ke kostrovému pohřbu. Jsou to: dlouhá jehlice s hřebovitou hlavíci, 2 bronzové náramky, spirálovitý plochý kotouč a silně poškozený hrot šipky. Pod skupinkou předmětů se rovněž

našly stopy dřeva. Podle rozmístění předmětů není možno zrekonstruovat žádnou polohu pohřbu a stopy kostí tu rovněž nebyly zjištěny, je tedy pravděpodobné, že tato skupinka bronzových předmětů patří rovněž ke kostrovému pohřbu. Materiál z mohyly je uložen v muzeu v Plzni (inv. č. 2032—2068).

- **V mohyle 98** (prozkoumána v roce 1935) bylo nalezeno nespálené tělo ženy: u nohou měla umístěny nádoby (2 misky a amfora), její hrud' pokrýval náhrdelník ze dvou řad velkých bronzových kotoučů, šat spínaly 2 jehlice s plochými hlavicemi, na ruce byly nalezeny 2 páry náramků a 3 prsteny s konci svinutými do spirál.

**Popis prstenů:** 2 celé bronzové prsteny s vinutými spirálkami a části z třetího.

**Datace:** nálezy jsou řazeny do střední doby bronzové

**Literatura:** KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 - 038*. URL: < [http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232) >, cit. [5. 6. 2013]; digitální archiv ARÚP stau [840]; ČTNÁCT, Václav. Mohylová chata a sídelní mohylové objekty v Plzeňsku. In: *PA 45 (sešit 1)/ 1954*. Str. 350-351; ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 23; JÍLKOVÁ, Eva. Nejstarší a nejmladší horizont západočeské mohylové keramiky na pohřebišti v Plzni-Nové Hospodě. In: *PA 49 (sešit 2)/ 1958*. Str. 312-347; TÁŽ. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*; Str. 195-200; LUNGOVÁ, Veronika. *Historie výzkumu mohylových pohřebišť...* Str. 31.

**VELIM** (okr. Kolín)

**Lokalita:** opevněné sídliště doby bronzové na Skalce

**Charakteristika naleziště:** Výzkum zde probíhal v letech 1984 až 1992. Jednalo se o výzkum celého systému několika fortifikačních útvarů.

**Popis artefaktu:** V základech domu byla nalezena odlévací forma vyrobená z jemně zrnitého pískovce s negativními částmi dvou prstenů různých velikostí s plochými výstupky na dolní straně. Zachované rozměry formy jsou 54 x 37 x 11 mm, váha 22 g.

**Literatura:** ŠTARK, Marek. *Kamenné artefakty v době bronzové*. Bakalářská práce: Univerzita Pardubice. 2011. Str. 28.

**Charakteristika nálezů:** V roce 1988 byl v **objektu 27** nalezen soubor bronzových artefaktů uložených nejspíše v textilním či koženém váčku, na němž byly našity malé pukličky. Celý bronzový depot mohl obsahovat až 160 předmětů: vedle pukliček například jehlice se spirálovitou hlavicí, dva náramky, prsten a další.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO88-89 [244]; BUBENÍKOVÁ, Simona. *Skalka u Velimi...* Str. 47.

**Charakteristika nálezů:** **Sonda 11**, která byla vytyčena roku 1986 se záměrem sledovat vnitřní osídlení za příkopem A i B. Ve výplni **objektu 54** bylo nalezeno kromě zlomků keramiky větší množství osteologického materiálu, mazanice a také spirálka z bronzového prstenu.

**Literatura:** BUBENÍKOVÁ, Simona. *Skalka u Velimi...* Str. 71, 75.

**Charakteristika nálezů:** Nedaleko **objektu 27** příkopu D byla objevena skrumáž 5 koster. U kostry dítěte s označením **K 23** byl nalezen bronzový prsten mezi žebry.

**Datace:** střední doba bronzová - středodunajská mohylová kultura

**Literatura:** VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* Str. 43.

**Charakteristika nálezů:** Ve výplni částečně porušené **jámy 58** byla nalezena na břiše ležící horní polovina dětské kostry (**K8**) s orientací JZ-SV, dále rozptýlené kosti pravděpodobně z téže dětské kostry a vejčitá nádoba, dno velké nádoby, zlomky dvojkónické nádoby a další zlomky. Pod touto úrovní ležely další kosti skeletu K8 a shluk střepeň z koflíků a dvojkónických nádob, dále tu byly závěsky z provrtaných psích zubů a bronzový hrot šípu. Z objektu pochází také bronzový prsten, puklička a další drobné bronzové artefakty.

**Datace:** střední doba bronzová - středodunajská mohylová kultura

**Literatura:** VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* Str. 43-44.

### VĚMYSLICE (okr. Moravský Krumlov)

**Poloha:** Na Ledvici

**Charakteristika naleziště:** Hroby z žárového pohřebiště byly zachyceny při orbě. Z jednoho z nich má pocházet mísa, 2 kulovité nádoby, železné prstýnky, bronzové knoflíky a skleněné korálky, které se rozpadly na vzduchu.

**Datace:** kultura lužických popelnicových polí, lužická fáze (mladší doba bronzová)

**Literatura:** KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...* Str. 126-127.

### VEPŘEK (část obce Nová Ves, okr. Mělník)

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště Vepřek 2 bylo prozkoumáno v roce 1992 v souvislosti se stavbou teplické dálnice D8. Prozkoumáno bylo 38 kostrových hrobů klasické až pozdní fáze únětické kultury. Pohřebiště nebylo odkryto celé a lze očekávat jeho pokračování.

- **Hrob 386** obsahoval více pohřbů (na dně 1 kompletní, nad ním 1 poničený, v zásypu potom jednotlivé kosti dalších až 7 jedinců), byl však silně poničen orbou, především ale knovízskou zásobní jámou. Kosterní pozůstatky na dně jámy patřily ženě ve stáří 20-30 let. Kromě korálků z jantaru u ní byla nalezena 1 nádoba a několik zlomků malého kroužku u prstů - snad prstýnku.

**Literatura:** ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře...* Str. 149.

### VĚROVANY (okr. Olomouc)

**Lokalita:** trať „Záhumenky“

**Charakteristika naleziště:** Již z 19. století jsou známy doklady pobytu lidu popelnicových polí na katastru obce.

- Ve sbírkách bývalého Vlasteneckého musejního spolku jsou uloženy z hrobů na lokalitě tyto předměty: 2 brýlovité ozdoby, rozlomený prsten se 2 spirálami (inv. č. 4497 - 4498), 2 ozdobné knoflíky, zlomek bronzové spirálky a 6 zlomků bronzového plochého proužku.

**Datace:** období popelnicových polí

**Popis prstenu** (viz. Obr. 19: 8): Prsten je vyrobený ze čtyřhranného drátu, spirály z drátu kulatého. **Rozměry:** Průměr spirál 21 mm, průměr drátu 1,5 mm.

**Literatura:** TRŇÁČKOVÁ, Zora. Lužické žárové hroby z Věřovan u Olomouce. In: *AR XIII (sešit 5)/1961*. Str. 626.

**VÍCOV** (okr. Prostějov)

**Lokalita:** poloha „Zábrančí“

**Charakteristika nálezů:** J. Všeticka na lokalitě v souvislosti s prováděnou drenáží prokopala 1 sídlištní objekt. Z objektu byl vyzdvižen především mírně poškozený šálek, několik zdobených přeslenů, torzo závaží a zlomek bronzového prstenu.

**Datace:** Objekt je datován na základě střepevého materiálu do období lužických popelnicových polí

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 79; ŽÁKOVSKÝ, Petr. *Analýza železných předmětů z Ježova hradu u Stínavy*. Masarykova univerzita: Filozofická fakulta. 2006. Str. 12.

**VLČNOV** (okr. Uherské Hradiště)

**Lokalita:** Bývalé panské pole „Nade dvorem“

**Charakteristika nálezů:** Depot byl vyorán a rozvlečen parním pluhem roku 1905, ač byl dodatečně na poli posbíraný, s velkou pravděpodobností již celek nebyl zachován kompletní. Z jeho obsahu se podařilo zjistit celkem 11 předmětů: sekerky, kruhové šperky rukou a nohou, kroužkové závěsy, spona, prsten (viz. *Obr. 19: 9*) a několik typologicky neklasifikovatelných artefaktů.

**Datace:** střední fáze popelnicových polí (Ha A2)

**Popis prstenu:** Spirálovitý prsten (nebo záušnice, uloženo v muzeu v Uherském Brodě, Inv. č. 410) s lehce přihrocenými konci o 2,5 závitech je vyroben z tenkého oválného drátu.

**Rozměry:** průměr 23 mm, výška 8 mm, hmotnost 55 g.

**Literatura:** SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty I*. Str. 408- 409.



## VLINĚVES (část obce Dolní Beřkovice, okr. Mělník)

**Charakteristika naleziště:** Rozsáhlý archeologický výzkum na lokalitě probíhal v letech 1999–2008 (ARÚ Praha). Zachyceno bylo intenzivní pravěké osídlení na ploše kolem 35 ha. Vedle pozůstatků rozsáhlého sídliště byla kompletně odkryta 2 velká kostrová pohřebiště únětické kultury se 108 (severní pohřebiště, Vliněves 1) a více než 130 hrobů (jižní pohřebiště, Vliněves 2), další 4 skupinky s 6 až 24 hroby a velké množství menších skupinek či ojedinělých hrobů. Dále byly mimo jiné zachyceny i kostrové hroby kultury se šňůrovou keramikou (asi 80) a kultury zvoncových pohárů (34 hrobů).

- **Z hrobu 74** (Vliněves 1) pochází 1 nádoba, jantarový korál, záušnice, cyperská jehlice a 2 prsteny.
- **Z hrobu 75** (Vliněves 1) pochází nádoba, náhrdelník se 6 jantarovými korály, cyperská jehlice, 2 prsteny a 2 záušnice.
- **Z hrobu 102** (Vliněves 1) pochází náhrdelník (nejspíše s 9 jantarovými korály) uložený v nefunkční poloze za hlavou, 2 záušnice a 2 prsteny zachované ve zlomcích.

**Datace:** jmenované hroby patřily únětické kultuře

**Literatura:** ERNÉE, Michal. *Jantar v české únětické kultuře...* Str. 149-150.

## VRHAVEČ (okr. Tachov )

**Lokalita:** lesní poloha V kopcích

**Popis naleziště:** Mohylové pohřebiště střední a mladší doby bronzové bylo prozkoumané v letech 1928-30 V. Čtrnáctem. Bylo nalezeno asi 30 mohyl.

- Z mohyl kultury mohylové pochází nálezy keramiky a bronzové předměty (pinzeta, meč, dýky, šipky, náhrdelníky, jehlice, náramky, prsteny, zlomky knoflíků, spirálky, kolečkovité závěsky, drátky a jiné zlomky).
- **Mohyla 1** stála ve východní části lesa a na původní úrovni bylo uloženo 5 hrobů: 2 kostrové a 3 žárové.
  - **Z prvního pohřbu** pochází nádoby (džbáněk a spodek druhého, mísa), bronzová dýka se 2 nýty, zlomek koflíku a ploché spirálky zřejmě z prstenů, žebrovaný náramek a jehla jehlice.

- **Z jižního kostrového hrobu** se zachoval jen otisk v hlíně. Původně byla na každém rameni pečetítková jehlice hrotem vzhůru a pak níže zlomky z více (asi z 8) prstenů a 4 nádobky. Nad pohřbem v násypu byly nalezeny 2 kolečkovité závěsky.
- V **mohyle 3** bylo nalezeno 5 hrobů: 4 kostrové a 1 žárový.
  - **Kostrový pohřeb 1** byl nalezen v jihovýchodní části mohyly. K výbavě náležel náhrdelník s plochými spirálkami, 2 dlouhé pečetítkové jehlice, 4 prsteny se spirálkami v místech levé ruky a 2 nádobky. Dle antropologického určení by se mělo jednat o kostru dospělé ženy.
- **Mohyla 9** byla prozkoumána v roce 1930. Z kostrového pohřbu se zachoval jen otisk v hlíně. Mezi milodary patřily 2 kuželovitě protáhlé jehlice, 2 zdobené náramky, zlomky prstenů (1-2 prsteny), pinzeta a u nohou tři nádobky.

**Datace:** jmenované nálezy náleží do střední doby bronzové

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [804]; ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 24; TATÁŽ. Mohylové pohřebiště ve Vrhavči a horizont nálezů středodunajské mohylové keramiky v západních Čechách. In: *PA 68 (sešit 1)/ 1977*. Str. 74-116; TATÁŽ. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*. Str. 198; FRANKOVÁ, Daniela. *Mohylová kultura střední...* Str. 102; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 396; PRAUMOVÁ, Radka. *Pohřební ritus mohylové kultury střední doby bronzové v Čechách a na Moravě*. Diplomová práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2010. Str. 32.

### **VŠEKARY** (okr. Domažlice)

**Lokalita:** Pozemek severně od obce. Temeno úpatí vrchu Boušova a obecní les v poloze Hustá Leč

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště mohylové kultury doby bronzové o 9 mohylách registroval již F. X. Franc roku 1896. Z mohyl pochází keramika, bronzové nálezy (nůž, pinzety, nýtky, háček, dýky, nákončí pochvy dýky, šipky, zlomky toulce, jehlice, náramky, prsteny, náhrdelník, kotoučky, spirálky, závěsky, tutuly,...), asi 2000 zlomků tenké zlaté folie, jantarové perly a skleněný korálek.

- V **mohyle 1** byl ve velké kamenné konstrukci uložen kostrový pohřeb (pravděpodobně žena) s bohatou výbavou, kterou tvořily: pečetítkové jehlice, náramky, 10 prstenů (údajně jeden na každém prstě), náhrdelník ze srdcovitých závěsek, více malých tutulů a celkem 7 nádob. V severní části mohyly mimo středovou konstrukci nalezeny ještě dva pohřby.

**Datace:** nález pochází ze střední doby bronzové

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [200]; ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českoalpské mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 24; TATÁŽ. Mohylové pohřebiště ve Vrhavči a horizont nálezů středodunajské mohylové keramiky v západních Čechách. In: *PA 68 (sešit 1)/ 1977*. Str. 108; TATÁŽ. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*. Str. 198; EISNER, Jan. Jihočeské mohyly. In: *PA 33 (sešit 3-4)/ 1922*. Str. 219.

**ZDERAZ** (část obce Kolečovice, okr. Rakovník)

**Lokalita:** Döbelovo pole

**Charakteristika nálezů:** Ve sbírkách teplického muzea je uložen obsah několika únětických hrobů.

- Z kostrového **hrobu 3** má pocházet nádoba, bronzový prsten a dýka.
- Z kostrového **hrobu 5** má pocházet bronzový prsten a 3 fragmenty z bronzového trubičkovitého náhrdelníku.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Lounska...* Str. 91-92.

**ZDICE** (okr. Beroun)

**Charakteristika nálezů:** Roku 1953 byl ve Zdicích proveden záchranný archeologický výzkum vedený E. Štikovou. V kulturní vrstvě s knovízskou keramikou byly objeveny knovízské popelnicové hroby obsahující celkem 15 pohřbů. Tyto pohřby si byly navzájem podobné.

- Z tohoto modelu vybočoval **žárový hrob č. 15 se sousedním hrobem kostrovým** (předpokládá se, že se jedná o dvojhrob tvořený jedním pohřbem žárovým a jedním kostrovým). Žárový pohřeb byl uložen ve velké amfoře (jedná se o nejlépe vypálenou nádobu z celého pohřebiště). V ní se nacházely dvě nádoby, popel, uhlíky a spálené lidské kosti.

V zásepě nad pohřbem bylo objeveno velké množství dalších spálených kostí (převážně lidských), uhlíky, keramické střepy a fragment bronzové jehlice. Jednalo se pravděpodobně o pohřeb muže. Jen 1 m od středu tohoto hrobu se nacházel **kostrový hrob obehnaný kameny**: nalezený skelet zřejmě patřil ženě ve věku do 30 let. Kostra se stopami zranění v oblasti lebky ležela na zádech s rukama přísně rituálně podél těla. V blízkosti lebky byly nalezeny bronzové náušnice, 2 malé bronzové kroužky z ploché bronzové tyčinky, u hrdla vlčí zub a u pravé ruky bronzový kroužek (mohlo se snad jednat o prsten). U lebky byla zjištěna bronzová šipka. Podle polohy skeletu byla ubitá žena do hrobu uložena nespoutaná a mrtvá, s určitou obřadností a péčí.

**Datace:** knovízská kultura

**Literatura:** DRÁBKOVÁ, Jana. *Člověk jako oběť...* Str. 81; MALIČKÝ, Josef. Knovízské pohřebiště ve Zdicích. In: *AR VII (sešit 3)/1955*. Str. 308-319, 329-332, 419-420.

**ZELENÉ** (okr. Plzeň - jih)

**Lokalita:** pozemek JZ ode vsi, v blízkosti sochy sv. Vojtěcha

**Charakteristika naleziště:** Z pohřebiště mohylové kultury doby bronzové je známo 28 mohyl. Mezi registrované nálezy patří zejména keramika, bronzové předměty (zlomek nožiku, sekerky, pinzeta, dýky, šipky, náhrdelníky, jehlice, náramky, zlomky prstenů, řetízek, zlomky knoflíčků, puklice, spirálky, nýtky,...), zlaté předměty (svitky, zlomky drátů, zlomky pásku...).

- **Mohyla 8** byla prozkoumána v roce 1935. Ke strávenému kostrovému pohřbu byly přidány 4 nádoby, dýka se zetlelou rukojetí, pečetičková jehlice, sekerka s čepovitým týlem a příčnou tulejkou, otisky ze zlatého pásku a prsteny. V severní části mohyly bylo několik ohnišť s popelem, spáleným dřevem a keramikou. Není jisté, zda nešlo o další žárové pohřby.

**Datace:** střední doba bronzová

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [146]; ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 24; TATÁŽ. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*. Str. 198.

## ŽÁKAVA (okr. Plzeň - jih)

**Lokalita:** poloha návrší „Sváreč“

**Charakteristika naleziště:** Severovýchodně od obce Žákova bylo na jihozápadním svahu návrší „Sváreč“ mohylové pohřebiště s 92 mohylami, které zkoumal od 7. 7. do 17. 10. 1979 F. X. Franc. Většina mohyl obsahovala nálezy patřící mohylové kultuře střední doby bronzové a kultuře milavečské, 2 mohyly obsahovaly inventář patřící halštatské mohylové kultuře, ve 14 mohylách byly pozdně halštatské, případně časně laténské pohřby, většinou vložené jako dodatečné do mohyl starších.

- V mohyle 5 byla u pohřbu 1 nalezena amfora a páskový prsten.
- V mohyle 51 byl u pohřbu 1 nalezen pouze prsten se spirálami.

**Datace:** mohylová kultura

**Literatura:** KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 – 038.* URL: < [http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232) >, cit. [5. 6. 2013].

## ŽÁROVICE (okr. Prostějov)

**Lokalita:** na Brněnce

**Charakteristika naleziště:** Hradiště doby bronzové, jehož opevnění vybudoval lid lužické kultury v mladší době bronzové. Výzkumy prováděl zejména A. Gottwald.

- Nalezeno bylo 5 zlomků částečně deformovaných drátěných spirálek ze 2-3 prstenů, které jsou umístěny do muzea v Prostějově.

**Literatura:** KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve st. DB.* Str. 49; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 414

## ŽELENICE (okr. Kladno)

**Lokalita:** „Nad stanicí“, ppč. 357, 361/1

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě byl nalezen hrob v jámě zavalené kameny. Pochází z něj koflíček a prsten s růžicemi o průměru 25 mm. Spolu s prstenem byl nalezen rovněž

jednoduchý plechový kroužek s očky na koncích, který je patně polotovarem určeným k výrobě prstenu (viz. *Obr. 14: 6*).

**Datace:** mohylová kultura

**Literatura:** digitální archiv ARÚP stau [616]; BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 16, 46; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Str. 474.

## **8. 3 Doba halštatská**

### **BUBENEČ** (Praha 6)

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště v Bubenci bylo zkoumáno s přestávkami po dobu třiceti let, vždy v souvislosti se stavebními aktivitami. Výzkum L. Hájka z roku 1937 se konal na rohu ulic Terronské a Ardenské (dnešní Čínské). Nalezena byla část sídliště a hroby bylanské kultury (19). Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu.

- V hrobě 2 (73) byla skoro uprostřed postavena nádoba přikrytá miskou, z níž se zachovalo pouze několik střípků. Spálené kosti byly uloženy jak v nádobě, tak v hrobové výplni. Jako milodary byly do hrobové výplně přiloženy 3 zlomky bronzových náramků a bronzový kroužek, snad prsten (o průměru 17 mm).

**Datace:** bylanská kultura

**Literatura:** FRIDRICHOVÁ, Marie - KOUTECKÝ, Drahomír - SLABINA, Miloslav. Die Gräberfelder der Bylaner Kultur in Praha. In: *PA 87 (sešit 1)/ 1996*. Str. 131, 136, 174.

### **DUBIČNÁ** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** rozsedlina u Dubičné

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází 7 náramků, nákrčník, terčík a snad i prsten. Nálezy jsou datovány do období mladšího halštatu.

**Literatura:** PEŠA, Vladimír. *Využívání jeskyní...* Str. 108.

### **HABRŮVKA** (okr. Blansko)

**Lokalita:** Býčí skála

**Charakteristika nálezu:** Nález pochází z jeskyně u Adamova v jižní části Moravského krasu. Vypovídací hodnotu zdejších archeologických nálezů bohužel poněkud snižuje skutečnost, že k objevu došlo již ve 2. polovině 19. století: nálezy z Býčí skály se podařilo odkrýt J. Wankelovi již v roce 1872. Až do nedávné doby se uvažovalo o řadě nejrůznějších interpretací této nálezové situace (např. velmožský pohřeb s krvavými obětinami, úkryt kupecké karavany, kmenový poklad). Zejména díky nedávné revizi celé situace a dochovaných památek je dnes za nejpravděpodobnější výklad považováno, že se v Předsíni

Býčí skály nacházelo jakési ústřední obětiště, tedy posvátné kultovní místo, kam byly po delší dobu přinášeny cenné dary a oběti. Z obrovského množství nálezů lze zmínit např. nejrůznější šperky a ozdoby (zlatý náramek a prsteny, bronzové i železné náramky a spony), zbraně (sekery, kopí, dýky, hroty šípů), součásti zbroje a koňských postrojů, části vozů, početné keramické nádoby, nádoby z bronzu a v neposlední řadě známou bronzovou figurku býčka a bronzové „žezlo.“

- Při jižní stěně jeskyně proti většímu žárovišti se na podlaze údajně nacházelo dláždění vytvořené z přisekaných kamenných desek. Na něm měly být nahromaděny lidské kosti, úplná kostra muže a kostra prasete. Podél stěny byly nalezeny pozůstatky bronzových věder, pánví a kotlů se zuhelnatělým obilím. Mezi dlažbou a žárovištěm byl údajně identifikován jakýsi oltář v podobě opracované kamenné desky spočívající na dvou kamenech. Na něm bylo nasypáno zuhelnatělé obilí a v něm ležely uťaté ženské ruce i s prsteny a náramky a pravá půlka lebky.

- Za první český experiment na poli archeologie lze považovat snahu J. Wankela, který nechal v blanenských železárnách odlít repliku halštatského železného dutého prstenu, objeveného roku 1872 v Býčí skále, aby potvrdil, že prsten byl odlit a ne vytepán, jak tvrdili další archeologové. Avšak moderními metodami bylo Wankelovo tvrzení vyvráceno: teprve v roce 1966 bylo možné bez porušení nálezu provést rentgenovou spektrální mikroanalýzu: závěr šetření zněl, že prsten byl nejspíše vykován z oceli s nízkým obsahem uhlíku.

**Datace:** Nález příslušející horákovské kultuře chronologicky spadá do období vrcholného halštatu (přechod fázi Ha D1/2)

**Literatura:** KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Význam jantaru v době halštatské na jižní Moravě*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. Str. 43; PAUKNEROVÁ, Karolína. *Projekt střediska experimentální archeologie v Úněticích*. Diplomová práce: Karlova univerzita. 2006. Str. 12; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 366; STROHE, Tomáš. *Přehled pravěkých lokalit v přírodních skalních dutinách na území bývalého Československa*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2009. Str. 39.

**HORÁKOV** (okr. Brno - venkov)

**Charakteristika nálezu:** Z eponymní lokality Horákov pochází jedna z bohatých velmožských mohyl – vyloupená „**Hlásnica**“. Protože však byla odkryta již koncem 19. století, existují o ní pouze kusé informace. „Hlásnica“ měla vévodit skupině menších



mohylek s žárovými pohřby a s chudším inventářem. Sama měla kamenné obložení a obsahovala jeden pohřeb s kostrou v natažené poloze a jeden popelnicový žárový pohřeb. V brněnském museu je odtud uloženo 16 pazourkových nožů, úlomek hlazené sekerky, 35 bronzových kroužků, 3 kroužky stočené (1 se závěskem), 9 prolamovaných knoflíků, 59 masivních a 25 plechových knoflíků, přeslen, zlatý prsten, jantarová perla, 3 bronzové jehlice, železný sekáč, udidlo, kopí, zbytky „kabátce“ pošíteného bronzovými knoflíčky, hliněná miska a střepy. Dle výbavy hrobu by se mělo jednat o pohřeb muže -bojovníka, mohlo se tedy jednat o výjimečný pohřeb člena halštatské válečné aristokracie.

**Kultura:** horákovská kultura

**Literatura:** KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Význam jantaru v době halštatské na jižní Moravě*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. Str. 36-37; MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 78; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 350; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 101 ; ŠOLLE, Miloš. Jižní Morava v době halštatské. In: *PA 46/1955*. Str. 109.

### **CHRABERCE** (okr. Louny)

**Lokalita:** Kamenolom pod kopcem Chlum

**Charakteristika naleziště:** Při stavbě silnice pro odvoz kamene z kamenolomu byly porušeny pravěké objekty. Na pozemku u silnice vedoucí k vrchu Chlum chraberecký bylo narušeno nejméně 7 sídlištních objektů. Zkušebně byl roku 1959 prozkoumán **objekt 1/59**-polozemnice, ze které pochází keramika, přesleny, 2 zlomky drátěného bronzového kroužku (snad prstenu), kostěné nástroje a mazanice.

**Datace:** většina nálezů z objektu je řazena po pozdní doby halštatské, zlomek prstene by však možná mohl náležet až do starolaténské období (přelom 6. a 5. století př. Kr.)

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [053]; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 63; KOUTECKÝ, Drahomír. *Nové nálezy v severozápadních Čechách*. In: *AR XXI (sešit 1)/1969*. Str. 21; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 239.

## JEVIČKO (okr. Svitavy)

**Lokalita:** Trať „Na panském“

**Charakteristika nálezů:** V jedné hrobce se prý nacházely stopy sroubené komory se zbytky konstrukce původní jehlancové střechy. Stavba byla obložena kameny a přikryta mohylou: v hrobce se mělo najít větší množství tuhovaných a zdobených nádob, zlomky bronzových nástrojů, jantarový přívěšek, část železného náramku a zlatý prsten stočený ze 4 závitů s hadí hlavičkou.

- V druhé hrobce se našlo ještě železné kopí, nůž a druhý zlatý prsten.

**Datace:** platěnická kultura

**Literatura:** MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 87; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 357; POHUNEK, Jan. *Zvířecí symbolika v evropském pravěku*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni, 2002. Str. 34.

## LOVOSICE (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Lovosice II – Průmyslová zóna Aoyama

**Charakteristika naleziště:** Nálezy ze starší doby železné poskytl záchranný archeologický výzkum na lokalitě provedený v roce 2002 Ústavem archeologické památkové péče v Mostě.

- **Objekt 15/ 2002:** v objektu byly zjištěny dva lidské skelety uložené v těsné blízkosti vedle sebe: muž ve věku 30 - 39 let a žena ve věku 20 - 30 let. V objektu bylo nalezeno celkem 14 nádob, 3 železné artefakty, soubor celkem 21 bronzových artefaktů a zvířecí kosti.

**Kultura:** bylanská kultura

**Popis prstenů:** Oba kroužky (viz. Obr. 20: 1, uložení Muzeum Lovosicka, př. č. 183/02, sáček 179 a př. č. 183/02, sáček 180) se nacházely vedle levé paže mužského skeletu - právě toto uložení by mohlo napovídat, že kruhy byly používány jako prsteny

- Velmi mírně zploštělý cele zachovaný kroužek (prsten?) čočkovitého průřezu.  
**Rozměry:** průměr 22-23 mm, průřez 3,5 mm, váha 2 g.
- Cele zachovaný kroužek (prsten?) kosočtvercového průřezu. **Rozměry:** průměr 26 mm, průřez 3,5 mm, váha 2 g.

**Literatura:** PŮLPÁN, Marek. *Hroby bylanské kultury...* Str. 27-33.

### MCELY (okr. Nymburk)

**Lokalita:** poloha „Remíz“

**Charakteristika naleziště:** Halštatské sídliště situované v nevelké vzdálenosti od bývalého hliníku. Objekty a jednotlivé předměty byly nalezeny při průzkumu melioračních rýh.

- Z objektu č. 6 pochází keramika, mazanice, bronzový prsten, brousek, úlomky hornin a zbytky zvířecích kostí. Prsten se sice v muzejních sbírkách nedochoval, je však znám jeho popis podle katalogizační karty poděbradského muzea.

**Datace:** Dle nálezů keramiky je objekt datován do stupně Ha D

**Popis prstenu:** zlomek (asi 2/3) bronzového prstenu vyrobeného z plechového proužku, uprostřed se 2 žebry. **Rozměry:** průměr 14 mm, šířka 7 mm.

**Literatura:** LIČKA, Milan - SLABINA, Miroslav. Pravěké osídlení Mcel (okr. Nymburk) a jejich okolí. In: *Časopis národního muzea 1986 (řada historická), ročník 155, číslo 3-4.* Str. 110-111, 113, 118.

### OPOLANY (okr. Nymburk)

**Lokalita:** pole F. Soukupa, ppč. 404, při jižní straně silnice Opolany - Libice nad Cidlinou

**Charakteristika nálezů:** Kostrový hrob byl nalezený E. Haislem začátkem roku 1903. Nalezeno v něm bylo 7 nádob a prsten.

**Popis prstenu:** Nedovřený bronzový prsten (P 5854, viz. *Obr. 20: 2*) vyrobený z proužku plechu. Oba konce jsou zaobleny. **Rozměry:** průměr 15 mm.

**Datace:** bylanská kultura

**Literatura:** SEDLÁČKOVÁ, Hedvika. Bylanské kostrové hroby z Kolají, okr. Nymburk (část II). In: *AR XXXIV (sešit 3)/1982.* Str. 244.

### PODOLÍ (okr. Brno - venkov)

**Lokalita:** Žuráň

**Charakteristika naleziště:** Při výzkumu v roce 1948 byly zjištěny 2 mohyly s kostrovými hroby, obsahující kromě keramických nádob a drobných bronzových artefaktů i 4 zlaté korálky a zlatý prstýnek.

**Literatura:** BELCREDI, Ludvík - ČIŽMÁŘ, Miloš - KOSTUŘÍK, Pavel - OLIVA, Martin - SALAŠ, Milan. *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno - venkov*. Brno, 1989. Str. 136.<sup>137</sup>

### **POLÁKY** (okr. Chomutov)

**Lokalita:** Pohřebiště se rozkládá na vrcholku a jižním úbočí táhlého hřebene Poláckých vrchů

**Charakteristika nálezů:** Výzkum na lokalitě probíhal ve dvou časových obdobích: v roce 1974 zde prozkoumal Z. Smrž 51 hrobů. Záchranný výzkum v prostoru pokračujícím východním směrem provedl v letech 1980-1981 D. Koutecký, kdy bylo prozkoumáno dalších 15 hrobů a zaregistrováno zničení dalších 8 hrobů. Mezi nálezy se objevily i 2 prsteny.

**Kultura:** bylanská kultura

**Literatura:** KOUTECKÝ, Drahomír - SMRŽ, Zdeněk. Bylanské pohřebiště v Polákách u Kadaně. In: VELÍMSKÝ, Tomáš a kol. *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1973-1982*. Archeologické studijní materiály 15. Praha, 1986. Str. 85-92.

### **ROUSÍNOV** (okr. Vyškov)

**Charakteristika naleziště:** Z lokality má pocházet kolekce bronzových předmětů bez bližších a spolehlivějších údajů. Dle výpovědi cihlářů mělo jít o bronz z hrobů, avšak mnoho okolností svědčí o tom, že se jedná o zbytek hromadného nálezů. Celá kolekce obsahovala kolem 30 předmětů: jehlice, spony, náramky a náožníky, prsten, puklice, plechové kování, nůž a břitvu. Soubor se rázem předmětů řadí do halštatského období.

- Ze souboru pochází úplný prsten tvořený dvojitém drátem o 4 závitech (viz. Obr. 20: 3).

**Literatura:** PROCHÁZKA, Alois. Hromadný nález bronzů z Nového Rousínova. In: *Pravěk 1907*. Str. 50-51.

---

<sup>137</sup> Dále citováno jako: BELCREDI, Ludvík a kol. *Archeologické lokality a nálezy*.

## SELOUTKY (okr. Prostějov)

**Lokalita:** Na Šťastných

**Charakteristika naleziště:** Žárové pohřebiště prozkoumal při archeologickém záchranném výzkumu A. Gottwald v letech 1923 a 1932.

- Z hrobu 5, pravděpodobně žárového, pochází: harfovitá železná spona, 2 bronzové kroužky podoby prsténků s vypouklými očky, část bronzového náramku, bronzový slitek, železný náramek a náhrdelník z jantarových a skleněných korálek.

**Datace:** Platěnická kultura

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924. Str. 104; TENTÝŽ. *Příspěvky a praehistotii Prostějovska. Doplněk ke knize „Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku“*. Prostějov, 1930. Str. 37; KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...* Str. 159-160.

## STŘEŠOVICE (Praha 6)

**Lokalita:** pod "Andělkami", nad spojenými cihelnami "Panenskou" a "Hubálkou", pohřebiště se rozkládalo hlavně v místech malého sadu před novostavbami č. 370-372

**Charakteristika naleziště:** Státní archeologický ústav prozkoumal v letech 1923-1924 celkem 11 bylanských hrobů s bohatým inventářem.

- V hrobě III ležela kostra na zádech hlavou k JJZ. Na každé ruce u loktu bylo po jednom náramku, u prstů levé ruky ležely 2 lité bronzové kroužky (č. 39 668 a 39 669, snad prsteny, lichoběžníkového průřezu, průměr 16 a 18 mm, viz. *Obr. 20: 5*), jiný ležel u hlavy nad pravým ramenem. Dále byly nalezeny: na levém rameni harfovitá bronzová spona, u pravého ramene bronzová hlavička od železného knoflíku, u temene hlavy zlomky tenkého bronzového drátku (snad z jehlice) a vedle malý bronzový knoflík s očkem. Nádoby (celkem 17) tvořily velkou skupinu, která lemovala východní a severní stěnu hrobu. Asi uprostřed hrobu, mezi kostrou a nádobami, ležely kosti vepře a u nich železný, téměř úplně zničený nůž.

**Datace:** bylanská kultura

**Literatura:** FRIDRICHOVÁ, Marie - KOUTECKÝ, Drahomír - SLABINA, Miloslav. Die Gräberfelder der Bylaner Kultur in Praha - III. Teil. In: *PA 90 (sešit 2)/ 1999*. Str. 327.

## TUCHOMĚŘICE (okr. Praha - západ)

**Lokalita:** ppč. 172

**Charakteristika naleziště:** V roce 1956 převzala K. Motyková část nálezů ze zničeného bylanského hrobu a později je předala do Národního muzea, kde již nebyly dále dohledány. Mezi předanými nálezy bylo několik zlomků keramiky, bronzové udidlo, bronzové knoflíky, 2 bronzové kroužky (snad prsteny, viz. *Obr. 20: 4*) s hraněným průřezem, část železného kroužku a část železného zákolníku.

**Datace:** bylanská kultura

**Literatura:** KOUTECKÝ, Drahomír. Bylanské pohřebiště v Tuchoměřicích, okr. Praha - západ. In: *AR XXXV (sešit 3)/1983*. Str. 245.

## VOJKOVICE (okres Brno - venkov)

**Lokalita:** poloha Vojkovické nivy

**Charakteristika nálezu:** Pohřebiště horákovské kultury bylo prozkoumáno záchranným výzkumem provedeným v roce 1994 ÚAPP Brno pod vedením A. Štrofa. Celkem zde bylo nalezeno a prozkoumáno 18 hrobů.

- V **hrobě č. 111** byly nalezeny 4 amforovité zásobnice, 7 mís, šálek, 2 hrncovité nádoby, bronzová jehla, bronzová harfovité spona, bronzový náramek, 6 štěrchátek, bronzový prsten, 4 přesleny, lastura, skleněný korálek, bronzové pukličky a bronzový fragment, 2 bronzové náramky, opasek z bronzových kroužků, kostěný předmět, náhrdelník z bronzových kroužků, bronzový kroužek a železný nůž.

- V **hrobě č. 117** bylo nalezeno zejména velké množství keramických nádob (trojnádobka, 2 amfory, 13 mís, osudí, 3 amforovité zásobnice, hrncovitá nádoba, osudí), železný nůž, 7 bronzových kroužků, 1 železný a 2 bronzové náramky, přeslen, bronzový prsten a korálky z jantaru, skla a bronzu.

**Kultura:** horákovská kultura, Ha D1- Ha D2

**Literatura:** KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Význam jantaru v době halštatské na jižní Moravě*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. Str. 41-42; KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky...* Str. 163.

**ZÁVIST** (katastrální území Lhota, obec Dolní Břežany, okr. Praha — západ)

**Charakteristika nálezů:** Z podlahy jednoho z pozdně halštatského domů (výzkum v sezóně 1986-87) pochází nález jednoduchého bronzového prstenu (*viz. Obr. 20: 6*). Jedná se o prsten z nedovřeného proužku bronzového plechu a jednoduchou rytou výzdobou, který ač zachovává pozdně halštatský šperkařský styl, může být zařazen podle analogií až ke sklonku časně laténské.

**Datace:** Ha D2-Ha D3 nebo časná doba laténská

**Literatura:** MOTYKOVÁ, Karla - DRDA, Petr - RYBOVÁ, Aleny. Stavební podoba akropole na hradišti Závist v pozdní době halštatské a časně laténské. In: *AR XL (sešit 5)/1988*. Str. 538, obr. 6:4; TITÍŽ. Opevnění pozdně halštatského a časně laténského hradiště Závist. In: *PA75 (sešit 2)/ 1984*. Str. 418.

## **8. 4 Doba laténská**

### **BEČOV** (okr. Most)

**Charakteristika nálezu:** Fragmenty jantarového prstenu mají pocházet z kulturní vrstvy z neznámé polohy v katastru obce. Získány byly do teplického muzea bez bližších nálezových okolností R. Wenzierlem 12. 9. 1901 (přír. č. 44-44/75).

**Datace:** předmět by mohl pocházet z doby laténské (?)

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Mladohalštatský až časnělaténský sídlištní materiál z Podkrušnohoří v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1992. Str. 27.

### **BECHLÍN** (okr. Litoměřice)

**Charakteristika naleziště:** V letech 1957 - 58 došlo údajně při kopání vodovodu k narušení 2 kostrových hrobů ze starší doby laténské, není však vyloučeno, že se v jejich okolí nacházejí další pohřby.

- **Hrob č. 2** pravděpodobně nebyl odkryt celý, ale pouze jeho část kolem hrudního koše. V hrobě u kostry (hypoteticky lze uvažovat o tom, že část šperků byla umístěna v oblasti pánve ve váčku) byly nalezeny: bronzová duchcovská spona, 2 otevřené bronzové kruhy s pečetítkovými konci, otevřený bronzový kruh v 5 zlomcích, drobný zlomek bronzového slabšího kroužku z plochého pásku (mohl by být zbytkem prstenu, stejně dobře však mohl mít závěsnou funkci, viz. *Obr. 21: 1*), 2 skleněné korálky a 2 rozlámané stříbrné drátky svinuté v nepravidelné očko s přeloženými konci (viz. *Obr. 21: 1*, jejich poloha v hrobě není známá, možnost jejich interpretace jako prstenů však snižuje zejména jejich malá velikost: jeden exemplář dochovaný kompletní: vnitřní průměr 13x8 mm, druhý neúplný, ale také nepravidelnost, sloužit mohly například jako návlek pro perly).

**Datace:** fáze LT B1 b

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 57-58; RYBOVÁ, Alena. Neznámé keltské kostrové hroby z Bechlína na Roudnicku. In: *Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie 8*, 1992. Str. 117 - 125; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 145.



### **BEZDĚDOVICE** (okr. Strakonice)

**Lokalita:** V literatuře lokalita vedena rovněž pod názvem Chlum - Bezdědovice

**Charakteristika nálezů:** Z mohyly na lokalitě má pocházet zlatý prsten (viz. Obr. 21: 2), přibližně z období LT A.

**Literatura:** PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech*. Str. 419, obr. 121:9; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 149.

### **BEZNO** (okr. Mladá Boleslav)

**Charakteristika naleziště:** Na katastru obce bylo nalezeno několik kostrových hrobů. Některé nálezy z nich byly podrobeny přírodovědnému rozboru pro zjištění prvkového složení materiálu. Mezi nimi i prstýnek (inv. č. MB569).

**Literatura:** FRÁNA, Jaroslav - JIRÁŇ, Luboš - MOUCHA, Václav - SANKOT, Pavel. *Artifacts od copper and copper alloys in prehistoric Bohemia from viewpoint of analyse of element composition II*. PA Supplementum 8. Str. 34, 131.

### **BÍLOVICE - LUTOTÍN** (okr. Prostějov)

**Lokalita:** část obce Lutotín, lokalita „Zlámané“

**Charakteristika nálezů:** Objekt č. 3 obsahoval kromě keramiky několik kovových artefaktů: fragment bronzového pásku, pravděpodobně železnou přezku s elipsovitém rámem a drobné železné zlomky. Možnost, že fragment bronzového pásku představuje část bronzového hladkého páskového prstenu z doby laténské, nelze potvrdit ani vyvrátit.

**Datace:** objekt je řazen do období plochých keltských pohřebišť, fáze LT B- C1

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 128; POULOVÁ, Lenka. *Situly s pásem kolkované výzdoby na podhrdlí z období plochých keltských pohřebišť na Prostějovsku*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2011. Str. 212.<sup>138</sup>

---

<sup>138</sup> Dále citováno jako: POULOVÁ, Lenka. *Situly s pásem...*

### **BLAŽOVICE** (okr. Brno - venkov)

**Charakteristika nálezů:** Na katastru obce byl za neznámých okolností v roce 1897 nalezen bronzový prsten, který byl vystaven na expozici „Pravěk Moravy“ Moravského zemského muzea.

**Datování:** předmět je datován do doby laténské

**Popis prstenu:** bronzový prsten s dvojitou řadou perliček („s vytlačenými pupíčky“).

**Rozměry:** průměr 18 mm, šíře 3 mm.

**Literatura:** BELCREDI, Ludvík a kol. *Archeologické lokality a nálezy...* Str. 149; ČIŽMÁŘOVÁ, Hana. *Vybraná sídliště z doby laténské ve východní části Brněnska*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2011. Str. 110<sup>139</sup>; ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 130; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 392; HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy...* Str. 49; PROCHÁZKA, Alois. *Galská kultura na Vyškovsku (La Tène středomoravský)*. Slavkov u Brna, 1937. Str. 30, 61.<sup>140</sup>

### **BLUČINA** (okr. Brno - venkov)

**Charakteristika nálezů:** Laténský nález z katastru má pocházet z roku 1848: J. Filip popisuje hrob obložený kameny a u kostry nalezené skleněné perly, 2 náramky, bronzovou sponu (s maskou) a prsten. Není však jisté, zda všechny předměty, které v souvislosti s tímto nálezem J. Filip zmiňuje, jednoznačně patří k jednomu nálezu, nebo zda se jedná o další nelokalizovaný nález z blučinského katastru.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 131; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 392.

**Lokalita:** „Konopné zahrádky“

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě prozkoumal K. Ludikovský v letech 1961 - 64 sídliště a 20 kostrových hrobů datovaných do staršího stupně keltských pohřebišť, tedy do fáze LT B2.

---

<sup>139</sup> Dále citováno jako: ČIŽMÁŘOVÁ, Hana. *Vybraná sídliště z doby laténské...*

<sup>140</sup> Dále citováno jako: PROCHÁZKA, Alois. *Galská kultura...*

- Zvláštní postavení zaujímal **hrob 20**, v němž byla někdy v 1. polovině 3. stol. př. Kr. pochovaná velmi mladá dívka. Tělo dívky bylo uloženo do dřevěné z kmene vydlabané rakve. U těla byly nalezeny: bronzová spona s kulovitou patkou, železné spony, bronzové náramky, spropelitový náramek, bronzové sedlovité prsteny a bronzové nánožníky. V pravé ruce měla dívka schránku z organické hmoty (zřejmě ze dřeva), v níž byly další šperky (bronzové a železné spony, drátěné prsteny, zlomky železných kruhů) a zlomek bronzového srpu z doby bronzové, který K. Ludikovský nesprávně považoval za nádobu. V hrobě se našly také 3 na kruhu točené nádoby, z nichž některé prozrazují úzké vztahy ke Karpatské kotlině. Za odraz antických pohřebních zvyklostí by mohl být pokládán nález stříbrného terčíku nad lebkou („obolus mrtvých“).

**Popis prstenů** (4 ks): (viz. Obr. 21: 3)

- 2 sedlovité bronzové prsteny nalezené na prstech levé ruky. Vyrobeny z materiálu oválného průřezu. **Rozměry**: průměr 20x22 mm a 23x23 mm, profil materiálu 2x3 a 2x4 mm.
- Prsten z bronzového drátu, neúplný. Středová výzdobná ploška je vytvořena dvojnásobně vinutou závitnicí, jejíž konce byly upevněny trojnásobným příčným ovinutím obvodového prstence. **Rozměry**: průměr asi 19 mm, průměr materiálu asi 0,8 mm.
- Prsten zhotovený z 2 ¾ závitů bronzového drátu, tvar je deformován. **Rozměry**: průměr 19 mm, průměr materiálu 1 mm.

**Literatura**: < <http://www.blucina.cz/dobaprotohistoricka.htm> >, cit. [2.5.2013]; BELCREDI, Ludvík a kol. *Archeologické lokality a nálezy...* Str. 149; ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 131-132; LUDIKOVSKÝ, Karel. Bohatý hrob ženy z keltského pohřebiště v Blučině, o. Brno - venkov. In: *PA 61 (sešit 2)/1970*. Str. 519-535.

**Lokalita**: Hřbitovní ulice

**Charakteristika nálezů**: V domě čp. 189 byly v roce 1973 (J. Čižmářová udává pravděpodobně chybně rok 1970) nalezeny laténské kostrové hroby.

- **Hrob 1** obsahoval kostru ženy, 5 spon, 1 bronzovou jehlu, bronzový náramek, čepelovitý závěsek, vázičkovitou skleněnou perlu, část bronzového kroužku a tmavě modrý skleněný korál, bronzový plochý kroužek, hliněný přeslen, hliněný kotouč a pískovcový brousek.
- **Hrob 2** obsahoval skelet muže, část železné spony a železný závěsek.

J. Čižmářová popisuje, že se z těchto 2 kostrových hrobů do Moravského zemského muzea (inv. č. 111.930-111.957) dostaly tyto předměty: bronzový náramek, prsten, zlomky bronzových a železných spon, bronzový závěsek, skleněná perla a brousek. Za prsten tedy zřejmě považuje část bronzového kroužku nalezenou spolu s tmavě modrým korálem.

**Datace:** LT B1

**Literatura:** BELCREDI, Ludvík a kol. *Archeologické lokality a nálezy...* Str. 149; ČIŽMÁŘ, Miloš. Příspěvek k cizím kulturním vlivům na moravských keltských pohřebištích. In: *Časopis moravského muzea, vědy společenské LXXVI/1991*. Str. 69-76; ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 133.

### **BOŘITOV** (okr. Blansko)

**Lokalita:** „Písky“

**Charakteristika naleziště:** Pozdně laténské sídliště bylo kompletně prozkoumáno v 70. a 80. letech K. Ludikovským a M. Čižmářem. Leží v oblasti severní části Boskovické brázdy. Probíhala tudy spojnice Moravy s českým územím, předpokládá se i obchod s vyspělým jižním prostředím. Jeho dokladem by mohly být například ucho římské hliněné vinné amfory, bronzové držadlo cedníku a železný prsten s očkem pro gemu (se zlatou fólií ve vložce pod gemu, jedná se o antický import, tedy doklad dálkového obchodu).

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 135-137; MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 103; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 410.

### **BRÁZDIM** (okr. Praha - východ)

**Charakteristika nálezu:** Kroužek, snad prsten (*viz. Obr. 21: 4*), byl darován do Národního muzea spolu s dalšími nálezy pocházejícími pravděpodobně z kostrových hrobů (soubor byl uložen v Národním muzeu pod čísly 66 041- 45). Materiál předaného prstenu byl původně určen jako elektron, nové prohlédnutí předmětu, které provedla pracovnice Národního muzea Z. Karasová, ovšem toto složení vyvrátilo: jedná se buď o prsten ze stříbra, nebo bílého kovu.

**Datace:** nálezy jsou datovány do 4. - 3. stol. př. Kr.

**Rozměry:** průměr 28 mm

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 387 (lokalita uvedena jako Veliký Brázdím); KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 58; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 162-163.

### **BRNO - CHRVICE** (okr. Brno - město)

**Lokalita:** silo, trať „Přední roviny“

**Charakteristika naleziště:** V letech 1969 - 71 bylo na lokalitě kromě sídliště prozkoumáno také 14 hrobů laténských (13 kostrových a 1 žárový) a 1 únětický.

- **Hrob 7** obsahoval kromě kostry v natažené poloze sponu, 3 bronzové náramky, bronzové nánožníky a bronzový prsten (snad na palci levé ruky). Dle výbavy by se dalo soudit, že se jednalo o ženský hrob.

**Datace:** hrob náleží stejně jako ostatní kostrové hroby z naleziště do fáze LT B1

**Popis prstenu** (viz. Obr. 21: 5): Hladký bronzový prsten o průměru 25 mm.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Laténské pohřebiště v Brně - Chrlících. In: *AR XLII (sešit 3)/1990.* Str. 256-259; TATÁŽ. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 145-146.

### **BRNO - SLATINA** (okr. Brno - město)

**Lokalita:** úpatí návrší „Švédské valy“ v trati pojmenované „Dlouhý lis“ a „Pod Tuřankou“

**Charakteristika naleziště:** V poloze „Švédské valy“ bylo odkryto laténské nížinné sídliště. Na lokalitě bylo nalezeno velké množství keramiky, kovových předmětů i artefaktů vyrobených z kosti a kamene.

- Otevřený železný kroužek o průměru 22 mm (viz. Obr. 21: 6) z **objektu 543** (chata) mohl snad sloužit jako prsten, stejně jako menší otevřený páskový kroužek o průměru 13-14 mm pocházející z **objektu 628** (chata) a část podobného předmětu nalezená detektorem v **blíže neurčeném prostoru sídliště.**

**Datace:** sídliště spadá do stupňů LT B2/ C1 – LT C2/ D1

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Hana. *Laténské sídliště v Brně - Slatině, poloha „Švédské valy“.* Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2008. Str. 35, TATÁŽ. *Vybraná sídliště z doby laténské...* Str. 47.

## **BUČOVICE** (okr. Vyškov)

**Lokalita:** nedaleko samoty - mlýna „ U lišek“, též „Lišky“

**Charakteristika naleziště:** V roce 1928 prozkoumal na poli příslušejícímu k čp. 1072 M. Chleborád 20 keltských kostrových hrobů.

- V **hrobě IV** ležela mírně skrčená ženská kostra uložená na pravém boku. V řadě vedle těla byly vyskládány tyto milodary: 2 bronzové náramky, železná a bronzová spona, 4 bronzové a 2 železné kroužky, lignitový kruh a v něm bronzový prsten z drátu a 6 bronzových soudečkovitých korálů.
- V **hrobě XIV** ležela kostra mladé ženy. U její lebky stála amfora, vedle ní miska, za hlavou 2 bronzové sponky, na prsou nalezeny zbytky náhrdelníku vytvořeného z bronzových kroužků, na zápěstí lignitový kruh, na levém ukazováčku bronzový prstének „vlnovitě zprohýbaný“ (sedlovitý) a 2 podobné prsteny na prostředníku - jeden bronzový a druhý stříbrný. Jeden z těchto prstenů byl vystaven v expozici „Pravěk Moravy“ Moravského zemského muzea.
- V **hrobě XX** se nacházela kostra, která měla kolem krku bronzový nákrčník, po stranách lebky po železné sponě, 2 bronzové sponky za chodidly, na pravé i levé ruce náramek, na pravém ukazováčku železný prsten a nad levým kotníkem nánožník.
- Další hrob byl vykopán **v roce 1974** při úpravách státní silnice v úseku Slavkov - Bučovice: v hrobové jámě byla pohřbena mladá žena s bohatou výbavou (2 spony s kostěnou vložkou, 1 spona železná, bronzový náramek, bronzový „snubní“ prsten a skupina bronzových a železných kroužků různé velikosti, z nichž na jednom byla navlečena modrá perla).

**Popis prstenu:** Bronzový „snubní“ prsten zhotovený ze širokého pásku čočkovitého průřezu byl nalezen na prstu pravé ruky. **Rozměry:** průměr 25 mm.

**Datace:** hroby jsou datovány do období LT B

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Laténský hrob z Pavlova - Dolního pole, okr. Břeclav. In: *Pravěk Nová řada 2/1992*. Str. 295; TÁŽ. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 156-158; HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy...* Str. 49; LUDIKOVSKÝ, Karel. Laténský kostrový hrob v Bučovicích. In: *Přehled výzkumů 1974*. Brno, 1975. Str. 37 – 38; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Obr. 263:14; PROCHÁZKA, Alois. *Gallská kultura...* Str. 64-68.

## **BUŠKOVICE** (okr. Louny)

**Lokalita:** U sv. Prokopa

**Charakteristika naleziště:** Kostrové hroby měly být nalezeny při kopání základů roku 1958. Pocházejí z nich kromě lidských kostí také bronzové předměty: 2 spony, 2 náramky, fragment kroužku, prsten a nákrčník. Nálezy byly uloženy do muzea v Podbořanech (př. č. 362/60-0/7/42, 723 až 724/60-J/6/265)

**Datace:** nález není datován přesněji, než do doby laténské

**Literatura:** DOBEŠ, Miroslav. *Archeologická sbírka bývalého muzea v Podbořanech. Zprávy ČAS, Supplément 15.* Praha, 1992. Str. 6.

## **ČAKOVICE** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** blíže neurčené „hliniště“

**Charakteristika naleziště:** Obsahem laténských kostrových hrobů údajně byly: zlomky nádoby a železných zbraní, bronzové náramky, nákrčník a fragmenty prstenů. Bronzové předměty byly předány v roce 1859 do Národního muzea v Praze.

**Datace:** 4. - 3. stol. př. Kr.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice).* Str. 61; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 337; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 58; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 162; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 174.

## **ČECHOVICE** (okr. Prostějov)

**Lokalita:** Úzké

**Charakteristika nálezů:** V zahloubené chatě K 512 byl kromě keramického inventáře nalezen spirálovitě stočený bronzový drátek (spirálka) s přesahujícími zúženými konci, rozlomený na dvě části. Patrně by se mohlo jednat o bronzový drátěný prstýnek.

**Datace:** objekt je řazen do období plochých pohřebišť, fáze LT B - C1

**Literatura:** POULOVÁ, Lenka. *Situly s pásem...* Str. 209.

## ČELÁKOVICE (okr. Praha-východ)

**Lokalita:** prostor u Engelsových domů, ppč. 1663/3, poloha „Na Děkanských“

**Charakteristika naleziště:** Při stavbě byla narušena řada sídlištních objektů z různých kulturních období. V červnu 1976 provedli na lokalitě pracovníci Muzea Čelákovice záchranný archeologický výzkum. Zjištěna byla řada pravěkých objektů, mimo jiné laténský hrob, ve kterém byla pohřbena dospělá žena. V hrobě byly nalezeny: 3 bronzové spony podél hlavy, v místech pod bradou byl nalezen bronzový prsten (?), nad loketním kloubem nápažník, na levé končetině byly patrné stopy po dalším předmětu (snad náramku). Inventář hrobu je uložen v Muzeu Čelákovice (př. č. 26/77)

**Datace:** stupeň LT B1

**Popis prstenu** (viz. Obr. 22: 1): Artefakt, označený jako prsten, sloužící však spíše ve funkci závěsku, byl vyroben z hladkého bronzového nezdobeného pásku. **Rozměry:** vnější průměr 22,2 - 23,1 mm, šíře 5 - 6,1 mm, síla pásku 1,2 - 1,3 mm.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO76-77 [935]; digitální archiv ARÚP alrnbc [822]; ŠPAČEK, Jaroslav. Další laténský hrob z Čelákovic. In: *AR XXXI (sešit 3)/1979*. Str. 295-298.

## ČESKÉ BUDĚJOVICE (okr. České Budějovice)

**Charakteristika nálezů:** Z říčního písku měly být před rokem 1911 získány 2 prsteny z doby laténské, které jsou bohužel dnes nezvěstné, proto již nález nelze prověřit.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 58; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 182; ZAVŘEL, Petr. Současný stav znalostí o pravěku území města České Budějovice. In: *Jihočeský sborník historický LXII/1993*. Str. 6.

## DOBRÁ VODA (okr. Jičín)

**Lokalita:** Čelišova cihelna na jihu vsi

**Charakteristika nálezů:** Kostrové pohřebiště: minimálně 35 (možná však až 50) kostrových hrobů z období 350 - 225 př. Kr. bylo na lokalitě odkryto v letech 1887 - 1904.

- Z kostrových hrobů prokopaných roku 1901 Fr. Pokorným pro muzeum v Hořicích pocházejí 2 stříbrné prsteny, lignitové náramky a různé jiné bronzové a železné milodary.



**Literatura:** DOMEČKA, Ludvík. Předhistorické nálezy v severo-východních Čechách. In: *PA 20 (sešit 3-4)/ 1903*. Str. 212-213; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 340; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 59; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 163; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 190.

### **DOBROČKOVICE** (okr. Vyškov)

**Lokalita:** cihelna Na trávníkách, též jako „Trávníky“

**Charakteristika naleziště:** V cihelně byly v letech 1900 - 1901 rozrušeny 3 kostrové hroby.

- **Hrob II** (J. Filip jej označuje jako hrob první) byl prozkoumán 20. května 1900. Kostra v něm ležela v neobvyklé poloze a byl u ní nalezen jednoduchý uzavřený vlnovitě zprohýbaný (tj. sedlovitý) bronzový prsten na levém prsteníku, u hlavy bronzová náušnička, na prsou železná spona, u pasu železný opasek se záponou. Nálezy jsou uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 166; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 394; PROCHÁZKA, Alois. Zprávy o nálezech na Vyškovsku. In: *Pravěk 1903/číslo 4*. Str. 126-127; TENTÝŽ. *Gallská kultura...* Str. 68; TENTÝŽ. Z prehistorie Vyškovska a okolí. In: *Pravěk V/1909*. Str. 204, 210.

### **DOBŘANY** (okr. Plzeň - jih)

**Charakteristika nálezu:** V muzeu Ústí nad Labem býval pod inventárním číslem 2030 uložen prsten s obrazem fauna na štítku, údajně nalezený roku 1911 u Dobřan. Mělo se snad jednat o „výrobek z dílny Keltů“, J. Filip však vyslovil ve své knize pochyby, zda se nejedná o výrobek mnohem pozdější. J. Waldhauser uvedl možnost, že by mohlo jít o prsten z lokality Lahošť. Prsten se v muzejních sbírkách nedochoval.

**Popis prstenu** (viz. Obr. 22: 2): Bronzový maskovitý prsten (vnitřní průměr 22 mm) se štítkem podoby lidského obličeje s otevřenými ústy a vpadlými očima. Jde o hrubý neopracovaný odlitek.

**Literatura:** CVRKOVÁ, Marta. *Archeologická sbírka okresního vlastivědného muzea v Ústí nad Labem*. Teplice, 1984. Str. 77; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 83, 340;

KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 59, 67; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 291.

### **DOLNÍ DUBŇANY** (okr. Znojmo)

**Lokalita:** „Díly za křížem“, ppč. 5230

**Charakteristika naleziště:** V roce 1934 vykopal J. Kaufmann 3 keltské kostrové hroby. Nálezy z lokality jsou uloženy v muzeu Ivančice.

- **Hrob 1** obsahoval 4 bronzové drátěné kruhy na rukou a na nohou, náramek stočený z dutého bronzového plechu, žlutý korál s modrou vlnicí, bronzový prsten, 2 poškozené spony a malý železný kroužek.
- **Hrob 2** obsahoval 3 hladké bronzové lité náramky, 2 bronzové spony spojené jemným řetízkem, bronzový prsten, bronzové spirálky a zlomek železného kruhu.

**Datace:** Hroby jsou datovány do LT B1

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 169; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 395; KAUFMANN, Josef. Laténské nálezy z Moravského Krumlova a okolí. In: *AR VI (sešit 1)/1954*. Str. 35, 53-54.

### **DRNHOLEC** (okr. Břeclav)

**Lokalita:** Holenická pole (Roviny, Rovinky)

**Charakteristika naleziště:** Výzkum polykulturního sídliště byl vyvolán stavbou vodního díla Nové Mlýny. Bylo zde prozkoumáno několik set objektů různých pravěkých a časně historických kultur, mimo jiné silné laténské osídlení. Prozkoumáno bylo 8 laténských chat a několik zásobnicových jam. Kromě keramiky byla nalezena závaží, bronzová spona a prsten (spirálovitý prsten z **obj. č. 143**), zlomek skleněného prstenu a náramku, žernov, brousek, kostěné výrobky a zvířecí kosti.

**Datace:** LT C - LT D

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 172-173; JELÍNKOVÁ, Dagmar. Nové výsledky záchraňovacího výzkumu v Drnholci (okr. Břeclav). In: *Přehled výzkumů 1979*. Brno, 1981. Str. 58; STUHLÍK, Stanislav (ed). *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*. Brno, 2002. Str. 274-275.

## **DROUŽKOVICE** (okr. Chomutov)

**Lokalita:** v místech Střelnice

**Charakteristika naleziště:** Západně od obce byl v letech 1982 - 86 s přestávkami proveden velký plošný odkryv. Zjištěn byl zhruba čtvercový palisádou ohrazený prostor o rozměrech 82,6 x 93,9 m. Uvnitř se nalézal "velký dům" (polozemnice), z něhož pochází prostý zlatý prsten ryzosti 99,469 (viz. *Obr. 22: 3*) a unikátní plastické znázornění čtyřnohé šelmy (snad lva nebo psa), která drží v tlamě beraní hlavu a jejíž nýtky na nohách sloužily pravděpodobně k upevnění na kovový podklad, snad okraj bronzové nádoby.

**Datace:** Nálezy pocházejí z 5. století př. Kr.

**Literatura:** DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. *Keltové a Čechy*. Str. 69- 71; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 59; SMRŽ, Zdeněk. Das frühlatènezeitliche Gehöft bei Droužkovice (Kr. Chomutov, NW-Böhmen). In: *PA 87 (sešit 2)/ 1996*. Str. 84-85; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 201-202.

## **DŘEMČICE** (okr. Litoměřice)

**Charakteristika naleziště:** Nálezy učiněné při těžbě granátů mezi léty 1872 - 1983 signalizují významné sídliště Keltů. Nalezeny byly mimo jiné 3 zlomky skleněných modrých náramků a prstencová perla ze skla (3. - 1. stol. př. Kr.), nauheimská spona (svědčí o osídlení až do přelomu 2. a 1. Století př. Kr.) a 2 železné sekery. Bronzový prsten se stejně jako další nálezy (tyglík, kostěné předměty, "závitky zlaté", jantarové kuličky a střepiny) nedochoval, proto je nejisté, zda je skutečně tyto nálezy možné datovat do laténského období.

- J. Filip ve svém díle uvádí bronzový prsten kroužkový, střeovitě vyhraněný (průměr 20 mm). Mělo se jednat o předmět z kostrového hrobu halštatsko-laténského charakteru (snad tedy 5. století), nalezený spolu s několika náramky, dutým bronzovým nákrčníkem a bronzovým knoflíkem.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 341; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 60; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 164; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 203 - 204.

## **HLOUBĚTÍN (Praha 9)**

**Lokalita:** pískovna u záhybu Rokytky, prostor Nademlejské ulice

**Charakteristika nálezů:** Obsah kostrového hrobu bojovníka získal E. Štorch roku 1909. Byl v něm nalezen zlatý prsten na prstě ruky, dále údajně ještě bronzový nákrčník na hrdle, železný meč (2 zlomky), 6 zlomků železné pochvy meče a opasek kroucený ze železných článků. Dnes je nález uložen v Národním muzeu.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT B1

**Popis prstenu:** Prsten (NM 28 268, viz. Obr. 22: 4) podobný obvyklým prstenům snubním vyrobený z tenkého pásku. Na vnější straně zřetelné stopy nošení. Patrné jsou i stopy zlatnického kladívka. **Rozměry:** průměr 20 mm, průměr těla 5 mm, váha 2,9 g. **Složení:** zlato (85,5%), stříbro (11,8%), měď (2,7%).

**Literatura:** BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...* Str. 103-104; FILIP, Jan. *Keltové ve stří. E.* Str. 373 — 374; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 72-73; LUTOVSKÝ, Michal - SMEJTEK, Lubor et. al. *Pravěká Praha.* Str. 762; ŠTORCH, Eduard. *Ténský hrob v Hloubětíně.* In: *Pravěk VII/1911.* Str. 143-144<sup>141</sup>; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 412; TENTÝŽ. *Jak se kopou keltské hroby.* Str. 72; TENTÝŽ. *Die Goldfingerringe...* Str. 83 — 121.

## **HOLUBICE (okr. Vyškov)**

**Lokalita:** Dílce

**Charakteristika naleziště:** Počtem hrobů největší keltské pohřebiště na Moravě představuje typickou nekropoli Keltů z období keltské expanze ve 3. století př. Kr. Objeveno bylo nejméně 77 hrobů. První hroby byly zničeny pravděpodobně již koncem 19. století, další hroby vykopali v letech 1903 a 1908 místní učitel E. Synek, další potom roku 1930 rolník Černý. Výkopy zde podnikli i M. Chleborád a A. Procházka.

- V **hrobě X** byly u kostry nalezeny hrnec a miska, železná spona a bronzový prstének.
- V **hrobě XII** byl nalezen vázovitý hrnec přiklopený miskou, železný kroužek, jeden celý a zbytky druhého náramku a mezi prstními články levé ruky zbytky drátěného bronzového prstýnku.

---

<sup>141</sup> Dále citováno jako: ŠTORCH, Eduard. *Ténský hrob v Hloubětíně.*

- V hrobě XIII byla nalezena menší vázovitá nádoba, hliněný přeslen a na pravé ruce u prstů bronzový prstýnek.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 25, 180-181; PROCHÁZKA, Alois. *Gallská kultura...* Str. 70-78.

### **HOŘENICE U JAROMĚŘE** (okr. Náchod)

**Lokalita:** bývalá cihelna J. Jarkovského

**Charakteristika naleziště:** Nejvýznamnější keltské pohřebiště z prostoru východních Čech. Nalezeno bylo minimálně 25 kostrových a žárových hrobů.

- Za důležitý lze považovat nález 2 popelnic se spálenými lidskými kůstkami, z nichž v jedné se nacházel zlomek bronzového náramku a bezbarvý skleněný kroužek o světlosti 18 mm - snad prsten. Mohlo by se jednat o pohřby domácího obyvatelstva, které bylo ve 4. - 3. století př. Kr. integrováno do komunity Keltů.

**Literatura:** ŠNAJDR, Ludvík. Laténské pohřebiště u Hořenic. In: *PA 19 (sešit 7-8)/ 1902*. Str. 523-528; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 215.

### **HOŘEŠOVICE** (okr. Kladno)

**Lokalita:** ppč. 19

**Charakteristika nálezů:** Při stavbě okresní silnice mezi Velkými a Malými Hořešovicemi byl nalezen bohatý ženský kostrový hrob. Hlava zemřelé směřovala k severu, výbavu hrobu tvořily 2 bronzové kruhové šperky (není jisté, zda jde o nánožníky nebo náramky), zbytky železného řetízku a patrně i prsten. Malý bronzový prstýnek byl údajně na polovypouklém povrchu ozdoben korálky.

**Datace:** 4. - 3. stol. př. Kr.

**Literatura:** FELCMAN, Jan. Archeologický výzkum „Údolí svatojiřského“ a okolí. In: *PA 18 (sešit 1-2)/ 1898*. Str. 28-29; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 345; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 60; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 164; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 215.

## HOŘOVICE (okr. Beroun)/HOŘOVIČKY (okr. Rakovník)

**Nálezové okolnosti:** Masivní, bohatě zdobený zlatý prsten byl předán do Národního muzea v Praze roku 1916 (inv. č. 18 708, viz. *Obr.* 22: 5). Prodejce prstenu uvedl jako místo jeho původu okolí středočeského městečka Hořovic. Objevilo se však podezření, že nález pochází z mohyly v Hořovičkách (obě lokality nesou shodnou německou formu jména - Horowitz).

**Datace:** Sklonek 5. nebo přelom 4. stol., např. J. Filip však dataci prstenu do laténského období zpochybňoval

**Složení:** zlato (93,6%), stříbro (5,4%), měď (1%)

**Literatura:** DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. *Keltové a Čechy*. Str. 52; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 60-61; NIEDERLE, Lubor. *Archaeologické studie I. Příspěvek k poznání časného Latěnu v Čechách*. In: *PA 31 (sešit 2-3)/ 1919*. Str. 65-67; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 65-66; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 83, 216.

## HOSTOMICE (okr. Teplice)

**Datace:** č. kat. 85, prostor cihelny národního podniku Severočeské cihelny

**Charakteristika naleziště:** Výzkum západní části hostomické cihelny byl prováděn teplickým muzeem a probíhal od května do prosince roku 1967. Odkryto bylo několik laténských kostrových hrobů.

- **V kostrovém hrobě II/ 67** byl nalezen téměř úplně strávený skelet dospělého jedince, snad ženy. Lebka orientovaná k severozápadu. Výbavu tvořily: bronzová spona duchcovského typu (v oblasti trupu), bronzová spona s diskovitou patkou (prostor dolních končetin), bronzový náramek se seříznutými konci (zápěstí pravé ruky), plochý nezdobený bronzový prsten (na prstě pravé ruky), 2 fragmenty pocházející z bronzových drátěných esovitých kruhů a kus železoviny (prostor pravého chodidla).

**Popis prstenu:** Silně zkorodovaný bronzový prsten vyrobený z hladké širší tyčinky elipsovitého průřezu. **Rozměry:** průměr 23 mm, šířka profilu tyčinky 0,6 mm.

- **V kostrovém hrobě VII/ 67** byla nalezena dobře zachovaná kostra, pravděpodobně ženy ve věku 50 - 60 let. Bohatší výbava byla rozmístěna následovně: 3 bronzové spony v místech

hrudi, 5 bronzových spon na chodidlech kostry, po jednom náramku na obou rukou, zlatý prsten na pravé ruce a bronzová záponka pod nohami.

**Popis prstenu** (viz. Obr. 22: 6: 1): Zlatý nezdobený sedlovitý prsten. **Rozměry:** průměr 20x21 mm, výška 13 mm. **Složení:** zlato (41,5%), stříbro (42,6%), měď (16%).

**Datace:** Oba hroby jsou datovány do přelomu stupňů LT A2/B1, přibližně tedy do období druhé poloviny 4. století př. Kr.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Hostomice, rekonstrukce naleziště a prameny*. Str. 64; TÝŽ. Výskum v západnej časti hostomickej tehelni v r. 1967-1969. In: *AR XXVI (sešit 4)/1974*. Str. 362; HOLODŇÁK, Petr - WALDHAUSER, Jiří. Předduchcovský horizont ( fáze LT. Blá) v Čechách. In: *AR XXXVI (sešit 1)/1984*. Str. 36<sup>142</sup>; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 61; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 218-220.

**Charakteristika nálezu:** Do muzea v Teplicích (fond Teplice) byly získány v době od založení muzea do roku 1913 — 1914 tyto předměty pocházející z katastrofu obce, ovšem bez bližšího určení: kruh z bronzové tyčinky, 2 masivní bronzové kroužky, prsten vyrobený z tenkého bronzového plechu, železný prsten a další bronzový kroužek nebo prsten, který se však nedochoval. Předměty pocházejí snad z kostrových hrobů (přibližně ze 2 celků).

**Datace:** fáze LT B

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Hostomice, rekonstrukce naleziště a prameny*. Str. 75; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 61-62.

**Charakteristika nálezu:** Ojedinělý nález ze sídlištního objektu, údajně z kulturní jámy, byl získán 1. 7. 1907. Jednalo se o bronzový kroužek ve zlomcích, vyrobený z hladké tyčinky, jehož konce jsou přeloženy přes sebe. Je možné, že se jedná o jednoduchý prsten, kroužek však mohl mít i jiné využití (viz. Obr. 22: 6: 2).

**Rozměry:** Původní průměr asi 1,6 cm, maximální síla tyčinky 3 mm.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Hostomice, rekonstrukce naleziště a prameny*. Str. 32 - 33; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 62.

---

<sup>142</sup> Dále citováni jako: HOLODŇÁK, Petr - WALDHAUSER, Jiří. *Předduchcovský horizont...*

## **HOSTOUNĚ** (okr. Kladno)

**Lokalita:** Webrova cihelna

**Charakteristika nálezů:** Na lokalitě byl nalezen snad laténský kostrový hrob (stáří nelze s jistotou odhadnout). Kostra nalezena v hloubce 105 cm, hlava směřovala k jihu. U kostry byly nalezeny 2 náramky, litý kroužek pod hlavou a za hlavou u ramene prsten z plochého bronzového drátu s konci přeloženými přes sebe (průměr 14 mm, viz. *Obr. 22: 7*). Nálezy byly umístěny do Národního muzea.

**Literatura:** BÖHM, Jaroslav. Drobné prehistorické nálezy I. In: *PA 35 (sešit 1-2)/ 1926*. Str. 46-63; FILIP, Jan. *Keltové ve střední Evropě*. Str. 346; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 62; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 222.

## **HRADIŠTĚ** (okr. Písek)

**Charakteristika nálezů:** Jeden z nejbohatších nálezů laténských zlatých předmětů byl učiněn v mohyle u obce Hradiště nedaleko Písku: obsahoval zlaté „hřebíky s hlavičkou“ (pravděpodobně se jednalo o zlaté jehlice), 2 zlaté náramky, zlatý závitok, zlaté spirálovité drátky a zlatý plíšek zdobený vytepáváním. Ze stejné mohyly pochází pravděpodobně zlatý laténský prsten, který roku 1916 zakoupilo Národní muzeum. Ostatní zlaté předměty však byly prodány mincovně a roztaveny.

**Datace:** prsten je datovaný do 5. – 4. st. př. Kr.

**Literatura:** STRAKA, Jan. *Historická těžba zlata...* Str. 59.

## **HRDLOVKA** (vesnice zdemolovaná těžbou, okr. Teplice)

**Lokalita:** důl Pokrok (mezi Osekem a Duchcovem), místo zvané „Velký Fírek“

**Charakteristika naleziště:** Při záchranném výzkumu roku 1990 byly prozkoumány mimo jiné 2 laténské hroby (jeden dětský a jeden dospělého jedince).

- Pohřeb dospělého jedince (**2030**) byl vybaven 2 železnými prsteny a železnou sponou.

**Datace:** Nálezy snad z 5. - 3. století

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO90-92 [927]; ; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 62; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 231.



### **HRDLY** (část obce Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice)

**Charakteristika naleziště:** Při zakládání železniční tratě Bohušov - Doksany odkryli dělníci „pohanské hroby“. Mohyly „u Hrdlí u Terezína“ měly obsahovat řadu laténských nálezů: popelnice, široké železné nůžky, železný prsten, železný nůž, bronzové spínadlo, kousek bronzového prstenu, dlouhý železný nůž a přezku.

**Popis prstenu:** „Železný, 9" v průměru mající, ze silného drátu zhotovený prsten“

**Literatura:** EISNER, Jan. Laténe v jihočeských mohylách. In: *Pravěk VII/1911*. Str. 112; HRAŠE, Karel Jan. Mohyly u Hrdlí blíž Terezína. In: *PA 9 (sešit 4)/1873*. Str. 239.

### **HŘIVICE** (okr. Louny)

**Lokalita:** Nálezy pocházejí s velkou pravděpodobností z polohy „Dolní Babylon“ (č. kat. 283—389), snad z pozemku p. Gustava Vostrého na kat. č. 370/1—5, po pravém břehu Hřivického potoka.

**Charakteristika naleziště:** Soubor bronzových předmětů pochází z porušených kostrových hrobů bez bližších okolností. Uloženy jsou v muzeu v Lounech.

- Podle písemných pramenů pocházejí z lokality i další nálezy, které se ve sbírce nepodařilo najít, např. bronzový prsten (i. č. L431).

**Datace:** nálezy patří do fáze LT Blb - LT B2a

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 347; HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 45; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 62-62; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 233.

### **HULÍN** (okr. Kroměříž)

**Lokalita:** „U Isidorka“

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě byla během záchranného výzkumu v roce 2004 objevena část laténského sídliště a pohřebiště.

- V **objektu 395** byl nalezen železný kroužek o průměru 1cm (*viz. Obr. 23: 1*). Na kroužku nejsou znatelné žádné stopy původní výzdoby. Mohlo se tedy jednat buď o prsten, nebo o součást opasku.

- Z laténských objektů byly vyzvednuty typické sídlištní nálezy – fragmenty keramických nádob, zlomky mazanice, zvířecí kosti a kamenné artefakty či uhlíky. Doloženy jsou také 2 fragmenty skleněných náramků. Navíc se v objektech našly fragmenty železného zkorodovaného nářadí, bronzové dlátko, stříbrný prsten a fragment bronzového závěsku.

**Literatura:** URL: < [http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50\\_zpravy/PV50\\_doba\\_zelezna.pdf](http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50_zpravy/PV50_doba_zelezna.pdf)>; cit. [3. 6. 2013];

KOUČKÁ, Andrea. *Laténské sídliště a pohřebiště v Hulíně „U Isidorka“*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2012. Str. 34.

### **HUSTOPEČE** (okr. Břeclav)

**Charakteristika nálezů:** Z lokality pochází nález dvojhrobu, v němž byl uložen muž - bojovník a žena. Hrobovou výbavu ženy tvořil řetězový opasek, bronzový prsten, železný náramek a 5 železných spon. Tělo bojovníka bylo původně přikryto dřevěným štítem, ze kterého se dochovala pouze železná puklice, po pravé straně měl uložen asi 85 cm dlouhý meč, dále spona a list železného kopí; kromě těchto předmětů bylo nalezeno také několik nádob.

**Literatura:** HOLEMÁ, Martina. *Scénář výstavy...* Str. 71.

### **CHOTĚNICE** (zatopená obec, okr. Chomutov)

**Charakteristika naleziště:** Při terénních úpravách v blízkosti obce, která byla určena k zatopení (vodní nádrž Nechranice), bylo nalezeno sídliště knovízské kultury, sídliště z doby laténské a z doby římské.

- Ze zahloubené laténské chaty pochází keramika a zlatý kroužek, pravděpodobně prsten (viz. Obr. 23: 2, průměr necelé 2 cm, nízká ryzost 0,825 zlata).

**Datace:** nález pochází z období kolem přelomu letopočtu

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO67 [759]; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 63; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 237; TENTÝŽ. *Die Goldfingerringe...* Str. 83—121.

### **CHOTINĚVES** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** cihelna V. Ungermana (uváděno též jako Ungermanna)

**Nálezové okolnosti:** Při zakládání cihelny a těžbě byly na lokalitě nalezeny keltské kostrové hroby z období 4. - 3. století.

- V hrobě z roku 1863 byl nalezen zlomek železné spony a bronzový prsten (uložen v Národním muzeu, inv. č. 54 767) nalezený na prstě pravé ruky (se kterým byl i vyzvednut). Objevuje se však i názor, že nález patří až do doby slovanské.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1994. Str. 60; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 348; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 63; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 79; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 238; ZÁPOTOCKÝ, Milan. Slované osídlení na Litoměřicku. In: *PA 56 (sešit 2)/ 1965*. Str. 326, 328; AUTOR NEZNÁMÝ. Zprávy o schůzkách archeologického sboru Musea kr. Českého. In: *PA VI (sešit 1)/ 1864*. Str. 37.

### **CHUDONICE** (část obce Nový Bydžov, okr. Hradec Králové)

**Lokalita:** písečník a pole pana Zadiny

**Charakteristika naleziště:** Z lokality je známo několik laténských kostrových hrobů. Jednalo se pravděpodobně o významnější pohřebiště ze 4. - 3. století př. Kr.

- Kostrový hrob byl na lokalitě nalezen roku 1907. U kostry ležící na znaku, hlavou k jihu byl nalezen pouze dutý bronzový prstének a 2 úlomky náramku.

**Literatura:** STOCKÝ, Albín. Praehistorický výzkum okolí Nového Bydžova r. 1907. In: *PA 23 (sešit 3)/ 1908*. Str. 165-168; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 361.

### **CHÝNOV** (část obce Libčice nad Vltavou, okr. Praha - západ)

**Charakteristika nálezů:** Bez bližšího udání lokality uchovává Národní muzeum Praha ve svých sbírkách zlatý prsten. Mohl by pocházet z jedné z mohyl na lokalitě.

**Datace:** Prsten snad mohl být vyroben v 5. stol. př. Kr.

**Popis prstenu:** Zlatý "snubní" prsten o hmotnosti 5,73 g. **Složení:** zlato (91,7%), stříbro (7,3%), měď (1%).

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 68 ; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 125; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 243- 244.

### JENIŠŮV ÚJEZD (okr. Teplice)

**Charakteristika naleziště:** Z rozsáhlého laténského pohřebiště (minimálně 125 kostrových hrobů) pochází několik stovek nálezů.

- Dne 26. 4. 1912 byl prozkoumán **kostrový hrob 131**, v němž byla údajně nalezena dětská kostra. Výbavu tvořily: 3 bronzové náramky vyrobené z masivní tyčinky (2 se zeslabenými konci, 1 se západkou), svisle rýhovaný bronzový prsten (průměr 1,7 cm, viz. *Obr. 24: 3*), amulet z jantaru (na přední straně je hlava koně, na zadní figurativní výzdoba) a malý hliněný přeslen.

**Datace:** 300 - 200 př. Kr.

- **Kostrový hrob 81** (nález z 10. 8. 1900): částečně zachovalá kostra (údajně starší ženy) ležela v natažené poloze, orientovaná byla hlavou na sever. Výbavu hrobu tvořily tyto předměty: 7 bronzových spon (2 ležely v oblasti klíčních kostí a 5 u pravé ruky), 4 železné spony (2 delší u prstů pravé ruky a 2 menší u levé ruky), 3 bronzové náramky (2 na levé a 1 na pravé ruce), švartnový náramek, 2 bronzové nánožníky z dutých polokoulí a železný opasek. V hrobě byly nalezeny také 2 bronzové prsteny, které se již v muzejních sbírkách nepodařilo dohledat.

**Datace:** 100 př. Kr. - 0

- Kostrový **hrob 115** byl prozkoumán 10. 5. 1909. V hrobové jámě byla nalezena zcela strávená kostra muže (věk údajně 20 - 30 let), orientovaná hlavou směrem k severovýchodu. Výbavu tvořil: železný meč s pochvou a přiléhajícím srdcovitým nákončím (přední bronzová část pochvy zdobená plastickými esíčky). Z rozrušené části hrobu údajně pochází také bronzový kroužek, který mohl sloužit jako prsten.

**Datace:** 200-100 př. Kr.

- Kostrový **hrob 129** byl prozkoumán 23. 3. 1908. Nalezený skelet patřil údajně 30 - 35leté ženě, skelet byl hlavou orientován na severozápad. Hrobovou výbavu tvořila: železná spona

s diskovitou patkou (v místech pravé klíční kosti), esovitý bronzový náramek a prsten z ploché tyčinky na pravé ruce, 2 bronzové náramky na levé ruce a 2 náožníky na nohou.

**Datace:** 300-200 př. Kr.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. Libkovice (Mariánské Radčice), Jenišův Újezd, Hostomice: Významná naleziště doby laténské v Podkrušnohoří: Část II, Jenišův Újezd. Teplice, 1970. Str. 12, 21, 23, 24 <sup>143</sup>; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 349- 350; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 63-64; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 246-247.

**Lokalita:** prostor Hofmannovy pískovny

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází laténské nálezy sídlištního charakteru.

- **V objektu IV** (zkoumaném roku 1897) byl kromě střepů nalezen také bronzový prsten (průměr 2 cm), 2 zlomky skleněného prstenu kulatého průřezu (vyrobeného z tmavomodrého skla s perleťovým povlakem na povrchu), 2 střepy cedníků, 2 zlomky kulaté hliněné podložky, 2 kulovité hliněné přesleny, 3 přesleny vyřezané ze stěny nádob, 4 kamenné brousky (2 mají kulatý průřez a 2 jsou neopracované), 3 kusy železoviny, zlomky mazanice s otisky prutů a soubor kostí.

**Datace:** objekt je datován do období 100 př. Kr.- 0

- Z výplně **objektu VI** (nález z roku 1898) se zachovalo 48 střepů, bronzový prsten (průměr 2,1 cm) vyrobený z tyčinky elipsovitého průřezu, bronzové kování zdobené vbíjenými kroužky, část železného šídla, zlomek skleněného náramku vyrobeného z tmavomodrého skla s plastickou výzdobou, 2 přesleny vyřiznuté z těla nádoby, 2 střepy cedníku, zlomky škváry, mazanice s otisky prutů a kosti prasete a krávy.

**Datace:** objekt je datován do období 200 př. Kr.- 0

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Jenišův Újezd.* Str. 28-29; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 64-65.

**KNĚŽÍVKA** (okr. Praha - západ)

**Lokalita:** Hrana jižního svahu údolí Kopaninského potoka, rozhraní katastrů obce Kněžívka a Praha 6 - Přední Kopaniny

---

<sup>143</sup> Dále citováno jako: BUDINSKÝ, Peter. *Jenišův Újezd...*

**Nálezové okolnosti:** Roku 2007 (květen - srpen) byl na lokalitě prováděn záchranný archeologický výzkum vyvolaný výstavbou komunikace pro obchodní centrum. Celkem zde bylo zachyceno 145 archeologických objektů různého stáří. Mimo jiné také 3 laténské hroby.

- V hrobě č. 1 byla nalezena tzv. bojovnícká výbava: železný meč se 3 plochými bronzovými opaskovými kroužky, železné kopí a pozůstatek obvodového kování štítu bez puklice. V oblasti levé ruky byl zachycen jednoduchý bronzový prsten vyrobený z částečně roztepané a stočené bronzové tyčinky.

**Datace:** Hrob byl datován do stupně LT B1b

**Literatura:** HLOŽEK, Josef – SMÍŠEK, Kamil. Záchraný archeologický výzkum v trase komunikace pro obchodní centrum „OUTLET AIRPORT PRAHA“ na katastru obce Kněžívka, okr. Praha - západ. In: *Zprávy ČAS, Supplément 71: Archeologické výzkumy v roce 2007*. Praha, 2008. Str. 5- 6; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 65.

## **KOJETÍN** (okr. Přerov)

**Lokalita:** Požaha

**Charakteristika naleziště:** Hradiště "Kojetín - Požaha" vešlo do podvědomí odborné veřejnosti už v roce 1927, kdy G. Stumpf na základě povrchových sběrů určil jeho laténský charakter. Teprve v průběhu 50. let L. Jisl zjistil, že se jedná o lokalitu patřící do okruhu tzv. púchovských nalezišť. Výzkumy na lokalitě pokračovaly v letech 1960 a 1984. Mezi nálezy patří bohaté doklady kovářského zpracování železa, keramika i bohatá kolekce drobných nálezů: 25 bronzových a železných spon, skleněné kroužkové perly, skleněné a jantarové korálky, bronzové náramky, prsteny, kroužky s vývalky a nákončí opasků. Početné jsou i železné nástroje a zbraně.

**Datace:** púchovská kultura, závěr doby laténské: období 120 př. Kr. - přelom letopočtu

**Literatura:** <<http://beskydy-valassko.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=73338>>, cit.[2.5.2013].

### **KOŠTICE** (okr. Louny)

**Charakteristika nálezů:** Kostrový hrob, jehož přesné nálezové okolnosti již nejsou známy, obsahoval: 6 bronzových spon, bronzový pečetičkový nákrčník, několik bronzových náramků a nánožníků a bronzový prsten.

**Datace:** Nález patří do období 4. - 3. stol. př. Kr.

**Popis prstenu** (viz. Obr. 23: 3): Prsten bronzový, plochý. **Rozměry:** průměr 20 mm.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 354; GRBIČ, Miodrag. Latěnský nález z Koštic nad Ohří. In: *PA 33 (sešit 3-4)/1923.* Str. 328-329; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 66; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 274.

### **KRALUPY NAD VLTAVOU** (okr. Mělník)

**Lokalita:** Míkovice

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě bylo roku 1973 nalezeno několik zahloubených objektů, patřících vesměs kultuře s lineární keramikou, a latěnský kostrový hrob.

- Latěnský kostrový hrob obsahoval skelet, jehož stav umožnil určit pohřbenou osobu pouze jako dospělého jedince bez bližšího určení pohlaví a stáří. Dle výbavy však lze soudit, že se jednalo o pohřeb ženy. Na hrudi skeletu ležel větší plochý téměř čtvercový kámen, na předloktí levé ruky byl navlečen náramek, nad kotníky obou nohou byly dva shodné nánožníky. Posledním nálezem byly zbytky kroužku (snad prstenu) vyrobeného z tenkého bronzového drátu, nalezeného mezi prstními kůstkami pravé nohy (viz. Obr. 23: 4).

**Rozměry:** vnější průměr zbytku kroužku 31x29 mm, síla drátu 2-3 mm.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 66; SKLENÁŘ, Karel. Latěnský kostrový hrob v Kralupech n. Vlt.- Míkovících. In: *AR XXVI (sešit 3)/1974.* Str. 274-276; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 278.

### **KRČ** (část obce Těšínov, okr. Písek)

**Lokalita:** les (lesní trať) Sýkorka

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě bylo asi 22 kamenných hromad. V roce 1942 se začalo pod dozorem B. Dubského s výzkumem, ještě rok před tím byla však bez přítomnosti archeologa rozebrána kamenná mohyla halštatsko-latěnského období.

- **Mohyla 2** obsahovala několik kostí ze žárového pohřbu spolu s některými předměty a střepy rozptýlenými mezi kameny, další předměty a střepy byly ve hlíně pod kameny. Mezi nálezy měly patřit korály, polovina tyčinkovitého náramku při koncích zdobeného jemnými rýhami, na 2 kusy rozlomený bronzový prsten o průměru 22 mm, kruh ze železné tyčinky, bronzový prsten s drobnými vývalky na obvodu (průměr 25 mm, viz. Obr. 23: 5) a malý štíhlý hrot železného kopí.

**Datace:** 6. - 5. stol. př. Kr.

**Literatura:** FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...* Str. 200-201; JANSOVÁ, Libuše. Konec jihočeských mohyl doby laténské. In: *PA 53 (sešit 2)/ 1962.* Str. 316; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 78; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 479.

### KŘENOVICE (okr. Vyškov)

**Lokalita:** „Přední Díly“, také jako „Na dílcech“

**Charakteristika naleziště:** V roce 1931 vyoral O. Jetela keltský kostrový hrob. O rok později prozkoumal A. Procházka na parcelách 1630, 1627 a 1632/ 2 keltské pohřebiště se 3 žárovými a 35 kostrovými hroby, z toho byly 3 případy dvojhrobů (kostry byly uloženy nad sebou, tedy ne současně).

- V **hrobě X** (prozkoumaný 26. srpna) byla nalezena roztláčená lebka a kolem ní změť ostatních částí kostry. Při lebce byla nalezena také střepina ze dna vázovité nádoby a také prstní články z ruky – na jednom z nich tenký spirálovitý bronzový prsten. Pod touto kostrou ležela kostra druhá, tedy hrob XI.

- **Hrob XII** byl prozkoumán 27. srpna téhož roku. Nacházela se v něm na znak uložená ženská kostra. Nad pravým lýtkem měla 2 převržené nádoby - misku a hrnec. Na každé noze měla nánožník, na obou rukou náramek, nad levým loktem lignitový kruh, u levé paže rozpadlý železný kruh a na jednom z prstů levé ruky masivní bronzový kroužek (typ „snubních prstenů“). Dále byla nalezena železná spona.

- **Hrob XVI** byl prozkoumán 30. srpna. U kostry byly složeny 4 půlky bronzových nánožníků a pod nimi lignitový kruh, dále byly nalezeny 2 náramky a také bronzový prsten. Pod touto kostrou byl ještě jeden hrob (XVII).

- **Hrob XXX** byl prozkoumaný 6. září. Byla v něm uložena ženská kostra: pohřbená měla na každé noze bronzový nánožník, na obou rukou náramek, na levé klíční kosti byla nalezena



sponka, pod krkem železná spona a na prsou železný kroužek. V místech, kde mohly být prstové články, se nacházel železný prsten.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str.213-214; PROCHÁZKA, Alois. *Gallská kultura...* Str. 82-87.

### **KŘINEC – ZÁBRDOVICE** (okr. Nymburk)

**Charakteristika naleziště:** Na okraji obce Křinec bylo v letech 1881 - 1906, 1957 a 1960 odkryto postupně několik kostrových hrobů. Minimálně 31 hrobů mělo tvořit 2 pohřebiště: pohřbívalo se zde od počátku 4. do poloviny 3. století př. Kr.

- Kostrový **hrob 17/ 1894** měl obsahovat bronzový nákrčník s pečetiítkovými konci, bronzový kruh z hladké masivní tyčinky, bronzový kruh s pečetiítkovými konci, 9 bronzových spon, hladký litý bronzový prsten mírně zahroceného průřezu o průměru 22 mm (inv. č. P 17 130, viz. *Obr. 23: 6: 1*), bronzový prsten či amulet z dvakrát spirálově stočeného drátu o průměru 26mm (inv. č. P 17 132), jantarový korál a bronzový kroužek (snad z opasku).
- Kostrový **hrob 28/** — obsahoval bronzový náramek, plechový bronzový prsten (inv. č. P 17 159, viz. *Obr. 23: 6: 2*) zdobený 6 řadami hustě vybitých čtverečků (průměr 14 mm, výška 9 mm) a bronzový kroužek (snad z opasku).

**Datace:** oba jmenované hroby jsou datovány do fáze LT Bla - LT Blb

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 389 (lokality označena jako Zábrdovice u Křince); KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 66-67; SEDLÁČKOVÁ, Hedvika - WALDHAUSER, Jiří: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. In: *PA 78 (sešit 1)/ 1987.* Str. 144-146; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 274 (pravděpodobně označuje chybně hrob 17 jako č. 19).

### **KUTNÁ HORA** (okr. Kutná Hora)

**Lokalita:** předměstí Karlov

**Charakteristika naleziště:** V letech 1988 - 89 se na lokalitě uskutečnil záchranný archeologický výzkum keltského kostrového pohřebiště. Z lokality pochází celkem 10 prstenů

ze 4 ženských hrobů. Všechny prsteny jsou uzavřené a jejich poměrně velká světlost nasvědčuje tomu, že nebyly vyrobeny na objednávku.

- **Hrob 8** obsahoval 2 prsteny (viz. *Obr. 24: 1: 1*), oba byly nalezeny na prstech levé ruky. Jeden z nich je jednoduchý tyčinkový, druhý je rozšířený do obdélného štítku.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT B2b

- **Hrob 45** obsahoval 2 prsteny, oba byly nalezeny na prstech pravé ruky. Jsou vyrobeny z jednoduchého širšího pásku.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT B1b

- **Hrob 47** obsahoval 2 prsteny, oba na prstech pravé ruky. Oba jsou vyrobeny z jednoduchého širšího pásku.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT B1b

- **Hrob 48:** Pohřbená žena měla zřejmě na hrdle zavěšeny 4 páskové bronzové prsteny (nalezeny vklíněné mezi klíčními kostmi, viz. *Obr. 24: 1: 2*). Dva z nich jsou vyrobeny z jednoduchého širšího pásku, další dva z pásku s okraji odsazenými lištou.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT B1b

**Literatura:** VALENTOVÁ, Jarmila. Výsledky záchranného výzkumu keltského kostrového pohřebiště v Kutné Hoře - Karlově. In: *AR XLV (sešit 4)/1993*. Str. 638, 643.

### LAHOŠŤ (okr. Teplice)

**Charakteristika nálezů:** Roku 1882 byl upravován minerální „Obří pramen“. V hloubce asi 6 m byl ve skalní trhlině ve stěně vřídla pod nánosem bahna nalezen převržený kotel z bronzového plechu. Nálezy byly patrně v něm, částečně i pod ním. Nález byl bohužel okamžitě rozptýlen, proto nejsou známy konkrétní počty nalezených předmětů. Měl obsahovat asi 2000 bronzových předmětů (odhady se však značně liší): snad přes 1000 šatových spon, minimálně 650 náramků a minimálně 100 prstenů. Soubor představuje zcela mimořádnou akumulaci tehdejšího bohatství, neboť počet šperků v jednotlivých kategoriích vysoko překonává souhrn všech dosud známých exemplářů z keltských pohřebišť celých Čech. Stopy různých stupňů opotřebení znatelné na jednotlivých kusech šperků ukazují, že se jedná o dary jednotlivců, kteří museli rezignovat na nošení své osobní ozdoby, a to

pravděpodobně z dost zásadních pohnutek. Duchcovský poklad dokládá vysokou tvůrčí úroveň řemeslné (nikoliv sériové) práce.

- Prsteny byly jednoduché, většinou z drátu nebo plechu, méně často ze zesíleného pásku.
- Roku 1882 získalo muzeum ve Vídni 87 spon, 14 náramků a 3 prsteny.
- Z Hallwichovy sbírky byly uloženy v bývalém městském muzeu v Duchově lignitový prsten (uložen v muzeu pod starým inv. č. 29) a několik prstenů bronzových (stará inv. č. 761, 763, 1087, 1102?, 1108?, 1109, 1113, 1114, 1118, 1316?, 1317, 1336, 1717?, 2046 (2x), 2165(2x), 2283, 2290) údajně pocházející z Obřího pramene.
- Asi 200 spon, náramků a prstenů pocházejících z této lokality mělo být uloženo v „Schlossmuseum“ (potom předány do bývalého městského muzeu v Duchcově), kde měly být uloženy i další prsteny s nejistou příslušností k poloze a lokalitě (stará inv. č. 86?, 131, 661, 1088, 1161, 2021, 2274, 3001 či 3007, 3002, 3011?, a několik dalších nečitelných)

**Datace:** Ke vhození kotle do pramene mělo dojít mezi lety 370 a 320 př. Kr. (fáze LT B1)

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 342 (lokalita označena jako Duchcov); KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 67; MICHÁLEK, Jan. Bohemika z doby laténské ve sbírce pravěkého oddělení přírodovědného muzea ve Vídni. In: *Zprávy Československé společnosti archeologické* 19, č. 3, 1977. Str. 67; RUSÓ, Alexandra. *Archeologická sbírka bývalého městského muzea v Duchcově.* Teplice, 1990. Str. 45-46; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 290.

**LETKY** (okr. Praha - západ)

**Lokalita:** cihelna bratří Fischerů

**Charakteristika naleziště:** Rozsáhlé laténské kostrové pohřebiště bylo zkoumáno zejména roku 1922, některé nálezy jsou však i staršího data.

- V hrobě **30/ 12 - 1922** byla nalezena neúplná kostra (scházela lebka a levá polovina těla), u které se nacházely: železný meč (délka 75 cm) a železná pochva, železné kopí, bronzový tyčinkový náramek s konci přes sebe, náramek ze železného drátu, bronzový prsten (viz. Obr. 24: 2) a nárameník ze železného drátu. Na některých kovových nálezech se dochovaly otisky látky. Nálezy byly uloženy v Národním muzeu.

**Datace:** 4.- 3. stol. př. Kr.

**Popis prstenu:** Na prostředním prstu pravé ruky byl navlečen bronzový prsten zdobený elipsovými hrbolky se vtačenými kolečky. **Rozměry:** průměr 20 mm.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 357 — 359; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 67; VACEK, Josef. Laténské pohřebiště v Letkách. In: *PA 34 (sešit 3-4)/ 1925.* Str. 319-325; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 296.

### LETONICE (okr. Vyškov)

**Charakteristika nálezu:** Z pohřebiště z lokality by měl pocházet nálezný bronzového prstenu (viz. *Obr. 24: 4*) ze stupně LT B - C. Z lokality by měla rovněž pocházet keramika.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 222; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy.* Obr. 263:15.

### LIBČEVES (okr. Louny)

**Lokalita:** Panské pole?

**Charakteristika naleziště:** Koncem 19. století bylo na katastru obce poničeno zřejmě rozsáhlé kostrové pohřebiště. Nálezy mají většinou charakter sběrů, jen v nečetných případech je možné rekonstruovat hrobové celky. Do Národního muzea se dostal současně obsah tří hrobů, zapsaný v inventáři bez rozlišení nálezných celků (inv. č. 52 346—52 361).

- Z nálezu učiněného 30. 12. 1899 (dnes již bez bližších nálezných okolností, pravděpodobně z kostrového ženského hrobu) pochází bronzový nánožník a prsten (viz. *Obr. 24: 5: 1*). Nálezy se spolu s Weinzierlovou sbírkou dostaly do teplického muzea.

**Datace:** Nálezy jsou řazeny do stupně LT B1

**Popis prstenu:** Původně uzavřený bronzový prsten (přír. č. 224-14/78) vyrobený z tenčí ploché tyčinky, zdobený vybitými kroužky v kombinaci s liniemi ve tvaru X. **Rozměry:** vnitřní průměr 18,5 mm; tyčinka 0,1 x 0,55 cm.

- Dle sdělení p. Hammerschmidta byly u dobře zachované kostry nalezeny tyto předměty: okolo pasu bronzový řetěz, na obou rukou po jednom skleněném náramku, u jednoho náramku ještě tenký bronzový kruh a na prsou spona spojené konstrukce. Na ruce měl být nalezen prsten „se zatočenými konci“, který však ve sbírkách Národního muzea nebyl již identifikován. Pocházet měl z období 4.- 2. stol. př. Kr.

- Z kostrového hrobu nalezeného roku 1886 má pocházet bradavkovitý náramek z modrozeleného skla (původně na pravém nadloktí kostry), bronzový řetězový opasek (u boků kostry) a prsten ze silného bronzového drátu, který se rozpadl (viz. Obr. 24: 5: 2).

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1994. Str. 18; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 359 — 361; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 68; MATIEGKA, Jindřich. Nálezy Latěneské ze severozápadních Čech. In: *PA 17 (sešit 4)/1896*. Str. 273-275; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 44; VENCLOVÁ, Natalie. Nástin chronologie latěnských skleněných náramků v Čechách. In: *PA 71 (sešit 1)/ 1980*. Str. 83-84; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 298-299.

### LIBENICE (okr. Kolín)

**Charakteristika nálezů:** Roku 1959 byl na lokalitě odkryt bohatý kostrový hrob ženy (plně dospělé až starší): tělo zemřelé bylo uloženo v rakvi v pohřebním rouchu s bohatým souborem šperků: železnou sponou, řetízkem, bronzovou sponou, 2 náramky, 2 nánožními kruhy, bronzovým a stříbrným prstenem (oba na prostředníku levé ruky), 11 jantarovými a 3 skleněnými korálky. Přinejmenším část šperků pocházela ze vzdálených západokeltských končin. Vzácny stříbrný prsten (kromě stříbra obsahoval skoro čtvrtinu antimonu) zhotovil pravděpodobně středorýnský šperkař. Dle známek opotřebení byl šperk nošen. Podle nové revize nálezů nemá hrob nic společného s tzv. „svatyní Keltů“. Na omyl se přišlo roku 1995.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT B

**Popis prstenů** (2 ks): (viz. Obr. 24: 6)

- Bronzový prsten z hladkého proužku 6,5 mm širokého plankonvexního až konvexního průřezu. **Rozměry:** vnitřní průměr 20 mm, vnější průměr 22,5 mm.
- Stříbrný prsten byl zhotoven z tenkého proužku plechu 6 mm širokého klenutého průřezu s odsazenými okraji. Povrch je zdoben vytepanou otřenou výzdobou opakujícího se kvadrikvetrického plastického motivu, která je po bocích lemována hlubokou oběžnou rýžkou. Na spodní straně prstenu je patrné jamkovité protlačení výzdoby vzniklé technikou vytepávání. Prsten je zohýbán a opotřebován. **Rozměry:** vnitřní průměr 20 mm, vnější průměr 24 mm.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO98 [346]; DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. *Keltové a Čechy*. Str. 106; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 68-69; RYBOVÁ, Alena - SOUDSKÝ, Bohumil. *Libenice: Keltská svatyně ve středních Čechách*. Praha: 1962. Str. 120-126; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 299.

### LIBEŇ (Praha 8)

**Lokalita:** cihelna firmy Bau u. Mobilie Bank

**Charakteristika naleziště:** Nálezy z rozrušených hrobů získal roku 1872 továrník Klášterský, poté se dostaly do muzea v Kolíně. Nález byl už tehdy pravděpodobně rozkraden, mezi zachráněnými předměty se však dochoval mimo jiné bronzový prsten (viz. Obr. 24: 7).

**Datace:** nálezy jsou datovány do stupňů LT B1 - C1

**Popis prstenu:** Prsten bronzový zploštělý bez nýtu. **Rozměry:** průměr 22 mm.

**Literatura:** BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...* Str. 102, Tab. XXIV:3; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 72; LUTOVSKÝ, Michal — SMEJTEK, Lubor et. al. *Pravěká Praha*. Str. 767; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 411.

### LIBODŘICE (okr. Kolín)

**Lokalita:** Za stodolou pana Nádeníka

**Charakteristika nálezů:** Roku 1891 byl na lokalitě nalezen kostrový hrob se sponami, nánožníky, náramky, esovitě zprohýbaným náramkem a bronzovým a stříbrným prstenem. Nálezy jsou uloženy v Národním muzeu v Praze. Nedaleko byly nalezeny další kostrové hroby i sídliště.

**Datace:** nález je datován do fáze LT A – B

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 362; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 69; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 168; VALENTOVÁ, Jarmila. Osídlení Kouřimska v době laténské a nové laténské nálezy z Toušimic, okr. Kolín. In: *Archeologie ve středních Čechách 10/2006*. Str. 550; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 304.

### **LIBOCHOVANY** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** parcely 123/1 a 141/1

**Charakteristika naleziště:** Koncem zimy roku 1971 bylo na poli 900 m severně od obce a 50 m východně od Labe zaznamenáno 42 objektů, z nichž byly prozkoumány dvě polozemnice z období 2. - 1. století př. Kr. Mezi nálezy byly zejména střepy a mazanice, ale také železná puklice ze štítu, bronzová faléra a kroužek (snad prsten?), břitva, závaží, mazanice, mušle, uhlíky, brousek a hladítko.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 69; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 305.

### **LIBOCHOVICE** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** cukrovar

**Charakteristika naleziště:** Při výkopech základů cukrovaru roku 1867 byly na lokalitě odkryty nálezy z mladší a pozdní doby bronzové a kostrové hroby doby latéské.

- Z kostrového hrobu pochází bronzový prsten, nalezený přímo na prstě kostry. Nález je uložen v muzeu v Ústí nad Labem.

**Datace:** období plochých keltských pohřebišť

**Literatura:** SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 125-126.

### **LOVOSICE** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Reiserova cihelna

**Charakteristika naleziště:** V průběhu 20. a 30. let byl těžbou poničen větší počet keltských kostrových hrobů. V litoměřickém muzeu je dnes uložen inventář z 20 hrobů, jejichž úplnost je však sporná.

- Z kostrového hrobu 16 pochází nález 2 náramků s vývalky a hladký bronzový prsten (č. 805, viz. Obr. 25: 1) vyrobený z pásku čočkovitého průměru. Nálezy se do litoměřického muzea dostaly ze sbírky I. Pietsche. **Rozměry:** průměr 23 mm.

**Literatura:** ZÁPOTOCKÝ, Milan. Keltská pohřebišť na Litoměřicku. In: *AR XXV(sešit 2)/1973*. Str. 145-149, 173.

**Lokalita:** Resslova ulice, zahrada mateřské školy

**Charakteristika naleziště:** Při výzkumu polykulturního sídliště v letech 1980 - 87 bylo narušeno laténské sídliště. Pochází z něj kromě keramiky, kostí a mazanice také zlomek skleněného náramku, bronzové ozdoby a jiné předměty, např. bronzový prsten.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO86-87 [304]

### MAKOTŘASY (okr. Kladno)

**Charakteristika naleziště:** Roku 1961 byla při stavbě silnice Praha - Kladno odkryta část keltského pohřebiště. Archeologickým ústavem ČSAV v Praze zde byl proveden záchranný výzkum, který vedl A. Knor. Zjištěno bylo 21 kostrových hrobů.

- **V hrobě 19** byla pohřbena stará žena, která ležela ve skrčené poloze na pravém boku. Na zápěstí levé ruky byl nalezen lignitový náramek, na prostředním prstu levé ruky železný prsten (viz. *Obr. 25: 2*).

**Datace:** fáze LT B1 - C1

**Popis prstenu:** Železný prsten zdobený na těle drobnými vývalky. **Rozměry:** průměr 25 x 28 mm.

**Literatura:** ČIŽMÁŘ, Miloš. Keltské pohřebiště v Makotřasích, okres Kladno. In: *PA 69 (sešit 1)/ 1978*. Str. 117-144.

### MIKULČICE (okr. Hodonín)

**Lokalita:** pískovna poblíž obecního hřbitova

**Charakteristika naleziště:** Ve vsi za hřbitovem bylo postupně rozrušováno keltské pohřebiště. Kromě 2 hrobů prokopaných I. L. Červinou v roce 1924 jsou z něj bohužel známy pouze náhodně zachráněné předměty, které nedovolují sestavit nálezkové celky.

- **Z druhého hrobu** prozkoumaného I. L. Červinkou pochází 5 spon, 5 náramků a prsten (viz. *Obr. 25: 3*). Jednalo se o hrob bohaté ženy. Nálezy z něj jsou uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně.

**Datace:** laténské hroby z lokality jsou datovány do stupně LT B



**Popis prstenu:** Bronzový úzký prsten (uložen pod inv. č. SAU 641) oválného průřezu materiálu. **Rozměry:** průměr 20 mm.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 235-236; LUDIKOVSKÝ, Karel. Ploché keltské pohřebiště v Mikulčicích u Hodonína. In: *Sborník Československé společnosti archeologické 2/1962*. Str. 257-278; TENTÝŽ. Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě. In: *PA 55 (sešit 2)/ 1964*. Str. 337-339.

### MILČICE (okr. Nymburk)

**Charakteristika naleziště:** Při stavbě váhy a kanceláře Státního statku roku 1961 byly rozrušeny 2 laténské kostrové hroby. V květnu roku 1977 nahlásili pracovníci Státního statku do muzea v Poděbradech porušení dalšího hrobu (2/ 1977) při výkopu pro vodovod. Byla v něm uložena mladá dospělá žena ve věku kolem 25 let. V hrobě byl nalezen bronzový nákrčník, mušle „*cypraea rufa*“, bronzový prsten z ploché tyčinky (inv. č. P 24 501, o průměru 22 mm, viz. *Obr. 25: 4*), 2 železné kroužky, bronzový náramek a kostěné šídlo.

**Datování:** fáze LT Bla

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 69; SEDLÁČKOVÁ, Hedvika - WALDHAUSER, Jiří: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. In: *PA 78 (sešit 1)/ 1987*. Str. 148; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 333.

### MISTRÍN (okr. Hodonín)

**Lokalita:** poloha „Trávníky“

**Charakteristika naleziště:** Z rozsáhlého birituálního pohřebiště (období LT B1 - C1) nacházejícího se v těsné blízkosti sídliště bylo v letech 1940 - 67 různými badateli prozkoumáno 13 kostrových a 23 žárových hrobů, blíže neurčený počet hrobů však byl zničen.

- V kostrovém **hrobu XIV** ležel skelet na znaku, pravděpodobně ženský. U lebky stála vázovitá nádoba, na levé ruce byl navlečen lignitový kruh, na pravé ruce bronzový vývalkovitý náramek, na prstě pravé ruky bronzový prsten prohnutého tvaru. Dále byly nalezeny: jemný náramek, 2 větší skleněné korále, 2 náožníky a vinuté železné spony.

- V kostrovém **hrobu XXVII** byl nalezen dětský skelet v poloze na znaku. Při hlavě byla nalezena malá nádobka a několik střepů z větší nádobky, zbytky železného nože, bronzový kroužek, spirálovitý náramek a bronzový prsten z drátu.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 243-244; FILIP, Jan. Keltské pohřebiště v Mistříně a žeh u moravských Keltů. In: *AR V (sešit 3)/1953*. Str. 336, 354.

### NEHASICE (okr. Louny)

**Charakteristika nálezů:** J. Filip uvádí hrobový nález z roku 1899, z něhož pocházel železný meč, kování štítu, zlomek spony, železné velké kleště, nůžky, pečatítkový náramek, prsten a jiné nálezy. Je podle něj možné, že tyto nálezy tvoří celek. J. Waldhauser uvádí nález rovněž z roku 1899, u kterého uvádí, že na poli byly získány železné kleště, 2 kostěné jehlice a prsten ze sídlištní vrstvy, údajně latéské. Je dost pravděpodobné, že se jedná o tentýž nález, přičemž se jeden z autorů dopustil chyby či došlo k přehodnocení nálezů.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 366; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 70; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 353.

### NĚMČICE NAD HANOU/ VÍCEMĚŘICE (okr. Prostějov)

**Lokalita:** na rozhraní katastrů obcí Němčice nad Hanou a Víceměřice, v tratích Zadní dlátka a Kratiny

**Charakteristika naleziště:** Lokalita na sebe upoutala pozornost nálezy stříbrných mincí v letech 1875 a 1892. Na začátku 20. století sběry na lokalitě prováděli I. L. Červinka, A. Gottwald a A. Telička. Na konci minulého století zde povrchový sběr realizoval D. Šiška a později také P. Procházková, P. Fojtík a zejména Z. Černý. Po roce 2000 bylo získáno díky intenzivnímu povrchovému sběru manželů Smržových několik tisíc kovových, skleněných, kostěných a keramických předmětů (mince, spony, náramky a další jiné drobné bronzové a železné předměty, železné nástroje, zbraně a stavební kování, skleněné náramky, korále a prsteny, 3 kostěné hrací kostky, fragmenty keramických nádob). V nalezeném souboru latéských skel měly být i kroužky, které mohly sloužit jako prsteny. Nálezy dokládají existenci rozsáhlého nehrazeného sídelního a výrobního areálu doby latéské.

- Donedávna málo známé kroužky, označované obvykle jako prsteny, jsou z lokality evidovány v počtu 19 ks.

**Literatura:** VENCLOVÁ, Natalie – HULÍNSKÝ, Václav – FRÁNA, Jaroslav – FIRKLE, Marek. Němčice nad Hanou – nová sklářská dílna doby laténské. In: *Historické sklo* 4, 2007; TITÍŽ. Němčice a zpracování skla v laténské Evropě. In: *AR LXI/ 2009*. Str. 383 – 426; POULOVÁ, Lenka. *Situly s pásem...* Str. 56.

### **NÍŽKOVICE** (okr. Vyškov)

**Lokalita:** trať „Záhumenice“

**Charakteristika naleziště:** V letech 1907 - 33 zde bylo postupně porušeno a prozkoumáno 18 keltských kostrových hrobů. Z řady z nich byl zachráněn pouze materiál, u hrobů prozkoumaných A. Procházkou byly zaznamenány i nálezné okolnosti.

- **Hrob VIII** byl nalezen náhodně, když pekař Jakeš bral z pole V. Pospíšila hlínu pro stavbu. Porušil kostru, u které byl nalezen bronzový prsten. Dále u ní byly nalezeny bronzový náramek a zbytky železné spony.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 259-260; PROCHÁZKA, Alois. *Gallská kultura...* Str. 89-91.

### **NOVÉ DVORY** (okr. Kutná Hora)

**Charakteristika naleziště:** Na polích u obce byly roku 1853 nalezeny kostrové hroby, z nichž pochází bronzové předměty: kruh s pečetítkovými konci a plastickou výzdobou, velký bronzový kruh se 3 menšími v něm zavěšenými, spona s plastickou výzdobou a zlomky dalších spon, spirálovité prsteny z drátu, jehlice s hřebíkovitou hlavicí a vývalkovitým krčkem. Nalezené předměty pocházejí pravděpodobně z pohřebiště ze 4. - 3. století př. Kr. a jsou uloženy v Národním muzeu v Praze.

**Literatura:** SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 156; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 361.

### **NOVÉ TŘEBČICE** (část obce Veliká Ves, okr. Chomutov)

**Lokalita:** Am Fleck, pískovna p. Siegla

**Charakteristika naleziště:** Z lokality jsou známy laténské kostrové hroby zjištěné při těžbě písku.

- **Kostrový hrob 5** obsahoval bronzové náramky, fragmenty bronzových spon a bronzový prsten (viz. Obr. 25: 5). Nálezy byly umístěny do bývalého muzea v Podbořanech (To 9-K/7/200).

**Datace:** LT Blb - c

**Popis prstenu:** Bronzový prsten (inv. č. P 626) z hladkého pásku. **Rozměry:** průměr 20 mm.

**Literatura:** DOBEŠ, Miroslav. *Archeologická sbírka bývalého muzea v Podbořanech. Zprávy ČAS, Supplément 15*. Praha, 1992. Str. 24; HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 49.

### **NOVÝ BYDŽOV** (okr. Hradec Králové)

**Lokalita:** snad Spolková cihelna za dráhou

**Charakteristika nálezu:** V muzeu Nový Bydžov byly pod označením "Spolková cihelna za dráhou" umístěny bronzové pečetítkové náramky a jejich zlomky, bronzový pečetítkový nákrčník, spony, bronzové kroužky, vývalkovitý náramek, bronzový prstýnek (rozlomený na 3 části, viz. Obr. 25: 6), náušnice a nádoba.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 368 — 369; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 70; KLECANDA, Jindřich. La Téneské nálezy v Novém Bydžově. In: *PA 19 (sešit 3)/1900*. Str. 157 — 161; RYBOVÁ, Alena. Pozdně laténské a časně římské sídliště v Novém Bydžově — Chudonicích. In: *Acta musei reginaehradecensis VII (serie B)/ 1964*. Str. 3-141; STOCKÝ, Albín. Praehistorický výzkum okolí Nového Bydžova r. 1907. In: *PA 23 (sešit 3)/ 1908*. Str. 165-168; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 363-365.

### **OBŘÍ HRAD** (katastrální území Studenec, okr. Prachatice)

**Charakteristika nálezu:** Ve dnech 27. - 29. května 1999 se uskutečnil průzkum detektory kovů, při němž došlo k nálezu 7 keltských a antických mincí, kovových předmětů a fragmentů keramiky. Mezi nálezy byl i bronzový kroužek (snad prsten). Nálezy svědčí o přítomnosti Keltů na oppidu v 2.- 1. století př. Kr.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 71; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 369; WALDHAUSER, Jiří – SLABINA, Miroslav. Nálezy kovové hmotné kultury na hradišti Obří hrad (kat. úz. Studenec, okres Prachatice). In: *Archeologie ve středních Čechách* 5/ 2001. Str. 452 - 455.

### **OKOŘ** (okr. Praha - západ)

**Charakteristika nálezů:** Prsten vyrobený ze švartny z pozůstalosti K. Žebery je uložen v Národním technickém muzeu.

**Datace:** 3. století př. Kr.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 370; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 71; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 371; ŽEBERA, Karel. Švartnové šperky z Čech. In: *Geologický průzkum* 8/1980. Str. 236 - 238.

### **PAVLOV** (okr. Břeclav)

**Lokalita:** Dolní pole I

**Charakteristika naleziště:** Rozsáhlý záchranný výzkum byl proveden v roce 1984 při stavbě novomlýnské vodní nádrže. Z doby laténské zde bylo odkryto nejméně 11 sídlištních objektů a ženský kostrový hrob (**H 48**), který obsahoval nákrčník, 2 železné spony, 2 náramky, 2 nánožníky, prsten (viz. *Obr. 25: 7*), železný kroužek neurčeného účelu a rozpadlý předmět.

**Datace:** nález je datován do fáze LT B - LT C

**Popis prstenu:** Neúplný železný prsten z tenkého drátu. **Rozměry:** průměr 20 mm.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Laténský hrob z Pavlova- Dolního pole, okr. Břeclav. In: *Pravěk Nová řada* 2/1992. Str. 295; TÁŽ. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 274; STUHLÍK, Stanislav (ed). *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*. Brno, 2002. Str. 281-283.

### **PODBOŘANY/ BUŠKOVICE** (okr. Louny)

**Charakteristika naleziště:** Kostrové hroby měly být zjištěny při kopání základů u sv. Prokopa (?) v roce 1958. V jednom případě byla uvedena lokalita Podbořany, v druhém

Buškovice, bližší nálezové okolnosti však nejsou uvedeny. Pravděpodobně jde o prostor přibližně 2 km JJZ od Buškovic v místech zvaných sv. Prokop.

- **Hrob 1/ 1958** obsahoval bronzový otevřený nákrční kruh z hladké tyčinky a fragmenty 2 hladkých bronzových kroužků (prstenů) oválného průřezu (i. č. P 723/60, o průměru 15 - 16 mm, viz. *Obr. 25: 8*).

**Datování:** fáze LT B1

**Literatura:** HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 50; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 71; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 388.

### **PONĚTOVICE** (okr. Brno - venkov)

**Charakteristika naleziště:** Nejdůležitější žárové pohřebiště doby laténské na Moravě s 35 žárovými a 4 kostrovými pohřby prokopané roku 1936 J. Poulík.

- **Z jednoho z kostrových hrobů** pochází 2 bronzové sponky velmi malých rozměrů, 2 bronzové náramky s pečetiřkovitými konci, 2 bronzové kruhy (nánožníky) z hladké tyčinky s pečetiřkovitými konci a zlomek bronzového prstenu.

**Popis prstenu:** zlomek bronzového prstenu (MM inv. č. Pa 243/36—121) zdobeného dvěma řadami malých kuliček napodobujících granulaci. **Rozměry:** délka zlomku 16 mm, šířka prstenu 5 mm.

**Literatura:** MEDUNA, Jiří. Laténské žárové hroby na Moravě. In: *PA 53 (sešit 1)/ 1962*. Str. 87-136.

### **PŘEMYŠLENÍ** (okr. Praha - západ)

**Charakteristika naleziště:** Z rozrušených kostrových hrobů ze 4. - 3. století př. Kr. daroval Č. Ryzner Národnímu muzeu různé předměty: například náramek z drátu esovitě vinutého a zlomek jiného pečetiřkového, dále bronzový páskový prsten bez všech ozdob (vyrobený z ploského drátu, viz. *Obr. 26: 2*). Nálezy mohly pocházet patrně z jednoho hrobu.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 377; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 74; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 44, 170; SMOLÍK, Josef. Bronzy Duchcovské. Článek druhý. In: *PA XII (sešit 3)/1882*. Str. 122; ŠTORCH,

Eduard. *Ténský hrob v Hloubětíně*. Str. 144; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 421.

### **PŘÍTLUKY** (okr. Břeclav)

**Charakteristika naleziště:** Roku 1953 našel na lokalitě J. Poulík žárový laténský **hrob 1**. Na dně zahloubeniny byly v popelovité výplni nalezeny nepatrné zbytky silně přepálených kostí, 3 bronzové spony, několik železných fragmentů, 2 neúplné bronzové náramky a náhrdelník sestávající ze 78 skleněných perel a jantarového přívěsku. Mezi nálezy byla i rozlomená část železného prstenu (viz. *Obr. 26: 3*).

**Rozměry prstenu:** délka oblouku 14 mm, profil materiálu 5,5 x 1 mm, vnitřní průměr prstenu 13 mm.

**Datace:** 2. polovina 3. století př. Kr. - 1. polovina 2. století př. Kr.

**Literatura:** LUDIKOVSKÝ, Karel. Žárový laténský hrob v Přítlukách na Moravě. In *PA 53 (sešit 1)/ 1962*. Str. 77-86.

### **RADOVESICE** (okr. Teplice)

**Lokalita:** u silnice směrem k Razicím, na západním okraji dnes výsypkou hnědouhelných dolů zničené vsi

**Charakteristika naleziště:** V letech 1974 - 77 bylo na lokalitě prozkoumáno 37 kostrových a žárových hrobů. Z bronzových šperků v nich byly nalezeny např. náramky, nápažníky, nánožníky, prsten a početné spony, v některých případech s patkami vykládanými řezanými plátky ulit mořských plžů.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 74; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 426.

### **RADOVESICE II** (okr. Teplice)

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště se 23 kostrovými hroby bylo objeveno roku 1981. Na nekropoli ukládali své mrtvé pravděpodobně obyvatelé jednoho z dvorců, které se koncem 4. a ve 3. století nalézaly v malé kotlině horního povodí Lukovského potoka. Předměty z pohřebiště tvoří součást archeologické sbírky teplického muzea.

- V **hrobě 2/ 81** byl uložen dospělý jedinec v natažené poloze na zádech, s rukama podél těla a s lebku orientovanou na severozápad, pravděpodobně se jednalo o ženu. V hrobě byla nalezena bohatá výbava: vázovitá nádoba uložená za hlavou, 3 bronzové spony v místech hrudního koše, fragment železného předmětu u lokte levé ruky vně kostry, železný opaskový kroužek v místě nad levou částí pánve, bronzový náramek, nápažník a bronzový prsten (viz. *Obr. 26: 4: 1*) v místě prstu levé ruky.

**Datace:** fáze LT B1b

**Popis prstenu:** Původně snad uzavřený bronzový prsten, vyrobený z tenčí hladké tyčinky elipsoidního průřezu. **Rozměry:** vnitřní průměr 15-17 mm, průměr tyčinky 2,5 x 4 mm.

- V kostrovém **hrobu 5/ 81** byl uložen dospělý muž — bojovník. Kromě lebky a končetin téměř úplně strávená kostra ležela v natažené poloze na zádech s rukama podél těla a s lebku orientovanou k severozápadu. Součástí nálezového celku byly: železná spona (v prostoru levého ramene), bronzový náramek (provlečen přes zápěstí levé ruky), železný opaskový kroužek (u zápěstí levé ruky uvnitř kostry; dutý, vyrobený ze železného plechu) a železný meč v pochvě (od pasu dolů na pravé noze, směřoval dovnitř kostry; fragmentárně dochovaný, rukojeť meče a nákončí pochvy se nedochovaly). Pravděpodobně kostěný kroužek či prsten ležel v prostoru prstů levé ruky vně kostry (viz. *Obr. 26: 4: 2*).

**Datace:** fáze LT B2a

**Popis prstenu:** Původně uzavřený hrubě opracovaný, pravděpodobně kostěný kroužek či prsten elipsoidního průřezu. **Rozměry:** vnitřní průměr 13,5 mm; vnější průměr 26 mm; síla 6 mm.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 74-75; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 426; TENTÝŽ. *Jak se kopou keltské hroby*. Str. 87 - 90.

## **RAKVICE** (okr. Břeclav)

**Lokalita:** trať „Pod Zaječím“, ppč. 2070

**Charakteristika naleziště:** Keltský kostrový hrob na lokalitě byl rozrušen při rekultivaci terénu v roce 1983. V hrobě byla uložena žena (pravděpodobně ve věku 30 – 40 let), jejíž hrobovou výbavu tvořily: zlomky jednoho železného a 3 bronzové náramky, bronzový kroužek z opasku, masivní reliéfně zdobený bronzový prsten (nalezen po vyzvednutí lebky na pravé spánkové kosti, viz. *Obr. 26: 8*) a 2 bronzové nánožníky.



**Datace:** LT B1

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 296; PEŠKA, Jaroslav. Hrob z doby laténské v Rakvicích (okr. Břeclav). In: *Přehled výzkumů 1983*. Brno, 1985. Str. 36.

### **REJŠICE** (okr. Mladá Boleslav)

**Charakteristika naleziště:** U obce byly roku 1844 nalezeny 2 laténské kostrové hroby. V mužském hrobě byl po pravém boku nalezen železný meč, hrobový inventář ženského hrobu tvořila bronzová spona, vroubkovaný bronzový náramek, 1 náramek s vývalky, bronzové prsteny a hrubé šedé střepy. Hroby náleží do období střední doby laténské (přibližně období 320 - 150 př. Kr.). Uložení předmětů je neznámé.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [110]; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 75; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 216; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 431.

### **ROZTOKY** (okr. Praha - západ)

**Charakteristika nálezů:** Z lokality pochází nález kostrového hrobu, jehož výbava byla tvořena 3 bronzovými sponami, nákrčníkem, bronzovým masivním kruhem, náramkem, opaskem, jantarovým korálem a bronzovým prstenem.

**Datace:** LT B1a

**Literatura:** HOLODŇÁK, Petr - WALDHAUSER, Jiří. *Předduchcovský horizont...* Str. 38.

### **SEDČICE** (okr. Louny)

**Lokalita:** polohy „Auf der Sau“ a „Wolframfelde“

**Charakteristika nálezů:** Soubor předmětů ze zničených kostrových hrobů bez bližších okolností. Z lokality má pocházet malý otevřený bronzový prsten s podélným plastickým žebrem (i. č. CH 1064, dnes nezvěstný), zlomky bronzového drátěného tordovaného nákrčníku, bronzová duchcovská spona, fragment bronzové duchcovské spony, bronzový drátěný sedlovitý prsten o průměru 17 mm (i. č. CH 6070, viz. *Obr. 26: 5*) a zlomek bronzového hraněného náramku.

**Datování:** fáze LT Blb - c

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 379; HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988.* Str. 51; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 75; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 441.

### **SEDLEC** (okr. Mělník)

**Lokalita:** dvorek u domku čp. 45

**Charakteristika nálezu:** Kostrový hrob ze střední doby laténské našel majitel domu při skopávání břehu u plotu. Kostra ženy ležela na zádech, na krku měla nákrčník, na ruce 2 prsteny a 2 náramky. Nálezy byly předány do Muzea Mšeno, odkud se dostaly do sbírek muzea v Mělníku (inv. č. An 21078-83).

**Literatura:** digitální archiv ARÚP alnbc [626]

### **SIVICE** (okr. Brno - venkov)

**Charakteristika naleziště:** Na intravilánu obce v roce 1959 při kopání základů domu čp. 85 zjistil O. Smejkal kostrový hrob, který následně prozkoumala Z. Trňáčková. Hrob obsahoval značně poškozený železný meč, 5 bronzových kroužků z opasku, železnou sponu, hladký bronzový kruh a masivní bronzový prsten. Dle výbavy lze soudit, že se jednalo o hrob muže - bojovníka.

**Popis prstenu:** Bronzový snubní prsten s horní částí rozšířenou a zdobenou plastickým esovitým ornamentem.

**Literatura:** ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 95, 300-301.

### **SLAVĚTÍN** (okr. Louny)

**Charakteristika nálezu:** Ve školní sbírce v Peruci býval ještě roku 1948 uložen předmět ze švartny, pravděpodobně prsten nebo přeslen. Mohlo by se jednat o výrobek Keltů z období 3.-2. století př. Kr.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 380; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 75-76; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 171; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 449.

### **SLIVÍNKO** (okr. Mladá Boleslav)

**Lokalita:** U Kalu

**Charakteristika naleziště:** Dlouhodobé archeologické sledování zoraných polí a terénních narušení na východním okraji obce v letech 2001 — 2006 přineslo mimořádné nálezy z laténského období, dále byl proveden i odkryv 2 polozemnic.

- Do sbírek Muzea Mladoboleslavska se tak dostaly zlomky 13 skleněných a 2 švartnových kruhů, segmenty bronzového opasku a prsten ze stejného materiálu, amulety v podobě řady skleněných perel, 3 žernovy, unikátní luxusní přeslen a další předměty. Bronzový páskový prsten (př. č. 61/02) z období LT A- C1 pochází z rovinného sídliště.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP bzo02 [800]; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 76; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách: Dodatky.* Str. 76 - 78; TENTÝŽ. Slivínko. In: *Výzkumy v Čechách 2002.* Praha, 2004. Str. 263.

### **SMÍCHOV** (Praha 5)

**Lokalita:** Bývalá cihelna Voskářka

**Charakteristika nálezu:** Dne 20. 2. 1872 byl nalezen ženský kostrový hrob. Poloha zemřelé je uváděna rozdílně (J. Filip uvádí kostru skrčenou, K. Sklenář uvádí polohu nznak). Na prsou kostry byly nalezeny 4 bronzové spony duchcovského typu, na ruce bronzový náramek s překrývajícími se konci a prsten ze stejného materiálu. Kromě toho byla nalezena jehlice, které se tam však dostala neznámým způsobem z hrobů doby bronzové, nalezených tamtéž.

**Datace:** hrob pochází ze 4. století př. Kr.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 72; LUTOVSKÝ, Michal - SMEJTEK, Lubor et. al. *Pravěká Praha.* Str. 771; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870.* Str. 79; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách.* Str. 402.

### **SMÍŘICE** (okr. Hradec Králové)

**Nálezové okolnosti:** Výzkum jam nebo „chýší“ učinil již roku 1888 L. Šnajdr. Z objektu mimo jiné vyzvedl červeně malovaný stěp z 2. - 1. století př. Kr. Nalezl také prsten, který měl být uložen v muzeu v Pardubicích.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 76; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 451.

### **SOBĚSUKY** (okr. Chomutov)

**Lokalita:** poloha Dolní pískovna, ppč. 79/1

**Charakteristika naleziště:** Při plošném odkryvu v pískovně roku 1986 byla odkryta polykulturní lokalita. Nacházelo se zde i laténské sídliště, nalezen byl i hrob (821/ 86). Výzkum pokračoval i v dalších letech. Roku 1988 byly prozkoumány další 2 kostrové hroby.

- V **hrobě 821/ 86** byla nalezena kostra umístěná v dřevěné rakvi a obložená věncem velkých kamenů. Hrobová výbava byla tvořena bronzovou sponou, bronzovým nápažníkem a prstenem. Nálezy jsou uloženy v ARÚ Most.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT B

- V **hrobě 2503** v rozměrné hrobové jámě zavalené kameny o celkové hmotnosti přes 100 kg spočíval zemřelý v natažené poloze na zádech. Kostra byla umístěna v dřevěné rakvi. Šlo o muže s bojovníckou garniturou hrobové výbavy, která byla tvořena železným mečem v pochvě, železnými opaskovými kroužky, sponou, prstenem a bronzovým náramkem.

**Datace:** hrob lze datovat do LT B2

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO86-87 [737]; digitální archiv ARÚP BZO88-89 [512]; HOLODŇÁK, Petr. Záchraný archeologický výzkum v Soběsukách (okr. Chomutov) v letech 1985-1988: předběžná zpráva. In: *AR XLIII (sešit 3)/1991*. Str. 432; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 76; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 452-454; TENTÝŽ. *Jak se kopou keltské hroby*. Str. 74-75.

## SOBOTOVICE (okr. Brno - venkov)

**Lokalita:** cihelna

**Charakteristika nálezů:** V roce 1908 byl v místní cihelně nalezen bohatý ženský kostrový hrob. U pohřbené se našly tyto předměty: bronzový nákrčník (nebo náhrdelník), 2 bronzové náramky, 6 bronzových spon a 2 hladké bronzové prsteny. Vzácným nálezem je exemplář prstenu ze zlatého vlnovitě prohýbaného drátu. Kromě mincí se jedná o jediný známý zlatý předmět z laténského období na Moravě. Nálezy jsou uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně.

**Popis prstenů** (3 ks, viz. Obr. 26: 6):

- Bronzový „snubní“ prsten (inv. č. 66 167) z plochého pásku čočkovitého průřezu; spojení rozlomeno. **Rozměry:** průměr 22 mm, šířka max. 4 mm.
- Bronzový „snubní“ prsten (inv. č. 66 168) z plochého pásku čočkovitého průřezu konvexně prohnutého; spojení nýtováním. **Rozměry:** průměr 21 mm, šířka max. 7 mm.
- Zlatý prsten (inv. č. 66 181) zvlněný do 9 kliček. **Rozměry:** 20 x 22 mm, průměr drátu 1 mm.

**Literatura:** BELCREDI, Ludvík a kol. *Archeologické lokality a nálezy...* Str. 152; ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 307; HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy...* Str. 49; FILIP, Jan. *Keltové ve střední Evropě.* Str. 407; LUDIKOVSKÝ, Karel. Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě. In: *PA 55 (sešit 2)/ 1964.* Str. 341-342; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy.* Str. 95, 400.

## STAŇKOVICE (okr. Louny)

**Lokalita:** „Tafka“

**Charakteristika naleziště:** Ve šterkovně prokopali němečtí občané předválečné ČSR minimálně 8 kostrových hrobů.

- Kostrový **hrob č. 5** byl prozkoumán roku 1935. Nález poskytl zbytky rakve, v níž byl uložen skelet, a jejího víka z jedle či smrku. Pod čelistí skeletu se napravo i nalevo nacházelo po jedné stoličce prasete (původně snad byly upevněny na bronzovém řetízku okolo krku), dále bylo nalezeno 7 šatových spon z bronzů a železa, opaskový řetěz z bronzových kroužků se železnými spojkami, na levé ruce nápažník ze švartny, bronzový náramek a prsten

(viz. Obr. 26: 7). Na kotnících nánožníky s plastickou šnekovitou výzdobou. Mezi chodidly byla umístěna mísa a v ní lahvovitá nádoba zhotovená na hrnčířském kruhu. Dochovaly se též zbytky jemné tkaniny ve vazbě panama v oblasti prsou.

**Popis prstenu:** Švartnový prsten bochníčkovitého průřezu byl nalezen na prostředníku levé ruky. **Rozměry:** průměr 16 mm.

- Nálezy z doby laténské (soubor střepů z nádob, část skleněného prstenu, 3 fragmenty skloviny a kus škváry) jsou umístěny ve sbírkách teplického muzea (přír. č. 7-92 až 95/79).

**Literatura:** BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Lounska...* Str. 46; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 381; HOLODŇÁK, Petr. *Keltská pohřebiště ve středním Poohří.* In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988.* Str. 55; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 76-77; VENCLOVÁ, Natalie. *Výroba a sídla v době laténské: Projekt Loděnice.* Str. 379; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 459; ŽEBERA, Karel. *Švartnové šperky z Čech.* In: *Geologický průzkum 8/1980.* Str. 237.

### **STARÉ HRADISKO** (obec Malé Hradisko, okr. Prostějov)

**Charakteristika nálezu:** Ze sběrů K. Snětiny pochází jantarový prsten nalezený v prostoru oppida. Uložen je v muzeu Boskovice (inv. č. 602-3075).

**Popis prstenu:** Masivní, poněkud elipsovitý jantarový prsten s řezanou aplikací na vnějším obvodu prstenu zobrazující ženskou postavu s polodlouhými vlasy. Původ prstenu je kladen do Dalmácie. **Rozměry:** maximální průměr 33,7 mm, síla až 9,3 mm - pro svou velikost nemohl být používán jako ozdoba prstů, ale spíše jako amulet nebo jiná ozdoba.

**Literatura:** MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 99; SVOBODOVÁ, Helena. *Antické importy z keltských oppid v Čechách a na Moravě.* In: *AR XXXVII (sešit 6)/1985.* Str. 656-657; VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky...* Str. 11.

### **STARÝ BYDŽOV** (okr. Hradec Králové)

**Lokalita:** písečník vedle polí nad Kamencem

**Charakteristika nálezu:** Roku 1925 byl nalezen laténský hrob, ve kterém se měl nacházet meč a nákončí pochvy, železný oštěp s tulejí, železná spona, železný uzavřený náramek, zlomený bronzový náramek a 2 bronzové prsteny.

**Literatura:** URL: <<http://www.starybydzov.cz/index.php?nid=939&lid=CS&oid=1153847>>, cit. [8.4.2013]; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 382; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 77; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 461.

### **STRADONICE** (část obce Nižbor, okr. Beroun)

**Charakteristika naleziště:** Bohatý soubor nálezů publikovaných J. L. Pičem nepochází z výzkumu, jako spíše z neodborného hledání. Na oppidu bylo nalezeno množství prstenů vyrobených z různých materiálů. Jejich ztotožnění v rámci jednotlivých publikací a určení celkového počtu je však značně obtížné.

- Již J. L. Pič ve své publikaci registruje 5 jednoduchých zlatých prstenů: 2 z nich vyrobené z tenkého zlatého drátu a 3 ze zlaté proužky beze vší ozdoby. Registruje již také zlatý prsten, ve kterém byl místo řezaného kamene zasazen jantar. Dostaly se do sbírek Národního muzea.
- Další nález zlatého prstenu pochází z období 80. let 20. století, kdy detektoráři získali zlaté a stříbrné mince, dále i zlatý "snubní" prsten s výzdobou kroužků se středovou tečkou.
- Ze souborů vedených jako z údajného stradonického naleziště je známo 7 bronzových prstenů s litými a rytými oválnými gemami z bezbarvého či fialového skla a 3 železné prsteny s oválnými a jednou okrouhlou gemou z bezbarvého, žlutého až oranžového a fialového skla.
  - **Datace:** Prsteny pocházejí z rozmezí období 1. století př. Kr. až 1. století po Kr., usuzuje se však na spodní hranici jejich stáří a na příslušnost ke kontextu pozdně laténského oppida.
  - **Popis prstenů:**
    - Bronzový prsten se zlatou fólií a oválnou gemou vyrobenou z bezbarvého skla s vyobrazením lidské nebo zvířecí postavy (inv. č. 81 575)
    - Bronzový prsten s oválnou gemou vyrobenou z bezbarvého skla s obrazem postavy držící dlouhý předmět (inv. č. 81 576)
    - Bronzový prsten s oválnou gemou vyrobenou z fialového skla s obrazem sedící lidské postavy z profilu s kulatým objektem za jejími zády (inv. č. 81 577)

- Bronzový prsten se zlatou fólií a oválnou gemou z bezbarvého skla s obrazem patrně lidské postavy (inv. č. 81 578)
  - Zlomek bronzového prstenu s oválnou gemou vyrobenou z bezbarvého skla s patrně ženskou postavou; pod gemou byla původně možná fólie z dnes již neidentifikovatelného materiálu (inv. č. 81 580)
  - Zlomek bronzového prstenu s oválnou gemou z bezbarvého skla s vyobrazením snad cvrčka (inv. č. 81 582)
  - Železný prsten se zlatou fólií a oválnou gemou vyrobenou z bezbarvého skla, jejíž horní část je poškozena (inv. č. 81 603)
  - Zlomek železného prstenu s oválnou gemou ze žlutého až oranžového skla s obrázkem zvířete (inv. č. 81 604)
  - Zlomek železného prstenu s okrouhlou gemou z fialového skla s vyobrazením 2 sedících psů s obrácenými hlavami (inv. č. 81 607)
  - Bronzový prsten s oválnou gemou z bezbarvého skla s lidskou postavou (inv. č. 105 608)
- J. L. Píč jmenuje bohatý soubor prstenů bronzových: například prsten z bronzové proužky se slabou rýhou na středu vnější strany, další z jednoduchého bronzového drátu spirálovitě svinutého, další z bronzového drátu s přeloženými konci (vrchní připomíná svým tvarem hadí hlavu), další uzavřený v jedné polovici, pěkně profilovaný. Nalezeny byly také 3 prsteny z bronzového drátu s konci svinutými v plochou spirálku. Jeden bronzový prsten má místo spirálky tři malé otvory, z nichž 2 krajní byly vyplněny emailovou látkou, do prostřední byla vsazena skleněná kulička. Registroval také minimálně 5 prstenů železných.
  - Na Stradonicích byla nalezena celá řada prstenů s plynule se zužujícími plecemi a kameny vsazenými do štítku. Je to typ běžný jak v samotné Itálii, tak v římských provinciích, a nacházíme jej i na keltských oppidech. Objevují se od pozdní republiky až do doby augustovské. Pokud stradonické prsteny nejsou přímo italskými importy, na což by ostatně poukazovaly jejich tvar i přítomnost importovaných gem, pak alespoň myšlenka vkládání kamene do zlatých i bronzových prstenů byla převzata z Itálie.
  - Na oppidu byly nalezeny i 2 prsteny s několika kameny: první je tvořen tenkým drátkem nahoře zdvojeným, se třemi miskami pro vložení kamene, dnes prázdnými. Druhý prsten je



tvořen jednoduchým kroužkem a třemi samostatně vsazenými kameny. Oba tyto prsteny je možné považovat za římský import.

- Nález dalšího bronzového prstenu pochází z roku 1997. Zhruba 350 m jihovýchodně od brány se po orbě objevilo kruhové zabarvení o průměru 10 — 12 m. Zločinci s detektory kovů v něm identifikovali mnohé zlaté, stříbrné a bronzové mince, bronzový prsten a bronzovou plastiku muže s nákrčníkem, helmou a sponou. Nedokonale vypracovaný bronzový prsten s oválným štítkem s vhloubenou linií znázorňující běžícího psa (rozměry 3x 3,2 cm, velikost štítku 1,9 cm) je však považován za falzifikát.

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; FILIP, Jan. *Keltové ve střední Evropě*. Str. 346; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 63-65, 170; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 77-78; SVOBODOVÁ, Helena. Antické importy z keltských oppid v Čechách a na Moravě. In: *AR XXXVII (sešit 6)/1985*. Str. 656; PÍČ, Josef Ladislav. *Hradiště u Stradonic jako historické Marobudum*. Str. 49 — 53; VENCLOVÁ, Natalie. *Prehistoric glass in Bohemia*. Str. 302 — 303; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 464 — 468; TENTÝŽ. Keltské nálezy z Čech získané v letech 1990 - 2000 detektory kovů. In: *Archeologie ve středních Čechách 5*, 2001. Str. 447.

### **TATCE** (okr. Kolín)

**Lokalita:** ppč. 397

**Charakteristika naleziště:** Koncem července roku 2010 byl na lokalitě poškozen laténský kostrový hrob. Pochází z něj meč, zlomky ze štítové puklice, železné spony, část železného kroužkového páskového opasku a závěsu pochvy, spodek kalichovité nádoby, větší část bronzového páskového prstýnku na prstním článku levé ruky a zhruba polovina tenkého bronzového náramku s plastickou výzdobou, zvířecí kosti a železný předmět v podobě plochého klíče s otvorem při konci krátké rukojeti.

**Datace:** hrob je datován do stupně LT C1a

**Literatura:** MAZAČ, Zdeněk - SEDLÁČEK, Zbyněk. Hrob keltského bojovníka v Taticích, okr. Kolín. In: *Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 81: Archeologické výzkumy v Čechách 2010*. Praha, 2011. Str. 21-22.

**TEPLICE** (okr. Teplice)

**Lokalita:** „Stínadla“, Ditrichův pozemek

**Charakteristika nálezů:** Část bronzového prstenu měla být nalezena 22. 8. 1895. Bližší nálezové okolnosti nejsou známy, je však možné, že pochází z hrobu. Nález je součástí základní sbírky teplického muzea (přír. č. 27-19/74)

**Datace:** LT B1

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Mladohalštatský až časnělaténský sídlištní materiál z Podkrušnohoří v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1992. Str. 14; TENTÝŽ. *Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1994. Str. 54.

**Lokalita:** „Stínadla“

**Charakteristika nálezů:** Bronzový prsten, stříbrný kroužek a bronzový nákrčník plátovaný zlatem byly nalezeny roku 1893. Předměty jsou již neznámé, mohly náležet do laténského období nebo do doby hradištní.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Peter. *Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1994. Str. 54; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 78 (Lokalitu nedopatřením uvádím jako „Těchobuzice“).

**TIKOVICE** (část obce Ořechov, okr. Brno - venkov)

**Lokalita:** obecní hliník

**Charakteristika naleziště:** V místním hliníku byl odkryt ženský kostrový hrob. Pocházel z něj mělo 5 bronzových spon (J. Čižmářová uvádí patně nedopatřením 3), 2 bronzové náramky a prsten. Předměty z Kniesovy sbírky byly umístěny do Moravského zemského muzea v Brně.

**Popis prstenu:** Bronzový „snubní“ prsten (inv. č. 66 152, viz. *Obr. 29: 1*) z materiálu čočkovitého průřezu spojený nýtováním. **Rozměry:** průměr 22 x 19 mm, šířka 3,5 mm.

**Literatura:** BELCREDI, Ludvík a kol. *Archeologické lokality a nálezy...* Str. 151; ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 324; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.*

Str. 409; LUDIKOVSKÝ, Karel. Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě. In: *PA 55 (sešit 2)/ 1964*. Str. 342-343.

### **TOUŠEŇ** (okr. Praha - východ)

**Lokalita:** Hradištko, ppč. 659/ 1, 660/ 1, 8

**Nálezové okolnosti:** Při plošném odkryvu vyvolaného stavbou byl nalezen areál sídliště z doby halštatské až doby laténské. Kromě zlomků keramiky na něm byly nalezeny také bronzové šperky a jehlice a zlomek skleněného prstenu. Nálezy jsou uloženy v muzeu Čelákovice.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP MČelak [105]; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 79; SNÍTILÝ, Pavel. Toušeň. In: *Výzkumy v Čechách 2000*. Praha, 2003. Str. 393 - 394; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 484.

### **TRUBÍN** (okr. Beroun)

**Nálezové okolnosti:** Roku 1931 byla na lokalitě nalezena neúplná kostra v "nepravidelné poloze", v jejíž blízkosti byly pozorovány zvířecí kosti. V hrobě ženy byly nalezeny bronzové šperky, prsten, náramek a 2 spony ze 4. století př. Kr..

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 79; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 486.

### **TŘEBUŠICE** (okr. Most)

**Charakteristika nálezů:** Muzeum v Mostě a muzeum v Teplicích mají ve svých sbírkách různé předměty z kostrových hrobů bez bližších údajů, údajně pocházející z této lokality. Národní muzeum má z Bergrovy sbírky zlomky šnekovitých kruhů, část bronzového řetězu se dvěma bronzovými závěsky, část jiného bronzového řetězu, bronzové spony a náramky, prsteny a nádobku.

- J. L. Píč z lokality jmenuje např. bronzový prsten vyrobený ze silnějšího proužku, ve středu zdobený perličkovými pupičky umístěný v Národním muzeu.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 385; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 79; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 44, 172; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 490.

**TŘÍSOV** (část obce Holubov, okr. Český Krumlov)

**Charakteristika naleziště:** Výzkum na oppidu o rozloze 26 ha začal už před 2. světovou válkou (ve 30. letech 20. století prehistorickým seminářem německé univerzity v Praze pod vedením profesora L. Franze a jeho asistentky C. Streit) a potom pokračoval od roku 1954 až do roku 1982 (J. Břeň z Národního muzea v Praze). Mnoho nálezů však dosud zůstalo nezpracovaných v depozitáři Národního muzea, dnes se jim věnuje zejména Z. Karasová.

- Z bronzových šperků patří mezi nejzajímavější závěsky v podobě trojúhelníkové destičky zdobené rytými soustřednými kroužky a kolečka s různým počtem loukotí. Objevují se i jednoduché drátěné prsteny (viz. Obr. 29: 2) a mnoho dalších ozdob.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 79-80; KARASOVÁ, Zuzana. *Keltské oppidum na Třisově.* In: *Dívčí Kámen, přírodní rezervace a historický vývoj osídlení. Sborník příspěvků ze semináře dne 26. září 2002 v Regionálním muzeu v Českém Krumlově.* Kremže: Obec Kremže, 2004. Str. 56 — 61; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 492 — 494.

**Charakteristika nálezu:** Roku 1969 byl proveden plošný odkryv v prostoru západní vnitřní brány, severního křídla a středu vnitřní části. Mezi nálezy patří keramika, železná spona, zlomek skleněného korálku a bronzový drátěný prsten. Nálezy byly uloženy v Národním muzeu.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO69 [128].

**Lokalita:** jižní okraj oppida, sonda B, vrstva č. 7

**Charakteristika nálezu:** Silně korodovaný prsten byl nalezen roku 1977. Uložen je v Národním muzeu v Praze pod přírůstkovým číslem 9/77-16.

**Popis prstenu:** Prsten, jehož nízký oválný štítek k zasazení (nedochované) gemy přechází v ploché trojúhelné plece. Samotný kroužek kruhového průřezu je zachován ze tří čtvrtin.

**Rozměry:** Vnitřní kroužek 16,5 x 13 mm, průměr profilu 3,5-1 mm. Štítek 16 x 13 mm, výška 2,5 mm.

**Literatura:** KYSELA, Jan. Středomořské importy z oppida Třisov. In: *Archeologické výzkumy v jižních Čechách 24/2011*. Str. 172.

### **ÚSTÍ NAD LABEM** (okr. Ústí nad Labem)

**Lokalita:** Sýkorova cihelna

**Charakteristika nálezu:** Při záchranném výzkumu roku 1926 byly prozkoumány obytné jámy, asi polozemnice, které obsahovaly nálezy ze 4. století př. Kr., např. 2 bronzové prsteny. Nálezy byly uloženy do Okresního muzea v Litoměřicích.

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 80; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 505.

### **VELEMYŠLEVES - ZÁLEZLY** (okr. Louny)

**Charakteristika naleziště:** V soupisu muzejních sbírek vídeňského muzea jsou uvedeny nálezy z obtížně blíže identifikovatelné polohy v prostoru mezi obcemi Velemyšleves a Zálezly, přičemž jde pravděpodobně o jednu polohu.

- Obsah 2 blíže neidentifikovatelných hrobů bez bližších údajů daroval L. Engl v letech 1913/ 1914 do vídeňského muzea z lokality Salesel, bzw. Welmschloss, G. B. Saaz. Mezi nálezy bylo 5 bronzových náramků, bronzový hladký prsten (i. č. 47 229) o průměru 22 – 23 mm a bronzová spona s volnou patkou.

**Datace:** LT Bla—Blb

**Literatura:** HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 58; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. 80; MICHÁLEK, Jan. Bohemika z doby laténské ve sbírce pravěkého oddělení přírodovědného muzea ve Vídni. In: *Zprávy ČAS 19*, č. 3, 1977. Str. 65 - 75; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 505.

## VELESLAVÍN- VOKOVICE (Praha 6)

**Lokalita:** cihelna bývalé Vídeňské banky

**Charakteristika nálezů:** Rozrušené kostrové hroby, ze kterých nálezy získal J. A. Jíra před rokem 1930. Z lokality pochází několik hrobových celků, z nichž se některé podařilo ověřit, řada však zůstala zcela neznámých a zachovaly se pouze jednotlivé předměty.

- Obsah kostrového **hrobu č. 10** získal J. A. Jíra v roce 1893 (MMP P 427-428). Kostra neznámé orientace měla na prsteníku levé ruky bronzový prsten (MMP P 428) o průměru 19 mm a bronzový kruh v neznámé poloze.
- Bronzový prsten pocházející z neznámého hrobového celku (MMP π293, viz. Obr. 29: 3). **Rozměry:** průměr 20 x 18 mm.
- Podle J. L. Píče a J. Filipa se z hrobů v cihelně dostala řada předmětů do Bergerovy sbírky. Nálezy z Bergerovy sbírky se ve sbírkách Národního muzea nedochovaly, jejich popis je však znám z popisu v inventáři této sbírky, který je uložen v Národním muzeu.
  - Bronzový prsten (NM 1448a)

**Datace:** Hroby jsou datovány do stupňů LT B1-C1

**Literatura:** BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...* Str. 87-90.

## VELETICE (okr. Louny)

**Charakteristika nálezů:** V Benešově sbírce v Národním muzeu Praha (i. č. 32 178—32 184) byl uložen obsah pravděpodobně kostrového hrobu. Hrobová výbava měla být tvořena 3 bronzovými duchcovskými sponami, bronzovým otevřeným kruhem, zlomky železného nožíku a bronzovým prstenem s plastickými obvodovými žebírky o průměru 17 mm (viz. Obr. 29: 4).

**Datování:** LT Blb - c

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stří. E.* Str. 387; HOLODŇÁK, Petr. *Keltská pohřebiště ve středním Poohří.* In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988.* Str. 58; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 81; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách.* Str. 505.

## VELKÉ HOSTĚRÁDKY (okr. Břeclav)

**Charakteristika naleziště:** Výzkum lokality v souvislosti s výstavbou hospodářských objektů provedl v letech 1960 - 63 a 1965 K. Ludikovský. Odkryl zde kromě sídlištních jam horákovské kultury také 25 úplných či částečně porušených sídlištních objektů z doby laténské a také 2 kostrové hroby z téhož období.

- **Objekt 8** obsahoval kromě keramiky také část železné spony s odlomenou patkou, železné dlátko a bronzový prsten o průměru 22 mm (*viz. Obr. 29: 5*).

**Datace:** Objekt by mohl být datován do stupně LT B1

**Literatura:** ČIŽMÁŘ, Miloš. Laténské sídliště z Velkých Hostěrádek, okr. Břeclav. In: *PA 75 (sešit 2)/ 1984*. Str. 463 - 485.

## VINOŘ (Praha 9)

**Lokalita:** ostrožna Kamenný stůl

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě se mezi 4. a 1. stoletím př. Kr. nacházelo sídliště. Skládalo se pravděpodobně ze 2 jednotek: vesnice a dvorce, na ploše zhruba 200 x 100 a 50 x 50 metrů. Ukazují na to nálezy keramiky a bronzového prstenu (4. století př. Kr.), dále zlomky skleněného náramku a běhounu z rotačního mlýnku (oboje z 2. - 1. století př. Kr.).

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 73; LUTOVSKÝ, Michal - SMEJTEK, Lubor et. al. *Pravěká Praha*. Str. 773 - 774; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 412.

## VÍTOV (okr. Kladno)

**Charakteristika naleziště:** Nálezy z kostrových hrobů ze 4. - 3. století se nacházejí ve slánském muzeu: několik kruhů z hladkých polokoulí, pečetítkový nákrčník, náramky s kyjovitými konci, pečetítkové náramky, prsteny, články opasku z dvojitého řetízku, bronzová spona s terčovitou patkou a zlomky jiných spon, část lignitového kruhu.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 388; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 81; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 517.

## VIŠŇOVÉ (okr. Znojmo)

**Lokalita:** přibližně 700 m východním směrem od intravilánu obce Višňové

**Charakteristika naleziště:** Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán stavbou kanalizace, během jejíhož hloubení byl na území obce i v jejím okolí od listopadu roku 2005 po dobu dalšího jednoho léta prováděn průběžný archeologický dohled. V místech s pozitivním zjištěním pravěkých reliktnů byl pak zahájen archeologický záchranný výzkum. Nalezeny byly objekty z doby bronzové a laténské.

- Přibližně z dvou třetin zkoumaný **objekt J504** byl interpretován jako dílna na přípravu a reparaci keramiky. Pochází z něj nálezy keramiky, železné předměty (spony, hrot, reparační svorky), kamenná štípaná a broušená industrie, sklo (skleněný prstýnek), malakofauna, kosti, mazanice, grafit, uhlíky, závaží ke tkalcovskému stavu, antropologický materiál.

**Datace:** Kroužky tohoto druhu jsou typologicky datovány do LT C1b až LT C2

**Popis prstenu** (viz. Obr. 29: 6): Skleněný prsten kobaltové barvy zdobený šikmým žebrováním. **Rozměry:** vnější průměr 25 mm.

**Literatura:** WILCZEK, Josef. *Hrnčířské dílny ve Višňové v kontextu laténského osídlení povodí řeky Jevišovky*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2010. Str. 25-26, 182-183.

## VLINĚVES (o. Mělník)

**Lokalita:** pískovna pana Pšeničky, jižně od vsi na břehu Labe

**Charakteristika naleziště:** Několik hrobů ze 4. - 3. století bylo na lokalitě vykopáno v meziválečném období.

- Z hrobu bohaté ženy pocházejí náramky, nánožníky, spony a kostěný kroužek navlečený na prst levé nohy.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 388; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 81; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 519.

**Charakteristika nálezu:** Na pohřebišti byly v **hrobě 5** (zkoumaný roku 1939) nalezeny tyto artefakty: bronzový náramek, 2 bronzové spony, bronzový nákrčník, 2 bronzové nánožníky, železný náramek a švartnový prsten navlečený na prstě levé ruky.



**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 81; VENCLOVÁ, Natalie. *Výroba a sídla v době laténské: Projekt Loděnice*. Str. 385.

**Charakteristika nálezů:** Z laténských kostrových hrobů zkoumaných na lokalitě v letech 1940 - 41 a 1947 - 48 pochází například keramické nádoby, bronzové spony, nákrčník, náramky, kruh, kroužek, 2 nánožní kruhy, řetěz, bronzový prsten, železné kopí, zlomky štítové puklice, spona a zápony.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1982 [821].

### VRAŇANY (okr. Mělník)

**Lokalita:** Na Prahouni, hlavně ppč. 475/ 1

**Charakteristika naleziště:** Roku 1931 byl na lokalitě nalezen kostrový hrob, který obsahoval zlomky keramiky, 2 náramky, bronzový prsten, sponu a kostěnou jehlici.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1982 [430]

### ZÁBĚHLICE (Praha 10)

**Lokalita:** Wintrichova cihelna

**Nálezové okolnosti:** V letech 1890 - 1895 dokumentoval nebo alespoň získal informace a nálezy z 6 - 7 kostrových hrobů z lokality J. L. Píče.

- Předměty, které získal J. L. Píče roku 1892, údajně pochází z jediného kostrového **hrobu** (č. 5). Mělo se jednat o hrob bohaté ženy, který obsahoval tyto bronzové předměty: münsingenskou sponu, duchcovskou sponu, prsten (viz. *Obr. 30: 1*), náramek a nákrčník.

**Datace:** Nálezy jsou datovány do stupně LT B1

**Popis prstenu:** Jedná se o hladký bronzový prsten (NM 52 472) vyrobený z pásku ven mírně vypouklého. **Rozměry:** průměr 25 mm, výška 6 mm.

**Literatura:** BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...* Str. 36; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E*. Str. 376; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 73; LUTOVSKÝ, Michal - SMEJTEK, Lubor et. al. *Pravěká Praha*. Str. 775; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 173; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 417.

## ZAJEČÍ (okr. Břeclav)

**Lokalita:** jihozápadní část katastru, šterkovna „Babeschölzel“

**Charakteristika naleziště:** V roce 1979 zde byl proveden menší archeologický výzkum, během něhož byly prozkoumány 3 kostrové hroby.

- V ženském kostrovém hrobě (**objekt 10**) byly nalezeny 3 železné spony, nánožníky na obou nohách, po jednom bronzovém náramku na každé ruce, železný kroužek, lignitový náramek a bronzový prsten o průměru 22 mm na prstě levé ruky (viz. Obr. 30: 2).

**Datace:** Hrob je datován do LT B2

**Literatura:** ČIŽMÁŘ, Miloš - RAKOVSKÝ, Ivo. Nové archeologické nálezy pod Pavlovskými vrchy. In: *AR XXXVII (sešit 2)/1985*. Str. 134; ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 348; MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 94.

## ZÁVIST (katastrální území Lhota, obec Dolní Břežany, okr. Praha - západ)

**Charakteristika nálezů:** Bronzový pánský prsten (viz. Obr. 30: 3) a hrot faléry z přepychového koňského postroje byly vyzvednuty z podlahy kultovního místa u vrcholu kopce.

**Datace:** Nálezy mají pocházet z období 6. – poloviny 5. století

**Literatura:** DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. *Keltové a Čechy*. Str. 82.

**Charakteristika nálezů:** Z akropole hradiště pocházejí ojedinělé nálezy fáze LT B1a: bronzová spona se střečovitým lučíkem, bronzová spona asi s obloukovitým lučíkem a stříbrný prsten. Nález stříbrného prstenu je důkazem "návštěvy" opuštěného hradiště Závist kolonisty před sklonkem 4. stol. př. Kr., kteří se však pravděpodobně nesnažili využít výhod strategické polohy, jejíž zřícené hradby by jim poskytly zaručenou ochranu, ale ruiny knížecího sídla je lákaly pouze jako zdroj snadné kořisti.

**Literatura:** DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. *Keltové a Čechy*. Str. 89; HOLODŇÁK, Petr – MOTYKOVÁ, Karla – DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. Metal, glass and amber objects from the acropolis of Závist. In: *PA 69 (sešit 2)/ 1978*. Str. 336; TITÍŽ. Stavební podoba akropole na hradišti Závist v pozdní době halštatské a časně laténské. In: *AR XL (sešit 5)/1988*. Str. 555, obr. 14:7; TITÍŽ. Opevnění pozdně halštatského a časně laténského hradiště Závist.

In: PA75 (sešit 2)/ 1984. Str. 397; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 82; WALDHAUSER, Jiří. *Předduchcovský horizont...* Str. 38.

**Charakteristika nálezu:** Mezi velmi početnými archeologickými nálezy keramiky, nástrojů a šperků zaslouží jistě zmínky i 2 bronzové prsteny s výplněmi (gemou) z **chaty 3b**. Oba šperky o víceméně shodném průměru kroužků 14,5/15 mm (malý průměr kroužků s jistotou vylučuje jejich běžné nošení jako šperku na ruce dospělého, zjevně se musely nosit jiným způsobem a sloužily nejspíš jako pečetidla nebo jako zvlášť cenné amulety) mají do lůžek oválného tvaru vsazeny protáhlé vypouklé vložky ze silně korodovaného čirého skla s drobnými bublinkami. Prsten zachovaný kompletně zdobila gema podložená tenkou zlatou fólií, u druhého s poškozeným kroužkem je taková úprava nejistá. Gemy byly zřejmě odlity do forem a přebroušeny. První znázorňuje doleva obrácenou postavu muže, držícího v pravé ruce nezřetelný delší předmět, snad hůl nebo simpulum<sup>144</sup> (A 2625). Na druhé lze sotva rozpoznat zoomorfní motiv nebo drobný roh hojnosti (A 2637). Gemy ze skelné pasty napodobovaly v Itálii mnohem dražší intaglie z pravých kamenů.

**Datace:** 1. polovina 1. stol. př. Kr.

**Literatura:** DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. Model vývoje velmožského dvorce 2. – 1. století před Kristem. In: *PA 92 (sešit 2)/ 2001*. Str. 304, 316; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 82; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 531.

### ZEMĚCHY (okr. Mělník)

**Charakteristika naleziště:** V roce 2007 bylo při záchranném archeologickém výzkumu AÚ AVČR na katastru obce odkryto 5 jistých a 1 nejistý laténský hrob.

- **V hrobě č. 44** byla nalezena neúplná kostra ženy (40 – 50 let). V hrobě byly nalezeny tyto předměty: 6 bronzových duchcovských spon, 3 bronzové prsteny (2 nalezeny v oblasti hlavy a 1 na některém z prstů levé ruky), skleněné korálky, část bronzového řetízku, bronzový nápažník a 3 náramky, z keramiky byla nalezena nízká lahvovitá nádoba a soudkovitý pohárek.

**Datace:** Hrob je datován do fáze LT B1

**Popis prstenů** (3 ks, viz. *Obr. 30: 4*):

<sup>144</sup> Naběračka s dlouhou rukojetí sloužící na lití vína na hlavu obětí

- Jednoduchý bronzový prsten vyrobený z ploché hladké tyčinky. **Rozměry:** průměr 23 mm, síla 1 – 3 mm.
- Jednoduchý bronzový prsten vyrobený z ploché hladké tyčinky. **Rozměry:** průměr 22 mm, síla 1 – 3 mm.
- Jednoduchý bronzový prsten vyrobený z ploché hladké tyčinky, v nejužším místě poškozený. Rozměry: průměr 20 mm, síla 2 – 4 mm

**Literatura:** PRŠALOVÁ, Tereza. *Laténské pohřebiště v Zeměchách (okr. Mělník)*. Bakalářská práce: Karlova univerzita. 2012. Str. 14–16, 29.

**ŽALOV** (část města Roztoky, okr. Praha – západ)

**Lokalita:** u čp. 404, č. kat. 181/16

**Charakteristika naleziště:** Na jaře roku 1963 narazil J. Smrčka na lidské kosti a pravěké předměty. Jednalo se o 2 středně bohaté laténské hroby, z nichž jeden byl vybaven zbraněmi, jednalo se tudíž pravděpodobně o muže, druhý obsahoval pouze šperky.

- **Hrob č. 2** obsahoval 3 bronzové spony, torques, 2 shodné bronzové náramky, prsteny a jantarový korál.

**Datace:** hroby jsou datovány do 3. století př. Kr.

**Popis prstenů** (2 ks)

- Prsten vyrobený z materiálu čočkovitého průřezu, na vnější straně více klenutého. Vně je zdoben dvěma litými rýhami rovnoběžnými s okraji, které zdůrazňují vystouplost středového žebra. **Rozměry:** vnější průměr 25 mm, tloušťka materiálu 6–7 mm.
- Druhý prsten se nedochoval, ale nálezcem byl popsán jako čtvrtina železného kroužku. Zhotoven měl být z materiálu silného 7x3 mm, snad oválného nebo obdélného průřezu, ovšem jeho zploštění bylo provedeno naopak, než bychom u prstenu předpokládali (delší osa kroužku se kryje s rovinou jím proloženou).

**Literatura:** KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL*. Str. 82; MARTINEC, Vladimír. Laténské kostrové hroby ze Žalova. In: *AR XX (sešit 2)/1968*. Str. 249-251; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Str. 538.

### ŽELÉNKY (okr. Teplice)

**Nálezové okolnosti:** Z katastru obce je známo laténské pohřebiště i sídliště. Roku 1891 byl údajně nalezen kostrový hrob s bronzovým náramkem, nánožníky a prý se 6 zlatými prsteny. O autentičnosti zprávy je značně pochybováno.

**Literatura:** FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 390; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 82; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 542.

### ŽIŽKOV (Praha 3)

**Lokalita:** Komenského náměstí

**Charakteristika naleziště:** Roku 1872 bylo při srovnávání a vyrovnávání povrchu nalezeno rozsáhlé pohřebiště s 22 kostrovými hroby. Pohřebiště ze 4. – 3. století př. Kr. nebylo však systematicky prozkoumáno, a ačkoliv byly naštěstí některé nálezy zachráněny, hrobové celky již není možné rekonstruovat (hrobový celek byl rekonstruován pouze u hrobu č. 1).

- Kromě předmětů, které se z pohřebiště dochovaly v Národním muzeu, je z původních zpráv známo ještě několik důležitých nálezů, které se v muzejních sbírkách nedochovaly, např. prsten vyrobený z 20karátového zlata.

**Popis prstenu:** Jednalo se údajně o prostý prsten bez ozdob. **Rozměry:** průměr 33 mm; tloušťka 3 mm; váha 3,35 nebo 7 g. **Složení:** Zlato (93,2%), stříbro (6,7%).

**Literatura:** BENEŠ, František Xaver. Starožitnosti nalezené v Žižkově. In: *PA X/1874.* Str. 73; BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...* Str. 23; FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Str. 376; KALÁBKOVÁ, Kateřina. *Šperk v DL.* Str. 71-71; LUTOVSKÝ, Michal – SMEJTEK, Lubor et. al. *Pravěká Praha.* Str. 775, PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Str. 174; ŠTORCH, Eduard. *Ténský hrob v Hloubětíně.* Str. 144; WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 399; TENTÝŽ. *Jak se kopou keltské hroby.* Str. 73; TENTÝŽ. *Die Goldfingerringe...* Str. 83 – 121.

### BLÍŽE NEURČENÁ LOKALITA – Žatecko (okr. Louny)

**Charakteristika nálezů:** V souboru předmětů, které pocházejí z oblasti Žatecka, pravděpodobně z rozrušených kostrových hrobů, byl i bronzový prsten s plastickým obvodovým žebrem (viz. *Obr. 30: 5*).

**Literatura:** HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/1988*. Str. 61.

### **NEURČENÁ LOKALITA**

**Charakteristika nálezů:** Bronzový nánožník, prsteny, náramky, kroužky, fragmenty spon a tyčinek z období doby laténské jsou umístěny v teplickém muzeu (přír. č. 14-53 až 67/75), kam se dostaly spolu se sbírkou Spolku pro dějiny Němců v Čechách darované muzeu roku 1899.

**Literatura:** BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Litoměřicka...* Str. 101.

## **8. 5 Doba římská a období stěhování národů**

### **BĚŠICE** (okr. Chomutov)

**Lokalita:** Pískovna

**Charakteristika nálezu:** Při regulaci spodních proudů nechanické přehrady roku 1967 byl porušen sídlištní objekt (jáma) ze starší doby římské. Pocházejí z ní zlomky keramiky a bronzový prsten.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO67 [504]

### **BITOZEVES** (okr. Louny)

**Lokalita:** poloha „Za stodolou“, ppč. 178

**Charakteristika nálezu:** Žárový urnový hrob, zřejmě ženský, byl vykopán v roce 1887. V mísovité popelnici, obložené kameny, byly objeveny následující předměty: bronzová samostřílová spona s klínovitou nožkou, bronzový jemně rytý prsten (viz. *Obr. 31: 1*), kus křišťálu a částečně dochovaný náhrdelník asi z 8 skleněných a 4 jantarových korálků. Nálezy byly uloženy v muzeu Ohrada, odkud se dostaly do muzea České Budějovice.

**Datace:** pozdní doba římská (stupeň C3)

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; KACL, Pavel. *Nálezy skla doby římské v Čechách*. Diplomová práce: Karlova univerzita. 2012. Str. 93, 130<sup>145</sup>; SAKAŘ, Vladimír. Mladší doba římská v podkrušnohorské oblasti. In: *PA 57 (sešit 2)/ 1966*. Str. 605-606.

### **DEJVICE**<sup>146</sup> (Praha 6)

**Lokalita:** bývalá Mailbekova cihelna

**Charakteristika naleziště:** Na pohřebišti, na němž se pohřbívalo po celé období stěhování národů, zachránili v letech 1890–92 J. L. Píč a J. A. Jíra celkem 54 hrobových celků, velký počet hrobů však nesl známky vyloupení. Mezi nalezenými šperky vyniká zlatý terčovitý závěsek inkrustovaný almadíny, zlatý trojúhelníkovitý závěsek a stříbrné prsteny.

---

<sup>145</sup> KACL, Pavel. *Nálezy skla...*

<sup>146</sup> Dříve označováno rovněž jako Praha Podbaba nebo Praha Dejvice/Podbaba

- Z naleziště pochází zlatý prsten se štítkem, původně vykládaný sklem nebo drahými kameny (viz. Obr. 34: 1: 1).
- V **hrobě 8** byl nalezen prostý stříbrný kroužek, dvakrát zavínutý, o průměru 18 mm (viz. Obr. 34: 1: 3). Mohlo se jednat o prsten. Je uložen v Národním muzeu (H1-51 148).
- „Na prstech byly nalezeny dvakrát prsténky zcela jednoduché: první prsten na jedné straně zploštělý, z jiného hrobu kroužkovitý prstének se zelenavou kostičkou prstu...“ (viz. Obr. 34: 1: 2).

**Datování:** čelákovická skupina doby stěhování národů

**Literatura:** URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/115927/?series=99d65c20e33cd4caa74ffd>>, cit. [3. 6. 2013]; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 258-259; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str.821-822; VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky...* Str. 68; PÍČ, Josef Ladislav. *Archaeologický výzkum ve středních Čechách*. In: *PA 15 (sešit 11, 12)/ 1891*. Str. 633–656.

**Charakteristika nálezu:** Z **hrobu 7** pochází nálezní bronzového prstenu z období vinařického stupně doby stěhování národů. Ploška prstenu je zesílena a na místě pečetního znamení nese drobné, příčnými záseky členěné žebírko.

**Literatura:** NÁCAROVÁ, Jana. *Hroby vinařského stupně z doby stěhování národů*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2011. Str. 26; VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky...* Str. 68.

## **DOBŘICHOV** (okr. Kolín)

**Lokalita:** Pičhora

**Charakteristika nálezu:** Pohřebiště v Dobřichově – Pičhoře patří k nejvýznamnějším lokalitám časné doby římské. Žárové pohřebiště bylo nalezeno náhodou na jaře roku 1896 dělníky při těžbě šterku a písku. Výzkum lokality provedl J. Waněk pod dohledem J. L. Píče. Na lokalitě bylo objeveno celkem 131 hrobů. Z Dobřichova – Pičhory pocházejí čtyři zlaté prsteny.

- Z **popelnicového hrobu I** pochází bronzová urna, bronzové spony, bronzová jehlice, několik kusů bronzového kování opasku, zlatý prsten typu Beckmann 1, zlatý závěsek,



železný meč a nůž, bronzové kování štítu, hliněný dvojkónický přeslen, 2 stříbrné a 1 bronzové kování. Podle výbavy se jednalo o mužský pohřeb.

- Z **hrobu 4** pochází bronzová urna, 4 bronzové nádoby, 3 kování picího rohu, spona, jehlice, bronzová přezka, 3 kování opasku, prsten, 2 kování pochvy a 10 kování štítu, ostroha, 2 obouruční nože a další železný nůž, rukojeť meče, nůžky a 9 medvědích drápů.
- Z **hrobu 9** pochází kroužek (snad prsten), spona, jehlice a bronzový nůž.
- Z **hrobu 97** pochází kování picího rohu, spona, prsten, železný nůž, nůžky a kování.

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 52–56; CHYTRÁ, Hana. *Přesleny jako součást výbavy hrobů doby římské v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2005. Str. 25–26;<sup>147</sup> KRIŠTOFOVÁ, Veronika. *Noricko-panónske opaskové garnitúry a ich sociálne-etnický význam.* Diplomová práce: Karlova univerzita. 2010. Str. 123–125<sup>148</sup>; PECINOVÁ, Monika. *Provinciální spony starší doby římské v Čechách.* Diplomová práce: Karlova univerzita. 2008. Str. 144<sup>149</sup>; SALAČ, Vladimír (ed.). *APČ 8.* Str. 84.

**Lokalita:** „Třebická“, na malé ostrožně táhnoucí se od hradiště v Radimi nad Výrovkou (mezi Radimí a Plaňany) směrem k Cerhenicím a 1 km jihovýchodně od Pičhory

**Charakteristika nálezů:** Z výzkumu J. Waňka prováděného v letech 1890–1891 lze ve sbírkách Národního muzea identifikovat obsah 70 – 80 hrobů. Původní počet však jistě přesahoval 100 hrobů. Většina jich byla popelnicových, vyskytlo se i několik jámových a na 8 místech bylo pozorováno „žároviště“. Pohřebiště vzniklo ve stupni B2/ C1 a trvalo zřejmě až do stupně C3.

- **Hrob 24:** Urna (hliněná mísovitá nádoba) obsahovala údajně bronzový závěsek, bronzovou kónickou ozdobu s perforací, polovinu bronzového prstenu, kulovitý korálek z bílého skla zdobený modrozeleným dekorem a slitek 2 kobaltově modrých korálků.

**Datace:** hrob je datován do stupně C doby římské

**Literatura:** KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 132.

<sup>147</sup> Dále citováno jako: CHYTRÁ, Hana. *Přesleny jako součást výbavy...*

<sup>148</sup> Dále citováno jako: KRIŠTOFOVÁ, Veronika. *Noricko-panónske opaskové garnitúry...*

<sup>149</sup> Dále citováno jako: PECINOVÁ, Monika. *Provinciální spony...*

## DOLANY (okr. Olomouc)

**Lokalita:** trať „Za brankou“

**Charakteristika nálezů:** Polykulturní lokalita, která byla objevena díky výkopům inženýrských sítí při výstavbě rodinných domků v roce 1997. Záchrané výzkumy zde vedl M. Kalábek. Bylo zde celkem nalezeno 36 sídlištních objektů a 3 žárové hroby z časné doby římské, ale i další pravěké a středověké jámy.

- **Hrob 2** obsahoval hliněnou popelnici s pozůstatky dospělé nebo dospívající osoby a tyto artefakty: železnou a bronzovou přezku, bronzové kování pravděpodobně z pochvy dýky, 2 stříbrné<sup>150</sup> prsteny, bronzový nýt a 4 střepy z nejméně 2 nádob.

**Datování:** doba římská, fáze A3/ B1

**Uložení:** nálezy byly uloženy do Vlastivědného muzea v Olomouci

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 57–58; KALÁBEK, Marek. Mladší doba železná, doba římská a stěhování národů. In: SCHULZ, Jindřich. *Dějiny Olomouce, 1. svazek*. Olomouc, 2009. Str. 71; VACULÍKOVÁ, Luďka. *Skleněné korálky z doby římské na Moravě na základě nových nálezů z Hrubé Vrbky*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2012. Str. 13, 66.<sup>151</sup>

## DUŠNÍKY (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** poloha „V hájích“, ppč. 376, pole patřící k panskému dvoru č. 1

**Charakteristika nálezů:** V roce 1866 vyoral při obdělávání půdy V. Havlína žárový hrob v prosté zemi. Nalezena byla bronzová urna (vědro s obličejovými atašemi) se spálenými lidskými kostmi a další nálezy, mezi nimiž byl zlatý prsten o průměru asi 30 mm (dnes již nezvěstný), dvousečný stočený meč, 2–3 hroty kopí, železný nůž, kování štítu, železné zlomky, slitky bronzu, zlomek bronzového plechu a slitky stříbra, stříbrná nožka, stříbrné destičkovité kování a zlomky nádoby s vyobrazením lvice s rostlinou a psa s ptáčkem.

**Datace:** Hrob měl patřit významnému germánskému bojovníkovi z 1. poloviny 2. století (fáze B2a)

---

<sup>150</sup> E. Droberjar chybně uvádí železné

<sup>151</sup> Dále citováno jako: VACULÍKOVÁ, Luďka. *Skleněné korálky z doby římské...*

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [751]; BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 66; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870.* Str. 56.

### **HOLEDEČ** (okr. Louny)

**Lokalita:** Poloha Waschka, parcela č. kat. 902/1

**Charakteristika naleziště:** V letech 1930–1931 bylo při výkopu pro vodovodní potrubí porušeno několik žárových hrobů mladší doby římské. Patrně s tímto pohřebišťem souvisí ještě další žárový hrob (bez čísla), který obsahoval prsten. Nálezy z něj jsou uloženy v muzeu v Žatci.

- Žárový pohřeb byl uložený v nádobě. Z inventáře hrobu pocházejí slitky zelených, modrých a modrozelených skleněných perliček, bronzový prsten z plechového pásku sepjatého drátkem, bronzový bikónický předmět, 9 zlomků kostěného hřebene a 13 zlomků kostěných jehlic.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 75–76; SAKAŘ, Vladimír. Mladší doba římská v podkrušnohorské oblasti. In: *PA 57 (sešit 2)/ 1966.* Str. 608–648.

### **HOSTIVAŘ** (Praha 10)

**Lokalita:** pole u bývalé pískovny PRODOS

**Charakteristika nálezu:** Při stavbě silnice Praha 10 – Hostivař – Chodov byl při skrývání zeminy buldozerem porušen kostrový hrob z doby stěhování národů. Byla v něm pohřbena žena ve věku asi 30 let. Z hrobu pochází: stříbrné pozlacené spony, bronzový prsten pravděpodobně se skleněnou perlou (*viz. Obr. 34: 2*), pinzeta, železná přezka, skleněné a jantarové korálky, parohový amulet, železné nůžky, zlomek kostěného hřebenu a ulita mušle *Cypraea moneta*. Nálezy byly uloženy do Muzea hlavního města Prahy.

**Datace:** Žena byla pohřbena asi v 1. polovině 6. století

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO73 [014]; LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha.* Str. 827-828; URL: <<http://www.muzeumprahy.cz/media/js/web/esbirky/exponaty/>>

pravek/pravek-hrobvybava.html?KeepThis=true&TB\_iframe=true&height=400&width=415>  
[cit. 2. 5. 2013].

### **HRUBČICE** (okr. Prostějov)

**Lokalita:** poloha „Košíky“

**Charakteristika naleziště:** Na nalezišti bylo odkryto 8 žárových hrobů z pozdní doby římské.

- **Hrob č. 6** obsahoval korálky vyrobené ze zeleného skla, šedou v ruce dělanou mísu vyzdobenou čtyřnásobnou vlnicí na vystupujícím pásku, kroužek nebo prsten vyrobený z bronzu a železný fragment.

**Datace:** pozdní doba římská

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 90;  
VACULÍKOVÁ, Lud'ka. *Skleněné korálky z doby římské...* Str. 16.

### **JEVIČKO** (okr. Svitavy)

**Lokalita:** Předměstí 6

**Charakteristika naleziště:** Systematickou povrchovou prospekci, prováděnou mimo jiné i za pomoci detektorových kovů, byla získána řada bronzových předmětů: v souboru nálezů byly kromě bronzových nádob a spon také součásti opasků, šperky (náramky a prsten), kování picích rohů, ostruha, bronzové nákončí pochvy nože nebo dýky, železné předměty a fragmenty slitků stříbra, bronzu a železa. Charakter a struktura nalezených kovových artefaktů jasně naznačily přítomnost žárového pohřebiště ze starší doby římské.

- Jednoduchý bronzový páskový prsten (*viz. Obr. 31: 2*) je zařaditelný pouze rámcově do doby římské. **Rozměry:** průměr 15–20 mm.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard – VÍCH, David. Nové žárové pohřebiště z doby římské v Jevičku – Předměstí, okr. Svitavy. In: *Archeologie barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Sborník příspěvků z VI. Protohistorické konference Hradec Králové, 6. – 9. září 2010.* Olomouc, 2011. ISBN 978-80-244-2987-8. Str. 23–38.

## KADAŇ – JEZERKA (okr. Chomutov)

**Lokalita:** Jižně od bývalé silnice Kadaň – Prahy, asi 2 km od Kadaně

**Charakteristika naleziště:** Na lokalitě probíhal v letech 1968–1970 záchranný výzkum (V. Kruta), na kterém bylo objeveno mimo jiné sídliště ze starší doby římské: prozkoumány byly 3 zahloubené chaty.

- Ze sídlištního **objektu 18** (zahloubená chata) pochází prsten (viz. *Obr. 31: 3*), který je tvořen úzkým bronzovým páskem přecházejícím plynule ve vyšší štítek, v lůžku je zasazena oválná gema s rytým vyobrazením kvadrigy (čtyřspřeží).

**Datace:** Nelze vyloučit, že se jedná již o laténský import, který se různými možnými mechanismy dostal do pozdějšího prostředí počátku doby římské (stupňů A–B1, jak jsou sídlištní objekty datovány).

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 114; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 62, 64, 136; KRUTA, Václav. Železářská osada ze starší doby římské Kadaň- Jezerka (okr. Chomutov). In: *AR XXIV (sešit 3)/1973*. 317-327, 367; SALAČ, Vladimír (ed.). *APČ 8*. Str. 84.

## KOSTELEČ NA HANÉ (okr. Prostějov)

**Lokalita:** trať „Prostřední pololány“ - severozápadní okraj obce

**Charakteristika naleziště:** Významné pohřebiště z mladší a pozdní doby římské. Na podzim roku 1924 odkryl rolník Š. Šoustal první 2 hroby, na nálezy byl upozorněn prostějovský učitel A. Gottwald, který ještě téhož roku zahájil výzkum a objevil dalších 111 hrobů, ve výzkumech pokračoval roku 1925. Při zakládání chmelnice roku 1927 byla objevena druhá skupina hrobů, která donutila A. Gottwalda ve výzkumech pokračovat, sám rekonstruoval a konzervoval získaný materiál. Část lokality byla poničena orbou, přesto je z ní dosud známo 442 žárových hrobů a žároviště. Z lokality pochází velké množství keramiky a keramických střepů, šídla, nůžky, zlomky skleněných nádob, přesleny, 168 spon, přezky, nože, jehly...

**Datování:** pohřebiště je datováno do období poloviny 3. stol až do konce 4. Stol.

- **Hrob 357** byl poškozený orbou. Z nálezu zůstal pouze zbytek popelnice s neporušeným obsahem kostí, mezi nimiž ležel prsten (viz. *Obr. 31: 4*). Popelnice z hrobu se však již ve sbírkách nedochovala. Nálezy z hrobu byly uloženy do Muzea Prostějovska v Prostějově.

**Datování:** Podle analogií z bohatých kostrových hrobů v sousedních zemích se zdá, že ve středoevropské oblasti se tento typ prstenu častěji vyskytuje v době okolo r. 300 a ve 4. století.

**Popis prstenu:** Zlatý, spirálovitě stočený prsten z drátu s tordovanými konci a stříškovitě vytepanou střední částí.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 135; JÍLEK, Jan - VOKOLEK, Vít. Germánský prsten z Prahy- Vysočan (zhodnocení souboru ze Šmídovy pískovny). In: *Časopis národního muzea 2009 (řada historická), roč. 178, číslo 3-4.* Str. 101, VACULÍKOVÁ, Ludka. *Skleněné korálky z doby římské...* Str. 68; VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích...* Str. 158; ZEMAN, Jiří. *Severní Morava s mladší dobou římské. Problémy osídlení ve světle rozboru pohřebiště z Kostelce na Hané.* Praha: 1961. Str. 8-9, 143, 253-54, 275, obr. 67:D.

#### **KOSTELEČ NAD LABEM** (okr. Mělník)

**Charakteristika nálezů:** Roku 1858 či dříve měl být v katastru obce nalezen žárový hrob, který měl obsahovat nádobu a snad i 2 zlaté prsteny.

**Datace:** Nález by snad mohl náležet do doby římské

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [000]; BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 92; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870.* Str. 103.

#### **LOVOSICE** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Resslova ulice

**Charakteristika nálezů:** V sondě roku 1985 byly zachyceny 2 laténské objekty, objekt z doby římské a středohradištní jáma.

- V objektu z doby římské zkoumaném roku 1985 byla nalezena keramika, mazanice, nástroje z kosti, zlomky skleněných náramků a prsten. Nálezy jsou uloženy v Muzeu Litoměřice (př. č. 190-220/85).

**Literatura:** digitální archiv ARÚP BZO84-85 [836]

## LUŽICE (okr. Most)

**Lokalita:** U hostince Wiedemannova

**Charakteristika naleziště:** Z katastru obce pochází řada nálezů z římského období.

- Z lokality měl pocházet skleněný prsten bez bližších údajů. Z muzea v Mostě byl nález předán do archeologické sbírky bývalého městského muzea v Bílině (záznam přír. č. 172-a/76), kde se bohužel předmět nedochoval.

**Datace:** Pravděpodobné datování do doby římské nelze s jistotou ověřit, protože se předmět nedochoval

**Literatura:** MUŠKA, Jiří. Archeologická sbírka bývalého městského muzea v Bílině. In: *Archeologický výzkum s severních Čechách, svazek 17*. Teplice, 1990. Str. 19; SAKAŘ, Vladimír. Terra sigillata v českých nálezech. In: *PA 47 (sešit 1)/1956*. Str. 56-57; TENTÝŽ. Mladší doba římská v podkrušnohorské oblasti. In: *PA 57 (sešit 2)/1966*. Str. 612.

## MIKULOV (okr. Břeclav)

**Lokalita:** poloha „Na Rybníkách“

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště se žárovými i kostrovými hroby bylo prozkoumáno zejména pracovníky Archeologického ústavu ČSAV v Brně v letech 1950 - 1959.

- Kostrový **hrob 6** obsahoval kroužek (snad prsten), 2 spony, korálky a minci.

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 92; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 180-182; ŘÍHOVSKÝ, Jiří. 1951. Hroby z římského období u Mikulova. In: *AR III (sešit 1)/1951*. Str. 37-40, 47-49.

## MLADÁ BOLESLAV (okr. Mladá Boleslav)

**Lokalita:** u bývalého letního kina (JV okraj města)

**Charakteristika nálezu:** Z povrchového sběru M. Netušila ze září roku 2004 pochází nález bronzového prstenu a závěsku z období mladší doby římské až stěhování národů. Nálezy byly umístěny do muzea v Mladé Boleslavi.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP bzo04 [548]

**MUŠOV** (část obce Pasohlávky, okr. Brno - venkov)

**Lokalita:** trasa silnice Brno - Mikulov

**Charakteristika nálezů:** Zbytky zděné stavby ukrývaly četné předměty, nalezena byla mimo jiné drobná oválná antická gema, uvolněná patrně ze vzácného šperku. V nálezovém souboru je tato gema doprovázena železným prstenem, nabízí se proto úvaha o vzájemné souvislosti obou předmětů (snad pečetní prsten?).

**Popis gemy:** Hluboká intaglie s precizní kresbou, snad antické bohyně, vyrytou v karneolu. Hlava je zobrazena z levého profilu, s účesem zdobeným diadémem. Ve spodní části rytiny je zachycena část poprsí s horním okrajem upevněného pláště. Na lící straně je rytina rámována úzkým hladkým okrajem, na rubu je kámen opatřen oválnou ploškou. Úroveň uměleckého řemesla patří tato gema k nejkvalitnějším výtvorům, jaké se dostaly z vlastního římského prostředí do barbarika na sever od středního Podunají. **Rozměry:** 16,3 mm x 10,8 mm, výška 3,7 mm.

**Datace:** sklonek doby římské, snad až období markomanských válek

**Literatura:** MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 107.

**Lokalita:** Hradisko u Mušova

**Charakteristika nálezů:** Při povrchovém sběru na východním okraji opevněného areálu našel v roce 1995 amatérský archeolog A. Romanovský gemu oválného tvaru, původně snad součást pečetního prstenu. Jedná se rovněž o intaglii vyrytou do karneolu.

**Popis gemy:** Na gemě je zobrazen neoděný muž atletické postavy, v uvolněném postoji. Levá paže muže je lehce pokrčená, ruka vyjadřuje gesto smíru. Pravá paže je spuštěná podél těla, ruka se snad opírá o štít postavený jedním koncem na zemi a svírá svazek šípů. Hlava muže je pootočena doleva, krytá přilbou. **Rozměry:** 14,2 mm x 10 mm, výška 2,7 mm

**Datace:** starší doba římská

**Literatura:** MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 107.

**Lokalita:** poloha Burgstall

**Charakteristika naleziště:** Významná římská lokalita, která nebyla ještě v úplnosti publikována. Systematickému výzkumu předcházel amatérský výkop J. Liebera v roce 1925



a sondážní práce A. Gnirse v letech 1927-28. Hlavní poznatky z lokality jsou však spojeny až s výzkumy J. Tejrala, na nichž se podílela řada dalších odborníků. Z Mušova - Burgstallu pochází velké množství předmětů majících vojenský charakter (zejména výzbroj a výstroj), ale například také různé typy římských vojenských spon, prsteny, 2 hrací kameny z modrého skla.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 193-195.

### **NEHASICE** (část obce Bitozeves, okr. Louny)

**Lokalita:** Weinertovo pole

**Charakteristika nálezů:** Bronzová spona, bronzový prsten a fragmenty kostěného hřebene pochází údajně ze sídlištní vrstvy, bližší nálezové okolnosti však nejsou známy. Byly získány A. H. Fasslem v roce 1899 do sbírek teplického muzea (přír. č. 170-18 až 20/78).

**Datace:** nálezy pocházejí z doby římské

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Lounska...* Str. 34.

### **ODŘEPSY** (okr. Nymburk)

**Lokalita:** Na Struze

**Charakteristika nálezů:** Z popelnicového hrobu 1 na žárovém pohřebišti pocházela keramická urna, 2 bronzové spony a fragment další, bronzový plech, opasková kování, bronzový drát, prsten, slítek, hrudka grafitu, železné nůžky, nůž, fragment čepele nože, klíč a tyčinka. Dle hrobové výbavy bylo pohlaví pohřbeného jedince určeno jako žena.

**Datace:** starší doba římská

**Literatura:** PECINOVÁ, Monika. *Provinciální spony...* Str. 135.

### **OLOMOUC - NEŘEDÍN** (okr. Olomouc)

**Charakteristika nálezů:** V blízkosti sídliště objeveného roku 1975 J. Bláhou byl objeven kostrový hrob, v němž byla kromě kostry v natažené poloze nalezena přezka, prsten a neurčitý železný předmět (tyčinka). Pohřbena v něm byla mladá žena ve věku asi 17 let.

**Datace:** přechod doby římské a stěhování národů

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 224; KALÁBEK, Marek. Mladší doba železná, doba římská a stěhování národů. In: SCHULZ, Jindřich. *Dějiny Olomouce, 1. svazek*. Olomouc, 2009. Str. 72; PEŠKA, Jaroslav. Olomouc – Neředín (okr. Olomouc). In: *Přehled výzkumů 40 (1997- 1998)*. Brno, 1999. Str. 261.

### **OPOČNO** (okr. Louny)

**Charakteristika nálezů:** V letech 1977 - 88 zde prozkoumala I. Pleinerová 395 žárových hrobů a žároviště. Na pohřebišti se začalo pohřbívat v 1. polovině 3. století a zejména pak v jeho 2. polovině až do 4. století. Kovový inventář z pohřebiště obsahoval 36 bronzových předmětů, 33 železných předmětů, 3 stříbrné předměty a 2 postříbřené předměty. Mezi nálezy byl i jeden železný prsten a 8 prstenů bronzových.

- V keramické urně byl v **hrobu 12** pochovaný jedinec (pravděpodobně muž ve věku 20 až 40 let). Z hrobové výbavy se zachovaly železný nýt, opálová vložka do prstenu (gema se zobrazením ptáka), zvířecí kosti, opracovaný kořen paroží a zlomky 2 korálků z modrého a červeného skla.

**Datace:** Nález je datován do mladší doby římské

- **Hrob 232**, ve kterém byla v hliněné nádobě pohřbena dívka ve věku 14 - 19 let, vyniká množstvím inventáře: pochází z něj 2 postříbřené destičkovité spony, zlomky stříbrného pásku, zlomky 4 kostěných jehlic, zlomky asi 2 kostěných hřebenů s 5 železnými nýty, železný hřeben, kostěný korálek, 12 železných závěsků, bronzový kuliček na bronzovém očku, železná pružina zámku, části železného kování se železnými hřebíky s polokulovitými hlavičkami, části bronzového kování se železnými hřebíky, 11 železných hřebíků s polokulovitými hlavičkami, 5 železných hřebíků, 2 železná podkovovitá kování, 3 hliněné přesleny, kroužek z bronzového plechu, 4 bronzové háčky, 5 šicích jehel a zlomky 2 dalších, železný nůž, část železného předmětu, rourka z bronzového plechu, zlomky železné tyčinky, zlomek bronzového kroužku, 2 kousky pryskyřice, zvířecí kosti. Nálezy ze skla reprezentovala tmavě modrá oválná vložka z nezachovaného předmětu (prstenu, spony či závěsku) a korálky poškozené žářem, jejichž počet není jistý (zhruba 50).

**Datace:** Nález je datován do stupně C3 doby římské

- **Hrob 254** uchovával v keramické popelnici ostatky dívky ve věku 14 - 19 let. Z hrobu pochází zlomky kostěného hřebene s bronzovým nýtem, zlomky kostěných jehlic, zlomky kostěného náramku, kostěná válcovitá schránka s rytou výzdobou, zlomek kostěného předmětu (možná část kostěné schránky), poškozená vložka prstenu (snad z opálu?), zlomek bronzového plechu zdobeného rytím, 2 bronzové hřebíky s polokulovitými hlavičkami, amorfní zlomek bronzového předmětu, pryskyřice, zvířecí kosti a slitek modrého skleněného korálku s přitavenými úlomky kostěné schránky.

**Datace:** mladší doba římská (stupeň C3)

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 226-227; CHYTRÁ, Hana. *Přesleny jako součást...* Str. 28; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 61, 90, 99, 100, 141, 145, 146; KOBLOVÁ, Jana. K nálezu jehelníčku z doby římské z pohřebiště na Pičohoře u Dobřichova. In: *Sborník Národního muzea v Praze 2001, řada A- Historie, ročník 54.* Str. 63.

### **PLOTIŠTĚ NAD LABEM** (okr. Hradec Králové)

**Charakteristika naleziště:** Systematický výzkum pohřebiště z doby římské na této lokalitě prováděl Archeologický ústav ČSAV v Praze ve spolupráci s Krajským muzeem v Hradci Králové v letech 1961-1971. Pohřebiště z mladší a pozdní doby římské a z časné fáze doby stěhování národů se nachází na mírném svahu na pravém břehu Labe, 3 km severně od Hradce Králové, v severní části katastru obce Plotiště nad Labem. Výzkum zde odkryl celkem 1318 žárových popelnicových hrobů, 31 shluků spálených kůstek, 49 jámových hrobů, jeden birituální hrob a dva vyloupené kostrové hroby.

- Na okraji uvnitř menšího ohrazeného kruhového areálu se nacházel **birituální kostrový hrob 1400/III**. Pohřben do něj byl dospělý muž v natažené poloze s rukama směřujícíma do klína. Inventář hrobu tvořil jen bronzový prsten a železný hrot šipky. Ve výplni jámy byly zjištěny ještě spálené lidské pozůstatky z několika jedinců a střepy z keramických nádob.

**Datace:** období po polovině 5. století

- V **žárovém hrobě 192** byly kromě popelnice nalezeny tyto artefakty: prsten (viz. *Obr. 31: 5: 1*), tyčinka, opaskové kování, fragment železné tyčinky a bronzový plát.

- V **hrobě 539** byly nalezeny pozůstatky jedince ve věku 7-13 let v hrncovité nádobě. V hrobě byly rovněž nalezeny zlomky opaskového závěsku ze železa a bronzů, zlomky

prstenu ze železného drátu se zatočenými konci (viz. Obr. 31: 5: 2), železný závěsek, zlomek kostěného hřebene s bronzovým nýtem, 3 železné hřebíky, zlomek bronzové štítkové spony, zlomek kování z bronzového plechu, kostěná jehlice, zvířecí kosti a slitek svisle žebrovaného soudkovitého korálku z tmavě modrého skla.

**Datace:** doba římská, stupeň C1b nebo C2b

- V hrobě 620 byla pohřbena pravděpodobně dospělá žena. Popelnice kromě lidských ostatků obsahovala fragment bronzového prstenu (viz. Obr. 31: 5: 3), kování s kostěnými hlavičkami, kostěnou jehlici, železné kování pochvy meče, zlomek železných nůžek, kosti prasete, modrozelený fajánsový korálek a slitky korálků z tmavě modrého skla.
- V hrobě 753 byl nalezen železný prsten se dvěma spirálovitými růžicemi (viz. Obr. 31: 5: 4).

**Datace:** mladší doba římská

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 243-244; JIŘÍK, Jaroslav. *Příspěvky k poznání osídlení Čech v pozdní době římské a době stěhování národů.* Disertační práce: Karlova univerzita. 2010. Str. 78<sup>152</sup>; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 92, 98, 153; RYBOVÁ, Alena. *Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. - 5. Jahrhundert u. Z. I. Teil: In: PA 70 (sešit 2)/ 1979. Str. 353-489. II. Teil. In: PA 71 (sešit 1)/ 1980. Str. 147, 217; STŘIHAVKOVÁ, Lenka. *Hrobová výbava v době římské v Čechách.* Bakalářská práce: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Ústav historických věd. 2010. Str. 44-46.<sup>153</sup>*

## **PŇOV** (okr. Nymburk)

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště z mladší doby římské se nacházelo na jižním okraji obce. Lokalita byla zkoumána J. Hellichem v letech 1913–15. Odkryl zde 80 – 90 žárových hrobů, z revize nálezů však bylo možno rekonstruovat pouze 73 hrobových celků.

- V hrobě 67 byly kromě popelnice a pokličky nalezeny tyto předměty: bronzový prsten (viz. Obr. 31: 6), proužek bronzového plíšku, 2 bronzové litinky (možná spálená spona), 13 skleněných perel, 2 kostěné jehlice a kostěný hřeben. Dle výbavy se usuzuje na to, že v hrobě byla uložena žena.

<sup>152</sup> Dále citováno jako: JIŘÍK, Jaroslav. *Příspěvky k poznání osídlení...*

<sup>153</sup> Dále citováno jako: STŘIHAVKOVÁ, Lenka. *Hrobová výbava v době římské...*

**Datace:** Hrob je datován do mladší doby římské

**Popis prstenu:** masivní otevřený prsten, střed jemně vroubkován, konce prstenu přes sebe lehce přeloženy **Rozměry:** vnitřní průměr 15 mm, výška prstenu 7 mm, váha 3,8 g .

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 245-246; HELLICH, Jan. Žárové hroby mladšího období římského u Piněva a jich význam. In: *PA 30 (sešit 4)/1918*. Str. 152; STŘIHAVKOVÁ, Lenka. *Hrobová výbava v době římské...* Str. 38, 40.

### **PRAHA – ZLIČÍN** (Praha 5)

**Charakteristika naleziště:** V rámci předstihového archeologického výzkumu prováděného v letech 2005-2008 bylo prozkoumáno kompletní kostrové pohřebiště vinařické skupiny z doby stěhování národů, datované do průběhu 5. století n. l.

- Z nevykradeného dětského **hrobu č. 135** pochází zlatý spirálovitý prsten, 2 drobné zlaté spony, 2 zlaté přezky obuvi, 5 zlatých spirálek, skleněné korálky a 1 jantarový korálek. Nálezy těchto šperků dohromady vytvářejí dojem jednotné miniaturní (pohřební ?) soupravy zhotovené jedním šperkařem.

**Literatura:** JIŘÍK, Jaroslav. *Příspěvky k poznání osídlení...* Str. 201, JIŘÍK, Jaroslav - VÁVRA, Jiří. Druhá etapa výzkumu pohřebiště z doby stěhování národů v Praze 5 - Zličíně. In: *Zprávy ČAS, Supplément 71: Archeologické výzkumy v roce 2007*. Praha, 2008. Str. 22; VÁVRA, Jiří – JIŘÍK, Jaroslav – KUCHARČÍK, Milan – KUBÁLEK, Pavel. Výzkum pohřebiště z doby stěhování národů v Praze – Zličíně v letech 2005-2008. In: *Archeologica Pragensia 19/2008*. Str. 229.

### **PROSMYKY** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** pískovna W. Wenera

**Charakteristika naleziště:** Z katastru obce pocházejí nálezy kostrových hrobů z mladší a pozdní doby římské.

- V **hrobě nalezeném roku 1902** ležela ženská kostra v natažené poloze ve směru S-J. Hrob obsahoval 2 bronzové samostřílové spony, 3 bronzové závěsky, bronzový nákrčník s ovinutými konci, stříbrnou svorku, 5 bronzových knoflíků, 2 bronzové jehlice, 6 bronzových

kroužků, skleněné a jantarové korále z náhrdelníku a 3 hliněné přesleny. Bronzový prsten, který byl součástí nálezů, není zachován.

**Datace:** hrob je datován do mladší doby římské

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 266-267; ZAHNAŠOVÁ, Markéta. *Bohaté kostrové hroby z mladší doby římské v Čechách*. Bakalářská práce: Univerzita Palackého v Olomouci. 2012. Str. 13-14.<sup>154</sup>

**PŠOV** (část obce Podbořany, okr. Louny)

**Lokalita:** Rubín, blíže neurčeno

**Charakteristika nálezů:** Nálezy z lokality, například i bronzové prsteny z období doby římské, jsou uloženy ve sbírkách muzea v Chomutově (inv. č. 6640b- údajně z kostrového hrobu, 9254, 9256).

**Literatura:** ČERNÁ, Eva – ONDRÁČKOVÁ, Lenka. *Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově*. Archeologický výzkum v severních Čechách, svazek 26. Teplice – Chomutov, 1996. Str. 64-65.<sup>155</sup>

**RADOVESICE** (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** lom na konci obce (severně od obce)

**Charakteristika naleziště:** Při skrývce v lomu roku 1839 byl na lokalitě objeven nález kostrového hrobu z doby římské. Hrob byl obložený kameny a kromě kostry (lebka údajně byla uložena ve 2 nádobách se stopami pozlacení) obsahoval bronzové předměty: mísu, nůžky, plechový prsten, pasovou záponu, kování, nákončí picího rohu a snad i další bronzové zlomky. Nálezy by měly být uloženy v Národním muzeu.

**Datace:** Nález je řazen do starší doby římské

**Literatura:** digitální archiv ARÚP S1870 [518]; SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 212.

---

<sup>154</sup> Dále citováno jako: ZAHNAŠOVÁ, Markéta. *Bohaté kostrové hroby...*

<sup>155</sup> Dále citováno jako: ČERNÁ, Eva- ONDRÁČKOVÁ, Lenka. *Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově...*

### **RAKŠICE** (okr. Znojmo)

**Lokalita:** bývalá cihelna F. Sobotky

**Charakteristika naleziště:** V roce 1924 zde byl nalezen hrob z období stěhování národů. Byla v něm pohřbena žena se silně deformovanou lebku. Hrobovou výbavu tvořily tyto artefakty: zlomky bronzové spony, skleněné a jantarové korálky, bronzový prsten se štítkem s vložkou z modrého skla, bronzová náušnice s polyedrickou kostkou, bronzový řetízek a kruhové zrcátko.

**Datace:** Hrobový celek můžeme datovat do 2. poloviny 5. století

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 279; MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 115.

### **ŘEPOV** (okr. Mladá Boleslav)

**Lokalita:** východní okraj obce, poloha „Na Včelníku“ na poli p. Horáčka poblíž říčky Klanice

**Charakteristika nálezů:** V roce 1904 byly v hloubce necelého metru nalezeny 2 větší kovové nádoby vedle sebe - vědro a pánev. Uvnitř vědra byly nalezeny: souprava cedníku s naběračkou, mělká mísa, bronzová kování 2 picích rohů zdobená stříbrnými nýtky, prsten (viz. Obr. 32: 1), břitva a nůžky. Vzhledem ke složení předmětů je dnes tento nález interpretovaný jako hrobový nález, i když v minulosti se uvažovalo rovněž o depotu. Protože žádný z předmětů nebyl poškozený žářem pohřební hranice, je možné označit hrob za kostrový, v němž byl pochován významný jedinec, pravděpodobně muž. Nálezy byly předány Národnímu muzeu (inv. č. 52 968 - 52 982).

**Datace:** starší doba římská, 2. polovina 1. století

**Literatura:** URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/107138/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013]; BŘEZINOVÁ, Helena- POPPOVÁ URBANOVÁ, Kristýna. Fragmenty textilu na bronzovém vědru z doby římské z Řepova. In: *AR LXI/2009*. Str. 101-102; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 284-285; WALDHAUSER, Jiří- KOŠMAR, Lubomír. *Archeologie Germánů v Pojizeří a v Českém ráji*. Praha - Malá Boleslav, 1997. Str. 78, 137-138.<sup>156</sup>

---

<sup>156</sup> Dále citováno jako: WALDHAUSER, Jiří - KOŠMAR, Lubomír. *Archeologie Germánů v Pojizeří...*

**Lokalita:** Řepov 3 - u sportovního hřiště nad řepovskou cihelnou, nacházející se asi 500 m jižně od obce

**Charakteristika nálezů:** V červnu 1934 zde byl dělníky porušen ženský kostrový hrob. Kostra byly orientována ve směru SV - JZ, v natažené poloze na břiše, s nohama mírně pokrčenými. Hrobová výbava se skládala ze 2 kolínkovitých spon na hrudi zemřelé, 24 korálek z jantaru, jednoho „lignitového“ a 4 skleněných korálků u krku, esovité záponky ze stříbra u levé ruky nebo pod pánví, bronzového kroužku (snad prstenu) a železného nožíku „s bronzovou záštitou“ ležícího u levé nohy. Nálezy jsou uloženy v muzeu v Mladé Boleslavi (inv. č. 614-623).

**Datace:** doba římská, stupeň B2b

**Literatura:** KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 91, 165-166; WALDHAUSER, Jiří - KOŠMAR, Lubomír. *Archeologie Germánů v Pojizeří*. Str. 76, 140.

### SLATINA (okr. Kladno)

**Lokalita:** Východní strana obce, poloha „Na Horách“

**Charakteristik naleziště:** Koncem 19. stol. byly na lokalitě narušeny žárové hroby z 2. století. Z rozrušených hrobů (nejspíše dvou) pochází 2 bronzové emailované destičkovité (terčovité) spony, bronzový prsten s emailovou vložkou, bronzový předmět stočený z drátu (závěsek?), rourky z bronzového plechu, zlomky bronzových a kostěných jehlic, zlomek kostěného hřebene, skleněné korálky, zlomky různých bronzových předmětů, stříbrné kování a další nálezy.

**Datace:** Přelom stupňů B2/ C1 doby římské

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str.68; HELLICH, Jan. Žárové hroby mladšího období římského u Piněva a jich význam. In: *PA 30 (sešit 4)/ 1918*. Str. 159, 168; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 166.

### SMOLÍN (část obce Pohořelice, okr. Brno - venkov)

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště z doby stěhování národů bylo v době objevení (roku 1951 J. Dezortem) již značně poničeno těžbou šterku. Záchranným výzkumem však bylo prozkoumáno 33 kostrových hrobů z období 5. - 6. století.



- **Hrob XXXII**, v němž byla pohřbena mladší žena, unikl pozornosti vykrádačů, poskytl proto neobyčejně bohatý inventář. Obsahoval: po obou stranách lebky 2 zlaté náušnice zdobené granulací a filigránem, 2 stříbrné přezky a plechovou sponu, stříbrný prsten (na prstě pravé ruky), náramek a větší počet skleněných, jantarových a kamenných korálků z náhrdelníků a ozdob rukávů. U pravého boku měla žena pravděpodobně váček, v němž byl nalezen náhrdelník ze skleněných a jantarových korálků, 2 bronzové náušnice, bronzový jehelníček a přeslen.

**Datace:** období kolem poloviny 5. století

**Popis prstenu** (viz. Obr. 34: 3): Stříbrný otevřený prsten ze dvou tyčinek spojených tenkým proužkem a na konci zavinutých ve vstřícné voluty. **Rozměry:** průměr 20 x 18 mm, šířka volut 15 mm.

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 92; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 298-299; MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 110; KRÁL, Jaroslav - ŘÍHOVSKÝ, Jiří. Hrob z doby stěhování národů ze Smolína na Moravě. In: *AR IV (sešit 2)/1952*. Str. 107; NOVOTNÝ, Boris. K otázce kultu mrtvých na pohřebišti z doby stěhování národů u Smolína na Moravě. In: *AR IX (sešit 4)/1957*. Str. 467-468; PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Str. 478-450, obr. 309:6; SVOBODA, Bedřich. Šperky z XXXII. hrobu ve Smolíně. In: *PA 48/1957*. Str. 463-494.

### **SOBĚSUKY** (okr. Chomutov)

**Lokalita:** Soběsuky III, štěrkovna na parcele 79/ 1

**Charakteristika nálezů:** V roce 1986 zde byl nalezen kostrový komorový hrob, v němž byla pohřbena význačná žena. Inventář hrobu obsahoval: stříbrnou samostřílovou sponu, 2 štítkové bronzové spony zdobené stříbrnou a zlatou folií a skleněnými vložkami, bronzovou přezku, bronzovou pozlacenou jehlici, 3 jehly, stříbrný prsten, stříbrný stočený drát, dvojitý náhrdelník ze skleněných a jantarových korálků se stříbrnými kroužky, bronzovými a stříbrnými závěsky a esovitou záponkou, bronzovou pinzetu, toaletní bronzovou lžičku, bronzový stočený drát s omotanými konci, různá železná kování z dřevěné skříňky, 2 keramické nádoby a přeslen.

**Datace:** Hrob pochází z mladší doby římské (C1- C3)

**Popis prstenu:** Stříbrný prsten rozbitý na 4 části<sup>157</sup>: jednoduchý uzavřený nezdobený kroužek. **Rozměry:** průměr 16 mm.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 300; CHYTRÁ, Hana. *Přeslony jako součást...* Str. 30; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 95, 167; ZAHNAŠOVÁ, Markéta. *Bohaté kostrové hroby...* Str.16-17, 33; SALAČ, Vladimír (ed.). *APČ 8*. Str. 143.

### **STAŇKOVICE** (okr. Louny)

**Lokalita:** ppč. 679, u domu čp. 173 ve Slepé ulici

**Charakteristika nálezů:** Při výzkumu žateckého muzea prováděném na jaře roku 1937 byl nalezen kostrový hrob, v němž bylo pravděpodobně uloženo dítě nebo mladý jedinec v mírně skrčené poloze, pravděpodobně se jednalo o dívku. Inventář hrobu tvořily 2 malé bronzové destičkovité (terčovité) spony zdobené zlatem a původně asi i se skleněnou vložkou uprostřed, zlomky dalších 2 drobných samostřílových spon, bronzový prsten (nalezený na pravé ruce)<sup>158</sup>, 2 železné přezky, 2 jantarové a 3 bronzové korálky a skleněný fialový složitě fasetovaný korálek. Nálezy jsou uloženy v muzeu v Žatci.

**Datace:** 2. polovina 3. století, tedy stupeň C1b doby římské.

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 311; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 94, 167-168.

### **STEHELČEVES** (okr. Kladno)

**Charakteristika naleziště:** Žárové pohřebiště, na němž se pohřbívalo mezi stupni R A až do začátku stupně R Cl, bylo už od začátku 20. století soustavně ničeno aktivitami místní cihelny. Nejdříve byla cihelna zkoumaná Československým archeologickým ústavem v Praze, a to v letech 1919 - 1929. Roku 1962 ve výzkumech na lokalitě pokračoval A. Knor. Z dokumentace se podařilo rekonstruovat 26 hrobů (14 popelnicových a 12 jámových).

- V žárovisku se spolu se záponou poškozenou ohněm našlo několik kování picích rohů, součásti opasku, části bronzové nádoby, bronzové kování a bronzový prsten.

<sup>157</sup> Některé práce chybně uvádějí, že se jedná o 4 stříbrné prsteny

<sup>158</sup> Některé práce jmenují prsteny 2.

**Datace:** starší doba římská

**Literatura:** KRIŠTOFOVÁ, Veronika. *Noricko-panónske opaskové garnitúry....* Str. 103-104.

### **STRADONICE** (část obce Nižbor, okr. Beroun)

**Charakteristika nálezů:** Nestratifikovaný nález údajně ze stradonického hradiště: jedná se o zlomek stříbrného prstenu (inv. č. 81 600) z dvojitého drátu, v jehož prostředním ze tří miskovitých lůžek je dochována kulička bezbarvého skla, na jejímž spodku je skvrna skla žlutého.

**Datace:** nález se datuje do 3. – 4. století

**Literatura:** KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 63-65, 170.

### **STRACHOTÍN** (okr. Břeclav)

**Charakteristika naleziště:** Díky záchrannému výzkumu prováděnému pracovníky AÚ AVČR v letech 1978–79 bylo zachráněno 21 hrobů z doby stěhování národů.

- **Hrob 80** patřil pravděpodobně bohaté germánské ženě. Byl sice vyloupený, přesto se v něm našlo množství nálezů: pod rozrušenými kostmi hrudníku byl zlatý závěsek, v oblasti pánve 9 stříbrných nýtů, u kloubní hlavice levé stehenní kosti zlatý prsten (původně na levé ruce, viz. *Obr. 34: 4*), mezi stehenními kostmi železný nůž se zlatou objímkou a další izolovaná zlatá objímka, mezi koleny jantarový korál a 2 skleněné korálky, další skleněný korálek v prostoru trupu a zlatá přihrádka.

**Popis prstenu:** Zlatý prsten se štítkem zdobeným svastikovým vzorem, provedeným technikou přihrádkové inkrustace – se 4 buňkami uzavírajícími v sobě plátky vybroušené ze skleněné imitace almadinu, které jsou podloženy zlatou vzorovanou fólií.

**Rozměry:** průměr štítku 15,2 mm

**Literatura:** STUHLÍK, Stanislav (ed). *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*. Brno, 2002. Str. 360; ČIŽMÁŘ, Miloš - GEISLEROVÁ, Kateřina - RAKOVSKÝ, Ivo. Pohřebiště z doby stěhování národů ve Strachotíně. In: *PA 76 (sešit 2)/ 1985*. Str. 286; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 314-316; MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny...* Str. 115.

## ŠARATICE (okr. Vyškov)

**Lokalita:** Poloha „Padělky za humnama“

**Charakteristika naleziště:** Z lokality pochází celkem 153 žárových hrobů z pozdní doby římské a kostrové pohřebiště z doby stěhování národů. Pohřebiště z doby stěhování národů nebylo dosud v úplnosti publikováno, z dostupných zpráv je však známo, že milodary hrobů tvořily např. nádoby vyráběné na kruhu, skleněné nádoby, stříbrné pozlacené spony, bronzové prsteny, železné přezky a kostěné hřebeny.

- Nález dvou bronzových prstenů náleží do starší fáze pohřebiště doby stěhování národů

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 324; STAŇA, Čeněk. Nové nálezy na pohřebišti z doby stěhování národů v Šaraticích na Moravě. In: *AR VIII (sešit 1)/1956*. Str. 29.

## ŠITBOŘICE (okr. Břeclav)

**Lokalita:** Padělky od Moutnic

**Charakteristika nálezů:** Výzkum zde byl zahájen I. L. Červinkou v roce 1932 a dále pokračoval pod vedením R. M. Perličky letech 1960, 1963 a 1968 - 1969. Pohřebiště nebylo odkryto celé, bylo zde objeveno 37 popelnicových, 9 jámových a 1 symbolický pohřeb.

- Ze žárového ženského **hrobu č. 8** pochází kromě popelnice a zlomků keramiky 2 zlaté prsteny, bronzový háček a litá maskovitá ataše. Uložení prstenů bylo velmi specifické, což může být považováno za projev snahy zabránit jejich odcizení při vykrádání hrobů, které se dělo prakticky v každém období.

**Datace:** Hrob je datován do přechodné fáze B2/ C2 doby římské

**Popis prstenů** (viz. Obr. 32: 2): Vnější povrch obou exemplářů je fazetován<sup>159</sup> do 6 – 7 paralelních ploch. Shodně u obou prstenů byl identifikován konkávně konvexní průřez a stopy mírné mechanické deformace, kterou lze snad vysvětlit prostřednictvím nálezových okolností: oba prsteny byly nalezeny pod popelnicí a jejich uložení naznačuje, že byly původně navlečeny na předmět z organické látky, který se nedochoval (s největší pravděpodobností dřevěný kolík, viz. Obr. 32: 3). Jiné stopy po nošení ani na jednom z prstenů nejsou zřejmé.

---

<sup>159</sup> Fazeta (faseta) = zkosená hrana výrobku

Nebyly pozorovány ani stopy po ohni, což ukazuje na to, že prsteny byly sejmuty z pohřbívané osoby. **Rozměry:** 18 x 21,4 mm, 7,1 g; 27,5 x 23,5 mm, 6,5 g.

- Z obsahu **jámového hrobu č. 27** je ve zlomku a bez dalšího doprovodného inventáře doložen artefakt, který by mohl být považován za kostěný prsten (viz. *Obr. 32: 4*). Patrně se může jednat o variantu prstenu vyrobenou v místním prostředí, jenž má rozšíření ve značně odlehlých oblastech. Může teoreticky představovat skutečnou přítomnost cizího elementu v domácím svébském etniku, neboť takovýto předmět by patrně nebyl předmětem obchodu na větší vzdálenosti.

**Popis:** Jedná se o širší typ prstenu se čtyřmi žebry, dvě krajní žebra o něco vyšší. **Rozměry:** rekonstruovatelný průměr 20 mm, tloušťka 4 mm.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 326-327; JÍLEK, Jan. *Bronzové nádoby z doby římské na Moravě a naddunajské části Dolního Rakouska*. Univerzita Pardubice: 2012. ISBN. Str. 126-127;<sup>160</sup> VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích...* Str. 158-163.

### **TŘEBUSICE** (okr. Kladno)

**Lokalita:** ppč. 321. Někdejší pole pana Bastla, Hory a paní Regemerové a v polohách „Za Lesíkem“ a „K Nádraží“. Naleziště se nachází na mírném jižním svahu, z větší části na katastru Třebusic, menší na katastru Želenic.

**Charakteristika nálezů:** Významná germánská nekropole. První žárové hroby byly porušeny při stavbě silnice do Kralup, další výzkumy následovaly v letech 1921-27, 1936-39, 1941-42, 1944, 1956-57, 1962-63. Celkem bylo prozkoumáno téměř 900 žárových (popelnicových i jámových) hrobů. Mezi nálezy z hrobů nechybějí bronzové prsteny (jeden se skleněnou vložkou).

- **Hrob XIII/ 26** obsahoval: hliněnou popelnici, zlomky naběračky, kování z bronzového plechu, 2 bronzové kroužky, zlomek bronzové spony a zlomek jiné spony, zlomek držadla vědra, zlomek rámce dlouhé přezky, zlomek rámce další bronzové přezky, zlomek přezky, zlomky bronzových tyčinek, tyčinkovitý slitek stříbra, železnou ostruhu, zlomek železného prstenu s otvorem pro vložku (ze skla, jantaru, nebo snad drahokamu), železný nůž, malý železný nůž a špičku dalšího, železnou břitvu, železné nůžky, železné kování se 2 nýty,

---

<sup>160</sup> Dále citováno jako: JÍLEK, Jan. *Bronzové nádoby z doby římské...*

2 železné skoby, 4 železné hřeby, zlomek železné tyčinky a zlomky další, hrudku pryskyřice, malé fragmenty železa a zlomky kování, kostěný předmět (rukojeť nože?) a slitky skla neznámého původu smíchané s malými kostmi.

**Datování:** stupeň B doby římské

• **Žárový hrobový celek XXXV/ 42** obsahoval 3 honosné železné spony s válcovitou hlavicí zdobené stříbrem a zlatem, stříbrný a zlatem plátovaný náramek, 2 stříbrné náušnice, zlatý prsten (viz. Obr. 32: 5), bronzový kroužek, zlomek bronzové nádoby, zlomek stříbrného kování a železnou tyčinku. Protože se jedná o kolekci charakteristického šperku wielbarské kultury, je často hrob označován jako projev cizího wielbarského(?) prvku v místním germánském prostředí, některými badateli bývá považován za pohřeb ženy - cizinky, která se zřejmě provdala za polabského Germána z našeho území.

**Datace:** Hrob je datován do starší doby římské, konkrétně do druhé poloviny 2. století.

**Literatura:** digitální archiv stau [207]; BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; DROBERJAR, Eduard. Od plaňanských pohárů k vinařické skupině (kulturní a chronologické vztahy na území Čech v době římské a v časné době stěhování národů). In: *Sborník Národního muzea v Praze 1999, řada A- Historie, ročník LIII, číslo 1-2*. Str. 3; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 342-344; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* Str. 63, 105; SALAČ, Vladimír (ed.). *APČ 8*. Str. 84; VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích...* Str. 144.

### **TUKLATY** (okr. Kolín)

**Lokalita:** pole pana Mašina

**Charakteristika naleziště:** V roce 1896 odkryl na lokalitě J. L. Píč sídliště z doby římské. Lokalita poskytla pestrou skladbu předmětů: střepy hliněných nádob, zlomek Terry sigillaty, atáš bronzového vědra, spony, jehlice, bronzový prsten (viz. Obr. 32: 6), pinzetu na kroužku, železný klíč...

**Datace:** sídliště je datováno do 1. a 2. stol. n. l.

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 346; HELlich, Jan. Žárové hroby mladšího období římského u Piněva a jich význam. In: *PA 30*

(sešit 4)/ 1918. Str. 152; PÍČ, Josef Ladislav. Archaeologický výzkum ve středních Čechách In: PA 17 (sešit 5)/ 1896. Str. 367-410; SALAČ, Vladimír (ed.). APČ 8. Str. 85, obr. 52:3.

### **TVRŠICE** (okr. Louny)

**Lokalita:** poloha „U Červeného kříže“

**Charakteristika naleziště:** Na počátku 20. století zachránil A. Gerstenhöfer při stavbě silnice 35 žárových hrobů z doby římské.

- Žárový hrob II uložený v urně obsahoval prsten a 2 spony.

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 91; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 347.

### **VELATICE** (okr. Brno - venkov)

**Lokalita:** Zadní Půllány

**Charakteristika nálezů:** V roce 1923 se několik žárových hrobů podařilo zachránit I. L. Červinkovi, další hroby odkryli T. a P. Ondráčkovi a A. Dvořáček. Kostrový hrob zde objevil J. Poulík v roce 1937, v roce 1943 se nález rozrostl o dalších 18 hrobů žárových a jeden kostrový zásluhou brněnské pobočky Státního archeologického ústavu. Dalších 5 žárových hrobů našel roku 1956 I. Peškař. Přesto však jistě nebyly zachyceny všechny hroby, protože značný počet jich byl zničen orbou.

- Žárový hrob 9<sup>161</sup>, v němž byl pohřben dospělý jedinec. Na spálených kostech byly uloženy zbytky roztavené skleněné nádoby, fragmenty bronzových nádob, 2 železné nože, stříbrná a bronzová spona, železné nůžky, zlomek bronzové jehlice, část bronzového nože, železný<sup>162</sup> prsten (viz. Obr. 32: 7), zlomek bronzové jehly, stříbrné kování a kování noricko-panonského opasku.

**Datace:** Hrob je datován do 2. poloviny 1. století – počátku 2. století

---

<sup>161</sup> V encyklopedii E. Droberjara uveden jako hrob 6. (DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 355.)

<sup>162</sup> V některých publikacích mylně označován za bronzový.

**Popis prstenu:** Římskoprovinciální železný prsten s rozšířeným páskem s lůžkem pro umístění vložky, která se dodnes nedochovala. Od oka prstenu se ramena obroučky pozvolna zužují. Jedná se o typ Beckmann 20.

**Literatura:** BELCREDI, Ludvík a kol. *Archeologické lokality a nálezy...* Str. 162; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 354-356; JÍLEK, Jan. *Bronzové nádoby z doby římské...* Str. 136-137; JÍLEK, Jan - KUČA, Martin - SOJKOVÁ, Tereza. Pohřebiště z doby římské ve Velaticích. In: *Slovenská archeológia LIX-2/2011*. Str. 254-255, 267-269.

### **VELKÉ HOSTĚRÁDKY** (okr. Břeclav)

**Lokalita:** Podlipiny, ppč. 341-59

**Charakteristika nálezů:** Z pohřebiště doby římské je známo celkem 59 žárových hrobů. První 4 žárové hroby zachránil již roku 1929 M. Chleborád. V letech 1962-64 na lokalitě výzkum vedl K. Ludikovský.

- **Popelnicový žárový hrob 1** objevil rolník F. Majer při orbě na jaře roku 1929. Z obsahu hrobu pocházejí tyto předměty: střepe rozbité popelnice, bronzový nůž, zlomky bronzových nůžek, zbytek bronzového klíče, bronzový náramek, stříbrný prsten, bronzová dvojdílná spona, část stříbrné jehly a deformované bronzové soudkovité vědro a jeho části. Spálené lidské kosti se nezachovaly, proto nebylo možné antropologicky určit pohlaví zemřelého jedince.

**Datace:** hrob je datován do stupně B2 doby římské

**Popis prstenu:** Stříbrný prsten (Moravské zemské muzeum Brno, Inv. č. Pa 1891/ 38, viz. Obr. 33: 1) dochovaný ve zlomcích, které se však podařilo spojit a doplnit. Druh s konkávně konvexním průřezem obroučky, dle třídění Beckmann forma 3 I. skupiny

**Literatura:** BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...* Str. 92; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 358; JÍLEK, Jan. *Bronzové nádoby z doby římské...* Str. 140-141; PEŠKAŘ, Ivan - LUDIKOVSKÝ, Karel. *Žárové pohřebiště z doby římské ve Velkých Hostěrádkách [o. Břeclav]*. Praha, 1978. Str. 25-26, 85; TEJRAL, Jaroslav. K otázce postavení Moravy v době kolem přelomu letopočtu. In: *PA 59 (sešit 2)/ 1968*. Str. 505; VACULÍKOVÁ, Luďka. *Skleněné korálky z doby římské...* Str.72 .



## VINAŘICE (okr. Kladno)

**Lokalita:** Landova cihelna, pod horou Vinařickou

**Charakteristika naleziště:** Od 70. let 19. století zde byly rozkopávány kostrové hroby. Z rozrušených kostrových hrobů, o jejichž nálezy se zasloužil J. Smolík, se zachoval mimo jiné bronzový prsten. Dále z nich měly pocházet železné i stříbrné spony, keramika (džbán, popelníčky, misky, ...), skleněné přesleny, korálky a kostěný hřeben s bronzovými nýtky.

**Popis prstenu:** „Bronzový prsten, na němž v stejné vzdálenosti jest vždy po dvou vrubech“. Jedná se o bronzový prsten vyrobený z tyčinky čočkovitého průřezu, na jejíž čelní straně je vyryt šikmo čárkovaný pás.

**Datace:** vinařický stupeň stěhování národů

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 365; JÍLEK, Jan- VOKOLEK, Vít. Germánský prsten z Prahy- Vysočan (zhodnocení souboru ze Šmídovy pískovny). In: *Časopis národního muzea 2009 (řada historická), roč. 178, číslo 3-4.* Str. 101, SMOLÍK, Josef. Zprávy a drobnosti. In: *PA X/ 1878.* Str. 808; VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky...* Str. 67-68; SMOLÍK, Josef. Hroby u Vinařic. In: *PA 11/1879-1881.* Str. 27.

## VYSOČANY (Praha 9)

**Lokalita:** Šmídova cihelna

**Charakteristika naleziště:** Ze sídlištního objektu objeveného v srpnu 1938 pochází keramika, prsten, jehlice a fragmenty nístěje hutnické pece. Nálezy byly umístěny do Národního muzea v Praze.

**Datace:** Soubor je řazen do časně doby římské, stupně B1. Časové zařazení prstenu je však problematické, neboť v dobře datovaných celcích nemá analogie.

**Popis prstenu:** Bronzový litý prsten (Národní Muzeum v Praze, inv. č. 551 851, viz. *Obr. 33: 2*) zdobený 6 mm širokým plastickým tordovaným žebírkem na čelní straně prstenu. **Rozměry:** průměr 26 mm, šířka pásku 5-12 mm.

**Literatura:** JÍLEK, Jan - VOKOLEK, Vít. Germánský prsten z Prahy - Vysočan (zhodnocení souboru ze Šmídovy pískovny). In: *Časopis národního muzea 2009 (řada historická), roč. 178, číslo 3-4.* Str. 99-105.

## VYŠKOV (okr. Vyškov)

**Lokalita:** bývalá Markova cihelna

**Charakteristika naleziště:** Pohřebiště z doby stěhování národů, kde byly první kostrové hroby rozrušeny již roku 1945. V letech 1957 - 58 a 1960 - 62 zde zachránil z východní stěny hliníku cihelny G. Křivánek dalších 17 kostrových hrobů.

- Z kostrového **hrobu č. 17** nalezeného 26. 6. 1961 pochází spona, jantarové a skleněné korálky, přívěšek, železný nůž, hřeben a stříbrný prsten s christogramem, který byl původně navlečený na prstním článku pravé ruky.

**Datace:** Hrob je datován do 2. poloviny 5. století

**Popis prstenu:** Prsten s christogramem (Inv. č. A199, viz. *Obr. 34: 5*) (podle J. Tejrál je na prstenu motiv v podobě písmene P, podle E. Droberjara se jedná o symbol kotvy) vyrobený ze stříbrného plechu. Prsten bývá některými autory považován za doklad křesťanské symboliky.

**Rozměry:** Průměr 20 mm, šířka štítku 55 mm.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 373; TÝŽ. Věk barbarů. Str. 23; TEJRAL, Jaroslav. Völkerwanderungszeitliches Gräbenfeld bei Vyškov (Mähren). In: *Studie archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně, ročník II/1973, svazek 2*. Praha: Academia, 1974. Str. 24, 52-54.

## ŽABOVŘESKY NAD OHŘÍ (okr. Litoměřice)

**Lokalita:** Mezi kravínem a vepřínem na JZ (nebo JV?) okraji obce, ppč. 53

**Charakteristika nálezů:** Při pracích na vodovodním potrubí byl roku 1959 objeven žárový popelnicový hrob. Nálezy z něj jsou uloženy v Muzeu Teplice (přír. č. 5424/70, inv. č. 2330-2350). Kromě přepálených kostí uložených v hliněné mísovité nádobě obsahoval: 3 přesleny, fragment bronzové spony samostřílové konstrukce s dochovanou vložkou z modrého skla na destičce, fragment opravované destičkovité spony původně zdobené stříbrem, bronzový slitek (snad vinutí a zachycovač další spony), železný prsten, železný nůž, železnou jehlu, zlomky trojvrstvého kostěného hřebene se 2 bronzovými nýty, fragmenty bronzového plechu pocházející snad z naběračky a slitky skla a jejich zlomky, pravděpodobně z korálků. Podle složení výbavy můžeme usuzovat, že se jednalo o hrob ženy.

**Datace:** hrob je datován do mladší doby římské, do rozmezí stupňů C1 a C2

**Popis prstenu** (viz. Obr. 33: 3): Železný prsten s kruhovitou jamkou v rozšířené (vrchní) části. Sklovitá hmota (či jantar?) původně zasazená v jamce žárem zčásti vytekla, zčásti se přelila k jedné straně. **Rozměry:** průměr 2,5 cm.

**Literatura:** digitální archiv ARÚP asm6 [737]; **Literatura:** BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Litoměřicka...* Str. 98; DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 389; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* 93, 174; ZÁPOTOCKÝ, Milan. Materiály k osídlení Litoměřicka v době římské- I. Dolní Poohří. In: *AR XXI (sešit 2)/1969*. Str. 199-200.

### ŽIŽELICE (okr. Louny)

**Lokalita:** Pískovna na Jánském vrchu, severovýchodně od obce

**Charakteristika nálezu:** Na podzim roku 1924 prozkoumal M. Wurdinger bohatý ženský kostrový hrob. Nad kostrou byly zjištěny 2 vrstvy kamenů, kostra ležela v hrobové jámě v natažené poloze na zádech s rukama mírně roztaženými. Hrob obsahoval keramické zlomky, z nichž se podařilo slepit 4 mísovité nádoby, stříbrnou jehlici zakončenou hadí hlavičkou, dvakrát kolem krku ovinutý náhrdelník (tvořený 395 drobnými skleněnými, jantarovými, kamennými a bronzovými korálky), dvě bronzové samostřílové spony, stříbrný prsten, ulitu s otvorem pro zavěšení, různé závěsy, železný kruh, šídlo, zlomky železných předmětů a kostru kohouta.

**Datace:** Hrob pochází z mladší doby římské, z období kolem poloviny 4. století (stupeň C3)

**Popis prstenu:** Stříbrný masivní prsten s otevřenými (respektive přeloženými) konci a kulatým průřezem byl nalezen prsten na prsteníčku levé ruky. Jedná se o typ Beckmann 28.

**Rozměry:** průměr 27 mm.

**Literatura:** DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské...* Str. 392; CHYTRÁ, Hana. *Přesleny jako součást...* Str. 32; KACL, Pavel. *Nálezy skla...* 96; SALAČ, Vladimír (ed.). *APČ 8*. Str. 143; ZAHNAŠOVÁ, Markéta. *Bohaté kostrové hroby...* Str. 18-20.

## **8. 6 Nálezy bez konkrétního určení**

### **ČAKOVICE** (Praha 19)

**Lokalita:** ppč. 1309/3

**Charakteristika naleziště:** Předstihový archeologický výzkum byl realizovaný z důvodu výstavby bytových domů na JV okraji městské části Praha 19- Čakovice ve dnech 8. 6. až 17. 7. 2007. Zachyceno bylo celkem 27 zahloubených objektů: 9 žárových hrobů (knovízská kultura), 2 hroby kostrové (1. kultury se šňůrovou keramikou, u 2. se kulturní příslušnost nepodařila zjistit), 12 objektů sídlištního charakteru a 4 kruhové žlábký (mladší doba bronzová).

- **Druhý kostrový hrob** se skládal z několika fragmentů lidských kostí zachycených v sekundární poloze v zásypu hrobu a bronzového(?) prstenu, nalezeného tamtéž. Jev je vysvětlitelný vykradením hrobu. Kulturní příslušnost celku se nepodařilo určit.

**Literatura:** BUREŠ, Michal- DRÁPELA, Lukáš. Výzkum při Oderské ulici v Praze-Čakovicích. In: *Zprávy ČAS, Supplément 71/ 2008*. Str. 17.

### **HRUBČICE** (okr. Prostějov)

**Charakteristika naleziště:** Ze zdejšího sídliště pocházejí nálezy z období popelnicových polí (lužická kultura) a z období římského. Pochází odtud kromě keramiky kamenná sekyrka a dláto, kostěné šídlo, hřebeny, bronzová puklička, jehlice, prsten, železné kroužky, jehly, kus náramku z modrého skla, přesleny, hliněné korálky, pískovcové brousky a přeražené ruční mlýny.

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV/1908*. Číslo 1, str. 22; číslo 2, str. 66.

### **CHUDEŘICE** (okr. Teplice)

**Lokalita:** povrchový důl u potoka Bělá

**Charakteristika nálezů:** Bronzové prsteny z období pravěku pochází z lokality a jsou uloženy ve sbírkách muzea v Chomutově (inv. č. 647, 2963).

**Literatura:** ČERNÁ, Eva- ONDRÁČKOVÁ, Lenka. *Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově...* Str. 72.

## LULEČ (okr. Vyškov)

**Charakteristika naleziště:** Hradiště v poloze Valy (Svatý Martin) patří k největším opevněným lokalitám na Moravě. Osídlení se tu objevuje už v neolitu, dále se tu našly doklady jordanovské kultury a kultury nálevkovitých pohárů. Z doby bronzové odtud údajně pocházejí nálezy kultury únětické a popelnicových polí mladší a pozdní doby bronzové, dále nálezy z pozdní doby halštatské a raného středověku.

- Mezi pravěké nálezy by mohlo patřit například 24 částí kamenných nástrojů, 53 nožů, škrabadla, 3 šipky z pazourku, obsidianový nůž, 66 přeslenů, 7 kamenných sekyrek, bronzová dýka, prsten, šidélko...
- Z lokality pochází hromadný nález bronzů nalezený při rozšiřování hřbitova, jehož část se podařilo zachránit. Obsahoval množství bronzových nástrojů, 2 klínovité kusy bronzu, trubičku svinutou z plechu a prstének stočený z drátu.

**Literatura:** TRÁVĚNEC, Vavřín. Nálezy od Lulče. In: *Pravěk 1904*. Str. 22.

## MĚNÍK (okr. Hradec Králové)

**Charakteristika naleziště:** Rozsáhlé pohřebiště doby bronzové (slezskoplatěnická kultura), halštatské a starolátenské. Objeveno a zčásti zničeno bylo roku 1888 při těžbě šterku. Zkoumáno bylo ještě téhož roku J. Hladíkem a roku 1889 pracovníky muzea v Novém Bydžově.

- Odpoledne 4. září „...přišlo se v žárovišti na bronzový pástlav, lopatičku bronzovou, několik prsténků, dva kousky dvojitého drátu, dva náramky a zlomek jehlice s hlavičkou. Vedle toho v žárovišti jiného hrobu nalezena byla dlouhá jehlice s hlavicí a několik přeslenů a závaží vrtaných.“
- Dne 5. září byl odkryt dětský hrob, který obsahovat 2 velké obětní misky, 6 malých a 2 velké popelnice, 2 květináče a 2 hrnečky obětní. V popelu, jehož bylo velké množství, v žárovišti byla nalezena dlouhá jehlice, 2 prsténky a náramek.

**Literatura:** HONZA, Jan. Žárové hroby u Měníka. In: *PA 15 (sešit 5)/ 1891*. Str. 293; SKLENÁŘ, Karel a kol. *Encyklopedie pravěku...* Str. 197.

**MOKRÁ** (okr. Brno- venkov)

**Lokalita:** jeskyně Pekárna (Moravská kras)

**Charakteristika naleziště:** Nálezy z jeskyně pochází z období popelnicových polí (zlomky keramiky a bronzový srp), období horákovské kultury (keramika). Některé nálezy, jako jsou drátěný prsten a kruh, však zůstaly neurčeny.

**Literatura:** PEŠA, Vladimír. *Využívání jeskyní...* Str. 106.

**NOVÁ VES** (okr. Teplice)

**Lokalita:** Schusterovo pole

**Charakteristika nálezu:** Bronzový prsten a předmět z období pravěku pochází z lokality a jsou uloženy ve sbírkách muzea v Chomutově (inv. č. 649, 6063).

**Literatura:** ČERNÁ, Eva- ONDRÁČKOVÁ, Lenka. *Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově...* Str. 73.

**PROSTĚJOVIČKY** (okr. Prostějov)

**Charakteristika nálezu:** „Prsten, v lese vykopaný, daroval bývalý farář v Krumsíně P. K. Kolčava do musea v Olomouci“.

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Jednotlivé nálezy bronz. předmětů, depoty kadluby z Prostějovska. In: *Pravěk VIII/ 1912*. Str. 87.

**PŠOV** (část obce Podbořany, okr. Louny)

**Lokalita:** Rubín, Schmiedovo horní pole

**Charakteristika nálezu:** Bronzová jehlice a prsteny z období pravěku pochází z lokality a jsou uloženy ve sbírkách muzea v Chomutově (inv. č. 4552 a 6639, 6654).

**Literatura:** ČERNÁ, Eva- ONDRÁČKOVÁ, Lenka. *Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově...* Str. 59.

## **RATBOŘ** (okr. Kolín)

**Lokalita:** cukrovar

**Charakteristika naleziště:** Při výkopech základů cukrovaru byly na lokalitě v letech 1857-58 objeveny četné sídlištní jámy a snad i žárové hroby. Nálezy náleží do období neolitu, eneolitu, knovízské kultury a snad i dalším neurčeným obdobím. Z lokality pochází nádoby celé i střepy, bronzové předměty (sekerky, tenký náramek, otevřený kroužek- snad prsten...) i nálezy železné (hrot šípu) a kostěné (hrot šípu a prsten), přesleny, lidské i zvířecí kosti a kameny podobné žernovům. Oba prsteny (bronzový i kostěný) byly darovány do Národního muzea.

**Literatura:** SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Str. 213-214.

## **SLATINKY** (okr. Prostějov)

**Charakteristika naleziště:** Roku 1890 vykopali studenti na lokalitě asi 50 nádob z hrobů, které byly od sebe vzdáleny průměrně 2 m a byly v nich skupiny nejčastěji po 6-7 nádobách. Mezi spálenými kostmi byly nalezeny bronzová jehlice, šipka, náušnice, prsten a železná spona s volnou patkou. Některé nálezy byly řazeny do slezského stupně lužické kultury, některé jsou pravděpodobně pozdější.

- Z okolí pochází nůž, bronzové kroužky, sekyrka s dutinou, prsten z drátu stočený a dlouhá jehlice, pravděpodobně z doby bronzové.

**Literatura:** GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV/1908*, číslo 6. Str. 224; TENTÝŽ. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924.Str. 36, 94.

## **ŽATEC** (okr. Louny)

**Charakteristika nálezů:** Bronzové prsteny z období pravěku pochází z lokality a jsou uloženy ve sbírkách muzea v Chomutově (inv. č. 6045, 6068).

**Literatura:** ČERNÁ, Eva- ONDRÁČKOVÁ, Lenka. *Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově...*Str. 70.

**ŽELEZNÁ** (část obce Libořice, okr. Louny)

**Lokalita:** Hachtenhübel

**Charakteristika nálezů:** V bývalém muzeu v Podbořanech byl uložen bronzový prsten (To 168-I/7/302) pocházející z lokality.

**Datace:** prsten je řazen do rozmezí období únětické kultury a středověku.

**Literatura:** DOBEŠ, Miroslav. *Archeologická sbírka bývalého muzea v Podbořanech. Zprávy ČAS, Supplément 15.* Praha, 1992. Str. 39.



## **9 Závěr**

### **9. 1 Stav pramenné základny**

Uvedený soupis je jistě neúplný a nezahrnuje opravdu všechny nálezy pravěkých prstenů z prostoru Čech a Moravy, což je způsobeno jednak nepřebornou pestroostí archeologické literatury, jednak nedostupností některých informací v literatuře. Na stav zjištěné pramenné základny má pochopitelně přímý vliv také stav publikační činnosti: některé lokality, novější i starší, nejsou dodnes kompletně publikovány a nemohla jsem proto s nálezy z nich pracovat. Jsem si rovněž vědoma problémů spojených s citacemi starších publikací, neboť informace v nich nemusí být již aktuální. K novému zhodnocení pramenné základny a tím přehodnocení uváděných dat ovšem v mnohých případech nedošlo a sama jsem často nebyla schopna tyto informace fundovaně zhodnotit.

Přesto se domnívám, že shromážděný soubor je natolik reprezentativní, že mne opravňuje k pokusům o analýzu.

Určit nebo odhadnout celkový počet vyrobených a běžně nošených prstenů pro jednotlivá období je prakticky nemožné, protože nemůžeme počítat s tím, že se do hrobů a depotů dostaly všechny vyrobené exempláře (díky riziku ztráty, poničení a znehodnocení,...), rovněž musíme počítat s redukcí dochovaných exemplářů následky dlouhodobého uchovávání v zemi. Celkové počty prstenů uložených do hrobů byly oproti těm nalezeným a identifikovatelným jistě vyšší, podléhaly totiž v zemi korozi a mohly být buď přehlédnuty, nebo, například při nálezů drobných kousků, se je nepodařilo správně funkčně určit. V některých případech jsou prsteny zachovány pouze zlomkovitě, takže dávají jen přibližnou představu o jejich původním celkovém počtu.

Pravděpodobně nevyřešitelnou otázkou zůstává také jak výrazná redukce nálezů, tedy i prstenů, proběhla následky sekundárního otvírání hrobů, ať již z důvodu uložení nového pohřbu do stávajícího hrobu, otevření hrobu z rituálních důvodů nebo vylupování hrobů.

### **9. 2 Zhodnocení nálezů z katalogu**

#### **9. 2. 1 Eneolit (Tab. 1, Mapa 1)**

Z období eneolitu jsem zaregistrovala celkem 3 lokality (2 z Čech a 1 z Moravy), z nichž pochází celkem 3 kroužky, jejichž velikost a nálezová situace ukazuje na to, že mohly být využívány jako prsteny. Tyto nálezy byly při vypracovávání práce dohledány spíše

náhodně, protože na nálezy z lokalit tohoto období nebyla soustředěna hlavní pozornost při výběru literatury pro zpracovávání práce.

Jedná se o 1 exemplář z období staršího eneolitu (Makotřasy - kultura s nálevkovitými poháry) a 2 nálezy z období mladšího eneolitu (Hoštice - kultura se šňůrovou keramikou a Kolín - kultura se zvoncovitými poháry). Materiálově se jednalo se o 2 kroužky měděné (Makotřasy a Hoštice) a 1 kostěný (Kolín). Všechny 3 kroužky byly nalezeny jako součást hrobové výbavy, v 1 případě se jednalo o hrob dítěte (Hoštice), v 1 o hrob muže (Kolín), u třetího jedince nebylo pohlaví zjištěno.

## **9. 2. 2 Doba bronzová**

### **9. 2. 2. 1 Starší doba bronzová (Tab. 2 - 4, Mapy 2 - 3)**

Z období starší doby bronzové jsem zjistila celkem 56 lokalit (34 z Čech a 22 z Moravy), na nichž byl nalezen prsten, celkem se jednalo o 83 nálezových celků. Kromě hrobů, které byly nejčastější komponentou obsahující prsten, se jedná o 3 případy sídlišť (2 únětické z prostoru Čech, 1 věteřovské na Moravě), 2 depoty (oba z prostoru Čech, oba obsahovaly po jediném prstenu), u 7 lokalit nebyl nálezový kontext zjištěn, u jedné další lokality nebyl zjištěn ani přesný počet nálezových celků, byla proto započítána pod koeficientem jednoho celku.

Celkem 50 lokalit patřilo únětické kultuře (69 nálezových celků), 1 lokalita kultuře nitranské (7 nálezových celků), 2 lokality věteřovské kultuře (4 nálezové celky) a u 3 lokalit (3 nálezových celků) nebyla zjištěna kulturní příslušnost a jsou zařazeny pouze rámcově do období starší doby bronzové.

Nápadnější koncentraci lokalit můžeme sledovat v prostoru kolem řeky Labe, v Pražské kotlině a na jižní Moravě (povodí řek Moravy a Dyje a Dyjskosvratecký úval).

#### **9. 2. 2. 1. 1 Únětická kultura (Tab. 2)**

Z období únětické kultury bylo zjištěno 50 lokalit (32 z Čech a 18 z Moravy), na nichž byl nalezen prsten, celkem se jednalo nejméně o 69 nálezových celků (4 mužské hroby, 10 ženských hrobů, 3 dětské hroby, 42 hrobů s neurčeným pohlavím pohřbeného jedince, 2 sídlištní kontexty, 2 depoty, 6 neurčených nálezových situací).

### **9. 2. 2. 1. 1. 1 Materiály**

Ze souboru nevyniká žádný výrazněji bohatší soubor nalezených prstenů, jejich počet v rámci jednoho nálezového celku se pohybuje mezi 1- 4.

Celkem bylo zjištěno 71 bronzových prstenů (u 4 nálezových kontextů nebyl přesný počet nalezených bronzových prstenů zjištěn, jejich obsah proto byl započítán pod koeficientem 1 prstenu, je však možné, že jich na lokalitě bylo nalezeno více).

Dále bylo zjištěno 14 prstenů zlatých pocházejících celkem ze 6 lokalit (nejméně 8 nálezových celků, u 7 z nich nálezový kontext určen jako hrobová komponenta, kde pohlaví pohřbeného jedince nebylo zjištěno, u jednoho nebyl nálezový kontext zjištěn), všechny pocházejí z území Čech.

Měděné prsteny byly nalezeny na 2 moravských lokalitách. Ve 2 hrobech na lokalitě Hrušky (1 ženský a 1 dětský, v obou hrobech bylo nalezeno po jediném prstenu). Unikátní soubor prstenů vyrobených z arzenové mědi pochází z lokality Hulín, poloha u Isidorka, odkud pochází celkem 6 spirálovitých prstenů ze 2 mužských (2 a 1 prsten) a 1 ženského hrobu (3 prsteny). Protože tyto prsteny byly navlečeny na prstech rukou, jsou na nich zachované jedinečné otisky.

Z jiných materiálů byl registrován 1 kostěný kroužek nalezený v hrobě H7 ve Slavkově u Brna, který však mohl sloužit jako prsten, ale rovněž například jako závěsek.

### **9. 2. 2. 1. 1. 2 Typologie**

V únětické kultuře se můžeme setkat především s bronzovými prsteny vyrobenými z drátu, dále pak i s prsteny vyrobenými z pásku nebo tyčinky. Ač u mnoha ze zaregistrovaných prstenů nebyl dohledán bližší popis jejich typu a tvaru, rozlišit můžeme především těchto několik typů:

- jednoduché otevřené kroužky (s konci přesahujícími přes sebe i s jedním nebo oběma konci roztepanými do plošky)
- prsten vyrobený z pásku (např. plankonvexního průměru)
- uzavřený kroužek, jehož konce jsou zatočeny kolem obvodu
- prsteny spirálovité vyrobené z drátku, duté tyčinky nebo plochého pásku
- spirálovité prsteny vyrobené z dvojitého drátku se zpětnou kličkou

Zlaté prsteny byly často popisovány jako „závitky z drátu“, je tedy pravděpodobné, že měly podobu spirálovitých prstenů, nalezen byl však i drátěný kličkový (pravděpodobně typ noppenring), jeden byl vyroben z proužku s plastickým žebrem uprostřed, které bylo zdobeno jemným rýhováním, 3 prsteny nalezené ve Slaném byly vyrobeny rovněž z pásku se středovým žebrem, jejich konce však byly stočeny do spirál. Mohlo se však jednat jak o prsteny, tak o jiný druh šperku, v úvahu padají zejména záušnice.

### **9. 2. 2. 1. 1. 3 Genderové a věkové rozlišení mrtvých uložených s prsteny**

Prsteny se v únětické kultuře objevují jak v hrobech mužských, tak ženských i dětských. Protože však u většiny pohřbených nebylo pohlaví a věk při studiu literatury zjištěno (nejméně 42 nálezových celků), poznání, že prsten byl nalezen častěji v ženských hrobech (10 případů), než v hrobech mužských (4 případy) a dětských (3 případy), může být značně zkresleno.

Z prostoru Čech je v **mužském hrobě** prsten registrován v jediném případě – v hrobě XVI z Března u Loun. Jednalo se o 1 prsten v hrobě, jehož poloha vůči tělu pohřbeného nebyla zjištěna.

Mužské hroby s prsteny byly nalezeny na 2 moravských lokalitách, celkem pocházejí ze 3 nálezových celků. V Hošticích byl bronzový prsten nalezen v hrobě muže ve věku 30 - 60 let, v Hulíně u mužů ve věku 35 - 39 (2 spirálovité prsteny z arzenové mědi) a 15 - 18 let (1 spirálovitý prsten z arzenové mědi). Věkové rozdělení mužů pohřbených s prstenem je tedy poměrně rovnoměrné.

**Prsteny z ženských hrobů** pocházejí ze 4 českých a 4 moravských lokalit, celkem z 10 nálezových celků.

ČECHY: Žena pohřbená v hrobě 6 v Cerhenicích měla u sebe bronzový prsten z tenkého drátu, který byl nalezen u levého zápěstí. Z Polep pochází bronzové prsteny ze 3 ženských hrobů, všechny se nacházely u pravé ruky (v jednom případě přímo na ukazováčku) zemřelé. Ani u jedné z pohřbených nebyl registrován věk. O hrobě ze Stodůlek byly zjištěny velmi kusé informace. V hrobě 386 ve Vepřku byl nalezen skelet ženy ve věku 20 - 30 let s malým kroužkem, jež je zachovaný ve zlomcích.

MORAVA: Žena nalezená v objektu 45/ 1993 v Blučině byla pohřbena ve věku asi 20 let, spirálovitý prsten se zpětnou kličkou byl nalezen na malíčku. Žena z hrobu 6 v Hruškách zemřela ve věku asi 20 - 30 let, měděný drátěný prsten byl nalezen u prstu pravé ruky. Mladá žena z hrobu 38 v Hulíně (18 - 24 let) měla na prstech rukou

navlečeny dokonce 3 prsteny vyrobené z arzénové mědi: 2 spirálovité a 1 typu noppenring. Žena pohřbená v hrobě v Trstěnicích měla u sebe nejvyšší počet zjištěných prstenů, a to 4, všechny bronzové spirálovité, ovšem s různým počtem závitů. Její věk se nepodařilo zjistit.

Pokud byl tedy věk žen pohřbených s prsteny zjištěn, pohybuje se v kategorii dospělých do 30 let, tedy adultus I, toto zjištění však opět může být zkreslené vzhledem k poměru zjištěných a nezjištěných údajů.

**Dětské hroby**, které obsahovaly prsten, byly celkem zjištěny na 1 české a 2 moravských lokalitách. V Čechách se jedná o lokalitu Kamýk/ Velké Přílepy, kde byly v dětském hrobě nalezeny 2 bronzové prsteny. Informace o věku dítěte a jeho pohlaví nebyly registrovány. Z lokalit na Moravě se jedná o hrob 3 v Hruškách, kde byl uložen jedinec ve věku asi 8 let, u kterého byl nalezen měděný kroužek. Dále se jedná o hrob 27 v Těšeticích - Kyjovicích, kde bylo pohřbeno dítě neurčeného pohlaví ve věku 8 - 9 let, které u sebe mělo otevřený bronzový prsten z pásku se středovým žebrem.

#### **9. 2. 2. 1. 1. 4 Poloha vůči tělu**

Poloha nalezeného prstenu vůči tělu nebyla ve většině případech zjištěna. Objevily se však tato případy:

- prsten ve funkční poloze, tedy přímo na článku prstů (prst bez bližšího určení, na malíčku, na prostředníčku levé ruky, ukazováček pravé ruky)
- v blízkosti ruky nebo přímo prstů (u prstu pravé ruky, u levého zápěstí)
- v nefunkční poloze (u pasu, na prsou, registrována byla i poloha v hlíně nad kostrou)

#### **9. 2. 2. 1. 1. 5 Párovost**

Celkem 1 hrob obsahoval 4 prsteny, 1 hrob 3 prsteny (2 spirálovité, 1 noppenring), 12 hrobových komponent s jistotou obsahovalo po 2 prstenech (snad i stejného typu), nejčastěji (38 hrobů) bylo nalezeno po jediném prstenu. Zjištěné nálezové situace tedy ukazují na to, že prsteny byly nošeny jako párový šperk, a to přibližně ve čtvrtině případů, avšak častěji (3/4 případů) byl nošen prsten jediný.

#### **9. 2. 2. 1. 2 Nitranská kultura (Tab. 3)**

Nálezy nitranské kultury pocházejí z jediné moravské lokality, a to z pohřebiště v Holešově. Nález prstenu zde byl registrován celkem v 7 hrobech. Pochází odtud minimálně 13 měděných prstenů, je však možné, že jejich původní počet byl vyšší, neboť

v několika případech se dochovaly pouze zlomky a není proto možné původní počet prstenů rekonstruovat.

Jedná se o 5 ženských a 2 dětské hroby (u obou dětí však pohlaví určeno rovněž jako ženské). Pohřbené ženy s prsteny byly ve věku 20 - 40 let, 20 - 30 let, 40 - 60 let, v jednom případě je jedinec uveden pouze jako dospělý, v jednom případě věk nebyl uveden vůbec. Jedná se tedy o poměrně rovnoměrné rozdělení prstenů do jednotlivých věkových kategorií.

Nejvíce prstenů bylo nalezeno v hrobě 42 (věk 20 - 30 let), kde pohřbená měla minimálně 5 (možná však původně i více) prstenů, které měla navlečené na pravé i levé ruce. Zajímavá je však i tvarová rozmanitost těchto prstenů: jednalo se jak o z prsteny jednoduchého, tak dvojitého drátu i prsteny spirálovitě vinuté.

V hrobě 30 byly nalezeny prsteny 2 (jeden jednoduchý, druhý spirálovitě svinutý), v dalších 3 hrobech bylo nalezeno po jediném prstenu.

V hrobě asi 2leté dívky (hrob 173) byly nalezeny prsteny 2, v hrobě dívky ve věku 6 - 9 let prsten jediný.

#### **9. 2. 2. 1. 3 Věteřovská kultura (Tab. 4)**

Z prostředí věteřovské kultury jsou známy prsteny ze 2 moravských lokalit - z pohřebiště v Boroticích a ze sídliště v Olomouci. Registrováno bylo celkem 5 bronzových prstenů.

V Boroticích byly prsteny nalezeny celkem ve 3 hrobových celcích, ani v jednom případě však nebylo určeno pohlaví zemřelého. Ve všech případech se jednalo o prsteny s konci vinutými do spirál, vyrobeny byly buď z drátu, nebo z pásku. Nalezeno bylo jednou po dvou, dvakrát po jednom prstenu.

Ze sídliště v Olomouci pochází jediný bronzový prsten, jehož typ se však nepodařilo zjistit.

#### **9. 2. 2. 1. 4 Jiné (Tab. 4)**

U nálezů z jedné lokality není jisté, zda patří do pozdní fáze únětické kultury, nebo kultuře věteřovské, u 2 lokalit se nález nepodařilo zařadit blíže než do období starší doby bronzové, proto tyto nálezy nemohly být zařazeny do předchozích souhrnů. Jedná se celkem o 2 hrobové celky (1 ženský, druhý bez určení pohlaví) a 1 nález, u něhož se nálezový kontext

nepodařilo zjistit. Celkem byly zjištěny 2 bronzové a 2 zlaté prsteny (2 zlaté spirálky, které mohly sloužit jako prsteny stejně jako záušnice, opět pocházejí z prostoru Čech - Lochenice).

### **9. 2. 2. 2 Mohylová kultura střední doby bronzové (tab. 5, Mapa 4)**

Z období střední doby bronzové bylo registrováno 66 lokalit (50 z Čech a 16 z Moravy) s celkem 108 nálezovými celky, v nichž byl prsten nalezen. V rámci Čech jsou naleziště nápadněji lokalizována do blízkosti toku Vltavy, Plzeňské pahorkatiny, nížin kolem řeky Ohře a horního toku Vltavy. V prostoru Moravy jsou nálezy koncentrovány v okolí Dyjsko - svrateckého úvalu a v prostoru mezi Vyškovem a Kroměříží.

Kromě pohřebních komponent (mohyly s kostrovými i žárovými pohřby, ve valné většině nebylo pohlaví zemřelého registrováno, pouze v jediném případě bylo pohlaví určeno jako muž, 3 pohřbení byli určeni jako žena, ve 2 případech se jednalo o dítě) pocházejí prsteny ze 4 depotů (1 z prostoru Čech, 3 z Moravy) a 1 sídliště, u 9 lokalit se nálezový kontext prstenu nepodařilo zjistit.

#### **9. 2. 2. 2. 1 Materiály**

Celkem bylo zjištěno minimálně 261 bronzových prstenů (na 8 lokalitách nebyl přesný počet nalezených prstenů zjištěn, byly proto započítány pod koeficientem jednoho prstenu, na 6 lokalitách byl započítán minimální jistý počet nalezených prstenů, mohlo jich však být i více). Jejich nejbohatší soubor pochází z depotu z Hulína (28 ks).

Nález zlatého prstenu pochází z 8 lokalit (7 z Čech a 1 z Moravy), jednalo se minimálně o 9 nalezených prstenů (na 2 lokalitách nebyl počet nalezených zlatých prstenů registrován, jsou proto započítány pod koeficientem jednoho prstenu). Kromě hrobů pocházejí 2 zlaté prsteny z depotu v Roupově (Čechy).

#### **9. 2. 2. 2. 2 Typologie**

Ve střední době bronzové se můžeme setkat s poměrně širokou škálou prstenů vyrobených z drátu nebo tyčinky (většinou kruhového profilu), ve valné většině s konci svinutými do spirál, obroučka prstenu může být tvořena jedním i několika závitů, rovněž může být do plocha roztepána, jsou známy i případy, kdy objímce byl ponechán původní profil materiálu. Tento tvar je nejčastější, objevuje se jak mezi nálezy v depotech, tak v hrobových komponentách. Vyskytují se však i prsteny spirálovité s různými počty závitů vyrobené z drátu (kulatého i oválného profilu), tyčinky (trojúhelníkový průřez, profil tvaru D, plankonvexní profil, trapezovitý profil, ploše bikonvexní profil) nebo pásku (i se

středovým žebírkem). Poměrně často se však objevují i prsteny manžetovité (tj. páskové), které jsou často zdobeny rýhováním těla nebo konců. Prsteny bývají jak uzavřené, tak otevřené, jejich konce přes sebe ve většině případů přesahují.

### **9. 2. 2. 3 Množství nalezených prstenů v hrobových komponentách**

Nejbohatší soubor prstenů (14 prstenů) v rámci jedné pohřební komponenty byl nalezen v mohyle 30 (stavba II) ve Štáhlavech - jednalo se o 8 prstenů s protilehlými spirálovitými růžicemi a 6 prstenů manžetovitých. Zajímavý nález poskytl i mohyla 1 ve Všekarech, kde měl pohřbený jedinec údajně 1 prsten na každém prstě na obou rukách, celkem tedy mělo být nalezeno 10 prstenů, všechny bronzové (bohužel však nebyly registrovány jejich typy). Jižní kostrový hrob v mohyle 1 ve Vrhavči poskytl soubor 8 nalezených prstenů. Stavba IV v mohyle 30 ve Štáhlavech obsahovala prstenů 7 (3 z nich byly manžetovité). V mohyle M4/ 1929 v Opalicích byl nalezen soubor 6 prstenů. Mohyla 4 v Bošovicích poskytla soubor 5 prstenů (všech spirálovitých) vyrobených z plochého pásku, stejný počet prstenů (rovněž spirálovitých) poskytla i mohyla 1 (hrob 5) v Meclově a mohyla 32 (hrob 1) v Milínově. Celkem 4 prsteny byly nalezeny v mohyle M11/ 1912 v Hostech, mohyle 19/ 1897 v Hvožděanech, po 4 prstenech bylo nalezeno rovněž u pohřbů 1 a 5 v mohyle 5 v Milínově (v obou případech se jednalo o prsteny páskovité), v mohyle 46 ve Vejprnicích a u pohřbu 1 v mohyle 1 ve Vrhavči.

Povšimnout si tedy můžeme poměrně vysoké pestrosti počtu nalezených prstenů v rámci jednotlivých hrobových komponent. V hrobech mělo být tedy v jednom případě nalezeno 14 prstenů, v jednom případě 10 prstenů, v jednom případě 8 prstenů, v jednom případě 7 prstenů, v jednom případě 6 prstenů, ve 3 případech po 5 prstenech, v 6 případech po 4 prstenech, v 6 případech po 3 prstenech, v 15 případech po 2 prstenech a v 36 případech prsten jediný. Srovnání však může být problematické, protože počet nalezených prstenů v rámci jedné pohřební komponenty může být matoucí, neboť zatímco starší autoři shrnovali nálezy z jednotlivých mohyl jako celek (protože v některých případech, zejména u žárových hrobů, nebyli schopni rozlišit jednotlivé hrobové celky), nynější stav bádání se soustřeďuje na výstavu a obsah jednotlivých pohřbů v rámci mohyl. Ze zjištěných dat však můžeme odhadnout, že zhruba polovina pohřbů obsahovala po prstenu jediném, více jak 1 prsten byl zjištěn také v polovině hrobových nálezů. Prsten tedy mohl sloužit stejně dobře jako párový šperk, tak jako ozdoba jediného prstu.



#### **9. 2. 2. 4 Poloha vůči tělu**

Poloha prstenu vůči tělu nebyla ve valné většině případů zaregistrována, v případě kostrových pohřbů byla často však popsána jako „u skeletu“. V jednom případě byl prsten nalezen u prstu snad levé ruky (Ivanovice na Hané), v 1 případě v místech levé ruky (pohřeb 1 z mohyly 3 ve Vrhavči) a v jednom případě na prstech pravé ruky (Vejprnice).

#### **9. 2. 2. 3 Mladší a pozdní doba bronzová - období popelnicových polí (tab. 6, Mapa 5 - 6)**

Nález prstenu z období popelnicových polí pochází celkem ze 74 lokalit (na několika lokalitách prsteny pocházejí z různých kulturních prostředí, proto případný provedený součet lokalit z jednotlivých kulturních prostředí poskytne údaj nesouhlasící s tímto počtem), celkem se jedná o 41 lokalit z prostoru Čech a 33 lokalit z prostoru Moravy. Registrováno bylo celkem 116 nálezových celků.

Geograficky jsou nálezy situovány zejména do okolí toku řeky Labe, povodí řeky Jizery a prostoru Pražské kotliny, na Moravě jsou nálezy koncentrovány zejména v prostoru Hornomoravského úvalu a Dražanské vrchoviny.

#### **9. 2. 2. 3. 1 Naleziště bez určené kulturní příslušnosti**

Nálezy pocházející z 25 lokalit (10 z Čech a 15 z Moravy) nebyly zařazeny konkrétněji než do období popelnicových polí, nebo nebyly zařazeny do prostředí žádného z kulturních okruhů. Jedná se minimálně o 30 nálezových celků (2 ženské hroby, 2 dětské hroby, 15 hrobů bez určeného pohlaví pohřbeného jedince, 10 depotů a 1 celek bez určeného nálezového kontextu), z nichž pochází 39 bronzových prstenů (u 3 lokalit nebyl přesný počet nalezených prstenů zjištěn, byly proto započítány s koeficientem 1 prstenu) a 1 prsten měděný (depot ze Stradonic, Čechy).

Depoty, v nichž se nacházely prsteny, pocházejí v 7 případech z prostoru Moravy, ve 3 případech z Čech. Obsahovaly 7 x po 1 bronzovém prstenu, 1 x 1 měděný prsten, 1 x 3 bronzové prsteny různých druhů, 1 x 5 bronzových prstenů (různých druhů).

Žádná lokalita neposkytla výrazněji bohatý soubor nalezených prstenů, nejvíce jich bylo nalezeno v depotu v Bystřici pod Hostýnem (5 ks). Celkem 3 nálezové celky obsahovaly po 3 prstenech (2 hroby a 1 depot), nález 2 prstenů nebyl registrován, ostatní nálezy obsahovaly prsten jediný. Zjištěná data ukazují, že nejčastěji byl nošen jediný prsten, nejednalo se tedy o šperk párový.

### **9. 2. 2. 3. 1. 1 Typologie**

U mnoha prstenů se nepodařilo zjistit jeho typ. Registrovány byly však zejména jednoduché kroužky nebo spirálky ze slabšího i subtilního drátu, jednoduché prsteny vyrobené z tyčinky, dále z nezdobeného pásku i z pásku se středovým žebrem, objevují se rovněž prsteny vyrobené z plechu. Setkat se můžeme ale i s prsteny litými, a to s rozličnými profily. Setkat se můžeme i s reminiscencemi středobronzových prstenů s konci svinutými do spirál. Zajímavým využitím materiálu jsou jistě i prsteny snad druhotně vyrobené z náramku (Bystřice pod Hostýnem, Drslavice, Ořechov). Oblíbenou výzdobnou technikou je v tomto období rýhování, a to jak na tělech prstenů, tak pouze na jejich koncích, setkat se můžeme i s tordováním.

### **9. 2. 2. 3. 2 Okruh středodunajských popelnicových polí**

Z okruhu středodunajských popelnicových polí jsem zjistila jedinou lokalitu, na níž byly nalezeny prsteny: jedná se o moravské výšinné sídliště Blučina, na němž bylo celkem zjištěno 7 nálezových celků, z nichž pochází kroužky, které mohly sloužit jako prsteny. Nálezy jsou řazeny do velatické kultury.

#### **9. 2. 2. 3. 2. 1 Nálezové situace prstenů velatické kultury**

Jedná se o kostry uložené na sídlišti, často v nerituálních až neanatomických polohách, uvažuje se proto o tom, že se mohlo jednat o lidské oběti. Pokud by byla tato interpretace správná, výskyt prstenů u těchto koster by mohl ukazovat na to, že prsteny byly chápány jako součást oděvu, byly proto na těle ponechány. Všechny nalezené kroužky jsou vyrobené z bronzu a byly nalezeny u koster nebo přímo navlečené na prstě skeletu. Ve 2 případech se jednalo o kostry mužské (každý měl po jednom prstenu), ve 2 případech o kostry ženské (jedna 1, druhá 7 prstenů), v 1 případě o kostru dětskou (1 prsten) a u 2 jedinců nebylo pohlaví registrováno (nalezeno po jednom prstenu v hrobě). Celkem tedy bylo nalezeno 13 bronzových prstenů.

Nejbohatší soubor prstenů pochází z ženského hrobu 111, kde bylo nalezeno celkem 7 prstenů - jednalo se o uzavřené kroužky s trojúhelníkovitým průřezem a kroužky vyrobené z bronzového plechu. Pohřbená měla na jedné ruce prsteny 4 a na druhé 3, v jednom případě byly 2 prsteny (každý jiného druhu) navlečeny na jednom prstě. Jelikož nebyl zjištěn jejich vnitřní průměr, nelze odhadnout, zda toto opatření mělo sloužit například proti ztrátě prstenu s větším průměrem zapřením pomocí prstenu s průměrem menším, nebo se jednalo pouze o záležitost estetickou, nebo zda byl důvod zcela jiný.

V ostatních případech byl nalezen prsten jediný, je tedy pravděpodobné, že v období veltické kultury prsten nesloužil jako párový šperk, ale nejčastěji byl nošen prsten jediný.

Je těžké utvořit typologii nalezených prstenů, protože ne u všech kroužků je jisté, že skutečně sloužily jako prsteny (poloha na prstech byla s jistotou určena pouze u 3 pohřbených), rovněž se u všech kroužků nepodařilo doplnit jejich popis. Zjištěny však byly jednoduché kroužky nebo spirálky vyrobené z drátu, dále potom uzavřené kroužky s trojúhelníkovitým průřezem a kroužky vyrobené z plechu, jeden prsten byl zdoben rýhováním.

#### **9. 2. 2. 3. 2. 2 Lokalita Podolí u Brna**

Nálezy prstenů pocházejí rovněž z lokality Podolí u Brna, což je eponymní naleziště podolské kultury pozdní doby bronzové. Nálezy prstenů z kontextů období pozdní doby bronzové odtud pocházejí ze 3 hrobů, je tedy pravděpodobné, že se jedná o hroby právě podolské kultury. V každém z těchto hrobů bylo nalezeno po jednom bronzovém prstenu. V žádném případě nebylo určeno pohlaví pohřbeného jedince, rovněž typ nalezených prstenů se nepodařil určit, pouze v jediném případě byl popsán jako „smáčknutý závitkovitý“, podle čehož by se dalo soudit, že se jednalo o prsten spirálový.

#### **9. 2. 2. 3. 3 Okruh hornodunajských popelnicových polí**

Celkem 17 lokalit (všechny z prostoru Moravy), na nichž byl nalezen prsten, bylo přiřazeno do okruhu hornodunajských popelnicových polí.

##### **9. 2. 2. 3. 3. 1 Knovízská kultura**

Prsteny pocházejí ze 14 lokalit knovízské kultury, celkem byly součástí obsahu 18 nálezových celků.

##### **9. 2. 2. 3. 3. 1. 1 Nálezové kontexty a použité materiály**

Celkově se jednalo o 1 mužský hrob, 4 ženské hroby, nejméně 3 hroby bez určeného pohlaví pohřbeného jedince, 3 sídlištní kontexty a 2 depoty. U 5 nálezů se nálezový kontext nepodařilo zjistit.

Registrováno bylo celkem 23 prstenů bronzových (u 2 lokalit nebyl přesný počet prstenů zjištěn, nálezy byly proto započítány pod koeficientem 1 prsten). Nalezeny byly také 2 prsteny zlaté (oba z prostoru Čech, 1 ze sídliště v Bohušovicích nad Ohří, 1 z pohřební komponenty v Krnsku).

Nejbohatší soubor pochází z depotu z Jenišovic, odkud pochází 5 prstenů. Bohatý soubor pochází rovněž ze sídliště v Kněževsi, kde byly nalezeny lidské pozůstatky i se šperky v několika sídlištních jamách, některé z nich měly u sebe i kroužek, který mohl sloužit jako prsten.

Zjištěné situace ukazují, že nejčastěji byl nošen prsten jediný, nejednalo se tedy o párový šperk.

#### 9. 2. 2. 3. 3. 1. 2 Typologie

Typologicky můžeme rozlišit prsteny jednoduché (většinou vyrobené z drátu) otevřené (varianty s dotýkajícími se i varianty s částečně překrývajícími se konci) i uzavřené, ale také spirálovité vyrobené z drátu. Za reminiscenci středobronzových prstenů s růžicemi můžeme považovat prsten z Jenišovic, jehož konce jsou stočeny do spirálovitých růžic a kraj růžice je navíc tordován. Na to, že se nejednalo o zcela zapomenutý tvar, by snad mohla ukazovat i spirálovitá růžice nalezená v Tuchoměřicích, která by mohla pocházet z prstenu nebo ze spony.

#### 9. 2. 2. 3. 3. 2 Nynická kultura

Nález prstenu z prostředí nynické kultury pochází z jediné lokality v Čechách - z hradiště na Černém vrchu u Svržna. Jedná se o 1 měděný a 1 bronzový prstýnek.

#### 9. 2. 2. 3. 3. 3 Štítarská kultura

Prsteny z prostředí štítarské kultury pocházejí ze 2 lokalit z prostoru Čech - ze sídliště v Ervěnicích a ze sídliště v Podhůří. V obou případech se jedná o nález jediného bronzového prstenu, jehož typ nebyl registrován.

#### 9. 2. 2. 3. 4 Okruh lužických popelnicových polí

Do okruhu lužických popelnicových polí byly zařazeny nálezy z 33 lokalit (15 z Čech a 18 z Moravy), z nichž pochází nález prstenu. Z jedné lokality pochází nález kadlubu, který měl sloužit k odlévání prstenů.

Celkem v 9 hrobech byly zjištěny prsteny 2, v ostatních případech (33 hrobů) se jedná o nález jediného prstenu v hrobové komponentě, podle čehož můžeme soudit, že prsten byl v období lužických popelnicových polí rovněž častěji nošen v roli nepárového šperku, nejednalo se však o pravidlo.

#### **9. 2. 2. 3. 4. 1 Lužická kultura**

Nález prstenu z prostředí lužické kultury pochází z 28 lokalit (14 z Čech, 14 z Moravy). Celkem se jedná nejméně o 46 nálezových celků.

##### **9. 2. 2. 3. 4. 1. 1 Nálezové kontexty a použité materiály**

Prsteny pocházejí jak z pohřebních komponent (4 dětské hroby, 36 hrobů bez určeného pohlaví pohřbené osoby), tak z jednoho sídliště a 4 depotů (3 z prostoru Čech, 1 z Moravy). U jednoho nálezového celku se nálezový kontext prstenu nepodařilo zjistit.

Počet nalezených prstenů se pohybuje mezi 1 - 3, v žádném nálezovém celku nebyl zjištěn výrazněji bohatší soubor nalezených prstenů, který by se vymykal ostatním.

Registrováno bylo celkem 45 prstenů bronzových (u 1 lokality nebyl přesný počet nalezených prstenů zjištěn, byl proto započítán pod koeficientem 1 prsten, u jedné lokality byl započítán nejmenší jistý počet nalezených prstenů).

Zlaté prsteny byly nalezeny na 6 lokalitách (4 na prostoru Čech, 2 na Moravě), celkem bylo zjištěno 8 zlatých prstenů. Ty pocházejí z hrobů (5 případů), v jednom případě z depotu. Kromě hrobu 7 v Jaroměři, který obsahoval 2 zlaté prsteny, byly 2 prsteny nalezeny v Týnci nad Labem, kde ovšem není jisté, z kolika nálezových celků pocházejí. V ostatních případech bylo nalezeno po jediném zlatém prstenu. Pouze hrob 57 v Opavě obsahoval nález zlatého i bronzového prstenu, v ostatních případech se jednalo o jediný prsten v nálezovém celku.

##### **9. 2. 2. 3. 4. 1. 2 Typologie**

Setkat se můžeme jak s jednoduchými kroužky z drátu nebo tyčinky (kulatého, oválného, čoučkovitého nebo čtyřhranného průřezu), tak s prsteny vyrobenými z pásku, rovněž s prsteny spirálovitými o různém počtu závitů. Stále se však můžeme setkat i s prsteny, jejichž konce jsou svinuty do spirálovitých růžic, jejichž tělo je však častěji než v předchozím období tvořeno několika závitů spirály.

##### **9. 2. 2. 3. 4. 1. 3 Jiné nálezy vypovídající o výrobě prstenů**

Unikátním dokladem pro studium procesu výroby litých prstenů je nález pocházející z hradiska na Šellenburku u Krnova, kde byl učiněn ojedinělý nález kadlubu vyrobeného z pískovce, který sloužil údajně k odlévání prstenů. Dnes je v muzeu bohužel dochována pouze jeho kopie. Kromě nálezu z Křemže, který není zařazen konkrétněji než do období průběhu doby bronzové, se mi k tomuto nálezu nepodařilo dohledat paralely.

#### 9. 2. 2. 3. 4. 1. 4 Nejisté lokality

U dalších nejméně 3 nálezových celků (u 1 jedné lokality - v Horce - se počet nalezených pohřbů, v nichž byl nalezen prsten, nepodařilo identifikovat) se nepodařilo zjistit, zda se jedná o nález lužické kultury, nebo až kultury slezské, nebo slezskoplatěnické. Ve všech případech se jedná o hroby bez určeného pohlaví pohřbeného jedince. Všechny zjištěné prsteny byly vyrobeny z bronzu. V 1 případě byl nalezen 1 prsten, v 1 případě 2 prsteny nebo záušnice a v 1 případě nebyl počet nalezených prstenů určen.

#### 9. 2. 2. 3. 4. 2 Slezskoplatěnická kultura

Nálezy prstenů z prostředí slezskoplatěnické kultury pocházejí ze 4 lokalit (1 v Čechách, 3 na Moravě), celkem z nejméně 5 nálezových kontextů (u jedné lokality nebyl přesný počet nálezových celků obsahujících prsten ani počet nalezených prstenů zjištěn, lokalita byla proto započítána pod koeficientem jediného nálezového celku s jedním nalezeným prstenem). Ve všech případech se jedná o bronzové prsteny pocházející z hrobů (v 1 případě je známo, že se jednalo o hrob dětský, v ostatních případech nebylo pohlaví ani věk zemřelého zjištěno).

V jednom případě pocházejí z nálezového celku prsteny 2, ve 3 případech prsten jediný, u poslední lokality nebyl počet nalezených prstenů přesně zjištěn.

U většiny prstenů se nepodařilo zjistit tvar a typ, určit se podařilo pouze prsten vyrobený z tyčinky profilu D a spirálovitý prsten vyrobený z tenkého drátu s kruhovým průřezem.

#### 9. 2. 2. 3. 4. 3 Slezská kultura

Nálezy prstenů z prostředí slezské kultury byly zaregistrovány na jediné moravské lokalitě (Krumšín), u které však nebyl zjištěn ani přesný počet nalezených prstenů, ani počet nálezových celků, z nichž prsteny pocházejí.

#### 9. 2. 2. 4 Prsteny z doby bronzové bez bližšího časového nebo kulturního zařazení (Tab. 7)

U nálezů ze 4 lokalit (celkem 5 nálezových celků: 1 sídlištní kontext, 1 depot, 1 nález učiněný povrchovými sběry a 2 neurčené nálezové kontexty) z prostoru Čech se nepodařilo určit bližší zařazení, než do průběhu doby bronzové. Jedná se celkem o 4 bronzové a 1 zlatý prsten (Jaroslavice, Čechy).

Rovněž u nálezu pocházejícího z opevněného sídliště na Skalce u Velimi - odlévací formy s negativními částmi 2 prstenů různých průměrů s plochými výstupky - se nepodařilo zjistit bližší chronologické zařazení než do období doby bronzové. Jedná se o unikátní pramen ukazující na výrobu prstenů v daném období. Jedinou zjištěnou paralelou k tomuto nálezu by mohl být nález kadlubu z období lužické kultury z Krnova.

### **9. 2. 3 Doba halštatská (Tab. 8, Mapa 7)**

Z období halštatského a přechodného období halštatsko - laténského bylo celkem zjištěno 19 lokalit (12 z prostoru Čech, 7 z Moravy). Prsten byl obsahem nejméně 22 nálezových celků (u jedné lokality nebyl zjištěn přesný počet nálezových celků, které prsten obsahovaly, proto byla započítána pod koeficientem 1 nálezového celku). Oproti předcházejícím obdobím tedy můžeme sledovat mnohem menší zastoupení tohoto šperku. Jelikož shromážděný soubor nálezů není příliš bohatý ani podrobný, nedovoluje učinit závěry o panující módě v nošení prstenů v daném období ani vytvořit typologii.

#### **9. 2. 3. 1 Bylanská kultura**

Prsteny byly nalezeny na 6 lokalitách bylanské kultury, všechny se nacházejí na prostoru Čech. Jejich rozšíření netvoří silnější koncentraci nálezů v rámci nějakého geografického celku. Ve všech případech se jedná o nálezy pocházející z hrobových komponent. U žádného z pohřbených jedinců, v jehož výbavě byl prsten, nebo kroužek tvaru a velikosti umožňující tuto interpretaci, se nepodařilo určit pohlaví. Ve výbavě hrobu se ve 3 případech objevilo po 2 prstenech, ve 2 případech po 1 prstenu, v jednom případě se u lokality nepodařilo zjistit, zda nalezené prsteny pocházejí z jednoho nebo dvou nálezových celků. Registrováno tedy bylo nejméně 10 prstenů. Všechny prsteny byly vyrobeny z bronzu. Jednalo se jak o jednoduché kroužky (čočkovitého, hraněného, lichoběžníkového nebo kosočtverečného průřezu), setkat se můžeme i s otevřeným prstenem vyrobeným z plechu, jehož oba konce jsou zaobleny. Dle zjištěných případů můžeme soudit, že prsten byl téměř stejně často používán jako párový i jako nepárový šperk.

#### **9. 2. 3. 2 Horákovská kultura**

Nálezy prstenů z prostředí horákovské kultury pocházejí ze 3 moravských lokalit. Unikátní nálezy pocházejí z Býčí skály u Habrůvky, kde bylo nalezeno mnoho bronzových a minimálně 1 železný prsten (s prsteny vyrobenými ze železa se tomto období v rámci pravěku na našem území setkáváme poprvé). Vypovídací hodnota zdejších archeologických

nálezů je bohužel poněkud snížena skutečností, že k objevu došlo již ve 2. polovině 19. století. Některé prsteny byly údajně navlečeny na prstech utatých ženských rukou, otázkou zůstává, zda je tato informace pravdivá a zda prsteny byly na rukou ponechány úmyslně (například jako součást obětí), nebo zda se jednalo o případ, kdy již prsteny nešly z prstů stáhnout v důsledku působení rozkladných plynů v těle zemřelého jedince.

Další poměrně slavnou lokalitou, z níž pochází prsten, je eponymní lokalita Horákov (nacházející se na Moravě), konkrétně mohyla Hlásnica. I o ní jsou bohužel známy jen kusé informace, protože byla odkryta již koncem 19. století. Pochází z ní 1 zlatý prsten, protože však v mohyle byl nalezen 1 kostrový pohřeb, pravděpodobně muže - člena halštatské válečné aristokracie, a 1 popelnicový žárový pohřeb, a není známo, u kterého z těchto pohřbů byl prsten nalezen, nález nedovoluje učinit závěr o pohlaví zemřelého, který byl s prstenem pohřben.

Poslední lokalitou, na které byly prsteny nalezeny, jsou Vojkovice. Pochází odtud 2 bronzové prsteny celkem ze 2 pohřbů, ani u jednoho z pohřbených jedinců však nebylo určeno pohlaví, ani bližší popis prstenů se mi nepodařilo dohledat.

### **9. 2. 3. 3 Platěnická kultura**

Nálezy prstenů z prostředí platěnické kultury jsou známy celkem ze 2 lokalit, obě se nachází na prostoru Moravy. Prsten byl nalezen celkem ve 3 nálezových celcích, ve všech případech byly součástí hrobové komponenty. Jedná se o 2 hroby z Jevíčka, z nichž pocházejí celkem 2 zlaté prsteny: jeden spirálovitý, jehož konec připomíná hadí hlavičku, u druhého se bližší popis nepodařilo zjistit. Hrob 5 ze Seloutek obsahoval 2 bronzové kroužky podoby prsténků s vypouklými očky.

### **9. 2. 3. 4 Lokality halštatského období bez kulturního zařazení nálezů**

U 3 lokalit (1 z Čech, 2 z Moravy) se nález nepodařilo zařadit do žádného z kulturních okruhů. Jedná se o 1 hrob s neurčeným pohlavím pohřbeného jedince (Podolí na Moravě, odkud pochází 1 zlatý prsten), 1 nález ze sídliště (bronzový prsten vyrobený z plechového proužku se 2 žebry uprostřed) a 1 hromadný nález (bronzový prsten vyrobený z dvojitého drátu o 4 závitech nalezený na moravské lokalitě Rousínov).

### **9. 2. 3. 5 Přechné halštatsko - laténské období**

Nálezy z 5 lokalit (všechny z prostoru Čech) pocházejí z přechné halštatsko - laténské období. Jedná se celkem o 6 bronzových a 1 skleněný prsten pocházející ze 2 hrobových komponent a 4 sídlištních kontextů.



Hrob z Dřemčic obsahoval prsten jediný, mohyla v Krči 2 bronzové prsteny. Ze sídlištních kontextů se jedná o sídliště v Chrabercích, Toušni (odkud pochází zlomek skleněného prstenu z areálu sídliště z doby halštatské až doby laténské, pravděpodobně však nález můžeme řadit až do doby laténské) a oppidum Závist, odkud pochází prsteny z podlahy kultovního místa u vrcholu kopce a z podlahy jednoho z pozdně halštatských domů, ač není zcela vyloučeno, že se jedná o totožný nález, který autoři vykládají rozdílně.

Jedná se zejména jednoduché kroužky drátěné nebo z materiálu střechovitě hraněného nebo doplněného o drobné vývalky na obvodu, nebo z plechu. Setkat se můžeme i s rytou výzdobou na povrchu prstenu.

## **9. 2. 4 Doba laténská (Tab. 9 - 10, Mapy 8 - 10)**

### **9. 2. 4. 1 Časný latén**

Z časnělaténského období byly zjištěny 3 lokality, na nichž byl nalezen prsten. Všechny se nacházejí na území Čech a na každé z nich byl registrován jediný nálezový celek obsahující prsten, jedná se tedy o 3 nálezové celky (2 pohřební komponenty, 1 sídlištní kontext - polozemnice), z nichž pochází po jednom zlatém prstenu.

Ve všech případech se jedná o prsten uzavřený, ve dvou případech jednoduchý páskový, v jednom případě je jeho povrch členěn do podoby mnoha malých vývalků.

### **9. 2. 4. 2 Období plochých keltských pohřebišť (Tab. 9)**

Prsteny jsou poměrně častou součástí výbavy hrobů v období plochých keltských pohřebišť. Registrovány byly celkem na 78 lokalitách (58 lokalit z prostoru Čech, 20 z Moravy). Prsteny byly součástí minimálně 102 nálezových celků (u 6 lokalit nebyl přesný počet nálezových celků obsahujících prsten zjištěn, byly proto počítány pod koeficientem jediného nálezového celku).

Lokality, z nichž pochází nález prstenu, jsou výrazněji koncentrovány v prostoru Pražské kotliny, oblasti Českého středohoří a jižní Moravy. Většina nalezišť leží v bezprostřední blízkosti většího vodního toku (přítoky Ohře, Vltavy, Labe a Moravy).

Prsteny se nepodařilo zjistit na žádném z nalezišť podmokelské skupiny<sup>163</sup>.

---

<sup>163</sup> Počátek podmokelské skupiny není dosud jednoznačně stanoven, rovněž její etnicitu nelze jednoznačně prokázat. Obývala labskou průrvu, hlavně břehy Labe v okolí dnešního Děčína a na sever od Ústí nad Labem,

#### **9. 2. 4. 2. 1 Materiály**

Celkem bylo zjištěno 101 bronzových, 4 zlaté, 6 stříbrných, 7 železných a 8 z jiných materiálů vyrobených prstenů.

Zlaté prsteny pocházejí ze 3 českých a 1 moravské lokality, ve všech případech byly součástí hrobové výbavy. Pohlaví pohřbeného jedince bylo v 1 případě určeno jako muž (Hloubětín), ve 2 případech jako žena (Sobotovice - zlatý prsten byl v hrobě nalezen spolu s 2 bronzovými, Hostomice - sedlovitý prsten vyrobený z materiálu se stejně vysokým poměrem zlata jako stříbra), v 1 případě pohlaví nebylo zjištěno (Žižkov).

Stříbrné prsteny, se kterými se v tomto období setkáváme poprvé během období pravěku, pocházejí ze 4 českých a 1 moravské lokality. Kromě hrobových komponent byl 1 prsten vyrobený ze stříbra nalezen v sídlištním kontextu na oppidu Závist. Pohlaví pohřbeného jedince bylo ve 2 případech určeno jako ženské. V jednom případě (Brázdím) se jednalo o jediný prsten ve výbavě hrobu, v dvou případech byl uložen spolu s prstenem nebo prsteny bronzovými (Libenice, hrob XIV v Bučovicích).

Po jednom kusu prstenu vyrobeného ze železa pochází ze 7 lokalit (3 z prostředí Čech a 4 z Moravy), všechny byly nalezeny v hrobech (3 z ženských hrobů, u 4 hrobů nebylo pohlaví pohřbeného jedince zjištěno). V 5 případech se jednalo o jediný prsten uložený v hrobě, v jednom případě byl železný prsten uložen spolu s bronzovým, v jednom případě není složení inventáře s jistotou určeno.

Z jiných materiálů se můžeme setkat s malými kroužky vyrobenými ze švartny, které mohly sloužit jako prsteny. Známý jsou nálezy z tohoto období ze 4 lokalit, všech nacházejících se na území Čech. Z každé této lokality pochází po jediném exempláři švartnového prstenu. Jeden z nich údajně pochází z depotu nalezeném v Obřím prameni u Lahoště, další potom z Okoře (nález znám pouze z muzejních sbírek, jeho původní nálezový kontext již není znám), Staňkovic (nalezen v hrobě 5 - pohlaví pohřbeného jedince neurčeno) a Vliněvsi (hrob 5 - pohlaví pohřbeného jedince neurčeno).

Vyskytují se také prsteny z organických materiálů - kosti. Jejich nález se podařilo registrovat na 2 lokalitách, obou nacházejících se na prostoru Čech. Jedná se o hrob 5/ 81 ve

---

kromě českého území pokračuje i na území přilehlého Saska. Skupina navazovala na předchozí halštatské osídlení a stejně jako ono zajišťovala spojení mezi českou kotlinou a středním Německem, a to především po Labi. K ukončení pohřbívání na polabských zárových pohřebištích došlo pravděpodobně ve stupni LT C2. Např. Vladimír Salač se však domnívá, že vyčlenění této skupiny představuje již překonaný koncept archeologie minulého století (SALAČ, Vladimír. Podmokelská skupina. Překonaný koncept archeologie 20. století? In: *AR LXI/ 2009*. Str. 637 - 665.)

Staňkovicích, kde byl v prostoru levé ruky nalezen pravděpodobně kostěný hrubě opracovaný původně uzavřený kroužek elipsovitého profilu, dále o hrob bohaté ženy z Vliněvsi, která měla kostěný kroužek navlečený na prst levé nohy.

Z ostatních materiálů se můžeme setkat i s jedním exemplářem vyrobeným ze skla, který byl nalezen v popelnicovém hrobě v Hořenicích u Jaroměře (Čechy), který snad mohl patřit domácímu obyvatelstvu, které bylo ve 4. - 3. století př. Kr. integrováno do komunity Keltů. Jednalo se o jediný prsten ve výbavě tohoto hrobu. Pohlaví pohřbeného nebylo určeno.

#### **9. 2. 4. 2. 2 Nálezové kontexty**

Prsteny z tohoto období pocházejí nejčastěji z hrobových komponent: 6 mužských, 35 ženských, 2 dětských a nejméně 51 hrobů bez určení pohlaví pohřbeného jedince (u 5 lokalit nebyl přesný počet hrobových celků obsahujících prsten zjištěn, byly proto započítány pod koeficientem 1 nálezového celku).

Kromě pohřebišť byly prsteny nalezeny také v areálech 4 sídlišť, a to v chatě K512 v Čechovicích, na sídlišti v Ústí nad Labem, ve Vinoři a na oppidu Závist. U několika lokalit (3) se nálezový kontext nepodařilo jednoznačně určit.

Nejbohatší soubor prstenů byl registrován v hromadném nálezů uloženém v Obřím prameni u Lahoště. Protože však byl depot okamžitě po nalezení rozptýlen, nejsou známy konkrétní počty nalezených předmětů. Údajně měl obsahovat minimálně 100 prstenů, odhady se však značně liší, je proto těžké o celkovém počtu činit jakékoliv závěry a nález zahrnovat do jakýchkoliv statistických údajů. Do muzejních sbírek se z tohoto počtu dostalo jen mizivé procento nálezů. Je však jisté, že se jednalo o shromáždění a uložení obrovského bohatství.

Nejbohatší kompletně dochovaný soubor bronzových prstenů nalezený v rámci jednoho nálezového celku byl zjištěn v hrobě 20 v Blučině (Morava), kde byla pochována mladá dívka, jejíž výbava byla tvořena bohatou garniturou šperků, mimo jiné 4 bronzovými prsteny: 2 sedlovité měla navlečené na prstech levé ruky, 2 drátěné (jeden se středovou ploškou z dvojnásobně vinuté závitnice a druhý spirálovitý) byly uloženy pravděpodobně ve schránce z organické hmoty u pravé ruky. Stejný počet prstenů pochází z hrobu 48 v Kutné Hoře. Opět se jedná o ženský hrob, tentokrát však věk pohřbené není určen. V hrobě bylo nalezeno po 2 párech prstenů - 2 byly vyrobeny z jednoduchého širšího pásku, 2 z pásku s okrajem odsazenými lištou. Ač se jedná o kroužky, jež by tvarem a velikostí naznačovaly, že by mohly být nošeny jako běžné prsteny, nálezová situace, kdy byly nalezeny vklíněné mezi klíční kosti, ukazuje spíše na možnost, že byly nošeny zavěšené na hrdle.

V hrobě 44 v Zeměchách (Čechy) byly nalezeny 3 bronzové prsteny, všechny vyrobené z jednoduché ploché hladké tyčinky. Stejný počet prstenů pochází z hrobu XIV z Bučovic, kde byly nalezeny 2 bronzové a 1 stříbrný prsten. Celkem 3 prsteny pochází rovněž z hrobu zkoumaného roku 1908 v Sobotovicích, kde byly nalezeny 2 bronzové snubní a 1 zlatý prsten vyrobený z drátu zvlněného do 9 kliček.

V ostatních souborech pocházejících z hrobových komponent se vyskytují 1 - 2 bronzové prsteny (po jednom prstenu v hrobě v 59 případech, v 9 případech po 2 prstenech v hrobě). Ukazuje se tedy, že i v laténském období převažuje móda nošení jediného prstenu, ač se nejedná o nutné pravidlo.

Soustředíme-li se na hrobové celky, v nichž bylo určeno pohlaví pohřbeného jedince, zjistíme, že prsteny byly součástí jak mužské bojovnické garnitury, tak, a to mnohem častěji, garnitury ženské. Objevují se v bohatých a středně bohatých hrobech, nebyl zjištěn případ jedince pohřbeného pouze s prstenem.

#### **9. 2. 4. 2. 3 Typologie**

U řady prstenů nebyl dohledán jejich popis, není proto možné určit jejich typ. Setkat se však můžeme s prsteny vyrobenými z drátu v základní jednoduché podobě i doplněné o další výzdobné prvky (např. doplnění násobně vinutou zásobnicí), celkově se drátěné prsteny ovšem objevují méně často než v předcházejících obdobích pravěku. Poměrně zřídka se objevují i prsteny vyrobené z tyčinky. Častější jsou prsteny vyrobené z jednoduchého, často poměrně masivního, jak nezdobeného, tak i dále zdobeného pásku (podoba dnešních snubních prstenů, pásek nejrůznějších profilů - plochý, čočkovitý, střežovitě hraněný, plankonvexního až konvexního profilu; některé z nich byly spojeny nýtem; z výzdobných technik je užíváno zejména doplnění profilu o lišty nebo žebírka, dále rýhování a vybíjení), objevují se i spirálovité prsteny. Setkat se můžeme i s prsteny, jejichž základní tvar se rozšiřuje do podoby štítku. Z výzdobných technik se můžeme setkat s doplněním povrchu o drobné vývalky nebo esíčka napodobující granulaci.

Typickým pro toto období je tvar sedlovitě prohnutého prstenu. Pokud bylo pohlaví zemřelého určeno, ukazuje se, že se s ním můžeme setkat pouze v hrobech ženských (hrob 20 v Blučině; hrob XIV v Bučovicích; zlatý exemplář pocházející z kostrového hrobu VII/ 67 v Hostomicích).

Originálním tvarem je prsten ze zvlněného drátu do podoby 9 kliček nalezený v Sobotovicích.

#### **9. 2. 4. 2. 4 Poloha vůči tělu**

Ač poloha prstenu vůči tělu musela být ve většině případů při výzkumu zaregistrována a poměrně jednoznačně určena, protože většina kostrových hrobů se zachovala v poměrně dobrém stavu či se poloha dala alespoň přibližně odhadnout podle dochovaných zbytků skeletu, literatura tyto informace často nezmiňuje.

Nejčastěji se můžeme setkat s tím, že prsteny byly nalezeny přímo na prstech zemřelé osoby:

- Na levé ruce
  - 1 prsten:
    - neurčený prst – Holubice hrob XII, Kněžívka hrob 1, Křenovice hrob XII, Radovesice hroby 2/81 a 5/81, Tatce, Vliněves hrob 5, Zaječí, Zeměchy
    - prsteník – Dobročkovice hrob II, Veleslavín - Vokovice hrob 10
    - prostředník – Makotřasy hrob 19, Staňkovice hrob 5
    - mezi prstními články levé ruky – Holubice hrob XII
  - 2 prsteny:
    - stejného typu: Blučina
    - rozdílného typu: Kutná Hora hrob 8, Libenice – 2 prsteny rozdílného typu a materiálu na prostředníku levé ruky
  - 3 prsteny: Bučovice hrob XIV - 1 bronzový na levém ukazováčku, 1 bronzový a 1 stříbrný na prostředníčku (stejně ruky?)
- Na pravé ruce:
  - 1 prsten:
    - neurčený prst: Holubice hrob XIII, Chotiněves, Jenišův Újezd hrob 129, Mistřín hrob XIV, hroby VII/67 a II/67 v Hostomicích, hrob z roku 1974 v Bučovicích
    - ukazováček – Bučovice hrob XX
    - prostředník – Letky hrob 30/12
  - 2 prsteny:
    - stejného typu: Kutná Hora hroby 45 a 47
- Prst bez určené ruky:
  - Palec – Brno - Chrlice hrob 7
- Noha: prst levé nohy - Vliněves

Setkat se můžeme rovněž s prsteny v nefunkční poloze:

- ve schránce z organické hmoty u těla zemřelého – Blučina
- vedle těla – Bučovice hrob IV
- mezi klíčovými kostmi (sloužily pravděpodobně ve funkci závěsku) – Kutná Hora hrob 48 – Zeměchy; na pravé spánkové kosti – Rakvice

Jako velmi problematické můžeme chápat označení polohy nálezu jako „mezi články prstů“ (ať již ruky nebo nohy), protože z tohoto označení není zřejmé, zda byl prsten původně navlečen na některý z prstů a prsten byl nalezen v okolí zbytků článků prstů, nebo byl prsten vložen mezi prsty již v době pohřbu.

### **9. 2. 4. 3 Období keltských oppid (Tab. 10)**

Z období keltských oppid bylo celkem zjištěno 12 lokalit (8 z prostoru Čech, 4 z Moravy), z nichž pochází nález prstenu. Jedna z těchto lokalit patřila pravděpodobně tzv. púchovské kultuře (Kojetín na Moravě), počet prstenů pocházejících z této lokality ani celkový počet nálezových celků obsahujících prsten se však nepodařilo zjistit. Prsteny z lokalit kobylské skupiny<sup>164</sup> se nepodařilo zjistit.

#### **9. 2. 4. 3. 1 Nálezové kontexty**

Kromě sídlištních kontextů prsteny pocházejí i z jednoho pohřebiště - z Jenišova Újezdu v Čechách. Dva exempláře prstenů odtud pochází z hrobu 115 (období 200 př. Kr.- 100 př. Kr., muž ve věku 20 - 30 let), 1 kroužek, který mohl být prstenem, pochází z hrobu 81 (období 100 př. Kr. – přelom letopočtu, starší žena).

Nejbohatší soubor nalezených prstenů pochází z oppida Stradonice, určení jejich celkového počtu však ztěžuje množství literatury, která se o nálezech z oppida zmiňuje a možnost jejich vzájemného ztotožnění.

Právě proto, že většina nalezených prstenů pochází z prostorů sídlišť, nemůžeme sledovat, zda prsteny byly nošeny častěji muži nebo ženami, ani na počet prstenů nošený jedincem.

---

<sup>164</sup> Kobylská skupina se řadí do stupně LT D1 a její vznik můžeme spojovat s příchodem nové populace buď ze středního Německa, či přímo z oblasti původního rozšíření przeworské kultury na území Slezska do uvolněného prostoru na okraji laténské kultury na severní hranici České tabule. Jediným prokazatelným pramenem pro její poznání jsou pohřebiště. Rozšířena byla pouze v severních Čechách: na Českolipsku a Turnovsku, na severní hranici vlastní laténské kultury.

#### **9. 2. 4. 3. 2 Materiály**

Z tohoto období bylo registrováno 29 prstenů vyrobených z bronzu (u lokality Třisov a Stradonice byl pravděpodobně počet nalezených prstenů vyšší), 8 prstenů vyrobených ze zlata (1 z chaty v Chotěnicích, zbylé ze Stradonic, všechny tedy pocházejí z prostoru Čech), 6 prstenů vyrobených ze železa (1 ze sídliště v Bořitově na Moravě, zbylé ze Stradonic), 2 prsteny vyrobené ze skla (sídliště Drnholec na Moravě; objekt IV z Hofmannovy pískovny v Jenišově Újezdě). Unikátním nálezem je jantarový kroužek pocházející ze Starého Hradiska, na jehož vnějším obvodu je vyřezaná aplikace zobrazující ženskou postavu, jeho větší průměr však naznačuje, že pravděpodobně nesloužil k ozdobě prstů, ale spíše jako jiná ozdoba.

#### **9. 2. 4. 3. 3 Typologie**

Z jednoduchých kroužků se můžeme setkat například s prsteny vyrobenými z drátu (bronzového i zlatého) nebo s prsteny vyrobeným z tyčinky (např. elipsovitého průřezu), uzavřenými i otevřenými (s přeloženými konci, které mohou být i složitěji tvarovány, například do podoby hadí hlavičky), objevuje se i tvar, kdy jsou konce stočeny do spirálovitých růžic. Stále oblíbenější se stává vsazování dalších aplikací, a to jak do štítkovitých prstenů, tak do jamek po obvodu. Setkat se můžeme jak s aplikacemi ze skla, tak z jantaru, v některých případech byly tyto vložky podloženy zlatou fólií.

#### **9. 2. 4. 4 Ostatní lokality z laténského období (Tab. 10)**

Do této kapitoly jsou zahrnuty jak lokality, které se nepodařilo zařadit blíže než do průběhu laténského období (často se jedná o starší nálezy, které byly umístěny do muzejních sbírek a nedochovaly se k nim dostatečné informace dovolující bližší dataci), tak lokality, které sice datovány byly, toto datování však má tak široký rozptyl, že nález nemohl být zařazen do některé z předchozích kapitol.

Jedná se o nálezy z 31 lokalit (25 z prostoru Čech, 6 z Moravy, u 2 českých lokalit není známa přesná ani přibližná poloha nálezu, nemohly proto být zaneseny do mapy), celkem prsten obsahovalo minimálně 35 nálezových celků.

#### **9. 2. 4. 4. 1 Nálezové kontexty**

Prsteny pocházejí celkem z 1 kostrového ženského hrobu, 14 hrobových komponent bez určeného pohlaví pohřbeného jedince (u 1 lokality nebyl přesný počet nálezových celků, ze kterých prsten pochází, registrován, byla proto započtena pod koeficientem 1 nálezového celku), 9 sídlištních komponent a 11 neurčených nálezových celků (u 3 lokalit nebyl počet

nálezových celků zjištěn, byly proto započteny pod koeficientem 1 nálezového celku z lokality). Kromě nálezu ze Želének, kde mělo být nalezeno 6 zlatých prstenů, o autentičnosti zprávy je však značně pochybováno, shromážděné informace neukazují na žádný výrazně bohatší soubor nálezů.

#### **9. 2. 4. 4. 2 Materiály**

Registrováno bylo nejméně 22 prstenů vyrobených z bronzu (u 2 lokalit nebyl přesný počet nalezených prstenů zjištěn).

Celkem bylo zjištěno 8 zlatých prstenů, o autentičnosti zprávy o nálezu 6 zlatých prstenů z kostrového hrobu v Želénkách v Čechách je značně pochybováno, zbývající 2 prsteny pocházejí oba z prostoru Čech a pocházejí z období nejstaršího keltského osídlení (sklonek 5. nebo přelom 4. stol. př. Kr. a 5. - 4. stol. př. Kr.).

Zjištěny byly 2 prsteny vyrobené ze stříbra, z nichž 1 pochází z lokality v Čechách (Hradiště, pravděpodobně mohyla pocházející z období 5. - 4. stol. př. Kr., tedy pravděpodobně z období nejstaršího keltského osídlení), 1 z lokality na Moravě (Hulín - sídlištní kontext, stáří v rámci doby laténské blíže neurčeno).

Železné prsteny byly registrovány celkem na 4 lokalitách, celkem bylo registrováno 7 železných prstenů. Jedná se o 3 sídlištní objekty z období LT B2/ C1 - LT C2/ D1 v Brně - Slatině, kde byly celkem nalezeny 3 jednoduché železné prsteny. Z Moravy pochází železný prsten ještě ze sídlištního objektu 395 v Hulíně, mohlo se však rovněž jednat o součást opasku. Z Čech potom železné prsteny pocházejí z pohřebních komponent (snad mohyl) z Hrdel, odkud pochází 1 prsten železný vyrobený ze silného drátu a kousek bronzového prstenu, není však známo, zda oba nálezy byly součástí jednoho nebo několika nálezových celků; a z hrobu 2030 v Hrdlovce, kde byl pohřben dospělý jedinec, k jehož výbavě patřily i 2 železné prsteny (hrob je datován do období 5. - 3. stol. př. Kr.).

Z jiných materiálů byl registrován 1 kroužek vyrobený z jantaru na lokalitě Bečov v Čechách, který by mohl pocházet z období doby laténské.

Ze 3 lokalit pochází nález prstenu vyrobeného ze skla (2 lokality z prostoru Moravy, 1 z Čech).

#### **9. 2. 4. 4. 3 Typologie**

Často se můžeme setkat s jednoduchými otevřenými kroužky vyrobenými z drátu, pásku i tyčinky. Setkat se můžeme i s prstenem, jehož konce jsou stočeny do spirálovitých růžic. Unikátním tvarem je prsten zdobený dvojitou řadou perliček, rovněž



hrubý neopracovaný odlitek ve formě maskovitého prstenu s obrazem fauna nebo lidského obličejem na štítku, který však může pocházet jak z doby laténské, tak až z pozdějšího období.

### **9. 2. 5 Doba římská (Tab. 11, Mapa 11)**

Z období doby římské pochází nález prstenu celkem ze 38 lokalit (28 z prostoru Čech, 10 z prostoru Moravy). V prostoru Čech jsou lokality nápadněji situovány do povodí řeky Ohře, Labe, na Moravě potom v Hornomoravském úvalu a na jižní Moravě.

#### **9. 2. 5. 1 Starší doba římská**

Nálezy z 15 lokalit (11 z prostoru Čech, 4 z Moravy) byly zařazeny do období starší doby římské. Prsteny nebo gemy, které mohly být jejich součástí, pocházejí celkem z 21 nálezových celků (3 mužské hroby, 3 ženské hroby, 9 hrobů bez určeného pohlaví pohřbeného jedince, 6 sídlištních kontextů).

Ze zjištěných informací vyplývá, že kromě 4 případů (Dolany – 2 železné prsteny ze starší doby římské, Šitbořice – 2 zlaté prsteny z přechodného období mezi starší a mladší dobou římskou, Kostelec nad Labem – 2 zlaté prsteny z období doby římské, Pšov – 3 bronzové prsteny z období doby římské) byl prsten nošen výhradně jediný.

##### **9. 2. 5. 1. 1 Materiály**

Celkem bylo zjištěno 9 bronzových prstenů (1 pochází z mužského hrobu, 2 z ženských hrobů, 2 z hrobů s neurčeným pohlavím pohřbeného jedince, 4 ze sídlištních kontextů). Vždy bylo nalezeno po jediném prstenu. U 3 hrobů z Dobřichova nebyl materiál prstenu přímo jmenován, můžeme ale předpokládat, že se rovněž jednalo o prsteny bronzové. Rovněž pohlaví zemřelých nebylo registrováno.

Celkem byly registrovány 3 zlaté prsteny (všechny z prostoru Čech, všechny pocházejí z hrobových komponent: v 1 případě nalezen v ženském hrobě, ve 2 v mužském hrobě, ve všech případech se jednalo o jediný nalezený prsten v hrobě).

Jediný stříbrný prsten pochází z moravské lokality Velké Hostěrádky a pochází z hrobu.

Železné prsteny pocházejí ze 4 lokalit (1 lokalita z prostoru Čech - v hrobě XII/ 26 v Třebusicích byl nalezen prsten s otvorem pro vložku; 3 lokality na Moravě - v hrobě v Dolanech byly nalezeny 2 železné prsteny; v Mušově byl nalezen železný prsten spolu

s gemou, se kterou mohl tvořit celek; a v hrobě 9 ve Velaticích rovněž prsten s rozšířeným páskem a lůžkem pro vložku). Kromě jediného tedy všechny pocházejí z pohřebních komponent, pohlaví pohřbeného jedince se však nepodařilo ani v jednom z případů určit. Ve všech těchto případech se jednalo o jediné prsteny v hrobě.

#### **9. 2. 5. 1. 2 Typologie**

U řady prstenů se nepodařilo zjistit jejich tvar, proto je těžké vytvořit jejich vyčerpávající typologii.

V období starší doby římské se můžeme setkat jak s prsteny jednoduchými, tak s prsteny vyrobenými z plechu (Řepov, Radovesice), rovněž i s prsteny litými (Vysočany - dále zdobený tordovaným plastickým žebírkem na čelní straně).

Můžeme však sledovat nárůst počtu nálezových celků, v nichž se našel prsten se štítkem pro vsazení gemy. V Mušově byla díky povrchovému sběru nalezena gema, která snad původně mohla být součástí pečetního prstenu, který však nalezen nebyl. Ze zbytků zděné stavby pochází však i antická gema a železný prsten, které mohly tvořit celek. Ze 2 lokalit (Velatice a Třebusice) pocházejí prsteny (oba železné), které mají lůžko pro vložku, jež se však nedochovala. Jediný exemplář z tohoto období, kde se gema dochovala zasazená přímo do lůžka, pochází z objektu 18 v Kadani - Jezerce.

#### **9. 2. 5. 2 Přechodná fáze mezi mladší a pozdní dobou římskou**

Nálezy ze 2 lokalit (1 z Čech – žárový hrob ze Slatiny, 1 z Moravy – žárový hrob 8 v Šitbořicích) byly zařazeny do přechodné fáze mezi mladší a pozdní dobou římskou. Jedná se o nálezy ze 2 žárových hrobů, u nichž nebylo pohlaví pohřbeného jedince určeno. Jedná se o 1 bronzový a 2 zlaté prsteny. Ze Slatiny pochází prsten s emailovou vložkou, ze Šitbořic 2 zlaté prsteny, jejichž povrch je fasetován do 6 - 7 paralelních ploch.

Právě hrob 8 v Šitbořicích poskytl ojedinělou nálezovou situaci prstenů, kdy byly oba zlaté prsteny nalezeny pod popelnicí a původně snad byly navlečeny na předmět z organické látky, snad dřevěný kolík. K této nálezové situaci se nepodařilo najít paralelu. Otázkou zůstává, zda toto opatření mělo vést ke zmenšení rizika ztráty prstenu při případném vylopuení hrobu, nebo zda se jednalo o jiný důvod, proč prsteny nebyly umístěny do popelnice spolu se zbytky spáleného těla.

### **9. 2. 5. 3 Mladší doba římská**

Nálezy z 15 lokalit (11 z prostoru Čech, 4 z Moravy) byly datovány do období mladší doby římské. Jedná se celkem nejméně o 22 nálezových celků (2 mužské hroby, 9 ženských hrobů, 10 hrobů bez určeného pohlaví pohřbeného jedince, 1 sídlištní kontext), z nichž pochází nález prstenu nebo s ním související nález.

#### **9. 2. 5. 3. 1 Materiály**

Z tohoto období bylo celkem registrováno 19 bronzových prstenů (v 5 případech z ženského, v jednom případě z mužského, nejméně ze 6 z hrobů s neurčeným pohlavím pohřbeného jedince - u naleziště v Opočně nebyl zjištěn počet nálezových celků, z nichž prsteny pocházejí).

Jediný zlatý prsten pochází z Kostelce na Hané. Pochází z hrobu, kde pohlaví pohřbeného jedince nebylo určeno, a jedná se o spirálovitě stočený prsten s tordovanými konci a stříškovitě vytepanou střední částí.

Stříbrné prsteny pocházejí ze 3 lokalit (všechny z prostoru Čech). Dva z nich pocházejí z hrobových komponent (2 z ženských hrobů - Soběsuky, Žiželice; jedna lokalita z období stupňů C1- C3, druhá ze stupně C3), v obou případech se jednalo o jediné nalezené prsteny v daných hrobech. Jeden stříbrný prsten pochází ze sídlištního kontextu (Stradonice, období 3. - 4. století).

Celkem byly registrovány 3 prsteny vyrobené ze železa. Všechny pocházejí rovněž pouze z hrobových komponent (všechny případy byly registrovány na prostoru Čech - Opočno, hrob 539 a 753 v Plotištích nad Labem; u žádného případu se nepodařilo zjistit pohlaví pohřbeného jedince; ve 2 případech se jednalo o jediný prsten v hrobě, u lokality Opočno není známo složení jednotlivých hrobových celků).

#### **9. 2. 5. 3. 2 Typologie**

U řady prstenů se nepodařilo zjistit jejich tvar, proto je těžké vytvořit jejich vyčerpávající typologii.

Setkat se však můžeme jak s jednoduchými kroužky otevřenými i uzavřenými, tak s prsteny vyrobenými z drátu se zatočenými konci (hrob 539 a 753 v Plotištích nad Labem, oba železné), setkat se můžeme i s prsteny spirálovitými.

Častější jsou ale opět prsteny s vložkami nebo sklem, zachovány jsou ovšem pouze vložky, které mohly sloužit i k jinému účelu, než do prstenu. Prsten s jamkami, z nichž

v jedné se dochovala kulička z bezbarvého skla, pochází ze Stradonic a ze Žabovřesk nad Ohří.

#### **9. 2. 5. 4 Mladší doba římská nebo stěhování národů (Tab. 12)**

Nález z 1 lokality z Čech byl zařazen do období mladší doby římské až období stěhování národů. Jedná se o bronzový prsten získaný povrchovým sběrem, jeho bližší nálezový kontext tedy není znám.

#### **9. 2. 5. 5 Doba římská bez bližšího určení (Tab. 11)**

Nálezy z 9 lokalit (6 z prostoru Čech, 3 z Moravy) se nepodařilo určit přesněji než rámcově do doby římské.

Jedná se o prsteny z 5 hrobů, u nichž nebylo zjištěno pohlaví pohřbeného jedince, 3 sídlištních kontextů, u 2 lokalit se nálezový kontext nepodařil zjistit.

Celkem bylo registrováno 7 prstenů bronzových (3 nálezové celky z pohřebních komponent, 2 ze sídliště), 2 prsteny zlaté pocházejí pravděpodobně ze žárového hrobu z Kostelce nad Labem, 1 prsten kostěný (z jámového hrobu 27 v Šitbořicích na Moravě, tvar prstenu se 4 žebry) a nejméně 2 prsteny bez zjištěného materiálu (u 1 lokality - Mušov Burgstall - se mi počet prstenů ani počet nálezových celků, z nichž prsteny pocházejí, nepodařilo zjistit, oba údaje jsou proto započteny pod koeficientem 1). Stříbrné ani železné prsteny se ve zjištěném souboru nevyskytují.

U většiny prstenů se nepodařilo zjistit jejich tvar, rozlišit proto můžeme pouze jednoduché páskové prsteny a prsteny s emailovou vložkou.

#### **9. 2. 6 Stěhování národů (Tab. 12, Mapa 12)**

Nález prstenu pochází z 10 lokalit (5 z prostoru Čech, 5 z Moravy) z období stěhování národů. Celkem se jedná o 15 nálezových celků, které prsten obsahovaly, kromě jediného případu se jednalo o jediný prsten v nálezovém celku, je tedy pravděpodobné, že ani v tomto období nesloužily jako párový šperk. Celkem 4 nálezové celky z Dejvic se podařilo zařadit do prostředí čelákovické skupiny, 3 nálezové celky do prostředí vinařické skupiny.

Prsteny pocházejí pouze z hrobových komponent (případ prstenu pocházejícího z mužského hrobu nebyl zjištěn, 5 hrobů ženských, 1 dětský, 9 hrobů s neurčeným pohlavím pohřbeného jedince).

Registrováno bylo celkem 7 prstenů bronzových (ženské hroby: Hostivař, Rakšice, Staňkovice – všechny po jednom prstenu; hroby bez určeného pohlaví: hrob 7 z Dejvic a Vinařice po jednom prstenu, Šaratice 2 prsteny).

Zjištěny byly celkem 3 zlaté prsteny. Všechny pocházejí z pohřebních komponent. 2 lokality se nacházejí na území Čech: zlatý prsten se štítkem původně vykládaným sklem nebo drahými kameny pochází z prostředí čelákovické skupiny (nalezen byl v Dejvicích); spirálovitý prsten pochází z prostředí vinařické skupiny (dětský hrob 135 v Praze – Zličíně). Poslední lokalita leží na území Moravy – jedná se o ženský hrob 80 ve Strachotíně, z něhož pochází prsten se štítkem zdobený svastikovým vzorem ze skleněné imitace almadinu podložené zlatou fólií.

Zjištěny byly 3 stříbrné prsteny (1 lokalita z Čech, 2 z Moravy). V Čechách to byl hrob 8 z Dejvic (čelákovická skupina), z moravských nálezů hrob XXXII ze Smolína, v němž byla pohřbena mladší žena se stříbrným prstenem ze 2 tyčinek spojených tenkým proužkem a na konci zavínutých ve vstřícné voluty, a hrob 17 z Vyškova, kde pohlaví pohřbeného jedince nebylo určeno a jednalo se o prsten z plechu s christogramem.

U 2 jednoduchých prstenů z Dejvic se nepodařilo zjistit materiál, ze kterého byly vyrobeny.

Vyskytují se jak jednoduché kroužky otevřené i uzavřené, tak prsteny spirálovité. Znám je i exemplář, který má konce zavínuté do vstřícných volut. Setkat se můžeme také s prsteny se štítkem, který může nést plastickou výzdobu (např. v podobě žebírka), nebo může být vykládaný sklem či drahými kameny, někdy podloženými zlatou fólií. Z dalších výzdobných technik se nadále můžeme setkat s rýhováním.

### **9. 2. 7 Lokality s nálezem prstenů bez bližšího časového zařazení (tab. 13)**

Nálezy z celkem 13 lokalit (8 z prostoru Čech, 5 z Moravy), celkem 16 nálezových celků (1 dětský hrob, 3 hroby bez určeného pohlaví pohřbeného jedince, 1 sídlištní kontext, 1 depot, 10 neurčených nálezových kontextů), z nichž pocházejí prsteny, se nepodařilo datovat blíže než do období pravěku. Jedná se většinou o nálezy z muzejních sbírek, ke

kterým se již nedochovaly potřebné informace o nálezovém celku, nálezy náhodné, případně nálezové celky, které nebyly natolik výrazné, aby umožnily datování. Mohlo se však jednat i pouze o nedostatečné informace uváděné v literatuře.

Registrovaný soubor je tvořen nejméně 19 bronzovými prsteny (u 2 lokalit nebyl přesný počet prstenů zjištěn, byly proto započítány pod koeficientem 1 prstenu) a jedním kroužkem vyrobeným z kosti, který mohl sloužit rovněž jako prsten.

## 10 Celkové vyhodnocení

### 10. 1 Prsteny a chronologie

Co se týče datace prstenů v rámci hrobových komponent, je nutné mít na mysli, že jednotlivé složky nálezového celku nemusely být vyrobeny jednorázově.

Prsteny nebývají onou složkou inventáře, dle níž by bylo možné bližší datování (výjimky mohou tvořit zejména prsteny s konci stočenými do spirálovitých růžic pro dobu bronzovou, prsteny sedlovité pro období plochých keltských pohřebišť a prsteny skleněné pro dobu laténskou). Svoji vypovídající hodnotu získávají až v kombinaci s ostatními částmi inventáře.

V rámci jednotlivých období není však možné motorické srovnávání počtu nálezových celků obsahujících prsten a nalezených prstenů, protože jednotlivá období netrvala stejně dlouho, oblast Čech nebyla stejně hustě osídlena, nedochovalo se stejné množství materiálu, a tak každé z období poskytuje specifickou strukturu nálezových situací.

Prakticky nezodpověditelnou otázkou zůstává, zda prsteny byly děděny (množství jedinců, kteří nosili prsten během života, by tak bylo vyšší než počet pohřbených s prstenem ve skutečnosti uložených), nebo jestli se jednalo výhradně o osobní šperk konkrétního jedince.

Rovněž v rámci jednotlivých pohřebišť většinou není vytvořena natolik podrobná datace jednotlivých hrobů, aby bylo možno uspokojivě zodpovědět otázku, kolik jedinců nosících prsten se vyskytovalo v jedné generaci jedné komunity.

### 10. 2 Materiály

Kovové předměty, podobně jako každý jiný archeologický materiál, dávají alespoň do jisté míry možnost vyvozovat společenskoekonomické závěry.<sup>165</sup> Právě i prsteny byly ve většině případů vyrobeny z kovu, k jejich výrobě však bylo po celou dobu napříč všemi obdobími pravěku využíváno i jiných přírodních materiálů (organických - kost, i anorganických - v době laténské švartna, sklo, jantar). Zejména u organických materiálů musíme počítat s tím, že původní počet těchto artefaktů mohl být daleko vyšší a jejich nalezený počet byl redukován špatnými podmínkami pro zachování v půdě. Tato redukce však jistě ovlivnila i počet prstenů z materiálů ostatních.

---

<sup>165</sup> FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Str. 131.

V této kapitole se stručně podíváme na souhrn, jak je to se zastoupením prstenů z jednotlivých materiálů v pravěku. Vycházím z toho, jak použitý materiál označil autor použité publikace, v některých případech se ovšem na tuto informaci nemůžeme zcela spolehnout, protože spektrální analýzy nebyly většinou provedeny a okem nelze například v některých případech poznat, zda se jedná o měď nebo bronz. Stav poznání by tedy mohl být značně zkreslen.

Prvním kovem, který bylo lidstvo schopno zpracovávat a ze kterého se vyráběly také šperky, byla **měď**. S prvními prsteny vyrobenými z mědi se na našem území můžeme setkat v období staršího *eneolitu*, konkrétně u *kultury s nálevkovitými poháry* (Makotřasy), sporadicky se mohou objevit i v mladším eneolitu (Hoštice – *kultura se šňůrovou keramikou*). V obou případech se však jedná spíše o nálezy výjimečné, k nimž nebyly nalezeny analogie. Častěji se s nimi můžeme setkat až v *období starší doby bronzové (únětická kultura* – celkem 2 prsteny pocházející ze 2 hrobových komponent na moravské lokalitě Hrušky a 6 prstenů vyrobených z arzenové mědi ze 3 hrobů v Hulíně; *nitranská kultura* – minimálně 13 měděných prstenů pocházející ze 7 nálezových celků z jediné moravské lokality - Holešov). V období mohylové kultury nebyly měděné prsteny registrovány, setkáváme se s nimi opět až v *období popelnicových polí*: z prostředí Čech pochází měděný spirálovitý prsten z depotu ze Stradonic (z období B D – Ha A1), z prostředí hornodunajských popelnicových polí se s měděným prstenem můžeme setkat pouze u *nynické kultury* (1 prsten ze sídliště Svržno v Čechách). V následujících obdobích pravěku měděné prsteny nebyly registrovány. Je tomu tak pravděpodobně proto, že od jejich výroby bylo upuštěno z důvodu, že měď byla záhy vyměněna za jiné odolnější kovy, slitiny a materiály.

Už od registrovaných počátků výskytu prstenů na českém území se můžeme setkat s exempláři vyrobenými z **organických materiálů** – z **kosti**. Výchozí surovina- zvířecí kosti- byla jako odpadový materiál snadno dostupná. Surovina se nejprve štípáním, tříštěním a osekáváním upravila do potřebného polotovaru. K případnému změkčení mohlo sloužit vaření v horké vodě. Následovalo rozřezání materiálu na menší díly a poté upravení do výsledné podoby konkrétního artefaktu řezáním, soustružením, vrtáním, pilováním, broušením, hlazením, leštěním,...<sup>166</sup> Poprvé se s prstenem vyrobeným z kosti můžeme setkat

---

<sup>166</sup> ZEMAN, Tomáš. Germánská kostěná a parohová industrie doby římské ve středoevropském barbariku. In: *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity*, M6/ 2001. Str. 107-108.



již v období *eneolitu*, konkrétně u *kultury se zvoncovými poháry* (mužský hrob z Kolína). *Ve starší době bronzové* byl registrován jediný kostěný kroužek v prostředí *únětické kultury* (moravská lokalita Slavkov u Brna, mohl sloužit jako prsten nebo jako závěsek). Z následujících období se můžeme s prsteny vyrobenými z kosti setkat až v *období plochých keltských pohřebišť*, kde byly registrovány 2 exempláře, oba z prostředí Čech (hrob 5/81 z lokality Radovesice II z období LT B1b - hrubě opracovaný kroužek elipsovitého průřezu nalezený v prostoru levé ruky; hrob ve Vliněvsi datovaný do období 4. - 3. stol. př. Kr.– hrob bohaté ženy, prsten navlečen na prst levé nohy). Dále se 1 exemplář dochoval z prostoru Moravy z období *doby římské* (kroužek se 4 žebry, který by průměrem odpovídal prstenu, pochází z jámového hrobu 27 ze Šitbořic – dle některých názorů může teoreticky představovat skutečnou přítomnost cizího elementu v domácím svěbském etniku, neboť takovýto předmět by patrně nebyl předmětem obchodu na větší vzdálenosti). Jeden prsten pocházející z lokality Ratboř, nebyl v rámci pravěku blíže zařazen.

Jaký byl důvod k výrobě prstenů z organických materiálů, zda jím byla pouze snadná dostupnost materiálu, potažmo nižší cena, možnost výroby v domácím prostředí, nebo estetické hledisko, nebo zcela jiný důvod, nemůžeme soudit.

Od období, kdy se lidstvo naučilo zpracovávat **bronz**, prsteny patřily k jedněm z prvních ozdob, které z tohoto materiálu byly vyráběny. Bronz je slitina mědi a cínu. Je tvrdší než samotná měď, snáze tavitelný, dá se snadněji a dokonaleji vyleštit. Je však křehčí. Kovatelnost a tím i užití výsledné slitiny určuje procento cínu v bronzu. Při jeho zpracovávání byly používány kovářské techniky, včetně techniky kovaného drátu, praktikována byla i výroba plechu a kovotepectví. Z výzdobných technik se uplatňovaly zejména rytí, vtlačování a vytlačování, granulace a filigrán. Poprvé se s prsteny vyrobenými z bronzu můžeme setkat v období starší doby bronzové a od tohoto období se s nimi plynule setkáváme v průběhu celého pravěku. I po objevení železa a rozvinutí schopnosti jej umělecky zpracovávat zůstal bronz nejčastěji zastoupeným používaným materiálem pro výrobu prstenů (jediná výjimka je období počátku keltského osídlení, kdy se byly registrovány zejména zlaté a snad i železné a stříbrný prsten) po celé následující období pravěku, což je dáno zejména jeho technickými vlastnostmi, které jsou vhodnější pro výrobu šperků, pravděpodobně i nižšími pořizovací náklady oproti drahým kovům.

- **Starší doba bronzová:** z prostředí *únětické kultury* jich pochází nejméně 71, z prostředí *věteřovské kultury* 5, u jednoho nálezového celku (hrob A z Bolelouce na Moravě) nebylo určeno, zda patří do období pozdní fáze únětické kultury nebo kultuře věteřovské, 1 nálezový celek obsahující bronzový prsten (Obrnice v Čechách) nebyl zařazen blíže, než do období starší doby bronzové.
- Z prostředí *mohylové kultury střední doby bronzové* pochází nejméně 261 bronzových prstenů. Jedná se o nejvyšší počet bronzových prstenů registrovaný rámci jedné pravěké epochy.
- **Kultury popelnicových polí:** 39 bronzových prstenů z lokalit bez bližšího kulturního zařazení; 13 prstenů z prostředí *velatické kultury*; 3 prsteny by mohly pocházet z prostředí *podolské kultury* (hroby 21, 25 a XV z Podolí u Brna); 23 bronzových prstenů z prostředí *knovízské kultury*; 2 exempláře z prostředí *štítarské kultury* (nález ze sídlišť v Ervěnicích a v Podhůří); 45 prstenů z prostředí *lužické kultury*; u 3 prstenů není jisté, zda pocházejí z prostředí lužické nebo až slezské nebo slezskoplatěnické kultury (hrob H74 z Domamyslic, nález z Horky a hrob 35/ 12 z Kunětic); 6 prstenů z prostředí *slezkoplatěnické kultury* (po jednom prstenu z hrobů H86 s H89 z Domamyslic a dětského hrobu 39 z Určic, nálezy z lokality Dubicko, 2 prsteny z hrobu 40/ 12 z Lukovny) a přesně neurčený počet prstenů z prostředí *slezské kultury* (lokalita Krumsín na Moravě).
- Celkem 4 bronzové prsteny nebyly zařazeny blíže, než do období doby bronzové.
- Z **halštatského období** jsem zaregistrovala bronzové prsteny jak v prostředí *bylanské kultury* (10 prstenů), tak *horákovské kultury* (2 prsteny z hrobů ve Vojkovicích na Moravě, přesněji neurčené množství z Býčí Skály) a *platěnické kultury* (2 prsteny z hrobu 5 v Seloutkách na Moravě). Celkem 2 prsteny nebyly blíže kulturně zařazeny.
- Z **přechodného halštatsko-laténského období** pochází 6 bronzových prstenů, žádný exemplář není znám z období časného latěnu.
- Častým nálezem jsou bronzové prsteny v **období plochých keltských pohřebišť**: registrováno jich bylo 101, započítán však není nález z Obřího pramene, který obsahoval bohatou kolekci bronzových prstenů, jejichž počet ovšem není jednoznačně určen.
- Z **období keltských oppid** bylo zjištěno 29 bronzových prstenů.

- Celkem 22 bronzových prstenů bylo zařazeno pouze do období doby laténské.
- Z období *starší doby římské* bylo registrováno 12 bronzových prstenů, z období přechodné fáze mezi starší a mladší dobou římskou 1 bronzový prsten a z období *mladší doby římské* 19 bronzových prstenů. Celkem 7 bronzových prstenů nebylo v rámci doby římské blíže zařazeno.
- Z rozmezí doby římské a stěhování národů pochází 1 exemplář bronzového prstenu (nález pocházející z povrchového sběru v Mladé Boleslavi) a z vlastního období *stěhování národů* 7 bronzových prstenů.
- Celkem 19 bronzových prstenů nebylo v rámci období pravěku blíže datováno.

Dalším kovem, který sloužil k výrobě prstenů již od období starší doby bronzové, bylo **zlato**. Zlato poskytovalo uměleckému řemeslu ojedinělé možnosti nejen díky své teple žlutavé barvě, ale také díky své poddajnosti. Je to kov vysoké neporušitelnosti, vzdorující vlivu vzduchu a různých kyselin, neoxidující až do bodu tání (1064 °C).<sup>167</sup> Ač je zlato jedním z méně rozšířených prvků v přírodě, téměř jedna šestina Čech, zejména povodí Vltavy a jejích přítoků, nabízela ve svých naplaveninách možnosti k rýžování zlata.

- Poprvé se s nálezy prstenů vyrobených ze zlata můžeme setkat v prostředí *únětické kultury*, odkud pochází nález 14 zlatých prstenů: všechny lokality, z nichž nález pochází, se nacházejí na prostoru Čech (Chodovlice, Ohnišťany a hrob 26 v Úněticích u Prahy- po jednom prstenu z hrobu bez určeného pohlaví pohřbeného jedince; 1 prsten z neurčeného nalezového kontextu ze Světce; 4 prsteny z hrobů ve Slaném; nejméně 6 prstenů z hrobů v Ledcích). Celkem 2 prsteny nebo záušnice pocházejí z bohatého hrobu nalezeného roku 1906 v Lochenicích, nález je datován pouze rámcově do období starší doby bronzové.
- Z období *střední doby bronzové* pochází nález zlatého prstenu ze 7 českých a 1 moravské lokality, celkem se jedná minimálně o 9 prstenů. Kromě hrobů pocházejí 2 zlaté prsteny z depotu v Roupově (Čechy).
- Z období *popelnicových polí* byly zlaté prsteny registrovány v prostředí hornodunajských popelnicových polí, konkrétně u *knovízské kultury*: jejich nálezy pocházejí ze 2 lokalit z prostoru Čech, z kterých pochází po jednom zlatém prstenu:

<sup>167</sup> FILIP, Jan. *Umělecké řemeslo v pravěku*. Str. 44.

sídliště v Bohušovicích nad Ohří a z jeden z hrobů z Krnska. Celkem 8 zlatých prstenů pochází ze 4 českých a 2 moravských lokalit z prostředí *lužické kultury* (Čechy: 2 spirálovité tordované kroužky vyrobené z dvojitého drátu s hladkými konci rozšířenými v očko pocházejí z žárového hrobu 7 v Jaroměři; 2 malé svitky z tenkého drátu pocházejí z hrobů v Týnci nad Labem; 1 prsten ze širokého svinutého pásku se spodní stranou zdobenou rýžkami pochází z hrobu nalezeného v Malé Bělé; zlatá ozdoba hlavy, uší nebo prstů pochází z depotu nalezeného ve Studcích; Morava: zlatá spirálka pochází z hrobu v Myslechovicích, prsten nebo vlasová ozdoba byla nalezena spolu s dalším bronzovým exemplářem v hrobě 57 v Opavě).

- Nálezový celek obsahující 1 zlatý prsten pocházející z Jaroslavic v Čechách se nepodařilo datovat přesněji, než do období doby bronzové.
- Z *doby halštatské* byly zlaté prsteny zaregistrovány v prostředí *kultury horákovské* (1 zlatý prsten pocházející z mohyly Hlásnica) a *platěnické kultury* (ze 2 hrobů v Jevíčku pochází po jednom zlatém prstenu – 1 z nich spirálovitý s koncem v podobě hadí hlavičky), u 1 lokality z prostoru Moravy (hrob z období pozdního halštatu z Podolí) nebyla kulturní příslušnost nálezů zjištěna.
- Z *časně laténského období* je nález zlatého prstenu registrován na 3 lokalitách (na každé z nich nalezeno po jediném zlatém prstenu), všechny z nich se nacházejí na prostoru Čech. Ve 2 případech pocházejí z mohyl (uzavřený kroužek, jehož povrch je členěn do podoby mnoha malých vývalků, z mohyly v Bezdědovicích; „snubní“ prsten nalezený v Chýnově, rovněž snad nalezený v mohyle), prostý uzavřený kroužek byl nalezen v polozemnici v Chýnově. Další 2 zlaté prsteny, které by rovněž mohly pocházet z období nejstaršího keltského osídlení, pochází z dalších 2 lokalit, opět všech nacházejících se na prostoru Čech. Jedná se o masivní, bohatě zdobený prsten pocházející z Hořovic nebo Hořoviček, pocházející ze sklonku 5. nebo přelomu 4. stol. př. Kr. a zlatý prsten pocházející snad z mohyly z Hradiště datovaný do 5.- 4 stol. př. Kr.
- Z *období plochých keltských pohřebišť* byly nalezeny zlaté prsteny na 4 lokalitách (3 na prostoru Čech, 1 na Moravě). Ve všech případech byly součástí hrobové výbavy. Z Čech se jedná o „snubní“ prsten vyrobený z tenkého pásku nalezený v mužském hrobě v Hloubětíně; sedlovitý prsten vyrobený z materiálu se stejně vysokým poměrem zlata jako stříbra nalezený v ženském hrobě VII/ 67 v Hostomicích,

a o prostý prsten nalezený v hrobě v Praze na Žižkově. Na prostoru Moravy byl registrován pouze zlatý prsten vyrobený z drátu zvláště do 9 kliček z hrobu odkrytého roku 1908 v Sobotovicích, který byl nalezen spolu s 2 bronzovými prsteny.

- Z **období keltských oppid** bylo registrováno celkem 8 prstenů vyrobených ze zlata pocházející ze 2 lokalit na prostoru Čech. Zlatý kroužek pocházející z období kolem přelomu letopočtu byl nalezen v obsahu chaty v Chotěnicích, zbylé nálezy pocházejí z oppida Stradonice a spolu s ostatními prsteny z lokality tvoří bohatý soubor důležitý zejména pro typologické rozlišení jednotlivých druhů prstenů v daném období.
- Z období blíže neurčeného v průběhu doby latéské pocházejí prsteny ještě z 1 české a 1 moravské lokality: 1 prsten má pocházet ze sídlištního kontextu v Hulíně, 6 zlatých prstenů z kostrového hrobu odkrytého roku 1891 v Želénkách, o autentičnosti této zprávy je však značně pochybováno.
- Z období **starší doby římské** známe zlaté prsteny opět pouze z lokalit na prostoru Čech. Ze 3 lokalit pochází celkem 3 zlaté prsteny, všechny byly nalezeny v hrobech. Jedná se o jednoduchý zlatý kroužek z mužského popelnicového hrobu I z Dobřichova, rovněž další pochází z mužského hrobu- jednalo se pravděpodobně o hrob germánského bojovníka objevený roku 1866 v Dušníkách, poslední pochází z hrobu ženského – hrob XXXV/ 42 v Třebusicích, u kterého se uvažuje o tom, že se mohlo jednat o hrob cizinky. Všechny tyto pohřby spojuje to, že se jednalo o velmi bohatě vybavené hroby, je tedy pravděpodobné, že se jednalo o společenskou nobilitu, (ve všech případech obsahovaly buď i další zlaté nebo alespoň stříbrné nálezy).
- Z přechodné fáze mezi starší a mladší dobou římskou pocházejí 2 prsteny z žárového hrobu 8 v Šitbořicích. Oba prsteny jsou fasetovány a byly nalezeny pod popelnicí, kde původně byly navlečeny na předmět z organického materiálu.
- Z období **mladší doby římské** je znám nález jediného zlatého prstenu, nalezeného na prostoru Moravy. Jedná se o hrob 357 v Kostelci na Hané, odkud pochází spirálovitě stočený prsten s tordovanými konci a stříškovitě vytepanou střední částí.
- U 2 zlatých prstenů pocházejících z hrobu (pravděpodobně žárového) nalezeného roku 1858 nebo dříve v Kostelci nad Labem není známo, z které části doby římské pochází. Lokalita se nachází na prostoru Čech.

- Z období **stěhování národů** je nález zlatého prstenu znám ze 3 lokalit (2 z Čech, 1 na Moravě). Hrob 8 v Dejvicích (čelákovická skupina) obsahoval prostý 2x zavnutý kroužek; hrob 135 z Prahy Zličína (vinařická skupina) obsahoval spirálovitý prsten; z Moravy pochází zlatý prsten pouze z hrobu 80 ve Strachotíně, v němž byla uložena bohatá germánská žena, u níž byl nalezen prsten se štítkem zdobeným svastikovým vzorem ze skleněné imitace almadinu podložené zlatou fólií.

Se zlatými prsteny se tedy ve většině období setkáváme častěji na prostoru Čech, než na Moravě. V **Čechách** byl nález zlatého prstenu registrován v období únětické kultury (6 lokalit) a v blíže nespecifikovaném období starší doby bronzové (1 lokalita), v období střední doby bronzové (7 lokalit), v období mladší doby bronzové (knovízská kultura – 2 lokality), v prostředí lužické kultury (4 lokality), 1 lokalita s nálezem prstenu není datována přesněji než do období průběhu doby bronzové. Z období časného latěnu byly registrovány nálezy zlatého prstenu na 3 lokalitách, u dalších 2 lokalit je toto datování možné, z období plochých keltských pohřebišť na 3 lokalitách, z období keltských oppid na 8 lokalitách (na Moravě z tohoto období zlaté prsteny nejsou známy). Z období starší doby římské byly registrovány 3 lokality (na Moravě z tohoto období opět zlaté prsteny nejsou známy). Nález z jedné lokality nebyl zařazen blíže než do období doby římské. Z období stěhování národů pochází zlaté prsteny ze 2 českých lokalit. **Na Moravě** se s nálezem zlatého prstenu můžeme setkat pouze v období střední doby bronzové (1 lokalita), v období lužické kultury (2 lokality). V halštatském období (kdy žádný zlatý prsten nebyl registrován z prostoru Čech) pochází zlaté prsteny z prostředí horákovské kultury (1 lokalita), platěnické kultury (1 lokalita) a období pozdního halštatu (1 lokalita). Z období časného latěnu nebyly zlaté prsteny z Moravě registrovány, z období plochých keltských pohřebišť pochází zlatý prsten z jediné lokality. Z období keltských oppid a mladší doby římské nebyl na Moravě žádný zlatý prsten registrován, setkáváme se s nimi zde až v přechodné fázi mezi starší a mladší dobou římskou (1 lokalita), v mladší době římské (1 lokalita) a v období stěhování národů (1 lokalita).

S prstenem vyrobeným **ze železa** se poprvé můžeme setkat v Býčí Skále, lokalitě s halštatskými nálezy z prostředí *horákovské kultury*. Kromě období časného latěnu a období stěhování národů se na území ČR železné prsteny vyskytují prakticky ve všech následujících obdobích pravěku, jejich počet však v žádném z období nepřevýšil počet prstenů vyrobených z bronzu.

- Z období *plochých keltských pohřebišť* pochází nález prstenu vyrobeného ze železa celkem ze 7 lokalit (3 z prostředí Čech a 4 z Moravy), na všech lokalitách bylo nalezeno po jednom kusu. Všechny byly nalezeny v hrobech. V Čechách se jedná o prsten pocházející z jednoho z hrobů v Hostomicích, 1 z ženského hrobu 19 z Makotřas a 1 z hrobu 2 v Žalově (středně bohatý hrob obsahující pouze šperky, pohlaví jedince neurčeno, čtvrtina železného kroužku, která mohla být část prstenu, byla nalezena spolu s 1 bronzovým prstenem); z Moravy železný prsten pochází z hrobu XX v Bučovicích, z ženského hrobu XXX v Křenovicích, ženského hrobu H 48 v Pavlově a hrobu 1 v Přítlukách. Zajímavé je tedy zjištění, že pokud bylo pohlaví zemřelé osoby určeno, jednalo se o ženu (3 případy), nebyl zjištěn případ, kdy by pohlaví bylo určeno jako mužské.
- Z *období keltských oppid* pochází celkem 6 prstenů vyrobených ze železa (1 ze sídliště v Bořitově na Moravě, zbylé ze Stradonic).
- Celkem 7 železných prstenů nebylo zařazeno přesněji, než do průběhu doby latéské, jedná se o nálezy pocházející ze 4 lokalit (2 z Čech a 2 z Moravy). Z prostoru Moravy se jedná se o 3 sídlištní objekty z období LT B2/ C1- LT C2/ D1 v Brně- Slatině, kde byly celkem nalezeny 3 jednoduché železné prsteny a železný prsten (mohlo se však rovněž jednat i o součást opasku) ze sídlištního objektu 395 v Hulíně. Z Čech železné prsteny pocházejí z pohřebních komponent (snad mohly z období nejstaršího keltského osídlení) z Hrdel, odkud pochází 1 prsten železný vyrobený ze silného drátu a z hrobu 2030 v Hrdlovce, kde byl pohřben dospělý jedinec k jehož výbavě patřily i 2 železné prsteny (hrob je datován do období 5. - 3. stol. př. Kr., tedy období nejstaršího keltského osídlení nebo etapy plochých keltských pohřebišť).
- Z *období starší doby římské* je známo celkem 5 železných prstenů pocházejících ze 4 lokalit (1 z Čech, 3 na Moravě). Z Čech se jedná o nález z hrobu XII/26 v Třebusicích, kde byl nalezen prsten s otvorem pro vložku. Na Moravě byly nalezeny 2 železné prsteny v hrobě v Dolanech; v Mušově byl nalezen železný prsten spolu s gemou, se kterou mohl tvořit celek; v hrobě 9 ve Velaticích byl nalezen prsten s rozšířeným páskem a lůžkem pro vložku. Můžeme si povšimnout toho, že 3 prsteny byly štítkové s otvorem pro uložení vložky, jedná se o stále častější tvar, jehož paralely známe i u prstenů vyrobených z bronzu.

- Z *období mladší doby římské* byly registrovány prsteny vyrobené ze železa na 3 lokalitách, všechny se nacházejí na prostou Čech a poskytly nález jediného železného prstenu. Všechny pocházejí z hrobových komponent, u žádného případu se však nepodařilo zjistit pohlaví pohřbeného jedince.

S prsteny ze železa se tedy můžeme setkat jak na prostoru Čech tak na Moravě. V **Čechách** byly železné prsteny registrovány na 3 lokalitách z období plochých keltských pohřebišť, na 1 lokalitě z období keltských oppid, na 2 lokalitách blíže nezařazených do průběhu doby laténské, na jediné lokalitě z období starší doby římské a na 3 lokalitách z období mladší doby římské (nálezy z Moravy z tohoto období nejsou známy). **Na Moravě** se s železným prstenem setkáváme poprvé u horákovské kultury (1 lokalita), na 4 lokalitách z období plochých keltských pohřebišť, na 1 lokalitě z období keltských oppid, na 2 lokalitách blíže nezařazených do průběhu doby laténské a na 3 lokalitách z období starší doby římské.

Prsteny vyrobené **ze stříbra** byly poprvé registrovány v období keltských plochých pohřebišť, kromě laténského období se s nimi v malé míře můžeme setkat ještě po celou dobu římskou a v období stěhování národů. Materiál je to křehčí než zlato, náchylnější k oxidaci a k vytváření tmavohnědého povlaku, lze jej však lépe vyleštit a také byl snad i levnější.<sup>168</sup>

- Z období plochých keltských pohřebišť je známo 6 stříbrných prstenů pocházejících celkem z 5 lokalit (4 z prostoru Čech, 1 na Moravě). Z Moravy se jedná o nález z ženského hrobu XIV v Bučovicích, kde byl stříbrný prsten nalezen spolu se 2 bronzovými. Z Čech se jedná kromě nálezů pocházejících z hrobových komponent (z hrobu v Brázdími, 2 prsteny pocházející z Dobré Vody, ženský hrob nalezený roku 1959 v Libenicích, kde byl stříbrný prsten nalezen spolu s jedním bronzovým) také i o 1 prsten pocházející z oppida Závist.
- Hrob prozkoumaný roku 1891 v Libodřicích (Čechy) obsahoval 1 stříbrný prsten a 1 prsten bronzový, nález byl datován do rozmezí stupňů LT A- LT B, mohl tedy pocházet jak z období nejstaršího keltského osídlení, tak z počátku období plochých keltských pohřebišť. Prsten nalezený na sídlišti v Hulíně (Morava) nebyl zařazen přesněji, než do průběhu doby laténské.

<sup>168</sup> FILIP, Jan. *Umělecké řemeslo v pravěku*. Str. 47.



- Jediný nález stříbrného prstenu z *období starší doby římské* pochází ze stupně B2, nalezen byl na moravské lokalitě Velké Hostěradky, v hrobě prozkoumaném roku 1929.
- Z *období mladší doby římské* byly registrovány celkem 3 stříbrné prsteny, všechny pocházejí z prostoru Čech. Jedná se o ženské hroby ze Soběsuk a Žiželic a nestratifikovaný nález pocházející ze Stradonic.
- Z *období stěhování národů* pocházejí stříbrné prsteny z 1 české a 2 moravských lokalit. Ve všech případech se jedná o nálezy pocházející z hrobových komponent. Z Čech se jedná o hrob 8 z Dejvic (čelákovická skupina), z Moravy potom o ženský hrob XXXII ze Smolína a hrob 17 z Vyškova.

S nálezy stříbrných prstenů se tedy můžeme setkat jak na prostoru Čech, tak na prostoru Moravy. Z **Čech** se jedná o 1 lokalitu z rozmezí období LT A – LT B, 4 lokality z období plochých keltských pohřebišť. Z následujících období pravěku se můžeme se stříbrnými prsteny v Čechách setkat až v období mladší doby římské (3 lokality, z Moravy z tohoto období nejsou stříbrné prsteny registrovány) a z 1 lokality z období stěhování národů. Z **Moravy** se jedná o 1 lokalitu z období plochých keltských pohřebišť, 1 lokalitu z doby laténské bez bližšího určení, 1 lokalitu ze starší doby římské a 2 lokality z období stěhování národů.

S prsteny vyrobenými **ze skla** se můžeme setkat pouze v období laténském (nejčastěji v obdobích LT C1b až LT C2). Z české lokality Toušeň pochází zlomek skleněného prstenu z areálu sídliště z doby halštatské až doby laténské. Pravděpodobně však nález můžeme řadit až do doby laténské.

- Z *období plochých keltských pohřebišť* byl nález skleněného prstenu registrován pouze jedinkrát: skleněný kroužek pochází z popelnicového hrobu z Hořenic u Jaroměře, mohlo se snad jednat o pohřeb domácího obyvatelstva, které bylo ve 4.-3. století př. Kr. integrováno do komunity Keltů.
- Z *období keltských oppid* byl nález skleněného prstenu registrován na 2 lokalitách (1 z Čech, 1 z Moravy). Objekt IV v Hofmannově cihelně v Jenišově Újezdě obsahoval 2 zlomky skleněného prstenu kulatého průřezu z tmavomodrého skla s perleťovým povlakem a pochází z období asi 100 př. Kr. -0. Zlomek skleněného

prstenu z Drnholce na Moravě pochází ze sídliště a je datován do období LT C- LT D. Právě proto, že oba nálezy pocházejí ze sídlištních kontextů, nejde s jistotou určit, zda skutečně sloužily k ozdobě prstů (jejich průměr a tvar to však dovolovaly), nebo se jednalo o kroužky jiného využití.

- Bohatý soubor skleněných kroužků pochází z lokality Němčice nad Hanou – jsou evidovány v počtu 19 ks. Část skleněného prstenu pochází ze Staňkovic v Čechách a skleněný prstýnek kobaltové barvy zdobený šikmým žebrováním pochází ze sídlištního objektu J504 ve Višňové datovaného do období LT C1b- LT C2. Opět žádný z kroužků nepochází přímo z hrobových komponent, nemůžeme proto s jistotou určit, k jakému účelu byly využívány.
- Již od doby laténské bylo sklo používáno pro výrobu vložek do prstenů.
- Z lokality Lužice měl pocházet skleněný prsten předaný z muzea v Mostě do archeologické sbírky bývalého městského muzea v Bílině (záznam přír. č. 172-a/76), kde se bohužel předmět nedochoval. Bližší údaje o nálezových okolnostech nejsou dochovány. Pravděpodobné datování do doby římské nelze rovněž s jistotou ověřit, protože se předmět nedochoval.

Unikátními nálezy jsou 2 prsteny vyrobené **z jantaru** datované do doby laténské. První kroužek pochází z oppida Staré Hradisko, jeho obvod je zdoben řezanou aplikací zobrazující ženskou postavu, pro větší průměr však pravděpodobně nebyl používán k ozdobě prstů, ale spíše jako jiná ozdoba. Rovněž nález jantarového kroužku průměrem odpovídající prstenu pocházející z Bečova by pravděpodobně mohl pocházet z období doby laténské. Kromě těchto případů, kdy byl celý kroužek vyroben z jantaru, sloužil jantar k výrobě vložek do prstenů z období doby laténské a římské. Jantar nabýval značné obliby zejména pro svůj lesk, barvu a průsvitnost, přesto však byl často podkládán zlatou fólií.

V období doby laténské se můžeme setkat s kroužky průměrem odpovídajícím prstenům, které jsou vyrobeny ze sappropelitu (=lignitu neboli **švartny**). Jejich nález byl registrován na 4 českých lokalitách, všechny nálezové celky pocházejí z období plochých keltských pohřebišť. Jeden údajně pochází z depotu z Obřího pramene u Lahoště, další z Okoře (nález datován do 3. stol. př. Kr.). U dalších 2 exemplářů lze s jistotou určit, že sloužily skutečně

jako ozdoba prstů, protože se našly přímo na prstě kostry (hrob 5 ze Staňkovic- prsten nalezen na prostředníku levé ruky; hrob 5 z Vliněvsi – prsten navlečený na prstě levé ruky).

### **10. 3 Nálezové kontexty**

Pro většinu sledovaných období platí, že nejvíce prstenů pochází z hrobů, setkat se s nimi však můžeme i v depotech a na sídlištích. U některých z nich však nebyl nálezový kontext registrován, často z důvodu, že se jedná o starší nález uložený v muzejních sbírkách, ke kterému se již nedochovaly informace o nálezovém kontextu, nebo se jedná o povrchový nález (zejména sběry, nález učiněný detektorem kovů).

#### **10. 3. 1 Hroby**

Jak ukazují etnografické studie, hrob jakožto archeologický pramen je výsledkem nikoliv určitého okamžiku, nýbrž relativně dlouhodobého procesu, jenž může v jistém slova smyslu zahrnovat i celý předcházející život pohřbeného jedince. Konečná podoba pohřbu záleží mimo jiné na tom, jaké postavení mrtvý zaujímal ve společnosti během života, důležitým faktorem však může také být, za jaké okolnosti došlo ke smrti jedince. Hrob jako celek má vypovídací hodnotu také v tom smyslu, že odráží rituálně magické představy lidí své doby a v jistém smyslu je tak jakýmsi zhmotnělým odrazem jejich myšlenkového světa. Důležitá je také předpokládaná teorie, že pro pravěkého člověka smrt nebyla definitivním koncem, nýbrž byla chápána jako přechod z jedné formy existence do druhé.<sup>169</sup>

Pohřební komponenta jsou jedním z nejčastějších kontextů, ze kterých prsteny pocházejí. Jejich význam pro archeologii tkví především v tom, že v případě rozsáhlejších pohřebišť dovolují využití kombinace vertikální a horizontální stratigrafie, nálezy z nich proto bývají často poměrně dobře datovatelné. Pohřebišť poskytují nejen široký nálezový fond, dovolují i hlubší náhled do společenské stratifikace společnosti. Artefakty a předměty, které provází mrtvé a symbolicky a fakticky tak ilustrují ženský, mužský a dětský svět, jsou jedinečným pramenem pro poznání dávných genderových rolí. Při zhodnocování prstenů hraje rovněž důležitou roli skutečnost, zda se prsteny vyskytovaly v ženských, mužských, nebo dětských hrobech, svou roli může hrát i věk jedince. V případě kostrových hrobů mohou nálezy přinášet i cenné informace o způsobu nošení šperků.

V mnoha případech se pohlaví pohřbeného jedince nepodařilo zjistit, ať již tomu bylo kvůli špatnému zachování skeletu (zejména při kremaci), nebo z důvodu nedostatečně

---

<sup>169</sup> MATOUŠEK, Václav. Příspěvek ke studiu pohřebního ritu v pozdním eneolitu v Čechách. In: *AR XXXIX (sešit 2)/1987*. Str. 200.

podrobných údajů uváděných v literatuře. V některých případech autoři pouze odhadovali pohlaví pohřbeného jedince na základě obsahu hrobu.

Právě z důvodu, že pro většinu období zůstalo pohlaví většiny jedinců, kteří byli s prstenem pochováni, neurčeno, může být analýza genderových aspektů zkrácena.

Tabulka určování věku (podle : ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 43.)

Věkový stupeň	Označení věkového stupně	Rozdělení věkového stupně	Trvání věkového stupně
<b>Dětství</b>	infans	Infans I	Do 7 let
		Infans II	Do 14 let
<b>Dospívání</b>	juvenis		Do 20 let
<b>Mladý dospělý jedinec</b>	adultus	Adultus I	Do 30 let
		Adultus II	Do 40 let
<b>Dospělý jedinec</b>	Maturus	Maturus I	Do 50 let
		Maturus II	Do 60 let
<b>Stařecký věk</b>	Senilis		Nad 60 let

### 10. 3. 1. 1 Mužské hroby

S mužskými hroby, v nichž byl nalezen prsten, se můžeme setkat v následujících obdobích a kulturách:

- únětická kultura (6,78 % registrovaných hrobů v daném období; 5,8 % registrovaných nálezových celků daného období<sup>170</sup>)
- střední doba bronzová (1,08 %; 0,93 %)
- velatická kultura (28,57 %)
- knovízská kultura (12,5 %; 5,56 %)
- období plochých keltských pohřebišť (6,38 %; 5,88 %)
- období keltských oppid (50 %; 3,85 %)
- starší doba římská (20 %; 14,29 %)
- mladší doba římská (9,52 %; 9,09 %)

V žádném z období nedominují tedy nálezy prstenů pocházející z mužských hrobů nad ostatními hrobovými komponentami. Z období velatické kultury pochází prsteny ze stejného počtu mužských jako ženských hrobů, stejná situace je v období keltských oppid a starší době

<sup>170</sup> Údaje vycházejí z tab. 14. U procent se jedná o údaje zaokrouhlené na 2 desetinná čísla, hodnoty procentuálních podílů byly získány pomocí vytvoření grafů v tomto programu. Samotné grafy však byly natolik jednoduché, že od jejich vložení do práce bylo upuštěno. Tvar a význam čísel je zachován i pro následující položky, dále jsou však oba údaje odděleny pouze středníkem.

římské. V období únětické kultury, střední době bronzové, v prostředí knovízské kultury, období plochých keltských pohřebišť a mladší době římské byl počet mužských hrobů vybavených prsteny menší než počet hrobů ženských.

### 10.3.1.2 Ženské hroby

S ženskými hroby, v nichž byl nalezen prsten, se můžeme setkat v následujících obdobích a kulturách:

- únětická kultura (16,95 %; 14,49 %)
- nitranská kultura (71,43 % registrovaných hrobů v daném období, zbylé hroby byly dětské, pravděpodobně v nich však byly rovněž uloženy holčičky, znamenalo by to tedy, že všechny prsteny byly uloženy k jedincům ženského pohlaví, nošení prstenů tedy mohlo být výsostně ženskou záležitostí)
- blíže neurčené období z průběhu starší doby bronzové (50 %; 33,33 %)
- střední doba bronzová (3,23 %; 2,8 %)
- blíže neurčené nálezy celky z období popelnicových polí (10,53 %; 6,67 %)
- velatická kultura (28,57 %)
- knovízská kultura (50 %; 22,22 %)
- období plochých keltských pohřebišť (37,23 %; 34,31 %)
- období keltských oppid (50 %; 3,85 %)
- blíže neurčené období doby laténské (7,69 %; 3,13 %)
- starší doba římská (20 %; 14,29 %)
- mladší doba římská (42,86 %; 40,91 %)
- stěhování národů (33,33 %)

Srovnáním předchozích 2 souhrnů zjistíme, že nošení prstenu bylo po většinu období pravěku spíše záležitostí ženskou. Zda tomu bylo díky tomu, že právě ženy měly odpradáвна větší tendenci doplňovat svůj vzhled různými šperky, potřebovaly se zdobit, aby se cítily krásné a půvabné a vlastnictví krásných šperků v nich vyvolávalo pocit luxusu a výjimečnosti, nebo zda je k nošení prstenů předurčoval nepsaný společenský kodex, nebo zda jim možnost nošení prstenů usnadňovalo to, že nevykovovaly těžší fyzickou práci, u které by jim ozdoba prstů překážela, nemůžeme soudit. V prostředí nitranské kultury a stěhování národů byly registrovány nálezy prstenů v hrobech ženských, zatímco v mužských nikoliv.

U nálezů v ženských hrobech je důležité uvědomit si, že množství a kvalita předmětů, které měla žena na sobě, nemusí svědčit jen o bohatství jí samotné, ale i o bohatství jejího manžela nebo rodiny. Nevyřešenou otázkou také zůstává, zda (případně jak) se měnil kroj ženy/ dívky po získání statusu matky.

### 10. 3. 1. 3 Dětské<sup>171</sup> hroby

S dětskými hroby, v nichž byl nalezen prsten, se můžeme setkat v následujících obdobích a kulturách:

- únětická kultura (5,08 %; 4,35 %)
- nitranská kultura (28,57 %, jednalo se pravděpodobně o holčičky, více viz předchozí subkapitola)
- střední doba bronzová (2,15 %; 1,87 %)
- blíže neurčené nálezové celky z období popelnicových polí (10,53 %; 6,67 %)
- velatická kultura (14,29 %)
- lužická kultura (10 %; 8,7 %)
- slezskoplatěnická kultura (20 %)
- období plochých keltských pohřebišť (2,13 %; 1,96 %)
- stěhování národů (6,67 %)
- blíže neurčené období pravěku (25 %; 6,25 %)

Kosterní pozůstatky dětí jsou v několika ohledech specifické: dětské kosti se zachovávají hůře díky jejich struktuře i malé velikosti. V případě zachování však mohou být snadněji identifikovány a věk dětí bývá stanoven s větší přesností než u dospělých jedinců.

Mezi archeologickými nálezy jsou často objevovány i různé artefakty spojené s dětmi žijícími v minulých populacích a s jejich světem. Při citlivém výzkumu a interpretaci řada těchto nálezů může vypovídat nejen o případných změnách charakteru a chápání dětství v různých obdobích prehistorie a protohistorie, ale i o životě dětí, případně i o jejich vlivu

---

<sup>171</sup> Samozřejmě nemáme vědecké prostředky k tomu, abychom mohli určit, jak bylo vymezeno dětství v pravěkých společnostech. Navíc je třeba rozlišovat mezi dospělostí fyzickou a sociální. Zatímco fyzickou zralost, které je podmíněná schopností reprodukce, můžeme určit zhruba okolo patnáctého roku života, u sociální dospělosti nemáme prakticky žádnou šanci zjistit, jak tomu v minulosti bylo. Patnáctý rok života tak ve skutečnosti můžeme brát jako značně umělý a tudíž pouze přibližný limit, protože u pravěkých populací je předpokládán různě složitý systém přechodových rituálů, jejichž splnění podmiňovalo přijetí do světa dospělých. Samotný věk tedy nebyl tak důležitý jako dosažení požadovaných schopností anebo tělesných znaků, což se také zřejmě lišilo u chlapců a dívek (s ohledem na časnější dospívání dívek a na etnografická pozorování). K vysledování přechodu jedince do další věkové třídy z archeologického materiálu, např. podle hrobové výbavy, by byla potřeba asi větší a hlavně kvalitnější pramenná základna a systematické studium. (zdroj: VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů...* Str. 9.)

a významu pro celou společnost, jejíž součástí konkrétní dětští jedinci byli. V oblasti společenské komunikace pak bývají děti zpravidla reprezentovány artefakty se symbolickými významy světa dospělých. Například pohřební výbava dětí tak bývá tvořena artefakty, které mají s realitou dětského světa jen málo společného a které odrážejí spíše společenskou roli, kterou by dítě v dospělosti bývalo hrálo (pro některá období např. zbraně provázející dětské pohřby, pro některá období stejná garnitura šperků jako dospělí jedinci).<sup>172</sup>

Při výzkumu je však nutné vždy pamatovat na to, že dětství je kulturní konstrukt a od toho se odvíjí jeho vysoká variabilita. Různé společnosti měly jistě na dětství různý pohled. Rovněž doba a průběh dětství jsou v jednotlivých společnostech velmi variabilní a úzce souvisí se sociálními a ekonomickými aspekty jednotlivých kultur.

Vzhledem k tomu, že prsteny byly nacházeny i v dětských hrobech (prakticky všech věkových skupin), vyvstává důležitá otázka, zda jde o doklad příslušnosti k elitě, či tento jev značí, že bylo možné společenské postavení získat dědičně. Zjednodušené by se však dalo soudit, že se nejednalo o předmět, který by symbolizoval vstup jedince do určitého stádia života, protože nedokážeme posoudit, zda tato role nebyla dědičná a nemohlo ji tak získat i docela malé dítě.

### 10. 3. 2 Sídliště

Při výzkumech sídlišť jsou prsteny nejčastěji nacházeny v pozůstatcích obydlí nebo v jámách. Mohlo se jednat jak o předměty zničené, tak zapomenuté nebo ztracené. Unikátními doklady kulturních zvyklostí jsou doklady pohřbů na sídlišťích z prostředí knovízské a velatické kultury, tyto nálezy však byly zahrnuty do pohřebních komponent.

S nálezy prstenů pocházejících z areálů sídlišť se můžeme setkat v těchto obdobích:

- únětická kultura (2,9 % nálezových celků)
- střední doba bronzová (0,93 %)
- knovízská kultura (16,67 %)
- nynická kultura (100 %)
- štítarská kultura (100%)
- lužická kultura (2,17 %)
- období doby bronzové bez konkrétního určení (20%)

---

<sup>172</sup> TUREK, Jan. „Cherche la femme!“ Archeologie ženského světa a chybějící doklady ženských pohřbů z období zvoncovitých pohárů v Čechách. In: NEUSTUPNÝ, Evžen (ed.). *Archeologie nenalézaného*. Plzeň – Praha, 2000. Str. 218.

- blíže neurčené období doby halštatské (33,33 %)
- halštatsko – laténské období (66,67 %)
- období LT A (33,33 %)
- období plochých keltských pohřebišť (3,92 %)
- období keltských oppid (53,85 %)
- blíže neurčené období doby laténské (28,13 %)
- starší doba římská (42,86 %)
- mladší doba římská (4,55 %)
- blíže neurčené období v rámci doby římské (30 %)
- blíže neurčené období v rámci průběhu pravěku (6,25 %)

### 10.3. 3 Depoty

S nálezy prstenů v depotech se můžeme setkat v těchto obdobích:

- únětická kultura (2,9 % nálezových celků)
- věteřovská kultura (25 %)
- střední doba bronzová (3,74 %)
- blíže neurčené nálezové celky z období popelnicových polí (33,33%)
- knovízská kultura (11,11 %)
- lužická kultura (8,7 %)
- období doby bronzové bez konkrétního určení (20 %)
- blíže neurčené období doby halštatské (33,33 %)
- období plochých keltských pohřebišť (0,98 %)
- blíže neurčené období v rámci průběhu pravěku (6,25 %)

Pro srovnání množství nalezených prstenů v jednotlivých depotech a jejich výskytu na území Čech nebo Moravy byly záznamy shrnuty do této tabulky:



Období	Čechy		Morava	
	Název lokality	Počet prstenů +materiál	Název lokality	Počet prstenů +materiál
Únětická kultura	Mory	1 x bronz	-	-
	Stará Boleslav	1 x bronz		
Střední doba bronzová	Roupov	2 x zlato	Hradisko	6 x bronz
			Hulín	28 x bronz
			Tučapy	8 x bronz
Popelnicová pole – neurčená kultura	Kamýk nad Vltavou	1 x bronz	Blučina	1 x bronz
			Bystřice pod Hostýnem	5 x bronz
			Drslavice	3 x bronz
	Lžovice	1 x bronz	Ořechov	1 x bronz
			Rájec - Jestřebí	1 x bronz
	Stradonice	1 x měď	Vlčnov	1 x bronz
Mušov			1 x bronz	
Knovízská kultura	Jenišovice	5 x bronz	-	-
	Rejkovice	1 x bronz		
Lužická kultura	Čepí	1 x bronz	-	-
	Mankovice	1 x bronz		
	Studce	1 x bronz		
Doba bronzová blíže neurčená	Velim	1 x bronz	-	-
Doba halštatská blíže neurčená	-	-	Rousínov	1 x bronz
Plochá keltská pohřebiště	Lahošť – Obří pramen	Neurčeno, snad kolem 100 prstenů a 1 ze švartny?	-	-
Blíže neurčený pravěk	-	-	Luleč	1 x bronz

Hromadné nálezy označované jako depoty mohou přinášet poznatky například o distribuci materiálu, kvantitativním výskytu jednotlivých funkčních kategorií předmětů, způsobu výroby (například při nálezů polotovary) nebo dalších úpravách.

Problémem nálezů pocházejících z depotů je, že je těžké rozpoznat původní účel předmětů v nich nalezených, což se týká rovněž většiny kroužků a spirálek, které mohly sloužit jak jako prsteny, tak jako jiné ozdoby.

Jak ze shromážděných údajů vyplývá, prsten je nejčastěji obsahem depotů v době bronzové, konkrétně v období popelnicových polí, kdy je poměr depotů obsahující prsten na území Čech a Moravy poměrně vyrovnaný. V období popelnicových polí se počet prstenů nalezených v depotech pohybuje mezi jedním a pěti, kromě jediného případu (měď) byly všechny vyrobeny z bronzu.

Sice menší počet depotů, zato poskytující bohatší kolekce prstenů, pochází z období střední doby bronzové. Většina jich pochází z prostoru Moravy, jediný registrovaný depot z prostoru Čech obsahoval však prsteny vyrobené ze zlata.

S depoty, v nichž byl nalezen prsten, se můžeme setkat i v období doby halštatské.

Nejbohatší soubor prstenů by potom pocházel z laténského období z Lahoště. Jedná se o zcela mimořádnou akumulaci tehdejšího bohatství, neboť počet šperků v jednotlivých kategoriích vysoko překonává souhrn všech dosud známých exemplářů z keltských pohřebišť celých Čech. Stopy různých stupňů opotřebení znatelných na jednotlivých kusech šperků ukazují, že se jedná o dary jednotlivých jedinců, kteří museli rezignovat na své pravidelně nošené osobní ozdoby, a to pravděpodobně z dost zásadních pohnutek. Ač není znám přesný počet předmětů z depotu pocházejících, je jisté, že Duchcovský poklad dokládá vysokou tvůrčí úroveň řemeslné (nikoliv sériové) práce.

#### **10.4 Sociokulturní skladba osob pohřbených s prstenem**

Je pravděpodobné, že ve většině případů prsteny byly přímo „majetkem“ osoby, která s ním byla pohřbena - měly tedy charakter osobních šperků, což by mohlo potvrzovat i to, že prsten byl navlečen přímo na prst zemřelého. Jak se k tomuto prstenu však jedinec dostal, zda jej zdědil, dostal od některých z žijících členů komunity, nebo k němu přišel prostřednictvím obchodu, nelze uspokojivě zodpovědět. Dle některých autorů tak přítomnost některých šperků v hrobě, například vlasových ozdob nebo prstenů, nemusí dokládat rituální charakter pohřbu, neboť se jedná o předměty, které jejich majitel nesundával a do země se tedy dostaly jako neodlučitelná část výbavy zemřelého jedince.<sup>173</sup> Nejednalo se tedy většinou o část hrobové přílohy, které dle některých autorů neměly přímou spojitost s pochovaným jedincem a nebyly v jeho osobním vlastnictví, tudíž by se podle nich nedalo vyjádřit k sociálnímu a majetkovému postavení pochovaného jedince, ale spíše ke vztahu pozůstalých členů komunity.<sup>174</sup> Tuto teorii by mohlo dokazovat i to, že prsteny stejně jako záušnice byly ponechány u lidských koster pohřbených v sídlištních objektech, tedy v pohřbech provedených z našeho pohledu bez piety, jako tomu bylo například v objektech knovízské kultury v Kněževsi nebo v prostředí velatické kultury.

Prsten jako jediný kovový milodar by nalezen pouze v několika případech v období doby bronzové, většinou se však napříč celým pravěkem jedná o hroby poměrně bohaté. To by mohlo ukazovat na to, že prsten nebyl šperkem příslušejícím všem vrstvám obyvatelstva, ale spíše horním vrstvám. Toto tvrzení by rovněž potvrzoval fakt, že nošením prstenů,

---

<sup>173</sup> NOVOTNÁ, Klára. *Únětická sídliště a pohřebiště v Hořticích...* Str. 111.

<sup>174</sup> CHYTRÁ, Hana. *Přesleny jako součást...* Str. 8.

zejména některých typů, mohlo vzhledem v jejich tvaru a velikosti dojít k částečnému omezení v možnosti pohyblivosti prstů.

Není jasné, do jaké míry bylo vlastnictví šperku či jeho případná podoba ovlivněny vkusem a do jaké míry byl tento vkus potlačen na úkor symboliky.

### **10.5 Prsten a „móda“**

V souvislosti s kruhovým šperkem se naskytá otázka tzv. pravoruké a levoruké dispozice zemřelých, tzv. laterity. Tento aspekt však můžeme sledovat pouze u nálezů pocházejících z kostrových hrobů. Předpokládá se, že pravoruký jedinec nosil šperk (tzn. náramek, nápažník, prsten) z praktických důvodů na levé ruce. V případě, že jich měl více, nosil je rovněž spíše na levé ruce, než na pravé. Naopak to platí pro leváky.<sup>175</sup>

Co se týče otázky, zda prsteny byly nošeny na pravé nebo levé ruce, výsledky z katalogu nedávají příliš uspokojivou informaci, protože ve většině případů nebyl tento záznam zjištěn. Zjištěné informace z období únětické kultury a období plochých keltských pohřebišť však ukazují, že prsten byl nošen na levé i na pravé ruce, a to přibližně stejně často. Zda tento fakt souvisí právě s lateritou obyvatelstva, nebo výběr ruky a prstu k nošení prstenu souvisel s jinými aspekty, například s tím, na kterém prstě vyrobený prsten nejlépe seděl, nemůžeme s jistotou rozhodovat.

V otázkách, zda se jednalo o šperk nošený párově, nebo byl nošen pouze prsten jediný, mohou podat výpověď všechny druhy pohřebních komponent. Ukázalo se, že po většinu pravěkých epoch byl nošen spíše prsten jediný, náznaky toho, že byl nošen i v roli párového šperku, či jejich počet byl ještě vyšší, můžeme sledovat pouze u mohylové a bylanské kultury (přibližně v polovině kontextů jako párový šperk), u únětické kultury (přibližně ve čtvrtině případů jako párový šperk), u lužické kultury (přibližně v 1/5 případů jako párový šperk) a v období plochých keltských pohřebišť (přibližně 1/6 případů jako párový šperk).

Pokud bylo u pohřbeného jedince nalezeno více prstenů, můžeme se setkat jak s případy, kdy jejich typová a materiálová skladba bylo shodná, tak s případy, kdy byly vyrobeny různé typy prstenů z různých materiálů. Nikdy však nebyly v jedné komponentě nalezeny prsteny z více jak 2 materiálů.

---

<sup>175</sup> PRŠALOVÁ, Tereza. *Laténské pohřebišť v Zeměchách (okr. Mělník)*. Str. 21.

## 11 Resume

Meine Arbeit widmet sich den Fingerringfunden in den archäologischen Kontexten des Altertums, die im Raum der heutigen Tschechischen Republik vertreten worden sind. Ihr Inhalt liegt im Literaturstudium. Während der Untersuchung kämpfte ich nicht nur mit der verunsicherten Typologie der Fingerringe, sondern auch mit den ungenügend ausführlichen Informationen von den Funden. Die einzelnen Funde wurden in die Form des Kataloges bearbeitet. Aufgrund dessen sind dann die Teilanalysen bearbeitet worden.

Die Fingerringe trifft man sporadisch schon in dem Äneolitikum, anschließend dann seit der Bronzezeit praktisch ununterbrochen im ganzen Altertum. Sie waren vor allem in der Bronzezeit und der Latènezeit beliebt.

Es ist praktisch fast unmöglich, die genaue Anzahl der gefundenen Fingerringe zu bestimmen. Die Gesamtzahl der hergestellten und benutzten Fingerringe war im Vergleich zu den heute gefundenen und identifizierbaren bestimmt größer.

Die meisten Fingerringe stammen aus den Gräbern, in manchen Zeitabschnitten (vor allem die Bronze- und die Latènezeit) kann man sie häufig auch im Depotfundinhalt oder in den Siedlungen treffen. Das Fingerringtragen hat fast im ganzen Altertum eher zur Frauensache gehört, man kann aber Fingerringe auch in den Männer- und Kindergräbern finden. Meistens bilden Fingerringe einen Teil von einem anderen ziemlich reichen Grabinventar.

Manche Funde beweisen, dass Fingerringe als ein Teil der Kleidung verstanden worden sind, sie sind also auch auf dem Körper der nicht ritual begrabenen Einzelpersonen gelassen worden.

Die Fingerringe bilden keinen Bestandteil des Inventars, nach dem man die nähere Datierung machen könnte. Ihren Aussagewerten bekommen sie erst in der Kombination mit anderen Inventarbestandteilen.

Die Fingerringe sind meistens aus Metall hergestellt worden, zu ihrer Produktion hat man aber in der ganzen Zeit während der gesamten Altertumsdauer auch andere Naturmaterialien benutzt. Das erste Metall, aus dem Fingerringe hergestellt worden sind, ist Kupfer. Die Kupferfingerringe kann man aber nur im Äneolitikum und in der Kupferzeit finden, in den nächsten Altertumzeiten sind sie nicht registriert worden (ihre Herstellung wurde deswegen unterlassen, dass Kupfer mit anderen beständigeren Metallen und

Materialien getauscht wurde). Von Anfang an kann man auch Knochenfingerringe finden. Seit der Zeit, wann man Bronzebearbeitung kennengelernt hatte, gehörten die Fingerringe zu den ersten Schmücken, die aus diesem Material hergestellt wurden. Die ersten Bronzefingerringe kann man schon in der älteren Bronzezeit finden, und seitdem gibt es diese Fingerringe ununterbrochen im Laufe des ganzen Altertums. Auch nach der Entdeckung von Eisen ist Bronze zu den am meisten benutzten Materialien für die Fingerringproduktion geblieben. Das nächste Metall, das zu der Fingerringproduktion schon seit der älteren Bronzezeit diente, ist Gold. Die ersten Silberfingerringe sind zum ersten Mal in der Zeit der keltischen Flachgräberfelder registriert worden. Die Glasfingerringe können wir nur in der Latènezeit finden. Aus dem Glas und aus dem Bernstein sind nicht nur die ganzen Fingerringe hergestellt, sondern auch die Fingerringeinlagen. In der Latènezeit findet man auch die Saproelitfingerringe.

Es ist bewiesen worden, dass in den meisten Altertumsepochen nur ein Fingerring getragen worden ist, in manchen Zeiträumen können wir aber auch den Ansatz dessen sehen, dass der Fingerring auch in der Rolle des Paarschmuckes getragen worden ist.

## 12 Seznam použité literatury

### 12. 1 Literatura, články a závěrečné práce

- BÁLEK, Miroslav - BERKOVEC, Tomáš - KOS, Petr a kol. Předběžné výsledky první etapy archeologického výzkumu v trase dálnice D1 Vyškov- Mořice. In: *Přehled výzkumů* 44/2003. Str. 137-150.
- BALOUN, Lukáš - TREFNÝ, Martin - ŠVEJCAR, Ondřej. Kruhový pohřební objekt ze střední doby bronzové z Nymburka. In: *Zprávy ČAS, Supplément 78: Archeologické výzkumy v Čechách 2009*. Praha, 2010. Str. 23-24.
- BASTLOVÁ, Petra. *Ozdooby a šperky v pravěku I*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra historie. 2007.
- BAUEROVÁ, Anna. *Zlatý věk Keltů v Čechách*. Praha: Mladá fronta, 2004. ISBN 80-204-1109-7.
- BECKER, Udo. *Slovník symbolů*. 2. vydání, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-284-3.
- BELCREDI, Ludvík - ČIŽMÁŘ, Miloš - KOSTUŘÍK, Pavel - OLIVA, Martin - SALAŠ, Milan. *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno- venkov*. Brno, 1989.
- BENEŠ, Antonín. K problémům mohylové kultury doby bronzové ve středních Čechách. In: *Sborník NM v Praze, sv. XVIII/1-2, 1959*.
- BENEŠ, František Xaver. Starožitnosti nalezené v Žižkově. In: *PA X/ 1874*. Str. 67-78.
- BENKOVSKY - PIVOVAROVÁ, Zoja. Zu den Hügelgräbern der späten mitteldonauländischen Hügelgräberkultur in Velké Hostěradky. In: *Období popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z 5. kolokvia*. Pardubice: Východočeské muzeum, 2001. Str. 9-17.
- BERNACKÁ, Lucie. Pohřebiště lidu popelnicových polí „Na Fryntově polí“ v Třebechovicích nad Orebem. In: *Třebechovice pod Orebem: Sborník, vydaný při příležitosti 650. výročí první písemné zmínky o Třebechovicích*. Str. 5-12.
- BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*. Praha: Beta, 2008. ISBN 978-80-7306-362-7.
- BLAŽEK, Jan - GÁL, Lukáš. *Bronzový věk v Podkrušnohoří - katalog výstavy. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech 10. Nálezy bronzů v severozápadních Čechách 4*. Most, 2001. ISBN 80-901828-8-7.
- BLAŽEK, Jan - MILITKÝ, Jiří. Nálezy z mohylníku v Plešnicích, okr. Plzeň - sever. In: *AR XLV (sešit 3)/1993*. Str. 519-521.

- BÖHM, Jaroslav. Drobné prehistorické nálezy I. In: *PA 35 (sešit 1-2)/ 1926*. Str. 46-63.
- BÖHM, Jaroslav. Únětické nálezy z Českobrodsko. In: *PA 38 (sešit 1-4)/ 1932*. Str. 49-50.
- BÖHM, Jaroslav. Únětické nálezy ze Slánka. In: *PA 39/1933*. Str. 62-64.
- BOUZEK, Jan. *Keltové českých zemí v evropském kontextu*. Druhé vydání. Praha: TRITON, 2009. ISBN 978-80-7387-233-5.
- BOUZEK, Jan - KOUTECKÝ, Drahomír - KRUTA, Václav. Lužické sídliště v Chabařovicích u Ústí nad Labem. In: *PA 82 (sešit 1)/ 1991*. Str. 94 - 165.
- BŘEŇ, Jiří. Význam spon pro datování keltských oppid v Čechách. In: *Sborník Národního muzea 1964*, svazek XVIII, č. 5. Str. 196 - 197.
- BŘEZINOVÁ, Helena- POPPOVÁ URBANOVÁ, Kristýna. Fragmenty textilu na bronzovém vědru z doby římské z Řepova. In: *AR LXI/2009*. Str. 101-102.
- BUBENÍK, Josef – VELÍMSKÝ, Tomáš. Archeologický výzkum polykulturní lokality u Jenišova Újezda, okr. Teplice. In: *Archeologické studijní materiály 15/ 1986*. Str. 42 - 49.
- BUBENÍKOVÁ, Simona. *Skalka u Velimi a její zázemí ve starší a střední době bronzové*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk ranou dobu dějinnou. 2011.
- BUDINSKÝ, Peter. Libkovice (Mariánské Radčice), Jenišův Újezd, Hostomice: Významná naleziště doby laténské v Podkrušnohoří: Část I, Libkovice (Mariánské Radčice). Teplice, 1968.
- BUDINSKÝ, Peter. Libkovice (Mariánské Radčice), Jenišův Újezd, Hostomice: Významná naleziště doby laténské v Podkrušnohoří: Část II, Jenišův Újezd. Teplice, 1970.
- BUDINSKÝ, Peter. Výskum v západnej časti hostomickej tehelni v r. 1967-1969. In: *AR XXVI (sešit 4)/1974*. Str. 348-385, 425-432.
- BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Lounska a z území mimo severočeský kraj ve sbírce teplického muzea*. Archeologický výzkum v severních Čechách, svazek 8. Teplice, 1981.
- BUDINSKÝ, Petr. *Archeologické nálezy z Litoměřicka a z neznámých nalezišť ve sbírce teplického muzea*. Archeologický výzkum v severních Čechách, svazek 12. Teplice, 1985.
- BUDINSKÝ, Peter. *Libkovice (Mariánské Radčice), Jenišův Újezd, Hostomice: Významná naleziště doby laténské v Podkrušnohoří: Část III-1, Hostomice, rekonstrukce naleziště a prameny*. Teplice, 1987.

- BUDINSKÝ, Peter. *Mladohalštatský až časnělaténský sídlištní materiál z Podkrušnohoří v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Archeologický výzkum v severních Čechách, svazek 20. Teplice: Regionální muzeum v Teplicích, 1992.
- BUDINSKÝ, Peter. *Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1994.
- BUREŠ, Michal. Plochá kostrová pohřebiště doby laténské v Praze. In: *Archaeologica Pragensia 8/1987*. Str. 5 - 156.
- BUREŠ, Michal - DRÁPELA, Lukáš. Výzkum při Oderské ulici v Praze - Čakovicích. In: *Zprávy ČAS, Supplément 71: Archeologické výzkumy v roce 2007*. Praha, 2008. Str. 17.
- CVRKOVÁ, Marta. *Archeologická sbírka okresního vlastivědného muzea v Ústí nad Labem*. Teplice: Krajské muzeum v Teplicích, 1984.
- ČERMÁKOVÁ, Eva. Symbolika neolitických ženských pásů. In: *Acta archaeologica Opavensia 3: Konference o pohřebním ritu. Muž a žena v pohřebním ritu*. Opava, 2008. ISBN 978-80-7248-507-9. Str. 25-31.
- ČERNÁ, Eva - ONDRÁČKOVÁ, Lenka. *Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově*. Archeologický výzkum v severních Čechách, svazek 26. Teplice - Chomutov, 1996. ISBN 80-85321-16-5.
- ČERVINKA, Innocenc Ladislav. O nejstarších mohylách Moravských. In: *Pravěk V/1909*. Str. 114-143.
- ČIŽMÁŘ, Miloš. Keltské pohřebiště v Makotřasích, okres Kladno. In: *PA 69 (sešit 1)/1978*. Str. 117-144.
- ČIŽMÁŘ, Miloš. Laténské sídliště z Velkých Hostěrádek, okr. Břeclav. In: *PA 75 (sešit 2)/1984*. Str. 463-485.
- ČIŽMÁŘ, Miloš. Příspěvek k cizím kulturním vlivům na moravských keltských pohřebištích. In: *Časopis moravského muzea, vědy společenské LXXVI/1991*. Str. 69-76.
- ČIŽMÁŘ, Miloš. Detektor ano nebo ne? Archeologie a detektory kovů. In: *AR LVIII (sešit 2)/2006*. ISSN 0323-1267. Str. 284 — 290.
- ČIŽMÁŘ, Miloš - GEISLEROVÁ, Kateřina - RAKOVSKÝ, Ivo. Pohřebiště z doby stěhování národů ve Strachotíně. In: *PA 76 (sešit 2)/1985*. Str. 285-303.
- ČIŽMÁŘ, Miloš - RAKOVSKÝ, Ivo. Nové archeologické nálezy pod Pavlovskými vrchy. In: *AR XXXVII (sešit 2)/1985*. Str. 130-137.



- ČIŽMÁŘOVÁ, Hana. *Laténské sídliště v Brně- Slatině, poloha „Švédské valy“*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2008.
- ČIŽMÁŘOVÁ, Hana. *Vybraná sídliště z doby laténské ve východní části Brněnska*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2011.
- ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Laténské pohřebiště v Brně - Chrlicích. In: *AR XLII (sešit 3)/1990*. Str. 257-268.
- ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Laténský hrob z Pavlova- Dolního pole, okr. Břeclav. In: *Pravěk Nová řada 2/1992*. Str. 293-298.
- ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-249-X.
- ČTNÁCT, Václav. Mohylová chata a sídelní mohylové objekty v Plzeňsku. In: *PA 45 (sešit 1)/ 1954*. Str. 335-355.
- ČUJANOVÁ, Eva. Zlaté předměty v hrobech českofalcké mohylové kultury. In: *PA 66 (sešit 1)/ 1975*. Str. 74-130.
- ČUJANOVÁ - JÍLKOVÁ, Eva. Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku. In: *PA 52 (sešit 1)/ 1961*. Str. 195-200.
- ČUJANOVÁ - JÍLKOVÁ, Eva. Východní skupina českofalcké mohylové kultury. In: *PA 35 (sešit 1)/ 1964*. Str. 1-81.
- ČUJANOVÁ - JÍLKOVÁ, Eva. Nové poznatky z výzkumu českofalckých mohyl. In: *AR XXI (sešit 2)/1969*. Str. 149-167, 277-278.
- ČUJANOVÁ- JÍLKOVÁ, Eva. Mohylové pohřebiště ve Vrhavči a horizont nálezů středodunajské mohylové keramiky v západních Čechách. In: *PA 68 (sešit 1)/ 1977*. Str. 74-116.
- ČUJANOVÁ- JÍLKOVÁ, Eva. Die westböhmisches Hügelgräberkultur auf den Gräberfeldern bei Podražnice (Bez. Domažlice). In: *PA 83 (sešit 2)/ 1992*. Str. 248-287.
- DIVIŠ, Václav<sup>176</sup>. Řadové hroby u Dražkovic. In: *PA 12 (sešit 10)/1884*. Str. 474-475.
- DIVIŠ, Václav. Nekropole Ředická na Hořánkách. In: *PA 15 (sešity 1, 2, 3)/1890*. Str. 35-42, 109-114, 169-176.
- DVOŘÁK, František. Pohřebiště únětické kultury v Polepech u Kolína. In: *PA 35 (sešit 1-2)/1926*. Str. 22-45.

---

<sup>176</sup> Těž jako Václav Diviš-Čistěcký ze Šerlinku.

- DVORÁK, František. Nálezy únětické kultury na Kolínsku III. In: *PA 38 (sešit 1-4)/1932*. Str. 8-14.
- DOBEŠ, Miroslav. *Archeologická sbírka bývalého muzea v Podbořanech. Zprávy ČAS, Supplément 15*. Praha, 1992.
- DOBISÍKOVÁ, Miluše - HLOŽEK, Josef - LIKOVSKÝ, Jakub. Sídliště z mladší doby bronzové na katastru obce Tuchoměřice, okr. Praha- západ. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006*. Brno, 2007. ISBN 978-80-0954-1. Str. 281-303.
- DOMEČKA, Ludvík. Předhistorické nálezy v severo-východních Čechách. In: *PA 20 (sešit 3-4)/ 1903*. Str. 207-214.
- DRÁBKOVÁ, Jana. *Člověk jako oběť v době bronzové na území Čech a Moravy*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Ústav antropologie. 2009.
- DRAHOTOVÁ, Olga et al. *Historie sklářské výroby v českých zemích I. díl: Od počátků do konce 19. století*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1287-7.
- DRDA, Petr - RYBOVÁ, Alena. Keltská oppida v centru Boiohaema. In: *PA 88 (sešit 2)/ 1997*. Str. 65-123.
- DRDA, Petr – RYBOVÁ, Alena. *Keltové a Čechy*. 2. rozšířené vydání. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0658-3.
- DRDA, Petr - RYBOVÁ, Alena. Model vývoje velmožského dvorce 2. - 1. století před Kristem. In: *PA 92 (sešit 2)/ 2001*. Str. 284-349.
- DROBERJAR, Eduard. Od plaňanských pohárů k vinařické skupině (kulturní a chronologické vztahy na území Čech v době římské a v časně době stěhování národů). In: *Sborník Národního muzea v Praze 1999, řada A- Historie, ročník LIII, číslo 1-2*. Str. 1-58.
- DROBERJAR, Eduard. *Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-106-X.
- DROBERJAR, Eduard. Recenze „Oberschichtgräber und Verwahrfunde in Südosteuropa im 4. und 5. Jahrhundert“. In: *PA 95/2004*. Str. 282-286.
- DROBERJAR, Eduard. *Věk barbarů: České země a stěhování národů z pohledu archeologie*. Praha - Litomyšl: Paseka, 2005. ISBN 80-7185-656-8.
- DROBERJAR, Eduard. „Veteres illic Sueborum praedae et nostris e provinciis lixae ac negotiatores reperti...“ (Tacitus, Annales II ,62,3). K interpretaci římských importů u českých Svěbů v době Marobudově. In: *Archeologie barbarů 2006. Příspěvky z II. protohistorické*

konference, České Budějovice, 21.- 24. 11. 2006. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3, svazek I.* ISBN 978-6826-73-0. Str. 41-92.

- DROBERJAR, Eduard- VÍCH, David. Nové žárové pohřebiště z doby římské v Jevíčku-Předměstí, okr. Svitavy. In: *Archeologie barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Sborník příspěvků z VI. Protohistorické konference Hradec Králové, 6.-9. září 2010.* Olomouc, 2011. ISBN 978-80-244-2987-8. Str. 23-38.
- DUBSKÝ, Bedřich. *Pravěk jižních Čech.* Blatná: Jihočeské nakladatelství Bratři Římsové, 1949.
- DVOŘÁK, František. *Pravěk Kolínska: Soupis archeologických památek Kolínska a Kouřimska.* Kolín, 1936.
- EISNER, Jan. Laténe v jihočeských mohylách. In: *Pravěk VII/1911.* Str. 100-113.
- EISNER, Jan. Jihočeské mohyly. In: *PA 33 (sešity 1-2, 3-4)/1922.* Str. 1-37, 193-231.
- ERNÉE, Michal. Jantar v české únětické kultuře- k počátkům jantarové stezky. In: *PA 103/2012.* Str. 71-172.
- FELCMAN, Jan. Pohřebiště Noutonické. In: *PA 18 (sešit 1-2)/1898.* Str. 13-27.
- FELCMAN, Jan. Archeologický výzkum „Údolí svatojiřského“ a okolí. In: *PA 18 (sešit 1-2)/1898.* Str. 28-29.
- FELCMAN, Jan. Archaeologická vycházka do východních Čech. In: *PA 18 (sešit 6-7)/1899.* Str. 411-424.
- FELCMAN, Jan. Kulturní vrstvy a jámy v Přemyšlení. In: *PA 19 (sešit 3)/1900.* Str. 161-163.
- FELCMAN, Jan. Archaeologický výzkum v roce 1902. a 1903., předsevzatý nákladem J. Felcmana, em. ředitele cukrovaru. In: *PA 21 (sešit 2)/1904.* Str. 131-138.
- FELCMAN, Jan. Hroby se skrčenými kostrami v Kamýku, okres Smíchovský. Archeologický výzkum v roce 1904 až do roku 1906, předsevzatý nákladem J. Felcmana, em. ředitele cukrovaru. In: *PA 23 (sešit 4)/1908.* Str. 237-250.
- FELCMAN, Jan. Archaeologický výzkum v roce 1906 až do roku 1908, předsevzatý J. Felcmanem, em. ředitelem cukrovaru. In: *PA 23 (sešity 5, 7-8)/1908.* Str. 315-328, 547-564.
- FILIP, Jan. Příspěvky k poznání mladší doby bronzové v Čechách I. In: *PA 38 (sešit 1-4)/1932.* Str. 14-18.
- FILIP, Jan. Lužická kultura v Československu. In: *PA 41 (sešit 1-4)/1939.* Str. 14-51.
- FILIP, Jan. *Umělecké řemeslo v pravěku.* Praha, 1941.

- FILIP, Jan. Keltské pohřebiště v Mistříně a žeh u moravských Keltů. In: *AR V (sešit 3)/1953*. Str. 332-336, 346-361, 369-372.
- FILIP, Jan. *Keltové ve střední Evropě*. Praha, 1956.
- FILIP, Jan. *Keltská civilizace a její dědictví*. 4. vydání. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0526-9.
- FOJTÍK, Pavel. K výbavě hrobu č. 39 v „Kumberkách“ u Určic, okr. Prostějov, aneb ojedinělý keramický tvar z prostředí slezské kultury. In: *AR LVI (sešit 4)/2004*. Str. 850-855.
- FRÁNA, Jaroslav - JIRÁŇ, Luboš - MOUCHA, Václav - SANKOT, Pavel. *Arifacts of copper and copper alloys in prehistoric Bohemia from viewpoint of analyse of element composition II*. PA Supplementum 8. ISBN 80-86124-04-5.
- FRANKOVÁ, Daniela. *Mohylová kultura střední doby bronzové v severozápadních Čechách*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2011.
- FRIDRICHOVÁ, Marie (ed.). *Praha v pravěku*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 1995. ISBN 80-85394-11-1.
- FRIDRICHOVÁ, Marie - KOUTECKÝ, Drahomír - SLABINA, Miloslav. Die Gräberfelder der Bylaner Kultur in Praha. In: *PA 87 (sešit 1)/1996*. Str. 104-176.
- FRIDRICHOVÁ, Marie - KOUTECKÝ, Drahomír - SLABINA, Miloslav. Die Gräberfelder der Bylaner Kultur in Praha - III. Teil. In: *PA 90 (sešit 2)/1999*. Str. 319-396.
- FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle archeologie*. Písek, 1997. ISBN 80-902038-6-8-
- FROLÍKOVÁ - KALISZOVÁ, Drahomíra. Prsteny v hrobové výbavě kostrových pohřebišť od 9. do 10. stol. na Moravě a v Čechách. In: *Acta archaeologica Opavensia 3: Konference o pohřebním ritu. Muž a žena v pohřebním ritu*. Opava, 2008. ISBN 978-80-7248-507-9. Str. 143-156.
- FURMÁNEK, Václav. Bronzová industrie středodunajské mohylové kultury na Moravě. In: *Slovenská archeológia XXI/1/1973*. Str. 25-145.
- GOTTWALD, Antonín. Sedliště a hroby s kulturou popelnicových polí na Prostějovsku. In: *Pravěk IV/1908*. Číslo 1, str. 17-22; číslo 2, str. 66-73; číslo 3, str. 97-104; číslo 6, str. 216-224.
- GOTTWALD, Antonín. Jednotlivé nálezy bronz. předmětů, depoty kadluby z Prostějovska. In: *Pravěk VIII/1912*. Str. 86-94.
- GOTTWALD, Antonín. *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov, 1924.

- GOTTWALD, Antonín. *Příspěvky a praehistotii Prostějovska. Doplněk ke knize „Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku“*. Prostějov, 1930.
- GRBIČ, Miodrag. Latěnský nález z Koštic nad Ohří. In: *PA 33 (sešit 3-4)/ 1923*. Str. 328-329.
- HÁSEK, Ivan. Českomoravské zlaté nálezy z doby bronzové. In: *AR VII (sešit 5)/1955*. Str. 659-676.
- HÁSEK, Ivan. Nástin problematiky a využívání zlata v evropském a českém pravěku. In: *Časopis Národního muzea 1979 (řada historická), ročník 148, číslo 1-2*. Str. 1-31.
- HÁSEK, Ivan. Únětická kultura ve středoevropské archeologii posledního století. In: *Časopis Národního muzea 1980 (řada historická), ročník 149, číslo 3-4*. Str. 121-150.
- HELLICH, Jan. Kostrové hroby latěnské na Poděbradsku. In: *PA 19 (svazek 1) / 1902*. Str. 183 - 188.
- HELLICH, Jan. Poklady předvěkého zlata z Poděbradska. In: *PA 25 (sešity 1, 2)/ 1913*. Str. 27-36, 67-79.
- HELLICH, Jan. Žárové hroby mladšího období římského u Piněva a jich význam. In: *PA 30 (sešit 4)/ 1918*. Str. 149-182.
- HLAVA, Miloš. O pravěkém a středověkém osídlení na území vojenského újezdu Březina, okr. Vyškov. In: *AR LVII (sešit 1)/2005*. Str. 180-204.
- HLOŽEK, Josef – SMÍŠEK, Kamil. Záchranný archeologický výzkum v trase komunikace pro obchodní centrum „OUTLET AIRPORT PRAHA“ na katastru obce Kněžívka, okr. Praha — západ. In: *Zprávy ČAS, Supplément 71: Archeologické výzkumy v roce 2007*. Praha, 2008. Str. 5— 6.
- HOLEMÁ, Martina. *Scénář výstavy „S barem za zády- výzkumy Ústavu archeologické památkové péče Brno, v.v.i.“*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2008.
- HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 38-105.
- HOLODŇÁK, Petr. Záchranný archeologický výzkum v Soběsukách (okr. Chomutov) v letech 1985-1988: předběžná zpráva. In: *AR XLIII (sešit 3)/1991*. Str. 423-435.
- HOLODŇÁK, Petr - WALDHAUSER, Jiří. Předduchcovský horizont (fáze LT. Bla) v Čechách. In: *AR XXXVI (sešit 1)/1984*. Str. 31-48.
- HONZA, Jan. Žárové hroby u Měníka. In: *PA 15 (sešit 5)/ 1891*. Str. 291-298.
- HOSTAŠ, Karel. Mohyly na Husíně. In: *PA 14 (sešit 1)/ 1887*. Str. 3-12.

- HOSTAŠ, Karel. Mohyly na Husíně. In: *PA 19 (sešit 2)/ 1900*. Str. 115-126.
- HRALA, Jiří. Úvaha o některých chronologických otázkách severočeské lužické kultura. In: *PA 52 (sešit 1)/1961*. Str. 209-218.
- HRALA, Jiří. Mohylový hrob v Čakovicích u Prahy. In: *AR XVII (sešit 4)/1965*. Str. 553.
- HRALA, Jiří. Projevy styků knovízské oblasti s jihovýchodem (Hromadný nález bronzů z Kamýka nad Vltavou). In: *AR XVIII (sešit 1)/1966*. Str. 6-12, 17-18.
- HRALA, Jiří. Výzkum lužického žárového pohřebiště u Chodoun na Roudnicku. In: *AR XIV (sešit 3)/1972*. Str. 278-285, 359-362.
- HRALA, Jiří. Profil knovízskou žárovou nekropolí u Obor. In: *AR LII (sešit 4)/2000*. Str. 623-631, 575.
- HRALOVÁ- ADAMCZYKOVÁ, Jitka. K problémům pozdní doby bronzové v Pojizeří. In: *Sborník NM v Praze, sv. XI/1, 1957*.
- HRALOVÁ, Jitka. Žárová nekropole v Kuněticích a Lukovně. In: *Sborník NM v Praze, sv. XXIX/2, 1975*. Str. 49-104.
- HRAŠE, Karel Jan. Mohyly u Hrdlí blíž Terezína. In: *PA IX (sešit 4)/1873*. Str. 239.
- HROMÁDKOVÁ, Vendula. *Část sídliště z doby bronzové z Moravského Krumlova*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2006.
- HRUBÝ, Vilém. *Pravěk Moravy: průvodce po expozici prehistorického oddělení Moravského muzea v Brně*. Brno: Moravské museum, 1966.
- HUBKOVÁ, Jana. Poznámky ke konzervaci archeologických nálezů z kovových materiálů. In: *Zprávy ČAS 43/ 1993*. Str. 1 - 3.
- HŮRKOVÁ, Jindra. *Okresní muzeum v Klatovech. Katalog pravěké a raně středověké sbírky*. Zprávy ČAS, Supplément 27. Praha, 1996.
- HUSÁKOVÁ, Jana. *Vývoj archeologického bádání na Pardubicku (konec 19. století až polovina 20. století)*. Bakalářská práce: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická. 2011.
- CHMELÍKOVÁ, Dana. *Ložiska měděné rudy u Mutěnína a otázka jejich využití v pravěku*. Bakalářská práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2012.
- CHVOJKA, Ondřej. *Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové*. Brno, 2009. ISBN 978-80-210-4921-5.

- CHVOJKA, Ondřej - MICHÁLEK, Jan. *Výzkumy Josefa Ladislava Piče na mohylových pohřebištích doby bronzové a halštatské v jižních Čechách*. Fontes archeologici Pragenses, vol. 35. Praha, 2011. ISBN 978-80-7036-320-1. ISSN 0015-6183.
- CHYTRÁ, Hana. *Přesleny jako součást výbavy hrobů doby římské v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2005.
- JANSOVÁ, Libuše. Konec jihočeských mohyl doby laténské. In: *PA 53 (sešit 2)/ 1962*. Str. 306-330.
- JELÍNKOVÁ, Dagmar. Nové výsledky zachraňovacího výzkumu v Drnholci (okr. Břeclav). In: *Přehled výzkumů 1979*. Brno, 1981. Str. 58.
- JÍLEK, Jan. *Bronzové nádoby z doby římské na Moravě a naddunajské části Dolního Rakouska*. Univerzita Pardubice: 2012. ISBN 978-80-7395-473-4.
- JÍLEK, Jan - KUČA, Martin - SOJKOVÁ, Tereza. Pohřebiště z doby římské ve Velaticích. In: *Slovenská archeológia LIX-2/2011*. Str. 235-309.
- JÍLEK, Jan - VOKOLEK, Vít. Germánský prsten z Prahy - Vysočan (zhodnocení souboru ze Šmídovy pískovny). In: *Časopis národního muzea 2009 (řada historická), roč. 178, číslo 3-4*. Str. 99-105.
- JÍLKOVÁ, Eva. Nejstarší a nejmladší horizont západočeské mohylové keramiky na pohřebišti v Plzni-Nové Hospodě. In: *PA 49 (sešit 2)/ 1958*. Str. 312-347.
- JÍLKOVÁ, Eva - RYBOVÁ, Alena - ŠALDOVÁ, Věra. Mohylové pohřebiště na Hájku u Štáhlav, okres Plzeň. In: *PA 50 (sešit 1)/ 1959*. Str. 54-119.
- JIRÁŇ, Luboš (ed.). *Archeologie pravěkých Čech- Svazek 5*. Praha, 2008. ISBN 978-80-86124-78-0.
- JIŘÍK, Jaroslav. *Příspěvky k poznání osídlení Čech v pozdní době římské a době stěhování národů*. Disertační práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2010.
- JIŘÍK, Jaroslav - VÁVRA, Jiří. Druhá etapa výzkumu pohřebiště z doby stěhování národů v Praze 5 - Zličíně. In: *Zprávy ČAS, Supplément 71: Archeologické výzkumy v roce 2007*. Praha, 2008. Str. 21-24
- JISL, Lubomír. K počátkům lužické kultury v Československu. In: *Česko- polský sborník vědeckých prací I/1955*. Str. 9-44
- JUCHELKA, Jiří. *Lužická kultura v českém Slezsku*. Doktorská disertační práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2011.

- KACL, Pavel. *Nálezy skla doby římské v Čechách*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2012.
- KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten ve starší době bronzové*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Ústav antropologie. 2006.
- KADLECOVÁ, Dagmar. *Prsten a měkké tkáně ruky*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Ústav antropologie. 2008.
- KALÁBEK, Marek. Mladší doba železná, doba římská a stěhování národů. In: SCHULZ, Jindřich. *Dějiny Olomouce, 1. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009. ISBN: 978-80-244-2370-8. Str. 63-72.
- KARASOVÁ, Zuzana. Keltské oppidum na Třisově. In: *Dívčí Kámen, přírodní rezervace a historický vývoj osídlení. Sborník příspěvků ze semináře dne 26. září 2002 v Regionálním muzeu v Českém Krumlově*. Kremže: Obec Kremže, 2004. Str. 56 — 61.
- KLECANDA, Jindřich. La Téneské nálezy v Novém Bydžově. In: *PA 19 (sešit 3)/1900*. Str. 157-161.
- KOBLOVÁ, Jana. K nálezu jehelníčku z doby římské z pohřebiště na PiCHOŘE u Dobřichova. In: *Sborník Národního muzea v Praze 2001, řada A- Historie, ročník 54*. Str. 63-64.
- KOLÁŘ, Jan. *Dvě pohřebiště lidu se šňůrovou keramikou u Ivanovic na Hané*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2006.
- KOLÁŘ, Jan. *Osídlení středního toku Hané lidem kultury se šňůrovou keramikou a jeho postavení v rámci střední Moravy*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústava archeologie a muzeologie. 2008.
- KOUCKÁ, Andrea. *Laténské sídliště a pohřebiště v Hulíně „U Isidorka“*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2012.
- KOULA, Jan. Několik českých prsténků. In: *PA 15 (sešit 12)/1892*. Str. 763-764.
- KOUTECKÝ, Drahomír- SMRŽ, Zdeněk. Bylanské pohřebiště v Polákách u Kadaně. In: VELÍMSKÝ, Tomáš a kol. *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1973-1982*. Archeologické studijní materiály 15. Praha, 1986. Str. 85-92.
- KAUFMANN, Josef. Laténské nálezy z Moravského Krumlova a okolí. In: *AR VI (sešit 1)/1954*. Str. 35, 53-54.
- KOUTECKÝ, Drahomír. Nové nálezy v severozápadních Čechách. In: *AR XXI (sešit 1)/1969*. Str. 7-30, 142.



- KOUTECKÝ, Drahomír. Bylanské pohřebiště v Tuchoměřicích, okr. Praha-západ. In: *AR XXXV (sešit 3)/1983*. Str. 241-252.
- KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Význam jantaru v době halštatské na jižní Moravě*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie, 2007.
- KRÁL, Jaroslav - ŘÍHOVSKÝ, Jiří. Hrob z doby stěhování národů ze Smolína na Moravě. In: *AR IV (sešit 2)/1952*. Str. 107-109, 119-123, 183, 188-189.
- KRIŠTOFOVÁ, Veronika. *Noricko-panónske opaskové garnitúry a ich sociálne-etnický význam*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro klasickou archeologii. 2010.
- KRŠOVÁ, Michaela. *Skleněné korálky z doby bronzové a halštatské na Moravě*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2013.
- KRUTA, Václav. Železářská osada ze starší doby římské Kadaň- Jezerka (okr. Chomutov). In: *AR XXIV (sešit 3)/1973*. 317-327, 367-368.
- KUDLIČ, Josef. *Konstrukce mohyl střední doby bronzové*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická. 2012.
- KUDRNÁČ, Jaroslav. *Zlato v Pootaví*. Oblastní muzeum v Písku, 1971.
- KUNA, Martin et al. *Nedestruktivní archeologie: Teorie, metody a cíle*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1216-8.
- KVĚT, Radan. Keltské osídlení České republiky v závislosti na predispozici stezek. In: *Archaeologica historica 22/ 1998*. Str. 215 — 222.
- KYSELA, Jan. Středomořské importy z oppida Třisov. In: *Archeologické výzkumy v jižních Čechách 24/2011*. Str. 163-190.
- KYTLICOVÁ, Olga. Příspěvek k otázce bronzových tepaných nádob z mladší a pozdní doby bronzové. In: *PA 50 (sešit 1)/ 1959*. Str. 120-157.
- KYTLICOVÁ, Olga. K sociální struktuře kultury popelnicových polí. In: *PA 79 (sešit 2)/ 1988*. Str. 342-389.
- LANG, František. Mohyly Milavečské a Chrastavické. In: *PA 17 (sešit 6-7)/ 1897*. Str. 625-634.
- LAŠTIKOVÁ, Lucie. *Starobronzové sídliště věteřovské kultury z lokality Sedlec-Koldberky*. Bakalářská práce: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra historie. 2010.

- LIČKA, Milan. Soubor zlatých předmětů mladší doby bronzové z neznámého naleziště v Čechách. In: *Časopis národního muzea 2002 (řada historická)/ roč.171, číslo 3-4*. Str. 121-136.
- LIČKA, Milan - SLABINA, Miroslav. Pravěké osídlení Mcel (okr. Nymburk) a jejich okolí. In: *Časopis národního muzea 1986 (řada historická), ročník 155, číslo 3-4*. Str. 109-139.
- LORENCOVÁ, Anna - BENEŠ, Jan - PODBORSKÝ, Vladimír. *Těšetice - Kyjovice III. Únětické pohřebiště v Těšeticích – Vinohradech*. Brno, 1987. ISBN 55-976-87.
- LUDIKOVSKÝ, Karel. Žárový laténský hrob v Přítlukách na Moravě. In *PA 53 (sešit 1)/1962*. Str. 77-86.
- LUDIKOVSKÝ, Karel. Ploché keltské pohřebiště v Mikulčicích u Hodonína. In: *Sborník Československé společnosti archeologické 2/1962*. Str. 257-278
- LUDIKOVSKÝ, Karel. Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě. In: *PA 55 (sešit 2)/1964*. Str. 321-349.
- LUDIKOVSKÝ, Karel. Bohatý hrob ženy z keltského pohřebiště v Blučině, o Brno-venkov. In: *PA 61 (sešit 2)/1970*. Str. 519-535.
- LUDIKOVSKÝ, Karel. Laténský kostrový hrob v Bučovicích. In: *Přehled výzkumů 1974*. Brno, 1975. Str. 37 – 38
- LUNGOVÁ, Veronika. *Historie výzkumu mohylových pohřebišť v západních Čechách*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, Katedra archeologie. 2010.
- LÜSSNER, Moric (?). Zpráva o pohanském pohřebišti pod Kunětickou horou, r. 1859 objeveném. In: *PA IV (sešit 2)/1860*. Str. 88-89.
- LUTOVSKÝ, Michal - SMEJTEK, Lubor et. al. *Pravěká Praha*. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-236-8.
- MALIČKÝ, Josef. Knovízské pohřebiště ve Zdicích. In: *AR VII (sešit 3)/1955*. Str. 308-319, 329-332, 419-420.
- MANGEL, Tomáš. *Laténské pohřebiště v horním Polabí*. Hradec Králové: Muzeum východních Čech, 2009. ISBN 978-80-85031-81-2.
- MARTINEC, Vladimír. Pohřebiště lužické kultury v Poučově u Hradce Králové. In: *AR VII (sešit 6)/1960*. Str. 860-903.
- MARTINEC, Vladimír. Laténské kostrové hroby ze Žalova. In: *AR XX (sešit 2)/1968*. Str. 249-251.

- MATIEGKA, Jindřich. Nálezy Latèenské ze severozápadních Čech. In: *PA 17 (sešit 4)/1896*. Str. 271-284.
- MATOUŠEK, Václav. Příspěvek ke studiu pohřebního ritu v pozdním eneolitu v Čechách. In: *AR XXXIX (sešit 2)/1987*. Str. 199-208.
- MATTOVÁ, Sabina. *Příspěvek k poznání způsobu obživy na přelomu neolitu a eneolitu (srovnávací studie západního kulturního okruhu s oblastí Čech a Moravy)*. Disertační práce: Karlova univerzita, Fakulta filozofická, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2012.
- MAZAČ, Zdeněk- SEDLÁČEK, Zbyněk. Hrob keltského bojovníka v Taticích, okr. Kolín. In: *Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 81: Archeologické výzkumy v Čechách 2010*. Praha, 2011. Str. 21-22.
- MEDUNA, Jiří. Laténské žárové hroby na Moravě. In: *PA 53 (sešit 1)/ 1962*. Str. 87-136.
- MICHÁLEK, Jan. Bohemika z doby laténské ve sbírce pravěkého oddělení přírodovědného muzea ve Vídni. In: *Zprávy ČAS 19 ( č. 3)/ 1977*.
- MICHÁLEK, Jan – VENCLOVÁ, Natalie. Laténské sklo ze Strakonicka. In: *AR XLVI (sešit 4)/ 1994*. Str. 558 — 583.
- MOTYKOVÁ, Karla. Doklady výroby z bronzů na laténském sídlišti u Holubic (okr. Praha — západ). In: *Praehistorica VIII/ 1981*. Str. 193 — 199.
- MOTYKOVÁ, Karla- DRDA, Petr- RYBOVÁ, Alena. Metal, glass and amber objects from the acropolis of Závist. In: *PA 69 (sešit 2)/ 1978*. Str. 259-343.
- MOTYKOVÁ, Karla - DRDA, Petr - RYBOVÁ, Alena. Opevnění pozdně halštatského a časně laténské hradiště Závist. In: *PA75 (sešit 2)/ 1984*. Str. 331-444.
- MOTYKOVÁ, Karla - DRDA, Petr - RYBOVÁ, Alena. Stavební podoba akropole na hradišti Závist v pozdní době halštatské a časné době laténské. In: *AR XL (sešit 5)/1988*. Str. 524-562.
- MOUCHA, Václav. Rozbor únětického pohřebiště v Polepech u Kolína. In: *AR VI (sešit 4)/1954*. Str. 502-503, 523-536.
- MOUCHA, Václav. Středobronzový sídlištní objekt z Tuchlovic. In: *AR LI (sešit 5)/1959*. Str. 617-637.
- MOUCHA, Václav. Několik hromadných nálezů z mladší doby bronzové na Slánsku ve středních Čechách. In: *AR XXI (sešit 4)/1969*. Str. 491-509, 577.
- MOUCHA, Václav - PLEINEROVÁ, Ivana. Únětické pohřebiště v Liběšovicích u Podbořan. In: *AR XVIII (sešit 5)/1966*. Str. 515-540.

- MRÁZEK, Ivan. *Drahé kameny v pravěku Moravy a Slezska*. Brno: Moravské zemské muzeum, 1996. ISBN 80-7028-078-6.
- MUŠKA, Jiří. Archeologická sbírka bývalého městského muzea v Bílině. In: *Archeologický výzkum s severních Čechách, svazek 17*. Teplice: Krajské muzeum v Teplicích, 1990. ISBN 80-85231-03-3.
- NÁCAROVÁ, Jana. *Hroby vinařského stupně z doby stěhování národů*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni, Filozofická fakulta. 2011.
- NEKVASIL, Jindra. *Pravěk Mohelnicka: Průvodce pravěkými sbírkami muzea v Mohelnici*. Mohelnice: 1963.
- NEKVASIL, Jindra. Mohylníky lužické kultury na Moravě. In: *PA 69 (sešit 1)/ 1978*. Str. 52-116.
- NEKVASIL, Jindra. *Pohřebiště lužické kultury v Moravičanech: Katalog nálezů. Textová část*. Brno: Archeologický ústav ČSAV, 1982.
- NEKVASIL, Jindra. *Pohřebiště lužické kultury v Moravičanech: Katalog nálezů. Obrazová část*. Brno: Archeologický ústav ČSAV, 1982.
- NEUSTUPNÝ, Jiří. *Pravěk lidstva*. Praha: Orbis, 1946.
- NEUSTUPNÝ, Jiří at al. *Počátky šperku*. Národní museum, 1955.
- NIEDERLE, Lubor. Archaeologické studie I. Příspěvek k poznání časného Latěnu v Čechách. In: *PA 31 (sešit 2-3)/ 1919*. Str. 65-67.
- NIKOLAJEV, Pavel. *Starobronzové sídlištní objekty z Blučiny- Cézavy*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2011.
- NOVOTNÁ, Klára. *Únětická sídliště a pohřebiště v Hošticích – Sečných loukách 4 a v Mořicích – Pololánech 1*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a rannou dobu dějinnou.
- NOVOTNÝ, Boris. K otázce kultu mrtvých na pohřebišti z doby stěhování národů u Smolína na Moravě. In: *AR IX (sešit 4)/1957*. Str. 462-479, 489-493.
- ONDRÁČEK, Jaromír. K chronologickému zařazení manžetových náramků borotického typu. In: *Slovenská archeológia IX/1-2/1961*. Str. 49-68.
- ONDRÁČEK, Jaromír. Moravská protoúnětická kultura. In: *Slovenská archeológia XV-2/1967*. Str. 389-446.
- ONDRÁČEK, Jaromír. Pohřebiště nitranské skupiny v Holešově. In: *AR XXIV (sešit 2)/1972*. Str. 168-172, 233-235.

- ONDRÁČEK, Jaromír - ŠEBELA, Lubomír. Pohřebiště nitranské skupiny v Holešově (katalog nálezů). In: *Studie muzea Kroměřížska '85*. Kroměříž, 1985.
- ONDŘEJOVÁ, Iva. Význam šperku v antické společnosti. In: *Studia Hercynia IV/2000*. Str. 91-102.
- PANČÍKOVÁ, Zuzana. Metalurgie v období popelnicových polí na Slovensku. In: *PA 99/2008*. Str. 93-160.
- PARMA, David. Sídlištní pohřby z Ivanovic na Hané. In: *Popelnicová pole a doba halštatská- příspěvky z VII. konference, České Budějovice, 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 1*. ISBN 80-86260-37-2. Str. 429-450.
- PARMA, David. Pohřebiště Hoštice 4 (okr. Vyškov). Příspěvek k poznání variability pohřebního ritu v mladší době bronzové. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006*. Brno, 2007. ISBN 978-80-0954-1. Str. 177-204.
- PAŠKOVÁ, Markéta. *Dva kostrové hroby z lokality Blučina- „Padělký u Boží muky“*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2009.
- PAUKNEROVÁ, Karolína. *Projekt střediska experimentální archeologie v Úněticích*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Fakulta humanitních studií. 2006.
- PECINOVÁ, Monika. *Provinciální spony starší doby římské v Čechách*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2008.
- PEŠA, Vladimír. Využívání jeskyní v mladší době bronzové až halštatské ve vybraných oblastech střední Evropy. In: *PA 97/2006*. Str. 47-132.
- PEŠKA, Jaroslav. Hrob z doby laténské v Rakvicích (okr. Břeclav). In: *Přehled výzkumů 1983*. Brno, 1985. Str. 36.
- PEŠKA, Jaroslav a kol. *Královská hrobka z Mušova : barbari a Římané nad středním Dunajem v prvních dvou stoletích nového letopočtu*. Mikulov : Regionální muzeum, 1991. ISBN 80-900-359-2-2.
- PEŠKA, Jaroslav. Olomouc – Neředín (okr. Olomouc). In: *Přehled výzkumů 40 (1997-1998)*. Brno, 1999. Str. 261.
- PEŠKA, Jaroslav. Mladší a pozdní eneolit, starší a střední doba bronzová. In: SCHULZ, Jindřich. *Dějiny Olomouce, 1. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009. ISBN: 978-80-244-2370-8. Str. 41-56.

- PEŠKA, Jaroslav – BÉM, Mojmír. Olomouc – Slavonín (okr. Olomouc). In: *Přehled výzkumů 40 (1997- 1998)*. Brno, 1999. Str. 241 – 243.
- PEŠKA, Jaroslav- KRÁLÍK, Miroslav- SELUCKÁ, Alena. Rezidua a otisky organických látek v korozních produktech mědi a jejích slitin. In: *PA 97/2006*. Str. 5-46.
- PEŠKAŘ, Ivan - LUDIKOVSKÝ, Karel. *Žárové pohřebiště z doby římské ve Velkých Hostěrádkách [o. Břeclav]*. Praha: Academia, 1978.
- PÍČ, Josef Ladislav. Archaeologický výzkum ve středních Čechách. In: *PA 15 (sešity 7-8, 9, 10, 11, 12)/ 1891*. Str. 353-412, 481-520, 561-598, 633-656, 689-728.
- PÍČ, Josef Ladislav. Mohyly Lužanské. In: *PA 16 (sešit 9)/ 1895*. Str. 521-546.
- PÍČ, Josef Ladislav. Mohyly Bechyňské. In: *PA 17 (sešit 1)/ 1896*. Str. 1-18.
- PÍČ, Josef Ladislav. Archaeologický výzkum ve středních Čechách In: *PA 17 (sešity 2-3, 5, 6-7, 8)/ 1896*. Str. 175-192, 367-410, 479-538, 671-694.
- PÍČ, Josef Ladislav. Hromadný nález bronzů u Jenšovic. In: *PA 17 (sešit 8)/1897*. Str. 693-702.
- PÍČ, Josef Ladislav. Mohyly Bechyňské II. In: *PA 18 (sešit 1-2)/ 1898*. Str. 1-14.
- PÍČ, Josef Ladislav: Kostrový hrob v Bráníku. In: *PA 19 (sešit 6)/ 1901*. Str. 431-432.
- PÍČ, Josef Ladislav. Starožitnosti země české, díl 2, svazek 1: *Čechy na úsvitě dějin: Kostrové hroby s kulturou marnskou čili laténskou a Bojové v Čechách*. Praha, 1902.
- PÍČ, Josef Ladislav. Starožitnosti země české, díl 2, svazek 2: *Hradiště u Stradonic jako historické Marobudum*. Praha, 1903.
- PLEIRER, Radomír. Základy slovanského železářského hutnictví v českých zemích: Vývoj přímé výroby železa z rud od doby halštatské do 12. věku. Praha: Nakladatelství Československé Akademie věd, 1958.
- PLEINER, Radomír (ed.). *Pravěké dějiny Čech*. Praha: ACADEMIA, 1978. ISBN 509-21-858.
- PLEINER, Radomír. *Iron in Archaeology: Early European Blacksmiths*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-86124-62-2.
- PLEINEROVÁ, Ivana. Otázka skupinových pohřebišť v únětické kultuře. In: *AR XI (sešit 3)/1959*. Str. 379-408.
- PLEINEROVÁ, Ivana. Únětická kultura v oblasti Krušných hor a jejím sousedství I. In: *PA 57 (sešit 2)/ 1966*. Str. 339-458
- PLESL, Evžen. *Lužická kultura v severozápadních Čechách*. Praha: Nakladatelství československé akademie věd, 1961.

- PLESL, Evžen. Otázky středobronzového osídlení v severozápadních Čechách. In: *PA 56 (sešit 2)/ 1965*. Str. 457-512.
- PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Brno:1993. ISBN 80-85048-45-0.
- POHUNEK, Jan. *Zvířecí symbolika v evropském pravěku*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni. 2002.
- POULOVÁ, Lenka. *Situly s pásem kolkované výzdoby na podhrdlí z období plochých keltských pohřebišť na Prostějovsku*. Diplomová práce: Masarykova univerzita: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2011.
- PRAUMOVÁ, Radka. *Pohřební ritus mohylové kultury střední doby bronzové v Čechách a na Moravě*. Diplomová práce: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, Katedra archeologie. 2010.
- PRESSOVÁ, Pavla. *Věteřovská fortifikace na Cezavách u Blučiny*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2006.
- PRINC, Milan. Dílna kováře na oppidu v Hradišti u Českých Lhotic. In: *Praehistorica VIII/ 1981*. Str. 209 — 215.
- PROCHÁZKA, Alois. Zprávy o nálezech na Vyškovsku. In: *Pravěk IV/1903*. Str. 122-129.
- PROCHÁZKA, Alois. Hromadný nález bronzů z Nového Rousínova. In: *Pravěk 1907*. Str. 50-51.
- PROCHÁZKA, Alois. Z prehistorie Vyškovska a okolí. In: *Pravěk V/1909*. Str. 186-217.
- PROCHÁZKA, Alois. Žárové pohřebiště u Podolí. In: *Pravěk VI/1910*. Str. 149-161.
- PROCHÁZKA, Alois. *Galská kultura na Vyškovsku (La Tène středomoravský)*. Slavkov u Brna, 1937.
- PRŠALOVÁ, Tereza. *Laténské pohřebiště v Zeměchách (okr. Mělník)*. Bakalářská práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2012.
- PŮLPÁN, Marek. *Hroby bylanské kultury z Lovosic na pozadí regionálního osídlení*. Bakalářská práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a dobu dějinnou. 2007.
- RUSÓ, Alexandra. Archeologická sbírka bývalého městského muzea v Duchcově. Teplice: Krajské muzeum v Teplicích, 1990. ISBN 80-900068-3-3.
- RYBOVÁ, Alena. Pozdně laténské a časně římské sídliště v Novém Bydžově — Chudonicích. In: *Acta musei reginaehradecensis VII (serie B)/ 1964*. Str. 3 — 141.

- RYBOVÁ, Alena. Laténská sídliště ve východních Čechách a přilehlé oblasti středočeské. Hradec Králové, 1968.
- RYBOVÁ, Alena. Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. - 5. Jahrhundert u. Z. I. Teil: In: *PA 70 (sešit 2)/ 1979*. Str. 353-489.
- RYBOVÁ, Alena. Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. - 5. Jahrhundert u. Z. II. Teil. In: *PA 71 (sešit 1)/ 1980*. Str. 93-224.
- RYBOVÁ, Alena. Neznámé keltské kostrové hroby z Bechlína na Roudnicku. In: *Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie 8, 1992*. Str. 117 — 125.
- RYBOVÁ, Alena - SOUDSKÝ, Bohumil. *Libenice: Keltská svatyně ve středních Čechách*. Praha: 1962.
- RYCHLÝ, Jindřich. Mohyly u Křtěncova. In: *PA XII/1882 (sešit 8)*. Str. 365-369.
- RYCHLÝ, Jindřich. Hromadný nález bronzů u Jaroslavic (Budějovice, Hluboká 3 hod. sev.). In: *PA 20 (sešit 5)/ 1903*. Str. 339-344.
- RYCHTAŘÍKOVÁ, Tereza. *Doba bronzová v obci Bulhary (okr. Břeclav)*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2010.
- RÝZNER, Čeněk. Řadové hroby blíž Únětic. In: *PA 11/1881*. Str. 298-308, 353-368.
- ŘEBOUNOVÁ, Otakara. *Antické gemmy na Relikviáři sv. Kříže*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Fakulta filozofická. 2005.
- ŘEZÁČ, Milan. Mladolaténské sklo v západních Čechách. In: *Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie XVII/ 2004*. Str. 159 — 173.
- ŘÍHOVSKÝ, Jiří. 1951. Hroby z římského období u Mikulova. In: *AR III (sešit 1)/1951*. Str. 37-40, 47-49.
- ŘÍHOVSKÝ, Jiří. Žárové pohřebiště z pozdní doby bronzové v Klentnici u Mikulova. In: *AR VIII (sešit 2)/ 1956*. Str. 158-163, 181-183.
- ŘÍHOVSKÝ, Jiří. K datování anténového meče s jazykovitou rukojetí. In: *PA 47 (sešit 1)/ 1956*. Str. 262-286.
- ŘÍHOVSKÝ, Jiří. Problém expanse lidu s lužickou kulturou do středního Podunají. In: *AR X (sešit 2)/1958*. Str. 197, 203-232.
- ŘÍHOVSKÝ, Jiří. Počátky velatické kultury na Moravě. In: *Slovenská archeológia IX/1-2/1961*. Str. 107-152.
- SAKAŘ, Vladimír. Terra sigillata v českých nálezech. In: *PA 47 (sešit 1)/ 1956*. Str. 52-69.



- SAKAŘ, Vladimír. Mladší doba římská v podkrušnohorské oblasti. In: *PA 57 (sešit 2)/1966*. Str. 604-648.
- SALAČ, Vladimír. O obchodu v pravěku a v době laténské především. In: *Archeologické rozhledy LVIII, 2006*. ISSN 0323-1267. Str. 33 — 58.
- SALAČ, Vladimír. Podmokelská skupina. Překonaný koncept archeologie 20. století? In: *AR LXI/2009*. Str. 637-665.
- SALAČ, Vladimír (ed.). *Archeologie pravěkých Čech, Svazek 8*. Praha : Archeologický ústav AV ČR, 2008. ISBN 978-80-86124-81-0.
- SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, Text*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2005. ISBN 80- 7028-211-8.
- SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku II, Tabulky*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2005. ISBN 80- 7028-212-6.
- SALAŠ, Milan- DOČKALOVÁ, Marta- HORÁČKOVÁ, Ladislava a kol. Mladobronzová kumulace lidských skeletů na Cezavách u Blučiny (okr. Brno- venkov) a její enviromentální kontext. In: *PA 103/2012*. Str. 173-231.
- SANKOT, Pavel. Dva puklicové nánožníky z Kralup nad Vltavou. In: *Praehistorica VIII/1981*. Str. 187 — 190.
- SEDLÁČEK, Radko. *Domamyslice. Pohřebiště lidu popelnicových polí*. Publikovaná rigorózní práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a rannou dobu dějinnou. 2008.
- SEDLÁČKOVÁ, Hedvika. Bylanské kostrové hroby z Kolají, okr. Nymburk (část II). In: *AR XXXIV (sešit 3)/1982*. Str. 241-255.
- SEDLÁČKOVÁ, Hedvika - WALDHAUSER, Jiří: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. In: *PA 78 (sešit 1)/ 1987*. Str. 134-204.
- SCHMIDT, Václav. Archaeologický výzkum "Údolí Svatojiřského" a okolí. In: *PA 16 (sešity 1, 2, 3, 4-5, 6, 7-8, 10, 11-12)/ 1893*. Str. 1-30, 57-84, 113-140, 243-286, 361-386, 443-446, 593-636, 719-744.
- SCHMIDT, Václav. Pohřebiště u Netovic. In: *PA 18 (sešit 3-4)/ 1898*. Str. 239-245.
- SCHMIDT, Václav. Nekropole se skrčenými kostrami u Kamýku. In: *PA 18 (sešit 8)/ 1899*. Str. 551-562.
- SCHÁNIL, Josef. Kultura laténská a její vlivy na popelnicová pole v Čechách. In: *Obzor prehistorický I/ 1922*. Str. 15- 24.

- SKLENÁŘ, Karel. Laténský kostrový hrob v Kralupech n. Vlt.- Míkovcích. In: *AR XXVI (sešit 3)/1974*. Str. 274-276.
- SKLENÁŘ, Karel. *Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870*. Praha: Národní muzeum, 1992.
- SKLENÁŘ, Karel a kol. *Archeologický slovník 2: kovové artefakty 1. Pravěk a raný středověk*. Praha, 1992.
- SKLENÁŘ, Karel - SKLENÁŘOVÁ, Zuzana - SLABINA, Miroslav. *Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-115-9-
- SLABINA, Miroslav. Pohřební ritus a výbava hrobů knovízské kultury. In: *Časopis Národního muzea 1978 (řada historická), ročník 147, číslo 1-2*. Str. 1-19.
- SMEJTEK, Lubor. *Osídlení z doby bronzové v Kněževsi u Prahy*. Disertační práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2011.
- SMEJTEK, Lubor. Kněževs a Kněžívka (okr. Praha- západ)- záchranné výzkumy polykulturních lokalit. In: *Zprávy ČAS, Supplément 38: Archeologické výzkumy v Čechách 1998*. Praha, 1999. Str. 4-5.
- SMOLÍK, Josef. Zprávy a drobnosti. In: *PA X/1878*. Str. 805-811.
- SMOLÍK, Josef. Hroby u Vinařic. In: *PA XI/1879-1881*. Str. 23-28.
- SMOLÍK, Josef. Mohyly v Čechách a jejich obsah. In: *PA XII/1882*. Str. 1-26.
- SMOLÍK, Josef. Bronzy Duchcovské. Článek druhý. In: *PA XII (sešit 3)/1882*. Str. 115-122.
- SMRŽ, Zdeněk. Das frühlatènezeitliche Gehöft bei Droužkovice (Kr. Chomutov, NW-Böhmen). In: *PA 87 (sešit 2)/1996*. Str. 59-94.
- SPURNÝ, Václav. Nové hroby z doby laténské na Moravě. In: *AR X(sešit 5)/1958*. Str. 620-630.
- SPURNÝ, Václav. Lužický kostrový hrob z Měrovic na Moravě. In: *AR XIII (sešit 4)/1961*. Str. 473-477.
- STAŇA, Čeněk. Nové nálezy na pohřebišti z doby stěhování národů v Šaraticích na Moravě. In: *AR VIII (sešit 1)/1956*. Str. 26-32, 47-48, 65-66.
- STOCKÝ, Albín. Praehistorický výzkum okolí Nového Bydžova r. 1907. In: *PA 23 (sešit 3)/1908*. Str. 165-168.
- STOCKÝ, Albín. Želenická spona. In: *PA 30 (sešit 2-3)/1918*. Str. 65-74.
- STRAKA, Jan. *Historická těžba zlata v Pootaví*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra biologie. 2012.

- STROHE, Tomáš. *Přehled pravěkých lokalit v přírodních skalních dutinách na území bývalého Československa*. Bakalářská práce: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická. 2009.
- STŘIHAVKOVÁ, Lenka. *Hrobová výbava v době římské v Čechách*. Bakalářská práce: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Ústav historických věd. 2010.
- STUHLÍK, Stanislav. Bronzové sekeromlaty na Moravě. In: *PA 79 (sešit 2)/ 1988*. Str. 269-328.
- STUHLÍK, Stanislav. Die bisherigen Ergebnisse der Erforschung des Hügelgräberfeldes in Borotice. In: *AR XLII (sešit 2)/1990*. Str. 159-169, 227-228.
- STUHLÍK, Stanislav. Únětická pohřebiště v Hradčanech. In: *AR XLIII (sešit 2)/1991*. Str. 225-246.
- STUHLÍK, Stanislav. *Borotice: mohylové pohřebiště z doby bronzové*. Brno, 2006. ISBN 80-86023-68-0.
- STUHLÍK, Stanislav. Nové publikace: Pavla Horálková–Enderová – Antonín Štrof, Pohřebiště a sídliště kultury únětické ze Slavkova u Brna, okr. Vyškov. In: *Pravěk – Supplementum 6, Brno 2000, 5–91*. In: *AR LIII (sešit 4)/2001*. Str. 826-828.
- STUHLÍK, Stanislav (ed). *Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku*. Brno: Archeologický ústav AVČR Brno, 2002. ISBN 80-86023-27-3.
- STUHLÍK, Stanislav- STUHLÍKOVÁ, Jana. *Pravěká pohřebiště v Moravské Nové Vsi- Hruškách*. Studie archeologického ústavu Akademie věd České republiky v Brně, ročník XVI, svazek 1. Brno, 1996. ISSN 1211-1457.
- SVOBODA, Bedřich. *Čechy a římské imperium*. Sborník Národního musea v Praze, sv. II, řada A-historická. Praha: Národní muzeum, 1948.
- SVOBODA, Bedřich. Šperky z XXXII. hrobu ve Smolíně. In: *PA 48/ 1957*. Str. 463-494.
- SVOBODOVÁ, Helena. Antické importy z keltských oppid v Čechách a na Moravě. In: *AR XXXVII (sešit 6)/1985*. Str. 653-668.
- ŠEBKOVÁ, Denisa. *Šperky a ozdoby ve starší části doby bronzové Čech a Moravy*. Diplomová práce: Západočeská univerzita v Plzni: Fakulta filozofická, Katedra archeologie. 2007.
- ŠNAJDR, Ludvík. Laténské pohřebiště u Hořenic. In: *PA 19 (sešit 7-8)/ 1902*. Str. 523-528.
- ŠOLLE, Miloš. Jižní Morava v době halštatské. In: *PA 46/1955*. Str. 101-133.

- ŠPAČEK, Jaroslav. Další laténský hrob z Čelákovic. In: *AR XXXI (sešit 3)/1979*. Str. 295-298.
- ŠTARK, Marek. *Kamenné artefakty v době bronzové*. Bakalářská práce: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická. 2011.
- ŠTOHANDLOVÁ, Jitka. *Prostorová analýza pravěkého osídlení mikroregionu říčky Únanovky*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2009.
- ŠTORCH, Eduard. Ténský hrob v Hloubětíně. In: *Pravěk VII/1911*. Str.143-144.
- TAUBER, Jan. *Nákrčníky doby bronzové a železné v Čechách a na Moravě*. Diplomová práce: Západočeská univerzita, Fakulta filozofická, Katedra archeologie. 2011.
- TEJRAL, Jaroslav. K otázce postavení Moravy v době kolem přelomu letopočtu. In: *PA 59 (sešit 2)/ 1968*. Str. 488-518.
- TEJRAL, Jaroslav. Völkerwanderungzeitliches Gräbenfeld bei Vyškov (Mähren).In: *Studie archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně, ročník II/1973, svazek 2*. Praha: Academia, 1974.
- TEJRAL, Jaroslav. Grundzüge der Völkerwanderungszeit in Mähren. In: *Studie archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně, ročník IV/1976, svazek 2*. Praha: Academia, 1976.
- TIHELKA, Karel. Kostry lidu velatické skupiny pod zříceným valem na Cezavách u Blučiny. In: *AR III (sešit 2-3)/1951*. Str. 142-144, 153-154.
- TIHELKA, Karel. Moravská únětická pohřebiště. In: *PA 44 (sešit 1)/ 1953*. Str. 229-328.
- TIHELKA, Karel. Moravský věteřovský typ. In: *PA 51 (sešit 1)/ 1960*. Str. 27-135.
- TISUCKÁ, Marika. *Doklady sociálních a myšlenkových struktur v rámci jihočeské střední doby bronzové*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2007.
- TISUCKÁ, Marika. Příspěvky ke střední době bronzové ve středních Čechách. In: *Zprávy ČAS, Supplément 70*. Praha, 2008.
- TRÁVĚNEC, Vavřín. Nálezy od Lulče. In: *Pravěk 1904*. Str. 21-24.
- TRŇÁČKOVÁ, Zora. Lužické žárové hroby z Věrovan u Olomouce. In: *AR XIII (sešit 5)/1961*. Str. 621-627.
- TRŇÁČKOVÁ, Zora. Únětické hroby z Bolelouce, okres Kroměříž. In: *AR XX (sešit 2)/1968*. Str. 152-156.

- TUREK, Jan. „Cherche la femme!“ Archeologie ženského světa a chybějící doklady ženských pohřbů z období zvoncovitých pohárů v Čechách. In: NEUSTUPNÝ, Evžen (ed.). *Archeologie nenalézaného*. Plzeň – Praha, 2000. Str. 218.
- URBANOVÁ, Kristýna. Krátké pojednání o ženském oděvu pozdní fáze doby stěhování národů. Úvahy o funkci párových spon na příkladě nálezů z ženského hrobu ze Zvoleněvsí u Slaného. In: *Časopis Národního muzea 2011 (řada historická)/ ročn. 180, číslo 3 – 4*. Str. 38 – 50.
- VACEK, Josef. Laténské pohřebiště v Letkách. In: *PA 34 (sešit 3-4)/ 1925*. Str. 319-325.
- VACULÍKOVÁ, Ludka. *Skleněné korálky z doby římské na Moravě na základě nových nálezů z Hrubé Vrbky*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Fakulta filozofická, Ústav archeologie a muzeologie. 2012.
- VALENTOVÁ, Jarmila. Výsledky záchranného výzkumu keltského kostrového pohřebiště v Kutné Hoře-Karlově. In: *AR XLV (sešit 4)/1993*. Str. 623-643, 679-680.
- VALENTOVÁ, Jarmila. Osídlení Kouřimska v době laténské a nové laténské nálezy z Toušimic, okr. Kolín. In: *Archeologie ve středních Čechách 10/2006*. Str. 537-554.
- VANĚK, Václav. Hroby se skrčenými kostrami u Řehnic. In: *PA 15 (sešit 11)/1892*. Str. 686-687.
- VÁVRA, Jiří – JIŘÍK, Jaroslav – KUCHARČÍK, Milan – KUBÁLEK, Pavel. Výzkum pohřebiště z doby stěhování národů v Praze- Zličíně v letech 2005-2008. In: *Archeologica Pragensia 19/2008*. Str. 211-232.
- VÉLOVÁ, Lucie. *Problematika dětských pohřbů v pravěku na našem území*. Diplomová práce: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. 2010.
- VENCL, Slavomil. Počátky zbraní. K poznatelnosti pravěké výzbroje. In: *AR XXXI (sešit 6)/1979*. Str. 640-694.
- VENCLOVÁ, Natalie. Nástin chronologie laténských skleněných náramků v Čechách. In: *PA 71 (sešit 1)/ 1980*. Str. 61-92.
- VENCLOVÁ, Natalie. Fialové sklo v českém latěnu. In: *Praehistorica VIII/ 1981*. Str. 217-220.
- VENCLOVÁ, Natalie. *Prehistoric glass in Bohemia*. Praha, 1990.
- VENCLOVÁ, Natalie. Specializovaná výroba: teorie a modely. In: *AR XLVII (sešit 4)/ 1995*. Str. 541 — 564.
- VENCLOVÁ, Natalie. *Výroba a sídla v době laténské: Projekt Loděnice*. Digitální forma. Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-86124-22-3.

- VENCLOVÁ, Natalie (ed.). *Archeologie pravěkých Čech, Svazek 6*. Praha: 2008. ISBN 978-80-86124-79-7.
- VENCLOVÁ, Natalie – HULÍNSKÝ, Václav – FRÁNA, Jaroslav – FIRKLE, Marek. Němčice nad Hanou – nová sklářská dílna doby laténské. In: *Historické sklo 4/ 2007*.
- VENCLOVÁ, Natalie – HULÍNSKÝ, Václav – FRÁNA, Jaroslav – FIRKLE, Marek. Němčice a zpracování skla v laténské Evropě. In: *AR LXI/ 2009*. Str. 383 – 426.
- VINŠOVÁ, Zuzana. *Sídliště únětického lidu ve Šlapanicích*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2006.
- VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích a přilehlý region v době římské*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2010.
- VOKOLEK, Vít. Příspěvek k poznání východočeské lužické kultury. Pohřebiště v Pouchově. In: *Práce muzea v Hradci Králové a v Pardubicích IV/1962, série B- vědy společenské*.
- VONDROVÁ, Kateřina. *Ozdoby a šperky v pravěku II*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra historie. 2007.
- WALDHAUSER, Jiří. Die Goldfingerringe von Münsingen—Rain und ihre Vergleichsstücke aus Flachgräberfeldern im Gebiet zwischen dem schweizerischen Mittelland und den Karpatenbeckem. In: *Münsingen-Rain, ein Markstein der keltischen Archeologie, Band 2*, Bern 1998. Str. 83 — 121.
- WALDHAUSER, Jiří. *Jak se kopou keltské hroby: Laténská pohřebiště ze 4.- 3. století v Čechách*. Praha: Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-300-2.
- WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-053-5.
- WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů v Čechách: Dodatky*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-350-3.
- WALDHAUSER, Jiří- KOŠMAR, Lubomír. *Archeologie Germánů v Pojizeří a v Českém ráji*. Praha-Malá Boleslav, 1997.
- WALDHAUSER, Jiří – SALAČ, Vladimír. Keltská pohřebiště ve středním Pojizeří. In: *Muzeum a současnost 1977*. Str. 35 — 80.
- WILCZEK, Josef. *Hrnčířské dílny ve Višňové v kontextu laténského osídlení povodí řeky Jevišovky*. Diplomová práce: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2010.

- ZAHNAŠOVÁ, Markéta. *Bohaté kostrové hroby z mladší doby římské v Čechách*. Bakalářská práce: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra historie. 2012.
- ZÁPOTOCKÝ, Milan. Slovanské osídlení na Litoměřicku. In: *PA 56 (sešit 2)/ 1965*. Str. 205-391.
- ZÁPOTOCKÝ, Milan. Materiály k osídlení Litoměřicka v době římské- I. Dolní Poohří. In: *AR XXI (sešit 2)/1969*. Str. 178-201.
- ZÁPOTOCKÝ, Milan. Keltská pohřebiště na Litoměřicku. In: *AR XXV(sešit 2)/1973*. Str. 139-184.
- ZAVŘEL, Petr. Současný stav znalostí o pravěku území města České Budějovice. In: *Jihočeský sborník historický LXII/1993*. Str. 3-18.
- ZEMAN, Jiří. *Severní Morava s mladší době římské. Problémy osídlení ve světle rozboru pohřebiště z Kostelce na Hané*. Praha, 1961.
- ZEMAN, Tomáš. Germánská kostěná a parohová industrie doby římské ve středoevropském barbariku. In: *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, M6/2001*. Str. 107- 147.
- ŽÁKOVSKÝ, Petr. *Analýza železných předmětů z Ježova hradu u Stínavy*. Masarykova univerzita: Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie. 2006.
- ŽEBERA, Karel. Švartnové šperky z Čech. In: *Geologický průzkum 8/ 1980*. Str. 236 — 238.
- AUTOR NEZNÁMÝ. Zpráva o nálezech Al. Procházky, konservátora pro okresy Slavkov, Bučovice a Ždánice za rok 1910-11. In: *Pravěk VIII/ 1912*. Str. 94-96.
- AUTOR NEZNÁMÝ. Zpráva o schůzkách archeologického sboru Musea kr. Českého. In: *PA IV (sešit 3)/ 1860*. Str. 142.
- AUTOR NEZNÁMÝ. Zprávy o schůzkách archeologického sboru Musea kr. Českého. In: *PA VI (sešit 1)/ 1864*. Str. 37-38.

## **12. 2 Internetové zdroje**

- URL: <[http://www.ckrumlov.info/docs/cz/region\\_histor\\_brdika.xml?style=printable](http://www.ckrumlov.info/docs/cz/region_histor_brdika.xml?style=printable)>, cit. [1.5.2013].
- VELINSKÝ, Frederik - BALOUN, Lukáš - ŠVEJCAR, Ondřej- TREFNÝ, Martin. *Objekty s kruhovými žlaby a výzkumy u Nymburka*. URL: <[http://www.rozhlas.cz/planetarium/archeologie/\\_zprava/746978](http://www.rozhlas.cz/planetarium/archeologie/_zprava/746978)>, cit. [2.5. 2013].

- BUŠKOVÁ, Markéta. *Archeologové objevili na kolínském obchvatu tisíce nálezů z doby kamenné*. iDNES 19. března 2010. URL: < [http://zpravy.idnes.cz/archeologove-objevili-na-kolinskem-obchvatu-tisice-nalezu-z-doby-kamenne11f/zahranicni.aspx?c=A100319\\_1353556\\_vedatech\\_taj](http://zpravy.idnes.cz/archeologove-objevili-na-kolinskem-obchvatu-tisice-nalezu-z-doby-kamenne11f/zahranicni.aspx?c=A100319_1353556_vedatech_taj)>, cit. [2.5. 2013].
- JAŠKOVÁ, Marie. *Pravěk Němčic nad Hanou*. URL: < <http://math.fce.vutbr.cz/~pribyl/fanem/Soubory/1.htm>>, cit. [2.5. 2013].
- URL: < <http://www.cepi.cz/index.php?nid=678&lid=CS&oid=1402259>>, cit.[2.5.2013]
- URL: < <http://www.blucina.cz/dobaprotohistoricka.htm> >, cit. [2.5.2013]
- URL:<<http://beskydy-valassko.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=73338>>, cit.[2.5.2013]
- URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/184826-v-hroznove-lhote-objevili-ctyri-tisice-let-stare-kosterni-nalezky/?mobileRedirect=off>>, cit. [3.5.2013].
- URL: <<http://www.starybydzov.cz/index.php?nid=939&lid=CS&oid=1153847> >, cit. [8.5.2013]
- URL:<<http://www.radio.cz/cz/rubrika/ceskonej/archeologove-objevili-v-pisku-unikatni-mohyly-z-doby-bronzove>>, cit. [8.5.2013]
- URL: < [http://cs.wikipedia.org/wiki/Habitus\\_\(psychologie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Habitus_(psychologie))>, cit. [14.5.2013]
- *Záchranný archeologický výzkum v trase obchvatu silnice I/38 mimo Kolín*: URL: <<http://www.arup.cas.cz/?p=286>>, cit. [14.5.2013].
- URL:<[http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50\\_zpravy/PV50\\_doba\\_bronzova.pdf](http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50_zpravy/PV50_doba_bronzova.pdf)>, cit. [28.5.1013].
- URL: <<http://www.esbirky.cz/hledat/fulltext/?q=prsten>>, cit. [3. 6. 2013]
- URL: < [http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV44\\_studie/PV44\\_studie\\_10.pdf](http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV44_studie/PV44_studie_10.pdf) >, cit. [3. 6. 2013].
- URL: < [http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50\\_zpravy/PV50\\_doba\\_zelezna.pdf](http://dino.iabrno.cz/dokumenty/pv/PV50_zpravy/PV50_doba_zelezna.pdf)>; cit. [3. 6. 2013].
- KRIŠTUF, Petr – PRAUMOVÁ, Radka – ŠVEJCAR, Ondřej. *Soupis pohřbů v pravěkých mohylách na Plzeňsku. výstup projektu SGS - 2011 - 038*. URL: < [http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet\\_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232](http://www.kar.zcu.cz/data/blob.php?table=internet_list&name=FileName&type=FileType&file=Data&id=IDInternet&idname=232) >, cit. [5. 6. 2013].



## **13 Seznam příloh (tabulek, map a obrázků)**

**Tab. 1:** Lokality s nálezem prstenu z období eneolitu

**Tab. 2:** Lokality s nálezem prstenu z období únětické kultury

**Tab. 3:** Lokality s nálezem prstenu z období nitranské kultury

**Tab. 4:** Lokality s nálezem prstenu z období věteřovské kultury a lokality ze starší doby bronzové s neurčeným kulturním prostředím nálezu

**Tab. 5:** Lokality s nálezem prstenu z období mohylové kultury

**Tab. 6:** Lokality s nálezem prstenu z období popelnicových polí

**Tab. 7:** Lokality s nálezem prstenu z období doby bronzové bez bližšího určení

**Tab. 8:** Lokality s nálezem prstenu z doby halštatské, přechodného halštatsko- laténského období a časného laténu

**Tab. 9:** Nálezy prstenů z období plochých keltských pohřebišť

**Tab. 10:** Lokality z období keltských oppid a lokality bez bližšího zařazení

**Tab. 11:** Nálezy prstenů z doby římské

**Tab. 12:** Nálezy prstenů z období stěhování národů

**Tab. 13:** Nálezy prstenů z období pravěku bez bližšího určení

**Tab. 14:** Zastoupení jednotlivých nálezových kontextů v jednotlivých obdobích

**Mapa 1:** Lokality s nálezem prstenu z období eneolitu a rozdělení dle použitých materiálů

**Mapa 2:** Rozšíření prstenů ve starší době bronzové s vyznačením výskytu jednotlivých materiálů

**Mapa 3:** Rozšíření prstenů ve starší době bronzové s vyznačením jejich nálezových kontextů

**Mapa 4:** Rozšíření prstenů v mohylové kultuře střední doby bronzové a vyznačením použitých materiálů

**Mapa 5:** Rozšíření prstenů v období popelnicových polí- mapa s vyznačením lokalit a třídění dle kulturní příslušnosti nálezu

**Mapa 6:** Rozšíření prstenů v období popelnicových polí- lokality s rozlišením nálezových kontextů

**Mapa 7:** Lokality z halštatského období, přechodného halštatsko - laténského horizontu a časně laténského období s vyznačením materiálů nalezených prstenů

**Mapa 8:** Nálezy prstenů z období plochých keltských pohřebišť a vyznačení lokalit dle materiálu nalezených prstenů

**Mapa 9:** Nálezy prstenů z období plochých keltských pohřebišť a vyznačení lokalit dle náleзовého kontextu, ze kterého prsten pochází

**Mapa 10:** Nálezy prstenů z období keltských oppid a neurčené laténské lokality s rozlišením nalezených prstenů dle materiálu, ze kterého byl vyroben

**Mapa 11:** Lokality s nálezem prstenů z doby římské a jejich rozlišení dle materiálů nalezených prstenů

**Mapa 12:** Lokality s nálezem prstenů z období stěhování národů a vyznačení jednotlivých nálezů dle materiálu nalezeného prstenu

**Obr. 1:** Typologie prstenů dle Archeologického slovníku K. Sklenáře

**Obr. 2:** Typologie prstenů dle Ch. Beckmann

**Obr. 3:** Typologie prstenů nalezených v Čechách v období doby laténské a jejich ukázky dle J. Waldhausera

**Obr. 4:** Ukázka jednotlivých profilů materiálů dle Archeologického slovníku K. Sklenáře

**Obr. 5:** Hrob 801 v Hošticích

**Obr. 6:** Ukázky prstenů ze starší doby bronzové

**Obr. 7:** Prsteny z prostředí nitranské kultury

**Obr. 8:** Nálezy únětických hrobů z Hulína- poloha U Isidorka

**Obr. 9:** Další ukázky prstenů ze starší doby bronzové

**Obr. 10:** Ukázky prstenů z období střední doby bronzové

**Obr. 11:** Prsteny z depotu Hradisko

**Obr. 12:** Prsteny z depotu Hulín

**Obr. 13:** Další ukázky prstenů z období střední doby bronzové

**Obr. 14:** Další ukázky prstenů z období střední doby bronzové

**Obr. 15:** Další ukázky prstenů z období střední doby bronzové

**Obr. 16:** Ukázky prstenů z období popelnicových polí

**Obr. 17:** Ivanovice na Hané, hrob 818

**Obr. 18:** Další ukázky prstenů z období popelnicových polí

**Obr. 19:** Další ukázky prstenů z období popelnicových polí

**Obr. 20:** Ukázky prstenů z doby halštatské

**Obr. 21:** Ukázky prstenů z období doby laténské

**Obr. 22:** Další ukázky prstenů z období doby laténské

**Obr. 23:** Další ukázky prstenů z období doby laténské

**Obr. 24:** Další ukázky prstenů z období doby laténské

- Obr. 25:** Další ukázky prstenů z období doby laténské
- Obr. 26:** Další ukázky prstenů z období doby laténské
- Obr. 27:** Prsteny, kameny z prstenů, perly z jantaru a barevného skla z hradiště Stradonice
- Obr. 28:** Skleněné nálezy ze Stradonice
- Obr. 29:** Další ukázky prstenů z období doby laténské
- Obr. 30:** Další ukázky prstenů z období doby laténské
- Obr. 31:** Ukázky prstenů z doby římské
- Obr. 32:** Další ukázky prstenů z doby římské
- Obr. 33:** Další ukázky prstenů z doby římské
- Obr. 34:** Ukázka prstenů z období stěhování národů

## 14 Přílohy

**Tab. 1:** Lokality s nálezem prstenu z období eneolitu

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál		Nálezový kontext				Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky
		Čechy	Morava		Měď	Jiný	Hrob						
							Muž	Žena	Dítě	Neurčen			
1	HOŠTICE		1	Hrob 801	1				1		Drátěný kroužek	Kult. se šňůrovou keramikou	Věk 9-12 let
2	KOLÍN	1				1					Kostěný kroužek	Kult. se zvoncovými poháry	
3	MAKOTŘASY	1			1					1		Kult. s nálevkovitými poháry	

**Tab. 2:** Lokality s nálezem prstenu z období únětické kultury

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál				Nálezový kontext								Typ prstenu a jeho popis	Poznámky		
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Měď	Jiný	Hrob				Sídliště	Depot	Ojedinelý	Neurčeno				
									Muž	Žena	Dítě	Neurčen								
1	BLATO	1		1 ze 3 hrobů	2													Prsteny nebo záušnice		
2	BLUČINA		1	Obj. 45/1993	1					1								Spirálovitý z dvojitého drátu a zpětnou kličkou	Věk pohřbené asi 20 let, prsten na malíčku	
3	BRNO- ČERNÁ POLE		1		1											1				
4	BŘEZNO U LOUN	1		Hrob XVI	1				1											
5	BUDKOVICE		1	Hrob z r. 1933	?													Bronzové prsteny z dvojitého drátu s kličkami		
6	CERHENICE	1		Hrob 6	1					1								Z tenkého drátu na jednom konci roztepaného do plošky	U levého zápěstí	
7	ČESKÝ BROD	1		Králova cihelna	1											1		Z dvojitého drátu		
				Klímova cihelna	2												x		drátěné	
8	HERŠPICE		1		2													Spirálovité: 2-3 závity, stočené z válcovitého drátu		
9	HOLUBICE	1		Hrob 12/ I. skupina	1														U pasu	
				Hrob 3/ II. skupina	2														Zlomky 2 tenkých bronzových kroužků	
				Hrob 8/ II. skupina	1															Z tenkého drátu, konce přesahují přes sebe
				sídliště	1									1						Oba konce zatočeny kolem obvodu

10	HOŠTICE		1	Hrob 822	1				1									Věk 30- 60 let. Prsten již ztracen			
11	HOŠŤKA	1			1						1							Ze sběrů, snad z kostrových hrobů			
12	HROZNOVA LHOTA		1		2						1-2										
13	HRUŠKY		1	Hrob 3			1				1							Kroužek ze silnějšího drátu kruh. průřezu	Věk 8 let		
				Hrob 6			1			1										Fragment měděného drátku kruh. průřezu stočeného původně do kruhu	Věk 20- 30 let. U prstu pravé ruky
14	HULÍN		1	Hrob 31			2			1									Spirálovité z duté tyčinky, 4 ¼ - 4 ½ závitů a 3 ½ závitů	Věk 35- 39 let, arzénová měď	
				Hrob 32			1			1										Spirálovité z drátku kruh. průřezu, 3 závitů	Věk 15- 18 let, arzénová měď
				Hrob 38			3			1											2 spirálovité z plochého pásu obdél. průřezu se 3 a 2 ½ závitů 1 z dvojitého drátku se zpětnou klíčkou = nopperring
15	CHODOVLICE	1				1					1							Závitek ze zlatého drátu			
16	KAMÝK/ VELKÉ PŘÍLEPY	1			2						1								Z dvojitého bronzového drátu		
17	KLENTNICE		1	Dvojhrob III	1						1								ploché		
18	KLUČOV	1		Kostr. hrob	1						1								zlomky		
19	KOBEŘICE		1	Hrob z r. 1921	1						1									V muzejních sbírkách nedohledán	
20	KOSTELEC NAD LABEM	1			1						1										
21	LADNÁ		1	Hrob z r. 1924	x						1								Několik prstenů svinutých z dvojitého drátu	Na prsou kostry	
22	LEDCE	1					3				x										
							2			1											
							1										1				

23	LIBĚŠOVICE	1	Hrob 2	2					1				Z bronzového pásku plankovex. průměru	Jeden na článku prstu, u druhého (rozlomen na 3 kusy) poloha neznámá
			Hrob 3	1					1				Z dvojitého drátu	Určení jako prsten nemusí být zcela spolehlivé, avšak je pravděpodobné
			Hrob 9	1					1				Zlomky prstenu z bronzového drátu	
24	MALÉ ČÍČOVICE	1	Hrob 3	1					1				drátěný	Na ruce kostry
			Hrob 4	2					1				drátěný	Na ruce kostry
			Hrob 29	1					1				drátěné	Ne u kostry samé, ale v hlíně na kostrou
25	MAREFY		1	Hrob 4	1				1			Jeho součástí snad mohlo být několik skleněných korálek?	Protoúnětická kult., na prostředníčku levé ruky	
26	MORY	1			1						1	Spirálovitý z drátu (4 vinutí)		
27	NOUTONICE	1	Hrob 17	1					1				Spirálovitý stočený z plochého drátu	Na prstech
			Hrob 26	1					1				Kroužek z tenkého bronzového drátu	U ruky
28	NYMBURK	1			1-3				x				2 prstence z podvojného drátu s 1 stočený z drátu	
29	OHNIŠŤANY	1				1			1				Z plochého drátu, s roztepanými a přeloženými konci	
30	PCHERY	1			1				1				Z drátu	
31	POLEPY	1	Hrob 90	1					1				Porušený kroužek	U pravé ruky
			Hrob 117	1					1					U pravé ruky
			Hrob 135	1					1				Ze silnějšího bronzového drátu	Navlečený na ukazováčku pravé ruky
32	PŘEMYŠLENÍ	1			x							x		
33	ŘEHNICE	1		Hrob z r. 1892	1				1					Na prstě
34	SEDLEC		1	Hrob 2	2				1				Noppenring- se zpětnou kličkou	
35	SKORONICE		1		2				1-2					
36	SLANÝ	1			4				x				Drátěný kličkový	Prsten nebo záušnice
													3 prstény s koncovými spirálami, tělo 1 závit, z proužku se středovým žebrem	Prstény nebo záušnice

37	SLAVKOV U BRNA		1	H7				1								Kostěný kroužek s průměrem odpovídajícím prstenu	Prsten nebo závěsek
38	STARÁ BOLESLAV	1			1							1				spirálovitý	
39	STARÝ VESTEC	1		1	1							1				s koncovými spirálami, z dvojitého svinutého drátu	
40	STODŮLKY	1		Hrob 47	1			1									
41	SULEJOVICE	1		Hrob z roku 1884	1							1					
42	SVĚTEC	1					1								1		
43	ŠARDICE		1		1							1					
44	TĚŠETICE-KYJOVICE		1	Hrob 27	1					1						Otevřený z úzkého pásku se středovým žebrem. Konce přecházejí do drátku, přetaženy přes sebe	Věk 8-9 let, pohlaví neurčeno
45	TRSTĚNICE		1		4					1						Spirálovité o 5-7 závitěch	
46	TURSKO	1		Hrob 3 (nebo 2)	1							1				Jednoduchý svitek z bronzového drátu	
47	ÚNĚTICE U PRAHY	1		Hrob 26			1					1				kroužek	Na prsou zemřelého
48	VEPŘEK	1		Hrob 386	1					1						Malý kroužek zachovaný ve zlmcích	Věk 20- 30 let
49	VLINĚVES	1		Hrob 74	2							1					
				Hrob 75	2					1							
				Hrob 102	2					1							
50	ZDERAZ	1		Hrob 3	1							1					
				Hrob 5	1					1							



**Tab. 3:** Lokality s nálezem prstenu z období nitranské kultury

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál				Nálezový kontext				Typ prstenu a jeho popis	Poznámky	
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Měď	Jiný	Hrob						
									Muž	Žena	Dítě	Neurčen			
1	HOLEŠOV		1	Hrob 3			1			1			3 malé zlomky jednoduchého měděného drátěného prstenu	Věk 20- 40 let, u prstních článků ruky	
				Hrob 20			1			1			prsten z dvojitého měděného drátu	Dospělý jedinec, u lebky, navlečený na kostní kůstce	
				Hrob 30			2			1				2 zlomky jednoduchého měděného drátěného prstenu	Věk 40-60 let
					Prsten ze spirálovitě svinutého měděného drátu, jeden konec poněkud ohnutý, druhý zeslabený a tordovaný. Pravděpodobně původně ozdoba z dvojitého drátu										
				Hrob 42			5 +			1				a prstech levé ruky: zlomky 1-2 prstenů z jednoduchého měděného drátu	Věk 20- 30 let, na levé i pravé ruce
					na prstech pravé ruky: prsten z dvojitého měděného drátu										
					na prstech pravé ruky: 2 prstny z jednoduchého spirálovitě svinutého drátu										
														6 zlomků měděných, ohnutých drátků	
				Hrob 72			1					1		prsten svinutý z jednoduchého měděného drátu, jehož konce se vzájemně přesahují	Zřejmě dívka ve věku 6-9 let
Hrob 154			1					1		3 zlomky jednoduchého prstenu z tenkého měděného drátu					
Hrob 173			2					1		Prsten svinutý z jednoduchého měděného drátu ve dvojnásobnou spirálku	Zřejmě dívka, věk asi 2 roky				
	Podobný prsten z jednoduchého měděného drátu														

**Tab. 4:** Lokality s nálezem prstenu z období věteřovské kultury a lokality ze starší doby bronzové s neurčeným kulturním prostředím nálezu

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál				Nálezový kontext						Typ prstenu a jeho popis	Poznámky				
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Jiný	Hrob				Sídliště	Depot			Ojedinělý	Neurčeno		
									Muž	Žena	Dítě	Neurčen								
<b>VĚTEŘOVSKÁ KULTURA</b>																				
1	BOROTICE		1	Mohyla 6, hrob I	1												Z drátu kruh. průřezu objímka 1 závit, konce svinuty to spirál			
				Mohyla 10, hrob VII	2														Objímka z plochého pásku obdél. průřezu, konce svinuty do spirál (kruh. průřezu)	Vyrobeny zrcadlovitě (spirály vinyté opačným směrem)
				Mohyla 27, hrob X	1														Objímka ze 2 závitů, konce stočeny do spirál (5 a 6 spirál)	
2	OLOMOUC		1		1								1							
<b>LOKALITY BEZ URČENÉHO KULTURNÍHO KONTEXTU</b>																				
1	BOLELOUC		1	Hrob A	1					1							Z plochého pásku (šířka 3 mm), konce přetaženy přes sebe	Pozdní fáze únět. kult. nebo věteřovská kultura		
2	LOCHENICE	1		Hrob z r. 1906		2											Spirálky z drátu	Bohatý hrob, věk 17- 18 let, prsten na ruce		
3	OBRNICE	1			1											1		Snad záušnice či prsteny, bohatý hrob		

**Tab. 5:** Lokality s nálezem prstenu z období mohylové kultury

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál				Nálezový kontext							Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky		
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Jiný	Hrob				Sídliště	Depot	Ojedinělý				Neurčeno	
									Muž	Žena	Dítě	Neurčen								
1	ALBRECHTICE N. VLT	1		Mohyla 4	3													Se spirál. konci, obroučka za 2 závitů Páskový uzavřený Spirálovitý s 2,5 závity	B B2-B C	
2	BLOVICE	1				1														
3	BOROTICE		1	Mohyla 9, hrob VI	1													Spirálovitý, 6 závitů (výška 19 mm), z tyčinky trojúh. průřezu		
				Mohyla 15, hrob V	3															2 spirálovité o 6 závitech (tyčinka tvaru D), jeden spirálovitý o 3 závitech z pásku se středovým žebírkem
4	BOŠOVICE		1	Čtvrtá mohyla	5													Spirálovité prsteny z plochého drátu		
5	BRANÍK	1			3													Prsten se spirál. konci a zlomky 2 dalších		
6	BUDEČ	1			2							1						Zlomky 2 prstenů se spirál. konci		
7	ČAKOVICE	1			1													Rozlomený, se spirál. konci	B B2- BC	
8	ČELOŽNICE		1	Mohyla 1, hrob 2	3													Se spirál. konci		
9	DROUŽKOVICE	1			1												1	Fragmenty 1-2 prstenů se spirál. konci– objímka obdélného průřezu,		
10	DÝŠINA	1				?						?						Zlaté drátěné prsténky		

11	HOR. METELSKO/ POLŽICE	1			1						1									„Prsten se 2 kotouči“ = s konci stočenými do spirál?					
12	HOSTY	1		M3/1941	1						1										B B - B C				
				M6/1941	1+x							1													
				M11/1912	4							1													
				M1/1941	2							1													
13	HRADISKO	1			6									1						Tyčinkový, plankonvexní profil, konce seříznuté, rytá výzdoba Tyčinkový, obdél. až trapezovitý profil, konce rovně seříznuté a přeložené přes sebe Páskový ploše bikonvexního profilu, konce nezúžené rovně seříznuté, přeložené přes sebe 2 spirálovité z drátu oválného profilu, o 3,5 závitech Spirálovité z tyčinky trojúhel. profilu, o 2, 5 závitech		2 z nich mohly být vlasové ozdoby			
14	HULÍN	1		102 <sup>177</sup>	28										1										
				103																				S konci stočenými do spirál. růžic, objímka roztepána do plochého pásku Spirálovité (deformovaný, objímka ze 3 spirál) s konci stočenými do spirál. růžic Spirálovité (tělo deformované, minimálně z 5 spirál) s konci stočenými do spirál. růžic 2 spirálovité prstény  Spirálovité (objímka z 3 spirál) s konci stočenými do spirál. růžic  Deformovaný zlomek spirál. prstenu a jednou dochovanou růžicí Spirálovité s konci stočenými do spirál. růžic Deformované spirál. prstény s konci stočenými do spirál. růžic Mírně deformovaný spirál. prsten (tělo ze 2 spirál) s konci stočenými do spirál. růžic Polovina spirál. prstenu s konci stočenými do spirál. růžic Odlomená spirál. růžice  Větší části spirál. prstenů (tělo ze 3 spirál) s konci stočenými do spirál. růžic	nedochovány
				104																					
				105-106																					
				107- 108, 114, 116																					
				109																					
				110-111																					
				112- 113																					
				115																					
				117																					
				118																					
	119, 122, 123																								

<sup>177</sup> Uvádím zde místo čísla objektu číslo prstenu dle katalogu M. Salaše, aby bylo možné prstény ztotožnit s obrazovou přílohou

				120													Část spirál. prstenu s konci stočenými do spirál. růžic		nedochováno	
				121													Spirálovité vinutí o 5 závitěch částečně deformované roztažením a spirál. růžice- patrně tvoří celek			
				124, 126													2 spirál. růžice s náběhem na vinutí těla prstenu, které by mohly tvořit celek			
				125													Spirálovitý (tělo z 2,5 spirál) s konci stočenými do spirál. růžic			
				127													Spirálovitý prsten s konci stočenými do spirál. růžic		nezobrazeno	
				128													Spirálovitý prsten, profil deformovaný nošením			
				129													Část spirálovitého vinutí (2 závity) prstenu z kulatého drátu			
15	HVOŽĎANY	1		5/1894	2												Prstěny se spirál. konci, vinutí na plocho roztepáno	B B2- BC		
				19/1897	4												Prstěny se spirál. konci, u 2 vinutí prokazatelně na plocho roztepáno, u 2 se nedochovalo			
				21/1897	1												Prstěn se spirál. konci, vinutí se nedochovalo			
16	CHOCENICE	1		Mohyla 3, hrob 2		1											Prstěn z dvojnásobného zlatého drátu na obou stranách opatřený malými smyčkami			
17	IVANOVICE NA HANĚ		1	Hrob 0810		1			1								Spirálovitý z drátu		Nadprůměrně vybavený hrob, u prstu snad levé ruky, věk 40-50 let	
18	KALIŠTĚ	1		Mohyla 1, hrob 1	1												S konci stočenými do spirál. růžic			
				Mohyla 27, hrob 2	1												S konci stočenými do spirál. růžic			
19	KBEL	1		Mohyla 4	1				1								S konci stočenými do spirál. růžic			
20	KOBEŘICE		1	náplava	1												Zlomek bronzového prstenu s „terčovitým vinutím“= s konci stočenými do spirál. růžic?		Snad z porušených žárových hrobů	
21	KORNATICE	1				x											Prstěny ze zlatých drátů			
22	KOSTELEČ N. VLTAVOU	1		Mohyla 7/1882	1															



34	MILOVICE		1		2									1	Jeden s protilehlými spirálovitými růžicemi, druhý jednoduchý plechový		Hromadný nález nebo žárový hrob
35	MIROSLAV		1		2								1		Z plechu, konce vzájemně přesahují, na vnější straně rýhování		
36	NĚMČICE NAD HANOU		1		1								1		S protilehlými spirálovitými růžicemi		
37	NETOVICE	1		Hrob III	1										Spirálka (polovina prstenu nebo hlavice jehlice?)		U skeletu
						1									Svinutý z dvojitého zlatého drátu		Asi ½ metru blíže k S stěně hrobové jámy
38	NEZDICE	1		Mohyla 16, hrob 1	3								1				
39	NYMBURK	1			x								x		Bronzové páskové prsteny zdobené podélnými žlábký		
40	OPALICE	1		Mohyla M1/1940	2											B B2- B C	
				Mohyla M4/1929	6												
41	PÍSECKÁ SMOLEČ	1		Mohyla M2	1								1		Spirálovité stočený z bronzového drátu		
42	PÍSEK	1			1								1		S protilehlými spirálovitými růžicemi		
43	PLAV	1			2								1-2		S protilehlými spirálovitými růžicemi- 2 samostatné spirálovité konce z tyčinky kulatého průřezu a 1 zlomek štítku z plíšku mírně střečovitého průřezu		
															S protilehlými spirálovitými růžicemi- 2 nespojitelné zlomky spirálky kulatého průřezu		

44	PLEŠNICE	1			2						1-2				Z zlomky prstenů s protilehlými spirálovitými růžicemi				
45	PODIVICE		1		1-2						1				S protilehlými spirálovitými růžicemi				
46	PODIVÍN		1		2								1		S protilehlými spirálovitými růžicemi				
47	PODRAŽNICE	1		Mohyla 54	1						1				Bronzová spirála- snad z prstenu s protilehlými spirálovitými růžicemi				
				Mohyla 10, pohřeb 1	1								1				S protilehlými spirálovitými růžicemi		
				Mohyla 38, hrob 2	1								1				Bronzová spirála- snad z prstenu s protilehlými spirálovitými růžicemi		
48	ROUPOV	1			2								1		Svitky zlatého drátu, snad prsteny				
49	ŘEPEČ	1		Mohyla 1-2/1873	1						1				Spirálka	B B-BC2/D1			
				Mohyla M3/1897	4								1				S protilehlými spirálovitými růžicemi- všechny mají tělo prstenu na plocho roztepaný, 2 prsteny mají růžice kulatého průřezu, 1 kosočtver. průřezu a jeden prsten jednu růžici kosočtver. a druhou kulatého průřezu		
				Mohyla M7/1897, pohřeb 1	1								1				S protilehlými spirálovitými růžicemi- tělo z naplocho roztepané tyčinky		
				Mohyla M19/1897	2								1				S protilehlými spirálovitými růžicemi- oba mají tělo z naplocho roztepané tyčinky, jeden růžice z kulaté tyčinky druhý z tyčinky kosočtver. průřezu		
				Mohyla M27a/1897	2								1				Zlomky 4 spirál z minimálně 2 prstenů, 2 spirály kosočtver. průřezu s náběhem na tělo z roztepané tyčinky, další 2 spirálky z tyčinky kulatého průřezu		
50	SEDLEC	1		Mohyla 9	4						1								
51	SEPEKOV	1			x	1					x								
52	SLANÝ				6									x	S protilehlými spirálovitými růžicemi, tělu ponechán původní hranolovitý průřez drátu				
53	SOLANY	1			x						1								
54	SUCHOHRDY U MIROSLAVI				2						x				Plechové prsteny s konci přes sebe				



55	ŠTÁHLAVY	1	Mohyla 1, pohřeb 1	2						1				S protilehlými spirálovitými růžicemi, jeden z nich poškozený				
			Mohyla 12, pohřeb 1	1+x							1				3 bronzové spirály z prstenu			
			Mohyla 12, pohřeb 1	4							1				3 bronzové prsteny a 1 prsten s koncovými spirálami			
			Mohyla 14, pohřeb 1	2							1				S protilehlými spirálovitými růžicemi			
			Mohyla 14, pohřeb 2	2							1				S protilehlými spirálovitými růžicemi, dochovány ve zlomcích			
			Mohyla 20, severnější stavba	2							1				S protilehlými spirálovitými růžicemi a zlomek spirálky z prstenu			
			Mohyla 20, jižnější stavba	1							1							
			Mohyla 27	x							1					Spirálky od prstenů		
			Mohyla 30, stavba č. I	1							1					Zlomky spirálovitého prstenu		
			Mohyla 30, stavba č. II	14							1					8 protilehlými spirálovitými růžicemi 6 manžetovitých		
Mohyla 30, stavba č. IV	7						1						3 z nich manžetovité		Pohřeb 2 mladých žen, prsteny měla pouze jedna z nich			
Mohyla 32 (Javor)	x							1										
56	TAJANOV	1	5. mohyla	1?						1				Růžice stočená z drátu- snad zbytek prstenu nebo spony				
			Mohyla 35	1							1				Otevřený, s konci zploštělými hladkými a přeloženými přes sebe. Tělo tordované nebo spirálovitě rýhované.			
57	TUČAPY	1		8							1			Spirálovité (tělo prstenů 3 závitů) s protilehlými spirálovitými růžicemi, z kulatého drátu. Růžice zdobený přesekáváním.				

58	TVOŘIHRÁZ		1		1						1					Jednoduchý plechový				
59	TÝN NAD VLTAVOU	1		Mohyla 16, hrob 2	1						1						B B- B C			
				Mohyla 16, hrob 4	2								1						B B- B C	
60	VEJPRNICE	1		Mohyla 46	4						1					Rourkovité spirálovité nebo páskovité		Na prstech pravé ruky		
				Mohyla 98	3				1								S protilehlými spirálovitými růžicemi			
61	VELIM	1		Skrumáz koster u objektu 27, K 23	1						1									
				Jáma 58, K8	1								1							
62	VRHAVEČ	1		Mohyla 1, pohřeb 1	x						1					Ploché spirálky zřejmě prstenů				
				Mohyla 1, jižní konstr. hrob	8								1							
				Mohyla 3, pohřeb 1	4									1				S protilehlými spirálovitými růžicemi		V místech levé ruky
				Mohyla 9	1-2									1				Zlomky		
63	VŠEKARY	1		Mohyla 1	10						1							Údajně 1 prsten na každém prstě		
64	ZELENÉ	1		Mohyla 8	x						1									
65	ŽÁKAVA	1		Mohyla 5, pohřeb 1	1						1					Páskový				
				Mohyla 51, pohřeb 1	1								1				S protilehlými spirálovitými růžicemi			
66	ŽELENICE				1-2						1					S protilehlými spirálovitými růžicemi a jednoduchý plechový kroužek s očky na koncích, který je patrně polotovarem určeným k výrobě prstenu				

**Tab. 6:** Lokality s nálezem prstenu z období popelnicových polí

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál			Nálezový kontext							Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky				
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Jiný	Hrob				Sídliště	Depot	Ojedinelý nález				Neurčeno			
								Muž	Žena	Dítě	Neurčen										
<b>POPELNIČOVÁ POLE – okruh středodunajských popelnicových polí a lokality s neurčenou kulturou</b>																					
1	BLUČINA		1	Depot 16	1								1			Plechový (šířka 10 mm), dochováno pouze tělo, konce odlomeny, rýhování	B D - Ha A1				
				Kumulace K7/90	2			2									Kroužky nebo spirálky (konce nezachovány) ze subtilního drátu kulatého průřezu	velatická kultura	5 koster v nerituální až neanatomické poloze- snad lidské oběti. 2 z nich u sebe kroužek- snad prsten nebo záušnici: jeden v prstech levé ruky, druhý na hrudní kosti		
				Skelet 22	1					1										Zbytek prstenu	
				Skelet 27	1						1										
				Pohřeb 47	1						1										Podélně rýhovaný
				Pohřeb 52	1				1												Na prstě jedné ruky
				Hrob 111	7				1									Uzavřené kroužky s trojúhel. průřezem a kroužky z bronzového plechu	velatická kultura	Na jedné ruce 4 prsteny, na druhé 3, v jednom případě 2 prsteny (každý jiného druhu) na jednom prstě	
2	BYSTRICE POD HOSTÝNEM		1		5							1			Otevřený z pásku se střed. žebrem	B D - Ha A1					
															Z drátu lehce ováného profilu, konce přeložené přes sebe						
															Spirálovitý o 2 závitech z plochého drátu						
															Spirálovitý o 5 závitech z drátu kruh. profilu						
														Druhotně z náramku, rytá výzdoba							
3	DOBROČKOVICE		1	Jeden z hrobů	1						1				Spirálový						

4/46	DOMAMYSLICE		1	Hrob H72	1				1						drátěný		
5	DRAŽKOVICE	1		Hrob 6, popelnice b	1+				1						Kousky drátu		Zbytek náušnice nebo prstenů
				?	x				x					Svinutý z dvojnásobného drátu			
					1				1				Z jednoduchého drátu z části rýhovaného				
					1				1				Z hladkého drátu dvakrát dokola otočeného= spirálovitý?				
6	DRSLAVICE	1	Depot č. 1	3						1				Z tyčinky kruh. profilu	B D – Ha A1		
														Litý uzavřený plankonvex. profilu			
														Druhotně vyrobený z náramku, rýhování			
7	HOŠTICE	1		Hrob 837	1				1					Z hustě tordovaného drátu, otevřený, konce se mírně překrývají		Věk 3- 8 let	
				Hrob 851	1				1			Z nezdobeného pásku plochého průřezu, konce přes sebe		Na prstním článku ukazováku pravé ruky			
8	HRUBČICE		1	Hrob 4	3				1					2 spirálovité z drátu, jeden se 2 závity		Bronzové nálezy ve 2 nádobách	
9	IVANOVICE NA HANĚ		1	objekt 519, pohřeb 818	3				1					Lité, zploštělého průřezu	Pozdní doba bronz.	Na dně sídlištního objektu, na břiše obličejem dolů. Středního věku, všechny kroužky na prostředníku levé ruky	
10	KAMÝK NAD VLTAVOU	1			1					1				Zlomek bronz. kroužku z tordovaného drátu	Mladší doba bronz.	Zlomek prstenu nebo náramku	
11	KONĚPRUSY	1			1								1		Ha A2- Ha B1	Kroužek, snad prsten	
12	KOSTELEČ NA HANĚ		1	Hrob 8	1				1					Spirál. z drátu			
13/57	KUNĚTICE	1		?	1				1					Páskový s povystupujícím proužkem (žebrem?) na povrchu	Mladší doba bronz.		
14	LŽOVICE	1			1					1				Uzavřený kroužek	Pozdní doba bronz.		
15	MERKLÍN	1			1			1									
16	MILAVČE	1		Mohyla 8	1				1								

17	MUŠOV				1						1			Vyrobený z tyčinky ploše obdélníkového profilu s přeloženými konci (jeden nepatrně zúžený a rovně seříznutý, druhý odlomený). Tvar snad ovlivněn druhotně mírným zmáčknutím	B D- Ha A1	Prsten nebo vlasová ozdoba
18	OŘECHOV		1		1						1			Druhotně vyrobeno z náramku plankonvex. profilu		
19	PODOLÍ U BRNA		1	Hrob 21	1					1					Podolská kult.?	
				Hrob 25	1					1						
				Hrob XV	1					1						„Smáčknutý závitkovitý“
20	RÁJEC- JESTŘEBÍ		1		1						1		Spirálovitý z drátu oble obdélníkovitého profilu, dochováno 4,5 závitů		Prsten nebo vlasová ozdoba	
21	ŘEDICE	1			1							1		Litý hladký kosočtver. průřezu		
					1						1		Litý hladký, uvnitř plochý vně oblý (profil D), konce přehnuty přes sebe			
22	STAŘECHOVICE		1		1							1		Ze spirálovitě stočeného drátu		
23	STRADONICE	1										1		Měď- spirálovitý o 3,5 závitech z drátu plankonvex. průřezu, jeden konec zeslabený, druhý ploše roztepaný		
24	TŘEBECHOVICE POD OREBEM	1			x							x				

25	VĚROVANY		1		1					1				S protilehlými spirálovitými růžicemi, tělo z drátu 4 hranného drátu, spirály z drátu kulatého			
26	VLČNOV		1		1						1			Spirálovitý z tenkého ováného drátu s lehce přihrocenými konci o 2,5 závitech	Ha A2	Prsten nebo záušnice	
<b>OKRUH HORNODUNAJSKÝCH POPELNICOVÝCH POLÍ</b>																	
27	BOHUŠOVICE NAD OHŘÍ					1					1				Knovízská kultura		
28	BROZÁNKY	1			1								1		Knovízská kultura		
29	ČAKOVICE	1			1						1				Knovízská kultura		
30	ERVĚNICE	1			1						1				Štítarská kultura		
31	HOLEŠOVICE	1			1								1	Zlomek drátěného prstýnku	Knovízská kultura		
32	JENIŠOVICE	1			5						1			S konci stočenými do spirál. růžice, kraj růžice tordován Jednoduchý uzavřený	Knovízská kultura	Depot výrobního charakteru?	
33	KNĚŽEVES	1		1071/98	1						1			Svinutý tenký drátek, téměř 2 nepravidelné závity	Knovízská kultura	Vlasová ozdoba (záušnice) nebo prstýnek	
				2038/98	1				1					Otevřený, mírně nepravidelný kroužek ze zploštělého drátu ovál. průřezu s téměř se dotýkajícími zahrocenými konci	Knovízská kultura	Sídlíštní jáma s lids. pozůstatky 2 žen, prsten či vlasová ozdoba v zásypu jámy	
				2292/98	1				3						Prsteny z bronzového tenkého vinutého drátu (dochováno je 5 závitů)	Knovízská kultura	Téměř identické, dochován jediný, zbylé 2 odcizeny během výzkumu. Prsteny se nacházely na prstech pravé ruky

				2363/98	1			1						Fragment- částečně nepravidelně stočený tenký drátek s jedním koncem zahroceným a lehce ven vyhnutým, druhým ulomeným	Knovízská kultura	Ženský skelet (50-60 let) v sídlištní jámě. Fragment vlasové ozdoby (záušnice) nebo prstýnku
				2571/98	1			1						Menší, lehce nepravidelný kroužek z tenkého drátu s částečně překrývajícími se konci- jeden mírně zahrocený, druhý původně mírně vyhnutý, nyní ulomený	Knovízská kultura	Skelet chlapce/ muže (13- 20 let) na dně sídlištní jámy. Kroužek na prstě levé ruky
34	KRNSKO	1			x	1							x	Několik bronzových prstýnků svinutých z drátu a 1 zlatý spirálovitě vnutý z tordovaného drátu	Knovízská kultura	
35	LIBČEVES	1			1								1	Uzavřený, přibližně půlkruhovitý profil	Knovízská kultura	
36	NUSLE	1			x								1	Části prstenů z dvojitého i jednoduchého silnějšího drátu	Knovízská kultura	
37	OBORY	1		Hrob 126	1								1	Spirálovitý o 2 závitech, z drátu profilu D	Knovízská kultura	
38	PODHŮŘÍ	1			1								1		Štítarská kult.	
39	REJKOVICE	1			1								1	Spirálovitě vnutý	Knovízská kultura	ztracen
40	SRBSKO	1			1								1		Knovízská kultura	
41	SVRŽNO	1					2						1	1 z mědi, 1 z bronzu, jeden z nich s malými lištami	Nynická kultura	
42	TUCHOMĚŘICE	1		Objekt 4	1								1	spirálovitá růžice- snad z prstenu nebo ze spony	Knovízská kultura	
43	ZDICE	1		Hrob 15, kostrový	1			1						Kroužek	Knovízská kultura	Věk okolo 30 let, u pravé ruky

OKRUH LUŽICKÝCH POPELNICOVÝCH POLÍ

44	ČEPÍ	1			1						1			spirálovitý	Lužická kultura	
45	DNEBOH	1		Hrob XXIV	1					1				Z tyčinky ovál. průřezu	Lužická kultura	
				Hrob 6	1					1			Otevřený ze 4hranné tyčinky, konce přes sebe, 1 z nich tordovaný	Lužická kultura		
				Hrob 10	1					1			Kroužek s čočkovitým průřezem	Lužická kultura		
				?	1						1			Lužická kultura		
46 /4	DOMAMYSLICE	1		Hrob H74	1					1					lužická nebo slezskoplat. kultura (Ha A1 nebo Ha B2)	
				Hrob H84	1					1			spirálka	Lužická kultura (Ha A1)	Dospělý jedinec	
				Hrob H86	1					1				mladší fáze slezskoplat. kult. (Ha B2)		
				Hrob H89	1					1			Z točeného drátu	slezskoplat. kult. (Ha B1-2)		
				Hrob D15	1					1			Svítek drátu	Lužická kultura (Ha A1)		
47	DUBICKO		1		x					x				Slezskoplatěn. kultura		
48	HORKA		1		x					x				Lužická nebo slezská kult.		



49	CHABAŘOVICE	1		Jáma 81/65	1						1			Otevřený kroužek trojúhel. průřezu, snad zlomek spirálky	Lužická kultura	Prsten nebo ozdoba vlasů
50	CHODOUNY	1		Hrob 3	2						1			Spirálovitý o 3- 4 závitech z drátu kvadratic. průřezu a podobný ve zlomcích	Lužická kultura (B D- Ha A)	
				Hrob 17	1					1				Podélně rýhovaný	Lužická kultura	
				Hrob 22	1					1				Spirálovitý o 3- 4 závitech z drátu kvadratic. průřezu	Lužická kultura	
51	IVANĚ		1	Kostrový hrob	1					1				Lužická kultura	12 let, snad dívka	
52	JAROMĚŘ	1		Žárový hrob 7		2					1			Spirálovité tordované z dvojitého (nekonečného) drátu, s hladkými konci rozšířenými v očko	Lužická kultura	
53	KOBEŘICE		1	Hrob z r. 1905	2						1			2 spirálovitě stočené prsteny- jeden se 3, druhý s 5 závity	Lužická kultura	
54	KOSTELEČ U HOLEŠOVA		1	Mohyla 4 skupiny IV.	1						1			Stočený z drátu	Lužická kultura	
55	KRNOV		1		-	-	-				1				Lužická kultura	Kadlub z pískovce údajně k odlévání prstenů
56	KRUMSÍN		1		x						x				Slezská kult.	
57/ 13	KUNĚTICE	1		Hrob 35/12	2						1			Spirálový z drátu kosočtver. profilu, druhý z tordovaného drátu	Lužická nebo slezskoplatěn. kult	Prsteny nebo záušnice
58	LIBOCHOVANY	1		Hrob 3	1						1			2 spečené tenké drátky kruhového průřezu	Lužická kultura	

59	LUKOVNA	1		Hrob 1/12	2					1				Spirálovitý z kulaté tyčinky se zahrocenými konci a zlomky tyčinky	Lužická kultura			
				Hrob 40/12	2					1			Z tyčinky profilu D	Slezskoplatěn. kult.				
60	MALÁ BĚLÁ					1				1				Z 3,5 mm širokého svinutého pásku, spodní hrana zdobena rýžkami	Lužická kultura			
61	MANKOVICE	1			1						1			Polovina spirálovitého (dochovány 2 závity vinutí) prstenu z kulatého drátu a koncovými spirál. růžicemi	Lužická kultura			
62	MĚROVICE NAD HANOU		1		2				1					Spirálovité o 4 závitech s konci stočenými do spirál. růžic	Lužická kultura			
63	MORAVIČANY		1	Hrob 88, 2. pohřeb	1					1				Spirálovitě stočený	Lužická kultura			
				Hrob 125	1						1				Kroužek z tenkého bronzového drátu třikrát spirálovitě zatočeného. Jeden jeho konec je stočený třikrát do ploché spirálky kolmo vztyčené ke kroužku	Lužická kultura		
				Hrob 202	1					1					Zlomek prsténku z plochého bronzového plíšku	Lužická kultura		
				Hrob 244, hrob A	1							1				Bronzový kroužek z tenkého plechu, na povrchu zdobený 5 jemnými rýhami	Lužická kultura	
				Hrob 318	1							1				Prsten z tenkého bronzového plechu, nedovřený, na koncích se zužuje	Lužická kultura	
				Hrob 522	1							1				Bronzový kroužek stočený z drátu o kruhovém průřezu, deformovaný	Lužická kultura	Nalezen na článku prstu

64	MYSLECHOVICE		1			1								spirálka	Lužická kultura	
65	OBILNÁ	1		Kostrový hrob?	1					1				Spirálovitý o 5 závitech, vyrobený z drátu	Lužická kultura	Ojedinelý kostrový hrob?
66	OPAVA		1	Hrob 57		1				1				z dvojité vinutého drátu	Lužická kultura	Prstěny nebo vlasové ozdoby
					1						drátěný spirálovitý	Lužická kultura				
					1					1			drátěný spirálovitý	Lužická kultura		
					1					1			drátěný spirálovitý	Lužická kultura		
67	PAVLOVICE U PŘEROVA		1	Mohyla 3 I. skupiny	1					1			Z drátu, konce přeloženy přese sebe	Lužická kultura		
68	POUCHOV		1	Hrob 62	1					1				Spirálovitý z bronzového drátu půlkruhovitěho průřezu	Lužická kultura	
				Hrob 76	2					1				Spirálovité, jeden z tenké bronzové tyčinky trojúhelníkovitého průřezu, druhý z tenké bronzové tyčinky půlkruhovitěho průřezu	Lužická kultura	
				Hrob 109	1					1				Spirálovitý z bronzového drátu kruhovitěho průřezu	Lužická kultura	
				Hrob 13?	1					1			?		plechový široký z pásku zdobeného svazkem podélných rýh	Lužická kultura
69	PRAVČICE		1	Nález z roku 2008	1					1					Lužická kultura	
				Hrob H25	x					1						Lužická kultura
70	STŘEKOV	1		Hrob 20	1					1				Spirálovitý, z drátu mírně oválného průřezu	Lužická kultura	Ženské ostatky spolu s dětskými.
71	STUDCE	1				1						1			Lužická kultura	Ozdoba hlavy, uší nebo prstů
72	TETČICE		1	Hrob IV	1					1				Vyšší spirálka	Lužická kultura	

73	TÝNEC NAD LABEM	1			2				x					Malé svitky zlatého drátu, snad prsteny	Lužická kultura	
74	URČICE		1	Hrob 39	1				1					Spirálovitý z tenkého drátu s kruhovým průřezem, dochováno ve 2 zlomcích	Slezskoplat. kult.	
75	VÉMYSLICE		1				x		1							Železné prstýnky?
76	VÍCOV		1		1								1			
77	ŽÁROVICE		1		2-3						1			5 zlomků částečně deformovaných spirálek ze 2-3 prstenů		

**Tab. 7:** Lokality s nálezem prstenu z období doby bronzové bez bližšího určení

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál				Nálezový kontext						Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky			
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Jiný	Hrob				Sídliště	Depot				Ojediněný	Neurčeno	
									Muž	Žena	Dítě	Neurčen								
1	BĚCHOVICE	1			1										1		„svinutý“ = spirálovitý?	Mohyl. nebo knovíz. kultura	Z povrch. sběrů	
2	JAROSLAVICE	1				1										1	Spirálovitý (2x svinutý)	Doba bronzová		
3	KŘEMŽE	1			1							1					Růžice prstenu	Doba bronzová		
4	VELIM	1		Základy domu													Odlévací forma s negativními částmi 2 prstenů různých velikostí s plochými výstupky	Doba bronzová		
				Objekt 27	1									1						
				Sonda 11, objekt 54	1											1	Spirálka z prstenu			

**Tab. 8:** Lokality s nálezem prstenu z doby halštatské, přechodného halštatsko- laténského období a časného laténu

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál				Nálezový kontext				Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky			
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Železo	Jiný	Hrob			Sídliště				Depot	Ojedinelý nález	Neurčeno
									Muž	Žena	Neurčen							
<b>BYLANSKÁ KULTURA</b>																		
1	BUBENEČ	1		2 (73)	1					1					kroužek			
2	LOVOSICE	1		Objekt 15/2002	2					1					Kroužek z materiálu čočkovitého průřezu		V hrobě skelet muže (30-39 let) i ženy (20-30 let), prsteny vedle levé paže mužského skeletu	
															Kroužek z materiálu kosočtverečného průřezu			
3	OPOLANY	1		Kostr. hrob z r. 1903	1					1					Nedovřený z proužku plechu, oba konce zaobleny			
4	POLÁKY	1			2					1-2								
5	STŘEŠOVICE	1		Hrob III	2					1					Lité kroužky lichoběžník. průřezu materiálu		U prstů levé ruky	
6	TUCHOMĚŘICE	1		Obsah hrobu převzatý r. 1956	2					1					Kroužky s hraněným průřezem		Snad prsteny	
<b>HORÁKOVSKÁ KULTURA</b>																		
7	HABRŮVKA		1	Býčí skála	x		1							1		Ha D1/2	Ústřední pohřebiště? Některé prsteny na uťatých ženských rukou	
8	HORÁKOV		1	Mohyla Hlásnica		1				1								
9	VOJKOVICE		1	Hrob 111	1					1						Ha D1/2		
				Hrob 117	1					1								

PLATĚNICKÁ KULTURA														
10	JEVÍČKO	1	Hrobka 1	1				1					Spirálovitý- ze 4 závitů, konec v podobě hadí hlavičky	
			Hrobka 2	1				1						
11	SELOUTKY	1	Hrob 5	2				1					2 kroužky podoby prsténků s vypouklými očky	
DOBA HALŠTATSKÁ- KULTURNĚ NEZARAŽENÉ LOKALITY														
12	MCELY	1	Objekt č. 6	1					1				Vyrobený z plechového proužku se 2 žebry uprostřed, dochovány asi 2/3	Ha D
13	PODOLÍ	1		1				1						Pozdní halštat
14	ROUSÍNOV	1		1					1				Z dvojitého drátu o 4 závitech	Původně označeny jako předměty z hrobů, pravděp. však hromadný nález
PŘECHODNÉ HALŠTATSKO- LATĚNSKÉ OBDOBÍ														
15	DŘEMČICE	1		1				1					Kroužek, střežovitě hraněný	
16	CHRABERCE	1	Chata 1/59	1					1				2 zlomky z drátěného prstenu	Přelom 6.- 5. stol. př. Kr
17	KRČ	1	Mohyla 2	2				1					Jeden rozlomen na 2 kusy, druhý s drobnými vývalky na obvodu	6.- 5. stol. př. Kr
18	TOUŠEŇ	1				1			1				Zlomek skleněného prstenu	
19	ZÁVIST	1	dům	1					1				Z nedověřeného proužku bronzového plechu a jednoduchou rytou výzdobou	Ha D2-Ha B3 nebo časná doba latěnská
			Podlaha kultovního místa	1						1				období 6.-poloviny 5. století
ČASNÝ LATĚN														
20	BEZDĚDOVICE	1	Mohyla	1				1					Uzavřený kroužek, jehož povrch je členěn do podoby mnoha malých vývalků	
21	DROUŽKOVICE	1	Polozemnice	1					1				Prostý jednoduchý uzavřený	
22	CHÝNOV	1	Mohyla?	1				1?					„snubní“	5. století?

**Tab. 9:** Nálezy prstenů z období plochých keltských pohřebišť

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál					Nálezový kontext				Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky				
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Železo	Jiný	Hrob										
										Muž	Žena	Dítě	Neurčen				Sídlíště	Depot	Ojedinelý	Neurčeno
1	BECHLÍN	1		Hrob 2	1								1					Bronzový slabší kroužek z plochého pásku	LT B1b	Kroužek mohl sloužit jako prsten nebo mít závěsnou funkci. Hypoteticky lze uvažovat o tom, že část šperků byla umístěna v oblasti pánve ve vácku.
2	BÍLOVICE-LUTOTÍN		1	Objekt 3	1								1					Snad část bronzového hladkého páskového prstenu	LT B-C1	Možnost, že fragment bronzového pásku představuje část bronzového hladkého páskového prstenu z doby laténské, nelze potvrdit ani vyvrátit
3	BLUČINA		1	Konopné zahrádky-Hrob 20	4								1					2 sedlovité prsteny z materiálu oválného průřezu, na prstech levé ruky Prsten z bronzového drátu, neúplný. Středová výzdobná ploška- 2 násobně vinutá závitnice (konce upevněny 3 násobným příčným ovinutím obvodového prstence) Spirálovitý- zhotovený z 2 ¼ závitu bronzového drátu, tvar je deformován	1. polovina 3. stol. př. Kr., LT B2	Hrob mladé dívky, sedlovité prsteny na prstech levé ruky, ostatní pravděpodobně ve schránce z organické hmoty v pravé ruce
				Hřbitovní ulice	1										1					
4	BRÁZDIM	1					1											Uzavřený masivní kroužek	4.-3. století	Stříbro nebo bílý kov



5	BRNO- CHRLICE		1	Hrob 7	1						1						Hladký prsten		Snad na palci, pohlaví zemřelé určeno podle výbavy v hrobě	
6	BUČOVICE		1	Hrob IV	1						1						Z drátu	LT B	Milodary ležely vedle skrčeného těla, prsten v lignitovém kruhu	
				Hrob XIV	2		1						1							Mladá žena, 1 bronzový na levém ukazováčku, 1 bronzový a 1stříbrný na prostředníčku
				Hrob XX				1					1							na pravém ukazováčku
				Hrob z r.1974	1								1						„snubní“ zhotovený ze širokého pásku čokovitého průřezu	Mladá žena, prsten nalezen na prstu pravé ruky
7	ČAKOVICE	1			x													4.-3. století		
8	ČECHOVICE	1		Chata K 512	1										1		Spirálovitě stočený z drátku, s přesahujícími zúženými konci, rozlomený na 2 části.	LT B-C1		
9	ČELÁKOVICE	1			1						1						Kroužek z hladkého nezdobeného pásku	LT B1	Pod bradou? Prsten nebo (spíše) závěsek	
10	DOBRÁ VODA	1		Hroby z r. 1901			2					1-2							350-225 př. Kr.	
11	DOBROČKOVICE	1		Hrob II	1							1					Sedlovitý prsten		na levém prsteníku	
12	DOLNÍ DUBŇANY		1	Hrob 1	1							1							LT B1	
				Hrob 2	1								1							
13	HLOUBĚTÍN	1		Hrob z r. 1909			1				1						„snubní“ z tenkého pásku, nese stopy nošení a zlatnického kladívka	LT B1	Na prstě ruky	
14	HOLUBICE		1	Hrob X	1							1								
				Hrob XII									1					drátěný		Mezi prstními články levé ruky
				Hrob XIII	1								1							na pravé ruce u prstů

15	HOŘENICE U JAROMĚŘE	1		Popelnico vý hrob						1								Skleněný kroužek		Popelnicové žárové hroby- snad pohřby domácího obyvatelstva, které bylo ve 4.-3. století př. Kr. integrováno do komunity Keltů		
16	HOŘEŠOVICE	1			1					1								Prstének byl údajně na polovypouklém povrchu (profil D) zdoben korálky	4.-3. století			
17	HOSTOMICE	1			2														LT B			
				Hrob II/67	1						1									Ploché nezdobený	LT A2/B1	Dospělá žena, prsten na prstě pravé ruky
				Hrob VII/67		1					1									Sedlovitý		Věk 50-60 let, prsten na pravé ruce, téměř stejně vysoký poměr zlata jako stříbra
18	HŘÍVICE	1			1													LT B1b-LT B2a	Z muzejních sbírek ztracen			
19	HUSTOPEČE		1		1																	
20	CHOTINĚVES	1		Hrob z roku 1863	1														Doba laténská nebo až slovanská?	na prstě pravé ruky		
21	CHUDONICE	1		Hrob z roku 1907	1													Dutý bronzový prstének				
22	JENIŠŮV ÚJEZD	1		Hrob 131	1						1							Z plochého pásku, svisle rýhovaný	300-200 př. Kr.			
				Hrob 129	1						1									Z ploché tyčinky	300-200 př. Kr.	Věk 30-35 let, prsten na pravé ruce
23	KNĚŽÍVKA	1		Hrob 1	1					1								Jednoduchý z částečně roztepané a stočené bronzové tyčinky	LT B1b	V oblasti levé ruky		

23	KOŠTICE	1		Kostrový hrob	1							1				Ploché prsten	4.-3. století			
24	KŘENOVICE	1	1	Hrob X	1							1				spirálovitý		Prstní články ruky, na nichž byl prsten nalezen, byly nalezeny u lebky		
				Hrob XII	1					1						Masivní bronzový kroužek- typ „snubních“ prstenů		na jednom z prstů levé ruky		
				Hrob XVI	1									1						
				Hrob XXX					1			1								V místech, kde mohly být články prstů
25	KŘINEC-ZÁBRDOVICE	1	1	Hrob 17/1894	2							1				Hladký litý mírně zahroceného průřezu	LT B1a—LT B1b	Prsten nebo amulet		
				Hrob 28/-	1									1					Spirálovitě stočený z drátu (2 závit)	
																			Plechový, zdobený 6 řadami hustě vybějených čtverečků	
26	KUTNÁ HORA	1	1	Hrob 8	2							1				Jednoduchý tyčinkový	LT B2b	Oba na levé ruce, na prstech		
																Rozšířený do obdélného štítku				
				Hrob 45	2									1				Oba z jednoduchého širšího pásku	LT B1b	Oba na prstech pravé ruky
				Hrob 47	2									1				Oba z jednoduchého širšího pásku	LT B1b	Oba na prstech pravé ruky
				Hrob 48	4							1				2 z jednoduchého širšího pásku	LT B1b	Vklíněny mezi klíční kosti- zřejmě zavěšeny na hrdle		
																2 z pásku s okraji odsazenými lištou				
27	LAHOŠŤ	1			x											Jednoduché- z drátu nebo z plechu nebo ze zesíleného pásku	370-320 př. Kr.			
																		1?		
28	LETKY	1		Hrob 30/12-1922	1							1				S hrbolky (zdobený elipsovými hrbolky se vtačenými kolečky)	4.-3. století	Na prostředníku pravé ruky		

29	LETONICE		1		1							1 ?					„snubní“ se střešovitým průřezem	LT B-LT C	
30	LIBČEVES	1		Nález z 30. 12. 1899	1							1 ?					Původně uzavřený, vyrobený z tenčí ploché tyčinky, zdobený vybíjenými kroužky v kombinaci s liniemi ve tvaru X		Nález v muzeu dnes již bez bližších nálezových okolností, pravděpodobně ženský kostrový hrob
31	LIBENICE	1		hrob z r. 1959	1												Z hladkého proužku plankonvexního až konvexního průřezu	LT B	Oba na prostředníku levé ruky, stříbrný pravděpodobně dílo středorýnského šperkaře
						1										Z tenkého proužku plechu klenutého průřezu s odsazenými okraji, povrch zdoben vytepanou výzdobou kvadríkvetrického motivu			
32	LIBEŇ	1			1							1					Zploštělý bez nýtu	LT B1- C1	
19	LIBOCHOVICE	1		Hrob 1867	1							1							Na prstě kostry
20	MAKOTŘASY	1		Hrob 19				1				1					Tělo zdobeno drobnými vývalky	LT B1- C1	Stará žena ve skrčené poloze, prsten na prostředníku levé ruky
21	MIKULČICE		1	Druhý hrob z r. 1924	1							1					Úzký prsten oválného průřezu	LT B	
22	MILČICE	1		Hrob 2/1977	1							1					Z ploché tyčinky	LT B1a	Žena ve věku kolem 25 let
26	MISTRŮN		1	Hrob XIV	1							1					sedlovitý		Na prstě pravé ruky
				Hrob XXVII	1								1					Z drátu	
27	NÍŽKOVICE		1	Hrob VIII	1							1							

28	NOVÉ DVORY	1		Hroby r. 1853	x													Spirálovité z drátu	4.-3. století př. Kr.?	
29	NOVÉ TŘEBČICE	1		Kostrový hrob 5	1													Z hladkého pásku	LT B1b- c	
30	OKOŘ	1																	3. století př. Kr.	švartna
31	PAVLOV		1	H 48														Neúplný prsten z tenkého drátu	LT B2	
32	PODBOŘANY/ BUŠKOVICE	1		Hrob 1/1958	2													Fragmenty 2 kroužků (snad prstenů) oválného průřezu	LT B1	
33	PONĚTOVICE		1		1													Zlomek bronzového prstenu zdobeného 2 řadami malých kuliček napodobujících granulaci		
34	PŘEMYŠLENÍ	1			1													Páskový bez ozdob vyrobený z ploského pásku	4.-3. století př. Kr.	
35	PŘÍTLUKY		1	Hrob 1														Rozlomená část prstenu	2. pol. 3. stol. př. Kr. - 1. pol. 2. stol. př. Kr.	Žárový laténský hrob
36	RADOVESICE II	1		Hrob 2/81	1													Původně snad uzavřený, vyrobený z tenčí hladké tyčinky elipsovitého průřezu	LT B1b	V místě prstu levé ruky
				Hrob 5/81															Původně uzavřený, elipsovitý průřez, hrubě opracovaný	LT B2a
37	RAKVICE		1	Hrob z r. 1983	1													Uzavřený, přední štítek bohatě reliéfně zdobený	LT B1	Nalezen po vyzvednutí lebky na pravé spánkové kosti



49	TATCE	1		Nález z r. 2010	1					1						páskový	LT C1a	Na prstu levé ruky	
50	TEPLICE	1		Nález z 22. 8. 1895	1						1	?					LT B1	Bližší nálezové okolnosti nejsou známy, snad se jednalo o hrob	
51	TIKOVICE	1		hliník	1					1						„Snubní“ z materiálu čočkovitého průřezu, spojený nýtováním			
52	TRUBÍN	1		Hrob z r. 1931	1					1							4. století		
53	ÚSTÍ NAD LABEM	1		Výzkum z r. 1926	2							1					4. století		
54	VELEMYŠLEVES-ZÁLEZLY	1			1							1				hladký	LT B1a-B1b		
55	VELESLAVÍN-VOKOVICE	1		Hrob 10	1							1					LT B1-C1	na prsteníku levé ruky	
				Neznámý hrobový celek	1									1					
				Neznámý hrobový celek	1									1					
56	VELETICE	1			1							1			S plastickými obvodovými žebírky	LT B1b-c			
57	VELKÉ HOSTĚRÁDKY		1	Objekt 8	1										1		LT B1		
58	VINOŘ	1			1								1				4. stol. př. Kr		
59	VÍTOV	1			x								X				4.-3. stol. př. Kr.		

60	VLINĚVES	1		Hrob bohaté ženy nalezený v meziváleč. období					1		1							Kostěný kroužek	4.-3. stol. př. Kr.	Hrob bohaté ženy, prsten navlečený na prst levé nohy		
				Hrob 5					1			1								Švartnový prsten		Navlečený na prstě levé ruky
				Hroby z let 1940-41 a 1847-48	1								1									
61	ZÁBĚHLICE	1		Hrob 5	1						1							Hladký bronzový z pásku ven mírně vypouklého	LT B1	Hrob bohaté ženy		
62	ZAJEČÍ		1	Objekt 10	1						1									LT B2	Na prstě levé ruky	
63	ZÁVIST	1												1						LT B1a		
64	ZEMĚCHY	1		Hrob 44	3						1							jednoduché z ploché hladké tyčinky	LT B1	Věk 40-50 let, 2 prsteny v oblasti hlavy, 1 na prstě levé ruky		
65	ŽALOV	1		Hrob 2	1													Z materiálu čočkovitého ( na vnější straně více klenutý) průřezu s vystouplým žebrem a 2 litými rýhami	3. stol. př. Kr.	Středně bohatý hrob obsahující pouze šperky		
																		Nedochovaný- znám pouze popis- ¼ železného kroužku z materiálu oválného nebo obdélného průřezu				
66	ŽIŽKOV	1																Prostý bez ozdob	LT B1-B2	V muzejních sbírkách se nedochoval, údajně 20 karátové zlato		



**Tab. 10:** Lokality z období keltských oppid a lokality bez bližšího zařazení

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál					Nálezový kontext					Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky			
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Železo	Jiný	Hrob				Sídliště				Depot	Ojedinělý	Neurčeno
										Muž	Žena	Dítě	Neurčen							
<b>OBDOBÍ KELTSKÝCH OPPID</b>																				
1	BOŘITOV		1				1					1				S očkem pro gemu, pod vložkou zlatá folie		Antický import		
2	DRNHOLEC		1		1			1				1					LT C-LT D	Zlomek skleněného prstenu		
3	CHOTĚNICE	1		chata		1						1				kroužek	Kolem přelomu letopočtu			
4	JENIŠŮV ÚJEZD	1		Hrob 81	2					1								100 př. Kr.- 0	Starší žena, z muzejních sbírek ztraceny	
				Hrob 115	1					1									200př. Kr.-100 př. Kr.	Věk 20-30 let
				Hofmannova pískovna,obj. IV	1				1					1					100 př. Kr.-0	
				Hofman. písk.,obj. VI	1									1					Z tyčinky elipsovitého průřezu	200 př. Kr.-0
5	KOJETÍN		1	Hradiště "Kojetín-Požaha"					x					x				120 př. Kr. -0	Púchov. kultura	
6	LIBOCHOVANY	1		polozemnice	1									1				2.-1. stol. př. Kr.	Kroužek (snad prsten?)	
7	OBŘÍ HRAD	1		Průzkum detekt. kovů 1999	2									1				2.-1. stol. př. Kr.	Kroužek (snad prsten?)	



11	TŘÍSOV	1		1										1				Jednoduché drátěné				
				+																		
				x																		
				1															Štítkovitý: kroužek kruhového průřezu (zachován ze tří čtvrtin) přecházející do nízkého oválného štítku k zasazení (nedochované) gemy			
12	ZÁVIST	1		Chata 3b	2													Do lůžek oválného tvaru vsazeny protáhlé vypouklé vložky ze silně korodovaného čírého skla, minimálně u jednoho z nich gema podložena tenkou zlatou fólií	1. polovina 1. stol. př. Kr.	Malý průměr kroužků. Pravděpodobně nenošeny na prstech		
<b>DOBA LATÉNSKÁ BEZ BLÍŽŠÍHO URČENÍ NEBO BEZ MOŽNOSTI ZAŘAZENÍ DO PŘEDCHOZÍCH TABULEK</b>																						
13	BEČOV	1							1											Doba laténská?	Jantarový	
14	BEZNO	1		Prstýnek MB569	1									1						Doba laténská		
15	BLAŽOVICE		1		1													1	S dvojitou řadou perliček			
16	BLUČINA		1	Hrob obložený kameny, 1848	1																	
17	BRNO-SLATINA		1	Objekt 543					1					1					Otevřený kroužek	LT B2/C1 – LT C2/D1	Chata	
				Objekt 628						1						1				Otevřený páskový kroužek		chata
				Neurčený prostor sídliště							1						1				Část podobného předmětu	
18	BUŠKOVICE	1			1															Doba laténská		
19	DOBŘANY	1			1													1	Maskovitý prsten s obrazem fauna nebo lidského obličeje na štítku- hrubý neopracovaný odlitek	Doba laténská nebo pozdější?		



29	LIBČEVES	1		Hrob- p. Hammerschmidt	1													1					S konci zatočenými do spirál	4.-2. stol. př. Kr.								
				Hrob z r. 1886	1																1					Ze silného bronzového drátu	Doba laténská					
30	LIBODŘICE	1		Hrob z r. 1891	1		1																		LT A-LT B							
31	NEHASICE	1		Nález z r. 1899	1																					Hrob nebo sídliště						
32	NĚMČICE NAD HANOU/ VICEMĚŘICE		1																								Skleněné kroužky, snad prsteny					
33	NOVÝ BYDŽOV	1			1																						Rozlomený na 3 části					
34	RADOVESICE	1			1																											
35	SLIVÍNKO	1			1																							páskový	LT A-C1			
36	STAŇKOVICE	1																											Část skleněného prstenu			
37	TEPLICE	1		Nález z r. 1893	1																								Laténské období nebo doba hradištní	Dnes ztracené		
38	TŘEBUŠICE	1			1 + x																									Ze silnějšího proužku, ve středu zdobený perličkovými pupičky		
39	VIŠŇOVÉ		1	Objekt J504																										Skleněný prstýnek kobaltové barvy zdobený šikmým žebrováním	LT C1b- LT C2	
40	VRAŇANY	1		Kostrový hrob z r. 1931	1																											
41	ŽELÉNKY	1		Kostrový hrob z r. 1891			6																									O autentičnosti zprávy je značně pochybováno
42	ŽATECKO	1			1																										S plastickým obvodovým žebrem	
43	NEURČENÁ LOKALITA		x																													Prsteny v teplickém muzeu ze sbírky Spolku pro dějiny Němců v Čechách

**Tab. 11:** Nálezy prstenů z doby římské

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál					Nálezový kontext					Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky	
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Železo	Jiný	Hrob								
										Muž	Žena	Dítě	Neurčen	Ojediněný				Neurčeno
<b>STARŠÍ DOBA ŘÍMSKÁ</b>																		
1	BĚŠICE	1		Jáma z r. 1967	1													
2/ 17	DOBŘICHOV	1		Popelnic. hrob I		1				1						Beckmann 1	Dle výbavy mužský hrob	
				Hrob 4				1			1							
				Hrob 9				1			1					Kroužek, snad prsten		
				Hrob 97				1			1							
3	DOLANY		1	Hrob 2				2				1			Fáze A3/B1	Dospělá nebo dospívající osoba		
4	DUŠNÍKY	1		Hrob z r. 1866		1				1					Fáze B2a	Hrob germánského bojovníka, prsten dnes neznámý		
5	KADAŇ-JEZERKA	1		Objekt 18	1										Bronzový pásek přecházející plynule ve vyšší štítek, v lůžku zasazena oválná gema s rytým vyobrazením čtyřspřeží	Objekt datován do stupňů A1-B1, může se ale jednat už o latěnský import		

6/ 35	MUŠOV	1	Povrchový nález 1995				1							Gema oválného tvaru, původně snad součást pečetního prstenu		
						1								Antická gema a železný prsten, jež by mohly tvořit celek	Sklonek doby římské až období markoman. válek	Zbytky zděné stavby
7	ODŘEPSY	1	Hrob 1	1					1							Pohlaví určeno dle výbavy
8	RADOVESICE	1	Hrob z r. 1938	1						1				plechový		
9	ŘEPOV	1	Nález z r. 1904	1					1						2. polovina 1. stol.	Snad pohřeb významného jedince
			Řepov 3, nález z r. 1934	1						1				Bronzový plechový prsten	Stupeň B2b	Nalezen u levé nohy
10	STEHELČEVES	1	žárovisko	1							1					
11	TŘEBUSICE	1	Hrob XIII/26				1					1		S otvorem vložku, která se nedochovala	Stupeň B	
			Hrob XXXV/42		1					1						2. polovina 2. stol.
12	TUKLATY	1		1											1.-2. stol.	
13	VELATICE	1	Hrob 9				1					1		Typ Beckann 20, s rozšířeným páskem s lůžkem pro vložku, která se nedochovala	2. polovina 1. stol- počátek 2. stol	Dospělý jedinec
14	VELKÉ HOSTĚRÁDKY	1	Hrob 1 z r. 1929			1						1		Prsten dochovaný ve zlomcích s konkávně konvexním průřezem	Stupeň B2	
15	VYSOČANY	1	Nález z r. 1938	1										Litý prsten zdobený tordovaným plastickým žebírkem na čelní straně	Stupeň B1	

**MLADŠÍ DOBA ŘÍMSKÁ**

16	BITOZEVES	1	Žár. urnový hrob z r. 1887	1						1			Jemně rytý	Stupeň C3			
17/2	DOBŘICHOV	1	Třebická, hrob 24	1							1		Polovina bronzového prstenu	Stupeň C			
18	HOLEDEČ	1	Žárový hrob bez čísla	1									Z plechového pásku sepjatého drátkem				
19	HRUBČICE		1 Hrob 6	1							1		Kroužek nebo prsten	Pozdní doba římská			
20	KOSTELEEC NA HANĚ		1 Hrob 357		1						1		Spirálovitě stočený s tordovanými konci a stříškovitě vytepanou střední částí				
21	MIKULOV		1 Hrob 6	1							1		kroužek		Snad prsten		
22	OLOMOUC-NEŘEDÍN		1 Hrob	1						1				4. století	Věk asi 17 let		
23	OPOČNO	1		8													
			Hrob 12						1					Opálová vložka do prstenu		Muž ve věku 20-40 let	
			Hrob 232							1				Oválná vložka z nezachovaného předmětu- prstenu	Stupeň C3	Dívka ve věku 14-19 let	
			Hrob 254								1			Poškozená vložka prstenu (snad z opálu)	Stupeň C3	Dívka ve věku 14-19 let	
24	PLOTIŠTĚ NAD LABEM	1	Hrob 1400/III	1						1				Období po pol. 5. stol.	Dospělý muž		
			Hrob 192	1								1					
			Hrob 539										1		Ze železného drátu se zatočenými konci	Stupeň C1b nebo C2 b	Věk 7-13 let
			Hrob 620	1								1			Fragment prstenu		Dospělá žena
			Hrob 753												Se spirálovitými růžicemi		
25	PŇOV	1	Hrob 67	1						1			Masivní otevřený, střed jemně vroubkován, konce přes sebe lehce přeloženy		Pohlaví určeno dle výbavy		
26	PROSMYKY	1	Hrob z r. 1902	1						1					Prsten se nedochoval		



27	SOBĚSUKY	1		Hrob z r. 1986			1				1			Jednoduchý uzavřený nezdobený kroužek rozbitý na 4 části	Stupeň C1-C3	Kostrový komorový hrob, v němž byla pohřbena význačná žena	
28	STRADONICE	1		Nestratifikovaný nález			1							Zlomek prstenu z dvojitého drátu, v prostředním ze 3 miskovitých lůžek dochována kulička bezbarvého skla	3.-4. století		
29	ŽABOVŘESKY NAD OHŘÍ	1		Hrob z r. 1959				1				1		S kruhovitou jamkou v rozšířené vrchní části původně vyplněnou sklovitou hmotou nebo jantarem	Stupeň C1-C2		
30	ŽIŽELICE	1		Kostr. hrob z r. 1924			1				1			Masivní prsten kulatého průřezu s přeloženými konci	Stupeň C3	Prsteníček levé ruky	
<b>LOKALITY Z DOBY ŘÍMSKÉ BEZ PŘESNĚJŠÍHO ZAŘAZENÍ A PŘECHODNÉHO HORIZONTU</b>																	
31	JEVIČKO		1		1							1	?	Jednoduchý páskový			
32	KOSTelec NAD LABEM	1		Nález z r. 1858 nebo starší			2						1			Žárový hrob?	
33	LOVOSICE	1		Objekt z r. 1985	1												
34	LUŽICE	1												1	Skleněný prsten?	Předmět ztracen- pravděpodobné datování do doby římské nelze ověřit	
35 /6	MUŠOV		1	Burgstall										x			
36	NEHASICE	1			1												
37	PŠOV	1			3								1	x			
38	SLATINA	1		Žárové hroby z konce 19. stol.	1								1		S emailovou vložkou	Přelom stupňů B2/C1	
39	ŠITBOŘICE		1	Žárový hrob 8			2							1	Vnější povrch fasetován do 6-7 paralelních ploch, konkávně-konvexní průřez	Přechodná fáze B2/C2	Nalezeny pod popelnicí, původně snad navlečeny na předmět z organické látky. Nebyly pozorovány stopy po ohni ani po nošení
				Jámový hrob 27										1	Kostěný , se 4 žebry		Snad prsten vyrobený v místním prostředí
40	TVRŠICE	1		Hrob II	1								1				

**Tab. 12:** Nálezy prstenů z období stěhování národů

Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál					Nálezový kontext							Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky	
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Železo	Jiný	Hrob				Sídlíště	Depot	Ojedinělý				Neurčeno
										Muž	Žena	Dítě	Neurčen							
<b>STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ</b>																				
1	DEJVICE	1			1			1									Se štítkem, původně vykládaný sklem nebo drahými kameny	Čelákovická skupina	Mohlo se jednat o prsten	
				Hrob 8			1	1											Prostý kroužek 2x zavinutý	Materiál nejmenován, nalezeny na prstech
									2?		2								Jednoduché- jeden na jedné straně zploštělý, druhý kroužkovitý	
				Hrob 7	1				1									Ploška prstenu zesílena a na místě pečetního znamení nese drobné žebírko	Vinařická skupina	
2	HOSTIVAŘ	1			1					1						Pravděpodobně se skleněnou perlou	1. polovina 6. století	Věk asi 30 let		
3	PRAHA- ZLIČÍN	1		Hrob 135		1					1					spirálovitý	5. století- vinařická skupina	Nálezy šperků dohromady vytvářejí dojem jednotné miniaturní (pohřební ?) soupravy zhotovené jedním šperkařem		
4	RAKŠICE		1	Hrob z r. 1924	1						1						2. polovina 5. století	Žena se silně deformovanou lebkou		



**Tab. 12:** Nálezy prstenů z období stěhování národů

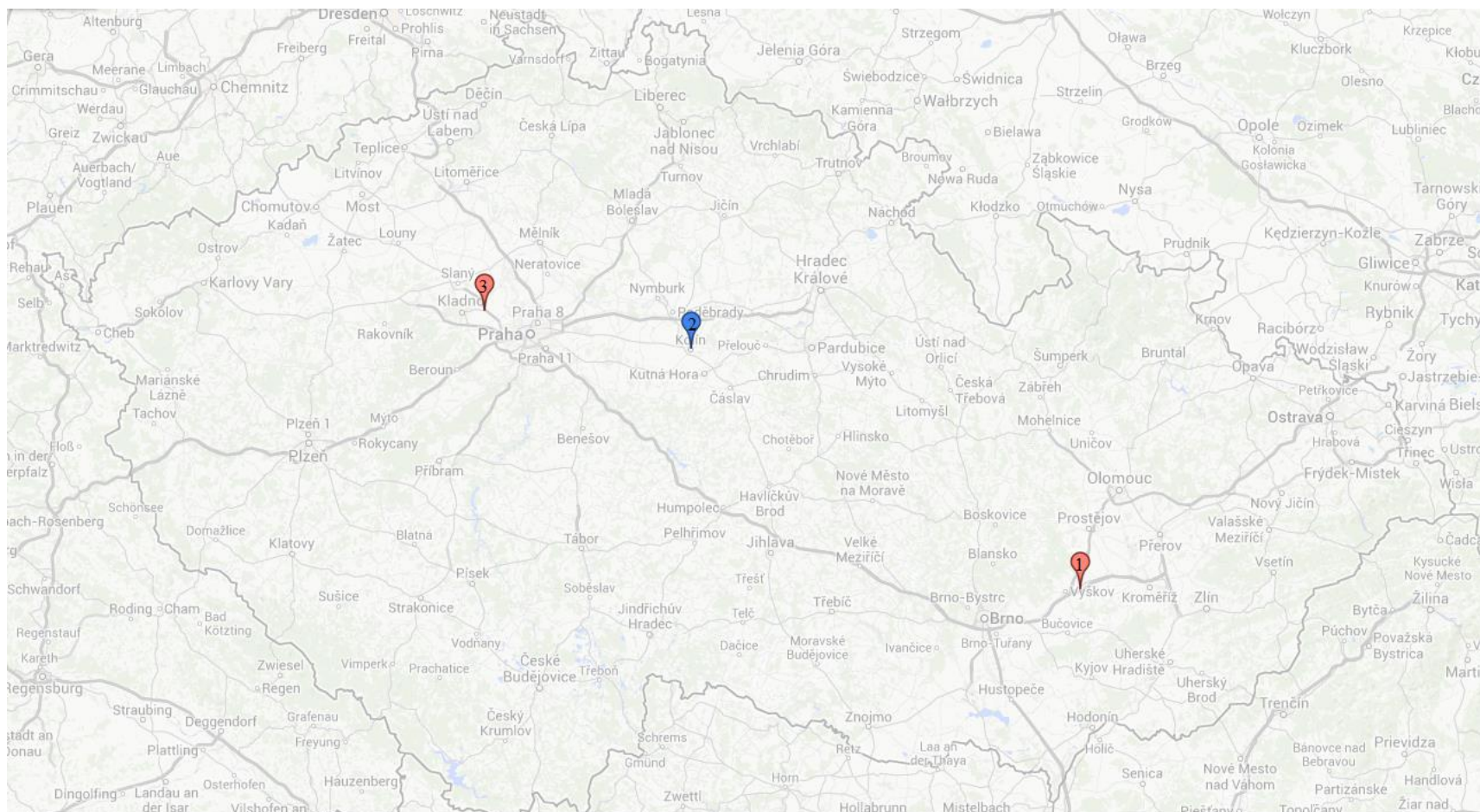
Pořadové č. lokality	Název lokality	Čechy/ Morava		Objekt	Materiál					Nálezový kontext				Typ prstenu a jeho popis	Datace	Poznámky
		Čechy	Morava		Bronz	Zlato	Stříbro	Železo	Jiný	Hrob						
										Muž	Žena	Dítě	Neurčen			
1	ČAKOVICE	1		2. kostrový hrob	1							1				
2	HRUBČICE		1		1								1			Doba popelnicových polí nebo doba římská?
3	CHUDEŘICE	1			2 ?									x		pravěk
4	LULEČ		1	Hromadný nález u hřbitova	1										1	
					1						1					Stočený z drátu
5	MĚNÍK	1		Žároviště hrobu nalezenéh o 4. září	x							1				
				Žároviště hrobu nalezenéh o 5. září	2						1					
6	MOKRÁ		1	Jeskyně Pekárna	1										1	Drátěný
7	NOVÁ VES	1			1										1	pravěk
8	PROSTĚJOVIČKY		1		1										1	

9	PŠOV	1			x										x			
10	RATBOŘ	1			1				1						x	Otevřený bronzový kroužek- snad prsten a kostěný prsten		
11	SLATINKY		1	Jeden z žárových hrobů z r. 1890 okolí	1					1								
														1	Stočený z drátu	Doba bronzová?		
12	ŽATEC	1			2									x		pravěk		
13	ŽELEZNÁ	1			1									1		Rozmezí únětické kultury a středověku		

**Tab. 14:** Zastoupení jednotlivých nálezových kontextů v jednotlivých obdobích

Počet nalezených kontextů		Muž	Žena	Dítě	Neurč. hrob	Sídliště	Depot	Neurčený nález. kontext
<b>STARŠÍ DOBA BRONZOVÁ</b>	Únětická kultura	4	10	3	42	2	2 (2x Čechy)	6
	Nitranská kult.	-	5	2 (obě asi holčičky)	-	-	-	-
	Věteřov. kult	-	-	-	3	1	-	-
	Neurčeno	-	1	-	1	-	-	1
<b>STŘEDNÍ DOBA BRONZOVÁ</b>		1	3	2	88	1	4 (1x Čechy, 3x Morava)	9
<b>OBDOBÍ POPELNICOVÝCH POLÍ</b>	Neurčená kult.	-	2	2	15	-	10 (3x Čechy, 7x Morava)	1
	Velatická kult.	2	2	1	2	-	-	-
	Podolská kult.?	-	-	-	3	-	-	-
	Knovízská kult.	1	4	-	3	3	2 (2x Čechy)	5
	Nynická kultura	-	-	-	-	1	-	-
	Štítarská kult.	-	-	-	-	2	-	-
	Lužická kultura	-	-	4	36	1	4 (3x Čechy, 1x Morava)	1
	Lužická kult. nebo mladší	-	-	-	3	-	-	-
	Slezskoplat. kult.	-	-	1	4	-	-	-
Slezská kultura	-	-	-	?	-	-	-	
<b>DOBA BRONZOVÁ - JINÉ</b>		-	-	-	-	1	1 (Čechy)	3
<b>DOBA HALŠTATSKÁ</b>	Bylanská kultura	-	-	-	6	-	-	-
	Horákovská kult.	-	-	-	4	-	-	-
	Platěnická kultura	-	-	-	3	-	-	-
	Neurčeno	-	-	-	1	1	1 (Morava)	-
	Halštatsko-laténské období	-	-	-	2	4	-	-
<b>DOBA LATÉNSKÁ</b>	LT A	-	-	-	2	1	-	-
	Snad nejstarší keltské osídlení?	-	-	-	3	-	-	-
	LT A – LT B	-	-	-	1	-	-	-
	Plochá kelt. pohř.	6	35	2	51	4	1 (Čechy)	3
	Období kelt. oppid	1	1	-	-	14	-	10
	Jiné	-	1	-	12	9	-	10
<b>DOBA ŘÍMSKÁ</b>	Starší	3	3	-	9	6	-	-
	Přechodná fáze mezi starší a mladší	-	-	-	2	-	-	-
	Mladší	2	9	-	10	1	-	-
	Neurčeno	-	-	-	5	3	-	2
<b>STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ</b>	Přechod. fáze mezi dobou římskou a stěh. národů	-	-	-	-	-	-	1
	Stěhování národů	-	5	1	9	-	-	-
<b>PRAVĚK - NEURČENO</b>		-	-	1	3	1	1 (Morava)	10

**Mapa 1: Lokality s nálezem prstenu z období eneolitu a rozdělení dle použitých materiálů (číslování lokalit dle Tab. 1)**



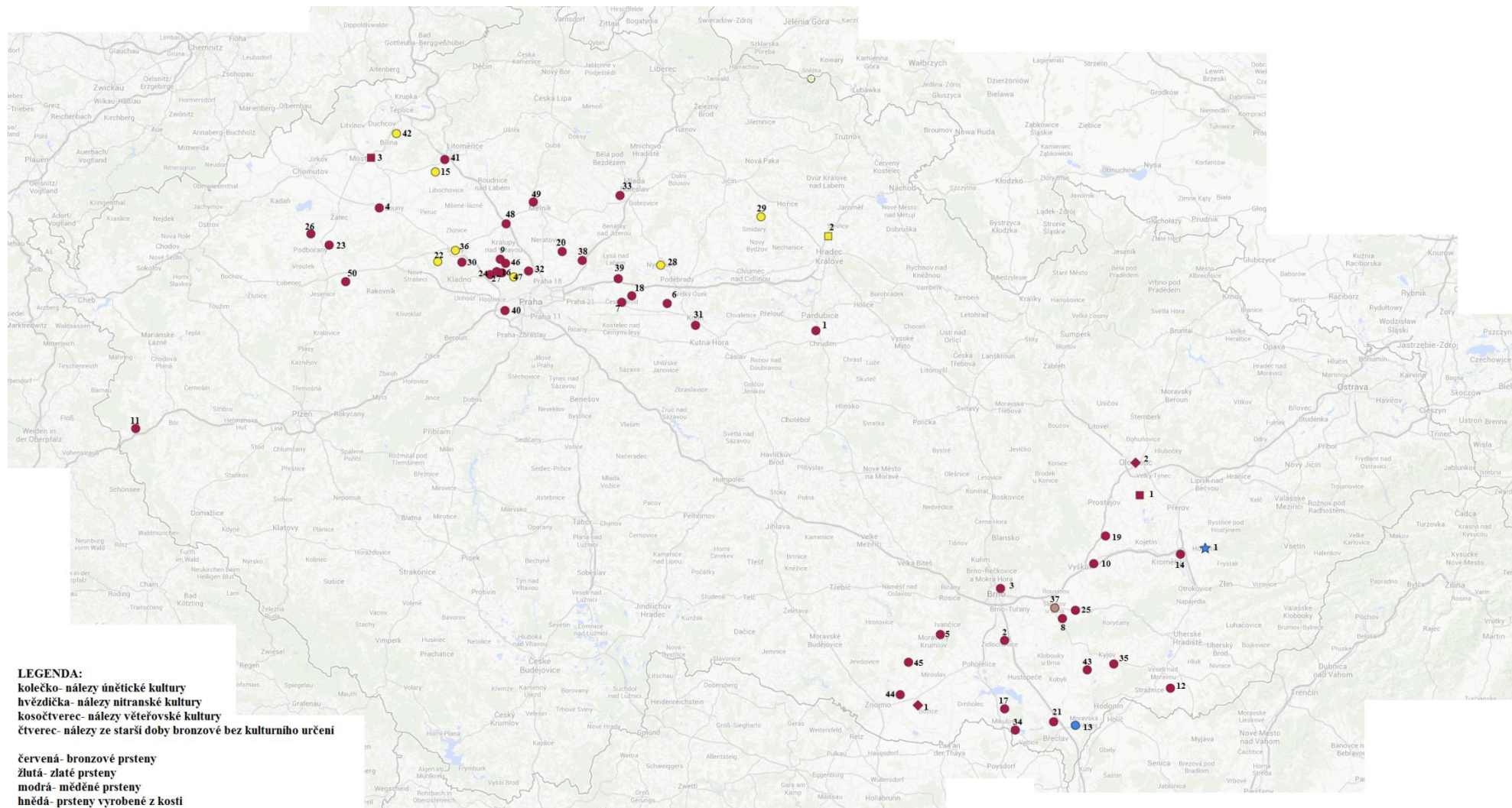
měď



kost

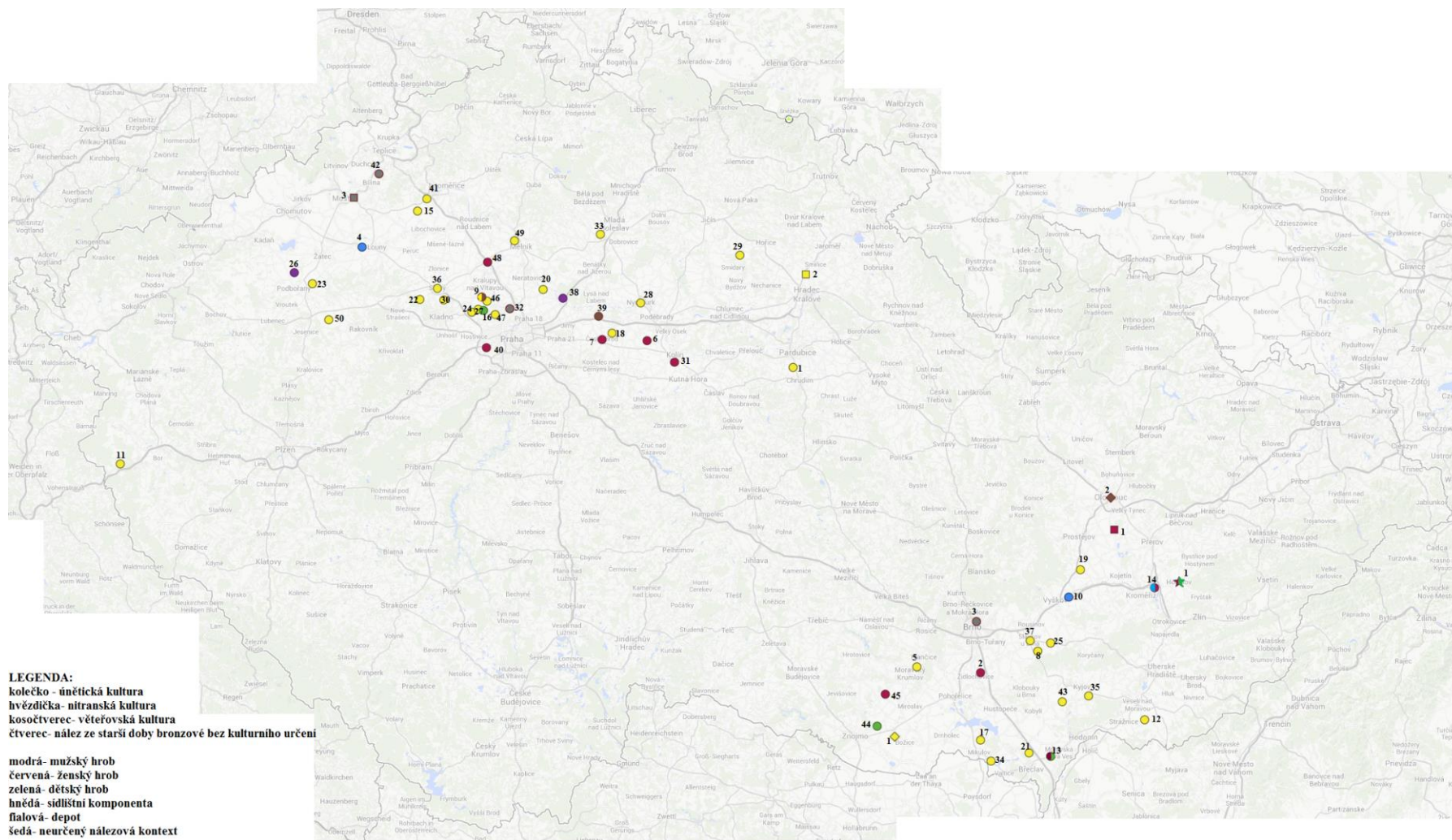
- 1 Hořovice
- 2 Kolin
- 3 Makotřasy

**Mapa 2: Rozšíření prstenů ve starší době bronzové s vyznačením výskytu jednotlivých materiálů (číslování lokalit dle Tab. 2-4)**

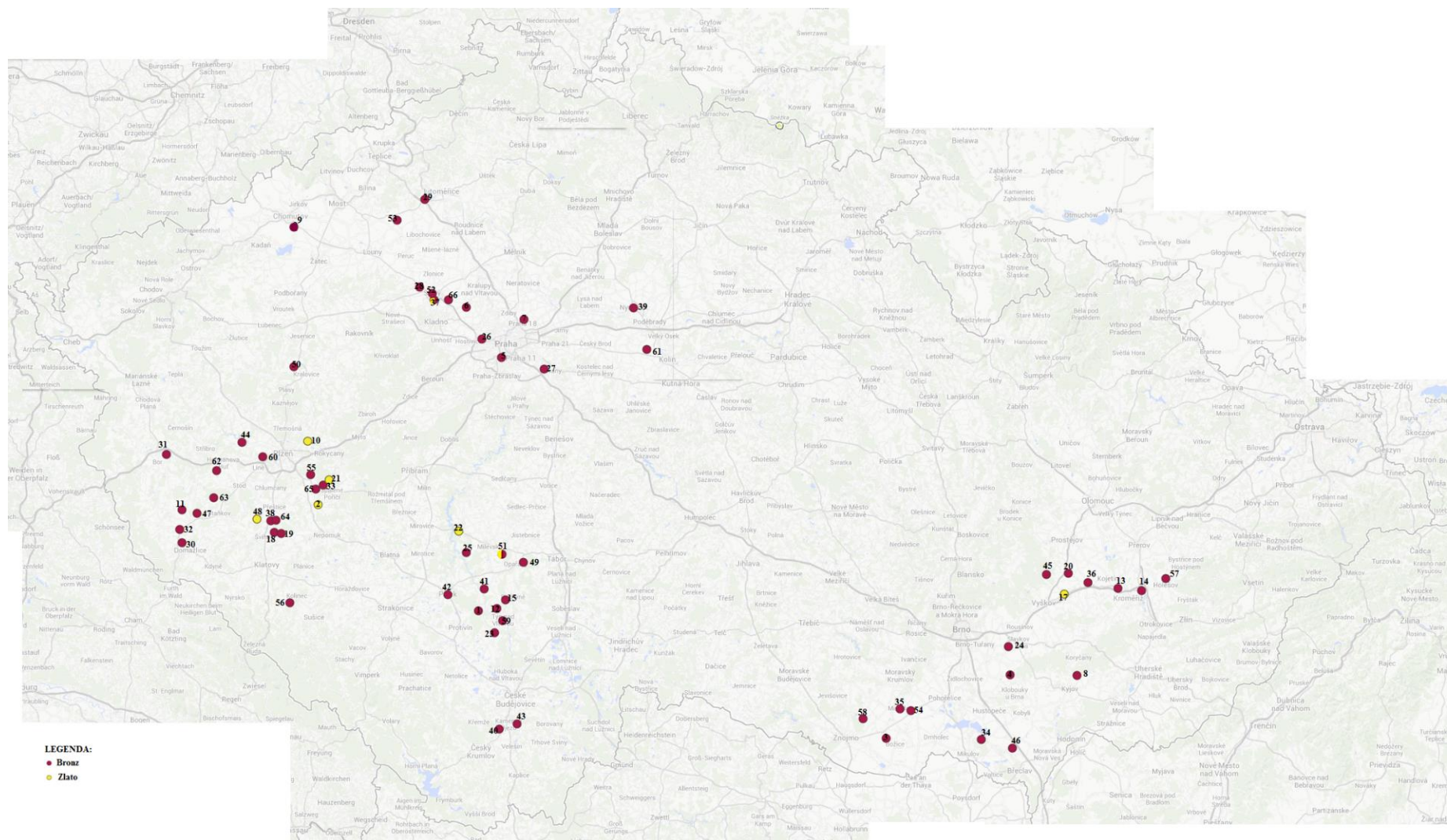




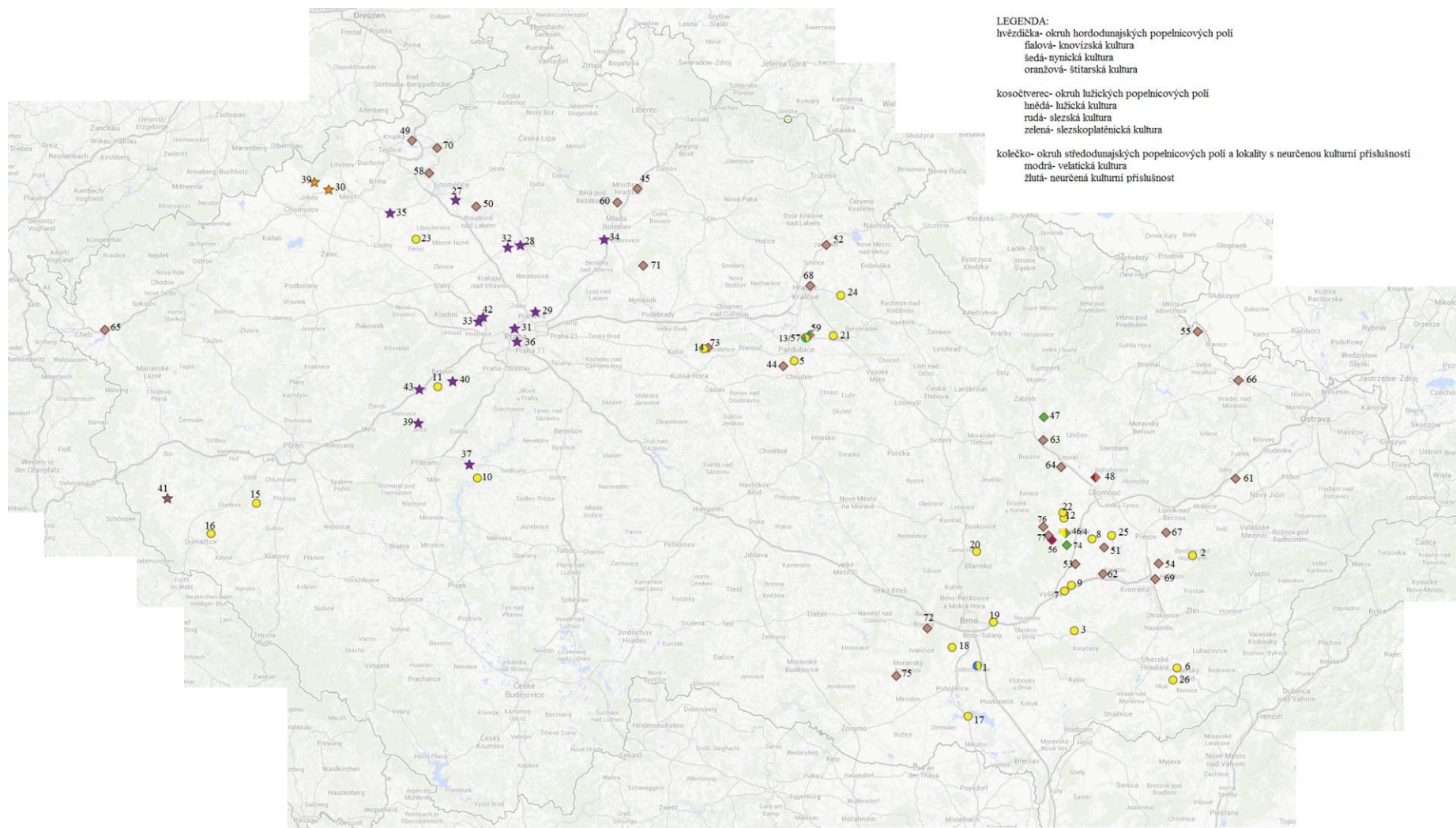
**Mapa 3: Rozšíření prstenů ve starší době bronzové s vyznačením jejich nálezových kontextů (číslování lokalit dle Tab. 2-4)**



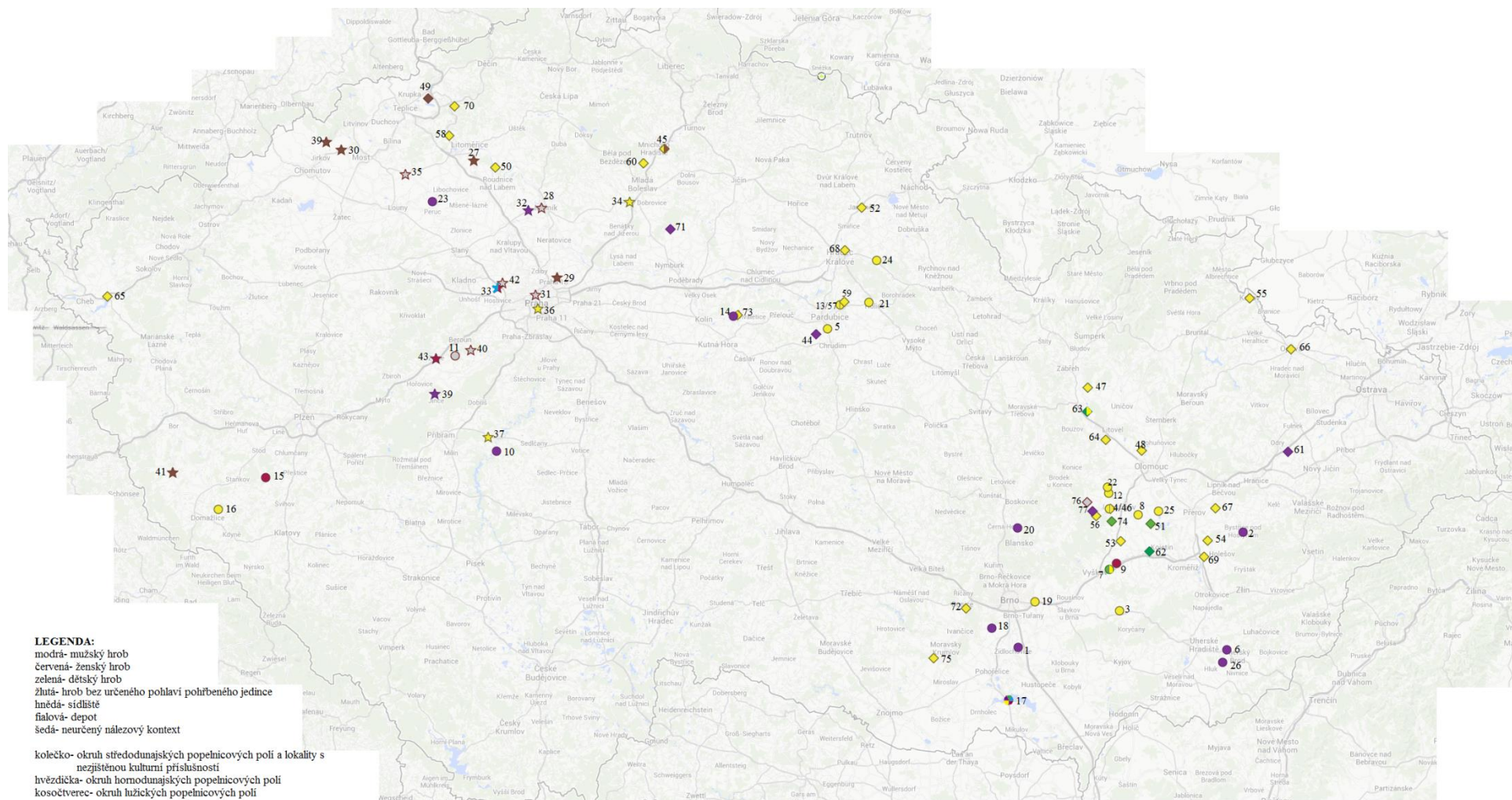
**Mapa 4:** Rozšíření prstenů v mohylové kultuře střední doby bronzové a vyznačením použitých materiálů (číslování lokalit dle Tab. 5)



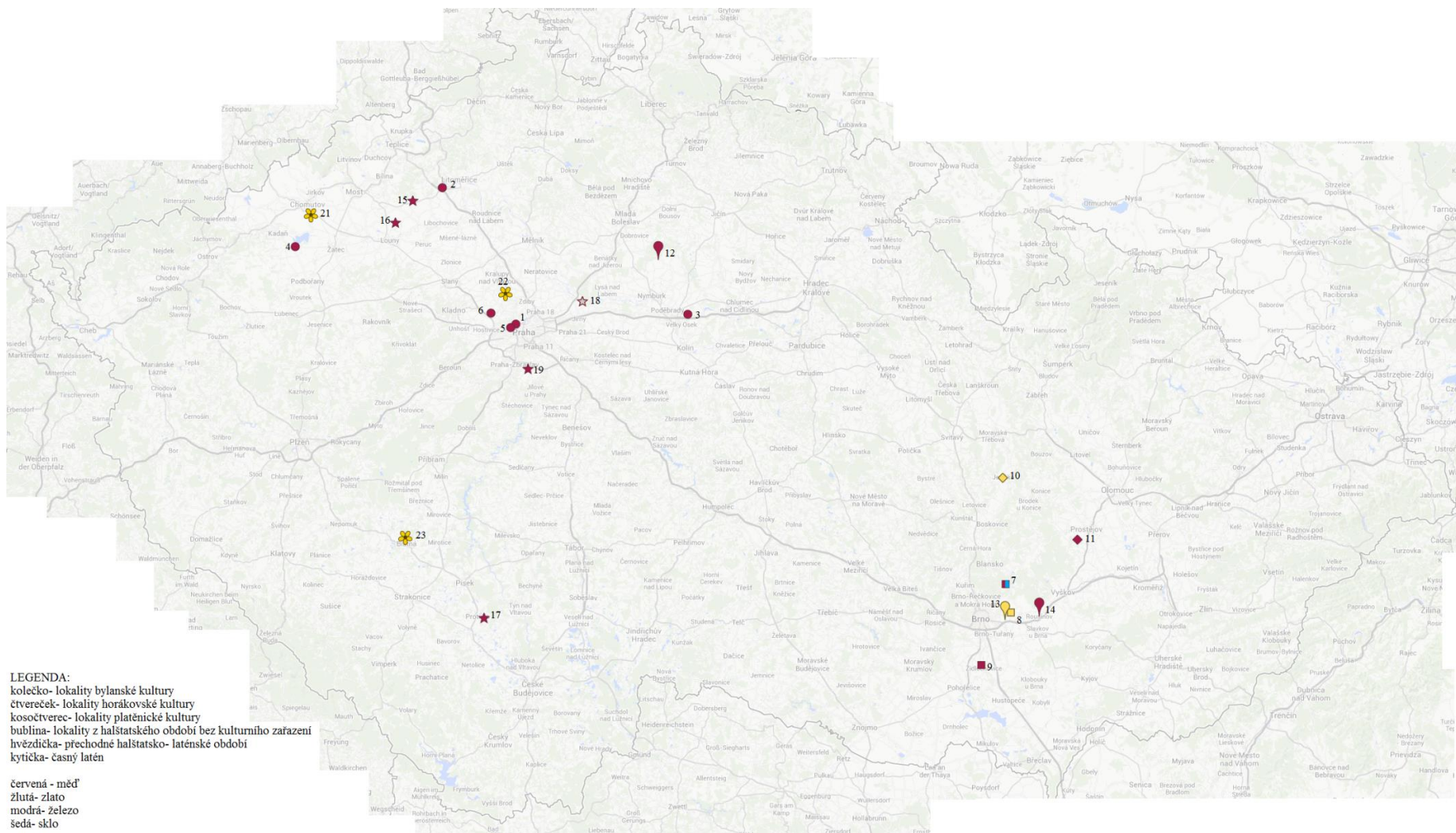
**Mapa 5:** Rozšíření prstenů v období popelnicových polí- mapa s vyznačením lokalit a třídění dle kulturní příslušnosti nálezů (číslování lokalit dle Tab. 6)



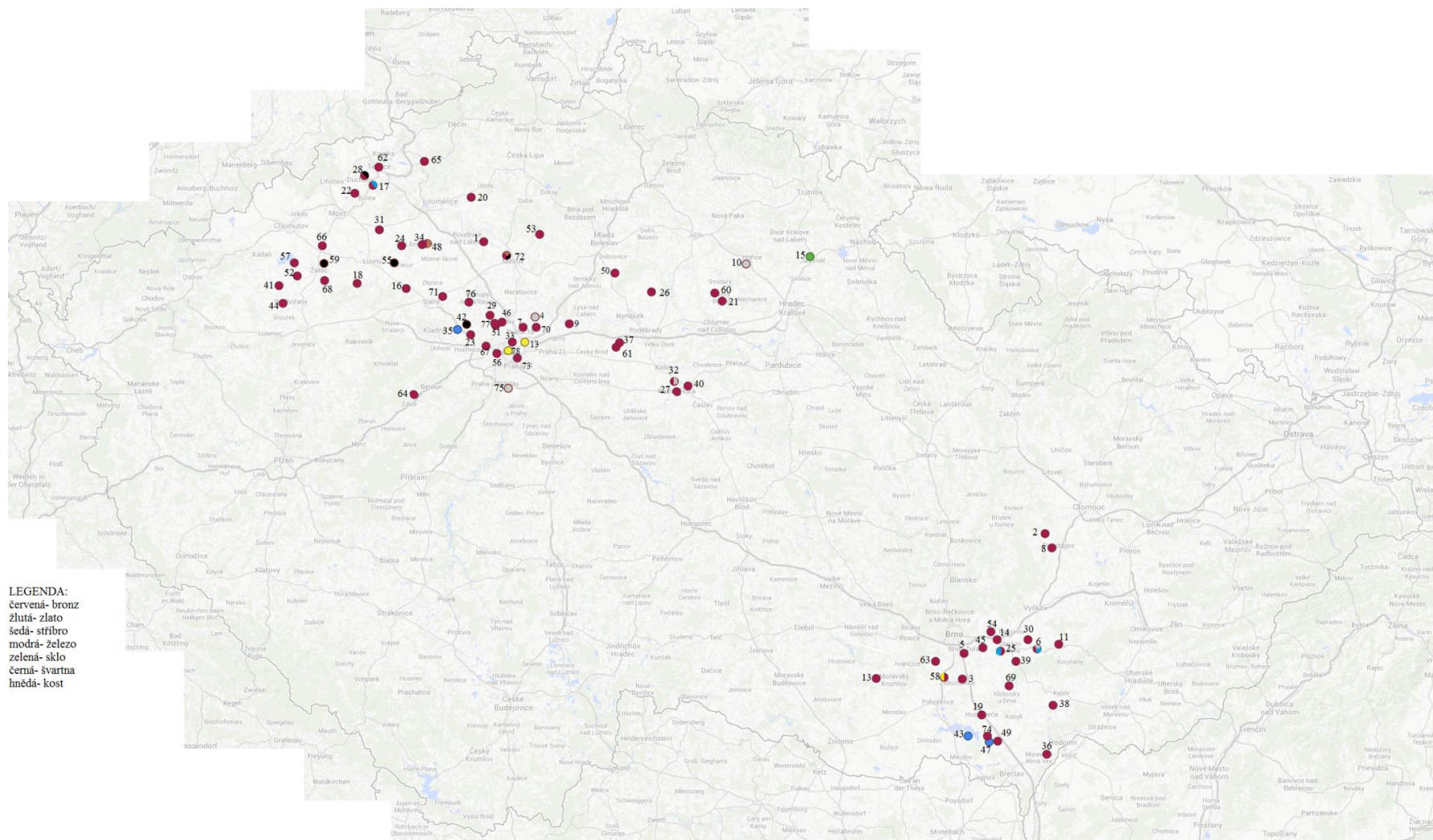
**Mapa 6: Rozšíření prstenů v období popelnicových polí- lokality s rozlišením nálezových kontextů (číslování lokalit dle Tab. 6)**



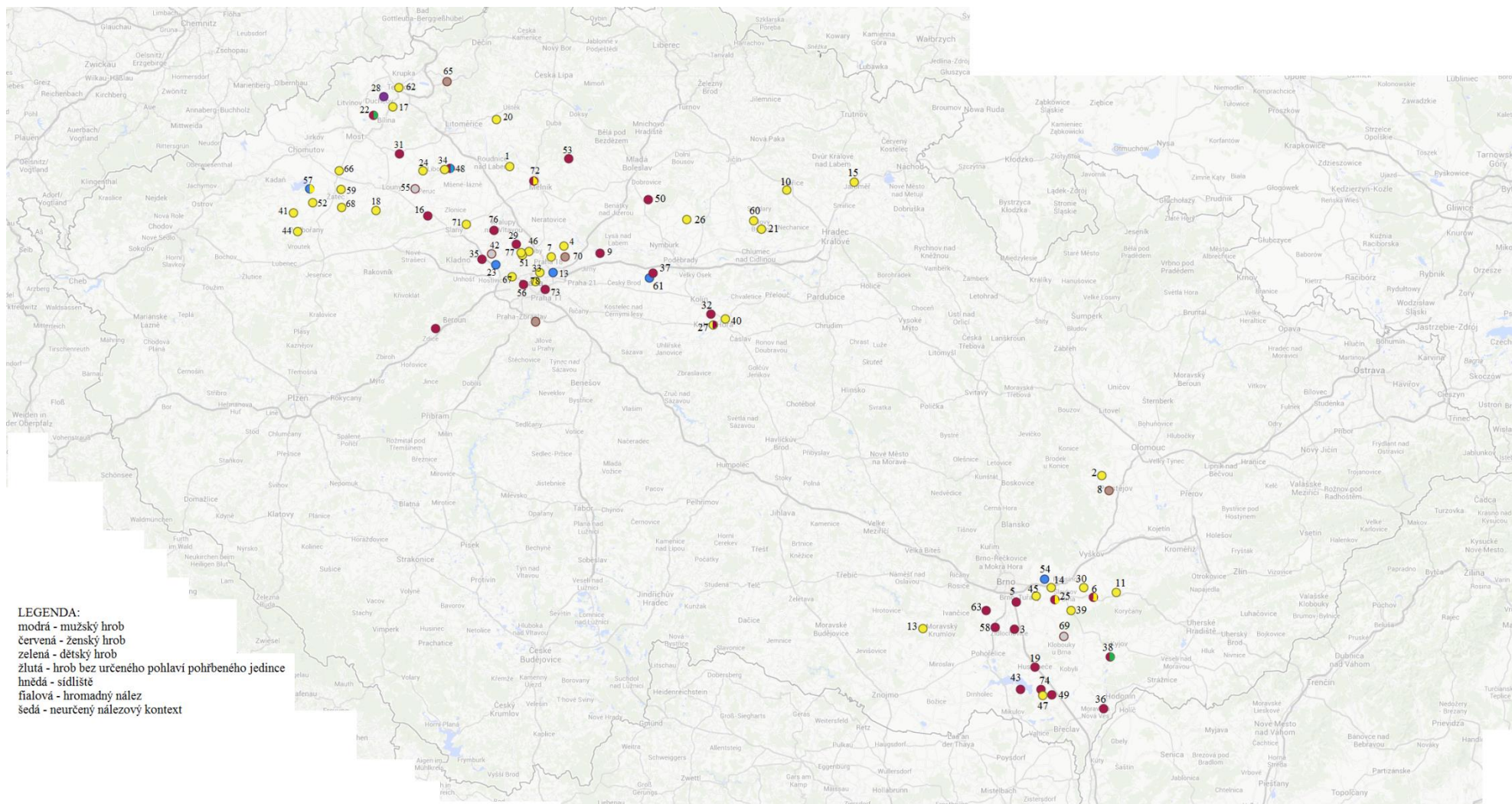
**Mapa 7:** Lokality z halštatského období, přechodného halštatsko - laténského horizontu a časně laténského období s vyznačením materiálů nalezených prstenů (číslování lokalit dle Tab. 8)



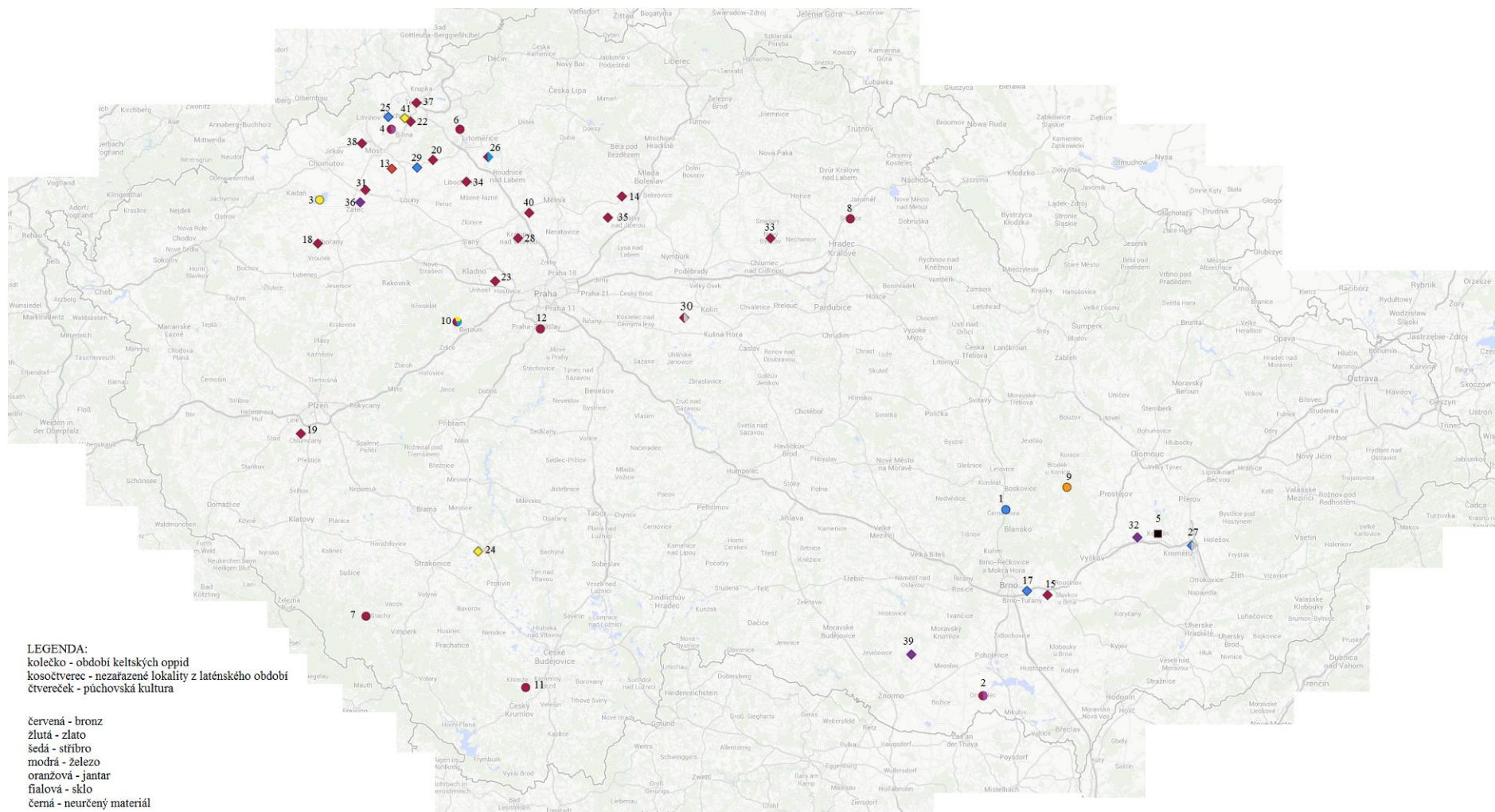
**Mapa 8:** Nálezy prstenů z období plochých keltských pohřebišť a vyznačení lokalit dle materiálu nalezených prstenů (číslování lokalit dle Tab. 9)



**Mapa 9:** Nálezy prstenů z období plochých keltských pohřebišť a vyznačení lokalit dle náleзовého kontextu, ze kterého prsten pochází (číslování lokalit dle Tab. 9)

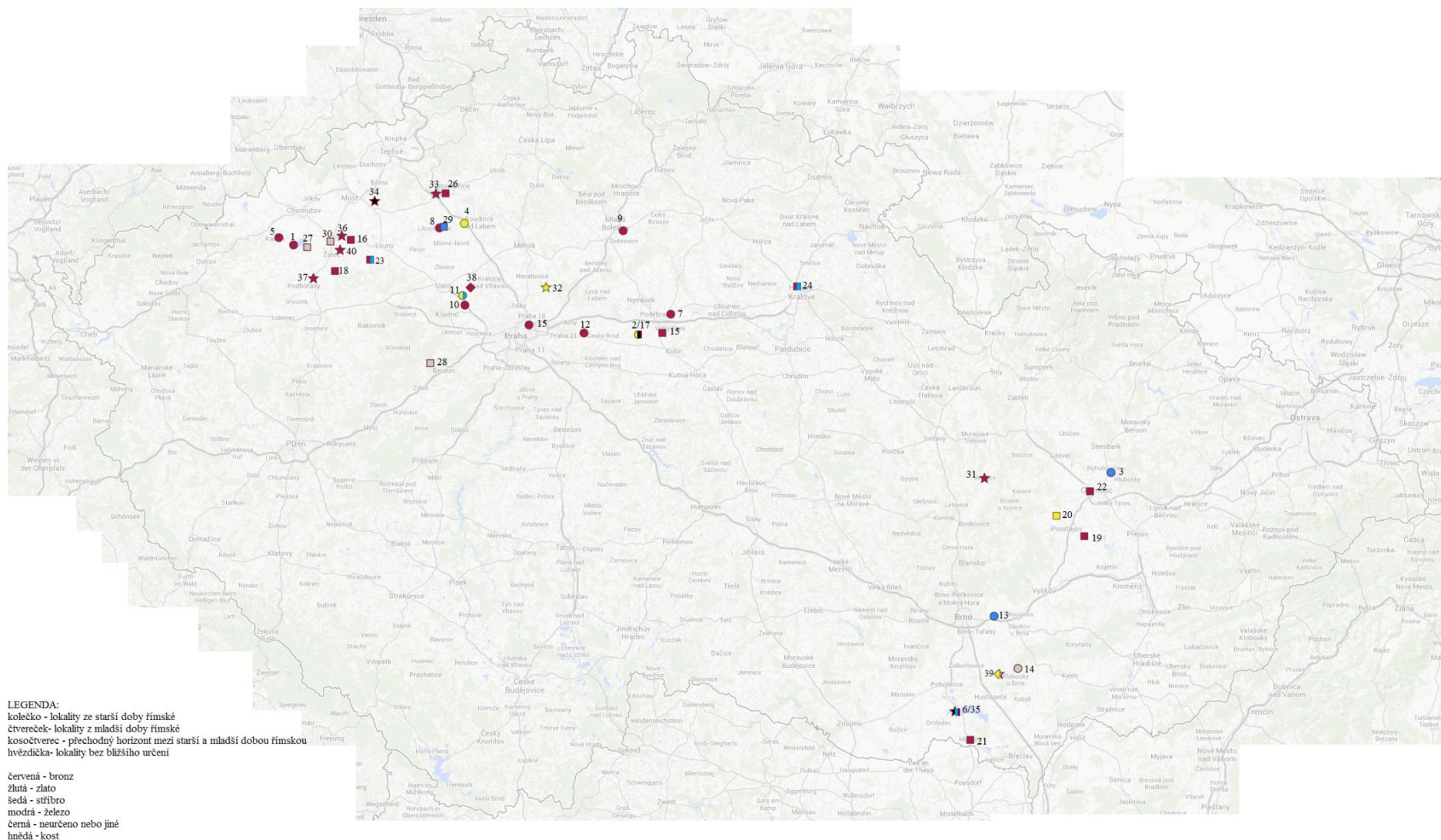


**Mapa 10:** Nálezy prstenů z období keltských oppid a neurčené laténské lokality s rozlišením nalezených prstenů dle materiálu, ze kterého byl vyroben (číslování lokalit dle Tab. 10)

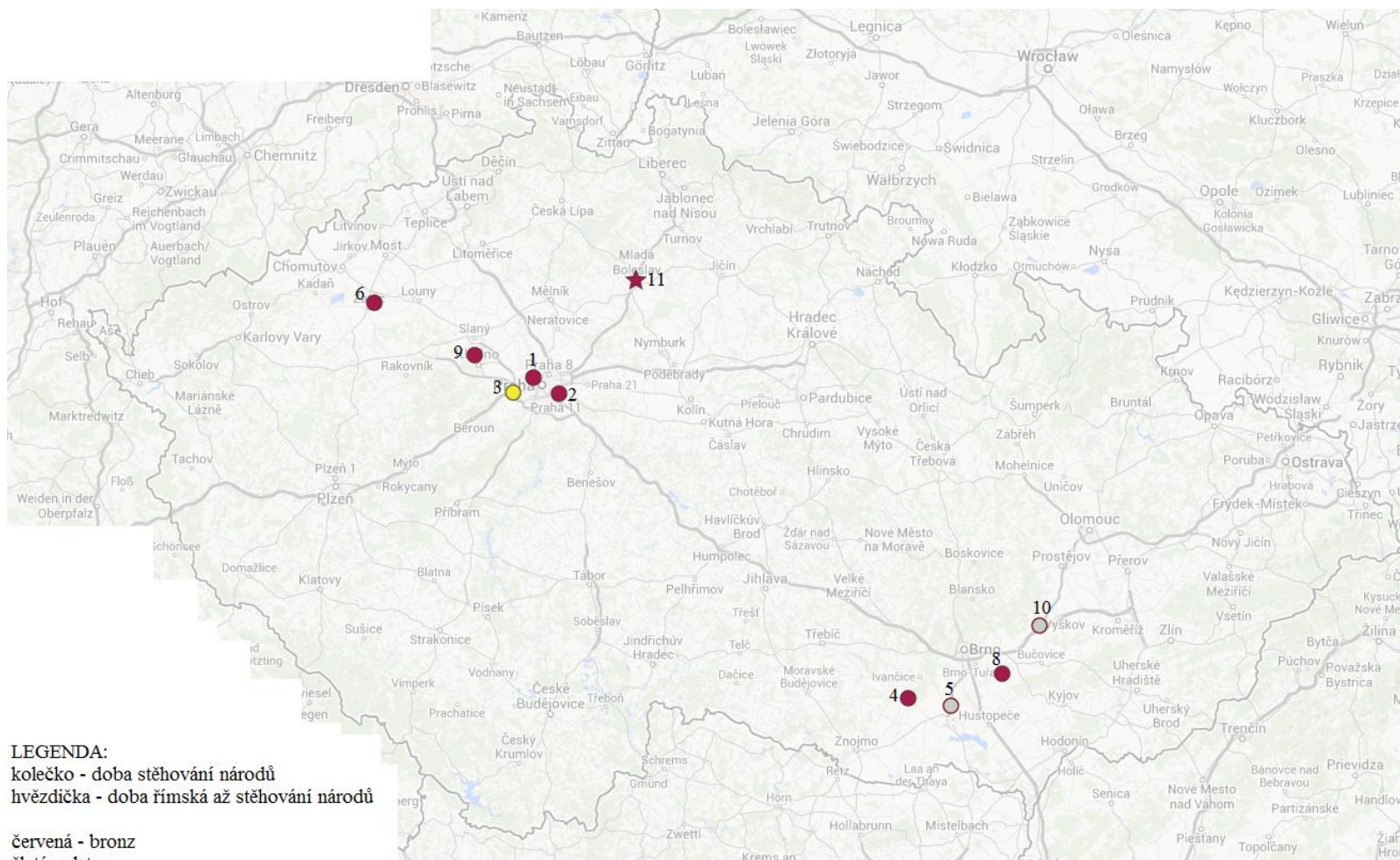




**Mapa 11:** Lokality s nálezem prstenů z doby římské a jejich rozlišení dle materiálů nalezených prstenů (číslování lokalit dle Tab. 11)



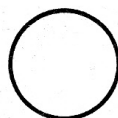
**Mapa 12:** Lokality s nálezem prstenů z období stěhování národů a vyznačení jednotlivých nálezů dle materiálu nalezeného prstenu (číslování lokalit dle Tab. 12)



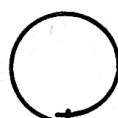
**Obr. 1: Typologie prstenů dle Archeologického slovníku K. Sklenáře**

(zdroj: SKLENÁŘ, Karel a kol. *Archeologický slovník 2: kovové artefakty 1. Pravěk a raný středověk*. Str. 40.)

1. Prstény kroužkovité:



uzavřený



spojený



otevřený

1a. drátěný

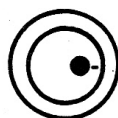


1aa. sedlovitý

1b. páskový



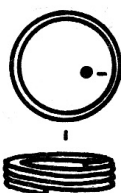
1c. litý



1ca. prostý



1cb. vývalkovitý  
(nebo jinak členěný)



2. Prstény  
spirálovité



3. Prstény  
růžicovité

4. Prstény štítkovité:

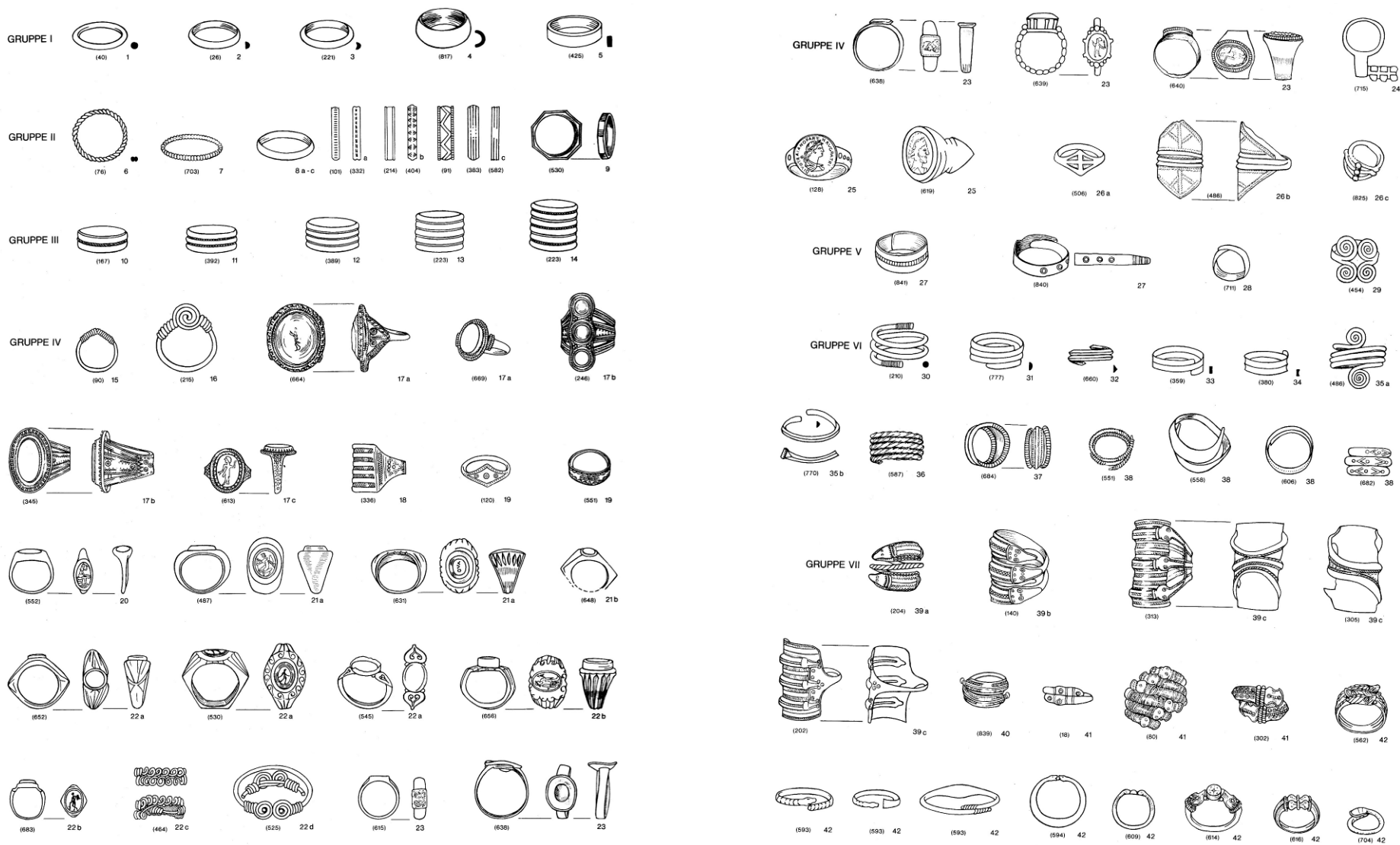


prostý



s lůžkem

**Obr. 2: Typologie prstenů dle Ch. Beckmann** (zdroj: BECKMANN, Christamaria. *Metallfingerringe der römischen Kaiserzeit...Tafel 1-2.*)



**Obr. 3: Typologie prstenů nalezených v Čechách v období doby laténské a jejich ukázky**

dle J. Waldhausera (zdroj: WALDHAUSER, Jiří. *Jak se kopou keltské hroby*. Str. 70.)

	Uzavřené prsteny	Otevřené prsteny	Růzicovité prsteny	Páskové (snubní) prsteny	Sedlovité prsteny	Spirálovité prsteny	Štítkovité prsteny	Plasticky zdobené prsteny
Prsteny ze zlata								
Prsteny ze stříbra								
Prsteny ze slitin mědi								

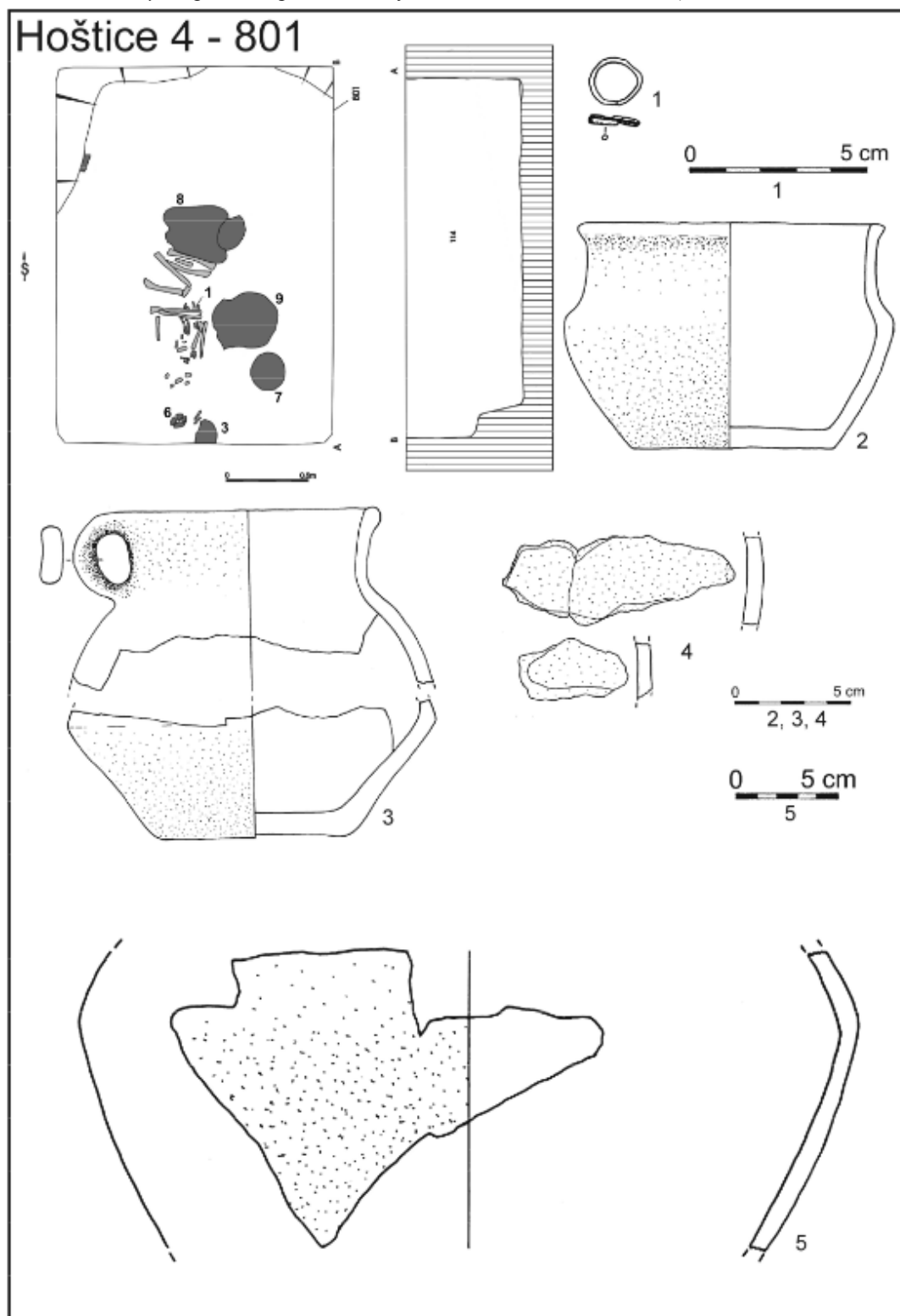
**Obr. 4: Ukázka jednotlivých profilů materiálů dle Archeologického slovníku**

**K. Sklenáře** (str. 62): a) okrouhlý, b) oválný, c) plankonvexní, d) bikonvexní, e) konvexní, f) trojúhelníkový (též středhovitý), g) čtvercový, h) obdélníkový, i) kosočtverečný, j) kosodélný, K) jednostranně prožlabený, l) oboustranně prožlabený, m) obdélníkový jednostranně konvexní, n) obdélníkový oboustranně konvexní, p) obdélníkový jednostranně konkávní, r) obdélníkový s konvexními boky.



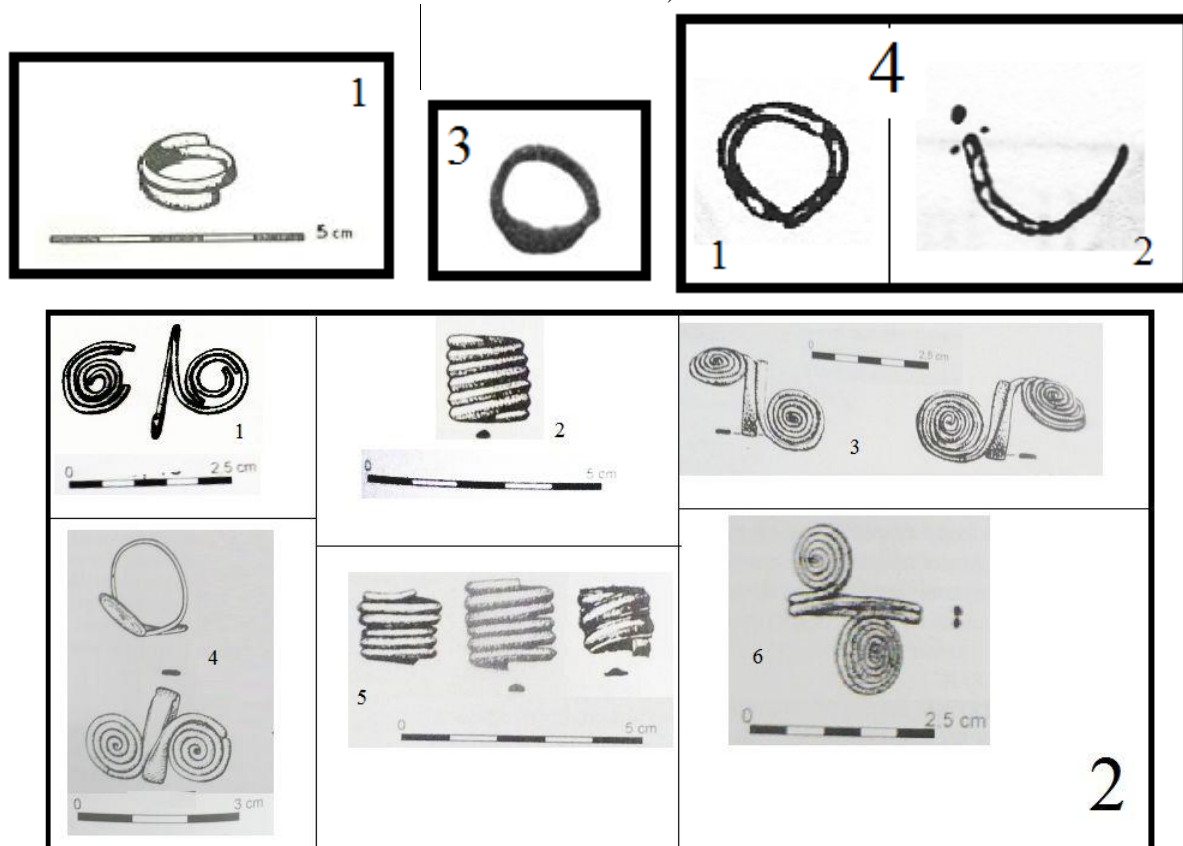
**Obr. 5: Hrob 801 v Hošticích** (prsten pod číslem 1).

(Zdroj: KOLÁŘ, Jan. *Osídlení středního toku Hané lidem kultury se šňůrovou keramikou a jeho postavení v rámci střední Moravy*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2008. Tab. 5.)



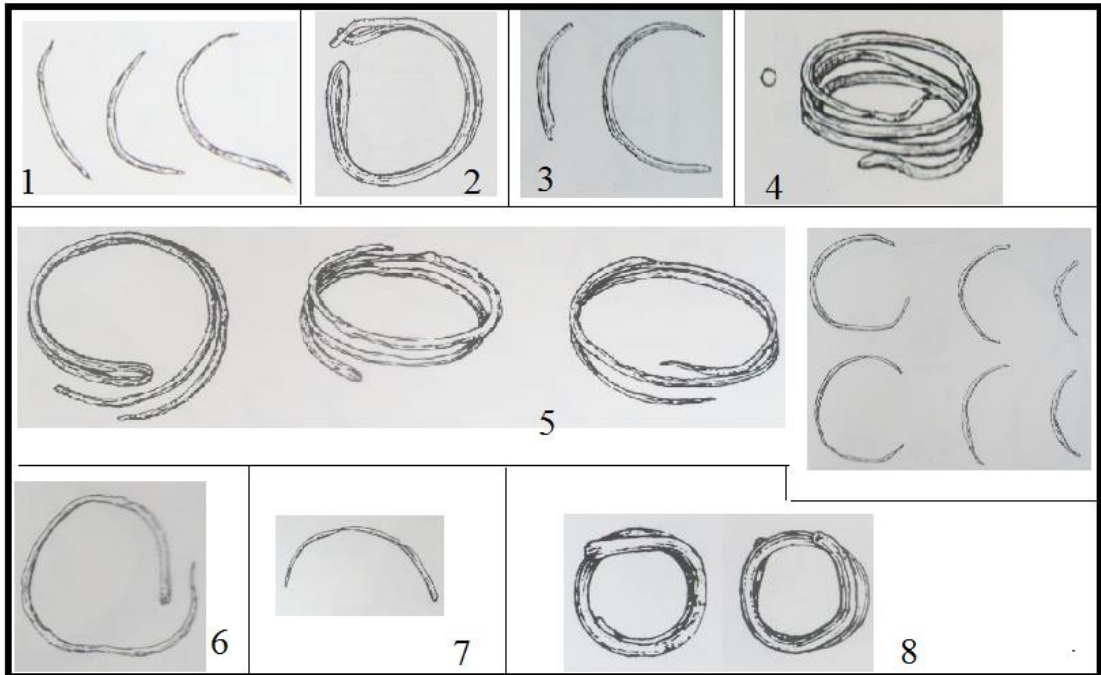
## **Obr. 6: Ukázky prstenů ze starší doby bronzové**

**1 Bolelouc, hrob A** (zdroj: TRŇÁČKOVÁ, Zora. Únětické hroby z Bolelouce, okres Kroměříž. In: *AR XX (sešit 2)/1968*. Str. 155/ Obr. 3:3.); **2 Borotice, 2: 1 hrob 6/ I, 2: 2 hrob 9/ VI, 2: 3 hrob 10/ VII, 2: 4 hrob 13/II, 2: 5 hrob 15/ V, 2: 6 hrob 27/ X** (zdroj: STUHLÍK, Stanislav. *Borotice: mohylové pohřebiště z doby bronzové*. Obr. 41:13/ str. 50; Obr. 52:14/ str. 63; Obr. 61:7,8/ str. 72; Obr. 74:6/ str. 82; Obr. 86:6,7,9, str. 92; Obr. 106:1/ str. 112.); **3 Cerhenice, hrob 6** (zdroj: DVOŘÁK, František. Nálezy únětické kultury na Kolínsku III. In: *PA 38 (sešit 1-4)/1932*. Str. Tab. I/15.); **4 Hrušky, 4: 1 hrob 3; 4: 2 hrob 6** (bez měřítka, zdroj: STUHLÍK, Stanislav- STUHLÍKOVÁ, Jana. *Pravěká pohřebiště v Moravské Nové Vsi- Hruškách*. Str. 44/ Obr. 18: 10. Str. 45/ Obr. 19: 10.)



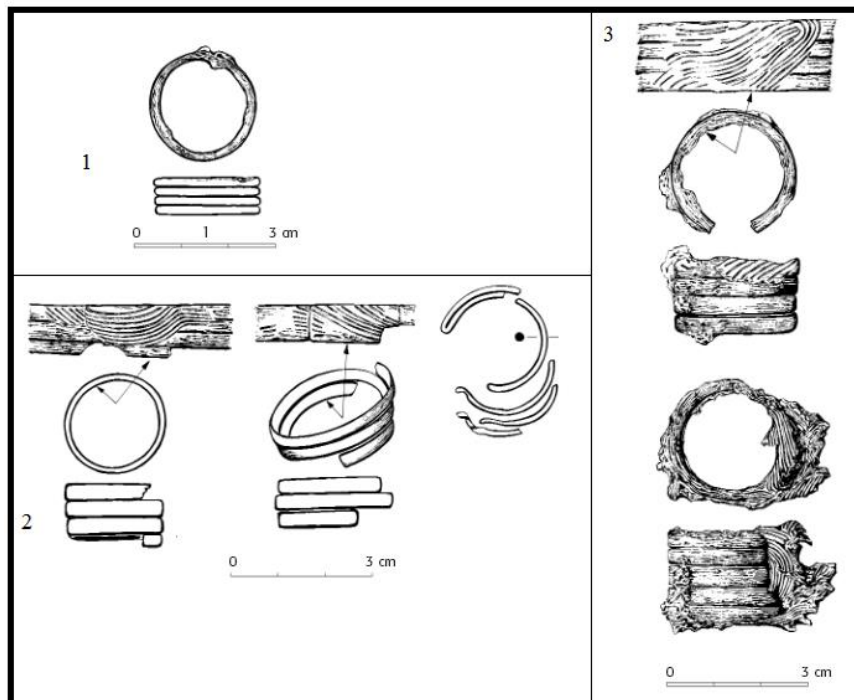
**Obr. 7: Prsteny z prostředí nitranské kultury**

**Holešov: 1: hrob 3, 2: hrob 20, 3-4: hrob 30, 5: hrob 42, 6: hrob 72, 7: hrob 154, 8: hrob 173** (bez měřítka, zdroj: ONDRÁČEK, Jaromír- ŠEBELA, Lubomír. Pohřebiště nitranské skupiny v Holešově (katalog nálezů). In: *Studie Muzea Kroměřížska '85*. Tab 1: 10; 2: 1; 4: 10; 4: 12; 6: 1 a, b, c; 5: 1; 9: 7; 16: 4; 18: 2 a, b).



**Obr. 8: Nálezy únětických hrobů z Hulína- poloha U Isidorka**

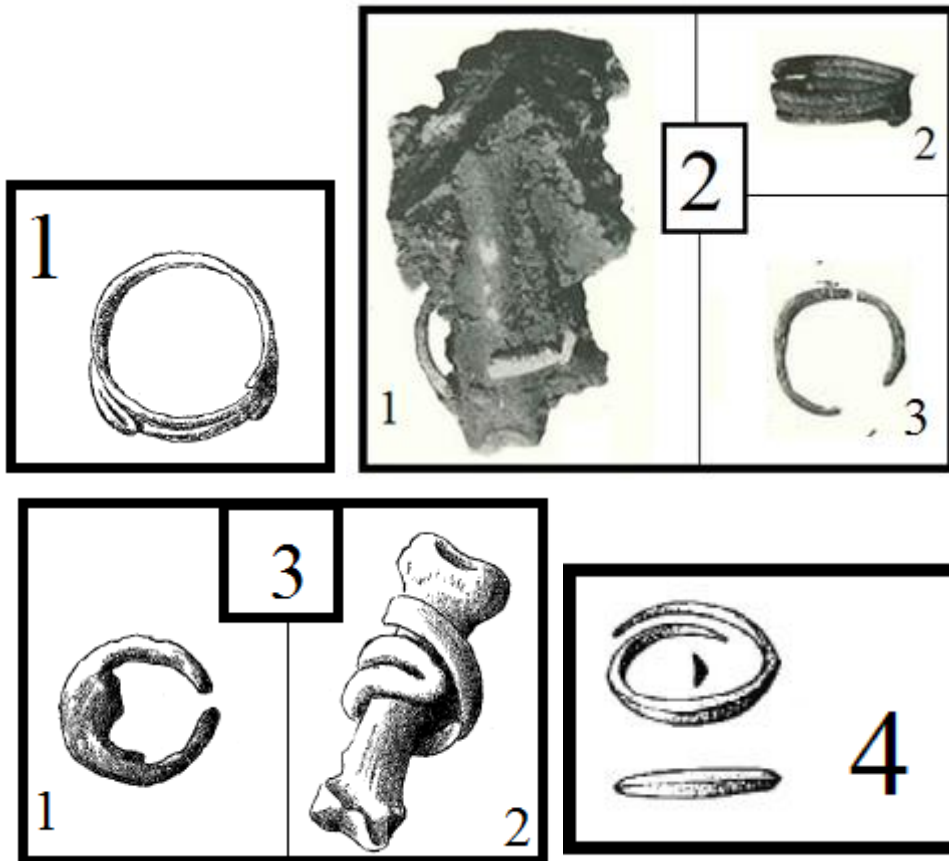
**1: hrob 32, 2: hrob 38, 3: hrob 31** (zdroj: PEŠKA, Jaroslav a kol. *Rezidua a otisky organických látek...* Str. 11/Obr. 5:1; Str. 13/ Obr. 6:11-13; Str. 10/ Obr. 4:3.)





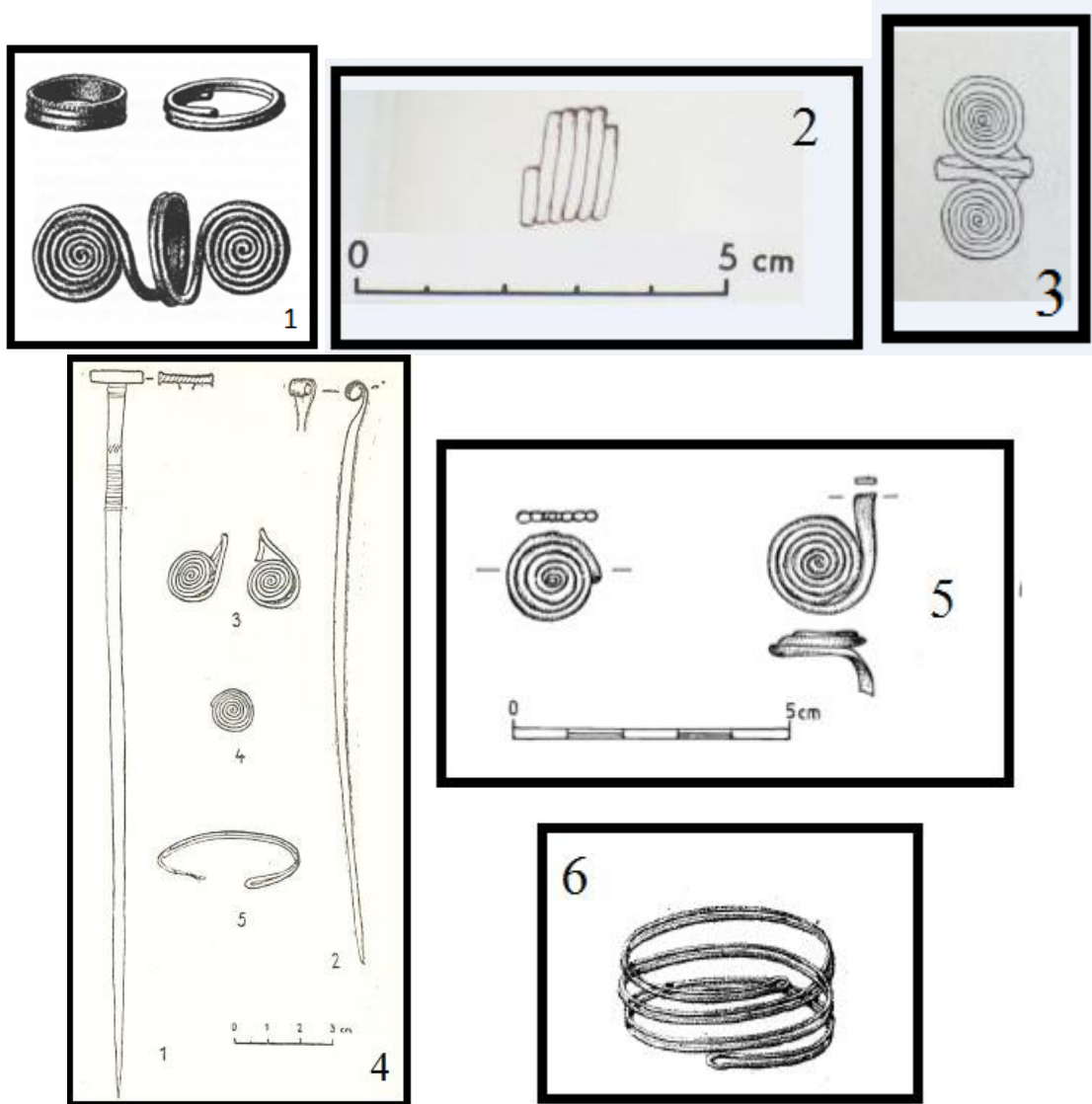
**Obr. 9: Další ukázky prstenů ze starší doby bronzové**

**1 Kamýk/ Velké Přílepy** (zdroj: SCHMIDT, Václav. Nekropole se skrčenými kostrami u Kamýku. In: *PA 18* (sešit 8)/ 1899. Str. str 557-558/ Obr. 2: 15.); **2 Liběšovice. 2: 1 prsten z hrobu 2 dochovaný na článku prstu, 2: 2 prsten z hrobu 3, 2: 3 prsten z hrobu 9** (bez měřítka, zdroj: MOUCHA, Václav- PLEINEROVÁ, Ivana. Únětické pohřebiště v Liběšovicích u Podbořan. In: *AR XVIII* (sešit 5)/1966. Str. 523/ Obr. 143: 6, 11; Str. 524/ Obr. 144: 6.); **3 Noutonice, 3: 1 hrob 17, 3: 2 hrob 26** (bez měřítka, zdroj: FELCMAN, Jan. Archeologický výzkum "Údolí Svatojiřského" a okolí. Pohřebiště Noutonické. In: *PA 18/1898-99*. Tab. VII: 8, 10.); **4 Těšetice- Kyjovice, hrob 27** (bez měřítka, zdroj: LORENCOVÁ, Anna- BENEŠ, Jan- PODBORSKÝ, Vladimír. *Těšetice- Kyjovice III. Únětické pohřebiště v Těšeticích – Vinohradech*. Brno, 1987. Str. 38/ Obr. 11 b)

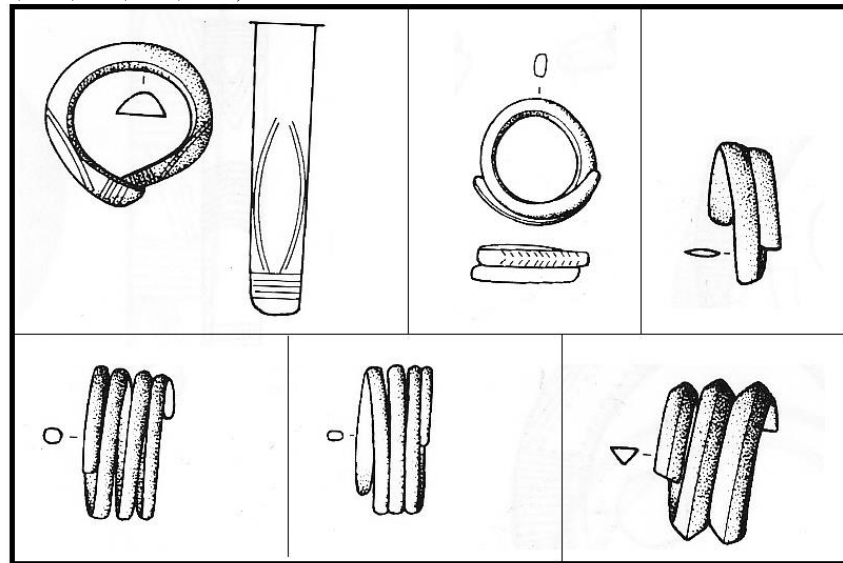


**Obr. 10: Ukázky prstenů z období střední doby bronzové**

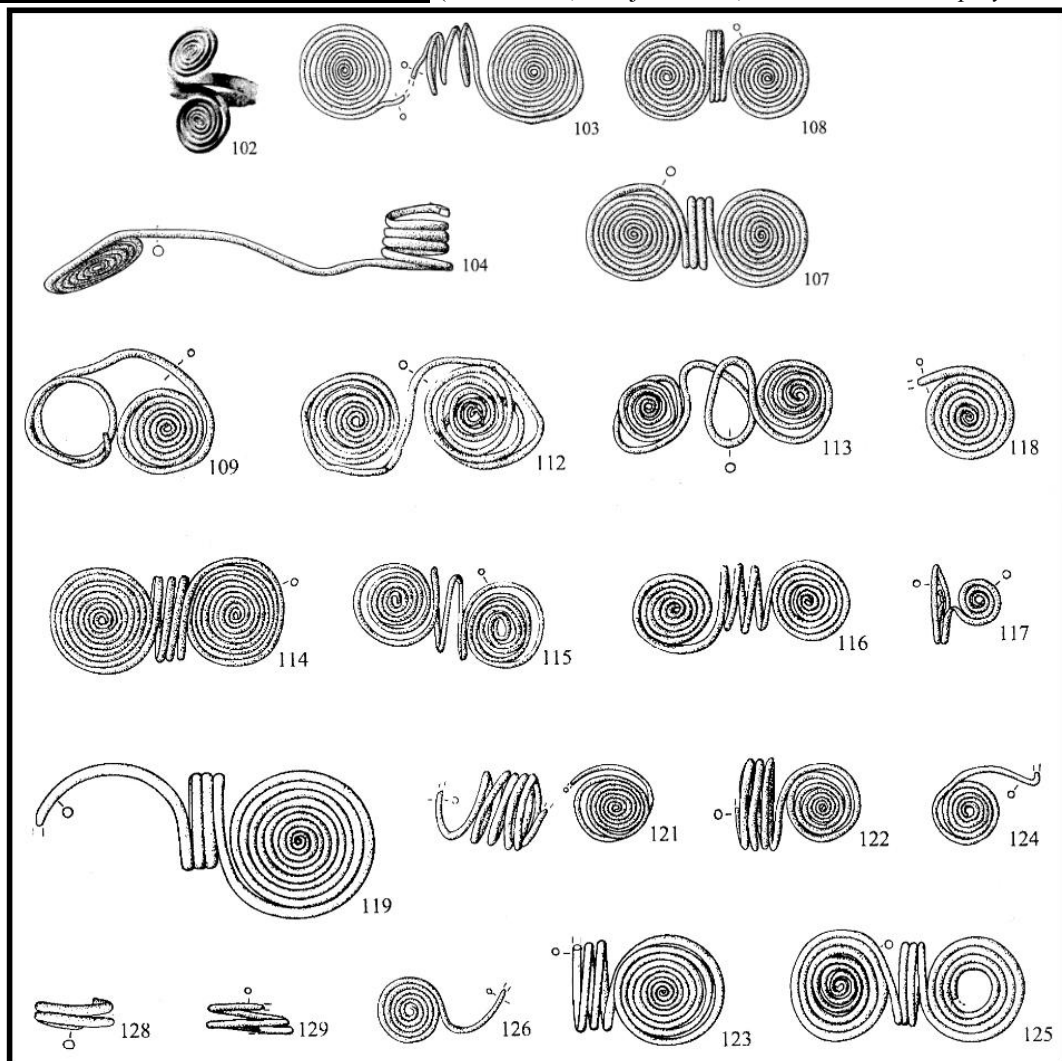
**1 Albrechtice nad Vltavou** (bez měřítka; zdroj: FRÖHLICH, Jiří. *Písecko v zrcadle...* Str. 7.); **2 Bošovice, 4. mohyla** (zdroj: FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Obr. 7: 11.); **3 Braník** (bez měřítka; zdroj: BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 77/ Obr. 17: 11.); **4 Čakovice-výbava kostrového hrobu** (zdroj: HRALA, Jiří. *Mohylový hrob v Čakovicích u Prahy*. In: *AR XVII (sešit 4)/1965*. Str. 553/ Obr. 116); **5 Droužkovice** (zdroj: FRANKOVÁ, Daniela. *Mohylová kultura střední doby bronzové v severozápadních Čechách*. Diplomová práce: Karlova univerzita. 2011. Str. 83; PLESL, Evžen. *Otázky středobronzového osídlení...* Obr. 35: 1, 2.); **6 Chocenice, mohyla 3, druhý hrob** (bez měřítka, zdroj: SMOLÍK, Josef. *Mohyly v Čechách a jejich obsah*. In: *PA 12/1882*. Tab 1: 9.)



**Obr. 11: Prsteny z depotu Hradisko** (bez měřítka, zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II.* Str. 16.  
Tab. 12: 105, 106, 107, 108, 109, 110.)

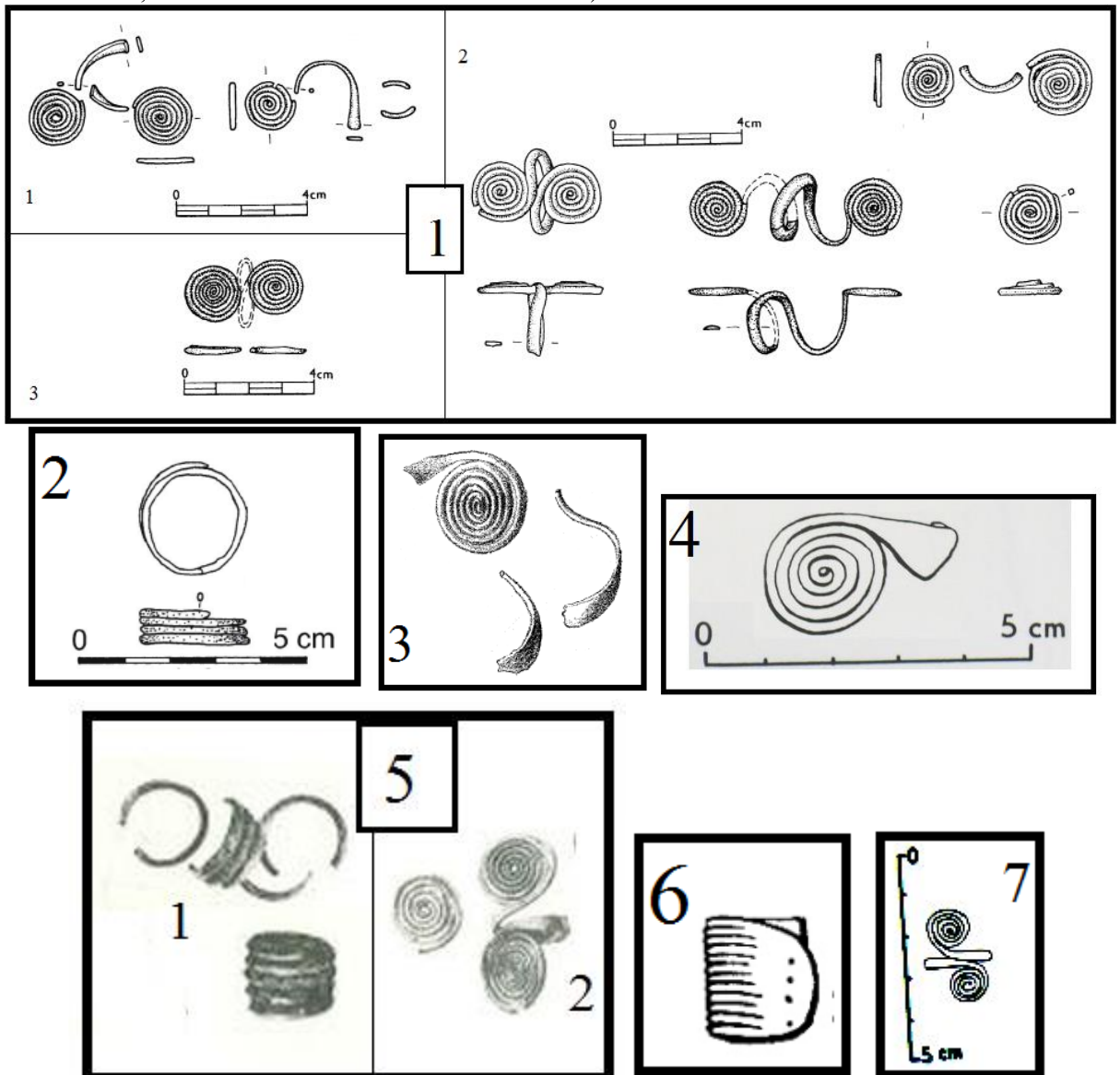


**Obr. 12: Prsteny z depotu Hulín** (bez měřítka, zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II.* Str. 27, 28.)



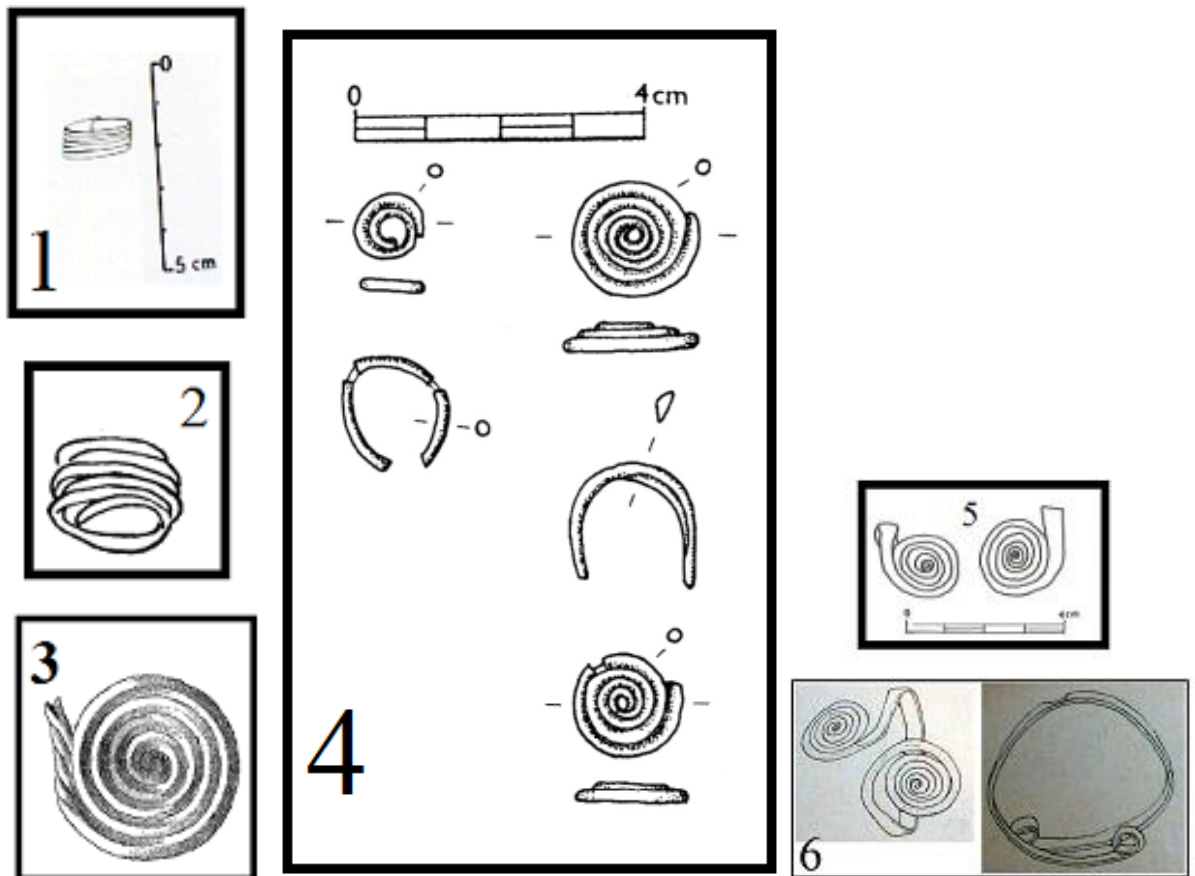
**Obr. 13: Další ukázky prstenů z období střední doby bronzové**

**1 Prsteny z Hvozd'an:** 1: 1 mohyla 5/1894, 1: 2 mohyla 19/1897, 1: 3 mohyla 21/1897 (zdroj: CHVOJKA, Ondřej- MICHÁLEK, Jan. Výzkumy Josefa Ladislava Píče na mohylových pohřebištích doby bronzové a halštatské v jižních Čechách. Str. 94/ tab A4: 7,8; str. 98/ tab A8: 16, 17, 18, 19; str. 100/ tab. A10: 5.); **2 Ivanovice na Hané, hrob 810** (zdroj: KOLÁŘ, Jan. *Dvě pohřebiště lidu se šňůrovou keramikou u Ivanovic na Hané*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2006. Tab. 73: 1.); **3 Zlomky pocházející snad z prstenu z Kbel, mohyla 4** (bez měřítka, zdroj: PÍČ, Josef Ladislav. Mohyly Lužanské. In: *PA 16 (sešit 9)/ 1895*. Tab XXX: 15, 5, 6.); **4 Zlomek prstenu z Křenovic** (zdroj: FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*, Obr 32: 9.); **5 mohyla 1 v Meclově, 5: 1 pohřeb 5, 5: 2 pohřeb 6** (bez měřítka, zdroj: ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, Eva. Nové poznatky z výzkumu českofalckých mohyl. In: *AR XXI (sešit 2)/1969*. Str. 152/ Obr. 2:1, Str. 155/ Obr. 4: 4.); **6 Milínov, mohyla 5** (bez měřítka, zdroj: PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech*. Str. 358/ Obr. 106:29.); **7 Milovice** (zdroj: FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Obr. 37:7.)



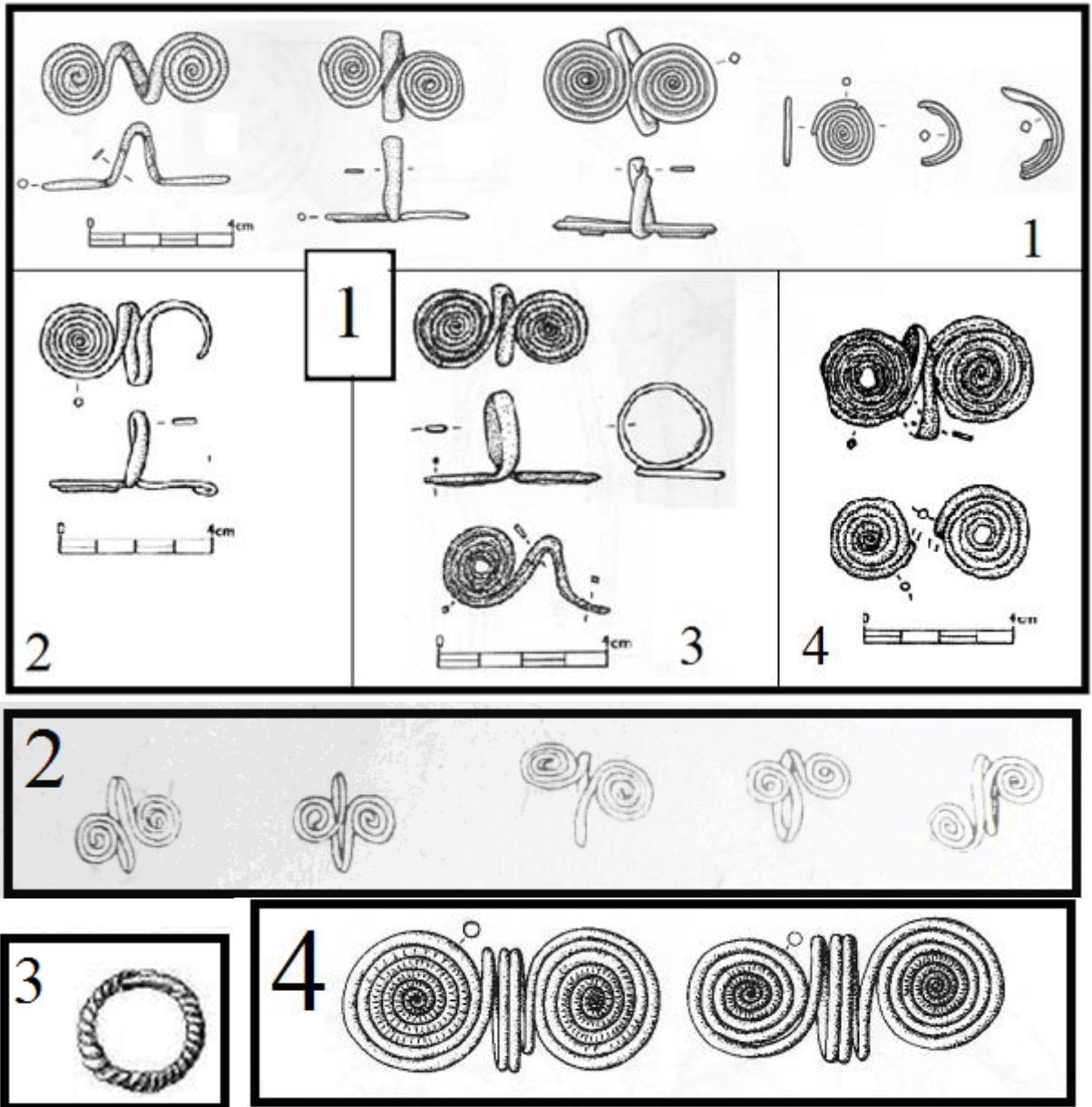
**Obr. 14: Další ukázky prstenů z období střední doby bronzové**

**1 Miroslav** (zdroj: FURMÁNEK, Václav. *Bronzová industrie SMK*. Obr. 37:8.); **2 Němčice nad Hanou** (bez měřítka, zdroj: ČERVINKA, Inocenc Ladislav. *Předvěká pohřebiště v Němčicích na Hané*. Brno, 1926. Tab. III.); **3 Netovice** (bez měřítka, zdroj: SCHMIDT, Václav. Pohřebiště u Netovic. In: *PA 18 (sešit 3-4)/1898*. Tab. XXVII: 20.); **4 Plav** (zdroj: CHVOJKA, Ondřej- MICHÁLEK, Jan. *Výzkumy J. L. Píče...* Str. 105/ Tab. A13: 2, 3.); **5 Plešnice** (zdroj: BLAŽEK, Jan- MILITKÝ, Jirí. Nálezy z mohylníku v Plešnicích, okr. Plzeň- sever. In: *AR XLV (sešit 3)/1993*. Str.520/ Obr. 1: 5, 6.); **6 Želenice** (bez měřítka, zdroj: BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury...* Str. 68/ Obr. 8: 1-2.)



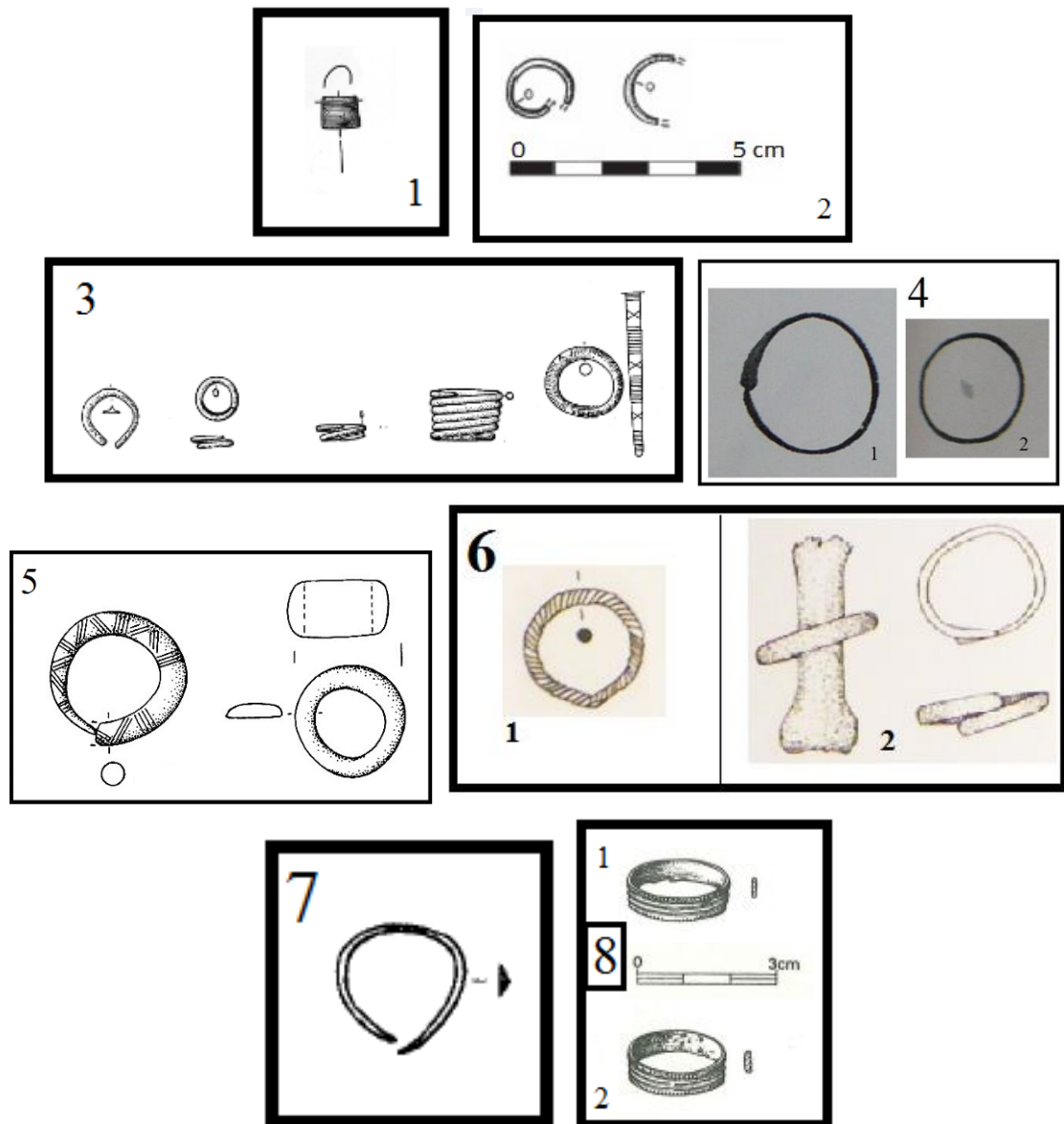
**Obr. 15: Další ukázky prstenů z období střední doby bronzové**

**1** Prsteny z mohyl v Řepči, 1:1 mohyla 3/1897, 1: 2 mohyla 7/1897, 1: 3 mohyla 19/ 1897, 1: 4 mohyla 27/ 1897 (zdroj: CHVOJKA, Ondřej- MICHÁLEK, Jan. *Výzkumy J. L. Píče...Str. 105/ tab. A15:1-3, 6; Str. 106/ tab. A16: 4; Str. 111/ tab. A21: 1-2; Str. 112/ Tab. A22: 5, 6.* ); **2** Slaný (bez měřítka, zdroj: BENEŠ, Antonín. *K problémům mohylové kultury... Tab. 8: 6.*); **3** Tajanov, mohyla 35 (bez měřítka, zdroj: HOSTAŠ, Karel. *Mohyly na Husíně. In: PA 19 (sešit 2)/ 1900. Tab. XII: 14.*); **4** Tučapy-depot (bez měřítka, zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II. Str. 40/ Tab. 36: A 1-2.*)



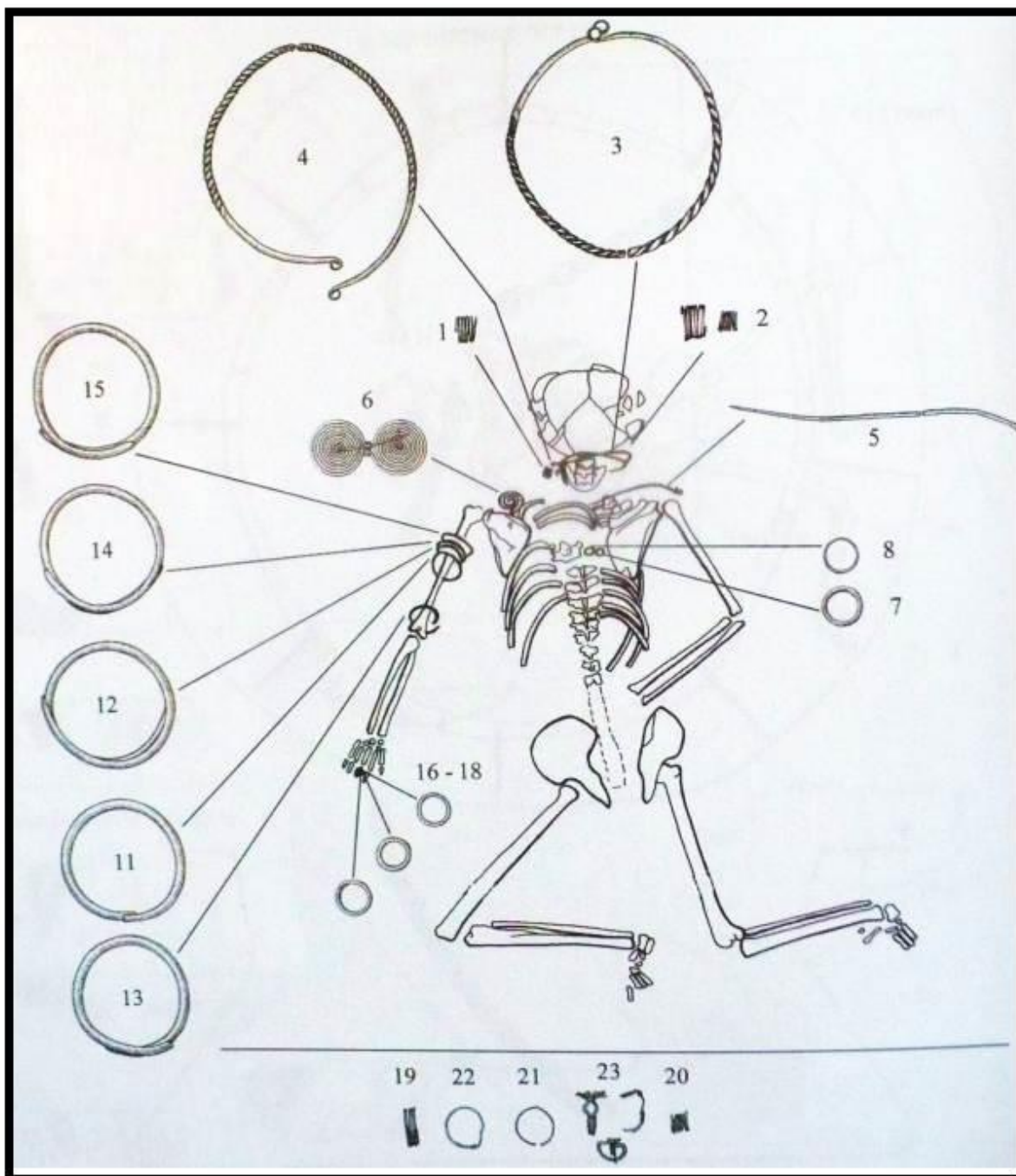
**Obr. 16: Ukázky prstenů z období popelnicových polí**

**1 Blučina, depot 16** (bez měřítka; zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II*. Str. 92. Tab. 88: 36.); **2 Blučina, kumulace K7/ 90** (zdroj: SALAŠ, Milan- DOČKALOVÁ, Marta- HORÁČKOVÁ, Ladislava a kol. Mladobronzová kumulace lidských skeletů na Cezavách u Blučiny (okr. Brno- venkov) a její enviromentální kontext. In: *PA 103/2012*. Str. 183.); **3 Bystřice pod Hostýnem, depot** (bez měřítka; zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II*. Str. 101/ tab. 97:14; Str. 104/tab. 100:45, 46, 47, 48.); **4 Dneboh, 4:1 hrob 6, 4:2 hrob 10** (bez měřítka, zdroj: HRALOVÁ- ADAMCZYKOVÁ, Jitka. K problémům pozdní doby bronzové v Pojizeří. In: *Sborník NM v Praze, sv. XI/1, 1957*. Tab. VII: 3, 16); **5 Drslavice, depot** (bez měřítka; zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II*. Str. 137/ tab. 133:472,473.); **6 Hoštice, 6: 1 hrob 837, 6: 2 hrob 851** (bez měřítka, zdroj: PARMA, David. Pohřebiště Hoštice 4 (okr. Vyškov). Příspěvek k poznání variability pohřebního ritu v mladší době bronzové. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.-6. 10. 2006*. Str. 195/ Obr. 4: 5; Str. 198/ Obr. 7: 2); **7 Chabařovice, jáma 81/65** (zdroj: BOUZEK, Jan- KOUTECKÝ, Drahomír- KRUTA, Václav. Lužické sídliště v Chabařovicích u Ústí nad Labem. In: *PA 82 (sešit 1)/ 1991*. Str. 112/ obr. 12: 6.); **8 Chodouny, 8: 1 hrob 17, 8: 2 hrob 22** (zdroj: HRALA, Jiří. Výzkum lužického žárového pohřebiště u Chodoun na Roudnicku. In: *AR XIV (sešit 3)/1972*. Str. str. 280/ obr. 1: 2, 4.)



**Obr. 17: Ivanovice na Hané, hrob 818**

(zdroj: PARMA, David. *Sídlištní pohřby z Ivanovic na Hané*. Str. 446.)





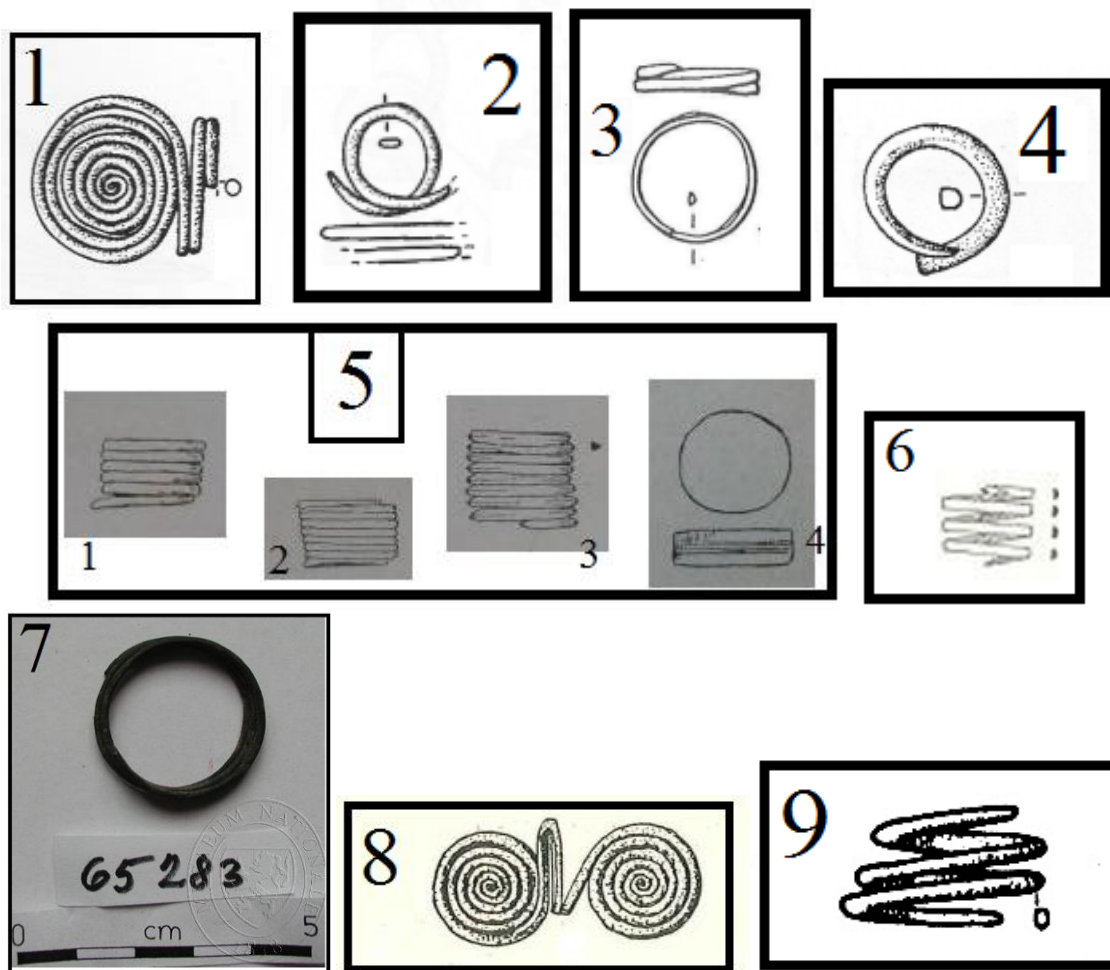
**Obr. 18: Další ukázky prstenů z období popelnicových polí**

**1 Jaroměř, hrob 7, 1:1 kresebná dokumentace** (zdroj: FILIP, Jan. Lužická kultura v Československu. In: *PA 41 (sešit 1-4)/ 1939*. Str. 21/ Obr. 7: 2, 3.), **1: 2 fotografická dokumentace** (zdroj: URL: <<http://www.esbirky.cz/hledat/fulltext/?q=prsten>>, cit. [3. 6. 2013]); **2 Ukázka prstenů s konci svinutými do růžic (2: 1-2) a páskového (2: 3) z Jenišovic** (bez měřítka, zdroj: URL: <<http://www.esbirky.cz/hledat/fulltext/?q=prsten>>, cit. [3. 6. 2013]); **3 Libčeves** (bez měřítka, zdroj: URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/29470/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6.2013].); **4 Lukovna, hrob 1/12.** (zdroj: URL:<<http://www.esbirky.cz/detail/34569/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013].); **5 Moravičany, 5: 1 hrob 88, 5: 2 hrob 125, 5: 3 hrob 202, 5: 4 hrob 244, 5: 5 hrob 318, 5: 6 hrob 522** (zdroj: NEKVASIL, Jindra. *Pohřebiště lužické kultury v Moravičanech: Obrazová část*. Tab. 28: 1, 39: 3, 62: 1, 72: 3, 98: 6, 145: 8.)



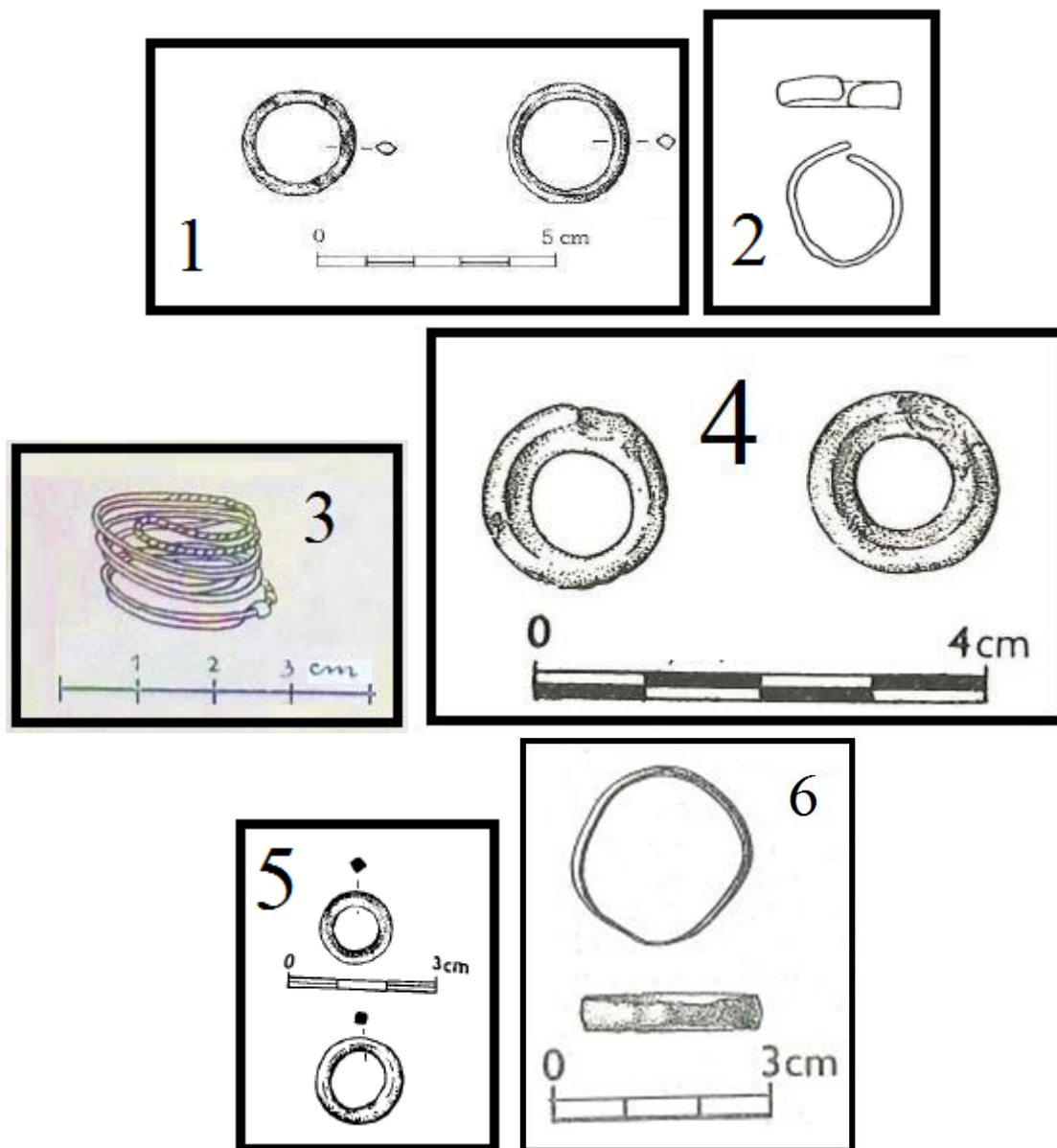
**Obr. 19: Další ukázky prstenů z období popelnicových polí**

**1 Mankovice - depot** (bez měřítka, zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II*. Tab. 196: 3.); **2 Mušov – depot** (bez měřítka, zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II*. Tab. 216: 187.); **3 Obory, hrob 126** (bez měřítka, zdroj: HRALA, Jiří. Profil knovízskou žárovou nekropolí u Obor. In: *AR LII (sešit 4)/2000*. Obr. 2: 12.); **4 Ořečov – depot** (bez měřítka, zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II*. Str. Tab. 246: 54.); **5 Pouchov, 5: 1 hrob 62, 5: 2 hrob 109, 5: 3 76, 5: 4 prsten inv. č. 4848** (bez měřítka, zdroj: VOKOLEK, Vít. Příspěvek k poznání východočeské lužické kultury. Pohřebiště v Pouchově. In: *Práce muzea v Hradci Králové a v Pardubicích IV/1962, série B- vědy společenské*. Tab. XII: 3, Tab. XXII: 6, Tab. XV: 12, Tab. XXXIV: 16.); **6 Stradonice - depot** (zdroj: MOUCHA, Václav. Několik hromadných nálezů z mladší doby bronzové na Slánsku ve středních Čechách. In: *AR XXI (sešit 4)/1969*. Str. 493/ Obr. 1: 27.); **7 Třebechovice pod Orebem** (zdroj: URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/34536/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013].); **8 Věrovany** (bez měřítka, zdroj: TRŇÁČKOVÁ, Zora. Lužické žárové hroby z Věrován u Olomouce. In: *AR XIII (sešit 5)/1961*. Obr. 212: 1.); **9 Vlčnov- depot** (bez měřítka, zdroj: SALAŠ, Milan. *Bronzové depoty II*. Str. 319/ Tab. 315: 6.)



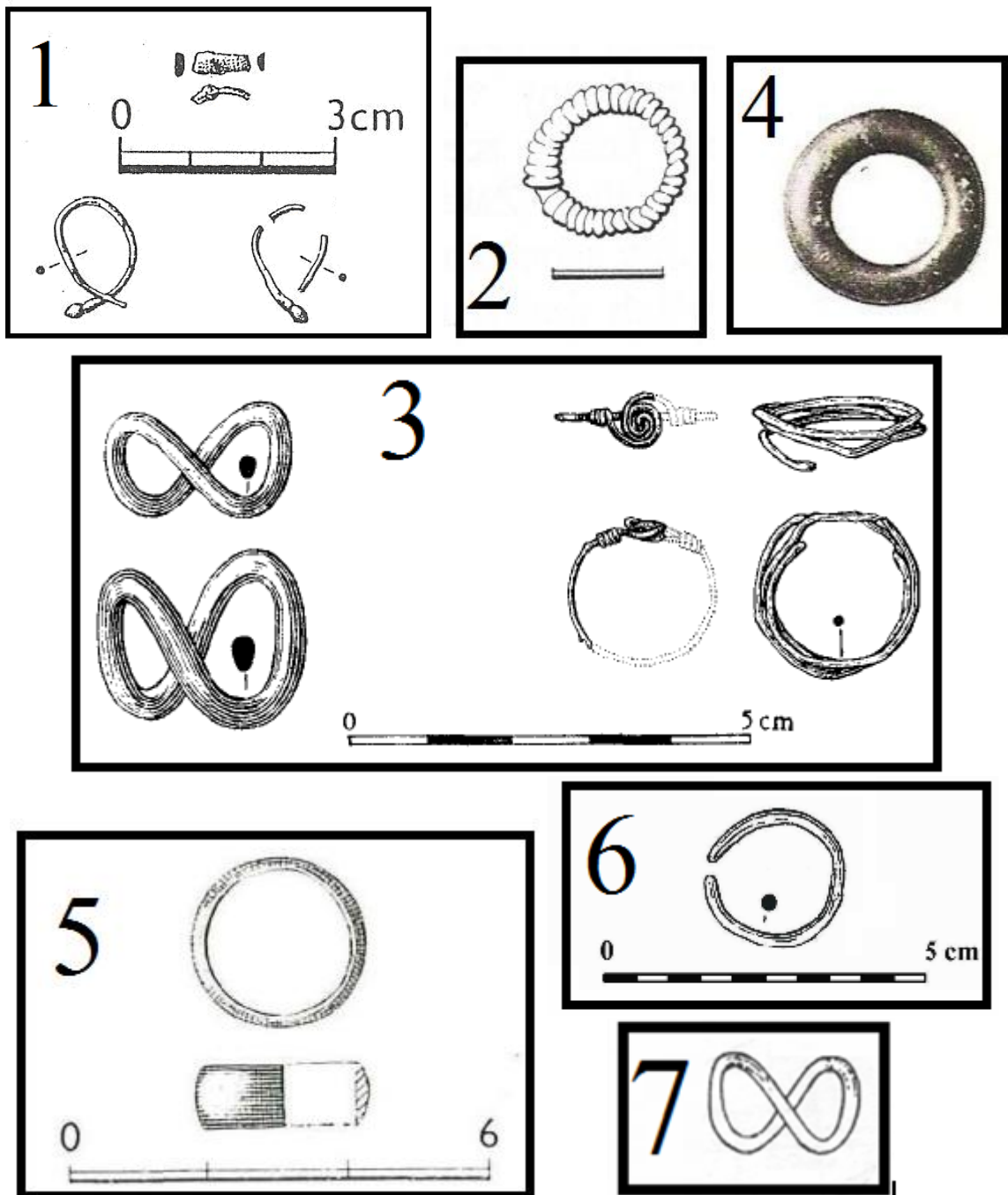
**Obr. 20: Ukázky prstenů z doby halštatské**

**1 Lovosice** (zdroj: PŮLPÁN, Marek. *Hroby bylanské kultury...* Tab. 5: 15- 16.); **2 Opolany** (bez měřítka, zdroj: SEDLÁČKOVÁ, Hedvika. *Bylanské kostrové hroby z Kolají, okr. Nymburk (část II).* In: *AR XXXIV (sešit 3)/1982*. Str. 251/ Obr. 6: 4.); **3 Rousínov** (zdroj: PROCHÁZKA, Alois. *Hromadný nález bronzů z Nového Rousínova.* In: *Pravěk 1907*. Tab. III: 14.); **4 Tuchoměřice** (zdroj: KOUTECKÝ, Drahomír. *Bylanské pohřebiště v Tuchoměřicích, okr. Praha-západ.* In: *AR XXXV (sešit 3)/1983*. Str. 245/ Obr. 3: 3.); **5 Střešovice, hrob III** (zdroj: FRIDRICHOVÁ, Marie - KOUTECKÝ, Drahomír - SLABINA, Miloslav. *Die Gräberfelder der Bylaner Kultur in Praha - III. Teil.* In: *PA 90 (sešit 2)/ 1999*. Str. 337/ Abb. 8: 20-21.); **6 Závist** (zdroj: MOTYKOVÁ, Karla- DRDA, Petr- RYBOVÁ, Aleny. *Opevnění pozdně halštatského a časně laténského hradiště Závist.* In: *PA75 (sešit 2)/ 1984*. Str. 531/ Obr. 6: 4.)



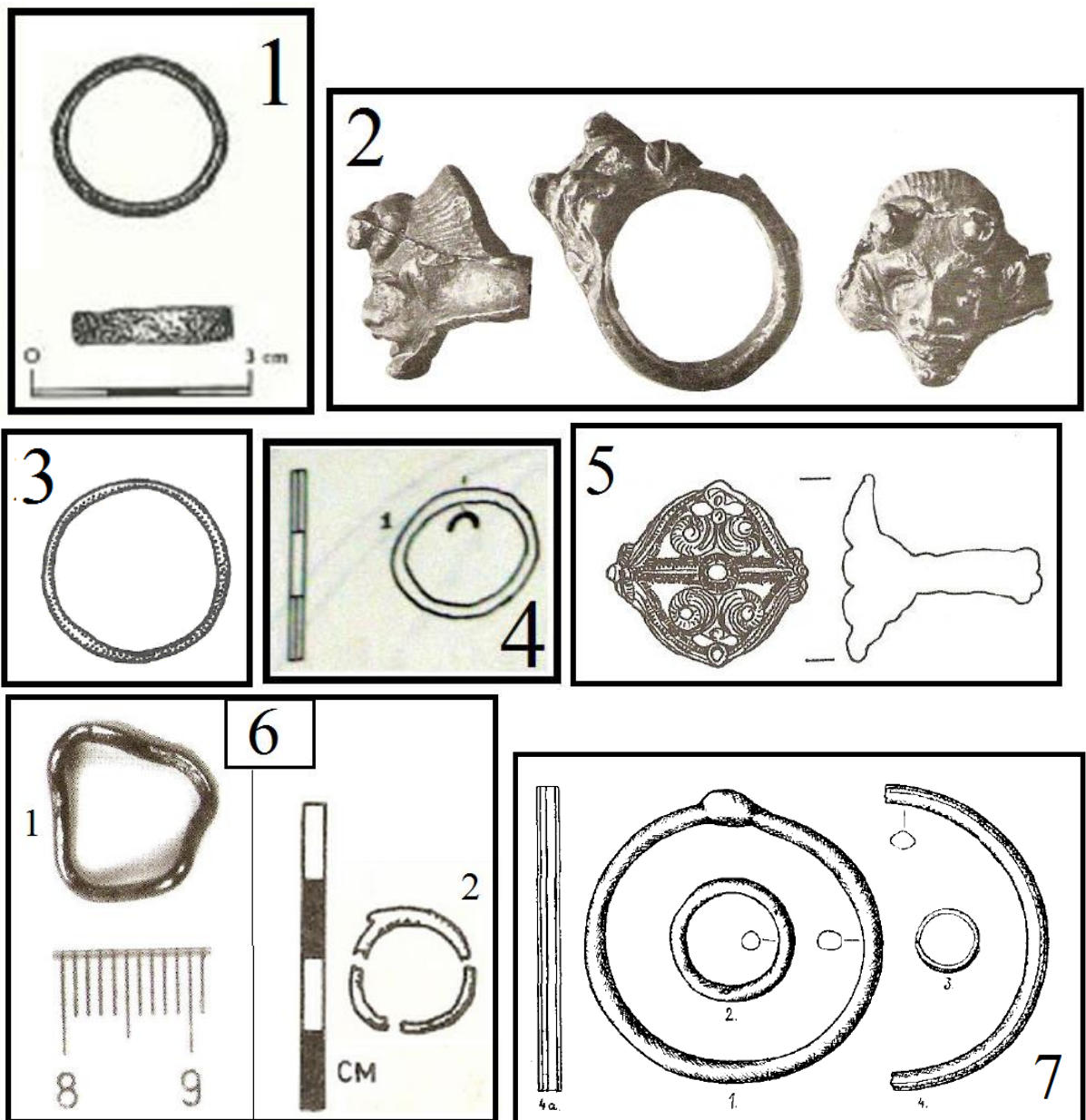
**Obr. 21: Ukázky prstenů z období doby laténské**

**1 Bechlín- hrob 2:** drobný zlomek slabšího bronzového kroužku (zlomek prstenu?) a 2 kroužky vyrobené ze stříbra, které však pravděpodobně jako prsteny nesloužily (zdroj: RYBOVÁ, Alena. Neznámé keltské kostrové hroby z Bechlína na Roudnicku. In: *Sborník Západočeského muzea v Plzni*, Historie 8, 1992. Str. 118/ Obr. 1: 6, 8, 9.); **2 Bezdědovice** (zdroj: PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech*. Obr. 121: 9.); **3 Blučina – Konopné zahrádky, hrob 20** (zdroj: LUDIKOVSKÝ, Karel. Bohatý hrob ženy z keltského pohřebiště v Blučině, o Brno- venkov. In: *PA 61 (sešit 2)/1970*. Str. 525/ Obr. 5: 8, 9; Str. 527/ Obr. 6: 3,4.); **4 Brázdím** (zdroj: FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Tab. LVII: 11.); **5 Brno- Chrlice, hrob 7** (zdroj: ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Laténské pohřebiště v Brně- Chrlicích. In: *AR XLII (sešit 3)/1990*. Str. 256-259/ Obr. 2: 6.); **6 Brno- Slatina, objekt 543** (zdroj: ČIŽMÁŘOVÁ, Hana. *Vybraná sídliště z doby laténské...* Tab. 19: 3.); **7 Bučovice** (bez měřítka, zdroj: PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Obr. 263:14.)



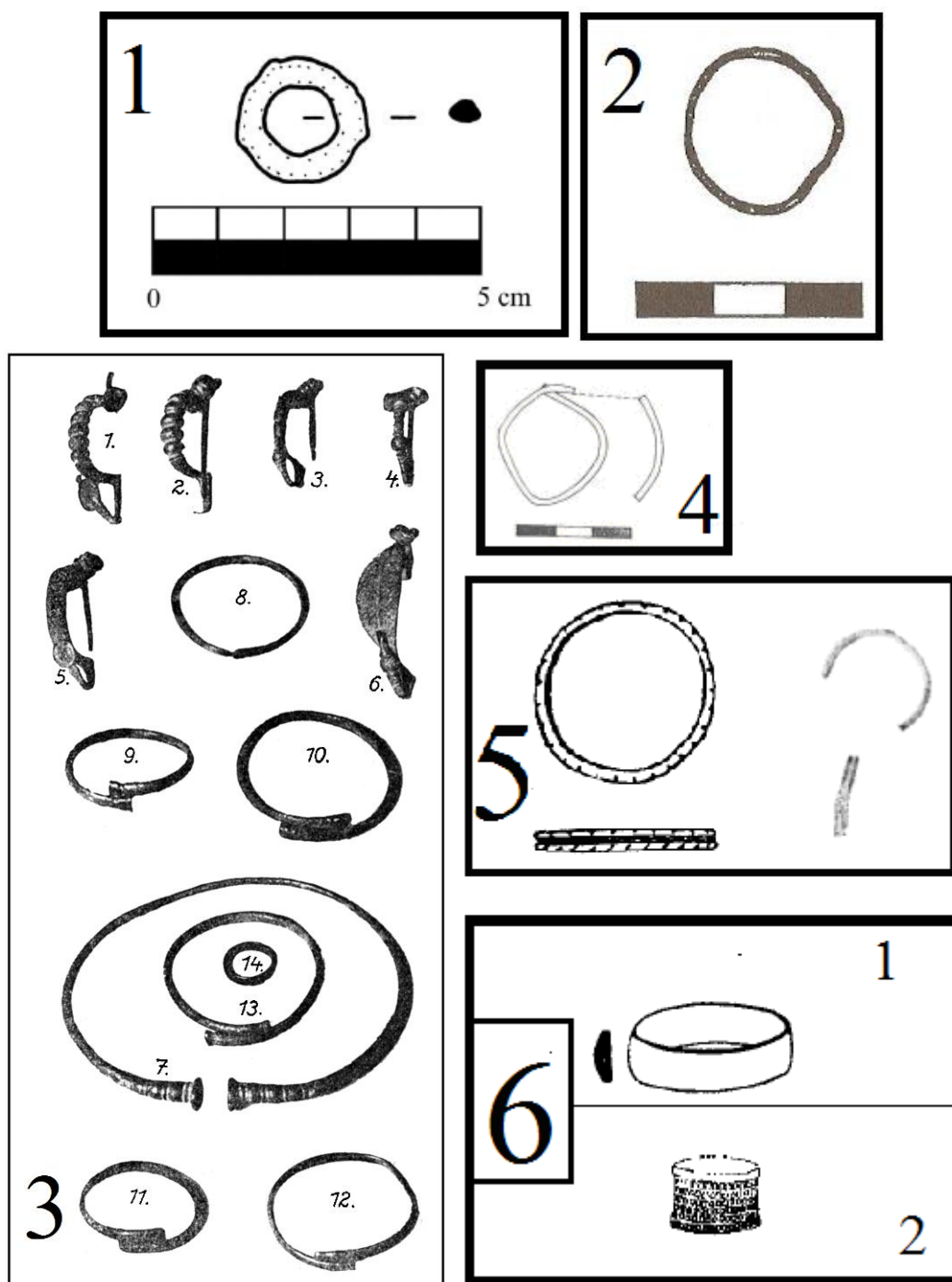
**Obr. 22: Další ukázky prstenů z období doby laténské**

**1 Čelákovice** (zdroj: ŠPAČEK, Jaroslav. Další laténský hrob z Čelákovic. In: *AR XXXI (sešit 3)/1979*. Str. 297/ Obr. 2:5.); **2 Dobřany** (bez měřítka, zdroj: FILIP, Jan. *Keltové ve stř. E.* Tab. IV: 2.); **3 Zlatý prsten z Droužkovic** (bez měřítka, zdroj: WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 202.); **4 Hloubětín** (zdroj: BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...*Tab. XXVI: 1.); **5 Zlatý prsten z Hořovic/ Hořoviček** (bez měřítka, zdroj: WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 216.); **6 Hostomice, 6: 1 hrob VII/ 67, 6: 2 kulturní vrstva z r. 1907** (zdroj: WALDHAUSER, Jiří. *Jak se kopou keltské hroby*. Str. 72; BUDINSKÝ, Peter. *Hostomice, rekonstrukce naleziště a prameny*. Tab. XXXIV:6.); **7 Předměty z hrobu v Hostouni** (prsten pod č. 3, bez měřítka, zdroj: BÖHM, Jaroslav. *Drobné prehistorické nálezy I*. In: *PA 35 (sešit 1-2)/1926*. Str. 51/ Obr. 26.).



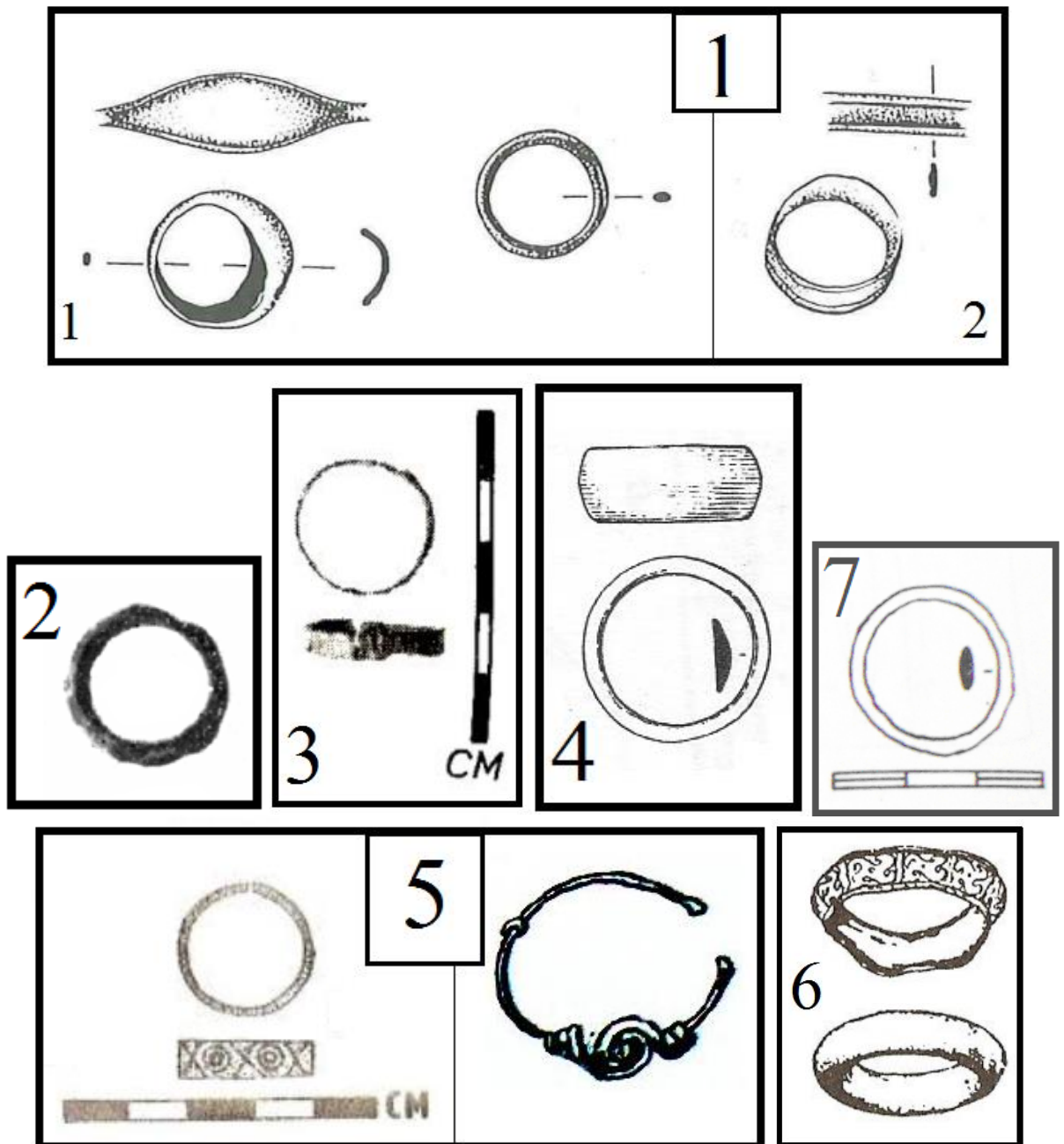
**Obr. 23: Další ukázky prstenů z období doby laténské**

**1 Hulín, U Isidora, objekt 395** (zdroj: KOUCKÁ, Andrea. *Laténské sídliště a pohřebiště v Hulíně „U Isidorka“*. Bakalářská práce: Masarykova univerzita. 2012. Str. 92/ Obr. 11: 9.); **2 Zlatý kroužek (prsten?) z Chotěnic** (zdroj: WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 238.); **3 Nálezy z kostrového hrobu v Košticích** (prsten pod číslem 14, bez měřítka, zdroj: GRBIČ, Miodrag. Laténský nález z Koštic nad Ohří. In: *PA 33 (sešit 3-4)/ 1923*. Str. 329/ Obr. 150.); **4 Kralupy nad Vltavou** (zdroj: SKLENÁŘ, Karel. Laténský kostrový hrob v Kralupech n. Vlt.- Míkovcích. In: *AR XXVI (sešit 3)/1974*. Str. 275/ Obr. 2: 2.); **5 Krč, mohyla 2** (bez měřítka, zdroj: JANSOVÁ, Libuše. Konec jihočeských mohyl doby laténské. In: *PA 53 (sešit 2)/ 1962*. Str. 315/ Obr. 6: 4.); **6 Křinec - Zábrdovice, 6: 1 hrob 17/ 1894, 6: 2 hrob 28/ -** (bez měřítka, zdroj: SEDLÁČKOVÁ, Hedvika - WALDHAUSER, Jiří: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. In: *PA 78 (sešit 1)/ 1987*. Str. 180/ Obr. 15: 5, Str.182/ Obr. 18: 6.)



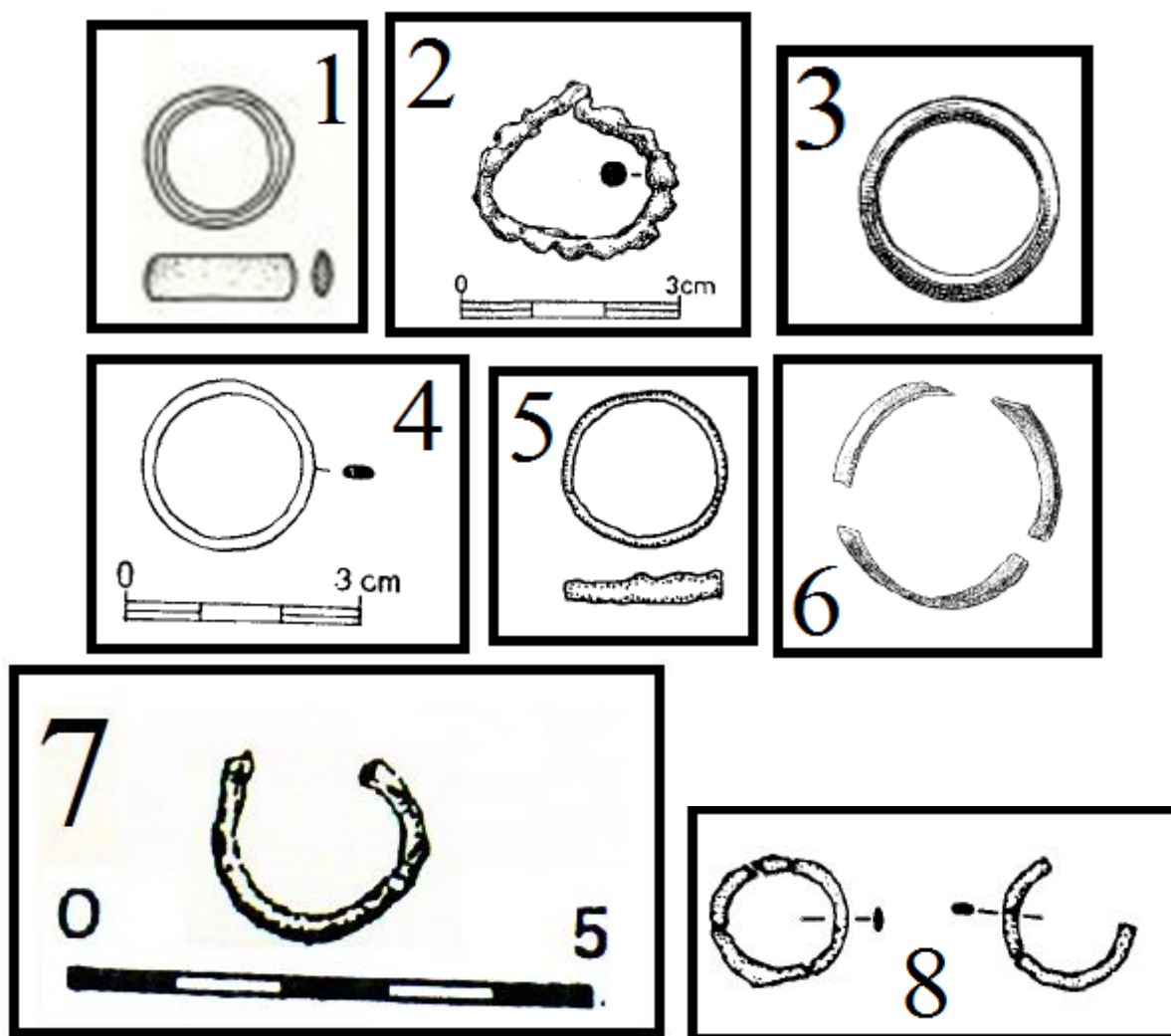
**Obr. 24: Další ukázky prstenů z období doby laténské**

**1 Kutná Hora, 1: 1 hrob 8, 1: 2 hrob 48** (bez měřítka, zdroj: VALENTOVÁ, Jarmila. Výsledky záchranného výzkumu keltského kostrového pohřebiště v Kutné Hoře-Karlově. In: *AR XLV (sešit 4)/1993*. Str. 637/ Obr. 6: 15-17.); **2 Letky, hrob 30/ 12** (bez měřítka, zdroj: VACEK, Josef. Laténské pohřebiště v Letkách. In: *PA 34 (sešit 3-4)/ 1925*. Tab. XLVI: 13.); **3 Jenišův Újezd, hrob 131** (zdroj: BUDINSKÝ, Peter. *Jenišův Újezd...Příloha VI.*); **4 Letonice** (bez měřítka, zdroj: PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Obr. 263:15.); **5 Libčeves, 5: 1 prsten z nálezu z 30. 12. 1899. 5: 2 prsten z hrobu nalezeného roku 1886** (zdroj: BUDINSKÝ, Peter. *Keltské kostrové hroby z Litoměřicka a z Lounska v archeologické sbírce teplického muzea (fond Teplice)*. Teplice, 1994. Tab. IX; PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou čili laténskou a Bojové v Čechách*. Tab. XXV:15.); **6 Libenice** (bez měřítka, zdroj: FILIP, Jan. *Keltská civilizace a její dědictví*. 1995. Str. 167/ Obr. 46); **7 Libeň** (zdroj: BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...* Tab. XXIV:3.)



**Obr. 25: Další ukázky prstenů z období doby laténské**

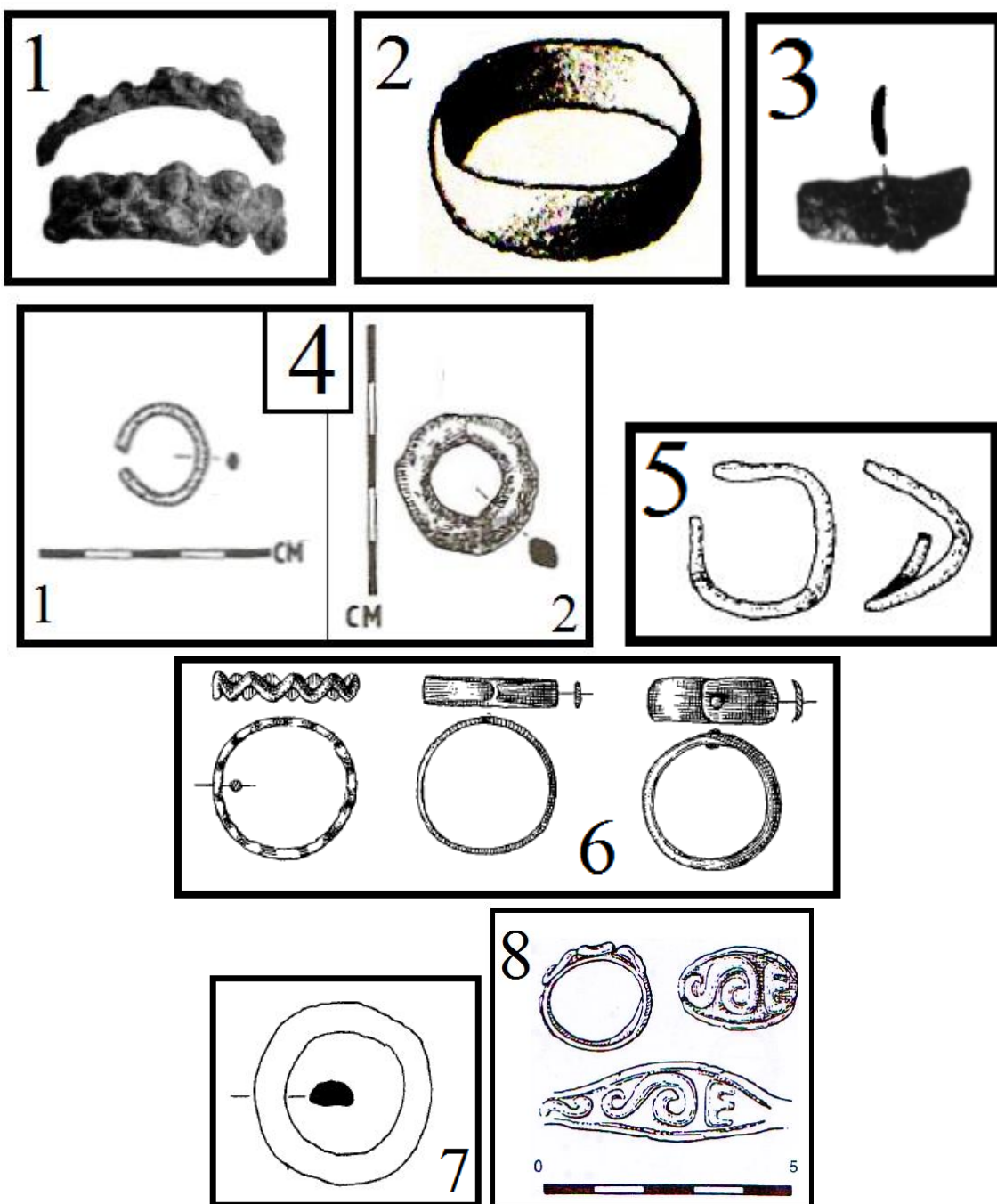
**1 Lovosice, hrob 16** (bez měřítka, zdroj: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Keltská pohřebiště na Litoměřicku. In: *AR XXV(sešit 2)/1973*. Str. 173/ Obr. 9: 5.); **2 Makořasy, hrob 19** (zdroj: ČIŽMÁŘ, Miloš. Keltské pohřebiště v Makotřasích, okres Kladno. In: *PA 69 (sešit 1)/ 1978*. Str. 126/ Obr. 14: 2.); **3 Mikulčice, druhý hrob** (bez měřítka, zdroj: LUDIKOVSKÝ, Karel. Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě. In: *PA 55 (sešit 2)/ 1964*. Str. 323/ Obr. 1: 6.); **4 Milčice, hrob 2/ 1977** (zdroj: SEDLÁČKOVÁ, Hedvika - WALDHAUSER, Jiří: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. In: *PA 78 (sešit 1)/ 1987*. Str. 184/ Obr. 22: 9.); **5 Nové Třebčice, hrob 5** (bez měřítka, zdroj: HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 74/ Obr. 13: 10.); **6 Nový Bydžov** (bez měřítka, zdroj: KLECANDA, Jindřich. La Ténéské nálezy v Novém Bydžově. In: *PA 19 (sešit 3)/1900*. Tab. XIV: 5.); **7 Pavlov** (zdroj: ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. Laténský hrob z Pavlova- Dolního pole, okr. Břeclav. In: *Pravěk Nová řada 2/1992*. Str. 298: Obr. 1: 7.); **8 Podbořany- Buškovice, hrob 1/ 1958** (bez měřítka, zdroj: HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 72/ Obr. 11: 10, 11.).





**Obr. 26: Další ukázky prstenů z období doby laténské**

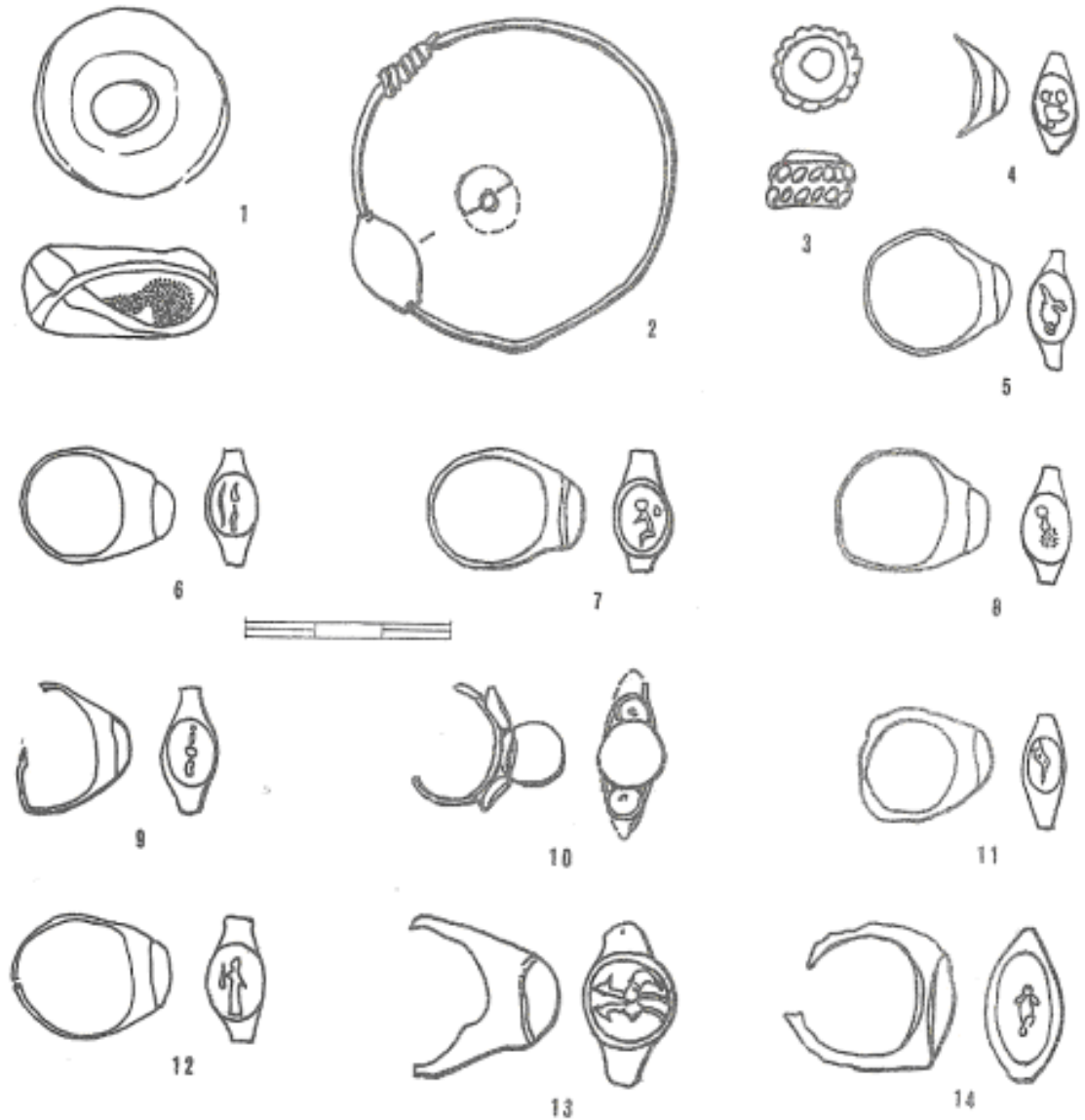
**1 Ponětovice, jeden z kostrových hrobů** (bez měřítka, zdroj: MEDUNA, Jiří. Laténské žárové hroby na Moravě. In: *PA 53 (sešit 1)/ 1962*. Str. 119/ Obr. 20: 3.); **2 Přemyšlení** (bez měřítka, zdroj: PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Tab. II: 3); **3 Přítluky, žárový hrob 1** (bez měřítka, zdroj: LUDIKOVSKÝ, Karel. Žárový laténský hrob v Přítlukách na Moravě. In: *PA 53 (sešit 1)/ 1962*. Str. 79/ Obr. 3: 9.); **4 Radovesice II, 4: 1 hrob 2/ 81, 4: 2 hrob 5/ 81** (zdroj: WALDHAUSER, Jiří. *Encyklopedie Keltů...* Str. 426; TENTÝŽ. *Jak se kopou keltské hroby*. Str. 88/ Tab. I: 10; Str. 90/ Tab. II: 17.); **5 Sedčice** (bez měřítka, zdroj: HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 71/Obr 10: 8.); **6 Sobotovice, hrob z r. 1908** (bez měřítka, zdroj: LUDIKOVSKÝ, Karel. Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě. In: *PA 55 (sešit 2)/ 1964*. Str. 335/ Obr. 10: 7-9.); **7 Staňkovice, prsten vyrobený ze švartny** (bez měřítka, zdroj: HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 70/ Obr. 9: 5.); **8 Rakvice** (zdroj: ČIŽMÁŘOVÁ, Jana. *Encyklopedie Keltů na Mor...* Str. 296.)



**Obr. 27: Prsteny, kameny z prstenů, perly z jantaru a barevného skla z hradiště Stradonice**  
(zdroj: PÍČ, Josef Ladislav. *Hradiště u Stradonic jako historické Marobudum*. Tab. VII.)

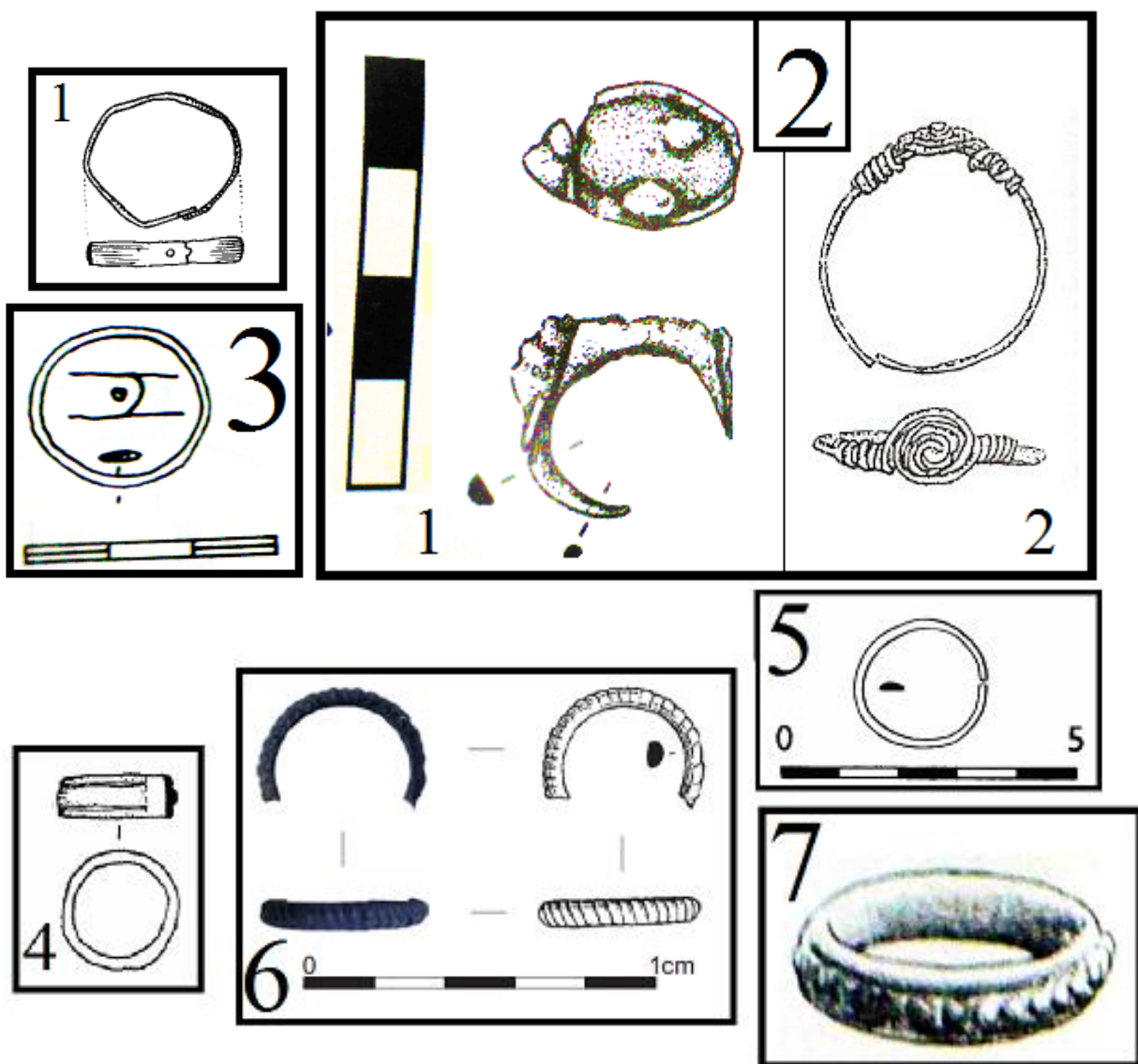


**Obr. 28: Skleněné nálezy ze Stradonic. 1: Prstencový korál, 2. Modrá perla navlečená do náramku z bronzového drátu; 3. Soudkovitá perla s plastickými kapkami, 4. — 14 prsteny s gemami ze skla (4 — 9, 12 bronz; 10 stříbro; 11, 13, 14 železo)**  
 (bez měřítka, zdroj: VENCLOVÁ, Natalie. *Prehistoric glass in Bohemia*. Str. 364, Pl. 44.)



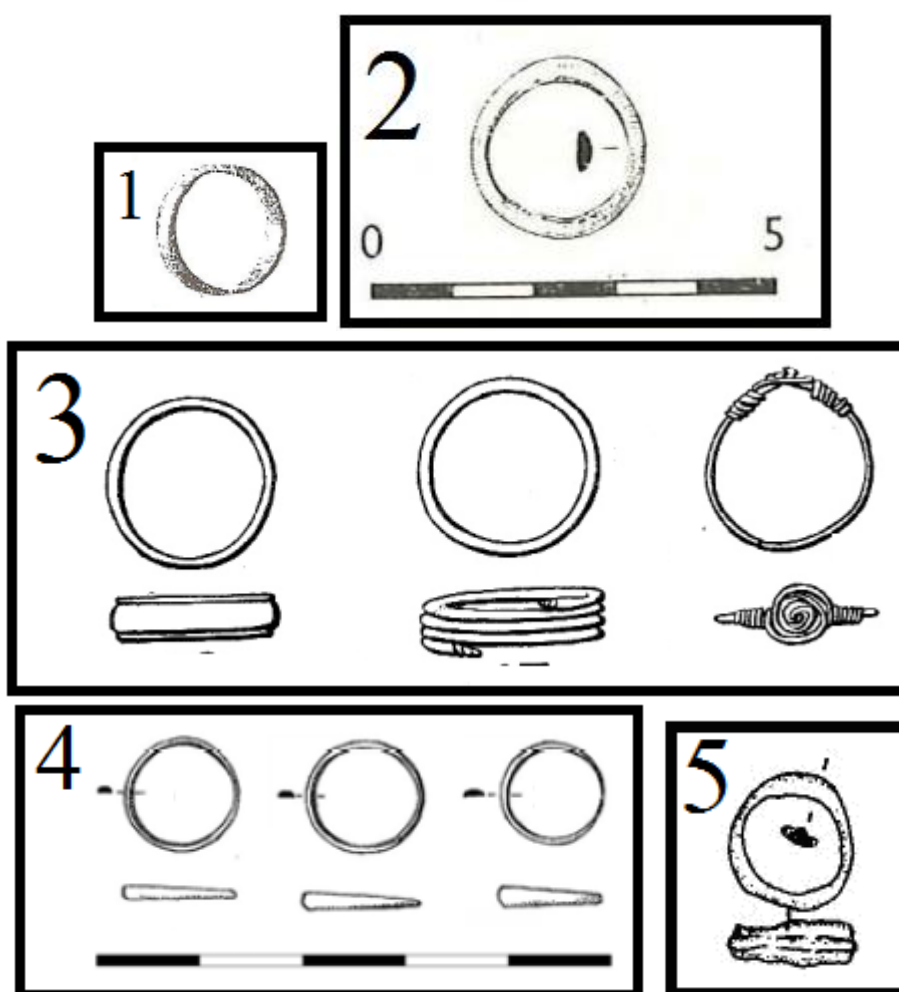
### **Obr. 29: Další ukázky prstenů z období doby laténské**

**1 Tikovice** (zdroj: LUDIKOVSKÝ, Karel. Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě. In: *PA 55 (sešit 2)/ 1964*. Str. 337/ Obr. 11: 6.); **2 Třisov** (zdroj: KYSELA, Jan. Středomořské importy z oppida Třisov. In: *Archeologické výzkumy v jižních Čechách 24/2011*. Str. 172/ Obr. 3: 2.; KARASOVÁ, Zuzana. Keltské oppidum na Třisově. In: *Dívčí Kámen, přírodní rezervace a historický vývoj osídlení. Sborník příspěvků ze semináře dne 26. září 2002 v Regionálním muzeu v Českém Krumlově*. 2004. Str. 61:3.); **3 Veletavín-Vokovice, prsten z neznámého hrobového celku** (zdroj: BUREŠ, Michal. *Plochá kostrová pohřebiště...* Tab. XVII: 5.); **4 Veletice** (zdroj: HOLODŇÁK, Petr. Keltská pohřebiště ve středním Poohří. In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988*. Str. 77/ Obr. 16: 12.); **5 Velké Hostěrádky** (zdroj: ČIŽMÁŘ, Miloš. Laténské sídliště z Velkých Hostěrádek, okr. Břeclav. In: *PA 75 (sešit 2)/ 1984*. Str. 469/ Obr. 4: 3.); **6 Višňové** (zdroj: WILCZEK, Josef. *Hrnčířské dílny ve Višňové v kontextu laténského osídlení povodí řeky Jevišovky*. Diplomová práce: Masarykova univerzita. 2010. Tab. 8: 2.); **7 Prsten z Třebusic** (bez měřítka, zdroj: PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Tab. XXVIII: 3.)



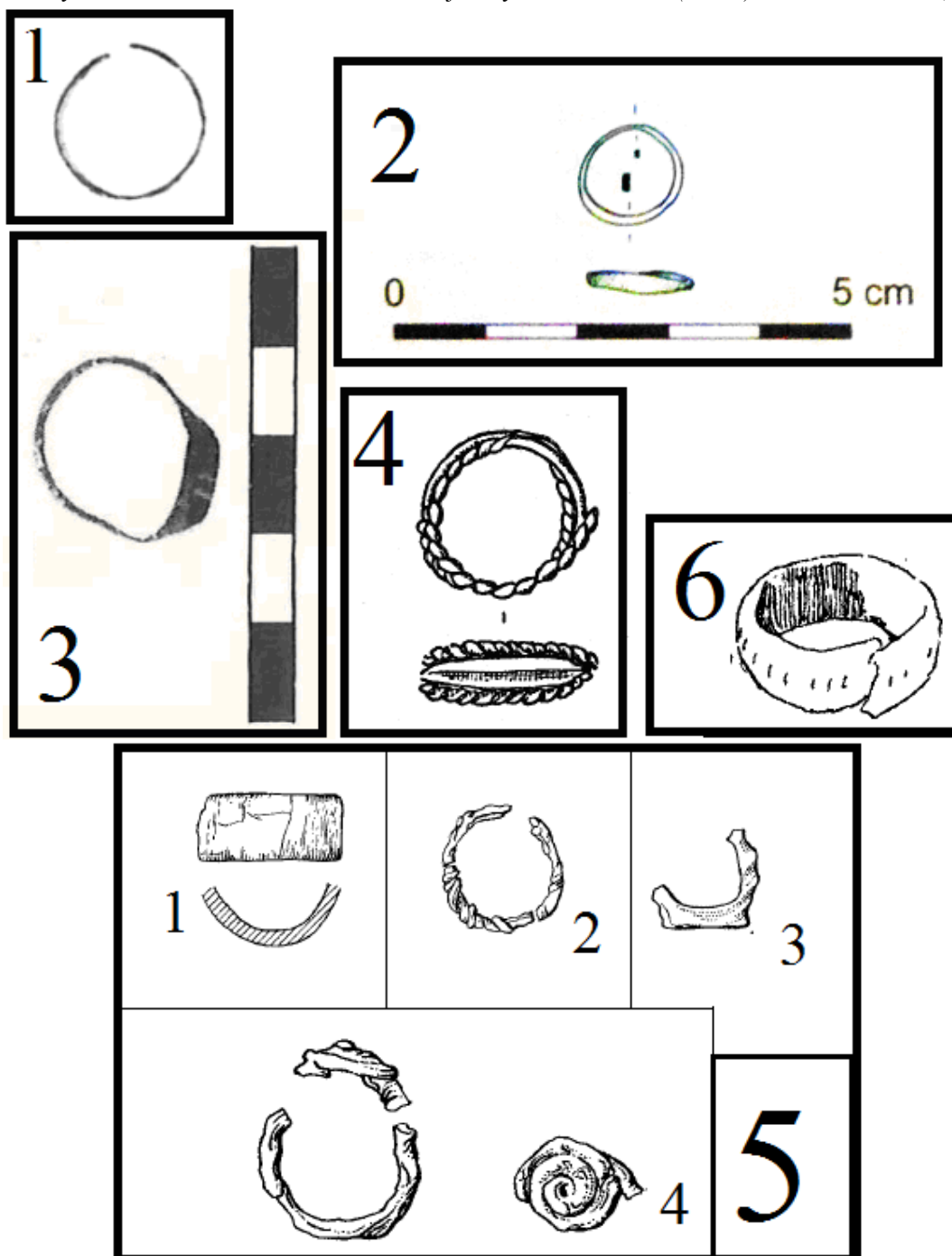
**Obr. 30: Další ukázky prstenů z období doby laténské**

**1 Záběhllice** (bez měřítka, zdroj: PÍČ, Josef Ladislav. *Kostrové hroby s kulturou marnskou...* Tab. XVII.),  
**2 Zaječí** (zdroj: ČIŽMÁŘ, Miloš- RAKOVSKÝ, Ivo. *Nové archeologické nálezy pod Pavlovskými vrchy.* In: *AR XXXVII (sešit 2)/1985.* Str. 135/ Obr. 4: 6.); **3 Závist** (bez měřítka, zdroj: PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech.* Str. 651/ Obr. 16-18.); **4 Zeměchy, hrob 44** (zdroj: PRŠALOVÁ, Tereza. *Laténské pohřebiště v Zeměchách (okr. Mělník).* Bakalářská práce: Karlova univerzita. 2012. Tab. 4: 5, 6, 21.); **5 Žatecko** (zdroj: HOLODŇÁK, Petr. *Keltská pohřebiště ve středním Poohří.* In: *PA 79 (sešit 1)/ 1988.* Str. 79/ Obr. 18: 15.)



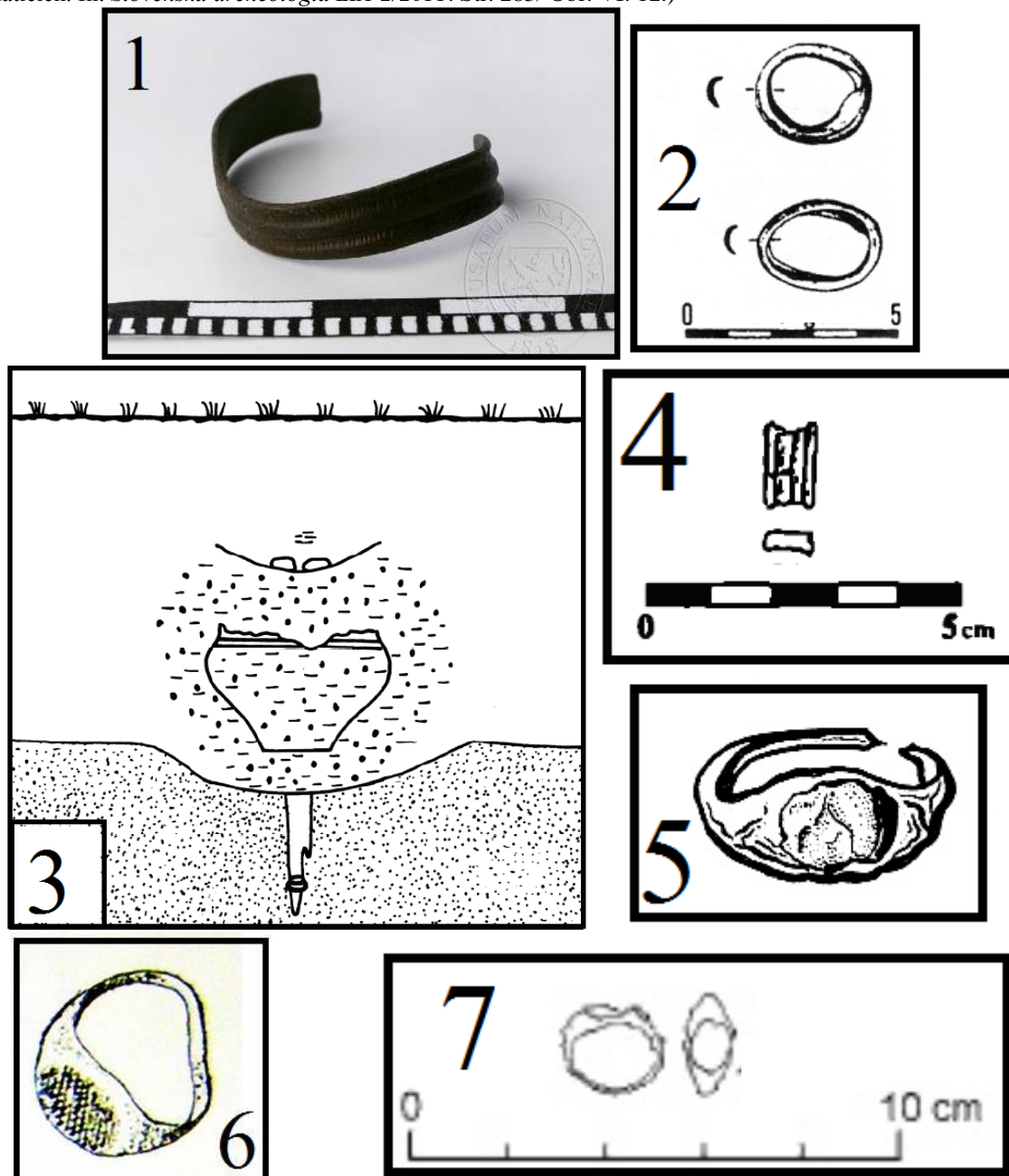
### **Obr. 31: Ukázky prstenů z doby římské**

**1 Bitozeves, žárový hrob** (bez měřítka, zdroj: SAKAŘ, Vladimír. Mladší doba římská v podkrušnohorské oblasti. In: *PA 57 (sešit 2)/ 1966*. Str. 627/ Obr. 10: 6.); **2 Jevíčko** (zdroj: DROBERJAR, Eduard- VÍCH, David. Nové žárové pohřebiště z doby římské v Jevíčku- Předměstí, okr. Svitavy. In: *Archeologie barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Sborník příspěvků z VI. Protohistorické konference Hradec Králové, 6.-9. září 2010*. Str. 31/ Obr. 6: 3.); **3 Kadaň- Jezerka, chata 18** (zdroj: KRUTA, Václav. Železářská osada ze starší doby římské Kadaň- Jezerka (okr. Chomutov). In: *AR XXIV (sešit 3)/1973*. Str. 367/ Tab. I: 3.); **4 Kostelec na Hané, hrob 357** (bez měřítka, zdroj: ZEMAN, Jiří. *Severní Morava s mladší době římské. Problémy osídlení ve světle rozboru pohřebiště z Kostelce na Hané*. Str. 142/ Obr. 67: D.); **5 Plotiště nad Labem, 5: 1 hrob 192, 5: 2 hrob 539, 5: 3 hrob 620, 5:4 hrob 753** (bez měřítka, zdroj: RYBOVÁ, Alena. Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. - 5. Jahrhundert u. Z. I. Teil. In: *PA 70(sešit 2/ 1980*. Tab. 12:2, 64: 3, 12: 18, 41: 18- 20.); **6 Pňov** (bez měřítka, zdroj: HELLICH, Jan. Žárové hroby mladšího období římského u Piněva a jich význam. In: *PA 30 (sešit 4)/ 1918*. Tab. XV: 2.)



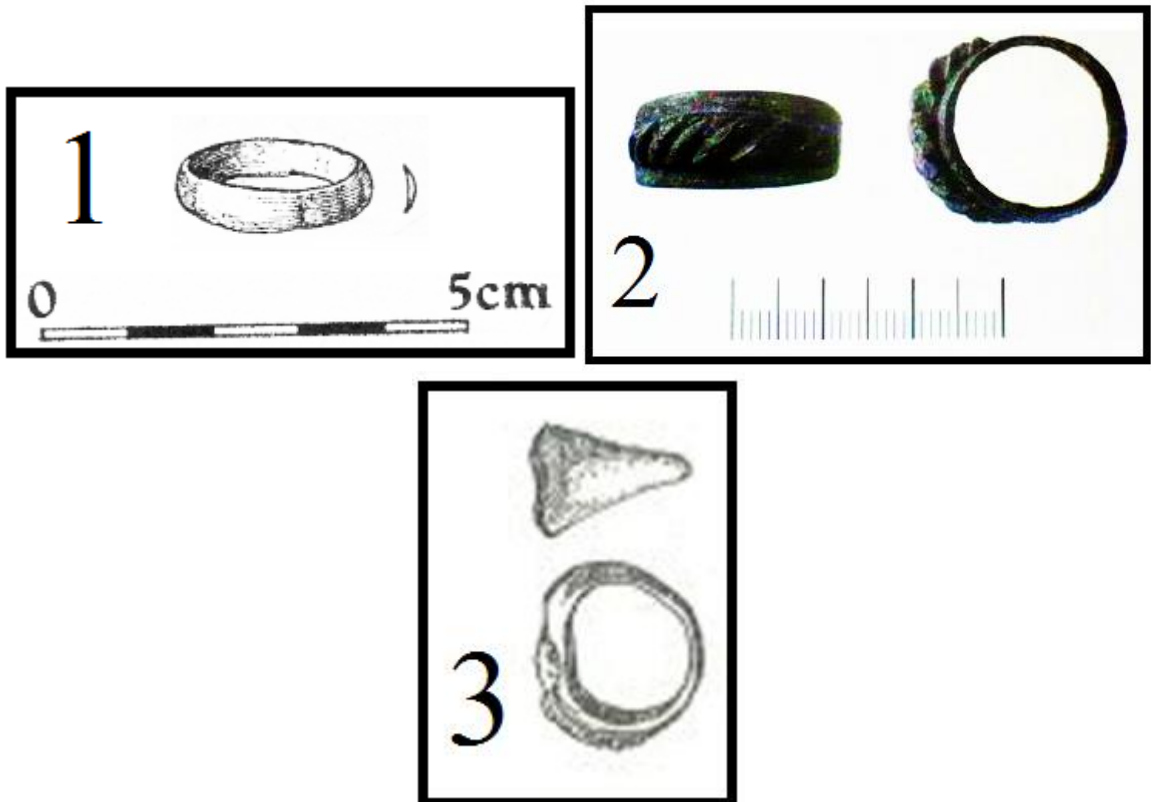
**Obr. 32: Další ukázky prstenů z doby římské**

**1** Řepov, nález z r. 1904 (zdroj: URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/107138/?series=264c7cdecc6e3ae3073a3f>>, cit. [3. 6. 2013].); **2** Šitbořice (JÍLEK, Jan. *Bronzové nádoby z doby římské na Moravě a naddunajské části Dolního Rakouska*. Univerzita Pardubice: 2012. ISBN. Str. 287/ Obr. 73: 6, 7.); **3** Rekonstrukce způsobu uložení zlatých prstenů v hrobu č. 8 v Šitbořicích (bez měřítka, zdroj: VLACH, Marek. *Žárové pohřebiště v Šitbořicích...* Str. 160/ Obr. 75.); **4** Šitbořice, hrob 27 (zdroj: ZEMAN, Tomáš. Germánská kostěná a parohová industrie doby římské ve středoevropském barbariku. In: *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, M6/ 2001*. Str. 130/ Obr. 11: 29.); **5** Třebusice, hrob XXXV/ 42 (zdroj: PLEINER, Radomír. *Pravěké dějiny Čech*. Str. 697: 33.); **6** Tuklaty (bez měřítka, zdroj: SALAČ, Vladimír (ed.). *APČ 8*. Str. 85/ Obr. 52: 3.); **7** Velatice, hrob 9 (zdroj: JÍLEK, Jan- KUČA, Martin- SOJKOVÁ, Tereza. Pohřebiště z doby římské ve Velaticích. In: *Slovenská archeológia LIX-2/2011*. Str. 283/ Obr. VI: 12.)



**Obr. 33: Další ukázky prstenů z doby římské**

**1 Velké Hostěradky, hrob 1** (zdroj: PEŠKAŘ, Ivan- LUDIKOVSKÝ, Karel. *Žárové pohřebiště z doby římské ve Velkých Hostěradkách [o. Břeclav]*. Str. 86/ Obr. 4: 5.); **2 Vysočany** (zdroj: JÍLEK, Jan - VOKOLEK, Vít. Germánský prsten z Prahy - Vysočan (zhodnocení souboru ze Šmídovy pískovny). In: *Časopis národního muzea 2009 (řada historická), roč. 178, číslo 3-4*. Str. 105/ Obr. 3: 2.); **3 Žabovřesky nad Ohří** (bez měřítka, zdroj: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Materiály k osídlení Litoměřicka v době římské - I. Dolní Poohří. In: *AR XXI (sešit 2)/1969*. Str. 197/ Obr. 17: 7.)





**Obr. 34: Ukázka prstenů z období stěhování národů**

**1 Dejvice, 1: 1 zlatý prsten z lokality** (zdroj: LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 822.);  
**1: 2 neurčené kostrové hroby** (bez měřítka, zdroj: PÍČ, Josef Ladislav. *Archaeologický výzkum ve středních Čechách*. In: *PA 15 (sešit 11, 12)/ 1891*. Tab. XLVI: 13, 15), **1: 3 prsten z hrobu 8** (bez měřítka, zdroj: URL: <<http://www.esbirky.cz/detail/115927/?series=99d65c20e33cd4caa74ffd>>, cit. [3. 6. 2013].);  
**2 Hostivař** (bez měřítka, zdroj: LUTOVSKÝ, Michal a kol. *Pravěká Praha*. Str. 827.), **3 Smolín, hrob XXXII** (bez měřítka, zdroj: PODBORSKÝ, Vladimír a kol. *Pravěké dějiny Moravy*. Obr. 309: 6.);  
**4 Strachotín, hrob 80** (ČIŽMÁŘ, Miloš- GEISLEROVÁ, Kateřina- RAKOVSKÝ, Ivo. *Pohřebiště z doby stěhování národů ve Strachotíně*. In: *PA 76 (sešit 2)/ 1985*. Str. 290/ Obr. 5: 13.); **5 Vyškov, hrob 17** (bez měřítka, zdroj: TEJRAL, Jaroslav. *Völkerwanderungzeitliches Gräbenfeld bei Vyškov (Mähren)*. In: *Studie archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně, ročník II/1973, svazek 2*. Str. 44/ Abb. 3: 5.)

